RESPONSIO DANIELIS PAPEBROCHII EX SOCIETATE JESU THEOLOGI AD...

Daniel : van Papenbroeck

Digitized by Google

NAZIONALE VITT. EMANUELE
13
14 C
32

C. 64. A.

13-20, C, 64

Digitized by Google

BIBLIOTECA NAZIONALE CENTRALE V. E. II ROMA
13
14
C
32

Digitized by Google

Digitized by Google

RESPONSIO
DANIELIS PAPEBROCHII
ex Societate Jeſu Theologi
AD EXHIBITIONEM ERRORUM
PER Adm. R.P. SEBASTIANUM A S. PAULO,
Ordinis Carmelitani in Belgio bis Provincialem,
olim ſacræ Theologiæ Profeſſorem Lovanii,
evulgatam
ANNO MDCXCIII COLONIÆ.

Conventus S. Mariæ de Scala

ANTVERPIÆ
Ex Typographia Henrici Thieullier.
ANNO MDCXCVI.

Digitized by Google

PRÆFATIO.

SI noſtra de Actis Sanctorum grandia numeroſaque volumina tam facile poſſent ubique haberi, & habita perlegi; quam *Exhibitio errorum*, illis per *adm. R.P. Sebaſtianum à S.Paulo* imputatorum, in exiguæ molis libro facile potuit ac poteſt quaquaverſum ſpargi, & eruditis pariter atque ineruditis opportune importuneque obtrudi; neceſſaria non foret operoſior ad illam Reſponſio. Etenim pro ſua innocentia ſatis loquerentur ipſi libri, poſt tot annorum approbationem publicam, poſtremis hiſce cœpti accuſari univerſim, quatenus meo nomine inſcribuntur. Nam appareret manifeſte, Errores ab Exhibitore productos, vel omnes vel pleroſque, mere imaginarios eſſe, ac fide parum ſincera exſculptos ex verbis truncatis alteratiſque.

Sed talis tantaque operis vaſti notitia cum paucorum ſit, eorumque dumtaxat qui non hinc inde aliquid (prout uſuvenit) obiter percurrunt, verum toti ſtudio hiſtorico dediti, veri falſique diſcernendi principia in eo tenenda callent; ex diuturno noſtro ad tot famoſos libros libelloſque, ac ipſam etiam *Exhibitionem* ſilentio, majora exiſtunt indieſque extitura videntur detrimenta, quam quibus mederi poſſint noſtri *P. Conradi Ianningi opuſcula* quædam *apologetica*, primo Junii tomo præfixa eo fine, ut Exhibitoris exigua fides & eruditio, paucis in exemplis demonſtrata, nos excuſaret à ceteris refutandis. Viſum eſt igitur, ad plurium commodiorem inſtructionem, articulatim procedendum eſſe una cum libro præfato, & diluenda ex ordine crimina ſingula, mihi male objecta.

Id dum facio ſucceſſive per partes, invicem ſeſe intervallo medico ſecuturas, itáque vulgandas & legendas facilius, ac denique in unum librum compilandas; non morabor Lectorem longis Præambulis, novam fortaſſis criminandi occaſionem præbituris; ſed mox

Digitized by Google

ingreſſus in materiam, Accuſationes ipſis verbis Exhibitoris proponam ſigillatim, ac ſigillatim refellam, quanta potero ſinceritate ac fide; nequaquam diſſimulaturus, ſed edicturus dilucide meam de punctis controverſis ſententiam; nec minori promptitudine correcturus, ſi quid appareat rationabiliter argui emendationiſque egere.

FACULTAS PROVINCIALIS.

INfraſcriptus *Societatis Ieſu per Flandrobelgicam Præpoſitus Provincialis*; poteſtate mihi facta ab *Adm. R. P. N. Præpoſito Generali Thyrſo Gonzalez*, & ex ſententiâ trium noſtræ Societatis Theologorum, qui infraſcripta recognoverunt atque approbarunt; permitto ut imprimatur vulgeturque *Reſponſio Danielis Papebrochii, noſtræ Societatis Theologi, ad Exhibitionem errorum, per Adm. R. P. Sebaſtianum à S. Paulo, Ordinis Carmelitarum in Belgio bis Provincialem, evulgatam.* In quorum fidem haſce, manu mea ſubſcriptas & Officii ſigillo munitas, dedi Antverpiæ, XIX Februarii MDCXCVI.

Locus † ſigilli IGNATIUS DIERTINS.

APPROBATIO ORDINARII.

Poteſt imprimi.

Antverpiæ 1696, 9 Martii.

ANTONIUS HOEFSLACH

C. G. L. C.

Digitized by Google

EXHIBITIONIS ERRORUM

ARTICULUS PRIMUS

Circa Hiſtoriam Vitæ Chriſti Domini.

ACCUSATIO PROOEMIALIS.

Nihil penè in ſacris Hiſtoriis tam eſt certum ac firmum, quod Papebrochius controvertere ac quatere non vereatur : unde etiam certiſſima atque in Eccleſia receptiſſima quædam puncta, vitam Chriſti concernentia, criticum ipſius calamum, cujus manus contra omnes, evadere non potuerunt, ut jam cum omni ſubmiſſione ſanctæ Sedi venio exhibitum.

RESPONSIO.

DIcere voluiſti Rev. Pater, *Nihil pene tam certum, quod Papebrochius vereatur* &c. Dum enim alteram negationem addis, religioſiorem me facis quam velles. Dum autem accuſationem inſtituis tam atrocem, & quidem non tantum coram Sede Apoſtolica; ſed etiam, librum tuum vulgando, coram univerſa Eccleſia; opto ut promiſſæ ſubmiſſioni jungas ſinceritatem & caritatem: juxta Juris Regulam, 5 Decret. lit. ESTOTE. *Ea facta, quæ dubium eſt quo animo fiant, in meliorem partem interpretemur* : & memor ſis ejus quod habetur cap. QUI NON, & cap. CALUMNIATOR. *Qui non probaverit quod objicit, pœnam quam intulerit ipſe patiatur.* Et, *Calumniator, ſi in accuſatione defecerit, talionem ferat.*

§. I. ACCUSATIO

Papebrochius, contra ſanctos Patres, & communem fidelium ſenſum, aſſerit dici poſſe, Chriſtum non fuiſſe opere profeſſum Euangelicam Paupertatem, antequam cœpit eam verbo docere.

RESPONSIO.

IN Propylæo Maji, in Apparatu ad Chronol. Pontif. pag. 40, n. 51, ubi oſtendo, Deiparam & Joſephum, non mendicâ, quamvis nec opulenta fortunâ fuiſſe, ſubjungo: *Itaque divino potiùs conſilio, quàm parentum paupertate natus in ſtabulo Chriſtus, receptum mox aliqua in domo Bethleemi reperit, ubi inveniretur à Magis: dicique poteſt, ipſummet Chriſtum Euangelicam Paupertatem tum primum profeſſum opere, quando eam cœpit docere verbo, & à vocatis ad ſuum Diſcipulatum exigere, ut venderent quæ haberent omnia, darentque pauperibus: quod conſilium mox amplexa Deipara ſit, oblatis ultro eleemoſynis deinceps victura cum Filio.*

Quid per Euangelicam Paupertatem hic in-

Digitized by Google

intelligam, ſatis explico, dum addo; ut quis *vendat omnia quæ habet, & det pauperibus, ac deinceps vivat eleemoſynis.* An hoc Chriſtus diu fecerit antequam docuerit, non vidi hactenus à ſanctis Patribus definitum. Neque ago de infantia Chriſti, ſeu tam tenerâ ætate, in qua pueri nihil ſolent habere proprium; & licet hanc ſuam Dominii negationem tunc Chriſtus amaverit; cum tamen in hoc exterius ſe habuerit aliorum inſtar parvulorum; non videtur id proprie dici Euangelicam Paupertatem opere profiteri.

De adulta ætate mihi ſermo eſt: de hac autem audire juvat religioſiſſimum pariter ac doctiſſimum ſcriptorem Franciſcum Suarez in 3 part. Tomo 2 quæſt. 40 diſp. 28 ſect. 2. *Veriſimilius,* inquit, *mihi eſt in aliqua etiam parte illius temporis, habuiſſe* CHRISTUM DOMINIUM ALIQUARUM RERUM, PROPRIUM ET IN PARTICULARI. *Hoc probatur. Quia non ſtatim ac baptizatus fuit, habuit diſcipulos quibuſcum in communi viveret, ut eis ſtatim eſſent omnia communia; ſed aliquo tempore, ſaltem brevi, ſolus degebat: & quando cœpit habere Sectatores, non ſtatim habuit illos ſtabiles & perfectionem profitentes. Unde legimus, ſemel atque iterum Apoſtolos vocaſſe; quia non ſtatim à principio cum eo permanſerunt, nec effecerunt unum veluti corpus politicum, quod eſſet capax Dominii communis: ergo neceſſe erat ut eo tempore, eorum quæ Chriſtus poſſidebat, & ad victum & veſtitum ei donabantur,* PROPRIUM AC PECULIARE HABERET DOMINIUM, *ut eiſdem rationibus oſtendi poteſt. Quia* TUNC HABEBAT LIBERUM USUM ILLARUM RERUM; *nec poteſt fingi apud quem alium earum Dominium reſideret. Propterea hoc nihil perfectioni derogat; quia pro temporis & ſtatus opportunitate, non poterat eſſe alia conveniens vivendi ratio. Denique hoc ipſum inſinuat Ioannes Vigeſimus ſecundus dicens, cum hoc non ſit per ſe malum, etiam decuiſſe, ut in hoc genere Paupertatis & moderati Dominii, Chriſtus eſſet hominibus exemplo. Cum enim Chriſtus eſſet commune omnium exemplar, & doctor; decuit, ut omnibus præberet exemplum, & iis qui perfectam, & iis qui minus rigidam Paupertatem profiterentur.* Hæc de ætate Chriſti, prædicationem Evangelicæ paupertatis immediate præcedenti.

Diceſne, R. Pater, hæc quidem de eo tempore non carere probabilitate; ſed Chriſtum antea opere profeſſum Paupertatem perfectiorem? Ergone Chriſtus, dum juxta Euangelium proficiebat ſapientia & ætate, apud Deum & homines, defecit in perfectione Paupertatis? Reſponſum hic ſimul habes ad id quod objicis de Paupertate Scholaſticorum Societatis, *Cum,* inquis, *Societatis Scholares, non obſtante omnium bonorum ſuorum Dominio, quod in particulari retinent, prætendant equidem opere profiteri Euangelicam Paupertatem; licet aliunde ipſis quoad victum & amictum bene ſit proviſum; quo igitur fundamento Papebrochius negare poteſt, Chriſtum Dominum, à primo ſuæ nativitatis momento & deinceps, opere profeſſum fuiſſe Euangelicam Paupertatem, cum ab incunabulis vitam duxerit pauperrimam?*

Scholarium in Societate Paupertas in hoc conſiſtit, quod, licet rerum ſuarum Dominium tantiſper retineant, nullius tamen rei uſum liberum habeant: atque ad ipſum Dominium à ſe abdicandum, quando Superioribus viſum fuerit, parati eſſe debeant. Hæc Paupertas, ut eſt à ſancta Sede definitum, verè religioſa eſt, adeoque Euangelica; non tamen adeò perfecta, quàm Profeſſorum, qui nullius rei in particulari Dominium habent: de qua ſola Paupertate agebam, ut ex meis verbis, ſed neſcio an fide ſatis bona à te prætermiſſis, manifeſtum eſt: *Ut venderent,* inquiebam, *quæ haberent omnia, darentque pauperibus: quod conſilium mox amplexa Deipara ſit, oblatis ultro eleemoſynis deinceps victura cum Filio.*

Supponamus tamen, quod ne quidem iſtam agnoverim in Chriſto Paupertatem, ante-

Digitized by Google

antequam eam cœpit docere; ſed putaverim, nullum in eo fore inconveniens, ſi diceretur, quod Chriſtus rerum aliquarum mobilium, ſive quas operando, ſive quas rogando, aut alio modo licito accepiſſet, Dominium habuerit, imò & uſum liberum, ſeu independentem ab alterius voluntate; quid in eo *ſanctis Patribus & communi fidelium ſenſui* contrarium? Quotquot ſancti Patres à te citantur, quotquot ab *Aurifodinæ* compilatore, ad quam me remittis; aliud non dicunt, quàm, Chriſtum in ortu, in vita, & in morte pauperem fuiſſe, & amaſſe paupertatem, cum potuiſſet eſſe ditiſſimus. Etiamſi autem Patres dicerent, Chriſtum totâ vitâ ſuâ mendicaſſe, nec niſi ex eleemoſynis vixiſſe, atque hanc vitam Chriſtum in ipſo exordio ſeu conceptione non elegiſſe tantùm, ſed etiam voviſſe; non ſequeretur, quòd Chriſtus Paupertatem Euangelicam ſemper opere profeſſus ſit, ſive quod earum rerum quas mendicando acceperat, non haberet Dominium & uſum liberum.

Quod Patern. veſtra interſerit de Societatis Scholaribus, quaſi *ipſis quoad victum & amictum bene ſic proviſum*, ad rem non pertinet; nam plurimis Profeſſis, etiam veſtris, non minus bene quàm Societatis Scholaribus *de victu & amictu proviſum eſt*.

Paragraphum concludis, poſtulando judicium Sanctæ Sedis, *an & quantum differat Papebrochius à Wickleffiſtis, Eraſmo, aliiſque Sectariis, Chriſti paupertatem impugnantibus*. Ne autem perquirere nobis neceſſe ſit, an & quomodo paupertatem Chriſti illi impugnaverint, remittis nos ad Thomam Waldenſem Carmelitanæ familiæ ſcriptorē, & ad Petrum Caniſium Societatis. Citas itaque Waldenſem, de Wickleffiſta dicentem: *Poſſet, ſi jam catholice crederet, conſpicere Ieſum noſtrum in præſepi mendicum*. Et: *quid ergo tergiverſaris, quid moleſte fers, Chriſtum actualiter mendicaſſe?*

Reverende Pater, *Chriſtum actualiter mendicaſſe*, non nego: neque *actualiter mendicare* eſt totum id quod dicit Euangelicę Paupertatis profeſſio actualis. Mendicus enim nō deſinit habere Dominium & uſum liberum eorum quæ mendicando accepit, quod dominium cum uſu libero conjunctum non conſiſtit cum Euangelica Paupertate, in rigore intellectâ, prout hic à me intelligi, perquam manifeſtum eſt. Sed an etiam, ut Catholici ſimus, neceſſe eſt nos credere, quod Chriſtus infantulus (qui, in exteriori præſertim forma, & illius ætatis miſeriis, ſimilis apparere voluit ceteris infantibus) circa hoc uſum rationis in præſepi oſtendere voluerit, ut actu formaliter mendicaret? Certe, ut cæteros prætercam, acerrimus paupertatis & mendicitatis religioſæ, contra Wickleffum, Lutherum, alioſque aſſertor, Alfonſus à Caſtro Ordinis FF. Minorum, Lib. x adverſus hæreſes, verbo *Mendicitas*, ſic ſcribit: *Quamvis de ipſo Chriſto non ſic legatur, aut credatur, quod ipſe aliquando mendicaverit; quia mulieres aliquæ probæ, quæ illius doctrinam audiebant & ſuſcipiebant, illi de facultatibus ſuis, citra illius mendicitatē, miniſtrabant; non tamen inde ſequitur, mendicitatem non eſſe licitam ad vitæ ſuſtentationem.*

Videamus modo quid objiciatur ex Caniſio. *Illi*, inquit, (nempe Eraſmo) *non placet tot ſeculis piorum opinio de ſingulari & eximia Virginis ac Chriſti pueri paupertate*: &, *Theologum certe hic Eraſmus ſe præſtare debebat, ac idcirco non caſui, ſed divino conſilio adſcribere, quod Meſſias vere pauper, & in laboribus à juventute ſua, ſicut prædictum fuerat, mortalibus voluerit apparere*. Reſpondeo, me admittere quidquid hic de Chriſto adſtruit Caniſius: nempe Chriſtum, ab ipſis incunabulis, non tantum paupertatem expertum; ſed etiam ardentiſſimo affectu complexum: quod procul dubio *ſingulare in puero eſt ac eximium*: neque paupertatem hanc & laborem Chriſti à juventute *adſcribo caſui, ſed divino conſilio*, ut vidiſti.

In

In hoc igitur error hæreticorum ſitus erat, quod dicerent, Chriſtum, non tantum non mendicaſſe, ſed nec approbaſſe mendicitatem; imo nec permiſiſſe iis, qui laborando aut aliter victum ſibi poſſint comparare: unde inter Wickleffi articulos, in Concilio Conſtantienſi damnatos, eſt hic 23: *Fratres religioſi manuum labore ſibi victum comparare tenentur, & non per mendicationem:* & hic 19: *Ille qui Fratribus religioſis eleemoſynam confert, eo facto excommunicatus eſt.* Similiter Lutherus, apud à Caſtro loco cit. docet, *mendicitatem eſſe ex lege prohibitam.* Eraſmus autem, uti religioſis mendicantibus infenſiſſimus, & Lutheri in multis defenſor, mendicitatem Religioſorum invidioſiſſime traducebat, ita ut apud multos audierit Lutheranus, licet paululum reformatus, uti inter *Sectarios* à Patern. veſtra numeratur.

Fateor equidem, R. Pater, ſi Chriſtum aſſeras, in ipſo præſepi & deinceps tota vita actualiter mendicaſſe, & Euangelicam paupertatem ſemper opere profeſſum, adeoque nullius rei proprietatem in particulari ſimul & liberum uſum habuiſſe; fateor inquam, ſic à Wickleffi, Lutheri, & Eraſmi opinionibus hac in parte videri potes paulo quam ego remotior: ſed an hoc ipſo magis accedas ad veritatem, non ſatis liquet. Nam quandoque, nimium recedendo ab uno extremo falſo, inciditur in aliud etiam falſum. E. G. Libertatem nimiam naturæ humanæ in hoc ſtatu, poſt Adami peccatum, attribuit Pelagius; ab hoc quam longiſſime recedentes Calvinus & Lutherus, omnem libertatem ad bene vel male agendum eripiunt: an igitur hi cenſendi ſunt propius accedere ad veritatem, eo ipſo quod longius à Pelagio recedunt, quam Eccleſia Romana, libertatem admittens, ſed debilitatam, & ad bonum ſalutiferum prorſus indigentem gratiæ adjutorio? Poſſuntne eorum ſequaces merito exprobrare Patribus Tridentinis, & gloriari, quod Patres illi non tam remoti in hac parte ſint à Pelagio, quam Lutherus & Calvinus? Hoc igitur mihi ſufficiat, quod tantum ab hæreticis diſtem, quantum veritatis amans Catholicus: neque tam longe & cæce ab errore uno diffugiam, ut in alium me præcipitem.

Fruſtra etiam vociferaris adverſari me ſanctis Patribus, qui ne unum quidem hactenus mihi adverſantem protuliſti, neque proferes qui dicat, Chriſtum ea ætate, qua ſolent homines habere aliquarum rerum proprietatem in particulari, & liberum earum uſum, eo prorſus caruiſſe antequam cœpit prædicare: neque id aſſerunt communiter fideles; ſed tantummodo quod Chriſtus pauperem ſemper vitam duxerit, in laboribus à juventute ſua, paupertatem amaverit præ divitiis &c. Quæ, ut jam oſtenſum eſt, ſententiæ meæ minimè repugnant.

§. II. ACCUSATIO.

Papebrochius, contra communem Eccleſiæ ſenſum, cum Natale Alexandro ab Eccleſia damnato, ſuſtinet Chriſtum vixiſſe 37 annis.

RESPONSIO.

NEque id ſuſtineo, R. Pater, neque ſuſtinui unquam. Accuſationem probas his verbis: „ Papebrochius, parum curans „ communem Eccleſiæ ſenſum, ſanctorum „ Patrum authoritatem, ac Poſſini monitionem, ſequitur novam Natalis Alexandri „ ab Eccleſia damnati opinionē, eiq; Epiſto„ la prima loco citato immediatè ante Epi„ ſtolam

„ ſtolam ſecundam, applaudit dicens: *Non „ potui non favere prædicto Alexandro, contra „ communem ſententiam ſuſtinenti, citius „ natum eſſe Chriſtum, adeoque diutius vi- „ xiſſe inter mortales quam annis* 33. juxta „ Alexandrum autem *Chriſtus mortuus eſt „ anno ætatis ſuæ* 37 *inchoato, ut dictum eſt.*

15 Multi, locum hunc in libro veſtro legentes, exiſtimarunt, me, non tantum dixiſſe, quod aliquando *faverim* prædicto Alexandro, ſuſtinenti vitam Chriſti longiorem annis 33; ſed etiam (ut oſtenderem quantum ætatem illam ſuperaverit) mox ſubjunxiſſe: *Chriſtus mortuus eſt anno ætatis* 37 *inchoato.* Sunt enim verba hic eodem, quo mea, expreſſa charactere, & ſerie penè continuâ. Noſti autem R. Pater, ea non à me; ſed à te addita eſſe, ut nempe perſuaderes, me cum *Natale Alexandro, ab Eccleſia damnato, ſuſtinere, Chriſtum vixiſſe* 37 *annis.*

16 Aliud eſt igitur *favere* alicui, ſuſtinenti, Chriſtum vixiſſe plus quam 33 annis, aut etiam vixiſſe (ſi ita vis) annis 37: aliud, id ipſum per ſe *ſuſtinere* atque docere. Primū feciſſe me aliquando, faſſus ſum loco citato: ſecundum feci numquam. Si autem ex me quęras, quantū igitur vitę Chriſti tribuerim, ultra annos 33? Reſpondeo, non niſi tres menſes. Hoc ne hodie primum à me excogitatum quis autumet, adeat ipſum quem accuſas Tomum, & in eo Apparatum ad Chronologiam Pontif. pag. 25, id eſt novem paginis poſt locum à te accuſatum. Ibi à me ad Poſſinum ſcripta invenies quæ ſequuntur:

17 *Videor poſſe, ſaltem ut probabilem, ſuſtinere ſententiam pridem mihi placitam, ſecundum quam in meis ad Ephemerides Græcomoſcas obſervationibus ſtatui, nati in terris Chriſti anniverſarium diem ipſum eſſe, quo eumdem Bethleemi adoraverunt Magi, duce ſtellâ jam inde à menſibus viginti & uno, aut etiam tribus, videri ipſis in Oriente cœptâ; ſecundum quod tempus ab iiſdem Magis intellectum, occidi Herodes infantes juſſerit à bimatu & infra, ipſe peracta cædi vix totis tribus menſibus ſuperſtes; juxta quem calculum baptiſmus Chriſti contigerit anno ætatis ejus* XXX *expleto, mors vero ætatis ejuſdem* XXXIV *per tres menſes inchoato.* Eamdem poſtea ſententiam, non ut probabilem jam tantum, ſed ut *viſam nobis hactenus veroſimiliorem*, declaravi, & multis ſtabilivi Epiſtola 3 conſultatoria ad Schelſtratium, in Paralipom. pag. 149. Hoccine eſt ſuſtinere, quod Chriſtus vixerit annis 37?

18 Adeò autem non applaudo Natali Alexandro, hanc ſententiam propugnanti, ut in eodem quem inſectaris Tomo, Conatus Chronico-Hiſtorici pag. 7 num. 3 de eo dicam: *Videns hinc ſeſe conſtrictum teneri ne ante annum vulgaris æræ* 33 *Chriſtum mortuum fateretur; inde ne Herodem ſtatueret obiiſſe niſi anno ante æram vulgarem quarto, novam & nemini auditam hactenus ſententiam adduxit in medium, ut Chriſtum diceret obiiſſe anno ætatis ſuæ* 37 *inchoato.* Eamdem ſententiam in jam citatis Paralipomenis ad Conatum, pag. 19 & 20, voco *Paradoxon.* In notis vero marginalibus, quas addidi ad epiſtolam 2 Poſſini, dico ab eo *oſtendi, Canonem Neo-Cæſareenſem, ſenſumque totius Eccleſiæ, tali ſententiæ adverſari:* atque hæc dico ea pagina, quæ immediate ſequitur eam, unde criminationis anſam deſumpſiſti.

19 Supereſt ſcrupulus de tribus menſibus, quos triginta tribus annis adjiciebam. *Certum* enim, inquis, *& indubitatum in Eccleſia hactenus fuit, Chriſtum Dominum vixiſſe dumtaxat* 33 *annis. Ita ſancti Patres.* Si per excluſivam particulam *dumtaxat*, excluſos volueris plures non modo annos, ſed etiam menſes, an hoc *certum & indubitatum in Eccleſia hactenus fuerit*, libenter intelligam, ſeu ſanctæ Sedis, ſeu quorumvis eruditorum judicio. Teſtes mox audiemus aliquot, nec leves. Quid ſi contendat quiſ-

Digitized by Google

piam, Chriſtum propriè non annos 33, ſed 32 vixiſſe, ſentietne contra id, quod ais, *hactenus fuiſſe in Eccleſia certum & indubitatum?* Ita quidem videtur; nam qui aſſerit annos *dumtaxat* 33, nec plures agnoſcit, nec cenſetur agnoſcere pauciores. Hujus autem tam *indubitatæ certitudinis* teſtes quidem appellas *ſanctos Patres*, ſed nullum determinando niſi S. Epiphanium hæreſi 51 num. 23.

20 Quis *hæreſim* citari, audiens, non vereatur, ne ſententia, plures vel pauciores annos quam 33 numerans, ab Epiphanio collocetur inter hæreſes? Sed tantum agit contra Gnoſticos, unicum Prædicationis Chriſti annum, contra clariſſimam Scripturam, agnoſcentes. Imò potius manifeſtum eſt, S. Epiphanium, ipſo loco quem citas, non niſi 32 annos & præterea 74 dies Chriſto tribuiſſe. *Compertum eſt*, inquit, *anno 33 ſuæ in carne præſentiæ paſſum Unigenitum*. ibid. num. 27; *Triginta duos annos integros ac dies præterea ſeptuaginta quatuor ab Epiphaniis implevit*: diem autem *Epiphaniorum* ſtatuit eumdem quem Nativitatis. Atqui in vulgari ſermone non dicetur, propriè & in rigore, vixiſſe annos triginta tres, qui menſe tertio poſt annum trigeſimum ſecundum mortuus eſt: ſed magis obvie dicetur vixiſſe annos 32. Ergo unicus, quem pro te profers, S. Epiphanius, magis propriè & in rigore, cenſet, Chriſtum non vixiſſe annos 33: pro quibus tamen eum citas, & ſolum.

21 Diceſne, cum Cardinali Baronio ad annum Chriſti 34, *planè conſtare*, *ipſum* S. Epiphanium *in mendaces faſtos incidiſſe*? Sic unicum, quem protuliſti, Patronum tuum deſtrueres. Sed & *ſunt plerique alii*, inquit ibid. Baronius, *qui dixerunt Dominum noſtrum paſſum anno 33 ſuæ ætatis, per tres menſes inchoato; ſed cum eo potiſſimum innitantur fundamento, quod Dominus fuerit baptizatus ipſo trigeſimi anni exordio, cum in hoc errent, in ceteris quoque deducendis annis errare non mirum eſt.*

22 Citat deinde Baronius pro ſe, S. Ignatium Martyrem ex Epiſtola ad Trallianos, poſt cujus verba ſic concludit: *quibus plane ſignificatur Chriſtum paſſum eſſe annos natum triginta quatuor. Itaque Ignatius, proximus ætati Chriſti, imo qui eadem vixit ætate, qui & Chriſtum poſt Reſurrectionem ſe vidiſſe in carne teſtatur ..... noſtræ ſententiæ non tantum aſſertor, ſed & auctor habetur, qua dicitur Chriſtus affectus ſupplicio Crucis, anno trigeſimo tertio ac menſe tertio ſuæ ætatis.* Confidentius Beda eidem ſententiæ ſuffragatus eſt, de Ratione temp. cap. 45, his verbis; *Habet, ni fallor, Eccleſiæ fides, Dominum in carne paulo plus quam triginta tres annos, uſque ad ſua tempora paſſionis, vixiſſe.*

23 Contra teſtatur Paulus Middelburgenſis, apud Petavium in animadverſionibus ad hæreſim Alogorum, ſe *neminem reperiſſe, qui quadraret*, ſeu conſentiret Bedæ. Atque ipſe, in Chronologia & antiquitate verſatiſſimus Petavius: *Quod Eccleſia*, inquit, *auctoritate, qui cùm Beda ſententiam illam adſtruunt, niti ſe profitentur, velim Concilii alicujus Decretum, hoc eſt communem Eccleſiæ vocem, aut antiquorum certe Patrum conſtantem in illa tuenda conſenſionem proferant: quod nunquam omnino perficient. Nec enim ignorare poſſumus, quantopere à ſe invicem Patres omnes, cum in anno Paſſionis, tum in die ipſo diſſideant. Irenæus Apoſtolorum propemodum æqualis, inter quadrageſimum & quinquageſimum annum ætatis ſuæ paſſum eſſe Salvatorem aſſerit; idque ſe & ex Euangelio, & à Ioannis Euangeliſtæ diſcipulis, quod à Magiſtro acceperant, didiciſſe oſtendit.*

24 Sententia hæc apud Irenæum legitur lib. 2 contra hæreſes cap. 39, his verbis: *Triginta annorum ætas prima indolis eſt juvenis, & extenditur uſque ad quadrageſimum annum. A quadrageſimo, aut quinquageſimo anno, declinat jam in ætatem ſeniorem: quam habens*

Digitized by Google

bens docebat Chriſtus, *ſicut Euangelium & omnes Seniores teſtantur, qui in Aſia apud Ioannem diſcipulum Domini convenerunt, id ipſum tradidiſſe eis Ioannem. .... Quidam autem non ſolum Ioannem, ſed & alios Apoſtolos viderunt, & hac ab eis audierunt, & teſtantur de hujuſmodi relatione.* Et cap.40. *Quinquaginta annos nondum habes & Abraham vidiſti? hoc dicitur ei qui jam quadraginta annos exceſſit, quinquaginta autem nondum attigit, non tamen multo à quinquageſimo abſtitit.*

25 Contra eos, qui hæc Irenæi diſputationi ab alio inſerta fuiſſe putant, ſic inſurgit Petavius in Animadverſionibus contra Hæreſim Alogorum. *Tantum abeſt*, inquit, *ut hac Irenai propria non ſint, ut aliter, quam ſi ita ſentiret, ac ſcriberet, illius procedere diſputatio nullo modo potuerit.* Quod pluribus illic nititur oſtendere: rectene an ſecus, meâ hic non intereſt, qui nullam in particulari ſententiam firmandam modo ſuſcipio; ſed tantum probandum, quod non adeo *certum & indubitatum hactenus in Eccleſia fuerit, Chriſtum dumtaxat triginta tribus annis*, id eſt, neque plus neque minus, inter mortales *vixiſſe*.

26 Poſtquam Petavius loco citato variorũ Patrum longe diverſas ſententias retulit. *Longum eſt*, inquit, *enumerare ceteros, qui 31, aut 32, aut ad ſummum triginta tres* vitæ annos Chriſto *arrogant*. Pro triginta annis *complures antiquos poſt Tertullianum* recenſet Cardinalis Baronius ad annum Chriſti 34, eoſque, *ſcriptores* (ut ait) *non ignobiles, ſed ſpectatiſſimos in Eccleſia Dei; nimirum Iulium Africanum, Lactantium, Hieronymum, Auguſtinum, Severum, Clementem Alexandrinum.* Sed quantumcumque magna fuerit, & paſſim ab auctoribus referatur antiquorum Eccleſiæ ſcriptorum in numerandis Chriſti annis diſſenſio, Patern. veſtra omnes ab Eccleſia excludit, qui vel minimum dubitarint, an Chriſtus *dumtaxat* 33 *annos vixerit*; id enim, inquis, *in Eccleſia hactenus certum fuit & indubitatum.* Contra me denique ſic concludis: „ An autem in hoc „ *adverſari communi Eccleſia conſuetudini*, „ *inſolentiſſima* non *ſit inſania*, prout aſſe„ rit Auguſtinus epiſt. 118; & juxta Sco„ tum, an non ſit valde periculoſum, cum „ aſſerat in 1 diſt. 11 q. 1 in fine; *periculo„ ſum eſt errare circa illa, qua non tantum „ ab Apoſtolis praſcripta, ſed etiam qua per „ conſuetudinem univerſalis Eccleſia tenenda „ ſunt*, judicet S. Sedes. „

27 Neque tamen conqueri poſſum de acerbitate & injuria, ſic enim præfaris poſt Præambulum 5 in *Proteſtatione* generali: „ „ Si hinc inde Papebrochius nimis acriter & „ dure corripi & redargui videatur, dum „ erroris, falſitatis, ac impoſturæ paſſim „ arguitur; non habet quod inde conque„ ratur; cum illorum *plerumque evidenter „ convincatur* „ Ac paulo ante: „ Proteſtor „ tamen me abſtinere velle & præſcindere „ ab omnî cenſura, contentus demonſtrare, „ quod Papebrochius non minus irreve„ renter, inſolenter & contemptim dicta „ Eccleſiæ monumenta (receptas Eccleſiæ „ Hiſtorias, traditiones, aliaque) Sedis Apo„ ſtolicæ auctoritate communita, repudiet, „ quam hæretici „ Modum, Rev. Pater, hic ſane commodum doces effutiendi quidlibet, & quidem ſine cenſura. Atqui ego Patern. veſtram de accuſationibus iniquis *evidenter convinco.* Quid ſi igitur in eam evibrem quidquid ſancti Patres & Legiſlatores de calumniatoribus pronuntiarunt? Sufficiat nobis quem objicis Auguſtinus, Operis perf. l. 3 c. 36. *Sicut falſa ſunt crimina qua objicitis, ita falſa ſunt dogmata qua fingitis nobis: Sed dicite quantum poteſtis, omne malum adverſum nos mentientes ..... Quid opus eſt vobis reddere ſimilia maledicta, & non potius Euangelio credere, atque gaudere, quod ex iſtis falſiſſimis maledictis veſtris* nobis merces augeatur in cælis? Quod ego *tali-*

Digitized by Google

bus paſſim non *utar cenſuris*, *cenſurando ſummorum Pontificum Bullas*, *Breviaria* &c. neque de *impoſturis* & ceteris objectis mihi criminibus *convincar*, patebit ex totius operis decurſu.

28 Nunc de duabus, quas mihi intorques, S. Auguſtini & Scoti ſententiis aliquid dicendum. Pace tua, Rev. P. Profeſſor, quærere mihi liceat, legiſtine locum Auguſtini in ipſo fonte? aut [redacted] bona fide deſcripſiſti? Non exiſtimo. Verba Auguſtini ſunt: *Ita reſpondeo, ut quid horum ſit faciendum, ſi Divinæ Scripturæ praſcribit auctoritas, non ſit dubitandum, quin ita facere debeamus ut legimus .... ſimiliter etiam ſi quid horum tota per orbem frequentat Eccleſia. Nam & hinc, quin ita faciendum ſit, diſputare, inſolentiſſima inſania eſt.* Veſtra autem Paternitas, pro, *quod tota per orbem frequentat Eccleſia*, ponit, *communem Eccleſiæ conſuetudinem*, & quidem iis characteribus qui indicant eſſe ipſa verba Auguſtini. Neque de materiali tantum verborum corruptione te reum ago; ſed vel maxime de formali, & quæ ad mores pertineat. In primis Lectorem moneo, non agi ab Auguſtino de quæſtione mere ſpeculativa, ut eſt noſtra; ſed de maxime practica; an aliquid, & in quibus circumſtantiis agendum ſit. Præcipua fraus eſt in *communi*, poſito pro *tota*.

29 Quis neget *inſolentiſſimā eſſe inſaniam* velle agere contra *totius* Eccleſiæ praxim; quamvis non ſit ſemper *inſolentiſſima inſania*, agere contra praxim Eccleſiæ *communem*? Sic nemini licet Sacrum celebrare contra conſuetudinē *totius* per orbem Eccleſiæ; multis licet contra conſuetudinem *communem*. Ita ſanctiſſimo Ordini Patrum Carmelitarum, E. G. licet alio uti Miſſali, & aliis hinc inde ritibus, quam utatur Eccleſia *communiter*. Nemini licet veſci carnibus contra *totius* Eccleſiæ conſuetudinem; licet Belgis, contra *communem* Eccleſiæ conſuetudinem, diebus Sabbathi poſt Chriſti nativitatem, uſque ad Purificationem Virginis. Centena ejuſmodi exempla in promptu ſunt.

30 Et quoniam vobis placuit ea quæ de practicis ab Auguſtino dicuntur, transferre ad mere ſpeculativa, ac nuſquam definita aut revelata; ſupponamus ſemper eſſe inſolentiſſimam inſaniam, etiam in illis ſentire & loqui contra ſenſum *totius* Eccleſiæ; ideone inſolentiſſima ſemper eſt inſania ſentire & loqui contra *communem*? Pythagoram, Philoſophum fuiſſe profanum, imo Ethnicum, *communis* (ni fallor) fuit ſenſus hactenus, & eſt etiamnum: ideone inſolentiſſime inſani, dicendi ſunt Carmelitæ illi qui in Comitiis Provincialibus Provinciæ Toloſanæ Biteris, anno 1682 menſe Aprili, triduo ſuſtinuerunt, & typis ediderunt hanc inter ceteras Theſim V: *Valde probabile eſt, Pythagoram Philoſophum etiam fuiſſe Carmelitam.* Ejuſmodi aſſertionibus contra *communem* ſenſum Theſes illæ refertæ ſunt.

31 Non magis me ferit Scoti quam Auguſtini ſententia. Scotus enim loco citato tantum dicit, *periculoſum eſſe errare circa illa, quæ non tantum ab Apoſtolis deſcendunt per ſcripta; ſed etiam, quæ per conſuetudinem univerſalis Eccleſiæ, tenenda ſunt*, unde, ut quid contra me inferas, ſubſumere debes: Atqui *Papebrochius errat circa ea quæ per conſuetudinē Univerſalis Eccleſiæ tenenda ſunt.* Verum, R.P. Profeſſor, negabo ſubſumptum. Nam neque errare me probas, neque univerſalis Eccleſiæ conſuetudinem mihi adverſari, neque contrarium tenendum præſcribere.

32 Concedamus tibi verum eſſe, *faviſſe* me ſententiæ Natalis Alexandri de Chriſto inter mortales verſato, non tantum ultra annos 33, ſed etiam uſque ad annum ætatis 37 menſibus aliquot inchoatum. *Favere* alicui ſententiæ, non ſemper eam in rigore *ſuſtinere* eſt; ſæpe inchoatam aliquam propenſionem ſignificat: contingit autem aliquando ut, propter rationes in ſpeciem plauſibiles, quis

in

Digitized by Google

in ſententiam nonnihil propendeat, quam tamen abſolutè ſuſtinere nolit, propter nimiam fortè illi adverſantem auctoritatem. Quod nullam hic opinionem *ſuſtinere* voluerim, patet ex iis quæ loco accuſato mox ſubjunxi: *Placuit igitur ſuper hac nova* de Chriſti vitâ ultra annum 33 *opinione, ejuſdem Poßini ſententiam exquirere*: & aliquot paginis pòſt in *Epiſtola* mea *conſultatoria* ad Poſſinum hæc legere eſt: *Qua de re obſecro, ut, velut diſcipulum conſultabundum cum Magiſtro, tecum aliquantiſper diſcurrentem audias*. Ibidem in fine: *Hac habui, Pater optime, quaternis tuis eruditißimis repouerem; non tam, quid ipſo actu fuerit, quam quid potuiſſet fuiſſe, explicans: neque Chronologiam, rectè conſtitutam à te, mutatam cupiens; ſed dumtaxat conſultans, teque interrogans, utrum* Ἀκολουθία *Euangelica non poßit commodius obtineri, intelligendo Lucam de anno trigeſimo ante tredecim dies recens completo, quam ſolum per dies totidem inchoato.* Hic ego timide & fluctuans tanquam diſcipulus Magiſtrum conſulo, an vitæ Chriſti ultra annum 33 non liceat addere tres menſes. Accuſator autem meus audet aſſerere, quod paucis paginis ante *ſuſtineam*, Chriſtum vixiſſe annis 37. Cur igitur, R. Pater, nuſquam numerum hunc à me expreſſum exhibes? Putaſne quod exprimere eum non potuiſſem; ſi voluiſſem *ſuſtinere*?

33 Denique, ut criminationẽ tuam de manifeſta iniquitate undequaque convincam; ſupponamus etiam quod loco à te citato poſitive ſuſtinuiſſem, Chriſtum vixiſſe, non modò annos 33 & menſes tres, ſed etiam uſque ad 37 inchoatum: ſaltem ignorare non poteras, me paulò poſt ſcripſiſſe oppoſitum, quoties totam Chriſti vitam concluſi *annis 33 & tribus menſibus*; & quidem adhuc dubitans, an tantum temporis Chriſto tribui poſſet. Si igitur librum meum accuſare ſalvâ æquitate voluiſſes, dicere non poteras; *Papebrochius ſuſtinet Chriſtum vixiſſe 37 annis*: ſed dicere ut ſummum poteras; *Suſtinuit aliquando; poſtea tamen, & quidem in eodem libro ſæpe, retractavit.* Auctorem enim de quadam opinione præterita, tamquam ſi præſens eſſet, accuſare, ejuſque claram & ſæpius inculcatam retractationem celare, nemo dicet officium eſſe accuſatoris probi.

34 Hæc ut clarius perſpicias, revoca in memoriam S. Auguſtinum Manichæorũ hæreſi aliquando fuiſſe infectum, & poſt converſionem à Manichęiſmo incidiſſe in errorem Semipelagianorum, cum putaret initium fidei eſſe ex nobis. Quid tibi videtur, Pater? ſi quis Auguſtinum, dein Epiſcopum, & poſt errorem, ſcriptis publicis ſæpe retractatum, aggreſſus fuiſſet, atque in Concilio Epiſcoporum, vel coram ſummo Chriſti Vicario, retractationem Auguſtini callidè reticendo, eum accuſaſſet, dicens: *Suſtinet Auguſtinus, initium fidei eſſe ex nobis*: quod nomen tribuiſſes ejuſmodi accuſationi? Denuntiationiſne Chriſtianæ & religioſæ, an criminationis putidæ & infidelis? Hæc ergo perpende, R. Pater, & accuſationis tuæ, qualis ſit, judex ipſemet eſto. Obſcura quoque & fallax accuſatio eſt, dum me clamitas conſentire *Natali Alexandro, ab Eccleſia damnato*, quaſi damnatus fuiſſet ab Eccleſia priuſquam à me citaretur: quod tam à veritate alienum eſt, quam quod ei, in aſſignanda Chriſto ætate annorum 37, conſentiam aut conſenſerim umquam, multo minus ſententiam hanc modo *ſuſtineo*.

Digitized by Google

§. III. ACCUSATIO.

Papebrochius cum Hæreticis impugnat imagines Chriſti Domini, ac SS. Matris ejus Mariæ, à S. Luca Euangeliſta pictas.

RESPONSIO.

35 Quis, hæc audiens, non exiſtimet, eſſe me de genere Iconoclaſtarum, imagines velut idola templis eliminantium atq; comminuentium? Tota autem tam enormis accuſationis ratio in hoc ſita eſt, quod Tomo 1 Maji in Ephemeridibus pag. 46 dixerim: *Lucas Euangeliſta, Medicus fuiſſe ſcitur ex Paulo: Pictorem quoque eum facit pia fidelium credulitas, innixa variis Chriſti ac Deiparæ imaginibus, quæ Romæ & alibi venerationem habent, velut ab illius manu eſſent.* Quæ ſequuntur, Adverſarius prætermittit: ſequuntur autem hæc: *fuerit operæ pretium legere quæ in hanc rem ſcripſit Abbas Paulus de Angelis, in deſcriptione Baſilicæ S. Mariæ Majoris de Urbe lib. 12 Cap. 2 & 3: egent tamen illa examine aliquo, quod non eſt hujus loci.*

36 Fortè verebatur Accuſator, ne, ſi locum integrum reddidiſſet, non tam facilè Lectori perſuadere poſſet, quod imagines illas impugnem; quando, ad confirmandā earum legitimam à S. Luca originem, videret me adducere Abbatem Paulum de Angelis, quo nemo magis in iſtarum imaginum commendationem ſcripſit, quæ erudito Lectori laudo tamquam digna lectu, licet quædam in iis eſſe cenſeam, quæ *egeant examine aliquo.* Maluit Accuſator ceteris omiſſis ſolum dicere, quod juxta me, *quæ de illis ſcribit Paulus de Angelis, egeant examine.* Mitius dico, *egere examine aliquo.* Quamvis enim in optimi cujuſque hiſtorici narratione principale verum ſit; ſubinde tamen erratur in aliqua circumſtantia; & inter probationes multas non omnes æque certæ ſunt; ſubinde affertur quidpiam pro confirmatione, quod ipſa aſſertione minus firmum ſit, & *egeat examine aliquo*: hoc autem non facit, quo minus aſſertioni, propter alia rationis vel auctoritatis momenta, præbeatur aſſenſus. Et quidem in caſu præſenti, licet, propter communiſſimum fidelium conſenſum & receptiſſimā jam à multis ſeculis quodammodo traditionem, agnoſcamus imaginum quarumdam à S. Luca originem; an tamen etiam id quod in Paulo Abbate jam allato dicitur pag. 245, quod *S. Leo* Papa *primus, cum propriam manum obtruncaſſet, ut libidinis ignem reſtingueret, per hanc Virginem,* (ſive, *per hanc imaginem*, ut titulus habet) *recuperavit?* Id certe (ipſomet Paulo fatente) *Baronio durum videtur*, nec valet credere, licet à S. Antonino aliiſque relatum.

37 Sed video, R. Pater, præcipuū offenſionis lapidem eſſe, quod communem fidelium de imaginibus iſtis conſenſum vocarim *piam credulitatem*: ſic enim appellationem illam exagitas: „ Vox *credulitas*, juxta interpretationem Câlepini, error magis, quam culpa „ eſt. Et, *credulus* dicitur, qui temerè credit: „ ad eoque cenſet Papebrochius, non ex alio „ capite S. Lucam admittendum fuiſſe pi-„ ctorem, quam ex eo quod Chriſti fideles „ temerè id credant. Plura ejuſmodi addis, ſed omnia nixa uno *Calepino*. Verius dixiſſes interpretationem eſſe Planci apud Ciceronem, à Calepino citati. Calepinus vero *credulitatem* aliter non definit, nec aliud de ea pronuntiat, quam eſſe *facilitatem credendi.*

38 Quædam *credulitas*, ſeu credendi facilitas, eſt *temeraria & levis*; quædam *probabilis & diſcreta*, teſte Laurentio Beyerlinck

in

Digitized by Google

in Theatro vitæ humanæ, verbo *credulitas*. Non igitur rectè infers, fideles à me temerarios vocari, quod eorum de imaginibus iſtis fidem vocaverim *piam credulitatem*. De credulitate, non *temeraria*, ſed *probabili & diſcreta* mihi ſermonem eſſe, facile colligere poteras, Pater Profeſſor; nam credulitas *levis & temeraria* proprie *pia* non eſt, quia *levitas & temeritas* vitium eſt, *pietas* virtus. Imo vero apud me diſcreta & pia credulitas certitudinem non excludit, nec quidquam vetat quo minus, poſitis motivis credibilitatis moraliter certis, *pia credulitas* aſſenſum imperet motivis iſtis firmiorem. Niſi dicere malis, *voluntatem non poſſe efficere ut aſſenſus fidei in ſeipſo ſit magis firmus, quam mereatur pondus rationum ad aſſenſum impellentium*, quæ eſt decima nona inter Propoſitiones ab Innocentio XI damnatas.

39 Contra argumentaris; *Vox illa, credulitas, ordinarie importat vacillationem, etiam ſecundum Papebrochium, prout ex decurſu patebit.* Reſpondeo, R. Pater Profeſſor, negando aſſumptum. Probare niteris unice ex Tom. 2 Maji pag. 822 ubi (inquis) „ Papebrochius refert apparitionem Chriſti „ Domini, dicentis S. Angelo Carmelitæ: „ *Ibis in Siciliam cum imagine Deiparæ Matris meæ, quam depinxit S. Lucas.* Quia „ apparitionem ſic repudiat: *Utinam hæc, quam fidenter aſſeruntur, tam certo eſſent à Chriſto ſic revelata! magnum utique præſidium adferrent confirmandæ vulgari fidelium credulitati de iſtiuſmodi imaginibus*: unde paulo poſt infers: me de imaginibus iſtis *dubitare & hæſitare*.

40 Reſpondeo negando conſequentiam, atque ipſum conſequens. Nam primo, quomodo ſequitur; Dubito an revelatio illa facta ſit S. Angelo Carmelitæ: ergo dubito an S. Lucas depinxerit imagines Deiparæ? Nemo dubitat, quin poſſit veritas aliqua ſubſiſtere, etiamſi revelata non ſit S. Angelo Carmelitæ. Secundo, cur E. G. Religioſi veſtri qui ſine *dubitatione, hæſitatione, vacillatione* judicant, quod Ordinis ſui inſtitutio fuerit à tempore Eliæ; cur, inquam, illi dubitare ſimul non poſſent, an hoc Patern. veſtræ ſit divinitus revelatum? Aliud ſcilicet eſt, dubitare de veritate propoſitionis, aliud de ejus revelatione, præſertim quæ dicatur facta alicui determinatæ perſonæ.

41 Si conſtaret de apparitione & revelatione facta S. Angelo Carmelitæ, jam profecto imaginum iſtarum deducta à S. Luca origo non tantum moraliter certa foret, ſed metaphyſice; & quidem certitudine inter metaphyſicas ſumma, quæ eſt fidei divinæ, propter auctoritatem Dei revelantis. An non igitur merito dixi, quod, ſi conſtaret, hæc *eſſe certo à Chriſto ſic revelata, magnum utique præſidium adferrent confirmandæ vulgari Fidelium credulitati de iſtiuſmodi imaginibus*? Quis dubitet quin propoſitio, quæ prius tantum habebatur moraliter certa, *magnum* dein *præſidium* accipiat à revelatione divina, per quam ad certitudinem metaphyſicam evehatur? Nec tamen *vacillaſſe, hæſitaſſe, dubitaſſe* de propoſitionis illius veritate dicendus eſt, quiſquis eam tantum cenſuit moraliter certam, non revelatam divinitus.

42 Pudet me tam multis illa probare Profeſſori Theologiæ, quæ vel tironibus perſpecta ſunt. Iſtud miror, quod litem mihi non móveris de *τὸ vulgari*, dum voco *vulgarem fidelium credulitatem*. Nam & vox iſta apud Calepinum ſubinde ſumitur in partem deteriorem. Sed reſpondiſſem, etiam Calepino interprete, eam accipi quoque pro *communi & pervulgato*: atque ita admitto, eſſe communem & pervulgatam fidelium de iſtis imaginibus credulitatem.

43 Aſt iterum te offendo voce *credulitatis*, atque hanc mihi, ubi de imaginibus iſtis agitur, plane cupis interdictam, quia Planco apud Calepinum, *errorem* ſonat, tibi etiam *temeritatem*, R. Pater, ſi oſtenderis, ita eam ſonare

Digitized by Google

ſonare omnibus, retractabo. Verum jam inde propter vocem iſtam ad Sedis Apoſtolicæ Tribunal à Patern. veſtra citatus, atque ibi accuſatus ſum, tanquam de ingenti crimine in genere ſcriptionis; quapropter cogor tetricam de nomine quæſtionem pluribus agitare.

44 *Temeritatē* & *errorem* eſſe vitia quædam animi nullus Theologus, aut Philoſophus, ſaltem Chriſtianus, iverit inficias, quamvis erroris vitium poſſe eſſe ſine culpa omnes agnoſcant. Atqui Chriſti judicio, credulitas, neque erronea videtur fuiſſe, neque temeraria, neque vitioſa, quando non tantum incredulitatem diſcipulis exprobravit, ſed abſolute & indefinitè monuit Thomam, ne deinceps eſſet incredulus: *Noli eſſe incredulus.* Si omnis incredulitas vitium ſit, videtur mihi non incongrue colligi, aliquam credulitatem non eſſe vitium; ſed potius virtutem. Sicut ex eo quod omnis injuſtitia, omnis intemperantia, omnis imprudentia, vitia ſint, non male colligitur juſtitiam, temperantiam, prudentiam vitia non eſſe, ſed virtutes; nam teſte S. Baſilio in Conſtit. cap. 2, *Vitium nihil eſt aliud quam defectus virtutis:* & S. Joanne Damaſceno, l. 2 de fide Orthod. cap. 30, *Vitium nihil quidquam aliud eſt, quam boni ſeceſſio; quemadmodum eſt caligo, lucis abſceſſus.* Unde non arbitror ſcandalizandum fuiſſe Baſilium & Damaſcenum, ſi *piam* ſeu *diſcretam credulitatem*, cujus *defectus* & *ſeceſſio* eſt incredulitas, appellari audiviſſent virtutem, non *errorem*, non *temeritatem.*

45 Aliter quam Patern. veſtra de pia credulitate loquitur S. Antoninus, parte 2 tit. 10 de mendacio cap. 10: *Sine mutua credulitate,* inquit, *nulla eſt fida ſocietas, nulla in aliquo fides, nulla ſpes & confidentia firma, nulla amicitia vera, nullum pactum firmum, nulla concordia, nulla pax, nulla denique in aliquo bono firmitas.* Nullane, Pater Profeſſor, in aliquo fides, nulla ſpes, nulla in aliquo bono firmitas eſſe poteſt ſine *errore* & *temeritate*? Similiter apud Auctorem tuum, Aurifodinæ compilatorem, verbo CREDVLITAS, S. Cyprianus ſuper Symbolum Apoſtolorum, aut quiſquis alius eſt iſtius Tractatûs Auctor, paria S. Antonino paucis docet cap. 4 in medio: *Nihil eſt*, inquiens, *quod in vita geri poſſit, ſi non credulitas ante præceſſerit.* Hæc pro Achille tuo Calepino, & quidem perperam à te citato, plus quam ſatis ſunt.

46 Jam monui verba à Patern. veſtra allegata, eſſe Planci in Cicerone apud Calepinum, non ipſius Calepini. Sed cur falſum auctorem pro vero citare maluiſti? Verebare ſcilicet, ne forte exprobraſſem tibi, quod cum auctore Ethnico ſentias contra Chriſtianos; nihil enim ſimili exprobratione tibi familiarius eſt, nullum ad me proſternendum putas telum eſſe minus eluctabile: quod tamen, uti in caſu præſenti, ita & in iis, in quibus mihi intorquetur vel nullius eſſe roboris cenſeo, vel ſane exigui. Auctarii interim loco ſit, quod, ubi diſceptatur de ſignificatione vocum, quarum in Theologia, in Aſceticis, aut aliis ſacris & Eccleſiaſticis ſcriptionibus uſus eſt, non conſulendi ſint Plancus, Cicero, aut ejuſmodi apud Calepinum ſcriptores profani, quantumvis Latini. Fruſtra ex his quæras quid uſu Eccleſiæ Chriſtianæ ſignificet E.G. *Spiritus*, quid *Spirituale*, quid *Humilitas* &c. *Animus humilis* vitium apud illos indicat, virtutem apud Chriſtianos.

§. IV.

Digitized by Google

§. IV. ACCUSATIO.

Papebrochius præbet anſam dubitandi, an vera Chriſti facies ſudario S. Veronicæ revera fuerit impreſſa.

RESPONSIO.

47 HÆc legens hæſi aliquamdiu; neque quid ſibi vellet accuſatio, ſatis aſſequebar; cum de Sudario iſto, & Chriſti illi impreſſa facie nunquam me dubitaſſe meminiſſem; ſed potius locutum ſemper, tamquam de re indubitata. Miraberis & tu, Lector, accuſationis ſeu malignitatem ſeu obſcuritatem, quando eam conferes cum ipſius Accuſatoris confeſſione Art. 11 § 2, ad quem nos remittit. Illic itaque ſic ſcribit: *Fatetur citra ullam dubitationem Papebrochius admittendum Sudarium, Chriſti faciem exprimens, quod hæretici explodunt.* Quomodo cogitabam, dubitandi anſam aliis præbeo, ubi tam clare Sudarium iſtud, & impreſſam ei Chriſti faciem contra hæreticos aſſero, tamquam rem *indubitatam*, ipſo fatente Accuſatore? An forte, quod uno loco affirmavi, deinde retractavi aut revocavi in dubium? Atqui de una eademque pagina & columna, agit Adverſarii confeſſio ſimul & accuſatio.

48 Ne igitur te, Lector, pluribus ſuſpenſum teneam, in eo crimen meum verſatur, quod Tomo VII Maji pag. 358 n. 26 de *S. Veronica*, ut piam Matronam ſignificat, quæ Chriſto crucem bajulanti occurriſſe, ejuſque ſanctiſſimam faciem Sudario terſiſſe vulgo creditur, dixerim: *quæ an ulla unquam fuerit, dubitatur*: unde Adverſarius concludit, anſam à me præberi dubitandi, an Chriſti facies impreſſa fuerit Sudario iſtius Matronæ. Si aliud non velit Accuſator, non eſt cur tantopere repugnem, modo illud fixum & firmum maneat, admitti à me, tamquam *indubitatum*, quod Chriſti facies alicui Sudario verè impreſſa fuerit, neque de hoc dubitandi ullam à me anſam præberi. Ratio longe diſpar eſt de Sudario iſto, & de Matrona: quod pro illo, tamquam indubitato, conſtantiſſima traditio militet; non adeo pro hac, quin, antequam Tomum VII Maji, unde accuſatio deſumpta eſt, in lucem edidiſſem, de ea dubitari cœptum ſit, nec inter ſolos acatholicos.

49 Nomen *S. Veronicæ* reperitur quidem in Martyrologio Galeſinii; at cur Baronius, qui tam multis Sanctis, etiam ex Galeſinio deſumptis, Romanum Martyrologium auxit; auſus non fuit ex eodem adjungere *Veronicam*? imo cur adjunctam tempore Gregorii XIII, expunxit idem Baronius; & in Martyrologio, à ſe aliiſque viris eruditis reformato, eam preſſit alto ſilentio? An non Baronius, cum ſuis in hoc opere adjutoribus, dubitationem ſuam de ſanctitate hujus *Veronicæ*, factis ipſis ſatis loquitur? Licetne autem, P. Profeſſor, dubitare de ſanctitate *Veronicæ*, imo eam ex Albo Sanctorum in cælis viventium abſolute expungere; non liceat eam expungere de numero viventium in mundo, adeo ut vel *dubitare* de ejus exiſtentia nefas ſit?

50 Ediſſere igitur nobis, cur de ſanctitate ejus & gloria à Baronio dubitetur, niſi quia dubitat de ejus exiſtentia. An fortè dices, Baronium ſanctam hanc mulierem ex Sanctorum Catalogo ſuſtuliſſe, non propter dubitationem ſuam, ſed aliorum? Ita ſit, R. Pater: jam habetur tota propoſitionis meæ, à te in crimem vocatæ, veritas: nam aliud iſthic non aſſerui, quam quod, *an ulla unquam* (Veronica matrona) *fuerit, dubitatur*: à quibus, vel à quo, vel à quot, non dixi.

Digitized by Google

51 Quanquam non video, quomodo vos ſaltem dicturi ſitis, expunctionem hanc, factam à Baronio ejuſque adjutoribus, non eſſe ullum in illis dubitationis ſignum de ſanctitate aut exiſtentia *Veronicæ*; poſtquam nudum ſilentium noſtrum de origine Ordinis Carmelitani in Martio, interpretatus eſt P. Franciſcus Bonæ-ſpei, non tantum dubitationem de antiquitate Ordinis ſui, ſed & negationem ejuſdem; uti videre eſt in Armamentario, ab ipſo, rationem ſilentii exigente, mox edito in lucem, tota Provincia approbante.

52 Hiſce puto, ſatis ſuperque perſuaſum eſſe æquo Lectori, nihil criminis committi ab illo, qui, appenſis utrimque rei momentis, dubitaverit de ſanctitate vel exiſtentia alicujus, quem privatum cujuſvis loci, diœceſis, regni, aut etiam Ordinis religioſi Martyrologium habet pro Sancto, habuitque aliquamdiu; uti nihil committitur criminis ab illo, qui Sanctum, quem familia aliqua Religioſa pro Martyre ſemper habuit coluitque, monſtraverit in pace obiiſſe, & ut Confeſſorem colendum eſſe. Qualiter accidit S. Petro Thomæ, qui à vobis Officio de Martyre coli ſolitus, à nobis demonſtratus eſt vere Confeſſor fuiſſe, editis, quæ eatenus latuerant, ejus Vitis duabus.

53 Utinam non tam multa nobis quotidie, inter geſta Sanctorum verſantibus, occurrerent, de quibus rationabiliter dubitare debemus, imo quæ & reprobare! Talium autem plurima prætermittimus ſilentio, ut indigna quæ inter Acta Sanctorum legantur: aliqua autem indicare ſaltem inter ſcribendum debemus, à & verioribus ſecernere; ſi rationem muneris noſtri, quod eſt indagare veritatem, velimus implere.

54 Dubitavit Bollandus, ad diem XX Februarii de ſanctitate *Eleutherii, Epiſcopi Conſtantinopolitani*, ideoque auſus non fuit inter Sanctos eum reponere, licet in Martyrologium Romanum, etiam poſt emendationem ejus, relatus ſit. Rationes cur auſus non fuerit, videre licet ad dictum diem inter Prætermiſſos pag. 168 col. 1; nec inventus hactenus Romæ eſt, qui ejus prætermiſſionis auctori ea cauſa litem moveret, vel de irreverentia erga Romanum Martyrologium imminuta verbum faceret: quin potius fuit qui inde ſcripſerit ad me, ut ſi plura ejuſmodi longo uſu notaſſem corrigenda, ea ſuggererem pro nova Martyrologii editione; quod facere detrectavi, quia currente adhuc opere, necdum plene informatus de ſingulis ſum.

55 Numquid *Euſebium Cæſareenſem* (ut nuper in Amica expoſtulatione num. 37 & ſeqq. oſtenſum eſt) perpetuis fere temporibus Gallicanæ Eccleſiæ Martyrologia & Miſſalia Sanctum dixere? Illum tamen eumdem, licitum ſibi putat P. Sebaſtianus in Motivo Juris, non tantum expungere è numero Sanctorum, ſed hæreticis etiam & in hæreſi mortuis, atque adeo æternum damnatis, accenſere. Quid ad facinus tam audax prædicta mea dubitatio?

56 Oſtenditur ſimiliter in eadem Expoſtulatione amica à num. 93, & confirmatur in Poſtſcripto à num. 30 (utrumque opuſculum legi poteſt in Apologia, Tomo 1 Junii præfixa) *Enochum ab Amathim*, quem Patres Carmelitæ Ordinis ſui faciunt Eremitam, diſcipulum Chriſti ex 72, Comitem S. Marci Euangeliſtæ, Epiſcopum Nicopoleos, ac denique Sanctum, & pro tali Kalendariis ſuis inſerunt; oſtenditur, inquam, Enochum iſtum à ducentis primum annis mundo innotuiſſe, antea ignotum omnibus, adeoque deficere fundamentum credendi, quod talis Carmelita, Chriſti diſcipulus, Epiſcopus, & Sanctus, unquam extiterit in rerum natura.

57 Denique ſanctiſſimæ memoriæ Innocentius XI *Ioannem Calà*, pro ſancto Anachoreta pluribus annis in regno Neapolitano habitum, ulla veneratione impoſterum affici

Digitized by Google

affici vetuit anno 1680; præcipiens expreſſe, *omnem cultum*, eatenus ei exhibitum, *penitus tolli: oſſa etiam in ſepulcro, ubi alia fidelium defunctorum cadavera quieſcunt, recondi & cum illis confundi, numquam inde extrahenda: imagines vero ipſum repræſentantes, veſtes aliaſque reliquias ab omnibus eccleſiis, oratoriis, & altaribus omnino tolli.*

58 Interea ſanctam & indubitatam *Veronicam* admittimus, quæ ſit ipſa Salvatoris noſtri imago, à ſanctiſſimo ejus vultu impreſſa Sudario, & *Veronica* nomine communiter appellata, teſte Nicolao IV Pontifice, in litteris apud S. Mariam majorem idibus Aprilis 1290, ubi ſic habet: *in ea namque Baſilica ſui pretioſiſſimi vultus imaginem, quam Veronicam fidelium vox communis appellat, in ſingularis amoris inſigne tribuit venerari.* Complures præterea Pontifices Clementem VI, VII, VIII, Gregorium XIII alioſque, ſacroſanctum Sudarium appellantes *Veronicam*, refert Jacobus Grimaldus, Baſilicæ Vaticanæ chartophylacii Propræfectus apud Bzovium in Annalibus ad annum 1216 num. 16.

59 Si autem in re obſcura conjecturis uti liceat; non videtur ab omni veroſimilitudine alienum, quod *Vera icon* exigua litterarum tranſpoſitione factum ſit *Veronica*, ut vulgus in ejuſmodi mutationibus facile eſt. Sic Bruxellis ſacellum S. Mariæ, *Finisterra* primitus appellatum, nunc vulgo dicitur *Venſter-Sterre*, quaſi Stella feneſtræ: quare etiam Stella in apice frontiſpicii, intra ſummam feneſtram picta cernitur.

60 Si Etymologiam nominis *Veronica* aptiorem alii invenerint, avidè amplectemur, qui ſoli veritati ſtudemus, non novitati. Quidquid rationũ excogitare potuimus, pro ſtabiliendo ſanctæ mulieris *Veronicæ* cultu & veneratione, ſtudioſè congreſſimus ad diem 4 Februarii; dein vero, quibuſdam de ejus exiſtentia dubitare incipientibus, dubitationem etiam verbo indicare viſum fuit: nunc autem provocati, fundamentum aliquod dubitandi expoſuimus; non invidentes ſanctæ mulieri cultum ſuum, ſed gratiſſimum habituri, ſi Sedes Apoſtolica, ad eximendam omnibus qualemcumque dubitationem, nomen ejus Martyrologio Romano reſtitui curet, ſanctitatemque ſupremâ definiat auctoritate.

§. V. ACCUSATIO.

Papebrochius arrodit Chriſti columnam, Scalas ſanctas, aliaque monumenta ſacra, Romæ exiſtentia.

RESPONSIO.

61 Mirabilis vir es, P. Sebaſtiane, qui me ais arrodere Chriſti columnã. Putaſne, ſatis intelligis de qua columna agatur? Imo, inquis, *arrodis columnam Chriſti Domini*, Tomo 1 Aprilis fol. 118 litt. L, his verbis: *Dicta vulgo Columna ſancta, quæ juxta ſacellum Gregorianum poſita in baſilica Vaticana, olim prope ipſam Sanctorum Apoſtolorum Confeſſionem ſtabat, ſupra partem quamdam arcus triumphalis, prout eam deſcribit Ioannes Severanus, in ſacris Memoriis VII Eccleſiarum pag. 108, nunc autem ſubmota eſt; uti & alia quædam à baſilicis aliis, ſanctitatis non ſatis certæ monumentis.*

62 Columna hæc vulgo dicta *Sancta*, de qua cum Joanne Severano hic ago, non eſt ea ad quam flagellatus eſt Chriſtus, ſed longe alia, de qua in Vita S. Franciſci de Paula num. 31 legitur, *Ex qua prædicans Salvator noſter Ieſus Chriſtus in Hieruſalem, convitium pertulit dicentium ſibi, Dæmonium ha-*

C 2 *bes.*

Digitized by Google

bes: nam huc illa Annot. *l* refertur. Cur autem Paternitas veſtra, citans verba mea, ait, me agere de *Columna Chriſti Domini*? An ut Romanis, de priori Columna, utpote pridem ſubmota, nihil jam ſcientibus; honorantibus autem ad S. Praxedis *Columnam*, ad quam Salvator noſter flagellis cæſus eſt, ſtomachum contra me moveret, quaſi hanc annumerem, *non ſatis certæ ſanctitatis monumentis*? Ex aliis ſiniſtris interpretationibus, Lectori præſumere licebit, non optima fide mutatum titulum: maxime cum legerit ſubjectum hoc epiphonema: *Sic Papebrochius quavis, etiam ſacratiſſima, pro ſuo captu, abſque probatione, ſuſpectat monumenta. An recte; judicet ſancta Sedes.*

63 Quid judicabit ſancta Sedes? Utrum recte narrem, quod ipſa recte fecit, aut fieri permiſit, ne prudentioribus peregrinis, neque tam cæce credulis, ut omnes vellet eſſe Paternitas veſtra; ſcandalo eſſet tam incerta ac pene ridicula traditio vulgi? Potiori jure judicabit eadem ſancta Sedes, quod ſibi & Baſilicæ Vaticanæ curatoribus, illius Columnæ aliorumque ſimilium ab oculis removendorum ſuaſoribus & miniſtris, injurius ſit P. Sebaſtianus, dum ſic remota, & in neſcio quem angulum retruſa, pergit ipſe vocare *ſacratiſſima*; & indignatur à me poni inter *alia ſanctitatis non ſatis certa monumenta*.

64 Alia porro *monumenta ſacra*, de quibus Titulus tuus, dic quæ ſunt? Si ea noſti, cur non eodem zelo vindicas? Si non noſti, cur judicas ſatis certæ ſanctitatis eſſe? De me alia ratio eſt: monumenta illa non duxi nominanda, ne iis, quorum laudabam judicium in illis amovendis, ægre facerem, refricando memoriam nimiæ credulitatis majorum ſuorum, iſta olim, ut certiſſima, commonſtrantium advenis.

65 Inter hæc ſanctitatis non ſatis certæ monumenta haud numero *Scalas, quas paſſim Sanctas vocant, è Pilati Prætorio, ut creditur, advectas*; Tomo VII Maji pag. 467. Eæ etiamnum in priſtina veneratione ſunt. Vult tamen me de iis dubitare Accuſator meus. „ Bene, inquit, expendendum iſtud dubitantis animi indicium, *ut creditur*: nam eo „ verbo aut ſimili ſolet Papebrochius uti, „ dum receptas hiſtorias ac traditiones molitur reddere ſuſpectas, aut labefactare.... Ego quidem pridem edoctus ſum, quod *credere* ex genere ſuo, differat eſſentialiter ab *opinari*, per hoc quod *opinari* importet neceſſario formidinem, ſaltem radicalem; credere autem non importet. Quamquam lubens fateor, fidem hanc de Scalis ſanctis, moralem apud me certitudinem non excedere: atque id per, *ut creditur*, voluiſſe indicatum; ſi metaphyſicam eis, & quæ ſit fidei divinæ, deberi autumet Accuſator, neſcio an vel unum rationis compotem ſibi habiturus ſit conſentientem; niſi forte ex vulgo nimis temerè credulo, ut alibi ſæpe ſic, & hic.

§. VI. ACCUSATIO.

Papebrochius impugnat merita Chriſti.

RESPONSIO.

66 HOc ſi verum, R. Pater, fateor me hæreticum, & inter hæreticos non vulgariter execrandum. Quid enim univerſo hominum generi ſalutis reliquum facit, qui Chriſti merita ſubvertit? Aſt ubi tam ſtolide impingo in fidem & religionem? Mittis nos ad Tomum 6 Maji, ubi de vita S. Canionis ad diem 25 Maji, refero Acta quædam,

Digitized by Google

dam, ex auctore inerudito, cujus varios lapſus hiſtoricos detego: ſimul etiam verbo attingo orationem hanc, quæ ab eo tribuitur S. Canioni: *Dominus Ieſus Chriſtus, qui aperuit oculos cæci Tobiæ Prophetæ, ipſe te illuminet*: circa quam orationem ſic animadverto pag. 33 litt. h. *Cum illuminatio Tobiæ incarnationem Verbi præceſſerit, parum aptè illa tribuitur Domino Ieſu Chriſto.*

67 In hac ſola notula contendit Accuſator, ſe manifeſte prodere virus, quo Chriſti merita tollantur è medio. Ait, per hanc me *prætendere, quod Chriſti merita ſe non extendant ad dona naturæ & gratiæ, hominibus conceſſa ante ipſam incarnationem.* Non igitur impugno merita Chriſti indefinite & illimitate, ut arguebar in titulo; ſed nunc reſtringitur accuſatio ad tempus incarnationem præcedens: neque *impugno* reipſa, ſed *prætendo* tantum ea impugnare: id de me, tamquam ſibi exploratum, aſſerit religioſus Accuſator. Ego vero teſtor, nihil hujuſmodi me *prætendere*, nec in mentem incidiſſe unquam; neque id indicant verba ex me citata.

68 Agnoſco illuminationē Tobiæ, & quidquid donorum, præſertim ſupernaturalium, hominibus, ſaltem poſt Adæ peccatum, conceſſum eſt, acceptum referri debere meritis Chriſti. Verum ſupereſt mera quæſtio de voce, an illa quæ ante incarnationem facta ſunt ex meritis Chriſti ſecuturis, communiter & in ſenſu obvio dicatur Chriſtus feciſſe: E.G. an, ſicut revera ex meritis Chriſti prandium Danieli in lacu leonum delatum eſt, Suſanna adverſus calumnias defenſa, Moyſes accepit tabulas legis, eductus Loth per Angelum eſt de urbe Sodoma, Tobiæ aperti ſunt oculi; quæſtio, inquam, eſt, an propterea ſint valde aptæ, ſeu communi paſſim uſu receptæ ſimiles locutiones: *Chriſtus tulit prandiū Danieli, Chriſtus defendit Suſannam, Chriſtus dedit Moyſi Tabulas legis, Chriſtus aperuit oculos cæci Tobiæ.* Putavi ego locutiones ejuſmodi eſſe *parum aptas*, ſeu parum uſu receptas, ſive in Scripturis, ſive à Patribus, ſive à Theologis, ſive à populo in vulgari ſermone.

69 Aliud eſt de miraculis, quæ Chriſtus inter homines vivens, vel quæ ejus diſcipuli & ſectatores patrarunt. Hæc enim facta ſunt, non tantum ex ejus meritis; ſed etiam ejus nomine; & ad explicitam ejus invocationem: nulla enim legitur in Eccleſia oratio, quæ non mediatione *Domini noſtri Ieſu Chriſti* terminetur. Habet quidem propoſitio illa, Chriſtus aperuit oculos Tobiæ, ſenſum verum, tum quia Chriſti meritis aperti ſunt tum quia Chriſtus eſt perſona divina, ſeu Deus, qui operatur omnia in omnibus: & qui propoſitionem aliquam, non de falſitate arguit, ſed de modo tantum *parum apto*; ſatis indicare ordinarie cenſetur, ſe eam habere ut veram. Neque eam voco prorſus *ineptam*, ut mihi affingis; ſed *parum aptam* præſertim vulgo, quod, niſi congrua accedat interpretatio, ejuſmodi propoſitionibus feriri ſolet, quaſi ſignificaretur, quod eodem omnino ſenſu miracula iſta Chriſto tribuantur, quo alia quæ à Chriſto vivente patrata ſint: adeoque quod Chriſtus vere extiterit tempore Tobiæ, Moyſi, Danielis, &c.

70 Unicam adverſus me probationē adfers &, ut quidem ais, *evidentiſſimam, ex Proſa, quæ ex ordinatione Eccleſiæ legitur in Miſſa ipſo feſto Nominis Ieſu*: In Proſa autem illa ſeu Rhytmo hæc habentur:

Cælos fecit, terræ molem
Ieſu nomen, atque ſolem,
Et cæleſte gaudium.
Angelorum ingens cœtus,
Protoplāſtuſque perfectus
Fuit Ieſu nomine,
Ut aquarum magni fontes
Sunt immiſſi ſuper montes,
Iuſto rerum ordine.

BIBLIOTECA ... ROMA ...

71 Rhytmus hic legitur in Eccleſia Metropolitana Mechlinienſi, non in diœceſi univerſa: legitur & in Antverpienſi à paucis annis. Admitto nihil in eo eſſe falſum, nihil in-

Digitized by Google

ineptum: inde tamen non ſequitur, eſſe aptiſſime dictum. Coſtat multos Rhytmos, etiam ubique uſurpatos, dein à S. Congregatione Rituum eſſe correctos: an nihil hic etiam aliquando corrigendem ſit, quis divinabit? Interea, R. Pater, cenſeſne omnia & ſingula in Officiis & Miſſis particularium Eccleſiarum ac Ordinum eſſe talia, ut nullus apex ſit, de quo ſuſpicari liceat, poſitum eſſe *parum apte*?

72 Sed & unde tibi conſtat, omnia quæ ex Rhytmo de Nomine Jeſu relata ſunt, ei tribui propter Chriſti merita? Quid ſi contendam, tribui ex illis quædam propter ſolam perſonalitatem & naturam divinam, ſive tribui Verbo, ut perſona divina eſt, non ut incarnata? Cælum, terra, ſol, &c. ſuntne creata propter merita Chriſti? Quid autem ſi contendam, cum S. Thoma ejuſque diſcipulis, & infinita aliorum Theologorum ac Patrum turba, Verbi incarnationem tantũ decretam fuiſſe, poſt decretum abſolutum de condendo mundo, & prævиſum abſolute Adami peccatum? Quænam igitur ſpecies hic impugnandi Chriſti merita, atque ea reſtringendi ad ſolum tempus incarnationem ſecutum? Si quid obſcurum fuiſſet in propoſitione mea, neque caritatis erat neque æquitatis eam in deteriorem partem interpretati, præſertim dum circumſtantiæ loquentem ſatis alienum oſtendunt à ſenſu tam perverſo.

73 Abunde omnibus perſpectum eſt, me, Cenſores meos, cæteroſque Societatis Theologos, remotiſſimos eſſe ab opinando, quod Chriſtus pro ſolis incarnationem ſubſecutis mortuus fuerit: mortuum eſſe ac paſſum pro omnibus & ſingulis, etiam pro Caino, eiſque auxilia ad ſalutem ſufficientia ex meritis Chriſti, partim reipſa collata, partim oblata fuiſſe, omnes conſtantiſſime ſuſtinemus; & quantum pro hac doctrina ſtabilienda, ubique, ac præſertim in Belgio à nobis pari conſenſu laboretur, non eſt quod commemorem; nemine id, præter veſtram forte Paternitatem, vocante in dubium. Dic modo, R. Pater, quis in tota mea doctrina apex ſit, qui non cum communiſſima Eccleſiæ & Scholarum, quoad rem ſeu ſubſtantiam, conveniat?

74 Denique verum non eſt quod P. V. dicit, me propter orationem illam *reddere ſuſpectam vitam S. Canionis*. Vitam hanc, ex probatis auctoribus deſcriptam, dedi Tomo VI Maji; relationem vero quorumdam, de pluribus circumſtantiis partim falſis, partim ſuſpectis à me convictam, non potui non ſaltem ſuſpectam vocare. Annotatiunculam autem de oratione *parum apta*, ut minutiam quamdam, quæ ad modum loquendi potius quam ſubſtantiam pertineret, uno tantum alterove verbo interjeci. Quilibet igitur æquus arbiter judicet, an impugnem merita Chriſti, hoc ipſo quo cenſeo *parum apte dici*, quod Chriſtus tulerit prandium Danieli, exiſtenti in locu leonum; quod Chriſtus eduxerit Loth de Sodoma, quod Chriſtus dederit Moyſi tabulas legis, quod *aperuerit oculos Tobiæ*; quamvis profitear, quod hæc & cetera bona, quæ hominibus poſt Adæ peccatum collata ſunt, ex Chriſti meritis proveniant.

§. VII. AC-

Digitized by Google

§. VII. ACCUSATIO.

Papebrochius Hiſtoriam inventionis ſanctæ Crucis, in Eccleſia receptiſſimam, & Romano Breviario inſertam, repudiat tamquam fabulam.

RESPONSIO.

75 Hiſtoriam *inventionis ſanctæ Crucis, Rom. Breviario inſertam*, & (ſicut ibi refertur) *in Eccleſia receptiſſimam*, nec verbo quidem uno attingo; haud ſolitus Lectiones Breviarii tranſcribere, cuivis obvias, nec adeo antiquas; ſed quid ea de re habeant Theodoretus & Rufinus, trado x Martii, ubi de S. Macario Hieroſolymitano Epiſcopo, præcipuo rei tunc geſtæ adjutore: ad diem vero III Maji illuc me referens, addo quæ habet S. Theophanes, & quædam ex S. Paulino. Inde § 2 tranſeo ad *fabuloſa inventæ Crucis Acta*; qualia deinde ſequenti die integra produco, eruditorumque judicio integra ſubdo ad Vitam S. Cyriaci: quem S. Macarii ſucceſſorem fuiſſe non credo, & à quo eadem Acta fingunt ſanctam Crucem Helenæ indicatam fuiſſe.

76 Vultne Patern. veſtra, hæc Acta eſſe *hiſtoriam, in Eccleſia receptiſſimam & Romano Breviario inſertam*? Videtur id omnino velle; & niſi velit, accuſat nihil. Nam & in tua Appendice ad Motivum juris num. 22 dicis, eamdem Hiſtoriam à S. Gelaſio Papa & LXX Epiſcopis in Concilio Romano, annis ab hinc 1200, *cum omni honore ſuſceptam fuiſſe*: quod falſo imponitur Gelaſio & Epiſcopis. Tantum enim abeſt, ut *cum omni honore ſuſceperint* Hiſtoriam illam; ut ſub honeſtis terminis eam inter fabellas reponant, utpote eam vocantes *Novellam relationem*; ideoque monent Lectorem Catholicum, ut ne temere ad ejus lectionem accedat. Verba ipſa legi poſſunt in Decreto ejuſdem Concilii Romani apud Labbeum Tomo. 4. Sunt autem hæc: *Scripta de Inventione Crucis Dominicæ, & alia ſcripta de inventione capitis S. Ioannis, novellæ quædam relationes ſunt, & nonnulli eas Catholici legunt: ſed cum hæc ad Catholicorum manus pervenerint, beati Pauli Apoſtoli præcedat ſententia; Omnia probate, quod bonum eſt tenete.* Si monitu S. Gelaſii hanc Apoſtoli ſententiam adhibuiſſet Patern. veſtra, non tanta ei veniſſet libido arguendi.

77 Eodem autē hic loco habentur Pontifici Hiſtoria de Inventione Crucis Dominicæ & Hiſtoria de inventione Capitis S. Joannis Baptiſtæ: utramque vocat *Novellas relationes*. Hanc repudiat Baronius Notat. 6 ad Rom. Martyrologium 29 Auguſti, ego alteram: uter gravius deliquit? Ita mihi quærendum ex Patern. veſtra, delictum vidente, ſed in me ſolo. Alii putant rectius te quæſiturum à magis eruditis, quam bene uterque, repudio tali, meriti ſimus de eccleſiaſtica hiſtoria. Item, peccaverimne ego, *Acta* prædicta nominans *fabuloſa*, ac talia eſſe multipliciter demonſtrans? Arguetur verius Patern. veſtra, fingens, hiſtoriam illis Actis contentam, à Gelaſio & LXX Epiſcopis *cum honore ſuſceptam* fuiſſe in Concilio Romano. Proba fictionem tuam ſi poſſis.

78 Ego Lectorem mitto ad Poſt-ſcriptum P. Janningi in Apologia ante Tomum I Junii, ubi oſtendit num. 26, Auctorem Hiſtoriæ de inventione Dominicæ Crucis, quiſquis ille demum fuerit, fingere loca, tempora, perſonas, & geſta. Fingit *anno 223 poſt Paſſionem D. N. Ieſu Chriſti*, ſive anno 266 ab ejus

ejus Nativitate, ſanctam Crucem inventam fuiſſe; nempe annos ut minimum 70 antequam reipſa inventa ſit. Fingit eodem anno jam tum imperaſſe Conſtantinum Magnū, quando ſcilicet necdum natus erat, & vix aut ne vix quidem nata fuit mater ejus Helena, ſanctæ Crucis inventrix. Fingit eumdem Conſtantinum anno Imperii ſexto in Oriente ad Iſtrum barbaris gentibus ſe oppoſuiſſe, illo videlicet anno, quo cum magno apparatu in Occidente ad Tiberim contra Maxentium movit, eumque profligavit, non moturus in Orientem niſi multis poſt annis. Fingit, Conſtantino in Oriente agenti Crucem Domini in aëre conſpicuam apparuiſſe; quod conſtat factum in Occidente. Fingit eodem anno imperii ſexto veniſſe *Conſtantinopolim* Conſtantinum, quam ipſe imperii ſui anno 23 primum cœpit conſtruere, eo ubi Byzantium fuerat & nominabatur loco. Fingit, eodem ab ipſo evocatum Roma veniſſe *Euſebium Papam*, qui in Pontificatu, quem paucos menſes ex ſupputatione noſtra tenuit, pedem non extulit ab Italia, & dubito an extulerit Roma. Fingit, eumdem Euſebium baptiſmo abluiſſe Conſtantinum, & quidem in urbe ſua Conſtantinopoli. Utrumque novum eſt, hiſtoricis antiquioribus inauditum, & recentioribus incredibile.

79 Ecce ſpecimen præclaræ hiſtoriæ de inventione Crucis Dominicæ, quam Patern. veſtra, pro veriſſima veritate reputat. Doceat nunc me, quid fabula ſit, ſi hoc non eſt. Doceat porro, cur Catholico ſcriptori non liceat, fabuloſam dicere hiſtoriam, multiplici fictione ſcatere demonſtratam. Doceat denique, cur, quod laudabiliter fecerunt ſancti Patres, id nobis non liceat. Certe D. Hieronymus ejuſmodi hiſtorias liberrime appellat *fabulas*, eaſque ad *apocryphas ſcripturas* amandat. Audi ipſum de itineribus Pauli & Theclæ ac baptizato Leone, in libro de Scriptoribus eccleſiaſticis, verbis etiam in Breviarium Romanum ad feſtum S. Lucæ relatis, ſic loquentem: *Periodos Pauli & Theclæ, & totam baptizati Leonis fabulam, inter apocryphas ſcripturas computamus.* Hunc ſanctum Eccleſiæ Doctorem imitatus ſum, repudians ut fabulam, hiſtoriam illam, quam ex pluribus fictionibus oſtendi fuiſſe compaginatam.

§. VIII. ACCUSATIO.

Papebrochius ex mera conjectura impugnat Præputium Chriſti Domini, Antverpiæ aſſervatum.

RESPONSIO.

80 NEgo omnia: & id hocce loci ſatis foret, ſi Lectoribus ad manum eſſet Apologia, pro Actis Sanctorum contra Exhibitionem errorum atque alios ei ſuccenturiatos libellos, præfixa tomo I Junii. Iſtic enim in Epiſt. Famil. num. 17, & ſubinde in amica Expoſtul. num. 26 commonſtrat Janningus, tantum abeſſe, ut *Præputium Chriſti Domini, Antverpiæ aſſervatum, impugnem*; ut ejus *perpetuam à ſeculis quinque poſſeſſionem, variis documentis teſtatam*, aſſeruerim *indubitabilem* eſſe. An hoc impugnare eſt? Ibidem Paternitatem veſtram Janningus provocavit ad ipſum Antverpienſis eccleſiæ Venerabile Capitulum, cujus præcipue intereſt; quodque iniqua interpretatione tua concitare in nos voluiſti: & provocare etiamnum pergimus, ut coram venerabilibus iſtis viris, ad quos tibi æque ac nobis aditus quotidie patet, expendas mea dicta; & tua vel confirmes, ſi poſſis; vel retractes, ſi non poſſis.

ART. 2.

Digitized by Google

EXHIBITIONIS ERRORUM

ARTICULUS SECUNDUS, circa Summos Pontifices.

ACCUSATIO PROOEMIALIS.

Sicut Papebrochius contra hiſtoriam Vitæ Chriſti Domini auſus eſt criticare & opponere; ita & à fortiori non erubeſcit contra ſupremos ejus in terris Vicarios, Pontifices Romanos, varia effutire, quæ gravem ipſis videntur inferre injuriam.

RESPONSIO.

SIcut nihil in Chriſti Vitam peccatum à me, luculenter demonſtravi; ita & demonſtrabo, nec circa ejus Vicarios ſcripſiſſe me aliquid, quod lectum cum antegreſſis & ſubſequentibus, cenſuram mereatur.

§. I. *ACCUSATIO.*

Papebrochius contra communem Eccleſiæ ſenſum ſuſtinet, S. Petrum annis dumtaxat 15 Romæ ſediſſe.

RESPONSIO.

VUlgatum annorum 25 numerum exorbitare à vero, neceſſe eſt fateantur omnes, ſi velint ſuſtinere, quod habent antiqui Catalogi, Petrum crucifixum *Nerva & veſtino Coſſ.* qui ex omnium Chronologorum conſenſu ſignant vulgaris æræ annum 65; cujus ſolius anni die 29 Junii, & numquam poſtea, fuiſſe Neronem Romæ, demonſtrat Henſchenius, ante tomum 1 Apr. pag. xv. Ducem illi habent antiquiſſimum, Epiphanium; qui (ſicut notat Schelſtratius Antiq. illuſtr. pag. xxx alias 239) ſcribit, hær. 26 cap. 6, quod *Petri & Pauli mors in 12 Neronis annum incurrit*, qui omnibus eſt 65, durans illi uſque ad 13 Octobris.

3 Hinc ſi retrogradiaris per annos 25, incurris in annum 41, quando, die 1 Februarii, Claudius imperare cœpit, nemine contradicente. Cum interim iidem omnes, qui annos 25 aſſignant Romanæ Cathedræ, eos numerare incipiant ex Euſebio, ab anno 2 Claudii; & ſic ſolum reſervent annos 24, eoſque non integros. Da mihi nunc annos 7, Cathedræ Antiochenæ adſcriptos, & utrique Cathedræ interjice annos aliquot liberæ per Aſiam prædicationis, venerit Antiochiam Petrus, vivente adhuc Chriſto (quod eſt abſurdum) ſi

Digitized by Google

is, ut habet communis ſententia, & ego nunc cum illa ſtatuo, dumtaxat eſt mortuus anno 33, aut etiam 34; eo quod, inter Crucifixionem illius atque Petri acceſſum Antiochiam, fluxerint anni tres vel quatuor, aut etiam plures.

4 Cum igitur teneri nequeat numerus annorum 25, quin tollantur aliqui ex tempore vel Romanæ vel Antiochenæ Sedis; quid ego hic pecco in ſenſum communem Eccleſiæ (qui iſta tam accurate non diſcutit) ſi eos annos Romanæ Sedi potius, quam Antiochenæ detrahi poſſe cenſeo? Nihil autem in numeris facilius fuit, quam notatis initio XV, addi X ab antiquo librario, perperam calculos ſubducente, & plures quam 15 ſtatuendos arbitrato; qui error ſic ad poſteros fluxerit. Talis autem animadverſio optime conciliatur cum Actuum Apoſtolicorum Hiſtoria, ex qua conſtat, Paulum & Barnabam non potuiſſe Antiochiam ab Hieroſolymis mitti, niſi 4 aut 5 anno poſt Paſſionem Domini; adeoque Petrum non veniſſe Antiochiam, niſi circa annum 38 aut etiam ſerius; atque ita oportet, ſicut dixi, ut vel perdas ſeptennium Antiochenæ Sedis, vel Petrum ſerius Romam adducas.

5 Quid autem facias illis 12 annis, quibus Apoſtolos, *ex Apollonii traditione*, manſiſſe Hieroſolymis agnoſcit Baronius? Atqui ille Martyr obiit circa an. 185, & in libro contra Cataphrygas apud Euſebium lib. 5 cap. 18, *refert, tamquam ex veterum traditione, Dominum Apoſtolis ſuis præcepiſſe, ne intra duodecim annos Hieroſolymis diſcederent.*

6 Non adſtringebantur hoc præcepto Paulus & Barnabas ſupernumerarii, ſed adſtringebatur Petrus: & ut Hieroſolymam latius ſumas, pro tota circum Palæſtina (quod tamen non fecit in Actis Lucas, dum narrata Stephani cæde dixit cap. 8, quod diſcipuli *omnes diſperſi ſunt per regiones Judææ & Samariæ, præter Apoſtolos)* ut, inquam, anguſtias illas laxes, intraque eas comprehendas etiam Antiochiam, non tamen exceſſerit Palæſtinâ Petrus, ante annum 45; & ut tunc ſtatim Romam acceſſerit, (quod non probatur, ſed contrarium potius) non potuiſſet iſtic plus quam 20 annos numeraſſe.

7 Quid porro facias Lactantio, probatiſſimo auctore ſub Conſtantino Magno, filii ejus Criſpi Cæſaris magiſtro? qui lib. de Mortibus Perſecutorum cap. 2, Petrum Romam primum adducit *Nerone jam imperante*, adeoque poſt annum 54. Verba Lactantii, è quibus etiam fluxiſſe per errorem poteſt opinio de XXV annis Cathedræ Romanæ, ſunt hæc: *Diſperſi ſunt* (Apoſtol.) *per omnem terram ad Euangelium prædicandum, ſicut illis Magiſter Dominus imperaverat; & per annos* XXV, *uſque ad principium Neroniani imperii, per omnes provincias & civitates Eccleſiæ fundamenta miſerunt. Cumque jam Nero imperaret, Petrus Romam advenit.* Ubi notanda eſt accuratio Lactantii, qui Chriſtum *duobus Geminis Conſulibus*, id eſt anno 29 vulgaris æræ, paſſum opinatus, poſt annos XXV præciſe incidit in primum Neroniani imperii annum. Ex qua accuratione ipſum ad verum Petri Romam adventum etiam propius acceſſiſſe cogitari poteſt. Sequitur certe ex ſententia Lactantii, Petrum, Romæ anno 65 martyrio affectum, non potuiſſe illic præſidere Eccleſiæ ultra annos XI.

8 Hanc eamdem ſententiam ſequitur Pagius in Criticis ad 1 annum Neronis; citatque pro eadem ad annum 3 Claudii Ludovicum du Four, in Obſervationibus Mss. ad Chronol. Pontificiam. Henricus Valeſius in Annotat. ad librum 2 Euſebii cap. 16, recedit pariter ab opinione vulgi, pauciores annos Petro tribuens Romæ; citatque pro ſe Chronicon Alexandrinum, à Cangio nuper *Chronicon Paſchale* intitulatum:

Digitized by Google

latum: nullum tamen certum annorum numerum deſignat, quibus Romæ Petrus fuerit. Deſigno illum ego, ob rationes loco ſuo allatas. Si quis putet, numerum magis certum ſe inveniſſe, probaveritque rationibus magis ſolidis quam ego meum, facile ei cedam.

9 Interim noto, quod in ſecundum annum Neronis cadens dies 18 Januarii, quando Romanam Cathedram Eccleſia celebrat, concurrerit cum Dominica: ut, quocumque me vertam, & vel XV vel XI annis Romæ teneam Petrum, potuerit is iſtic ſibi Sedem in Dominica conſtituiſſe: quidni & fecerit, ſuiſque ſucceſſoribus faciendum tranſmiſerit? Qui citius Romam ſic adduxerit Petrum, ut ibi Cathedram conſtituerit, interimque excurrerit alio ad prædicandum, cauſam nullam inveniet, cur non etiam citius Vicarium, pro ſe abfuturo diutius, conſtituerit Linum: quem tamen Catalogi dumtaxat ordinatum dicunt, *Saturnino & Scipione Coſſ.* id eſt an. 56. Ita quotidie diſcere gaudeo, quantumvis ſenex, 36 annis verſatus inter Acta Sanctorum; & novo accepto lumine mutare atque ſupplere feſtino qualeſcumque priorum lucubrationum defectus. Hoc ſi turpe ſibi putat Theologus; non putat Hiſtoricus, ſed laudi ſibi ducit: cumque Conatus meus recudetur, fortaſſis Romano Petri Epiſcopatui, à 18 Januarii 56 (nec enim opus eſt ut, ipſo quo venerat Romam anno, Cathedram quoque conſtituerit, ſed potius multa eo præordinarit) à die, inquã, 18 Jan. 56, ad 29 Junii 65 ducto, Epiſcopatui adſcribam dumtaxat annos 9 menſes 5 dies 11.

10 Deſerendi hic ſententiam Henſchenii, magiſtri mei, quod mihi hic exprobrat Patern. veſtra, præciſa plane neceſſitas fuit. Is enim Chriſtum paſſum ſtatuit anno 29 vulgaris æræ, *duobus Geminis Coſſ.* idque ex omnibus fere antiquioribus Patribus; quos nemo nunc negat ita ſenſiſſe, ſed cuncti excuſant illos, tamquam minus ſolicite punctum iſtud ſcrutatos. Hoc vero etiam facere debet Patern. veſtra, ſi velit Chriſtum mortuum retinere, anno ſaltem 33. Sed parum de hoc ſolicitus ipſe, ſatis habes invenire quod carpas in me, ut *ſanctis Patribus & communi ſenſui fidelium* contrarium; nec iſti tantum, ſed & Henſchenio Magiſtro meo; quaſi ab hoc & illis non debuerim recedere, ſi vellem annum 33, cum communiori & fundatiori eruditorum nunc ſenſu, tenere.

11 Carpis inſuper num. 9 R. Pater, Notulam ad Acta S. Alphei prorſus fabuloſa; ubi dico, *Fruſtra eſt qui Apoſtoli Petri ædem ante Conſtantini tempora nobis proponit.* Objicis autem mihi Baronium atque Spondanum ad an. 106. Sed neque ipſos bene legiſti, neque me intellexiſti. Noto ego ad eum locum, ubi dicitur quod miſſos ex Sicilia legatos excipiens *Papa, poſtridie deduxit ad ædem Apoſtoli Petri, convocans Epiſcopos vicinos & primarios Cleri.* Baronius autem conatur verificare auctorem libri Pontificalis, ſcribentem, quod *Anacletus B. Petri memoriam conſtruxit atque compoſuit*, eoque adducit S. Auguſtinum dicentem; *Nos martyribus noſtris non templa, ſed memorias fabricamus.* Quod Baronius explicat *ædificii ſtructuram*.

12 Diſtingue tempora, & intellige ſcripturas. Auctor (quem ut fabuloſum refuto ex pluribus capitibus) tom. 2 Maji pag. 505 num. 16, *ædem* ſeu baſilicam intelligit, palam extantem & Synodi capacem. Auguſtinus, ſaltem *Oratorium*, qualia Chriſtianis ſemper fuiſſe, *Eccleſias* etiam ex re dictas, nemo inficias iverit. *S. Petri memoriam* ſi *conſtruxit atque compoſuit Anacletus* (quod facile crediderim, etſi antiquiores Catalogi tale nihil habeant) *memoria* intelligitur *monumentum*, ſive *ſepulcrum*, jam inde ab Apoſtoli morte fidelibus venerabile, & decentius elabora-

D 2 tum;

Digitized by Google

tum; vel certe ſacellum ſubterraneum, humile, exiguum, & anguſtum, ut nunc ſunt quas vocamus *Confeſſiones*, Græce *Μαρτύρια*.

13 Denique, velut ad S.Petri injuriam dictum huc quoque, R.Pater, refers, negare me, *Petrum ſolum fuiſſe urbis Romæ Epiſcopum*, quod Art. 7 §. 1 pluribus exagitandum promittis, aculeum figens prius quam locum des reſponſioni, alibi ſcilicet expectandæ. Atque hoc tibi fere tota Exhibitione eſt uſitatum; ut ſic me cogas vel prævertere reſponſionem, poſtea latius iterandam; ac tempus perdere; vel diſſimulare crimen, per tranſennam impactum; & lectoris animum tantiſper præoccupatum tolerare.

14 Hac ego conditione nolim præeuntis veſtigia ſemper premere, pro hac tamen vice intelligat lector, *S.Petrum ſolum* à me credi & coli *Romanum Pontificem*; cujus ſucceſſores, quia in uſu habent uſurpare *auctoritatem Petri & Pauli Apoſtolorum*, exhibeo Opuſculum poſtumum Petri à Marca Archiepiſcopi Pariſienſis, oppoſitum cuidam Epiſtolæ, anonymiſque nonnullis, Eccleſiam bicipitem facientibus, & parem utriuſque poteſtatem agnoſcentibus, quam opinionem damnat ut hæreticam; ſicut & ego. Conſtitutioni Innocentii X, datæ anno 1647, 24 Januarii, ſemper conſenſi, & ultro ſubſcribo. Dum autem *Coëpiſcopum* Petri Paulum dico, cum peculiari ad Urbem reſpectu, ut Petro ſummo Pontifici ſubjectum; non contradico Concilio Florentino, quod de tali acceptione nihil cogitavit; & dico aliquid multo minus, quam ſi *Coapoſtolum* nominarem, in quo tamen nullam Patern. veſtra invenit difficultatem, licet id multo majus ſit, nec in unam particularem Eccleſiam dumtaxat, ſed in univerſam, juriſdictionis non parum Paulo det; & ideo iſtud quod minus erat, à Concilii Florentini Patribus conſideratum non fuiſſe, credo.

15 Sic arbitror intelligi poſſe locum S. Epiphanii, hæreſi 27 dicentis: *Romæ fuerunt primi Petrus & Paulus Apoſtoli iidem ac Epiſcopi*. Interpretationem hanc, licet & alias adhibuerit, admitti poſſe, aperte docet præclarus Ordinis veſtri ſcriptor, R.P. Mathias à Corona, Leodienſis, Lib. de *Poteſtate infallibili S. Petri & ſucceſſorum contra hujus ſæculi novatores*, cap. 3 § 15 pag. 121; ubi eadem verba S.Epiphanii citans; *Non ſignificant*, inquit, *Petrum & Paulum fuiſſe non tantum Apoſtolos, ſed etiam Epiſcopos Romæ, hac particula ſumpta in genitivo poſſeſſionis; ſed ſumpta pro* in Roma; *quia certum eſt, Paulum commoratum fuiſſe Romæ & fuiſſe Epiſcopum dum ibi exiſteret, non illius civitatis, ſed alterius. Vel dici poteſt, etiam priori ſenſu, Paulum fuiſſe Epiſcopum Romæ; quia commune fuit Apoſtolis, ut totius orbis Epiſcopi & Paſtores dici poſſent habitualiter & in actu primo, non in actu ſecundo, ſeu exercito. Vel dici poſſunt Epiſcopi & Paſtores cum ſubordinatione ad Petrum, ut primarium Paſtorem & Epiſcopum.* Ecce ipſiſſimam interpretationem noſtram, ultimo loco clariſſime expreſſam; directe autem oppoſitam æqualitati inter Petrum & Paulum in gubernanda Eccleſia Romana, tum particulari, tum univerſali, aſſertæ ab hujus temporis novatoribus, duce Marco Antonio de Dominis apoſtata.

16 Si vociferari pergas art. 7 § 5, hæc *enormiſſime derogare prærogativis unici ac ſupremi Eccleſiæ capitis*, rationes expectabo, non contentus clamoribus, in quos erumpis propter *irrefragabilem* (ut jactas) *auctoritatem*. Talem non conſtituunt duo treſve Theologi recentiores, quos ſolos adducis, & quorum ne unus quidem ſententiam noſtram reprobat, tamquam intolerabilem aut alia dignam cenſura. Si Patern. veſtra, omnibus perſpicacior ac ſeverior, eam ut *ſchiſmaticam* traducere pergat; viderit quam bene conſulat famæ tam præclari

ſui

Digitized by Google

ſui ſcriptoris, quam bene honori Theologorum aliorum ex eodem Ordine, qui librum ejus non approbarunt tantum, ſed ſummis exornarunt encomiis, & (ut nihil dicam de R.P. Provinciali) Reverendiſſimus veſter Generalis Matthæus Orlandus tanti fecit hunc P. Mathiæ Tractatum, ut *non licentiam ei fecerit modo, ſed & præceptum adjecerit eum typis mandandi*, ut patet ex ejus diplomate, operi præfixo. Denique tu ipſe, Reverende Pater, quod in me tantopere reprehendis art. 7 § 5 n. 39, ita S. Epiphanium interpretaris, ut *Paulum vocet Romanum Epiſcopum*.

17 Addo, hoc *recte dici poſſe*. Quid enim? Dicamne, *non recte dici poſſe*, quod dicit S. Epiphanius, à nemine Patrum aut Theologorum, ne à Paternitate quidem veſtra, reprehenſus? At, *recte*, inquis, ſignificat idem quod, *proprie*; atqui non eſt dicendum, quod Paulus fuerit proprie Epiſcopus Romanus. Ideo, ſcilicet ad conflandam propoſitioni meæ invidiam, dum aio, *dici poſſe recte*, addis, *ſeu proprie*. Ego vero R. Pater, neſcio quo interprete didiceris, idem eſſe, *recte dici*; &, *dici proprie*. Nonne plurima in omni ſcientia dicuntur *recte*, quæ non *proprie*? Fides docet, Chriſtum recte dici paſtorem, panem, oſtium, vitem; diſcipulos autem palmites, oves, ſal terræ, &c. Quis tamen Catholicus admittet, hæc omnia dici in ſenſu proprio, & non potius metaphorico?

18 Neque ignorare potuiſti, quod vocando Paulum cum Petro Epiſcopum Romanum, non voluerim inde inferri æqualitatem Pauli cum Petro; quandoquidem etiam SS. Linum, Cletum, Clementem dixerim vocari potuiſſe Epiſcopos Romanos; & quidem vivente Petro, utpote ordinatos pro urbe Roma. Et hoc etiam ſatis oſtendunt antiquiores Catalogi, quando de eo dicunt, *Hic fecit ordinationes tres, Presbyteros decem, Epiſcopos tres, Diaconos ſeptem, per menſem decembrem*. Epiſcopos utique, non *per diverſa loca*, ſeu pro diverſis locis (uti alii Pontifices feciſſe leguntur) numerandos in Catalogis iiſdem poſt Presbyteros & Diaconos, (Cardinales nunc vocamus): ſed pro urbe Roma. Huic nempe primum providerit Petrus de *Presbyteris*; deinde, aucto intra extraque pomœrium in ipſoque Neroniano Palatio fidelium numero, pro tribus illis diœceſis tunc Romanæ partibus, totidem *Epiſcopos*; quos nunc Epiſcopos Vicarios diceremus.

19 Cum autem ibi ordinationes illas legis factas *menſe Decembri*, id eſt ſub initium Adventus Dominici, obiter animadverte hujus temporis ad ſacras Ordinationes obſervantiam ab Apoſtolica traditione fluxiſſe; ut minus mireris idem à me dictum de obſervatione diei Dominicæ, ad Ordinationes Epiſcopales ſolita ac præſcripta teneri; licet nunc etiam aliis feſtis eæ fieri permittantur; ſicuti neque ſolus December fuit ſemper obſervatus poſt 5 vel 6 prima ſecula; ſed etiam quatuor tempora menſis Septembris, atque alia deinceps, cœperunt adhiberi.

Digitized by Google

§. *II & III. ACCUSATIO.*

Papebrochius Acta S. Silveſtri, cum Natale Alexandro, ab Eccleſia damnato, ablegat ad Fabulas: & Baptiſmum Conſtantini, à S. Silveſtro ſuſceptum, explodit tamquam Fabulam.

RESPONSIO.

ITa tu quidem, R.P. Profeſſor; interim nullum meum locum accuſas, quo phraſi tam dura uſus ſim, niſi forte in ſimili caſu de Marcellini lapſu. Quod addis num. 23, ita me loqui *pro meo beneplacito, abſque ulla probatione*, neſcio quomodo intelligas; cum diſputationes meæ de illis rebus paginas plures impleant. Quæ ſuper iiſdem punctis P. Janningus ſcripſit in Epiſtola famil. num. 8 & 50, nec non in Expoſtul. amica à num. 28; atque in Poſtſcripto, à num. 19, non objicio tibi, ante ipſum ſcribenti.

20 Pluribus opus non eſſet noſtra legenti, inſuperque ſcienti quod omnes, qui nunc aliqua eruditionis laude clarent, in Italia ac Germania, atque potiſſimum in Gallia, Hiſtorico-critices ſtudioſiſſima, de Actis Silveſtri & Baptiſmo Conſtantini eadem mecum ſentiant. Talem ſenſum ibidem poſt me typis vulgarunt eruditiſſimi duo Cangius & Pagius; hic in ſua ad Annales Baronii Critica anni 1689, ad ann. 315. num. 5, & an. 324 num. 4; iſte in Notis ad Zonarum, anno 1687 illuſtratum pag. 28 num. 2. Romæ vero, ubi vulgo parum grata accidit opinio iſta, eruditioribus tamen Cardinalibus Prælatiſque exhibita P. Janningi Epiſtola ſic placuit, ut is, cujus judicium in talibus ibi nunc præcipue auditur, noſtro iſtic Pœnitentiario dixerit; utcumque antea hæſitaverit, jam non amplius dubitare ſe poſſe, quin Conſtantinus non niſi ſemel, & quidem Nicomediæ aut prope eam fuerit ſub vitæ finem baptizatus.

21 Supereſt etiamnum Pariſiis ædis Menopolitanæ Canonicus, Claudius Caſtellanus, ex Proteſt. mea ante Apparatum poſita noſcendus, nec non ex Dedicatoria Paralipom. ad Conatum, qui mihi ſcripſit, ex ore Cardinalis Bona p. m. *inſupportabiles eſſe ipſi lectiones profeſto S. Silveſtri. Cumque reponerem*, inquit, *Si Conſtantinus Romæ baptizatus non eſt, cur appellatur communiter Baptiſterium Conſtantini? Reſpondit: Quia ipſum conſtrui fecit, quemadmodum ob eamdem cauſam Baſilica Lateranenſis, Conſtantiniana dicitur.* Hæc illius Cardinalis verba, legenda parte 1 Conatus pag. 212, Patern. veſtra non tam invidioſe adſcripſiſſet mihi num. 17, ſi bona fide voluiſſet accuſare.

22 Non præteriiſſet etiam expendere, quæ pro me eadem pag. 212 allego duorum Dominicanorum illuſtrium teſtimonia, Cajetani ſcilicet Cardinalis & Melchioris Cani; quorum hic libro XI cap. 5, loquens *de lepra Conſtantini*, in Actis Silveſtri aſſerta, & à Cajetano improbata, quia ipſam *apud probatos Auctores nuſquam legerit*, ſic ſcribit de ipſo Cajetano: *habet hic ſcriptores omnes veteres ejus ætatis, qui tacuerunt, non omiſſuri ſi ſciviſſent; ſcituri omnino rem, ſi fuiſſet.* Quis autem potius, quam S. Cyrillus Alexandrinus? qui ſcribens contra Julianum, Chriſtianis objicientem, quod *leproſi lepram baptiſma non adimit*: reſpondere debuiſſet; *Imo vero, ſocero tuo Conſtantino* ade-

ademit,ut omnibus notum. Baptiſmatis autem gratiam Conſtantino *in ultimis conſtituto*, ut S. Ambroſius loquitur, *collatam* Nicomediæ fuiſſe ſcribit, Euſebius, non clam & in abdito; quo caſu poſſet aliquis ſuſpicioni locus dari; ſed cum tam publico apparatu talibuſque circumſtantiis, ut eas Euſebius comminiſci non potuerit in cujuſcumque gratiam, etſi maxime voluiſſet.

23 Denique nonnulli eorum qui nunc magis volunt Romanum baptiſmum ſuſtinere, poſt Schelſtratium malunt, bis baptizatum opinari Imperatorem, quam fidem Euſebio in iſto negare. Hoc ſi autem ſanctæ Sedi placet (quamvis haud credo futurum ut placeat) non ero difficilis, ut clauſis ad ceteras rationes oculis, traditionem qualemcumque recipiam. Cur autem contrario Baronii judicio hactenus moveri non potuerim, idoneas mihi videor reddidiſſe rationes tom. 5 Maji, ubi de ſancto Imperatore Conſtantino cap. 2 & 3.

24 Jam quod ad ipſa *Acta S. Silveſtri* attinet, quæ Patern. veſtra nititur perſuadere, fuiſſe à Gelaſio Papa & conſidentibus ſibi Epiſcopis ſeptuaginta *cum omni honore ſuſcepta*, jam tertio te convicit Janningus, quam id falſum ſit; coactus denique in Poſtſcripto decretum Gelaſianum expandere, ut vel modicum Latine ſcienti pateret, hoc de iis Actis non poſſe intelligi, nec aliud illis à Gelaſio tribui, quam quod, *nonnulli ea Catholici legant*, ideoque non omnino prohiberi.

25 Amplius inde nihil extundes; & (*ſicut bodie extant*) ipſo Baronio judice, ad an. 315 num. 17, ſunt *deturpata compluribus mendaciis*: quæ ipſe quidem *aliunde* irrepſiſſe cenſet; ſed omnino gratis, cum in omnibus ubique MſſT. Legendariis, etiam vetuſtiſſimis (extant enim fere in omnibus) inveniantur: & talia legit is qui Græca fecit, ut ſunt apud Lipomannum & Surium; non quidem Metaphraſtes, ſed ſeſqui ſeculo junior Joannes Zonaras, Allatio teſte.

26 Et alia quidem Actorum Silveſtrinorum mendacia multa, cum Baronio expendi ego; expenditque Janningus, neq; hic debent iterari, ut fabuloſitas toties demonſtrata iterum exponatur. Iis ergo omiſſis lubet Prologum, hactenus intactum, conſiderare, ſicut apud Monbritium excuſus, & alibi paſſim eſt manu exaratus. Sic ille orditur, ad aliquem (ut videtur) Romanum Pontificem, à quo juſſus erat *de Græco in Latinum transferre* quæ ſpectant Silveſtrum: *Hiſtoriographus noſter Euſebius, Cæſareæ Paleſtinæ urbis Epiſcopus* (ubi *noſtrum* appellans *Euſebium*, oſtendit quo in pretio ille ipſiſmet Romanis eſſet) quamvis non haberetur genuinus, ſed ſolum contractus & interpolatus ab interprete Rufino *Hiſtoriographus*, inquit, *noſter Euſebius cum Hiſtoriam eccleſiaſticam ſcriberet, prætermiſit ea quæ in aliis opuſculis ſunt, vel quæ ſe jam meminit retuliſſe.*

27 Tum veluti indicaturus fontem, ab Hiſtoria eccleſiaſtica diverſum, unde credi vult, ſe ibidem præterita eruiſſe; addit: *Nam & viginti libros omnium pene provinciarum paſſiones Martyrum & Epiſcoporum & Confeſſorum & ſanctarum virginum ac mulierum continere fecit; deinde ſecutus & ab Apoſtolo Petro omnium Epiſcoporum nomina & geſta conſcripſit*, & in his ſcilicet etiam S. Silveſtri, Simile nihil habet de Euſebio Hieronymus, in libro de Scriptoribus, lucubrationes ejus, quotquot noverat, accurate enumerans, quarum etiam aliquas fecit Latinas.

28 Interim non modo compilatorem iſtum, nihil verorum Euſebii operum cognoſcentem; ſed etiam Hieronymum latebant libri quatuor de Vita Conſtantini, in quibus etiam Nicomedienſis baptiſmi refertur hiſtoria; quos ſuperiori primum ſeculo repertos Græce editos, mox Latinitate donatos, habuit Baronius; nec fuit inventus

ha-

hactenus qui dubitaret, quin vere Euſebiani ſint, cum id ipſum ſtylus faciat manifeſtum.

29 Tam diuturnas tamen librorum iſtorum latebras conſideranti, & ad Romanum baptiſmum, excluſo etiam Nicomedienſi, tenendum obfirmato, præberi anſam video ſuſpicandi, quod totum illud de baptiſmo Caput attextum aliunde Euſebio ſit. Sed ejuſmodi dubitationem inutilem redderet ad finem intentum conſenſus omnium exinde Græcorum, Socratis, Sozomeni, Theodoreti; quorum ſi aliquis genuinum Euſebii textum habuit, ſalva res eſt; ſi nemo, & tamen eadem cum illo ſcripſerunt; nihilominus, imo multo magis, ſalva manet: ſiquidem eorum ultimus vix 100 annis junior Euſebio, alii etiam propiores fuere. His autem accedit ipſemet Hieronymus, in Supplemento Chronici, quod ex Euſebiano Græco tranſtulerat, eâdem qua Rufinus hiſtoriam libertate: ibi enim clare dicitur *Conſtantinus, extremo vitæ ſuæ tempore .... baptizatus.*

30 Hæc eo dicta ſint, ut intelligat Lector, quam nihil boni verique ſperandum ab auctore Actorum Silveſtrinorum fuerit, qui ut perſuaderet, ſe ex Euſebio hauſiſſe de Silveſtro, ea quæ ille nec ſcripſit unquam, nec ſcribere cogitavit, imo quibus prorſus contraria ſcripſit (vere, an falſo, jam non diſputo) neceſſe habuerit ei affingere opera, nemini viſa, nemini videnda: & quam bene huic Auctori poſſit applicari, quod Hincmarus ſenior exprobabat Juniori apud Theoph. Rayn. in Syntagm. de libris propriis, cap. 72, *admiſſa in ipſo aditu cæcitatione* (imo lapſu perquam fœdo) *non potuerit expectari progreſſio melior.* Et tamen, pro tali ſcriptore vindicando, reus accerſor ad Apoſtolicam Sedem.

31 Additur quin etiam criminatio gravis ex Epiſtola Poſſini; & exagitatur, tamquam ſententia *admodum ſcandaloſa & periculoſa in eccleſia Dei, cum ſic omnia primorum ſeculorum miracula ab hæreticis explodi poſſint*, eo quod cum illo, *inverecunde blaterem* pag. 213, & dicam; *Erant primis eccleſiæ ſeculis Chriſtiani, qui fingere ac mentiri pro religione pium crederent.* Si dubitas, Pater Rev. inſpice Breviarium tuum, & ex S. Hieronymo ad feſtum S. Lucæ, recordare quotannis tibi lectum; *Presbyterum quemdam in Aſia, amatorem Apoſtoli Pauli, convictum à Ioanne, quod auctor eſſet libri* (de periodis Pauli & Theclæ) *& confeſſum, ſe hoc Pauli amore feciſſe.* Idem dixerim de miraculis & diſputationibus, S. Petro affictis, in libris Recognitionum Clementis, quos Baronius ad an. 51 n. 5, *manifeſtæ impoſturæ* argui dicit, & in Indice, ſaltem *ab Hæreticis depravatos* ait. Idem de Vita S. Joannis per Prochorum, quaſi unum ex VII Diaconis, cujus ſcripta idem Baronius ad anno 44 num. 30, *prorſus commentitia ac fabuloſa, & indigna, plane chartis* eſſe pronuntiat, & auctorem non niſi *Pſeudo-prochorum* appellat, iſtic & alibi: interim tamen excuſus habetur liber, tam in Orthodoxographia, quam in Bibliotheca Patrum. Similia autem inveniuntur plurima inter Martyrum Acta, veris aut numquam ſcriptis aut deperditis ſuppoſita.

32 Quid vero miramur talia, etiam primis ſeculis; & minime tolerandum putamus? cum ſimilia facta demonſtrentur etiam ſeculis poſterioribus; atque inter illos ipſos, qui ea de cauſa ſic me meoſque libros exagitant, non ita pridem inventi ſint, qui non modo ignotis ac nullibi extantibus auctoribus, bibliopolis, & approbatoribus, ſupponerent libellos contra me; ſed etiam Clariſſ. Viro D. Antonio Herovallio, viventi ac frendenti, publiceque de injuria conteſtanti, ſupponerent Epiſtolam bene prolixam; quam, etiam poſt detectam redargutamque fraudem, non dubitarunt Latinam

fa-

Digitized by Google

facere ac late vulgare. Numquid non hoc eſt *pro religione* (ſi tamen pro religione) *fingere ac mentiri*, quos ſi volumus utrimque excuſare, dicendo quod crediderint *pium eſſe* illud; numquid non *pie* ipſi cum illis agimus, tam benigne accipiendo factum, per ſe alias deteſtabile?

33 Aſt hoc eſt præbere hæreticis anſam ad *omnia primorum ſeculorum* (dic, ſi vis, omnium *ſeculorum) miracula* explodenda. Diſtinguo, R.P. Profeſſor. Eſt hæreticis ex pervicaci malitia cæcutire, & quidlibet perperam, imo ſtulte arripere volentibus, anſam, non tam præbere, quam non eripere; tranſeat: de his enim præcipit Chriſtus Matth. 15. *Sinite illos: cæci ſunt & duces cæcorum.* Hæreticis, minus malis nec ineruditis; nego. Hi enim, depoſita noxia & inveterata perſuaſione, qua putant Catholicam fidem teneri non poſſe, abſque omnimoda credulitate eorum omnium, quæ Papiſtarum Monachi (uti loquuntur) de Sanctorum ſuorum miraculis garriunt citra ullum veri falſique diſcrimen; cum hoc vident adhiberi ab eruditis Catholicis, non ſolum impune, ſed etiam cum laude; & ſcriptores veros à ſuppoſititiis diſtingui; molleſcunt paulatim, & quæ antea contempſerant Sanctorum Acta dum nihil diſtinguebatur, jam magni faciunt, eruunt, legunt.

34 Sin autem ei, in quo id fit operi, utrique viderint, ab ipſa Apoſtolica Sede (id quod tota Exhibitione prætenditur) nigrum aliquod ſtigma inuri (quod Deus & Sancti omnes avertant) *novo faſtidio Catholicam Eccleſiam aſpernabuntur, longiuſque animos ab ea avertent, quos de candore ac eruditione Orthodoxorum meliora ac propiora ſaluti ſentire, lucubratio iſta cogebat,* ut nuper Sanctitati ſuæ ſcripſit Illuſtriſſimus Archiepiſcopus Sebaſtenus Petrus, Vicarius per Hollandiam Apoſtolicus, optimus utique talium arbiter & propria doctus experientia. Quapropter, in eadem Epiſtola, urgeri ſe dicit, *ratione muneris injuncti* ſibi, *ad implorandum* ſanctæ Sedis *patrocinium operi* (ut intellexerat) alibi inique oppreſſo, & ad Romanum quoque tribunal delato, *quod ubique terrarum ab eruditis piiſque mire celebratur, quodque in tantum Eccleſiæ, præſertim inter Acatholicos militantis, cedit utilitatem.* Hoc teſtimonium Antiſtitis, in noſtris operibus minime rudis, habeat Accuſator contra multos ſuæ Exhibitionis Approbatores, de quibus ſatis dictum eſt in Epiſt. Familiari à num. 37, & Amica Expoſtulatione à n. 78; quod non tantum approbarint librum veſtrum, quem poterant legiſſe; ſed damnarint etiam libros noſtros quos non legerant, nobis non auditis; imprudenter ſiſi *citationibus* Accuſatoris, ubique, uti hæc Reſponſio docet, infidelibus.

§. IV. ACCUSATIO.

Papebrochius cum Luthero aliiſque hæreticis donationem Conſtantini Imp. Sedi Apoſtolicæ factam, effutit eſſe fictitiam.

RESPONSIO.

AUt fallis aut falleris, R. Pater, ambiguo *Donationis* vocabulo abuſus aut deceptus; plane ſicut Art. 1 §. 4 *in Veronica.* Deceptum falli, malim dicere, ſed falli ex nimis ardenti accuſandi zelo. Quamquam enim vox *Donatio* in Jure ſignificet proprie Actionem, qua rei alicujus dominium à donatore tranſit in donatarium, & ſic dicitur Eccleſia poſſidere multa *ex donatione Conſtantini*, quod nec hæretici quidem negabunt; vulgari tamen uſu loquendi inter Hiſtoricos, *Donationis* nomine etiam

Digitized by Google

venit inſtrumentum authenticum, quo tranſlatio talis ad fidem faciendam habetur conſignata: & quia abſque hoc ſubſiſtere poteſt ac frequentiſſime obtinet donatio, poſſeſſione immemorabili ſuffulta; ideo abſque Eccleſiæ injuria, quæri poteſt de eo quod profertur, verumne, an ſuppoſititium ſit. Sic in tit. 21 *de fide inſtrumentorum* l. 7 dicitur: *Non idcirco minus, in vacuam inductus poſſeßionem donationis cauſa, quod ejus facti prætermiſſum Inſtrumentum aſſeveratur, hanc obtinere potes.* Et, *de fide inſtrumentorum* tit. 41. 5: *Si res geſta, ſine litterarum quoque conſignatione, veritate factum ſuum probet, non ideo minus valebit, quod teſtamentum nullum de ea interceßit.* De hujúſmodi *Donatione*, ſive ut alias vocatur *Edicto*, id eſt Donationis inſtrumento, omnis inter Catholicos quæſtio eſt, fueritne revera conditum aliquod (ut eſt veroſimile, non unũ, ſed plura condita fuiſſe, & forte quoties aliquis fundus vel poſſeſſio immobilis donabatur) & ſi fuerit, an ipſum ſit, quod nunc eo nomine Latine vel Græce circumfertur; adeoque an eo doceri certo poſſit, quid quantumve Eccleſiæ donaverit Conſtantinus, præter prædia & dona apud Anaſtaſium Bibliothecarium recenſita in Vita S. Silveſtri.

36 In utraque acceptione agit de Conſtantini Donatione ad annum 324 Baronius, ex eoque verbotenus tranſcripto Binius, in Notis ad Scripturam ſive *Edictum* (ut vulgo appellant) *Conſtantini.* Quid uterque ſcripſerit, ne longusſim, indicatur in Indice poſt tom. 3 Annal. his verbis: *Donatio Conſtantini multis fulcitur veroſimilibus conjecturis; haud probatur Edicto, à Græcis depravato.* An non melius dixiſſet, *confícto toto*; dijudicabis, ſi legas in ſuo contextu Baronium ſic loquentem num. 118: *Iuſta poſſeſſio (quam ..., poſteriores Reges ac Imperatores ratam habuere ....) ex depravato illo à Græcis mutuato donationis Edicto, ambigua potius redditur quam probetur.*

37 Hæc dicentem Baronium non accenſebit, credo, Patern. veſtra *Hæreticis*, quia Lutherus cum ſuis, ſimul negans & rem & ſcripturam, *Donationem* dicit *mendaci & ſtolidißimo diplomate confictam.* Si autem Patern. veſtra dixerit, contra eum contendens, *Donationem veraci & ſapientißimo diplomate confirmatam*; æque falſum dixerit atque ille; cum de veriſſima donatione falſiſſimum diploma, non ſolum fingi potuerit, ſed reipſa confictum manibus teneatur. Fruſtra igitur pro te allegas, R. Pater, *Baronium* & *Binium*, qui tibi adverſantur: fruſtra etiam *Labbeum* & *Coſſartium*, quorum hujus nec nomen quidem uſpiam iſtic notatur, iſte Obſervationem bene longam ſubjicit de Græco textu ejuſque interpretatione, nihil addens, quo Edictum probet vel improbet.

38 Baronius porro, iterumque ex eo Binius, ad an. 1191 pluribus acturus de veteri ejuſdem Edicti exemplo, circa id tempus reperto ſub nomine Joannis Diaconi, & num. 61 longam excurſionem finiturus, ſic orditur: *Quamquam plerique Romanorum Pontificum, ut S. Gregorius & Hadrianus, nec non etiam Nicolaus vel alii, meminerint beneficentiæ Conſtantini erga Romanam Eccleſiam .... nullus tamen ante Leonem* IX *ejuſdem Edicti aliquo modo feciſſe mentionem reperitur.*

39 Cum vero antea etiam num. 53 idem dixiſſet, addidit, quod Edictum ipſum, ex Leonis IX Epiſtola *haud modicum fidei incrementum accepit; unde poſteri, abſque aliqua Græcorum impoſturæ ſuſpicione & indagatione, bona fide ſicut ipſũ legerint, ita receperint*: quod idem eſt ac fateri, quod Leonis IX, Edictum recipientis, auctoritas, & in hac fundata bona fides poſterorum, ſolam impoſturæ ignorantiam, & indagationis defectum pro fundamento habuerit; ac proinde eruditos dimovere non debeat ab agnitæ falſitatis reprobatione. Atque ita per Baronium ipſum diſſlatur tota illa quam ex Coccio operoſe producis

ducis

Digitized by Google

ducis nubes teſtium, nec non & tua accuſatio, toties iterata, quod Pontifices dicam in puri facti quæſtionibus falli poſſe, dum aliquid bona fide narrant ut acceperunt.

40 Inſtare tamen mihi videris, & amplius aliquid velle extundere ex Paralipomenis meis ad Conatum pag. 43, ubi *irreverenter* dicere arguor, quod *Pauli Papæ II dicta*, aſſerentis Conſtantinum feciſſe *tranſlationem Patrimonii, quod Eccleſia ſanctæ Sedi applicavit... numquam efficere poterunt, ut viri eruditi deſinant de rei veritate dubitare, optentque videre certiora Conſtantinianæ Donationis, etiam quoad ſolam ſubſtantiam, documenta.* Hoc autem intorto velut peremptorio jaculo, quæris, R. Pater, quinam ſint illi viri eruditi, præter hæreticos ante nominatos, niſi *Launoyus, Alexander, Quenellius*: quorum quia ſcripta nonnulla prohibita ſunt legi, liberaliter ipſos & hic & alibi damnatos appellas, quaſi eâdem cenſurâ omnia pariter eorum opera ſint notata.

41 Reſpondeo igitur, ipſummet inter illos numerandum Baronium, qui cum donationem prædictam dicit *veroſimilibus conjecturis fulciri*, haud obſcure indicat *certiora ſe optare documenta*, quoad res in ſpecie donatas, eaque ſe producturum ſi poſſet. Notabis autem, quod ille amplam quidem & multam Conſtantini liberalitatem prædicet, nihil tamen in particulari definiat; quamvis non neſcius prædicto Decreto contineri, non ſolum *Urbem Romam cum Palatio* Lateranenſi, *ſed & omnes totius Italiæ & Occidentalium regionum provincias & civitates.* Nicolaus Alemannus, ſub auſpiciis Franciſci Card. Barberini parietinas Lateranenſes Romæ perquam erudite illuſtrans an. 1625 cap. ult. & fuſe de Patrimoniis S. Petri agens, ſicut & Cangius in Gloſſario; nequidem ſemel Conſtantini meminerent.

42 Iſtis accedunt à Cantelio noſtro, in opere de hiſtoria metropolitanarum urbium pag. 191 citati, ut Edictum improbantes, *Æneas ſilvius*, poſtea Pius II, *S. Antoninus, Card. Cuſanus, Baronius, Morinus, aliique*, quos nec tu, credo, R. Pater, viros eruditos fuiſſe negaveris, uti nec propter commeritam cenſuram, tales eſſe & haberi deſinunt illi quos mihi exprobras. Ipſos autem, inquit Cantelius ibidem, *ſi audias, in illa Donatione, abſona ſunt omnia; verba, quibus contexitur; ſtylus; ſcriptionis genus & character, à Conſtantini ævo abhorrent; meraque fabula eſt, Hiſtoriæ fidei, Conſtantino, Græcis, Francis, ſummo Pontifici inimica; ſequioribus ſeculis ab imperito neſcio quo conſuta.*

43 Quibus ita ſtantibus, nec quoquam cui nomen inter eruditos ſit, *Patrimonia S. Petri* aliter definiente, quam *Eccleſiæ Romanæ prædia, ditiones, vel cenſus in Provinciis*, uti ea definit Cangius, qualia apud Anaſtaſium bibliothecarium complura leguntur à Conſtantino donata; numquid non merito *viri eruditi*, pergunt *dubitare de veritate Conſtantinianæ Donationis*, tam amplæ quam facit Edictum iſtud ſuppoſititium; *optantque videre certiora, etiam quoad ſubſtantiam*, rerum donatarum documenta; unde intelligant diſtincte, quid ultra enumerata ab Anaſtaſio, Eccleſiæ largitus ſit Conſtantinus? Sed neque acquieſcent dictis Pauli, eo ſenſu quo vellet Patern. Veſtra, quaſi is voluerit indicatum, totum id à Conſtantini dono eſſe, *quod Patrimonii* nomine *Eccleſia ſanctæ Sedi applicavit in perſona S. Silveſtri*, quodque Paulus ipſe ſub eodem titulo poſſidebat.

Digitized by Google

§. V. ACCUSATIO.

Papebrochius negat, ex Natale Alexandro cum hæreticis, jus eligendi Imperatorem per ſeptem Germaniæ Principes, profluere à Conſtitutione Apoſtolica.

RESPONSIO.

SI negaſſem, quod jus illud *ab Apoſtolica Sede manarit*, haberes, R. Pater, quod merito redargueres, veluti Apoſtolicæ Sedi injurioſum. Nunc cum id expreſſe aſſeram; quid eſt quod arguas? An quod ſubjungam, id non aliter factum, quam *quatenus* Sedes *illa, uſu potius quam conſtitutione aliqua ſe obligavit, ad eum coronandum Imperatorem, qui fuerit rite electus Germaniæ Rex?* Id vero detrahit ſanctæ Sedi nihil; ſed quadamtenus facit liberiorem, ad jus iſtud Electoribus, ſolo uſu & quaſi conniventia creatum, ſi eo abuſi fuerint, adimendum, quando pro Eccleſiæ grandi damno vitando fuerit neceſſarium.

45 Conſtitutionem tamen Patern. Veſtra omnino vult aliquam, de qua conſtet *ex Concilio Romano, quod in hunc finem congregavit Gregorius* V *anno* 996. Hoc autem unde noſti? Nam Binius, quem pro te allegas fatetur una cum Baronio, quod talis *Concilii Acta omnia interierunt.* Diceſne ſupereſſe Titulum, ex quo id habeatur? Quæram ego, quæ Tituli iſtius auctoritas ſit? quando, & à quo ſcriptus? Nam facilius fuit Titulum fingi quam Acta, Titulum ſine Actis reſervari difficile, niſi in fide teſtis omni exceptione majoris, qui nuſquam proditur. Interim illi ipſi, quos pro te citas, contra faciunt.

46 Audi Baronium num. 57, ſicut eum tranſcribit Binius; *Etſi in controverſiam venire non poteſt, id quod Ottonibus à Romano Pontifice tributum fuerat jus eligendi ſucceſſores, per Gregorium* V *transfuſum ad Germaniæ Principes* (uti creditur ſcilicet, propter titulum præcitatum, qui quomodo extra controverſiam id ponat, non ſatis video) .... *nemo jure inficias ire poterit, poſt tertii Ottonis obitum, ducentis & amplius annis, quotquot electi fuerunt Romanorum Reges, Imperatores deſignati, eoſdem non ſeptem dumtaxat Electorum, ſed omnium Principum Germanorum, qui ad comitia conveniſſent, ſuffragiis fuiſſe ad regium culmen electos.*

47 Labbeus & Coſſartius, quos ſimiliter citat Patern. veſtra, curatores quidem fuerunt novæ editionis Conciliorum; ſed, ut alibi multa notarint ſub nomine ſuo, ita hic omnino verbum nullum, quod facere ad rem poſſit. Deſine ergo, R. Pater, objectare mihi Alexandrum, qui mihi nec dux nec auctor ſententiæ hujus fuit, ſed adjutor dumtaxat, multa diſtinctius fundatiuſque quam alii de hoc argumento diſputans, idque in favorem Pontificis; & Innocentium III atque Clementem V ſuggerens, ex quibus eadem ſententia, de jure electionis à Pontificia Sede emanato, confirmatur; nec non ex ipſorummet Electorum, jus illud ſic acceptum fatentium litteris; ſcriptis anno 1279 ad Nicolaum Papam III; quorum ego necdum repertas mihi auctoritates, Pontificiæ dignitati faventes, Alexandro Natali libenter imputabo, ſi per vos liceat.

Digitized by Google

48 Tali autem caſu non puto contemnendum teſtimonium auxiliumque Alexandri, etiam poſt ejus prohibitionem, cum requiſita facultate lecti ad ipſius Apoſtolicæ Sedis defenſionem, neque ei ſubtrahendum doctrinæ excellentis elogium: quod eidem etiam nunc deberi cenſet eruditiſſimus S. Galli Abbas, nunc Eminentiſſimus Card. Sfondratus, in libro cui titulus, *Innocentia vindicata*, nuper in lucem dato, ubi pag. 38 citans eumdem *Natalem, celeberrimum noſtra ætate Theologum & Doctorem Pariſienſem* ſine ſcrupulo appellat.

49 Hæreticos, qui Pontificibus Romanis omnem in conſtituendis Electoribus partem ſublatam vellent, execror & refello, tantum abeſt ut ſequar: ſed tu libenter eos mecum componis, licet à te nec viſos nec lectos, quia nec nominari quidem eos ſuſtines, niſi quando pro te faciunt.

§. VI. ACCUSATIO.

Papebrochius cum Natale Alexandro ſuſtinet, Nicolaum Papam I erraſſe, recipiendo & approbando Acta Concilii Sinueſſani.

RESPONSIO.

MAlo videre verba mea, ex quibus accuſatio deſumpta eſt. In Propylæo Maji Conat. Chron. part. 1 fol. 44 hæc habeo: *Quid autem cunctabimur fateri, in recipiendis Sinueſſani Concilii ſuppoſititiis Actis, errare potuiſſe Nicolaum?* Pro *potuiſſe errare*, maluit Patern. veſtra ponere; *erraſſe* reipſa. Quod dictum ſaltem crudius eſt, & minus modeſtum; quamvis non diffitear, quod Acta Concilii Sinueſſani revera mihi ſuppoſititia viſa ſint, licet à Nicolao bona fide citata, ex communi tum temporis opinione.

51 Quid autem hic contra auctoritatem dignitatemque Sedis Apoſtolicæ à me peccatum? Ut S. Marcellinum, Pontificem & glorioſum Martyrem, liberem à crimine & infamia idololatriæ, dico Nicolaum I, in hoc ei crimine attribuendo, *errare potuiſſe*. *Quanto* autem *gravius*, *Pontificem aliquem thus obtuliſſe cum idololatris; quam in alicujus rei narratione erraviſſe, cum vulgo hominum ceterorum, etiam optimorum*, ut monebam loco cit. Præter idololatriæ crimen, putida manifeſtæ veritatis negatio, ac graviſſimum mendacium, Marcellino affricanda ſunt, ſi Acta à Nicolao I allegata ſubſiſtant. In his enim refertur Marcellinus, multorum teſtimoniis convictus; nihilominus Thurificationem à ſe commiſſam, negaſſe; dein plurium oculatorum teſtimoniis adactus, dixiſſe: *Non diis ſacrificavi; ſed tantum grana thuris levatis manibus ſuper prunas combuſſi*. Tandem completo ſeptuaginta duorum teſtium numero, *cecidit in terram*, & crimen impoſitum confeſſus eſt, ac ſuo Epiſcoporumque judicio condemnatus.

52 Hæc, fateor, ducebam non eſſe, in ſummo & ſancto Pontifice, admittenda, niſi argumentis prorſus ineluctabilibus probarentur. Talia mihi hactenus viſa non ſunt, tum quæ ex communi fama, tum quæ ex Nicolao I, Concilium Sinueſſanum allegante, proferuntur: cum iis opponantur non pauca nec levia. Tu quidem, R. Pater, dicis *ſolum Hæreticos & Novatores Acta illa impugnare, & tamquam fictitia rejicere*; me vero *ea impugnare ex meris conjecturis*: quod utrumque à te tam confidenter aſſer-

Digitized by Google

tum, quomodo eruditorum oculis exponere non erubueris, vix aſſequor.

53 Longum eſſet hic repetere rationes omnes, quæ tum à me, tum ab aliis pluribus, contra prætenſam iſtam Synodum, objectæ ſunt. Inter eas eſt auctoritas S. Auguſtini, qui totam iſtam Hiſtoriam Thurificationis (præter quam nihil magnopere continet iſtud Concilium) apertè negat, tamquam commentum Donatiſtarum, quidlibet ſubdole fingentium ad criminandos Romanos Pontifices: ſic enim ſcribit Auguſtinus adverſus Petilianum, Donatiſtarum Epiſcopum, lib. de unico Baptiſmo cap. 18. *Quid jam opus eſt ut Epiſcoporum Romanæ Eccleſiæ, quos incredibilibus calumniis inſectatus eſt, objecta ab eo crimina diluamus? Marcellinus & Presbyteri ejus Melchiades, & Marcellus, & Silveſter, traditionis Codicum divinorum & thurificationis ab eo crimine arguuntur; ſed numquid ideo convincuntur, aut convicti aliqua documentorum firmitate monſtrantur? Ipſe ſceleratos & ſacrilegos fuiſſe dicit, ego innocentes fuiſſe reſpondeo. Quid laborem probare defenſionem meam, cum ille nec tenuiter probare conatus ſit accuſationem ſuam?*

54 Hæc ſcripſit ſummus Eccleſiæ Doctor, ſeculo ſolum uno poſt Synodum Sinueſſanam trecentorũ Epiſcoporum, contra Marcellinum, ut prætenditur, celebratam. Ignoravitne igitur Auguſtinus tantæ auctoritatis Concilium, aut contempſit? An & ignoravere illud Donatiſtæ? Idem argumentum, ex alio Auguſtini loco, urget Antonius Pagius, celeberrimus nunc in Francia Chronologus, in Criticis ſuis, communi totius Cleri Gallicani munificentia promotis & an. 1689 excuſis; ubi, quam alibi contra me libere, tam pro me ád an. 302 ſincere ſcribit omnia; & notat quod *in celeberrima illa, mandato Pontificis facta collatione Carthagine, Catholicos inter & Donatiſtas; cum ſe ſeparatos jactarent haeretici, ad convincendum traditionis Melchiadem Romanum Pontificem, & prolixa admodum Acta legi petiviſſent; nihil in eis, quo reus probaretur penitus inventum eſt, ut refert Auguſtinus in Breviculo Collat. cap. 18, & libro poſt Collationem cap. 12 & 13. At ſi vere lapſus eſſet Marcellinus, ibi lapſum ejus objicere non omiſiſſent, ad creandum negotium Melchiadi, qui ejus Presbyter fuerat; ſicut moverunt quæſtionem Cæciliano, quod ab eo fuiſſet ordinatus Felix Aprungitanus, qui fuerat ſacrorum librorum traditor.*

55 Cur autem Donatiſtæ, accuſationis ſuæ probationem rogati ſupra ab Auguſtino, non adduxere auctoritatem Concilii? Reſpondet pro nobis Chriſtianus Lupus, in notitia Conciliorum verſatiſſimus, Tom. v Synodorum pag. 228 & ſequentibus, fabuloſam de Concilio Sinueſſano hiſtoriam tantum poſtmodum fuiſſe confictam. *Probationes rogata fabula*, inquit Lupus, *ſibi ipſi non conſtitit: protulit enim Acta, in quibus non Marcellinus, nec Marcellus, nec Melchiades, nec Silveſter ſub Diocletiano; ſed neſcio qui Straton & Caſſianus aſſerebantur tradidiſſe ſub Maxentio .... De Marcellini lapſu nullus antiquus ſcriptor meminit: quin & de illo ſcribit in Eccleſiaſtica Hiſtoria ... Theodoretus, lib. 1 cap. 3:* MARCELLINVS VIR, PERSECVTIONIS TEMPORIBVS MAGNA GLORIA PLENE NOBILITATVS. *Fuiſſe perſecutionis certamine inſigniter defunctum addit Nicephorus Calixtus, quod ipſum ſcribunt & alii poſteriores Græci. Nempe Iſidori* (adulterinas) *merces hi non viderunt, ideoque nulla unquam ipſis fuit de Marcellini lapſu vel ſuſpicio ..... Iſidorianæ collectionis Auctor ignoravit hæc omnia: apud Donatiſtas legit lapſum Marcellinum ... & fabricavit Synodum Sinueſſanam.* Ibid. *Sancti Marcellini lapſum eſſe calumnioſum Donatiſtarum figmentum, conſtantiſſime docet S. Auguſtinus.* Denique *eſſe non ſolum calumnioſam, ſed inſuper novellam fabulam*, idẽ *Auguſtinus oſtendit.*

56 Fran-

Digitized by Google

56 Franciſcus à Coriolano, ex Ordine S. Franciſci, in Summa Conciliorum, edita non tantum cum Privilegio Cæſaris, Regum Hiſpaniæ & Galliæ, ſed etiam ſummi Pontificis Gregorii XV; licet Acta Concilii Sinueſſani propter antiquitatem admittat, fatetur tamen quod res eſt pag. 160; præter hæreticos & novatores, *virorum doctiſſimorum plurimos, ea ſpuria & nullius ponderis eſſe, validis argumentis probare conatos.* Idem iiſdem verbis, profitetur auctor editionis Conciliorum factæ anno 1644. vide Tom. 1 pag. 615. Atque ipſe Cardinalis Baronius ad annum Chriſti 303 editione 2. non erubeſcit de ſe teſtari, quod in editione 1, *in eam proclivior viſus fuerit ſententiam, ut Acta Synodi fuerint commentitia.* Et paulò ante: *Quæ quidem* Acta *cum multa habeant quæ ipſis jure objici poſſe videantur, ut in re valde dubiâ, quid de his ſentiendum eſſet, noluimus in prima editione noſtro arbitrio definire, ſed cuncta ſubjecimus eruditorum judicio.* Tum dicit, ſibi nunc videri deferendum antiquitati, ut Acta illa in ſua poſſeſſione relinquantur; quamvis rurſus fateatur, quod quæ *adverſus Acta proponuntur, videantur fortia.*

57 Prælaudatus Pagius cum oſtendiſſet num. 19 ad an. 302, Baronium non tam proprio motu, quam aliorum pro Breviario ſolicitorum impulſu vacillaſſe in ſententia de Marcellino, *Dicimus*, inquit, illum, dum eis ſatisfacere *conatus tantum* eſt, *non niſi paucas ex multis objectiones ſolvendas ſuſcepiſſe; idq; languide ſatis & parum efficaciter, per diſſimillima valde exempla.* Inter eas autem quas ne quidē tentavit ſolvere, imprimis conſiderari meretur, quam ab omni Conciliorum & veteris Eccleſiæ praxi abhorreat ut adverſus Pontificem admittatur teſtis, adulter notorius, ipſius Concilii judicio: Quam parum quoque veriſimile eſt Pontificem voluiſſe in Concilio præfracte negare, quod in totius urbis conſpectu atque ipſorum Catholicorum conferta multitudine palam perpetraverat, ſi Actis illis fides eſt?

58 Præterea, quis unquam legit in templis deorum, ſacrificium oblatum aliis diis, quam quibus fuerant dicata, ut hic in templo Jovis, Veſtæ, & Iſidis ſacrificatum Jovi, Herculi, & Saturno? Quale eſt etiam iſtud, quod dicatur Diocletianus in Perſide exiſtens audiviſſe Marcellini reſipiſcentiam, quando conſtat, Baronio conſentiente, Diocletianum in Perſide non fuiſſe. Vult ſcilicet Cardinalis id Actis concilii aliunde adjectum, &, ut conſonet veritati, ponendum, *cum reverſus eſſet ex bello Perſarum.* Quam parum credibile etiam eſt, tempore ſæviſſimæ perſecutionis, conveniſſe trecentos Epiſcopos ad unam Campaniæ civitatem Sinueſſam neque quidquam ſagaciſſimis perſecutoribus de hoc ſuboluiſſe? Prætereo inauditam celebrandi concilii formam, in crypta, quam propter ejus anguſtias quinquageni tantum ſimul occuparent.

59 Verum, quidquid rationum & auctoritatum contra Acta Synodi Sinueſſanæ à me hactenus adductum eſt, & quantumvis plura ubi opus foret adduci poſſent; non deſines equidem contra me, velut fidei noſtræ fundamenta ſubruentem, declamare; quid in fide tandem firmum eſſe poſſit, ſi Acta cujuſdam Concilii, alicubi à Pontifice citati, dein rejiciuntur ut ſuppoſititia? Quaſi vero, P. Profeſſor, neque Scripturas ſacras, neque Traditionem conſtantem, neque Concilia indubitata, neque definitiones Pontificum, neque unanimem totius Eccleſiæ ſenſum haberemus, quibus fides noſtra ſatis firma conſiſteret. Nihil horum reperitur pro Sinueſſana Synodo, qualem nobis vulgata ejus Acta depingunt.

60 Profecto ſi fides noſtra penderet ex Actis unius qualiſcumque Concilii, à Pontifice alicubi memorati; ſuppoſita jam etiam Actorum Sinueſſanorum veritate, non parum luxata foret religio, & quidem occaſione

ſione

Digitized by Google

ſione ejuſdem epiſtolæ Nicolai I ad Michaëlem Imperatorem. Illic enim citatur etiam Concilium Romanum ſub Sixto III celebratum, in cauſa Polychronii Epiſcopi Hieroſolymitani. Atqui longe veriſimilius eſt Concilium iſtud eſſe fictitium, uti & Polychronium ipſum, quem nunquam in rerum natura fuiſſe, agnoſcit demonſtratque Baronius ad annum Chriſti 433.

61 Fatetur nihilominus Cardinalis, ſcire ſe, Acta illa *ut legitima citata à Nicolao*: atque illo nequidquam obſtante, fatetur, *multo* circa illa *ſtudio nihil ſe conſecutum, quam ut impoſſibile eſſe repererit eadem ad veritatis lineam revocari aliquo modo poſſe.* Hoc ipſum exemplum & iiſdem verbis legit Patern. veſtra à me citatum eodem loco, quo Concilium Sinueſſanum rejectum invenit. Cur non itaque accuſaſti pariter Baronium? cur non ſaltem attigiſti ſecundum iſtud exemplum decepti ejuſdem Pontificis, & quidem in eadem ad Michaëlem Imperatorem Epiſtola, & in ſubjecto plane ſimili? Sed nimis clare vidiſſet quivis rationis compos lector, vociferationes tuas inanes eſſe; me autem ab omni irreverentiæ & temeritatis ſpecie immunem, ac multo magis à ſuccutiendis fidei baſibus alienum.

62 Neque inde ſequitur, quod dum ſic Marcellinum à tam infami crimine liberare conamur, Nicolaum I arguamus erroris in definiendo aliquo fidei vel morum dogmate, vel facto univerſali ſeu revelato. An putas, P. Profeſſor, omnia Eccleſiæ univerſæ credenda præſcribi à Pontifice, quæcumque is facta adducit ex Concilio aliquo, ſcribens ad Imperatorem vel quemcumque alium? Si affirmas, poſtulo mihi vel unum Theologum exhiberi qui conſentiat. Multo minus arbitror ſingula Concilii alicujus Acta à Pontifice approbari, tamquam puncta fidei, hoc ipſo quo forte aliquid ex Actis illis citaverit.

63 Invidioſior accuſatio eſt, cum dicis Art. 5 §. 3, me in margine Propylæi Maji. Conatu Chronico-Hiſtorico parte 1 pag. 43 num. 8 notare, quod *in Actis Synodi plane fabuloſis falſo aſſeratur, nullo caſu Papam à quoquam judicandum.* Ais, me contradicere Gelaſio Papæ, dicenti, *Romanam Sedem de Eccleſia judicare, illam vero ad nullius commeare judicium*: & Euodio Diacono, aſſerenti in Concilio Romano IV, *Sacroſancta Romanæ Sedis Præſulem ſuo ſine quæſtione reſervavit arbitrio.*

64 Reverende Pater, cur non, ut fidelem accuſatorem decuit, retuliſti ſimul caſum unicum, quem eodem num. 8 à te citato adduxeram; in quo, & non in alio, poſſit Pontifex Eccleſiæ judicio ſubjacere? Caſus eſt definitus Canone SI PAPA, diſt. 40, ſumpto ex verbis S. Bonifacii, Moguntini Archiepiſcopi & Martyris, ubi ſtatuitur, ut *Papa judicetur à nemine, niſi fuerit à fide devius.* Hunc Canonem ibidem propoſui & approbavi. Sed & approbatum invenies ab omnibus paſſim Canonum ſacrorum peritis; traditurque in Concilio V ſub Symmacho, in Concilio VIII generali act. 7, ab Anacleto Epiſtola 3, & ab Euſebio Epiſtola 2, quas duas Epiſtolas cum objicio tibi, R. Pater, ne dicas, eas à me cenſeri ſpurias. Spuriæ certe non ſunt Patern. veſtræ, quando me Art. 3 §. 1 reum agis, quod Decretales Pontificias ante Siricium, à variis ſubinde Pontificibus citatas, impugnem. Ut autem dubiæ etiam tibi fiant, modo in illis reperias quo me accuſes, non fiet dubius Sermo 2, ab Innocentio III habitus de Conſecratione Pontificis, quo Canon prædictus roboratur.

65 Si autem poſſit Pontifex aliquo caſu, nempe *deviationis à fide*, alieno judicio ſubjacere, ut tam multiplici ac prorſus irrefragabili auctoritate demonſtratum eſt; quid in eo dignum reprehenſione, quod dixerim, *falſo aſſeri, Papam nullo caſu à quoquam judicari*? Ita ſemper in animum in-

Digitized by Google

induxi, ex omnium plane Dialecticorum conſenſu, propoſitionem univerſalem negativam eſſe falſam, ſi particularis affirmativa, ei contradictoriè oppoſita, ſit vera. Aliáne forſan penes te quam penes, omnes ſunt ratiocinationis principia? Caſum quidem nunquam eventurum confido, ut Pontifex aliquis à fide deviet; & firmiter cenſeo, nunquam eveniſſe: idque multo facilius in mea ſententia, fictitiam Synodum Sinueſſanam rejiciente, quam in tua eam ſuſtinente, intelligitur.

66 Si enim Marcellinus Pontifex publice thus obtulerit idolo, quamvis fidem animo retinuerit; cenſebitur tamen eam exterius negaſſe, æque ac ſi dixiſſet, Agnoſco Jovem eſſe verum Deum; quandoquidem cultus ille, ex omnium gentium, etiam Chriſtianarum acceptione, ſoli Deo proprius ſit. Neque eſt Theologus, qui arbitretur, fidei ſeu profeſſionem ſeu abnegationem ſolis vocibus fieri, & non etiam rebus. Quis autem magis à fide devius eſt, quam idololatra? Cumque Eccleſia de internis non judicet, ſed de externis; difficulter ſe expediviſſet Marcellinus, ſi de eo, tamquam in infidelitatem lapſo, ferre judicium Epiſcopi voluiſſent. Quid vero refert, quod metu mortis infidelitatem opere fuiſſet profeſſus? Nam etſi metus hic peccatum minuat, tamen non aufert: neque infidelis eſſe deſinit, ſive timore, ſive ſpe, ſive aliâ ratione in infidelitatem pertractus.

67 Scio Theologos communiter, Synodi Sinueſſanæ aſſertores, dicere, quod Marcellinus thurificando caritatem amiſerit, non fidem; quod ipſum admitto, ſi agatur de fide interna & habituali: ſi autem de fide externa, difficilius probaveris; cum invicem opponantur, *infidelitatem exterius profiteri*, & *fidem exterius retinere*: præſertim cum de Marcellino non legatur, quod in thurificatione vel ad eam accedens, proteſtatus fuerit, ſe nullam in idolo iſto divinitatem agnoſcere, adeoque thurificationem eſſe mere materialem. Contendi igitur potuiſſet, Pontificem, qui fidem exterius negaverat, licet eam animo retineret, ſubjici judicio Eccleſiæ. Denique, nec ſcio an Marcellinus judicium effugiſſet dicendo, ſe reſipuiſſe: nam forte aliqui dubitaſſent, an non poſſet de infidelitate immediate præterita judicari.

68 Quidquid ſit, ſaltem ex hactenus dictis manifeſte apparet. Primo, minime temerarium me fuiſſe, in negando lapſu Marcellini; quando, præter rationes multas & graves, ſecutus ſum apertiſſimam ſententiam S. Auguſtini, & *plurimorum doctiſſimorum virorum*, etiam Chriſtiani Lupi. Secundo, nec temerarium fuiſſe, in negandis Actis Synodi Sinueſſanæ: nam ſublato Marcellini lapſu, nemo eſt qui Acta illa admiſerit, cum is unicus perhibeatur convocatæ Synodi ſcopus; neque in ea quidquam, præter lapſum Marcellini & paucorum Presbyterorum, legatur agitatum. Tertio, non male me conſuluiſſe dignitati Sedis Apoſtolicæ, quando propter rationis & auctoritatis momenta jam memorata, malui admittere, quod Nicolaus I in citandis Actis iſtius concilii Sinueſſani, ſuppoſititiis, tanquam genuinis, *errare potuerit*, nihil definiens circa quæſtionem facti, ad fidem vel mores non pertinentis, quam quod S. Marcellinus Pontifex & Martyr in concilio mentitus ſit, & paulo ante coram infinita multitudine gentiliſmum opere profeſſus.

69 Ex dictis etiam evidens eſt, nihil me derogare poteſtati Pontificis, quando eum ſubmitto judicio Eccleſiæ, in caſu unico *deviationis à fide*: in quo eum ſubjici, totius Eccleſiæ atque omnium Romanorum Pontificum, allatos ſupra Canones approbantium, indubitata ſententia eſt. Hoc autem ſimul cum pleniori Sinueſſanæ Synodi excuſſione fuſius hic deducere volui, ut eâdem operâ refutarem Art. 5, § 1, 2, ac 3 eodem

Digitized by Google

dem ſpectantes; ne iterum cogerer recoquere cramben, à tam multis aliis eruditis viris ante me jam toties verſatam; ut neſciam, qua fronte auſus ſis, in facie totius Eccleſiæ, & ad tribunal ſummi Pontificis, mihi inſultando aſſerere, *ſolum hæreticos & novatores Acta illa impugnare, & tamquam fictitia rejicere*; meque id cum illis facere *ex meris conjecturis*. Sed hæc phraſis Patern. Veſtræ tam uſitata eſt, etiam ubi firmiſſimas rationes produco, ut videatur calamo tuo ſæpe effluere citra animi advertentiam.

§. VII. ACCUSATIO.

Papebrochius Felicem V *Antipapam, à Conciliabulo Baſileenſi electum, aſſerit, abſque culpa admiſiſſe Papatum contra Eugenium* IV. *Art.* 2 §7.

RESPONSIO.

AMedeum Pacificus (hoc libro nomen, quem ſecutum me profiteor in excuſando Felice) Auctorem habet *Petrum Monodum*, Societatis Jeſu Collegii Taurinenſis Rectorem, multis laudatum in Bibliotheca Societatis; unde nunc primum nomen diſco, ſimulque quod liber ille Taurini impreſſus ſit an. 1624, Pariſiis recuſus ſicut eum habeo, biennio poſt. Qui eum ſcribi & edi juſſit Sabaudiæ tunc Dux, *Carolus Emmanuel* fuit: de quo Urbanus VIII, in quodam Brevi anni 1623 apud Guichenonem pag. 863, ſcribit, quod *Magnitudo virtutum ejus, & triumphi relati de hæreſi, potentiam domus Sabaudicæ, non ſolum glorioſam Religioni Catholicæ, ſed neceſſariam fecerant*. Quem autem ille edi juſſit *Commentarium, pene ad verbum deſcripſit & ad calcem voluminis ſui* 17 *Annalium Eccleſiaſticorum adjecit Abrahamus Bzovius; ut quæ de Felice parum rei conſentanea ſcripſerat, caſtigaret*; id autem fecit Romæ, Ordinis Prædicatorum ſcriptor nobilis, mox atque illic liber comparuit an. 1625, non ſine multis ac magnis Elogiis *Felicis*.

71 Aſt Odericus Raynaudus an. 1658 maluit Blondo credere. Sit ita ſane: non idem ſenſus iis fuit, qui Ciacconium auctiorem ediderunt Victorello & Oldoino. Hic anno 1677 Romæ excuſus, ſic finit hiſtoriam Felicis. *Scriptores aliqui, vel maledicendi laſcivia, vel veri ignorantia, Amedeum hunc . . . fœdis calumniis lacerarunt; ſed injuſte. Nam Amedeus, non modo Sedem Apoſtolicam, ſed ipſum Eugenium tantis cumulavit beneficiis, ut idem Eugenius faſſus ſit, Amedeum reliquos omnes Chriſtianos Principes in hoc officii genere facile ſuperaſſe.* Omitto judicia Nicolai, poſt Eugenium, Pontificis, de Amedeo.

72 Quod ſi Eugenius & hujus ſequaces, in ipſo fervore contentionis, eum vocavit *filium damnationis*; ignoſcendum quidem juſto zelo eſt, ſed non habendum pro oraculo: & ut omnino damnabilis fuerit electio Amedei; non tamen continuo damnanda criminis electi conſcientia, nixa Electorum ſuorum auctoritate, in quibus præcipuum hortatorem, & ſuaſorem Papatus talis ſuſcipiendi, habuit Ludovicum Alemannum, Arelatenſem Epiſcopum, quem pridem cultum ut Sanctum, faſtis demum adſcripſiſſe dicitur Clemens VII: & ſic in Amedei Epitaphio, publice in Cathedrali Tauri-

Digitized by Google

Taurinenſi expoſito,dicitur ipſum , *non regnandi libidine , ſed obſequendi neceſſitate impoſitum orbem ſuſtinuiſſe ne rueret.*
Monodus num. 82 ſic concludit : *Amedeus, niſi Pontificiam Provinciam, ab omni temeritatis labe nitidiſſimus , adiiſſe credatur; nullus ſane conſcientiis noſtris ſecuritatis locus ſupereſſe videbitur. Quis enim vel plura unquam humana ſapientia præſidia adhibuit, vel ſponſoribus uſus eſt locupletioribus, quam Amedeus ? Quid igitur ? Alia ſunt divina, alia humanæ ſapientiæ leges. Ludit illa in orbe terrarum, & illudit vel oculatiſſimis, ne plus æquo ſibi placeant; tuncque ſe maxime cacutire intelligant, cum lynceos habere oculos opinantur. Verum, ut hoc agnoſcere demiſſi animi eſt, ita errare hominis : ſed neque hic error innocentiam exuit, neque hominem reum facit .... Dabo igitur, Amedeo contigiſſe quod ſanctiſſimis viris, ut innoxio errore hominem ſe eſſe teſtatus ſit ; at temere feciſſe, vel culpam contraxiſſe aliquam , jure inficiabor.*

74 Ego tantum non petii ; ſolum putavi coram Deo peccatum ab Amedeo non fuiſſe ; utcumque de eo homines adverſæ partis , ipſeque Eugenius judicaverint aliquando ; aliter opinati, poſtquam deferbuit æſtus contentionis ; & ideo Nicolaus V, *ſevere juſſit* (teſte Oldoino) *ut ea omnia inducerentur , quæ vel temporum iniquitas, vel malevolorum protervia, in tantum Principem excogitaſſet.* Eumdem autem jam mortuum expreſſius laudans ipſe Nicolaus : *Talem,* inquit, *ſe ad unionem & pacificationem Eccleſiæ in oculis noſtris , & omnium Chriſti fidelium exhibuit , ut quidquid nobis factu poſſibile viderimus , ſuæ recordationi & honori libenter tribuamus.*

75 Hæc omnia facile invenire potuiſſet Accuſator meus, ſi eâdem curâ incubuiſſet in cognoſcenda penitius Amedei cauſa, quantam adhibuit ut undecumque arriperet anſam mei inſimulandi. Si ei ad manum non erat Amadeus Pacificus, aderat Bzovius, aderat Oldoinus; laudatores Amadei ſupra viginti enumerans , Catholiciſſimos omnes : quos mihi allegare neceſſe non credidi eo in tractatu , ubi ſatis habui quarumcumque rerum capita ſummatim delibare curioſo lectori , non integram hiſtoriam texere Pontificum Romanorum.

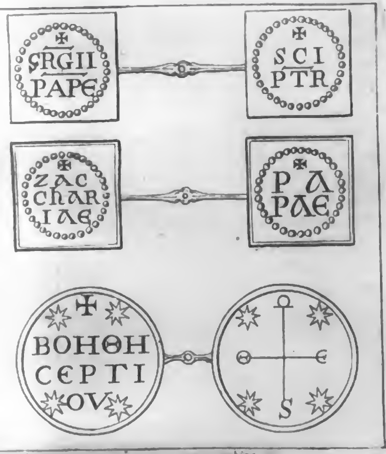
§. VIII. ACCUSATIO.

Papebrochius antiquum Sergii Papæ ſigillum, in Vaticano aſſervatum, adſcribit Sergio hæretico.

RESPONSIO.

Vere operoſum eſt diſputare cum homine , qui carpens omnia , neſcit ipſe quid carpat. Accuſas me, P. Sebaſtiane, quod antiquum Sergii Papæ ſigillum , cum hac inſcriptione, SERGII PAPÆ , adſcribam Sergio hæretico. R. Pater , ut mitiſſime dicam , falleris. Relinquo enim Sergio Papæ ſuum Sigillum cum inſcriptione SERGII PAPÆ , nec verbulo quidem contradico ; uti nec alteri ſigillo , ibidem à me propoſito , & ZACCHARIÆ inſcripto hac forma, quam iterum hic ſpectandam produco, ex Paralipomenis meis ad Conatum pag. 59.

Digitized by Google

77 Tertium ſigillum ex Ciaconio additum, Græcis characteribus eſt notatum, BOHΘH CEPΓIOY. In hoc nec nomen PAPÆ, uti in prioribus, invenitur; nec veſtigium ullum eſt, ex quo Romani Pontificis putetur eſſe; nec ullus auctor eſt, qui eſſe putet; ne quidem ipſe Ciacconius, qui illud protulit forte primus. Simpliciter enim illud profert, non auſus dicere cujus ſit. Si P. Sebaſtianus aſſerere auſit eſſe Sergii Papæ, quia ſervatur in Vaticano; dicat primo, cujus Sergii Papæ: plures enim fuere. Deinde probet, nullas ibi niſi Pontificum bullas litteraſque ſervari. Ego ſigillum hoc, quia nimium diſcrepat ab aliis Sergii Papæ & iſtius temporis Latinorum, merito abjudicaſſe me credo Latinis: & quia Græca inſcriptio eſt, æque merito tranſtuliſſe ad Græcos: ad quem autem eorum potius, quam ad Sergium Patriarcham Conſtantinopolitanum, qui & ante & poſt ſuum lapſum & condemnationem frequenter ſcripſiſſe Romam potuit & debuit?

78 Si alium noverit Accuſator, cui conveniat magis Græcum iſtud ſigillum, doceat me potius quam culpet, in cauſa nihil ad Romanos Pontifices ſpectante. Verum dum attentius diſcutio, unde viro Religioſo in mentem venire potuerit tam confidenter ſcribere, quod ſigillum à me tributum Sergio Patriarchæ hæretico, habeat *inſcriptionem* SERGII PAPÆ, ubi tamen conſtat aliam ejus *inſcriptionem* non eſſe quam BOHΘH CEPΓIOY ex una parte, ΘΕΟΣ ex altera: quod latinis eſt ADIVTOR SERGII DEVS: malo credere, errorem ortum ex ignoratione linguæ Græcæ, quam ex cæca calumniandi libidine. Quamquam nec probum nec ſapientem accuſatorem deceat, ex idiomate quod ignorat, accuſationem inſtituere, & quidem tanto ſtrepitu.

§. *IX.*

Digitized by Google

§. IX. ACCUSATIO.

Papebrochius Formoſi Papæ Epiſtolam temere ſuſpicatur eſſe merum figmentum.

RESPONSIO.

QUam multa ſunt monumenta, ſcripta ac litteræ, etiam pro Pontificiis diu habita; quæ poſtera ætas deprehendit Pontificibus ſuppoſita fuiſſe! Illa inter numerari poteſt Epiſtola Formoſi, de qua hic: neque inde periculum incurres hæreſeos aut ſchiſmatis. Arguor ſuſpicari, illam eſſe merum figmentum. *Suſpicor*, vel *eſſe merum figmentum ſeculi* XI, vel *ſaltem eſſe interpolatam epiſtolam.*

80 Ratio ita ſuſpicandi eſt. 1, Quia Epiſtola ſcripta fuit poſt Synodum Anglicanam (de qua Labbeus tomo 9 Concil. col. 429) anno 905 ſub Rege Eduardo, novem ab obitu Formoſi annis, celebratam. Quo igitur pacto Formoſi ſit? 2. Quia, ut in citata Synodo narratur, *Septem annos plene deſtituta* tum fuerat *regio Geviſſorum ab omni Epiſcopo:* quæ deſtitutio ſolummodo cœpit anno 899, triennio poſt mortem Formoſi. 3 Quia auctores Angli paſſim hanc Synodum ponunt anno 905. 4 Quia utitur vocabulo *Cantorberia*, quod nondum reperi apud Auctores, tempore Formoſi & aliquanto poſt ſcribentes. Erat tunc in uſu vox *Dorobernia.* Denique multis inculcat Epiſtola poſteriore ſui parte primatum Cantuarienſis Eccleſiæ ſupra Eboracenſem; cum de illo nec ſub Formoſo Papa, nec ſub Eduardo Rege, nec in memorata Synodo, ulla ſciatur controverſia fuiſſe: fuit autem ſeculo XI ſub S. Lanfranco Archiepiſcopo Cantuarienſi. Quamobrem otioſum fuerit ſub annum 900 inculcare talia, quæ ad rem non erant. Neque ſæculo XI controverſia illa agitari potuiſſet, ſi jam ante per Formoſum in tam perſpicuis & gravibus verbis fuiſſet deciſa, conſtitutaque *Separatio perpetua à corpore S. Eccleſiæ*, ei qui huic de Primatu determinationi pertinaciter obniti præſumeret. Si quis autem contenderit priorem Epiſtolæ partem, non quidem Formoſi, ſed Sergii III eſſe, non reluctabor. Scripta eſſe potuit ſtatim poſt Synodum Anglicanam, cujus ſtatuta de novis Epiſcopis ſatisfecerint querelis. Pontificis, atque hinc ipſe Epiſtolam hanc dederit: quam ſeculo XI aliquis aptam putaverit, ut alteram partem ei adjiceret, controverſiam de Primatu pro Cantuarienſi deciſuram; addito per errorem nomine *Formoſi* Papæ, cum poſterioris eſſet, puta Sergii III, anno 905 ad Cathedram Apoſtolicam provecti.

82 Non bona fide accuſor, quaſi epiſtolam ſuſpectam habuerim eâ ſolum ratione, quod non videretur ſatis congruere Pontificiæ lenitati & prudentiæ, *propter ſimplicem cujuſcumque officii neglectum, tempore bellicis tumultibus facilè excuſabilem omnes integri unius Regni Epiſcopos, ne ſemel quidem monitos, excommunicatos velle, uti voluiſſe fingitur ipſo epiſtolæ exordio Formoſus.* Plura alia à me indicata ſunt. Neque ſatisfacit adverſarius rationi ultimæ, dicendo *quod Formoſus* tantum *deliberaverit eos excommunicare*; nam & deliberatio talis apparet mirabilis, cum neque tempore Formoſi defectus extiterit de quo querebatur, vel non fuerit adeò communis & turbatiſſimo bellis tempore facilius excuſandus: neque Formoſi manſuetudini convenire videatur, de excommunicandis pro-

Digitized by Google

propter negligentiam omnibus totius Regni Epiſcopis *deliberare*, antequam eos ſemel monuiſſet. Sic opinando, etiamſi me, quod humanum eſt, à veritate hiſtorica alicubi aberrare contingeret; quid male, & non potius bene mereor de Eccleſiæ dignitate, dum & Formoſi lenitatem, prudentiam, æquitatem Pontifice dignam prædico, & orthodoxos Angliæ Epiſcopos citra ullius injuriam utcumque conor excuſare.

§. X. ACCUSATIO.

Papebrochius ſummos Pontifices erroris arguere non veretur, in materia Religionis.

RESPONSIO.

GRavis ſane accuſatio eſt, ſive materia, ſive perſonarum dignitas, in quas perhibeor peccaſſe, ſive illimitatus accuſationis modus attendatur. Quis non ſuſpicetur, me de ſummis Pontificibus ſcripſiſſe, quod in fidei vel morum definitionibus erraverint, vel approbarint religioſos Ordines noxios, & ex inſtituto à ſalutis ac perfectionis tramite aberrantes; vel quod ſolenni canonizatione homines quoſdam in Sanctorum numerum retulerint, quos conſtet æternis ſuppliciis addictos; vel ſaltem, quod, ut privatæ perſonæ, errores contra fidem amplexi ſint? Nihil iſtorum unquam de Pontificibus ſcripſi, nihil ſimile dixi, nihil cogitavi. Sinam igitur te, R. Pater, accuſationem proſequi eamque diſtinctius explicare:

84 „ Inprimis (inquis) generaliter aſ„ ſerit Papebrochius, ſe alioſque *Hiſtori„ cos nullatenus auctoritate conſtringi Ponti„ ficia*; qualeſcumque Pontifices, edant „ Bullas, Brevia, aliaſque litteras Apoſto„ licas, quibus antiquas Hiſtorias aut alia „ quævis monumenta, pro veris recipiunt „ & approbant; idque, ſive *proprio motu* & „ *certa ſcientia*, nec non prævio rigoroſo „ virorum in Hiſtoriis verſatiſſimorum ex„ amine, ſive alio quocumque modo proce„ dant. „ Egone, id *aſſero*, & quidem *generaliter*? Imo, inquis, prorſus *generaliter*. Hic itaque Accuſator gradum fige: & *aſſertionem generalem*, mihi apud ſuprema Chriſtiani orbis Tribunalia tam audacter imputatam, aut, proba aut revoca. Ubi, quando, quibus verbis tradita eſt hæc à me *generalis aſſertio*?

85 Tradita eſt, inquis „ in Propylæo „ Maji conatu Chronico-Hiſt. ad Catal. „ Pont. Rom. part. 1 pag. 32 num. 16 (his „ verbis) *Hiſtorici non exiſtimant Pontificia „ auctoritate ſe conſtringi, ad habendum pro „ canonizato, quidquid quomodocumque pro„ batum, improbatumve Romæ fuerit.* Ego vero Dialecticos omnes appello, ut ex verbis hiſce meis propoſitionem ſi poſſint eliciant, æquivalentem ei quam finxiſti *generalem*. Cum dico: *Hiſtorici non exiſtimant*, ſubjectum quidem confuſum eſt, & indefinitum; ſed in ejuſmodi propoſitionibus, narrativis non dogmaticis, ſupponere poteſt tantum particulariter: ſaltem neceſſe non eſt ſupponat univerſaliter abſolute. Sicut cum dicitur, *Grammatici certant*; ſenſus non eſt, quod omnes omnino Grammatici certent. *Interpretes S. Scripturæ* ſic locum iſtum explicant; non ſignificat ſemper, quod Interpretes omnes nemine excepto eum ſic accipiant: ſimilia dari poſſent exempla innumera, in quibus dicuntur

Digitized by Google

tur *Philoſophi putare, Theologi docere* quidpiam, ubi ſubjectum tantum ſupponit pro multis, vel ad ſummum pro pleriſque. Sed neceſſe fuit (appellationem *Hiſtorici* à Patern. veſtra accipi generaliter, ne cenſereris proceſſiſſe à non diſtributo ad diſtributum, quando termino illo etiam me involviſti, dicens, *Generaliter aſſerit* (Papebrochius) *ſe alioſque Hiſtoricos* &c.

86 Verum ſupponamus, quod Hiſtoricorum nomine omnes Hiſtoricos, etiam me, comprehendi patiar hoc loco; eſtne alia præterea generalitas, ob quam tibi propoſitio mea tam vehementer diſpliceat? Eſt, inquis, valde multiplex & horrenda, cum Papebrochius *dicit ſe nullatenus conſtringi auctoritate Pontificia*, QVALESCVMQVE *Pontifices edant Bullas, Brevia, aliaſve litteras Apoſtolicas, quibus antiquas Hiſtorias, aut alia* QVÆVIS *monumenta, pro veris recipiunt & approbant, ſive motu proprio & certa ſcientia ... ſive alio* QVOCVMQVE *modo procedant.* R. Pater, quid aliud hic tibi reſpondeam, quam in tota accuſatione tua non eſſe vel micam, vel ſpeciem veritatis aut fidelitatis? Pro, *Non exiſtimant ſe conſtringi*, ais, me aſſerere eos nullatenus conſtringi.

87 Multa *multi exiſtimant*, quæ à me non *aſſeruntur*. Demus tamen etiam me aſſerere, cur pro *Non*, poſuiſti *Nullatenus*? Hæc ſcilicet tibi corruptela neceſſaria erat, ut accuſatio quo magis *generalis* appareret, eo majorem crearet adverſus me indignationem. Si idem tibi utraque negatione ſignificatur, cur non retinuiſti particulam à me expreſſam? Si autem aliud ſignificetur, qua fide mutaſti? Inter negationes iſtas diſcrimen quale ſit, percipies, ſi poſtquam te in accuſando fidelem *non eſſe* oſtendi, dicerem, te nullatenus fidelem eſſe. Ut quempiam dicam fidelem *non* eſſe, ſufficit ſi malæ fidei eum vel in paucis convicero; *nullatenus* autem fidelem eſſe, ſignificat infidelitatem in omnibus. Sic prorſus aliud eſt Hiſtoricos; ut ipſi exiſtimant, *non* conſtringi Pontificis auctoritate ad omnia, quæ quomodo cumque Romæ approbantur vel improbantur; aliud eos *nullatenus* conſtringi ullis Pontificum Bullis, ut me jactas aſſerere.

88 Inter propoſitionem utramque palpabile diſcrimen eſt, quod accuſatio tua, ſecundum omnes particulas à te operoſe inculcatas, generalis ſit; propoſitio autem mea, non niſi particularis. Generalitatem accuſationis non eſt quod probem, utpote à te tot particularum univerſalium additione ſtudioſe quæſitam: hanc tantum neceſſe eſt ab aſſertione mea alienam oſtendere. Quare iterum verba mea repeto: *Hiſtorici non exiſtimant Pontificia auctoritate ſe conſtringi, ad habendum pro canonizato, quidquid quomodocumque probatum improbatumve Romæ fuerit.* An non verum exiſtimant Hiſtorici, ſi quidpiam aliquo modo approbatum fuerit, vel improbatum, ad quod pro canonizato habendum, non obſtringantur? Solum enim negant, teneri ſe univerſaliter *ad habendum pro canonizato, quidquid Romæ fuerit quomodocumque approbatum improbatúmve:* cum quo optime conſiſtit, teneri ſe ad habenda aliqua, imo plurima, pro canonizatis, quæ Romæ fuerint probata. Præterea ubinam propoſitio mea dicit, non obſtringi eos auctoritate Pontificum, *qualeſcumque edant Bullas?* Ubinam dico rejecere eos poſſe *quævis monumenta, quocumque modo procedant Pontifices*, etiam definiendo & inſtinctu Spiritus ſancti? Ut autem ſenſus ſcriptorum meorum innocuus magis perſpicuus fiat, exhibeo eam cum circumſtantiis omnibus.

89 Loco citato agebam de Gloſſa, Decreto Gratiani quidem appoſita à Joanne Andrea celebri Juris conſulto, & à Gregorio XIII deinde eraſa, quia falſa erat, annumerans Cyriacum quemdam inter Pontifices

Digitized by Google

tifices Romanos, qui dimiſſo Papatu, comitatus fuerit virgines Urſulanas, cum iiſque prope Coloniam Martyr obierit. De auctoritate iſtius Gloſſæ conſultus pridem Petrus Marionus, juris-prudentia in urbe Romana, patrum noſtrorum memoria, clariſſimus, reſpondit; Gloſſam illam Joannis Andreæ non habere eamdem vim & auctoritatem quam reliqua ejus ſcripta, in quibus Juris-conſultus *de Iuris Pontificii quæſtione tractat*; ſed *eam* tantum, *quam habent Iuris-conſulti, de aliena profeſſione tractantes, qualis eſt hiſtoriarum cognitio, quæ pro temporum conditione non potuit ad Ioannem Andreæ, nec ad ceteros ejus ætatis exacta pervenire.*

90 Hic continuo ſubjungo: *Non poterat ipſamet Iuris-prudentia aptius reſpondere in Hiſtoricorum favorem, qui non exiſtimant Pontificia auctoritate ſe conſtringi, ad habendum pro canonizato, quidquid quomodocumque probatum improbatumve Romæ fuerit.* Cujus rei confirmationem mox annecto dicens: *Nec ſane, quia ex lectionibus de S. Brunone, ad inſtantiam Academiæ Pariſienſis, expuncta eſt occaſio converſionis vulgo jactata, deſinit religioſiſſimus Patrum Carthuſianorum Ordo eamdem adhuc ut veram tueri.* Præcipua tamen confirmatio à me ibidem allata, imo potius omnium illic dictorum occaſio eſt Hiſtoria S. Cyriaci Pontificis, de quo ſupra, qui medius refertur ab aliquibus inter SS. Pontianum & Anterum. Habebatur is in Breviario Romano anni 1522 Venetiis excuſo, uti & in alio anni 1550; denique & in Gloſſa ordinaria in 6. Decretal. Lib. 1. tit. 7 *de renuntiatione.* Nihilominus Cardinalis Baronius Pontificem illum, velut fictitium, expungit ex Hiſtoria Eccleſiaſtica his verbis: *Non audiendi penitus recentiores quidam, qui poſt Pontianum introducunt Cyriacum quemdam Pontificem, cujus nulla prorſus extat mentio in ſerie Romanorum Pontificum, vel apud Optatum Milevitanum, vel Auguſtinum, vel Creſconium, alioſve indices Vaticanos; nec apud Græcos, ut Euſebium, Nicephorum vel alios; adeo ut ne digna quidem ſit quæ pluribus confutetur ſententia, quippe quæ nulla penitus nitatur ratione.*

91 Idem Cyriacus ex Gloſſa ordinaria juſſu Pontificis eraſus eſt. Non deſiit tamen propterea Hermannus Crombachius eum retinere, ut Sanctum Pontificem. Joannes Columbus etiam, non ſine indignatione reprehendit eos qui anaſtaſim damnati Doctoris ut fictitiam rejiciunt. An *exiſtimare* debent Hiſtorici, *conſtringi ſe auctoritate Pontificia* ad credendū, quod hiſtoria de damnato Doctore Pariſienſi vera ſit, quia aliquo modo Romæ probata fuit, dum Romano Breviario aliquando inſerta & ex eo tamdiu recitata? Debentne pariter exiſtimare, ſe *conſtringi auctoritate Pontificia*, ad retinendum inter Sanctos & Romanos Pontifices Cyriacum, quia aliquando relatus in Breviarium Romanum, & expreſſus in Gloſſa Decretalium, adeoque videri aliquando potuit utcumque Romæ probatus? Fallor ſi ullus id cenſeat hoc tempore.

92 Vertamus modo nos in oppoſitum: *Conſtringunturne Hiſtorici auctoritate Pontificia*, ad rejiciendam reſuſcitationem Doctoris Sorbonici, & expungendum ex Hiſtoria Eccleſiaſtica Cyriacum Pontificem; quia apparitio illa ex Romano Breviario expuncta eſt; & tam ex Breviario quam ex Gloſſa expunctus Cyriacus; atque ita Cyriaci Hiſtoria & reſuſcitatio Doctoris aliquo modo Romæ improbata, ſaltem velut incerta? Atqui multi, etiam hoc tempore, utramque hiſtoriam tenent, tamquam indubitatam; neque propterea Pontificum irreverentes ſunt, aut tales habentur. Rectius itaque ſtatues, Pontifices nolle in ſimilibus adſtringere Hiſtoricos, ſive ad unam partem ſive ad alteram, utramque eorum ſtudio magis diſcutiendam & diſputationibus pacificis agitandam relinquentes.

93 De-

Digitized by Google

93 Denique, R. Pater, ut clarius pateat, propoſitionem meam non habere iſtam *generalitatem*, quam ei affingis; ago contra eos, qui volunt, Hiſtoricos generaliter *conſtringi auctoritate Pontificia*, ad tradendum, tamquam infallibile, *quidquid & quomodocumque Romæ probatum fuerit*; ſimiliter ad rejiciendum, tamquam certo falſum, *quidquid & quomodocumque Romæ fuerit improbatum.* His contradico. Nego propoſitionem eorum univerſalem affirmativam, eſſe veram. Atqui nemo tam ratiocinandi imperitus eſt, ſaltem Profeſſor eſſe minime poteſt, qui neſciat, contradictoriam propoſitionis univerſalis affirmativæ, non eſſe *generalem*, ſed particularem negativam. Ideo non præpoſui particulam *quidquid & quomodolibet* negationi: ſed poſtpoſui. Non enim dixi: *Quidquid quomodolibet probatum improbatumve Romæ fuerit, non exiſtimant Hiſtorici auctoritate Pontificia ſe conſtringi ad habendum pro Canonizato*; ſed: *Non exiſtimant Hiſtorici auctoritate Pontificia ſe conſtringi, ad habendum pro Canonizato, quidquid quomodocumque probatum improbatumve Romæ fuerit.* Quid multis opus, R. P. Profeſſor? Scis, aut ſcire debes, quod nulli Dialecticæ Tirones ignorant; particulam *quidquid non*, eſſe, univerſalem; *non quidquid* eſſe particularem.

94 Nunc accuſatio, etiam de ineptia convincenda eſt, ex hac particula *habendum pro Canonizato.* Procul dubio Romæ aliquo modo approbantur, quotquot accenſentur Beatis: ideone hoc ipſo *habendi ſunt pro Canonizatis*? Si affirmas, cur pro Canonizatione novum & tam ſollicitum examen inſtituitur? Deinde contradicis Romanis Pontificibus, Cardinalibus, & ſenſui Eccleſiæ. Putaſne habendum ab omnibus Chriſti fidelibus pro Canonizato (id eſt pro tam certo, quam quod Maria Magdalena de Pazzis ſit Sancta) quod cum ſacra *Pentecoſtes die Apoſtoli, cælitus afflati, variis linguis loquerentur .... viri* Carmelitæ *plurimi, qui veſtigiis Sanctorum Prophetarum Eliæ ac Eliſei inſtiterant, & Ioannis Baptiſtæ præconio ad Chriſti adventum comparati fuerant, ... euangelicam fidem confeſtim amplexati ſint*: quodque iidem Carmelitæ, *peculiari quodam affectu, beatiſſimam Virginem* (& quidem adhuc in vivis agentem, utpote *cujus colloquiis ac familiaritate frui poterant*) *adeo venerari cœperint, ut primi omnium, eidem ſacellum conſtruxerint*, idque *in monte Carmelo*, & in *eo* præciſe *montis loco, ubi Elias olim aſcendentem nebulam, Virginis typo inſignem, conſpexerat*? Atqui hæc tam bene Romæ probata ſunt, ut identidem clamitas, quam quod Maria Magd. de Pazzis ſit *Sancta*. Cur igitur utraque non æque habeas pro Canonizatis? Quod ſi habere auſis, ipſa Roma tibi refragabitur: ſi non auſis; cur me accuſas, quod nec ego auſim, illa & alia Romæ *quomodocumque* probata pro canonizatis habere?

95 Diſcrimen ingens certitudinis inter illa veſtra, & ſanctitatem Mariæ Magdal. prædictæ oritur, non ſolum ex diverſitate perſonæ probantis, & probantis per ſe aut per alium; ſed etiam ex modo probandi: ideoque non otioſe ſcripſi τὸ *quomodocumque*, quod etiam tenuiſti. Nam approbationem tantum imperfectam importat, quâ approbantur plurima, non ut propterea pro canonizatis habeantur, dubitareque de veritate eorum hiſtorica non liceat; ſed ut tuto, ſine fidei jactura, legi poſſint aut debeant; debeant quidem, ſi de præcepto; poſſint vero, ſi tantum ad libitum legenda inſerantur Breviario. Sed hæc ipſa Patern. veſtra omnia æqualiter recipit pro canonizatis, dum me accuſat quod pro talibus non admittam, quidquid quomodocumque Roma probaverit.

96 Alterã accuſationis & criminationis tuæ probationem profers ex Tom. 7 Maji

Paralip.ad Conat. in Catalogos Pontificum pag. 35, unde te ais excerpſiſſe hæc: *Hiſtoriis, in Bullis Pontificum relatis, nec minimum quidem punctum majoris, quam antea habuerint probabilitatis, inde accedere.* Quis non arbitretur eam eſſe propoſitionem meam? Falſificatio in hoc conſiſtit, quod ubi habebam, *Ejuſmodi ſic relatis*, omiſsâ geminâ voce *Ejuſmodi* & *ſic*, poſuerit Patern. veſtra, eodem quo verba mea charactere: *Hiſtoriis, in Bullis Pontificum relatis.*

97 Diſputabam, an Congregatio Crucigerorum in Italia, nunc extincta, inſtituta fuerit à S.Cleto Pontifice S.Petri diſcipulo, & poſt unum alterumve in Pontificatu ſucceſſore; ita opinantibus, contra pleroſque alios, non antiquis ſcriptoribus, & fere iſtius Congregationis; de quibus, uti de multis aliis, verificari etiam poſſit illud Baronii ad annum 444; *Flagrans cupido nobilitatis avitæ,* uti & antiquitatis, *cogit interdum homines delirare.* Altius enim repeti origo Crucigerorum iſtorum vere non poteſt, quam à ſeculo XII, Latinis in terra ſancta dominantibus. Prætendentibus igitur ſcriptoribus dictæ Congregationis, ſe à B.Cleto Papa inſtitutos, & ab Alexandro III reformatos eſſe; idque probari putantibus ex Bullis Pontificum poſteriorum; demonſtro ego, nihil ex Bullis iſtis probari poſſe, producens verba, huc pertinentia, ex Bulla Gregorii XIV anno 1591 data, qua is Pontifex, privilegia Congregationis confirmaturus, auctturuſque per communicationem privilegiorum, Ordinibus Mendicantibus conceſſorum, præfatur; quod *Magiſter generalis & Fratres Congregationis Cruciferorum exponi ſibi fecerunt, quod .... prædicta Congregatio per B.Cletum inſtituta, & per Alexandrum III, Romanos Pontifices .... reformata fuit.*

98 Iſtis continuo ſic ego ſubjungo: *Hæc verba qui acciperet, velut Gregorii ipſius aſſertum, cum tantum referantur ut aſſertum ſupplicantium, næ is vehementer aberraret; ſeque oſtenderet ignarum ſtyli, in ſimilibus teneri ſoliti: cum ejuſmodi ſic relatis, nec minimum quidem punctum majoris quam antea habuerint probabilitatis, inde accedat; aliud omnino agentibus & intendentibus Bullarum ſcriptoribus ac largitoribus, quam definire quæſtiones hiſtoricas, numquam examini ſuo oblatas.* Hactenus mea verba: ubi vides illud, *ejuſmodi ſic relatis*: pro quo, ut accuſare me poſſit Profeſſor Theologiæ, ſubſtituit auctoritate ſuâ, & quidem meorum characterum formâ, illud *hiſtoriis in Bullis Pontificum relatis*, ſupponens propoſitionem ſuam indefinitam pro meâ, per particulas, *ejuſmodi* & *ſic*, admodum reſtrictâ, & ad ea quæ præcedunt relatâ: in qua æquo lectori nihil (ut mihi quidem videtur) diſplicere merito poteſt; ſub altera vero contineri poſſunt, quæ merito diſpliceant plurima.

99 Clemens Papa IX ſuo Brevi, dato die 24 Septembris 1668, inſerit quod Patres Carmelitæ Diſcalceati ſibi retulerint, quod *à civibus & incolis loci de Bilbao deſideratur nova fundatio* Conventûs Ordinis ſui; quodque *reditus, ex legato ſeu hereditate Mariæ de Aguirre provenientes, & civium pietas, ad alendos duodecim Fratres ſufficere poſſent.* Huic relationi credens Pontifex, *direxit ſpecialem commiſſionem* ad Ordinarium loci, in favorem dictorum Patrum ac petitæ fundationis; uti refert Clemens X in ſuo Brevi, hac de re dato, quod eſt 34 in Appendice Bullarii editionis Romanæ. Nunc quæro, an Patern. veſtra habeat illam Clementis IX hiſtoricam relationem pro re canonizata & vera? Debes utique ex principiis tuis, quibus & nos prætendis adſtingendos. Igitur repudias auctoritatem Clementis X, qui improbat dictam relationem Clementis IX deceſſoris ſui, ut ſubdolam, & ſpecialiter, ut *falſam*; ſicque Patres Carmelitas, ait, *extorſiſſe* à Clemente IX ſpecialem commiſſionem, de qua ſupra.

Digitized by Google

100 De Actis S. Silveſtri, per eaque decepto Nicolao I, quæ more tuo iterum inculcas, adhuc ſæpius inculcaturus, jam tibi, R. Pater, reſpondi ad §§ 2 & 6. Inde tranſis ad *Bonifacium VIII*, confirmantem Indulgentias Stationarias, veluti à S. Gregorio conceſſas: quas cum parte 1 Conatus pag. 132 à num. 7 uſque ad 15, expenſis utrimque rationibus & auctoritatibus, oſtendiſſem non poſſe tam antiquas credi (in hoc ipſo tamen ratiocinium & judicium meum ſubjicere ſanctæ Sedi paratus, quandocumque contrarium teneri voluerit) tandem ſecurus de convicto lectoris æqui intellectu, & quod conſequens erat de demonſtrato aliter ſentientium errore; ſubjungo, quod „ ex confirmatione illa Bonifacii, errorem „ quoad factum Gregorii continente, diſcimus, poſſe Pontifici, etiam *frequenti conſiderationis indagine aliquod perluſtranti, & intra clauſtra pectoris ſolicita meditatione diſcutienti* (his nempe verbis utitur Bonifacius) „ obrepere quidpiam in iis quæ „ pure hiſtorica ſunt, cujus falſitas non obſit principali ejus intento.

101 Ob hæc aliaque, Rev. Pater, dignum me judicas, quem Theophilus Raynaudus noſter dicat eſſe *conculcatorem Pontificiæ auctoritatis, Pontifici impingentem colaphum, ac injurioſum Sedis Apoſtolicæ illuſorem* &c. Bona verba quæſo, R. Pater. Dediciſti jam ex Brevi Clementis X, erraſſe quoad factum deceſſorem ejus Clementem IX, *ex falſa narratione* Patrum veſtrorum. Pone jam Clementem IX in Brevi ſuo loqui iiſdem verbis, quibus utitur Bonifacius VIII: *Frequenti conſiderationis indagine perluſtramus, & intra clauſtri pectoris ſolicita meditatione diſcutimus*, qualiter Prior Generalis & Fratres Ordinis Carmelitani exponi nobis fecerunt, &c. Si, inquam, ita ordiretur Clemens IX, an propterea minus erraſſet *ex falſa narratione* veſtra?

102 Poteſt ſimiliter falſam narrationem Chartophylax propoſuiſſe Bonifacio VIII; poteſt ipſe in ſcriptis legiſſe; poteſt per vulgi errorem primum cœpiſſe, deinde ad prudentiores etiam ſerpſiſſe, ac tandem paſſim invaluiſſe error, ſi revera error fuit; ut ego probaſſe me puto, correcturus ſi ipſemet erraſſe docear. Interim illo ipſo loco, qui mihi tam invidioſe & præter rationem objicitur, vide, obſecro Lector, quomodo de ſervanda iis quibus deletur reverentia ſolicitus, num. 16 dicam, „ Ceterum non obſtantibus iis, quæ ſupra diſputavimus de Pontificum in rebus hiſtoricis fallibilitate, „ manet manebitque, quod, ubi cetera paria „ ſunt, *Bullis, Brevibus, Conſtitutionibus, Decretis* eorumdem *ſummorum Pontificum*, & „ cum proportione etiam, *Eminentiſſimorum Dominorum S.R.E. Cardinalium* &c. *etiam extra caſum & materiam fidei aut morum ſalutarium emanatis, maximam, ſaltem intra lineam auctoritatis humanæ, univerſi Catholici debent deferentiam, fidem, ac obſervantiam.* Et hanc ſervant, qui nihil eorum quæ iſtic dicuntur, aut vera eſſe ſupponuntur, in dubium revocant, niſi moti „ magnis & quemcumque rationabiliter „ movere natis, antea autem minus conſideratis aut eatenus prorſus ignoratis rationibus & auctoritatibus.

103 Claudit hanc Accuſationem Patern. veſtra cum admiratione, quod Societas, *quæ adeo generoſe ubique Sedis Apoſtolicæ invaſores conatur reprimere*, permittat iſtæc à me ſcribi, noſque remittit ad Imaginem primi ſeculi noſtri, ubi pag. 89, poſt annumeratas Conſtitutiones Pontificum, Inſtitutum noſtrum confirmantium, ſic concludit Auctor: *Hæc tot Pontificum tanta animorum conſenſione conſpirans auctoritas, Societatem ita ſtabilivit, ut eam jam nulla malevolentiæ invidia convellere poſſit aut labefactare, ſed neque invadere, niſi per Pontificiæ majeſtatis; atque adeo divinæ humanæque contemptum.*

104 Sic eſt,ex Bullis Romanorum Pontificum ſequitur,Societatis inſtitutum tanta auctoritate approbatum convelli non poſſe, niſi convulſa conſtitutionum Apoſtolicarum infallibilitate. Injurius ſit ſanctæ Sedi, & ejus notorius contemptor, qui etiamnum effutire audeat, Societatis inſtitutum perniciosum eſſe, paupertatem ejus in Scholaribus non eſſe religioſam, adeoque neminem in Societate religioſum eſſe, ante Profeſſionem ſolennem vel vota ultima. Idem cenſeo de aliorum Religioſorum inſtitutis ab Eccleſia approbatis; ſalubria eſſe, viam pandere ad ſalutem & perfectionem, adeoque ea *neque labefactari neque invadi poſſe, niſi per Pontificia Majeſtatis, atque adeo Divina humanaque contemptum*, uti dicebam de Societate. Si vero in Pontificum pro Societate Bullis quidpiam contineatur, quod Pontifices non aſſerant;ſed, uti forte à Superioribus Societatis dictum referant; ajo, hiſtoriæ ſic relatæ non deberi fidem indubitatam, ſaltem ſi graves aliunde dubitandi rationes occurrerint.

105 Ut autem R.P.Profeſſor ſciat,quid de Pontificum infallibilitate cenſeam, dico; Pontificem Romanum eſſe infallibilem in definiendis quæſtionibus, fidei & morum, uti & in approbandis religioſis Ordinibus, & in Sanctorum Canonizatione. Inter quæſtiones autem fidei numero, non tantum dogmaticas, ſed etiam verſantes circa facta, ſeu in Scripturis ſeu alibi revelata, & quæ univerſæ Eccleſiæ credenda proponuntur. Hæc facta, licet ſubjecti particularis, voco univerſalia; quia circa ea univerſæ Eccleſiæ fides à Chriſto; vel ejus nomine à ſummo ejus Vicario,exigitur. Circa facta particularia,ſive circa ea quæ Eccleſia vel Apoſtolica Sedes non ſic credenda proponit, quamvis ea in judicio quodam decernat, exiſtimo errorem accidere poſſe: multo magis in iis quæ Pontifex non decernit, ſed tantum ex ſententia aliorum narrando, non aſſerendo refert.

106 Aſt iſtud concoquere non potes, quod dicam, *hujuſmodi ſic relatis,nec minimum quidem punctum majoris, quam antea habuerint, probabilitatis inde accedere*; ut dicebam de inſtitutione Crucigerorum,quam ajebat Gregorius XIV, à Magiſtro Generali & ejuſdem Congregationis Fratribus ſibi propoſitam, quaſi orta fuiſſet à B.Cleto & ab Alexandro III approbata. Vereris ſcilicet,ne forte probationes, ad ſtabiliendam Ordinis veſtri antiquitatem proferri ſolitæ, debilitentur. Contendit itaque Patern. veſtra,quod, etiamſi aliquid in Pontificum diplomatibus,tantum narrative,& non aſſertive referatur;pondus tamen grave inde accipiat, & quidem tale, ut de ejus veritate dubitare non niſi temerarius poſſit.

107 Quæro igitur, an quotieſcumque favorem aliquem ſeu privilegium à Pontifice quis petit, titulo ſingularis nobilitatis, aliorumque quæ adferri ſolent multa & ſpecioſa;quæro,inquam, an ſi Pontifex in diplomate indulti reſpondeat, Cajum E.G. *exponi ſibi feciſſe, quod ſit ex Illuſtriſſima natus proſapia* &c. propterea tanta Caji nobilitas Pontificio oraculo confirmata ſit, aut etiam plus quam antea habuerit, accipiat probabilitatis? Profecto, qui Regiis nobilitatis Cenſoribus aliud nobilitatis ſuæ teſtimonium non proferret, an non is ſibilis hominum exciperetur?

108 Quam multa refert Scriptura ſacra, quæ non aſſerit! E. G. ubi legitur: *Dixit inſipiens in corde ſuo, Non eſt Deus.* Fateor diſparitatem eſſe inter narrationem hanc, quam Scriptura teſtatur eſſe *inſipientis*; & alias, quas Pontifex non reprehendit. Faciet tamen hæc comparatio, ut Patern. veſtra criminationis ſuæ apertiſſimam ineptiam cogatur perſpicere. Accipitne propoſitio hæc, *Non eſt Deus*, probabilitatem aliquam, quia ſic refertur in Scriptura ſancta? Nonne veriſſimè dicam, propoſitionibus *hujuſmodi, ſic relatis in Scriptura ſacra, nec*

minimum

Digitized by Google

minimum quidem punctum majoris quam antea habuerint (ut hæc nullum habuit unquam) *probabilitatis inde accedere?*

109 Quid ſi modo accuſandum me, coram Eccleſia universâ, ſcripto publico ſuſcipias; atque,omiſſis vocibus,*Hujuſmodi*, & *Sic*, truncatam & corruptam exhibeas propoſitionem meam hoc modo: Papebrochius dicit:*propoſitionibus relatis in Scriptura ſacra nec minimum quidem punctum majoris, quam antea habuerint, probabilitatis inde accedere*, profecto accuſatio hæc omnibus horrorem incutiet, meque ad inſaniam hæreticum eſſe merito dicent, quicumque Paternitatis V.auctoritate permoti, credent propoſitionem, tam diſtinctis characteribus notatam, à me profluxiſſe. Aſt ubi corruptionem & fraudem detexerint, fallor, ſi vel unus rationis compos, & non odio adverſus me excæcatus,inveniendus ſit, qui accuſationem hanc judicaverit viro ſenſato dignam eſſe, multo minus Chriſtiano & Religioſo. Quis enim ſcriptor unquam ſatis tutus erit, ſi talis accuſandi ratio invaluerit? Evidens eſt nullum eſſe Volumen tam ſanctum,nullam Conſtitutionem Pontificiam, nullum Scripturæ librum quantumvis à Spiritu ſancto dictatum, quæ, unius voculæ additione vel expunctione, converti non poſſit in ſenſum à vero alieniſſimum.

§. XI. *ACCUSATIO.*

Papebrochius Clementem X indirecte arguit imprudentiæ.

RESPONSIO.

NEc directe, nec indirecte arguitur imprudentiæ, qui negatur, id *intendiſſe, quod intendere prudenter non potuit.* Hoc nego intendiſſe Clementem X. Non etiam arguitur imprudentiæ,qui ſuppoſita efficaci intentione finis, ſupponitur intendere omne medium eo neceſſarium, ſi id in ſua eſt poteſtate. Hoc affirmo de Clemente. Pontifex oblatas ſibi ab Ordine aliquo Indulgentias confirmãs,intendit ſecuros & certos reddere Chriſti fideles, quod ponendo opera pietatis præſcripta, obtineant gratiam deſideratam. Intentum tale obtinere nequit, niſi ſupplendo quemcumque juris vel facti defectum, ſi quis forte ſubeſt priori conceſſioni: ſupplere autem eum poteſt confirmatione ſua: ergo intendit, quatenus opus eſt, eum ſupplere. Et hoc ex natura rei ſemper petit, quiſquis ſibi petit confirmationem puri alicujus beneficii, nulli gravis, multis vero proficui, quale ſunt Indulgentiæ.

111 Econtrario, poſito caſu, quod Indulgentia, quæ creditur olim data, revera non fuerit data; fieri non poteſt, nequidem divinitus, per confirmationem quamcumque, ut data tunc fuerit. Hoc ergo nemo poteſt prudenter intendere: ergo non debet præſumi hoc intendiſſe Pontifex; maxime cum id ad intentum finem, qui eſt certus & indubitabilis fructus Indulgentiæ, neceſſarium non ſit: talis enim fructus per confirmationem ſic explicatam obtinebitur, non obſtante prioris conceſſionis incertitudine vel etiam nullitate.

112 Quod ipſaſmet Indulgentias attinet,quales jam inde à Leonis Papę IV ætate, ſeculo IX mediante, Ordini ſuo cœptas concedi prætendunt Patres Carmelitæ, & Clementi præfato confirmandas obtulerunt; agam loco proprio: nempe §. 17, nec enim placet ſequi exemplum P. Sebaſtiani, quæſtionum confuſione obſcuritatem captantis,

 ſub

Digitized by Google

ſub qua ſecurius fallat ac noceat; & idem decies reſumendo, novis identidem argumentis crimina mihi affictа probare conatur Lectori, incauto ad talia.

§. XII. ACCUSATIO.

Papebrochius Alexandrum VII, perorantem in Conſiſtorio ſemipublico, ad Cardinales & Epiſcopos, arguit erroris; uti & Nicolaum I, in recipiendis Actis Concilii Sinueſſani.

RESPONSIO.

ACta Sanctorum à PP. Bollando & Henſchenio illuſtrata, quanti faceret *Alexander VII*, tunc vel maxime declaravit, quando ſecundum iſta tulit ſententiam de corpore S. Antonii, adjudicans illud Archimonaſterio Antoniano, ſicut dixi ad Vitam Bollandi ante primum tomum Martii num. 46. Non fuerat ergo ſapientiſſimus Pontifex contempturus extremum ejus Commentarium, de Actis & Canonizatione S. Suiberti, cui vir tantus extremos quinque vitæ annos impendit, alteri nulli ſtudio intentus, ſicut legitur in eadem Bollandi Vita num. 142. Sed Commentarius is necdum prodierat, quando prædictus Pontifex, incompertam adhuc habens Actorum iſtorum fabuloſitatem, ea, ut paſſim recepta invenerat, ſed accuratius examinata à nemine, allegavit, agens de initio Canonizationum. Hinc loco per P. Sebaſtianum accuſato ſcripſi, nihil dubitare me, *quin ſi ſapientiſſimus Pontifex Epiſtolam de prædictis legere poſtea potuiſſet, ut eſt à Bollando examinata*, (non potuit autem, prius mortuus quam Martius ederetur) *optaviſſet ea* quæ de Canonizatione S. Suiberti, ut à Leone III celebrata, dixerat, *numquam à ſe fuiſſe dicta*.

114 Hic P. Sebaſtianus ut Bollando parcat (cui parcitum equidē non ægre fero) pro ejus tam claro ipſiſque Carmelitis caro nomine, diſtinctè à ſe bis lecto, Parte I Conatus pag. 121, ut invidiam mihi concilict, tertio me inducit in ſcenam num. 74 ſic exordiens *Refutaverat Papebrochius S. Suiberti Canonizationem*, deinde bis accuſat epiſtolam, *ut eſt à Papebrochio refutata, à Papebrochio correcta*; cum ego totum illud opus Bollandi eſſe ubique profitear. Addidi autem ibi, quod Alexander *non crediidiſſet, illa refutatione, quidquam detractum ſuæ Pontificiæ auctoritati: neque enim hac uti ſe putabat cum in argumento pure hiſtorico ea protulit, quæ plurimi ante ipſum alii in tali occaſione*. Nunc inſuper dico, eum tanto pronius mutaturum fuiſſe opinionem, quanto pluris faciebat in talibus judicium Bollandi, experientia annorum fere triginta ad talia dijudicanda omnium quos noverat aptiſſimi; & cujus epiſtolas ad ſuum Theologum P. Vekenum, quaſi ad ſe datas, hebdomadatim legi audiebat; auditaſque reponi in bibliotheca ſua domeſtica, ubi collectas vidimus in plura volumina, prout etiam ipſas haberi credo apud Cardinalem Chiſium ejus nepotem.

Ad Objectum de Nicolao, ſupra reſpondi §. 6.

Digitized by Google

§. XIII. ACCUSATIO.

Papebróchius Clementis IX electionem aſſerit præominatam ex Malechiæ Vaticiniis, quæ alibi tamquam figmenta explodit.

RESPONSIO.

EGone id aſſero? Applaudo Auctori Anagrammatis, bono cum omine, inde tracti, cui ipſemet applauſerat Pontifex: non tamen aut hic aut ego propterea credidimus, *ea quæ ſub nomine Malachiæ circumferuntur Vaticinia*, aut divina eſſe, ſancti Epiſcopi, aut ſaltem Malachiæ. Tam promptus alibi P. Sebaſtianus, ut ex ſimilibus ancipitis ſententiæ verbis, *dicuntur, creduntur*, &c. crimen mihi faciat; nihil invenit nunc in verbo *circumferuntur*, unde argueret, illis quaiiſcumque Malachiæ vaticiniis nihil aut parum me crediſſe etiam tunc, quando, I Tomum Martii Clementi IX dedicavi adhuc tiro, ſub annum 1668; & in luto (ut loquimur) figlinam diſcens.

116 Revera autem credebam illis nihil, ſed hunc ſenſum primum confirmavi, ac prompſi poſt annos abinde plures quindecim, quando ad primam partem Conatus, quæſivi *de ætate & auctoribus Prophetiarum, B. Ioachimo & S. Malachiæ imputatarum*; & judicium tunc explicatum renovavi quinto poſt anno in Paralipomenis. Judicium hoc ſecutus antiquarius in Gallia laudatiſſimus, Claudius Meneſtrier, peculiari libro iſtorum figmentorum inanitatem exploſit, cui hactenus à nemine contradicitur. Eſto autem putaſſem cum vulgo, & Malachiæ eſſe, & divinitus accepta vaticinia fuiſſe; an turpe eſt ſtudendo proficere; & vulgo relicto, ſapientioribus tandem adhærere?

§. XIV. ACCUSATIO.

Papebrochius imponit Sedi Apoſtolicæ, dum aſſerit ſe illam revereri ut veritatis Magiſtram.

RESPONSIO.

CAtholicus non ſit, qui hoc non aſſerat: Theologorum tamen Catholicorum nemo eſt, qui aſſerat infallibilis auctoritatis Pontificem eſſe in meris factis, ex alieno relatu & communi pro tempore opinione referendis ſine definitione; neque fieri poſſe, neque fieri ſubinde, ut facta vulgo putata vera, poſtea deprehendantur non eſſe talia: hoc autem dum contingit, non putant talis erroris demonſtratores, minus revereri ſe Apoſtolicam Sedem ut *veritatis Magiſtram* in rebus fidei, morum, ac rituum. Sane neque Cardinalis Baronius propterea dubitavit allegatam à Nicolao I Polychronii damnationem repudiare, ut gratis confictam; neque nunc Cardinalis Urſinus, cum ſuſtinet, contra quam legitur in Breviariis Martyrologiiſque, corpus S. Bartholomæi Apoſtoli non fuiſſe tranſlatum Romam, ſed Beneventi remanſiſſe, & contrariæ re-

Digitized by Google

relationis fundamenta radicitus ſuffodit.

118 Poſterioris ſententiam infra ponam, ubi de Breviariis, &c. ſolum dico, quod etiam iſtic, ubi Breviario contradicimus, licet à ſancta Sede approbato, ipſam agnoſcimus *Magiſtram veritatis*; dum expoſitis contrariæ noſtræ ſententiæ rationibus, quas ſcimus vel credimus talium Lectionum auctoribus vel omnino non viſas, vel certe non ſatis expenſas fuiſſe; nos noſtraque & ſcripta & ſenſa, ipſius judicio, melius tandem (ut credimus) informandæ, omnino ſubjicimus. Nam quis dicat nobiliſſimos Burgheſios, dum querebantur, S. Catharinam Senenſem, quam ipſi ſciebant genere plebeo natam, dici *ex Benincaſia una cum Burgheſia familia ex eodem ſtipite proveniente*: quis, inquam, dicat, non reveritos Burgheſios *Apoſtolicam Sedem ut Magiſtram veritatis*: quin potius reveritos quam maxime, poſtulando ab ea correctionem promptam manifeſti erroris. Ego mihi tantum nullibi ſumo: ſatis habeo indicaſſe quid invenerim, & omnibus mature expenſis dixiſſe quid ſentiam; abſolutam autem ac finalem deciſionem à Pontifice expectando, quando & quomodo ei viſum fuerit: & hoc ſignificatum volunt omnes proteſtationes meæ, non vero cæcam adhæſionem ad quæcumque verba Breviarii, ſæpe correcti & veroſimiliter adhuc in multis corrigendi, quæ veteribus correctoribus necdum erant comperta.

119 Næ hic iterum bilem moveo Accuſatori; hoc enim illi eſt „ Turpiter & irre„ verenter Sedem Apoſtolicam taxare & „ cenſurare; ut merito ſancta Sedes ambigere „ poſſit, an Papebrochius non agat cum „ illa, ſicut olim Judæi egerunt cum Chri„ ſto Domino, dum verbis reverentialibus „ genuflexi tamquam Regem adorabant di„ centes, *Ave Rex*, & interea dabant ei „ alapas, & ſpuebant in faciem ejus. Nam „ Papebrochius ſatis reverenter quidem ver„ bis Sedem Apoſtolicam tractat, tamquam „ veritatis Magiſtram: at dum illam tam ir„ reverenter cenſurat, an non cenſeatur illi „ impingere colaphum, judicet ſancta Se„ des. „ Atqui ne unum quidem verbum irreverens, multo minus *irreverentem cenſuram* à me in ſummos Chriſti Vicarios prolatam eſſe unquam oſtenderis, R. Pater. Ais quidem à me „ aſſeri, Pontifices *turpiter* „ *errare, approbare impoſturas*, *illorum Bul*„ *las eſſe nullius fidei*, *impoſturæ convictas, ne* „ *vel minimum probabilitatis punctum adferre* „ *hiſtoriis*. „

120 Hæc, R. Pater, ſi verba mea ſint, ut characteribus indicas, nullam pœnam refugio; Si à te per calumniam mihi afficta, Sedi Apoſtolicæ relinquo judicandum, quid merearis. Cur locum non deſignas unum vel plures, unde hæc verba deſcripſiſti? Ratio alia, cur non deſignaveris, ſubeſſe non poteſt, niſi quod timeres calumniam nimis facile à me detegendam. Aio itaque, totam irreverentium verborum congeriem, à te mihi imputatam, eſſe merum figmentum tuum, perquam malignum, & famæ meæ (ut cuivis patet) graviſſime noxium.

121 Scio quid reſponſurus ſis; certè aliud non potes, quam quod facta aliqua particularia, à quibuſdam Sedi Apoſtolicæ oblata, dixerim eſſe *impoſturas*, ac dein ut tales *convictas*, ideoque nullam deinceps fidem mereri. Addidi inſuper, ea quæ à Pontifice, non aſſertive, ſed mere narrative, tanquam ab aliis dicta referuntur, ne vel minimum probabilitatis punctum ex tali relatione accipere, ut fuſe oſtendi § x hujus Articuli. Verum an fieri non poteſt, & reipſa fit, ut aliqui turpiter mentiantur & imponant Pontifici, fraudem, non ſuſpicanti, quamvis Pontifex, fraudem, impoſturam, mendacium minime approbet? Aliud ſcilicet eſt mendacio & impoſtura circumveniri, aliud illa, cognita ut talia, approbare.

122 *Bullas Pontificum eſſe nullius fidei* ais à me

Digitized by Google

à me dictum, ego inficior: & niſi accuſationem probaveris, quod certus ſum te non poſſe, calumniæ pernicioſiſſimæ infamiam non effugies. Captabis quidem rurſus effugium, dicendo, à me ſubinde in dubium vocari vel etiam abſolute negari factum aliquod particulare, quod in Bulla ſeu diplomate attingitur & recipitur tamquam verum: inde inferes, *Bullas Pontificum* juxta me *eſſe nullius fidei*. Hæc quidem, R. Pater, illatio tua eſt; ſed ideone illa, ſingulari charactere, tamquam verbis meis concepta, fuit exprimenda? Si talis accuſandi modus admittatur, quis erit auctor, quem non propoſitionibus maxime enormibus valeas onerare?

123 Nullus Theologus non probat concluſiones ſuas vel probare conatur ex ſacra Scriptura, ex Conciliis, ex Pontificum definitionibus, ex ſanctorum Patrum ſententiis, adeoque ea cenſent cum ſui adverſarii placitis non convenire: atqui tamen, ut ſæpe fit, controverſia utrimque diſceptatur probabiliter, adverſario etiam ſententiam ſuam ſtabiliente locis ſacrarum Paginarum, Conciliorum, Pontificum, & ſanctorum Patrum effatis: uterque igitur concludit, non modo ſententiam ſuam veram eſſe, ſed oppoſitam etiam non congruere auctoritati tam multiplici, inter probationes adductæ; quiſquamne propterea ferat alterutrum adverſariorum ab altero accuſari, tamquam aſſerentem, *poſſe contradici oraculis Scripturarum, Conciliorum & Pontificum definitionibus, traditioni Patrum, eaq; omnia errare turpiter, approbare impoſturas, nullius fidei eſſe* &c?

124 Ut Bullæ Pontificum nullius fidei eſſent, deberent non tantum errores ſubinde aliquos continere circa facta particularia, circa quæ nullam à nobis fidem Pontifices exigunt; ſed deberent errores illi & admodum frequentes eſſe, & verſari circa ſubſtantiam ſeu punctum principale quod deciditur; denique deberent iidem eſſe ſubdole & nequiter à Pontificibus contra propriam conſcientiam quæſiti, & conſtitutionibus eiſdem inſerti. Sic de quolibet viro honeſto & probo, qui nunquam mentitus eſt, non dicetur eſſe homo *nullius fidei*; licet aliquando (quod cuivis etiam ſanctiſſimo & ſapientiſſimo accidit) in fraudem inductus ſit; maxime ſi ab aliis doloſe conficta, ipſe fide optima ſuſceperit, ac narraverit ut vera. Sed neque id eſt, *errare turpiter*, aut *approbare impoſturas*. Nemo enim probat, quod vel ignorat, vel deteſtatur, ut omnem impoſturam deteſtantur Pontifices; neque ullum unquam factum recipiunt, niſi propoſitum ut verum, & uti tale bona fide à ſe creditum, licet forte dolo peſſimo ab aliis adornatum.

125 Fallis etiam, R. Pater, & (pace tua dixero) *evidenter* ac graviſſime calumniaris, cum ais; *evidens eſſe, quod pluris fa[illegible]reticorum aliorumque ab Eccleſia d[illegible]rum, quam Sedis Apoſtolicæ auctoritatem.* Hæc apud me omnem aliam ſuperat; quamquam & in puris factis particularibus locum eſſe cenſeam rationi; atque ubi probationes ab inferioris notæ auctoribus prolatæ falſitatem ejuſmodi facti evincunt, non arbitrer indecorum, ſalva Pontifici reverentia, illud inter ſuppoſititia ablegare. Neque deſerendam puto veritatem, quia ab hæreticis alicubi defenditur; nec enim hæreticum eſt aut falſum, quidquid hæreticis verum ſonat; neque de falſitate ſuſpectum eſt, quidquid ſuſtinetur ab iis, qui alicubi forte in errorem lapſi ſunt, quem ſive ante ſive poſt Eccleſia condemnavit; quorſum enim alioquin Theologi paſſim, & ſacræ Scripturæ Interpretes, etiam ſancti Patres, citarent S. Cyprianum, Origenem, Tertullianum, alioſque, quos conſtat in errorem aliquando lapſos, & quorum forte non omnes poſt damnationem Eccleſiaſticam reſipuerunt?

126 Inſtat tamen P. Sebaſtianus, & more ſuo judicium ſanctæ Sedis appellat, an alicubi recedere à ſententia Pontificis, in

Digitized by Google

quæſtione facti particularis, non ſit ei more Judæorum *colaphum impingere*, atque *inſigniter imponere Sedi Apoſtolicæ*, dum eam voco *veritatis Magiſtram*. Reſpondeo, nullam hic ſpeciem eſſe *impoſturæ*, nullam irreverentiæ, multo minus *colaphi*. Sedem Apoſtolicam eſſe *veritatis Magiſtram*, non ſignificat Catholicis, Pontificem nuſquam errare poſſe in factis particularibus, circa quæ fidem univerſæ Eccleſiæ Pontifices non exigunt, neque ad ejus ſpectant incolumitatem; ſed, errare non poſſe in fidei & morum definitionibus, in approbandis Religioſorum Ordinibus, Sanctorum canonizatione, libris hæreticis reprobandis, vel approbandis catholicis. An *colaphum Sedi Apoſtolicæ impingit*, an eam negat *veritatis Magiſtram* S. Bernardus epiſtola 180, cum di[illegible] *Hoc ſolet habere præcipuum Apoſtolica* [illegible] *ut non pigeat revocare quod eſſe à ſe* [illegible] *deprehenderit fraude elicitum, non veritate promeritum. Res plena æquitate & laude digna, ut de mendacio nemo lucretur, præſertim apud ſanctam & ſummam Sedem.* Si hoc *ſoleat habere præcipuum Apoſtolica Sedes, ut revocare non pigeat* &c. ergo aliquando ſaltem fallitur, quorumdam *fraude* & *mendacio* circumventa.

127 Imo quædam pravâ inſinuatione mandata particularia Pontifici extorqueri poſſe, fatetur Alexander III in cap. 5 § de reſcript. dicens: *Si quando aliqua tuæ Fraternitati dirigimus, quæ animum exaſperare videntur, turbari non debes; qualitatem negotii, pro quo tibi ſcribitur, diligenter conſiderans, aut mandatum noſtrum diligenter adimplens; aut per litteras, quare adimplere non poſſis, rationabilem cauſam prætendas: quia patienter ſuſtinebimus, ſi non feceris quod prava nobis fuerit inſinuatione ſuggeſtum.* Ad quæ Gloſſa caſum exponens: *Aliquis*, inquit, *habens plura beneficia, impetravit litteras contra Archiepiſcopum Ravennatem ſuper obtinendo beneficio in Eccleſia Ravennate, tacito de beneficiis ſuis. Archiepiſcopus multum miratus fuit, quod Papa ſcribebat pro habente ſufficiens beneficium, & ſuper hoc ſcripſit Papa.* An Alexander III Pontifex ſibi ſuiſque tum prædeceſſoribus tum ſucceſſoribus judaico more *colaphum impegit*, eoſque negavit *Magiſtros veritatis*, quia in aliquibus deceptioni fraudulentorum obnoxios arbitratus eſt?

128 Ejuſdem pariter criminis reus erit Gregorius, lib. 1 Dialog. de Romanis Pontificibus dicens; *Quid miraris, Petre, quia fallimur, qui homines ſumus? An mente excidit, quod David, qui Prophetiæ ſpiritum habere conſueverat, contra innocentem Ionathæ filium ſententiam dedit, cum verba pueri mentientis audivit? quod tamen quia per David factum eſt, & occulto Dei judicio, juſtum credimus; & tamen humanâ ratione, qualiter juſtum fuerit, non videmus. Quid ergo mirum, ſi ore mentientium aliquando in aliud ducimur, qui Prophetæ non ſumus? Multum vero eſt, quod uniuſcujuſque Præſulis mentem curarum denſitas vaſtat; cumque animus dividitur ad multa, fit minor ad ſingula; tantoque ei in una qualibet re ſurripitur, quanto latius multis occupatur.*

129 Ne tamen vel ex his criminandi anſam aſſumas, quaſi hæc Sedi Apoſtolicæ (ut quidem putabis) minus honorifica ex pravo affectu operoſe collegerim; omnia hæc & longe plura inveni apud veſtrum Mathiam à Corona, in opere ſupra cit. cui titulus, *Poteſtas infallibilis S. Petri & ſucceſſorum Romanorum Pontificum in rebus Fidei, Morum, Regimine Eccleſiæ, &c. contra hujus ſeculi Novatores.* Ibi Tract. 2 cap. 17 ſententias omnes, de factis particularibus à me adductas probans, dicit: *Ratio eſt, quia in ſimilibus negotiis poſſunt teſtes facile corrumpi, vel laborare lapſu memoriæ, vel procedere ex amore aut odio; vel Procuratores partium negare concedenda, etiam medio juramento, vel neganda concedere. Idem contingit*

Digitized by Google

in gratioſis, ut in collatione beneficii, matrimonii diſpenſatione, pro cujus impetratione ſæpe repræſentantur falſa, paupertas, nobilitas, ætas, gradus; vel ſollicitatores, dum procurant diſpenſationem mătrimonialem, allegant quod per conjugium graves lites componentur, quod puella gravem patietur infamiam, quod difficile alteri nubere poterit. Aut igitur me abſolvas neceſſe eſt, aut (niſi perſonarum acceptor eſſe malis) accuſes ſimul tam illuſtrem veſtrum ſcriptorem, & cum eo S. Bernardum, Alexandrum III, Gregorium, Gloſſam, & reliquos ad unum omnes ſacrorum Canonum peritos.

§. XV. ACCUSATIO.

Papebrochius fingit, ſummorum Pontificum Coronationes ſeu Ordinationes ex traditione Apoſtolica, ipſis etiam in perſecutionibus, celebratas ſemper fuiſſe in Dominica.

RESPONSIO.

REſpondeat hic pro me S. Leo, ex epiſtola ſua vulgo 89 ad Epiſcopos Provinciæ Viennenſis: *Non paßim, ſed die legitimo Ordinatio celebretur: nec ſibi conſtare ſtatus ſui noverit firmitatem, qui Sabbati veſperi, quod luceſcit in prima Sabbati, vel ipſo Dominico die non fuerit ordinatus:* quatenus ſcilicet, ex antiquo Eccleſiæ ritu, utraſque Veſperas unus dies feſtus includit. Rationem addit Pontifex, ſub annum 445 iſta ſcribens; *Solum enim majores noſtri Reſurrectionis Dominicæ diem hoc honore dignum judicaverunt.*

131 Habes legem, & quidem tam abſolutam, ut qui eam neglexerit, *ſui ſtatus firmitatem ſibi noverit non conſtare.* Eam etiam à Romanis Pontificibus fuiſſe obſervatam anterioribus ſeculis, variis ex Anaſtaſio Bibliothecario exemplis probo. Quæris, à quo tempore? Canonem ex antiquis nullum invenis, qui eam ſanxerit, ideoque, velut rem novam nec antea uſurpatam explodis. Reſpondeo cum Auguſtino libro 2 contra Donatiſtas, tum aliis capitibus, tum cap. 24 ſic loquentem: *Quod univerſa tenet Eccleſia, nec Conciliis inſtitutum, ſed ſemper retentum eſt, non niſi auctoritate Apoſtolica traditum rectißime creditur.* Atqui tempore S. Leonis & ante illum, ut ex irrefragabili ejus teſtimonio conſtat, ſemper hoc *retentum* eſt, *neque Conciliis* reperitur *inſtitutum*, ergo *non niſi Apoſtolica auctoritate traditum rectißime creditur.*

132 Negas, nunc & ultimis hiſce ſeculis retentum ac retineri; ſed arbitrarium cenſeri. Hoc tibi aſſentior: ſed quam multa olim in electionibus Pontificum obſervata doceo, & quidem ut tunc neceſſaria, quæ frequenti relaxatione legis paulatim exoleverunt! Miraris, quod nemo alius id ante me detexerit. Quid tum, ſi nemo alius ſtudium ſuum eo vertit? In copioſa ſegete ſemper locus eſt diligentiæ ſpicilegorum. An eam ego adhibendo, bene an male meritus de Hiſtoria Pontificia ſim, judicent Eruditi.

133 Alia hic inſeritur accuſatio, quod viſus mihi ſim, ex Conſulatibus, cujuſque Pontificis initio ac fini additis, tamquam certiſſimâ juxta Baronium notâ temporum, utrumque poſſe definire, etiam contra Baronium, talibus notis cum ſcriberet deſtitutum; ac denique coactum in Sotere, ſucceſſorem optare feliciorem, qui nodos ſibi inſolubiles

Digitized by Google

lubiles ſolveret. Ad dies Pontificiarum Ordinationum conſequenter digerendos nec aſpiravit quidem ille. Et erat res ardua: eo magis, quod Catalogi eorumque ecgrapha plurimum in numeris variarent; nihil enim à librariis facilius alteratur depravaturque quam numeri. Conari tamen volui aliquid, per veroſimilitudinem conjectando, & veroſimilitudinem fundando in lege prædicta; itaque inveni, quod, modica ſubinde correctione adhibita numeris, aut omnium aut plerorumque Pontificiorum initia illuc poſſent adduci; conjecturam meam ceſſurus alteri, veroſimiliorem daturo, uti profiteor parte 1 in Præfat. num. 12. Interea temporis diſplicet tibi Regula, quia à me inventa. Meliorem ergo ſuggere, ſequar libentior. Si nullam habes, & habere deſperas cum Baronio, fac ut voles: me ſinito conari quouſque poſſum; neque *inſulſæ temeritatis* argue, qui, cum certa non ſuppetunt, veroſimilia doceo; ſed tantum doceo ut veroſimilia: quod perpetuus meus in iſtis ſtylus adeo frequenter probat, ut illum ipſum mihi vertas crimini, velut *Hiſtorico conjecturali.*

134 De *tempore perſecutionis*, quod in titulo aſſumitur, velut patentis erroris convincendum, nihil extra titulum lego toto textu. An forte credidiſti, P. Profeſſor, per ſe evidens eſſe, quod ſaltem tunc non poterit Dominica expectari? Mihi econtrario videtur evidens, quod fideles, etiam tali tempore & inter quoſcumque metus, convenire ad Synaxes ſuas ſoliti, ſaltem in cryptis, potiſſimum curaverint convenire in Dominica, aliis diebus non item. Ordinationes itaque Epiſcoporum, quas oportebat agi in cœtu fidelium quam poterat numeroſiſſimo, nulla die congruentius factas credideris, etiam tunc, quam in Dominica.

§. XVI. ACCUSATIO.

Papebrochius cum Clemente Scoto Apoſtata, prætendit eſſe ſummorum Pontificum inſtructor.

RESPONSIO.

C*Lementem Scotum* neſcio, ſarcaſtice ſic exploſum à Theophilo Raynaudo, credo. Eumdem ſarcaſmum in me quadrare contendit Patern. veſtra, quia teneo Ordinationes antiquitus in Dominica factas. At hæc reprehenſio deterſa jam eſt. In quo nunc ergo comparor Clementi Scoto? Quia hic *præſumit Pontifices docere poteſtatis ſuæ fines*, & ego parte 1 fol. 5 dico, *Innocentium XI optime intellexiſſe, in iis quæ fidem aut mores non ſpectant, nec à Theologis vel Canoniſtis ſed ab Hiſtoricis ſunt diſcenda, nihil ſibi facultatis competere humaná majoris.* Quod intelligebat ille optime, id utique à me docendus non fuit. Si dubitas, an in quæſtionibus hiſtoricis conſulturus ille Hiſtoricos fuerit; mitte qui litterarum Bollandi volumina, ſi ſuperſint, ſcrutentur apud Cardinalem Chiſium; ibi centies invenies propoſita ipſi per P. Vekenum ab Alexandro VII dubia iſtiuſmodi.

137 Conſultationibus iſtis nimium auctoritati ſuæ detraxit Pontifex juxta P. Sebaſtianum; cui crimen apparet, inter Catholicos inauditum, quod *in iis quæ ad fidem aut mores non ſpectant*, Pontifici *nihil facultatis*

Digitized by Google

ratis dicatur *competere humana majoris*: propter hoc *Apoſtata* comparandus fui. Ergone in factis omnibus particularibus & hiſtoriis, quamvis nec revelatis nec definitis, neque ad fidem aut mores ſpectantibus, neceſſario tribuenda Pontifici auctoritas divina? Scimus quidem oraſſe Chriſtum, ut fides Petri, neque in ipſo, neque in ſucceſſoribus deficeret; verum oraſſe, ut notitia hiſtoriarum & quorumlibet factorum particularium in nullo unquam Pontifice, circa nullum apicem deficeret, fateor me nuſquam legiſſe. Doceri cupio, P. Profeſſor; ſi tua hic forte Theologia plus aliquid, quam ceterorum omnium detexerit.

138 Contradicis ipſis quoque Romanis Pontificibus, dum facultatem *humanâ majorem* eis vendicas in ejuſmodi materia, in qua ſe homines eſſe, & humani nihil à ſe alienum putare profitentur; ut eorum verbis demonſtratum eſt § 14. Tu autem videris, an non ſcandali occaſionem præbeas hæreticis, Catholicos inſimulare ſolitis, quaſi plus Pontifici tribuerent, quam ſacrarum Scripturarum vel Patrum auctoritas unquam concesſerit: quaſi Pontificem, ut Numen alterum, in omnibus infallibile cæci revereamur. Quod circa S. Suitberti Canonizationem & Clementis X Indulgentias ad nauſeam repetis, in ſuperioribus abunde refutavi.

139 Novam accuſationis materiam arripis ex Propylæo Maji, Conatu Chronico-Hiſt. part. I pag. 136 n. 4, ubi, ut ex circumſtantiis evidens eſt, ago de hiſtoriis, nec definitis, nec revelatis, de quibus ſic pronuntio: *Quis à Romanis Pontificibus in quanticumque momenti negotio, majorem exigat diſtinctioremque rerum præteritarum ſcientiam, quam ſua cujuſque ferebant tempora?* Inde concludis; *iterum indirecte inſtrui & moneri Romanos Pontifices, ſe prudenter non poſſe præteritarum rerum perhibere teſtimonium.* Hoc qua ratione ex dictis meis ſequatur, non percipio; neque præter te quemquam percipere, autumo. Aio, Pontifices, circa hiſtorica, ſequi ſententias ſuo tempore paſſim receptas, neque in ejuſmodi cauſis plus ab eis exigendum. Quomodo inde ſequitur, quod de *rebus præteritis prudenter teſtari*, ſeu judicare, non poſſint?

140 In Hiſtoricis *prudenter* ſequimur communem ſententiam, quamdiu nihil occurrit quod eam vocet in ſuſpicionem erroris. Sic *prudenter* aliquando judicari potuit Conſtantinum à Silveſtro baptizatum, Marcellinum idolo thus obtuliſſe, accuſatum dein damnatumque in Concilio Sinueſſano, uti & quæ de Polychronio Epiſcopo Hieroſolymitano à Nicolao I referuntur. Quanquam & poſteris, dein multo ſtudio omnia perveſtigantibus, quædam innoteſcere poſſint, quæ dubium moveant minime temerarium, circa ea quæ aliquando habita ſunt tanquam indubitata, & pro illis circumſtantiis non imprudenter.

141 Poſſunt itaque *Pontifices præteritarum rerum* aliquando certum, aliquando mere probabile, *prudens* tamen *teſtimonium perhibere*: metaphyſice certum rerum divinitus revelatarum, phyſice certum rerum quas immediate ſenſibus uſurparunt, moraliter certum vel probabile pro majori minorive pondere motivorum. Si igitur ex dictis meis intuliſſes, Pontificem non quarumcumque rerum præteritarum poſſe prudenter teſtimonium ferre metaphyſice infallibile, ſequelam admiſiſſem: nunc autem cum infers, Pontifices juxta me *non poſſe prudenter* ullarum *rerum præteritarum perhibere teſtimonium*, ſive certum ſive probabile; judicet ſancta Sedes & quilibet æquus lector, an hæc illatio, ſenſato & religioſo accuſatore digna ſit.

Digitized by Google

§. XVII. ACCUSATIO.

Papebrochius aſſerit, ſumptus, in ſolenni Canonizatione fieri ſolitos, eſſe quaſi alienos à ſanctimonia & puritate Canonizationis.

RESPONSIO.

Tomo 7 Maji pag. 555, quæ accuſatur, aſſero nihil; ſimpliciter narro, Adrianum Pontificem, teſte Blaſio Ortizio, in canonizatione SS. Antonini & Bennonis tales ſumptus *fieri vetuiſſe*, eam ob cauſam quam refert idem Ortivius, Adriani, à tempore acceptati Pontificatus uſque ad obitum comes individuus, ac ſecretorum omnium conſcius; qui id ex ore ipſiuſmet Adriani audiviſſe præſumitur. Verba ejus ſunt: *Quamvis ſumma pecuniarum non exigua in ejuſmodi actu, tum in Pontificia familia toganda, tum in aliis impendiis ſoleat conſumi; circumſpectiſſimus tamen Papa, tales ſumptus, quaſi alienos à ſanctimonia & puritate canonizationis, fieri vetuit.*

142 Hæc loco accuſato exprimo diſtinctis plane characteribus, ut pateat Ortizii eſſe. Tu autem, R. Pater, ſuppreſſo Ortizii nomine, ais, me illa dicere. *Noto* quidem iſtud *cum Ortizio*; verum cum hæc ejus fide & teſtimonio referam, cur me, tamquam illius ſententiæ auctorem, citas? Dum quaſi primus & ſolus iſta *notans* accuſor, videbor multis *notaſſe* temere; ſi autem teſtem addidiſſes à me nominatum, omni exceptione majorem, *Ortizium, Canonicum Toletanum, Adriani Papa ex Hiſpania in Italiam comitem, & quamdiu is fuit in vivis domeſticum*, temeritatis notam apud neminem incurriſſem. An ignoras, P. Profeſſor, certam eſſe apud Theologos ſententiam, quod accuſatio eſſe poſſit graviter injuſta, non tantum ex falſi impoſitione, ſed etiam ex reticentia veri? Fateor etiam, me iſtud cum Ortizio notaſſe *ad laudem Adriani*. Quid enim? An notaſſem iſtud ad opprobrium Adriani? Quanto tum majori jure me accuſaſſes, quam ſoles aliàs, ut irreverentem Pontificum!

143 Sed, inquis, Adrianum VI hic laudando, *cenſet Papebrochius, ceteros erraſſe & errare Pontifices, qui tales ordinant fieri ſumptus.* Reſpondeo, negando conſequentiam. Laudo Adrianum VI, quia id fecit zelo bono & ſecundum conſcientiam, quam inculpabiliter errantem ſequi cum laude poſſumus, & ſæpe debemus. Si ex ſententia Adriani ſequatur, *alios Pontifices erraſſe, & errare qui tales ordinant fieri ſumptus*; cur prætermiſſo Adriano imputatur mihi ſententia, qui Adrianum laudo propter zelum bonum, modeſtiam, pietatem, intentionis denique rectitudinem in ſumptibus canonizationum minuendis; quamvis rationem ab ipſo allatam, *quaſi ſumptus illi alieni ſint à ſanctimonia & puritate canonizationis*, nunquam probaverim. Laudavit Dominus Jehu, Scriptura teſte, quod ſtudioſe feciſſet, quamvis non omnes facti circumſtantias laudaverit.

144 Cenſeo ergo, multas & graves cauſas eſſe, quæ ſumptus fieri ſolitos probent, ut valde congruos; quos Adrianus VI improbans ut privatus doctor, falli potuit ſine ullo Apoſtolicæ Sedis, ex Cathedra infallibiliter definientis, præjudicio. Procul igitur abſum ab *aſſerendo, ſumptus in ſolenni Canonizationis actu fieri ſolitos, eſſe quaſi alienos à ſanctimonia & puritate Canonizationis.* Tua vero iterum accuſatio, R. Pater, nullam

Digitized by Google

lam habet ſpeciem bonæ fidei aut veritatis.

145 Quid miramur Adrianam Papam, privatam illam ſuam & communi judicio erroneam opinionem, ex laudabili turpis quæſtus odio procedere viſam, fuiſſe ſecutum; cum ſciamus, Pontifices aliquos in multo gravioris momenti negotiis tales opiniones privatim tenuiſſe? Exempla ſunt obvia in Baronio. Tomo ejus decimo ad annum Chriſti 897 & ſeqq. abominatur facinus Stephani VI, commiſſum in cadaver Formoſi deceſſoris ſui; quem ille damnaverat veluti illegitime factum Pontificem, quia perſuadebat ſibi, contra Canones peccaſſe tranſlatum ab eccleſia Portuenſi ad univerſalem Romanam. Illam tamen perſuaſionem Stephani, adeo non probavit ſucceſſor ejus Joannes Papa IX, ut damnationis acta reſciderit, Formoſum ab injuria vindicaverit, & pro indubitabili Papa habuerit, cum approbatione Eccleſiæ univerſæ. Aliud exemplum paſſim notum videre licet in Joanne XXII, quem ut privatum Doctorem conſtat in illa fuiſſe ſententia, quod animæ Beatorum in cælis non fruerentur, nec ante extremi judicii die fruituræ eſſent beatifica divinæ eſſentiæ viſione: cujus ſententiæ contrarium poſtea definivit Benedictus XII. Ejuſmodi quæſtionum, prima, juris; ſecunda, facti erat, ſed ad fidem pertinentis: neutrius tamen Pontificis privatus error, quidquam offecit infallibilitati alterutrius, quatenus Pontifex erat: neque qui eam retulit in Annales Baronius, arguitur velut Apoſtolicæ Sedi injurius.

§. XVIII. ACCUSATIO.

Papebrochius contra Innocentium III & Honorium III, damnantes libellum Joachimi Abbatis, illum approbat & laudat.

RESPONSIO.

Libellum quem Prior Pontifex in Concilio damnavit, & poſterior damnatum fuiſſe dicit, nec approbo nec laudo: merito damnatum fuiſſe agnoſco. Cur ergo in Diſquiſ. hiſt. Vitæ ac miraculis Joachimi ſubjuncta, § 4 doceo? *quam ſolide Catholiceque de myſterio Trinitatis in Pſaltero ſcripſerit Ioachimus.*

146 Placeat obſecro iſtius § 4 ſynopſim ex margine accipere, quæ ſic habet: *Ioachimus in libro Pſalterii, contra ſolas Arii, Sabellii & Gilberti hæreſes diſputans, clariſſime docet unam trium Perſonarum ſubſtantiam, eamque nulla ſimilitudine explicabilem, & prorſus individuam Trinitatem; in qua non ſit eſſentia diſtincta à Perſonis, ſed tribus una communis & eadem cum ipſis Deitas; ideoque veritas trium Perſonarum, non autem unius Perſonæ ſingularitas: nec uſquam jam dictis contraria in Pſalterio docet; licet iiſdem cum libello damnato Scripturis & ſimilitudinibus utens; quia in Pſalterio illis utitur ſenſu plane diverſo, ut patet ex locis, ubi Chriſtus unitatem ſuis petit, & Ioachim unitatem non niſi inter plures eſſe docet; aut, quomodo alia ſit hujus vocis ſignificatio, quam qua dicitur Trinitas.*

147 His fuſe probatis, quibus nihil adhuc oppoſuit quiſquam, num. 40 ſic exordior: *Ex dictis ſatis liquido conſtat, quam pura & orthodoxa fuerit Ioachimi Abbatis doctrina, circa myſteria ſanctiſſima & individuæ Trinitatis; ſaltem ultimis quindecim aut ſedecim vitæ annis, intra quos elaboratum Pſalterium*

fuit

Digitized by Google

fuit (non libellus, ſed juſtæ molis & magnitudinis liber) *quacumque demum fuerit ſententia junioris. Et hoc poſito, ſubnaſcitur quæſtio circa* LIBELLVM, *citra controverſiam* HÆRETICISSIMVM, *meritoque damnatum; ipſiuſne revera an alterius auctoris, Ioachimi nomine & auctoritate abuſi, fuerit .... Verum nulla hactenus occurrente ratione, quæ omnibus omnino faciat difficultatibus ſatis, tantiſper ſuperſedendum mihi cenſeo diſquiſitione, non admodum neceſſaria.*

148 Minus formidoloſus Theophilus Raynaudus, Carmelitis carum nomen (niſi cum aliquid contra librum de Inſtitutione Monachorum dicit, ipſis minime gratum) in *Hoplotheca contra ictum Calumniæ* tomo 12 operum pag. 150, *iis quibus falſo imponitur noxa in Deum*, annumerans Joachimum; *Eâdem*, inquit, *cum piis quibuſdam Franciſcanis, ſorte anterius fuerat Ioachimus Calaber, Abbas Florenſis .... Damnatus eſt in libro abs ſe edito de Unitate Trinitatis, ſed per calumniam, à domeſticis concinnatam* (*ut multorum vehemens ſuſpicio tulit*) *ex occaſione quam ſubjicio. Profeſſus Ciſtercienſe inſtitutum Ioachimus, in Calabriæ monaſterio, cui nomen de Curatio, reformationem ſui Ordinis molitus, Florenſe monaſterium, in quod eam induceret, facta à Curatianis ſeceſſione, fabricavit. Hinc eorum à quibus ſeceſſerat lacryma crocodilina, & odia, deque ejus vaticiniis ſannæ, & in ſcripta flagrans zelus amarus. Quare ipſo demortuo, ad Concilium ab Innocentio III indictum, detulere criminationem in eum, quem dixi, Ioachimi librum; &, ut in ſenſu reprobo, quem aliqua (forte ſuppoſititia) verba præferebant, damnaretur, evicerunt .... At reipſa, & illo libro, qui damnatus eſt, & alibi, ſanam de Trinitate doctrinam tradit.*

149 Hæc & plura Theophilus Raynaudus, in eamdem mecum damnationem trahendus (quod Carmelitæ nolint) & quidem majori jure. Siquidem ipſe non diſtinguit inter *Pſalterium*, & inter *libellum* Concilio oblatum; quod ego nolui definire, quia hic dicitur ſcriptus *contra Petrum Lombardum*, in Pſalterio autem (quod ſolum potuit legiſſe Theophilus, cum alius nullus inveniatur de iſto argumento) *neque Petrum Lombardum de nomine expreſſit* Joachimus; *neque ſententiam retulit, quæ apud Lombardum habeatur.* Et quis ſcit, an alium quam iſtum, vel ſuppoſititium, vel depravatum libellum legerit S. Thomas, dum, *ubi aliquod erroneum reperit vel ſuſpectum, linea ſubducta damnavit?*

150 Ego, iterum dico, nihil definio; & quidquid de libello illo ſit (quem ſi ſcripſit, admodum juvenis ſcripſiſſe debuit, in ipſo Curatii monaſterio, unde accuſatio prodiit) laudo Catholicum in Pſalterio ſpiritum, à nullo orthodoxo ſcriptore hactenus improbatum quod ſciam. Similis autem ſibi Joachimus eſt in aliis quoque ſuis operibus, Lucii II & Urbani III mandato atque Clementis III ſuaſu elaboratis. Dico quidem num. 29, quod eluceat *in omnibus ingens & ſublimis ſpiritus*; in omnibus ſcilicet quæ Joachimi eſſe conſtat. Et quamquam neque ejuſmodi elogium auctorem eximere, aut declarare ſoleat exemptum omni errore ſeu lapſu (ut innumeris exemplis facile, ubi opus erit, demonſtrabitur) omnem tamen errorem, ſaltem gravem ſive ſubſtantialem, abeſſe puto à Pſalterio, de quo, ex ipſius verbis fuſe relatis, in margine noto num. 23, quod, *cum eſſet in Caſa-Marii in Pentecoſte, poſt moleſtam in fide hæſitationem, myſterium Trinitatis divinitus edoctus, de eodem ſcribere Pſalterium incepit.*

151 Quid tibi videtur, R. P. Profeſſor, an non inſignis *impoſtor* fuiſſet *Ioachimus*, aut inſigniter illuſus, ſi Pſalterium illud fuiſſet libellus à Concilio damnatus? Hoc ipſum, dices, volo cum Baronio, *Pſeudo-prophetam*; cum Spondano, *Impoſtorem* appellantibus; cum Guidone etiam de Perpiniano, qui de ipſo & quodam Joanne ait, quod *iſti duo multa fatua & fabuloſa, blaſphema & hæretica*

dixerunt

Digitized by Google

dixerunt & ſcripſerunt. Ita ſane locuti ſint: ſed te quoque, P. Sebaſtiane, bis Provincialem Carmelitarum, & omnium his non conſentientium Hiſtoricorum hypercriticum, eo uſque abripi mei accuſandi libidine, ut ne quidem meminiſſe volueris, quantopere Religioſi tui glorientur Joachimi de ſuo, ut putant, Ordine teſtimoniis? Saltem Annaliſtam veſtrum Lezanam conſuluiſſes, didiciſſes ex eo, ad annum 1201 num. 2, moderatius ſentire; & cum illo dixiſſes: *Verum Prophetam fuiſſe, fama paſſim percrebuit; idque plura ipſius exarata monumenta teſtari videntur. An id verum, judicio Eccleſiæ mittendum*,

152 Interim cum eodem voluiſſes *in medium afferre, quæ de Ordine ab Elia inſtituto dixit:* quem, *modo Virginalem, modo Monaſticum, modo contemplantivum appellat*; quem prophetaſſe videtur cum ait: *Surget Ordo, qui videtur novus & non eſt, induti nigris veſtibus & accincti deſuper zona. Hi creſcent, & fama eorum divulgabitur, & prædicabunt fidem, quam & defendent uſque ad conſummationem mundi in ſpiritu Eliæ: qui erit Ordo Eremitarum, imitantium vitam Angelorum.* Si ego hæc, Carmelitis attributa in clauſtro Diſcalceatorum veſtrorum Bruxellis, ipſis erepta applicarem Auguſtinianis Eremitis, quomodo id Fratres tui ferrent? Et putas hunc tantum ſuum encomiaſten, cui & S. Cyrillus tertius Prior veſter ſcribit, tamquam *Domui totius ſapientiæ, ſeptiformi columnæ ſancti Spiritus, qui à Patre luminum ineffabiliter promanat, ſuffultæ*; qui etiam ejuſdem Cyrilli Oraculum ſuo illuſtraturus Commentario decuplum plus elogiorum illi retribuit, tam humilis ut ejus reſpectu *ſcurra & ethnicus* dici voluerit; hunc inquã, à te ferent *Impoſtorem* dici & *Pſeudo-prophetam*?

153 Ego quidem nihil iſtorum ad ejus defenſionem aſſumo; tantum non perſuaſus, & Epiſtolam utramque plenam vaniſſimæ adulationis Sanctiſque indignæ, & Oraculum, & expoſitionem Oraculi, ejuſdem omnes figlinæ eſſe: ſufficit mihi dicere, quod in Calabria in ſui quondam Ordinis Monaſteriis, nunc Ciſtercienſium antea Florenſium, idem Joachimus colitur ut *Sanctus* aut *Beatus*, atque miraculis quæ prolixe leguntur clarus. Ex antiquis autem Florenſis monaſterii manuſcriptis apparet (ut noto in margine §. 1 Comm. prævii) *arſiſſe ad ſepulcrum lampades, Miſſam dici, raſuram ſarcophagi eſſe in pretio, Commemorationem in divinis fieri, imagines cum radiis & titulo Beati pingi; in monaſterio Floris, in natali domo jam verſa in templum, in æde Parochiali, & alibi; inter Reliquias autem Sanctorum honorari mentum, dentem, veſtes; nomen referri in Hagiologiis Benedictinis & Ciſtercienſibus*, aliaq; hujuſmodi, nullo Pontificum vel Epiſcoporum per tot ſecula contradicente: Luca etiam Archiepiſcopo Conſentino, viro ſancto, luculentum teſtimonium præbente de Joachimo, cujus fuerat ſcriba familiaris.

154 Quis autem nunc magis peccat? An Accuſator meus, qui hæc omnia legerit tomo 7 Maji pag. 92, una cum Vita & Miraculis: & nihilominus pergit *Impoſtorem* ac *Pſeudoprophetam* dicere *Ioachimum*? an ego, qui tota Calabria notam & honoratam ſanctitatem revereor, una tamen cum Honorio III agnoſco libellum, ſub ejus nomine damnatum, ſicut damnatus eſt, eumque appello *hæreticiſſimum*; abſtrahendo an fuerit ejus, vel non, (quod neque Honorius voluit excutere, ſed ſententiam Concilii ſimpliciter retulit, ut invenit) Joachimi autem perſonam omni crimine eximo; inſuper etiam oſtendo innocentiam ejus quem habemus libri; Doctores vero, etiam ſanctos & magnos, aliter de Joachimo locutos excuſo, ut minus bene informatos; nego denique ab illo eſſe ſpeudoprophetias, ipſi vulgo attributas, & ob quas ita fœde traducitur.

Digitized by Google

155 Adeone grave erit fateri, S. Thomam E. G. ex frequenti commercio cum quibuſdam Ciſtercienſibus, tunc Florenſium æmulis, humanum aliquid paſſum; ut potius eligas, R. Pater, ex numero Beatorum expungere integri Ordinis & à Pontificibus Romanis laudatiſſimi Fundatorem; eumque damnatiſſimis hæreticis adſcribere, contra nationis totius Calabræ judicium, Apoſtolicæ Sedis diuturna ſcientia & tolerantia confirmatum, juxta decretum Urbani VIII, talia nolentis vocari in controverſiam?

156 Bene habet, inquies, quod demortui, & cultu publico apud multos celebrati tanquam Sancti, fama, quantum fides patitur, defendatur; verum *facta ad fidem pertinentia* propterea revocare in dubium, quæ dementia eſt? *Atqui* (proſequeris) *Papebrochius libellum de unitate ſeu eſſentia Trinitatis .... cenſet non eſſe revera Ioachimi, contra auctoritatem Concilii & Pontificum, expreſſe aſſerentium dictam libellum ab ipſo Ioachimo eſſe editum: adeoque cenſet Papebrochius, prout ſufficienter indicat, Concilium & Pontificem in illo erraſſe quoad factum Ioachimi Abbatis; ac proinde Pontificem in quaſtionibus facti, etiam ad fidem ſpectantis, eſſe fallibilem.* R. Pater, etiamſi omnes nervos & funes adhibueris, numquam mea dicta eo pertrahes, ut ſignificent, *Pontificem in quaſtionibus facti, ad fidem ſpectantis, eſſe fallibilem.* Si dubites, experire. Stamus ad Tribunal Innocentii XII, quoniam eo me provocaſti. Diſceptantes nos intuetur univerſa Eccleſia. Ut, accuſationem tuam quaquaverſus diſtraxiſti, apologiam hanc publici juris facio. Proba igitur quod tanta confidentia aſſeris: *quaſtionem hanc ad fidem ſpectare*, an revera Joachimus, an alius ſuppoſititius, librum *de unitate ſeu eſſentia Trinitatis*, à Lateranenſi IV damnatam, compoſuerit.

157 Agnoſco ad fidem ſpectare quæſtionem; an propoſitio aliqua, de hæreſi à Pontifice condemnata, hæreſim contineat: idem eſt de epiſtolis, libris, & quibuſcumque Tractatibus eâdem cenſurâ à Pontifice definiente notatis. Præterea ad fidem juxta me pertinet, an propoſitio aliqua, in certo libro, ſenſum habeat hæreticum; atque adeo, an propoſitio in ſenſu Auctoris ſit hæretica, per Auctorem intelligendo librum ipſum, ut librum Ciceronis, exempli cauſa, vocamus paſſim Auctorem, cum dicimus: vide Ciceronem, lege Ciceronem, accipe Ciceronem in manus, &c. Verum quid Auctor ſeu ſcriptor in animo habuerit, ſatiſne clare, ſatiſne ſincere ſenſum ſuum expreſſerit; an contra mentem & conſcientiam locutus ſit; an etiam is, cujus nomen libro inſcribitur, eum compoſuerit, an alius; uti &, an librum ab eo ſcriptum nemo fraudulenter vitiaverit; quæſtio facti particularis ad fidem non ſpectantis eſt; neque juxta me ſolum, ſed Theologos paſſim.

158 Si contra ſententiam communiſſimam neges, quod quæſtio illa ſit facti particularis; velim unum mihi factum particulare in rerum natura exhibeas. Facta ejuſmodi diſerte vocantur particularia à Cardinalibus, Bellarmino, Baronio, Pallavicino, Turrecremata, Richelio, &c. Pontificem autem & Concilium Generale cum Pontifice, errori obnoxium eſſe in judicandis facti particularis quæſtionibus, omnes fatentur tum Catholici, tum Hæretici, teſte Bellarmino l. 4 de Pontifice c. 2. *Conveniunt*, inquit, *omnes Catholici & Hæretici in duobus: primo. Poſſe Pontificem, etiam ut Pontificem, & cum ſuo cœtu Conſiliariorum, vel cum generali Concilio, errare in controverſiis facti particularibus, quæ ex informatione teſtimoniiſque hominum præcipue pendent*; quemadmodum pendet quæſtio, an liber damnatus à Lateranenſi IV ſcriptus ſit à Joachimo, an ab alio inſidias ei ſtruente; & an, ſi Joachimi ſit, nullæ ſenten-

tiæ

tiæ ei ab adverſariis ingeſtæ fuerint.

159 Ego libellum, ſub Joachimi nomine damnatum, exiſtimo Joachimi genuinum non eſſe fœtum, ſed ſuppoſititium. Primo, quia libellus iſte *editus eſt contra Petrum Lombardum, eum appellans hæreticum & inſanum*, ut habetur in Lateranenſi IV cap. 2. Atqui hoc non reperitur in Pſalterio Joachimi, neque in aliis ejus indubitatis Tractatibus. Secundo, quia in libello damnato *manifeſte proteſtatur* Auctor, *quod nulla res eſt, quæ ſit Pater, & Filius, & Spiritus* ſanctus; *nec eſt eſſentia, nec ſubſtantia, nec natura*; teſte eodem Concilio ibidem.

160 Tertio, quia libellus damnatus *docet in Trinitate tres diſtinctas eſſentias*; ut refertur à Poſſevino, libro cui titulus *Moſcovia* &c. *adverſus Catholica Eccleſia hoſtes*, editionis anni 1597 pag. 179. Atqui neque ſecundum, neque tertium, ſed oppoſitum docet Joachimus in libris à ſe editis: ut videre eſt in diſſertatione mea, quæ ab Adverſario accuſatur. Quarto, quia apud ſummos Pontifices ſui temporis tanto in pretio fuit Joachimus, ut ad ſcribendum & ſcriptionem uſque ad ſenium proſequendam, non ſemel inſtigatus fuerit. Vide quæ de Lucio, Urbano, & Clemente ſuperius dicta ſunt. Plura ad Joachimi laudem ac defenſionem tradidere Lucas Conſentimus Archi-Epiſcopus, Jacobus cogmento Græcus &c. Denique loco accuſato non dico, Joachimum nunquam aliquid contra ſanctiſſimæ Trinitatis fidem docuiſſe; ſed non docuiſſe in libris qui extant; &, ſi docuerit juvenis, in adultiori ætate (cujus ſunt libri à me laudati) oppoſitum docendo retractaſſe.

161 Quivis nunc æquus arbiter ſtatuat, an merito Patern. Veſtra me in facie totius Eccleſiæ accuſet, quaſi *contra Innocentium III & Honorium III, damnantes libellum Joachimi Abbatis, illum approbem & laudem*: dum ignorare non potes, quod tantum abſim ab eo laudando & probando, ut in eadem, quam accuſas, diſſertatione expreſſe eum vocem, non modo perverſum & hæreticum, ſed *hæreticiſſimum*; utpote continentem graviſſimos in fide errores, relatos & damnatos in Concilio Lateranenſi IV cap. 2.

162 Statuat præterea quilibet in controverſiis non plane rudis Theologus, an negare *dictum libellum* ab ipſo *Joachimo eſſe editum*, ſit *ſufficienter indicare, quod Concilium & Pontifex erraverint in quæſtione facti ad fidem pertinentis*. Cum manifeſtum ſit quæſtionem hanc à Theologis communiſſime numerari inter quæſtiones facti particularis, circa quod neque Concilium neque Pontifex aſſenſum fidei divinæ à fidelibus exigit. Profer factum aliquod particulare, ſi hoc non ſit: aut ſaltem profer rationem aliquam, ob quam, contra communiſſimum Theologorum ſenſum, dicas, quæſtionem hanc eſſe *facti ad fidem pertinentis*.

163 Quamquam neque abſolute aſſero, libellum non eſſe Joachimi; ſed tantum, vel non eſſe ejus, vel ab aliquo corruptum, vel non amplius extare. Nullus enim Joachimi liber extat ſub hoc titulo, *de unitate ſeu eſſentia Trinitatis*; nullus, qui cenſuras contineat in Petrum Lombardum; nullus, qui errores de Trinitate in Lateranenſi damnatos; adeoque, Reverende Pater, quocumque te verteris, vides accuſationem tuam nullo fundamento niti, ſed undequaque convinci de falſitate manifeſtâ.

Digitized by Google

APPENDIX

164 *Comparantur breviter aliquot magis graves Propoſitiones P. Papebrochii, cum aliis Apoſtolicæ Sedis.*

FInieram hunc circa Pontifices ſummos Articulum, cum Roma nuntiatur, ibidem circumferri, ſub Titulo præfato, Comparationem quamdam Pontificiarum mearumque Propoſitionum, invidioſiſſimis conceptarum terminis, & cuicumq; viro probo ſtomachum moturarum, ſi tales à meo calamo crederentur profluxiſſe. Atque utinam brevis iſtæc ſcheda jam nunc non plus attulerit damni, quam contraria proteſtatione poſſit cito reparari! Siſtam tamen illud, qua poſſum; & ſenſum meum, quamvis in libris meis ſatis clare apparentem; ſed tam multa volumina grandia non legentibus minus forte notum, omnibus quam ſinceriſſime candidiſſimeque exponam.

165 Sunt autem Propoſitionum ſic inter ſe comparatarum parallela decem; ne ſcilicet multitudo gravis eſſet deſcripturis lecturiſque. Nec ſane pluribus opus videbatur; cum ſolæ illæ eſſent ad præjudicium ſufficientes. Ipſas ego diſtinguam titulis; & Pontificibus quidem imputatas vocabo *Protheſes*; juxta poſitas vero, *Antitheſes Pſeudo-Papebrochii*: nec enim meas eſſe agnoſco, quamvis dolo malo, adſcriptas mihi: meas autem ſententias, utriſque ſubjectas dabo ſub titulo proprii nominis, & appello *Theſes*.

166 PROTHESIS I. SUMMORUM PONTIFICUM.

Quindecim ſummi Pontifices aſſerunt in Bullis, Carmelitas eſſe hereditarios ſucceſſores SS. Prophetarum Eliæ & Eliſei. Ita Gregorius XIII & alii XIV.

ANTITHESIS. PSEUDO-PAPEBROCHII.

Carmelitæ, aſſerentes ſe eſſe hereditarios ſucceſſores SS. Eliæ & Eliſei, ſunt fabulatores, falſarii, & impoſtores. Ita Wicleff & Haroldus hæretici, & Sabellicus rhapſodiator.

167 THESIS DANIELIS PAPEBROCHII.

CArmelitæ, aſſerentes ſe, ſecundum bullas Sixti IV, ab aliis deinde confirmatas, *Sanctorum Prophetarum Eliæ, Eliſei, & Enoch, nec non aliorum Sanctorum Patrum, qui montem ſanctum Carmeli juxta Eliæ fontem inhabitarunt* (ſcilicet SS. Bertholdi, Brocardi & Cyrilli, primorum eo loco Priorum) *ſucceſſione hereditatem*, vel *ſucceſſionem hereditariam tenere*, commodo ſenſu, & cum reſpectu ad eorum qui nominantur *ætatem ac ſtatum*; *tali titulo recte gloriabuntur: aliter ſentientes excuſabit ſimplex ſua ac levis credulitas, modo ex eo af-*

fectu

Digitized by Google

ſectu nihil falſi comminiſcantur. An autem hoc fecerint eorum aliqui, res ipſæ, non verba decident.

CUr maluerit nominare Gregorium XIII, potius quam Sixtum IV, ſi roges Collatorem, non facile rationem reddet, niſi fateatur, quod noluerit argui haud integre ejus verba retuliſſe omiſſo *Enocho*, annis 650 ante Diluvium mortuo, quando ille gratis fingeretur in monte ſancto habitaſſe, in eoque vitam Eremiticam duxiſſe: alium autem *ſanctum Prophetam*, non erat facile invenire. Sed ſi conſuluiſſet auctorem famoſarum Theſium Biterrenſium anni 1682, vidiſſet ibi Theologice propugnatam Theſim 4, quæ ita habet: *Mihi certum videtur, Patriarcham noſtrum vel ab ipſo Chriſto vel ab Angelo, vel ab Henoch fuiſſe baptizatum, cui viciſſim gratiam baptiſmatis rependit*: quidni etiam eidem contulerit habitum ſui Ordinis, ejuſque profeſſionem exceperit? Ita potuit ac debuit nominari tertius ordine Profeſſionis, qui fuerat ordine vitæ prior. Quidni autem habitarit in monte Carmeli; ſi Adam habitavit & ſepultus eſt in monte Calvariæ, uti cenſent Origenes, Epiphanius, Tertullianus, Athanaſius, Auguſtinus, Cyrillus apud Corn. à Lapide?

169 Quod Auctores Pſeudo-Papebrochio præcinentes attinet, laborabit Collator, ut probet ſcommata talia in Carmelitas jactata ab eis eſſe. *Wicklef*, mendicitatis religioſæ & Ordinum Mendicantium univerſim gravis inſectator, contra Carmelitas aliquid ſpecialiter ſcripſiſſe non dicitur ab eis qui Catalogum operum ejus texuerunt. Waldenſis veſter loco à Patern. veſtra indicato, antea mihi numquam lecto, quia fori mei non eſt, citat ex ejus libro de eccleſia & membris ejus cap. 6, hæc verba: *Carmelitæ, cum ante incarnationem Domini fundati beatam Virginem Patronam habeant ſingularem, patet eorum excellentia ſupra cunctos; nam, ut fingunt, Elias fundavit eos in monte Carmelo tamquam filios Prophetarum. Sequitur: Fratres etiam beatæ Virginis debent dici.* Iſta à Carmelitis dici, non debebamus ex Wickleffo diſcere, ſatis id omnibus notum erat; nec etiam, vere an falſo id dicerent, ex ejus teſtimonio definietur. Doctoribus iſtis res & cauſa non eget. Quo jure vel teſte Heroldum voces non ſolum *hæreticum* pag. 634 ſed etiam infeſtiſſimum *Sedis Apoſtolicæ hoſtem*, hactenus non capio; nolim tamen ſpondere, quod extremis vitæ annis in Lutheranam hæreſim non declinarit. Continuatio belli ſacri, poſt Guilielmum Tyrium (ex cujus lib. 5 lineas aliquot deſcripſi, S. Antonino, Baronio, Spondano aliiſq; conformes) à Catholico S. Morandi Præpoſito edi curata, Catholicoque Epiſcopo Baſilienſi aliiſque Præſulibus quinque ſucceſſive dicata, Carmelitas verbo nullo lædit; uti nec *Sabellicus*, cujus libros Petrus Card. Bembus maximi ſe facere oſtendit; mortuũ autem poſt Gallicam legationem Venetiis, laudavit eruditus Sacerdos Baptiſta Egnatius. Is, ut Homerus Poëmata ſua, ſic Enneades ſuas Hiſtoriarum, appellavit *Rhapſodias*, alio ſenſu quam intelligit Collator ineruditus.

170 PROTHESIS II. ANTITHESIS.

Quindecim ſummi Pontifices approbant & confirmant ſummarium Indulgentiarum, quod eſt hujuſmodi, Leo Papa IV *&c. Ita* Clemens X *& alii* XIV.

Summarium indulgentiarum quod eſt hujuſmodi, Leo Papa IV *&c. eſt apocryphum, & à Pſeudo-Leone confictum. Colligitur ex Wicleff, Luthero, & Haroldo Lutherano.*

Digitized by Google

171 **THESIS DANIELIS PAPEBROCHII.**

LEo Papa IV ſedit ab anno 847 ad 855, quando vel Carmelitas in Europa fuiſse, vel Indulgentias loca pia viſitantibus concedi ſolitas, nullo ejus ætatis teſtimonio probatur: merito igitur Bulla de iis cenſetur *apocrypha*, & auctor poteſt *Pſeudo-Leo* vocari. Pontifices autem citra curioſam indaginem confirmando oblatas ſibi ſub nomine Leonis IV Indulgentias, cum intenderent fideles certificare de ſperata gratia in eccleſiis Carmelitarum impetranda; recte præſumuntur voluiſse ipſo facto ſupplere quemcumque defectum, in ea conceſsione, quæ præjudicare nemini, prodeſse autem multis poſset.

SI vere hujuſmodi indulgentias Leo IV conceſſiſſet, juvantibus vel viſitantibus Carmelitarum eccleſias; multo magis & ipſe & deceſſores ac ſucceſſores ejus ſimiles dediſſent, modo huic, modo illi Romanæ Eccleſiæ: quod feciſſe probari nequit: ſed potius contrarium. Etenim Leoni iſti coævus fuit Anaſtaſius Bibliothecarius, ejuſque Vitam prolixiſſime deſcripſit; nec omiſit donaria eccleſiis Romanis collata, accurate notans quid & cui largitus ſit: nec tamen vel in ipſo vel in ullo antecedentium omnium aut ſequentium quatuor vel quinque Vitis leviſſima ſit mentio alicujus Indulgentiæ; nulla etiam in antiquis Pontificum Romanorum formulariis, qualia in Vaticana extant, etiam ad Leonis uſque tempora, pro quocumque argumento Brevium conſcribendorum, multo etiam levioris momenti quam ſit Indulgentiarum, & quidem perpetuarum, conceſſio, quales ſe à Leone IV accepiſſe prætendunt Carmelitæ. Quod autem nulli Romanæ eccleſiæ adhuc datum ſcitur, non debet præſumi petitum à Carmelitis, quos in Europa pro eadem ætate nullus uſpiam ſcriptor novit.

173 Neque recurras ad Syro-Græcos, qui forte in Carmelo tunc habitarint, Monachos; nullo enim auctore probabis, vel ipſos, vel alios ullos in totis quatuor Patriarchatibus Orientalibus, Romam recurriſſe pro aliqua gratia ſuis monaſteriis obtinenda; omnibus ſuos Patriarchas unice reſpicientibus, in negotiis aut rebus eccleſiaſticis quibuſcumque, niſi quæſtio iis eſſet de fide; in qua optime tunc erant cum Leone uniti, mediante fidei profeſſione; quam, mox ut erant ordinati Patriarchæ, manu ſua ſignatam mittebant Pontifici; & eamdem à ſubditis ſibi Epiſcopis, hi à Clericis Monachiſque, exigebant.

174 Quod ſpectat prænominatos Hereticos, neminem eorum puto de Summario controverſo vel ſomniando cogitaſſe. Qui illud ampliori Bullæ inſeruiſſe dicitur Sixtus IV anno 1477, poſt ipſum ponit nuda quinque nomina *Adriani* II, *Stephani* V, *Sergilii* (imo Sergii) III, *Ioannis* X, *Ioannis* XI, *Sergii* V (imo IV) qui omnes intra annos 160 à Leonis IV obitu ſederunt; nec addit quid conceſſerint; ſed tranſit ad *Innocentium IV qui Ordinem conformavit*, ſeculo 13, annis 240 poſteriorem Sergio.

175 Si quæras, unde habeatur, quod prio-

Digitized by Google

res iſti cum Leone IV aliquid Indulgentiarum largiti ſint (æque ac alii duodecim poſt Innocentium IV per annos circitur 100, quorum Indulgentiæ ſummatim indicantur) nihil aliud reſpondetur, quam quod, *propter ſingularitatem privilegiorum originales deſuper litteræ ad manus Generalis* (Martignoni) *non pervenerunt, nec de illis aliter quam ut præfertur doceri poteſt*; ſimpliciter ſcilicet aſſerendo, quod *multi Romani Pontifices* ... *diverſas Indulgentias & peccatorum remiſſiones, ac privilegia & indulta, ipſi Ordini & illius domibus conceſſerunt, quæ in eiſdem domibus ſunt recepta, & quorum continentia publicis ſcripturis in dicti ordinis eccleſiis aptiſſime reperiuntur.*

176 Credemuſne tot in locis nullos fuiſſe Notarios publicos, qui tranſcribere ab originalibus poſſent exhibenda Pontifici exemplaria? Id certe prætermiſſum non fuit in alia ejuſdem Sixti Bulla, qua confirmantur vetera Ordinis privilegia ad verbum inſertis, totis Pontificum præcedentium diplomatis, ſed incipiendo dumtaxat à Nicolao IV & anno 1288. An tanto majoris momenti Bullæ originales Romam transferri potuere, aut omnes ibidem ab olim ſervabantur, Indulgentiarum omnino nullæ? Suſpecta merito ea res eſt; niſi concedas id quod in Theſi poſui, Pontificem parum curaſſe de Auctore Indulgentiarum, quas omnino volebat ratas eſſe, quomodocumque vel undecumque eas haberent vel non haberent Carmelitæ; pro ut poſui in Theſi; ac voluiſſe pro indubitatis teneri, propter *nonnulla dubia ſuborta* circa illas *aliaque indies formidanda*, ſupplendo eorumdē quemcumque defectum.

177 Eſt ſane mirabilis temporum, rerum ac perſonarum in iſta Sixtina ſecunda confuſio: ſiquidem poſt indicatas Indulgentias à quatuor Innocentiis IV ſucceſſoribus obtentas, venitur ad Privilegium Lucii Papæ IV (qui nullus hactenus extitit) velut unius ex deceſſoribus Innocentii quarti, ad quem ejuſque Indulgentias tandem reditur.

178 Et hoc agnoſcens Ordinis Annaliſta Lezana, Indulgentias Lucio quarto male imputatas, adſcripſit Lucio III ad annum 1182, quando jam indubitabiles Carmelitæ aliqui, iique Latini & bene Catholici, ſub Latino Priore in ſacro monte ad fontem Eliæ habitabant; qui aliis ſacris Palæſtinæ locis dari cœptas Indulgentias, petere pro ſuo etiam ſacello potuerunt à Lucio III: cujus bulla aliqua, decurſu ſeculorum fere quinque vix amplius legibilis, ſolam initialem nominis litteram L retinuerit, vel (ex uſu illorum temporum) ſolam habuerit ab initio ſcriptam loco nominis: ex qua littera nimius aliquis pratenſæ vetuſtatis amator, *Leonem* ſibi fuerit imaginatus: qui ne tanto ante Innocentium IV intervallo nullos habuerit auctores ſimilis gratiæ, iſtis præmature nominatis Carmelitis conceſſæ, addiderit nuda iſtæc quæ dixi nomina.

179 Dico igitur fidenter, cum omni tamen qua par eſt erga ſucceſſores Pontifices reverentia, qui (ſicut de ſuppoſitio Conſtantini edicto loquitur Baronius) *abſque aliqua impoſturæ ſuſpicione & indagatione, bona fide, ſicut legerint, ita receperint.* Dico, inquam, ſecundam Sixtinam vel totam ſuppoſititiam eſſe, ſumptis ex prima & genuina ad initium & finem verbotenus iiſdem terminis formuliſque, vel ſaltem interpolatam ea parte, quæ continet Pontifices Lucio III anterioris.

180 Cum autem hoc dico, non puto me facere injuriam ceteris, fraudis ignaris; non magis quam fecerit prælaudatus Lezana, qui primigeniæ Ordinis Regulæ, ab Alberto Patriarcha ſcriptæ, & à variis Pontificibus confirmatæ, agnoſcit additum temere annum datæ, & quidem à vero alieniſſimum, qui in vetuſtioribus exemplis non reperitur, invenitur tamen in ecgraphis bullarum

In-

Innocentii IV & Honorii III, apud eumdem Lezanam ad an. 1171, male adſcriptum Regulæ prædictæ. Quare excandeſcens ille ſic exclamat, *Qui, quod in regiſtro non extat, in exemplari apponere non verentur, nedum corrigendi, ſed expuniendi ſunt.* Nolim ego tam ſeverus eſſe, Corrigatur quod peccatum eſt, & qui peccavit excuſetur qua poteſt, atque cum Accuſatore meo, liberaliter verbis meis addente ac detrahente quod lubet, omnes ſimul ſcribantur in libro viventium.

181 PROTHESIS .III. ANTITHESIS.

Quindecim ſummi Pontifices approbant & confirmant conſtantem ac perpetuam traditionem Ordinis Carmelitarum, extenti à mari uſque ad mare, propter antiquitatem ſuam. Sixtus IV & alii XIV.

Carmelitarum de ſua antiquitate traditio, traditiunculis male conſutis leviſſimiſque fundatur conjecturis. Ita Heroldus, & Centuriatores per conſequentiam.

182 THESIS DANIELIS PAPEBROCHII.

CArmelitarum de ſua antiquitate non antiquiſſimam traditionem, eo ſenſu acceptam, ac ſi Ordo ſuus ab annis ante Chriſtum 900 cœptus, & citra interruptionem fuerit uſque modo continuatus; non approbavit nec confirmavit Sixtus IV, verbis ſupra ad 1 Theſim productis, & commode explicatis: & quæ pro ſumma illa antiquitate dicuntur, parum ſolidis nituntur fundamentis.

TRaditionem dico *non antiquiſſimam*, utpote natam in Europa ab iis, qui, cum à majoribus audiviſſent Ordinem Elia auctore inſtitutum (per revelationem ſcilicet primo Priori Bertholdo factam) neque id ſcirent diſtinctius explicare, interrogati, unde vel à quo eſſent; inſtitutionem illam nimis crude acceperunt, & ad modum aliorum Ordinum (puta Prædicatorum à S. Dominico, Minorum à S. Franciſco) imaginati ſibi ſunt in Elia plus quam exemplum ſolitariæ vitæ, ratione cujus dicatur *Princeps*, *Dux*, *Pater Monachorum*; quomodo in Lectionibus 15 Januarii; S. Paulus vocatur *Eremitarum auctor & magiſter*, licet diſcipulos habuerit & reliquerit nullos.

184 Nihilominus ſic conceptæ Inſtitutioni veteris in lege antiqua monachiſmi, ſub tribus religioſis votis probandæ adducuntur, veluti certiſſima documenta, primum Latini nec vetuſti hominis liber de inſtitutione Monachorum, tamquã à Joanne Hieroſolymitano, Hieronymi coævo; deinde Joannes Antiochenus, pro anno 130, propter aliquem Poſſevini ſeu potius typothetarum ejus errorem, quo omiſſa litterula una, 130 legitur; pro 1300; tertio Cyrilli epiſtola, quæ nec ipſam quidem Carmelitarum veterum Carpitam apte deſcribit; denique S. Angeli vita, per neſcio quem Enochum, fictitium Patriarcham: nihilo minus quam ipſa conficta eſt tota.

185 Pro continuatione vero aſſerenda, in Ordinem Carmeliticum involvuntur omnes in Scriptura nominati Prophetæ & filii Pro-

Digitized by Google

Prophetarum, Nazaræni inſuper, Rechabitæ & Eſſeni, & tantum non Pythagoras cum diſcipulis; item Enoch ab Amathim, ante finem ſeculi 15 notus nemini; Baſilides quoque, Serapidis Sacerdos Tacito & Suetonio, fauſta Veſpaſiano Imp. inſpectis extis vaticinatus; nec interim apud Scriptores ſacrarum in Terram ſanctam peregrinationum ulla montis Carmeli notitia, nulla apud alios habitantium in eo Religioſorum invenitur mentio, à tempore S. Hieronymi.

186 Hæc ego animadvertens, nec iis ſatisfieri poſſe cenſens; cum inveni ſcriptorem, S. Bertholdo coævum, Joannem Phocæ, qui anno 1175 Terram-ſanctam, uti invenerat, ſic fideliſſime deſcribens primus fecit mentionem Carmeli, ut ſanctorum locorum ultimi; numquid non merito dicere potui, quod, omiſſis *traditiunculis male conſutis leviſſimiſque conjecturis*, certiora docere poſſem de vero Ordinis præſtantiſſimi, ſaltem ut eſt Latinus, initio?

187 Juvat omnino ejus verba, Cangio aliiſque eruditis æſtimatiſſima, hic reproducere. Num. 26, poſt deſcriptum eleganter locum ejuſque diutinam deſolationem, ſic habet: *Πρό τινων χρόνων ἀνὴρ μοναχὸς, ἱερεὺς τὴν ἀξίαν, πολιὸς τὴν τρίχα, Καλαυρηδόθεν ὁρμώμενος ἐξ ἀποκαλύψεως τοῦ προφήτου τῷ τόπῳ ἐπιδημήσας, ἐν τοῖς τόποις ἐκείνοις καὶ ὡς ἐν τοῖς τῆς μονῆς καταλύμασι, θριγγίον πήξας μικρὸν, καὶ πύργον οἰκοδομήσας, καὶ ναὸν ἀνεγείρας μικρὸν, καὶ ἀδελφοὺς ὡσεὶ δέκα συνάξας, νῦν τὸν ἅγιον χῶρον ἐκεῖνον οἰκεῖ. Ante aliquot annos* (puta circa 1155, uti ex Chronologia Priorũ ibidem, colligo ante tomum 3 Maji p. XLIX) *homo Monachus* (Bertholdum omnino indicant locus & tempus, licet barbarum ſibi nomen memoriæ non mandaverit Græcus advena) *dignitate Sacerdos, capillitio canus, è Calabria oriundus, ex revelatione Prophetæ, immigravit in hunc locum; & ibidem, veluti in cujuſdam monaſterii reliquiis, & parvo defixo vallo ac turri ædificata, ædicula etiam excitata, & collectis quaſi decem Fratribus, nunc locum illum ſanctum habitat.*

188 Hæc tam diſtincte & ab auctore tam vicino ſcripta inveniens, potui ſcribere tom. 1 Aprilis pag. 779: *Quomodo illi* (noviſſimi ſcilicet incolæ Carmeli, pluribus ſeculis deſolati) *locum cœperint habitare; quo primùm vitæ magiſtro uſi, quot numero fuerint; non ego per abrupta gratuitarum conjecturarum, nec per lubrica traditionum incertarum requiram, ſed audiam irrefragabilem atque oculatum teſtem.* Iſti ſcilicet, quos ille indicat, ſunt *ſancti Patres, qui montem ſanctum Carmeli, juxta Eliæ fontem, inhabitarunt*; poſtquam eumdem à S. Elia habitandum acceperant (ſicut ipſe & Eliſeus in eo habitarant olim) & poſteris ſuis Carmelitis *ſucceſſione hereditaria* tenendum reliquerunt. Intermedios, & quidem ſucceſſione continua nec unquam interrupta, fruſtra requires; & cum inveneris, necdum invenies tales ibidem, ſeculo X atque XI, à quibus RR. PP. Carmelitæ poſſint honeſte dicere ſe proceſſiſſe, ut mox Theſi 8, 9, 10 apparebit.

189 PROTHESIS .IV. ANTITHESIS.

Trecentis annis ante Alexandrum Papam, Leo Papa IV dedit Indulgentias viſitantibus eccleſias B. M. Virginis de monte Carmelo. Ita Clemens X & alii XII.

Ordo Carmelitarum non præceſſit Alexandrum III, nec Aymericum Patriarcham Antiochenum, viventem ſub Alexandro III. Colligitur ex Wicleff & Haroldo Luthérano.

Digitized by Google

190 THESIS DANIELIS PAPEBROCHII.

NOn Leo IV, ſed veroſimiliter Lucius III, potuit circa annum 1183 dediſse indulgentias Carmelitis Latinis & orthodoxis, qui circa annum 1155, paulo ante Alexandrum III & Aymericum Patriarcham Antiochenum, incolere montem ſanctum cœperunt: Sixtinam autem ſuppoſititiam vel interpolatam Bullam, potuit Clemens X, aliique confirmaſſe bona fide, ſicut deceſſor ejus Clemens IX, bona fide probaverat fundationem Carmelitarum Bilbai, *falſis relationibus* inductus, Clemente X ipſomet teſte.

191 PROTHESIS .V. ANTITHESIS.

Carmelitæ, qui dicunt Patrem ſe habere Eliam, quam plurimis religioſis eruditis & doctrina præſtantibus vigent ac reſlorent. Ita Ioannes XXII, Paulus V, Sixtus IV, Clemens VIII.

Carmelitæ, qui dicunt ſe Patrem habere Eliam, ſunt ignorantes, ineruditi, garruli, nugatores, & commentorum figuli. Ita Wicleff & alii hæretici.

192 THESIS DANIELIS PAPEBROCHII.

CArmelitæ, qui dicunt ſe habere Patrem Eliam, id vere dicunt (ſicut & ipſi & Servitæ & Mercenarii dicunt, ſe matrem habere Mariam) quam plurimis Religioſis eruditis & doctrina præſtantibus in facultate Philoſophica, Theologica, aliiſque gravioribus ſcientiis viguerunt & vigent; neque id debemus ex Pontificum Bullis diſcere, cum opera ipſa id palam loquantur: aſt in facultate Hiſtorico-critica, ſuperiori ſeculo primum excoli cœpta, deſiderari quidpiam in ipſis poterit, quamdiu contrariis prorſus nitentur principiis, quam paſſim in illâ eruditi ſoleant ſequi.

SI qui inter illos etiam crediderunt, licitum pro pietate mentiri, & falſas ſcripturas comminiſci; eos relinquo cenſuræ altiori. Non facile autem invenias in meis ſcriptis nomini alicujus Carmelitæ, nedum Carmelitarum in genere, appoſita epitheta ex præmiſſis à Pſeudo-papebrochio: ſed ejuſmodi titulis, una cum Nicolao Antonio, auctore Bibliothecæ Hiſpanicæ; & Cardinali d'Aguirre, ipſius Bibliothecæ partem 2 Romæ imprimi faciente; ſoleo talibus titulis deſignare Auctores pſeudo-chronicorum, quæ ab annis circiter 100 in Hiſpania cœperunt legi, & pene tamquam altera

Digitized by Google

altera Euangelia haberi; quibus ſub initium decepti quoque fuere viri alias eruditi, Salianus, Cornelius à Lapide &c. æque ac libro de inſtitutione Monachorum. Fraude tamen paulatim detecta, *nemo jam fere extra Hiſpaniam eſt, qui illis fidem habeat*, præter Carmelitas.

194 Hi nempe fidem etiam habent nugaciſſimo Pſeudo-antonini itinerario, à me ante tom.2 Maji producto, & comparato cum Joannis Phocæ Hodœporico, graviſſime ac religioſiſſime ſcripto, ut ſupra vidimus. Cur autem hunc ipſi ſuſpectum habeant, de illo nequiverint dubitare, alia nulla adferri poteſt ratio, quam diverſus in utrumque ſcriptorem affectus; eo quod hic non placeat in deſcriptione Carmeli, licet à Leone Allatio Latinitate donatus, à Bartoldo Nihuſio publicatus, viris utique eruditiſſimis; & Auguſtino Chiſio Nepoti Fabii Chiſii tunc Cardinalis, poſtea Papæ Alexandri VII, dedicatus, atque inter litteratorum manus ab annis 40 verſatus, cum approbatione communi; meritus etiam bene de ipſo Carmelo, quem pridem deſitum locis ſacris annumerari, primus in eorumdem cenſum retulit.

195 Suſpectandi cauſam rogati Carmelitæ, aliam nullam ſciunt adferre, quam quod ſcriptor ſit Græcus, & liber ejus excuſus in Hollandia. Nempe ibi degebat pius Sacerdos Nihuſius, & copia ſuppetebat pulcherrimorum typorum; ubi ſimiliter excuſum antea fuerat pulcherrimum & grande opus ejuſdem Allatii, de Eccleſiæ Occidentalis & Orientalis perpetua conſenſione, eodem Nihuſio curatore. Deinde, *præterquam quod Manuſcripta Allatii* (ut cum Cangio loquar) *adhuc Romæ invenire ſit; quid, quæſo, Hollandorum aut Proteſtantium intereſt de origine Ordinis Carmelitarum? An pravi derunt illi hanc controverſiam, ut auctorem apud ſe impreſſum falſificarent?* Quod autem ſcriptor Græcus ſit, quem id ſapientem movere poſſit, ad dubitandum de illius fide circa Carmelum, quando in toto ejus libro nihil eſt, in quo fundari poſſit aliqua ſuſpicio fraudis? Hæc ſi ſubeſſet aliqua, pluribus locis ipſa ſe proderet, ſicut ea ſe prodit in Pſeudo-Antonini Itinerario ad ſingulos fere paſſus, Carmelitis tamen non improbato.

196 Sed redeo ad commentorum Pſeudo-dextrinorum figulos, nequis eos putet Carmelitas fuiſſe. Alii omnino illi ſunt, atque utinam nomina eorum poſſent latere, quos prudentiores Hiſpani præfati, cum iiſque Marchio Agropolitanus, nunc etiam de Mondexar, & Comes Tendiliæ atque utroque titulo ex Magnatibus Hiſpaniæ, aliique poſt illum protraxerunt in lucem, ex propriis ſcriptis convincendos. Non ſunt illi, inquam, ex Ordine Carmelitarum: ſed hi ſtudioſiſſime propugnant ſuppoſititia iſtæc Chronica, vel non volentes, vel non valentes à verioribus ſecernere; eorumdemq; auctoritates adhibent, ad probandam Ordinis antiquitatem: quos equidem commiſeratione potius, quam objurgatione dignos cenſeo.

197 Talis anno 1690 prodiit Fr. Hieronymus à Conceptione, Hiſtoriæ Gaditanæ Compilator, profeſſus *ſpecialiter* ſequi *Dexterum, Iulianum, Aubertum*, velut *hoc tempore maxime uſitatos, maxime receptos, maxime graves Annaliſtas*. Ex quibus ſcilicet nobis producit *Hiſpanam Reginam Amarillem, filiam Heſperi & Leocadiæ, domitricem Italiæ, & multarum in ea urbium fundatricem, longe prius quam Romulus Romam conderet*; tum *Nabuchodonoſorem, qui ſubacta, poſt Aſiam totam, Hiſpania, in hanc traduxerit captivos Iudæos; cum iiſque Samuelem vel Malachiam, Uriæ Prophetæ filium, atque adeo Carmelitam; quem ibi mortuum ac ſepultum, non jam quatriduanum, ut Chriſtus Lazarum, ſed quinqueſeclem reſuſcitarit S. Iacobus, & Petrum nominatum conſecrarit Epiſcopum*; eum ſcilicet, de quo

egi tomo 3 Apr. pag. 1001. Omitto ſimili auctoritate aſſertam *Chriſti Geneologiam ex Machabæis, Machabæorum ex muliere Gaditana; Magos, Chriſti adoratores, Gaditanis navibus advectos in Iudæam revectoſque in regionem ſuam; Conſultos de Chriſti nece per epiſtolam, Hieroſolymis miſſam, Hiſpanos Iudæos, ab eadem prorſus alienos*; aliaque hujuſmodi plura, magnis encomiis plauſuque excepta quidem à Doctoribus & Qualificatoribus extra Italiam non paucis, ſed apud ſapientiores non excuſatura & hos & Hieronymum illum Carmelitam, quominus *Commentorum*, non quidem *figuli* (nec enim iſtorum, quæ dixi, fabricatores ſunt) ſed *approbatores* nominentur.

198 PROTHESIS .VI.

Carmelitæ ſunt ſpeciali caritate fulgentes, & imitatores Patris ſui & Prophetæ Eliæ. Ita Sixtus IV, Gregorius XIII, Paulus V, Clemens VIII, & Alexander VII.

ANTITHESIS.

Carmelitæ ſunt paſſione excæcati, furioſi Poëtæ, ſuæ rabiei ſpumam evomentes: colligitur ex Wicleff & aliis hæreticis.

219 THESIS DANIELIS PAPEBROCHII.

NIhil titulis illis detractum volo, quos Pontifices iſti ſuo quique tempore veraciter dare Carmelitis potuere: ſed neque excuſatum Poëtam eorum unum, qui ſuis Epigrammatis non me ſolum, ſed etiam S. P. N. Ignatium fundatamque ab eo Societatem maledictis inceſſit. *vide Tom. 2 Maji pag. 714 & 715.*

EQuidem dubito, an idem quod prænominati Pontifices, facturus ſit hodiernus Innocentius XII, cum ante 1 Tomum Junii (præter libellum Accuſatoris ſupplicem, Innocentio XI inſcriptum, ſed probatum nunquam; & hanc noviſſimam Exhibitionem errorum) explicatam videbit longam ſeriem famoſorum contra me meaque opera libellorum, & audiet hujus ipſius anni triumphalia geſta. Si hęc ſit caritas Elię, quam imitantur; neſcio quid futurus ſit zelus, quo ille uſus in peccatores, ipſi abutuntur in omnes, etiam amiciſſimos ſibi & quantævis dignitatis viros, quos antiquitati à ſe prætenſæ experiuntur contrarios: quo fit ut plurimi malint tolerare eos, quidlibet publice ac privatim jactantes pro ſua ſententia; quam contradicendo, tam impotenter diſputantium dentes calamoſq; provocare. Nobis non licuit eſſe tã beatis, quibus tacere de iſta antiquitate volentibus, innocens ſilentium crimini tanto datum eſt, ut prorſus inexcuſabiles videremur, niſi illius rationem dediſſemus, ſicut late deduxi in Apologia præliminari ante Acta B. Aloyſii Carmelitæ tom. 2 Maji pag. 709 & ſeqq.

201 Quod attinet ad ſcommata, quæ Pſeudopapebrochius impegiſſe dicitur Carmelitis; ſi Accuſator meus totum Ordinem repræſentaret, fortaſſis ei non male quadraret epithetum primum, quo *paſſione excæcatus* diceretur, æque ac alii ei ſimiles multi. Nunc bene, quod propter ipſum & complices ejus, non debeant tales audire omnes alii, præſertim ante editum Aprilem noſtrum; licet plerique poſtea, excitati criminibus & erroribus mihi contra veritatem imputatis, caritatis religioſæ limites, in ipſis

etiam

Digitized by Google

etiam contentionibus litterariis tenendos, haud parum cognoſcantur exceſſiſſe.

202 Similiter dico, non debere alios turpi nota à me affectos dici, quam merebatur Poëta ille, cujus in me Epigrammata obiter delibavi cit. Tom. 2 Maji pag. 715. Si Collator expreſſiſſet integrum tenorem verborum meorum, quibus dico quod *Poëta furioſus, rabiei ſuæ ſpumam evomuit in noſtram Societatem, ejuſque Inſtitutorem Ignatium*; non fuiſſet viſa juſto acerbior cenſura, neque in omnes aut multos intorta; ſed in unum unicum Auctorem, qui ceteris ibi relatis etiam hoc ſubjungebat (Ignoſcite Patres, proferre cogitis quæ tacita volueram, ipſe autem in quodam famoſo libello integre imprimenda dedit) ſubjungebat, inquam, etiam hoc:

Quas Benedictinis Ignatius abſtulit ædes,
An bene facta putas? Ne bene dicta quidem.

203 Age: ſi ego ſic luderem in *S. P. V. Eliam*, propter cœnobia quædam, quæ Lezana veſter narrat ex voluntate Magiſtratuum & Pontificis Romani conſenſu, ſumma cum Ordinis commendatione, ipſi collata, veteribus incolis vel extinctis vel alio amandatis pro cauſa publicæ utilitatis; idque facerem, ut Poëtæ iſti par referrem; nonne & ego merito dicerer, inſanire ac furere?

204 PROTHESIS .VII. ANTITHESIS.

Carmelitæ ſunt virtutibus & ſinceritate vitæ pollentes. Ita Sixtus IV & alii quam plurimi Pontifices.

Carmelitæ ſunt impoſtores, qui Bullas finxerunt, & Apoſtolica diplomata falſificarunt. Colligitur ex hæreticis.

205 THESIS DANIELIS PAPEBROCHII.

Tales ſunt Carmelitæ plerique, quales ſummi Pontifices eſſe ex merito dicunt, *ſed non omnes*, ſicuti & Apoſtoli *Joan.* 13, quando Jeſus eis dixit, *Jam vos mundi eſtis.*

Neſcio quinam ſint hæretici, ex quibus colligatur, Carmelitas Pontificũ Bullas falſificaſſe, cum neminem illorum ſciam, qui ſuſpectarum mihi Bullarum fecerit aliquam mentionem. Carmelitarum quoque neminem memini appellatum à me *Impoſtorem*; ſi feci uſpiam, emendatum cupio. Certe ſic non potui, nec volui appellare multos, nedum pleroſque, nedum omnes, prout indefinita propoſitio ſonare videtur.

207 Fuiſſe tamen inter omnes ſubinde aliquem, non eâdem *ſinceritate pollentem*, qui fingeret quidpiam, patet ex ipſorum Annaliſta Lezana ad annum 1171, qui annus Regulæ, ab Alberto Patriarcha Carmelitis datæ, ſubſcribitur in Bullario; & tamen ipſe, ex fide antiquiorum exemplarium, probat, nullius anni notam Regulæ adſcriptam originaliter fuiſſe. Quare inquit, *qui Innocentii IV Bullam, cum Regula Datâ ſubſcribunt, nedum corrigendi, ſed expuniendi ſunt; cum, quod in regiſtro non extat, in exemplari apponere non verentur.*

208 Factum id putatur zelo nimis ſimplici, quo Ordo videretur Dominicanis & Franciſcanis antiquior plus quam annis 40. Ut ut eſt; factum agnoſcit Lezana, nec quidquam addit, quo præſumptioni eximat Carmelitas; cum ipſorum Regula, toties tranſ-

Digitized by Google

ſcripta ; & annum Datæ expreſſum paſſim habens, præſumi non debeat, alibi quam in ipſorum monaſteriis, & ab aliis quam Carmelitis , fuiſſe additione Datæ falſificata. Quiſcumque eo auſu primus illuſit Ordini, ut per duo deinde vel tria ſecula, etiam in exemplaribus Sedi Apoſtolicæ oblatis , legeretur annus 1171 ſubſcriptus Regulæ, noxam ſane minime levem committit in ſe, & intulit aliis.

209 PROTHESIS

VIII

Carmelitæ ſunt Religionis ſpeculum & exemplum. Ita Sixtus IV, Gregorius XIII, & alii.

IX

Carmelitæ ſunt morum ſanctitate, ac propagatione fidei orthodoxæ conſpicui. Ita Sixtus IV & Clemens VIII.

X

Carmelitæ fructuoſis miniſteriis & pene innumeris pietatis operibus , uberes fructus in agro militantis Eccleſiæ producunt utiliter: ita Sixtus IV, Sixtus V, Paulus V, & Clemens VIII.

ANTITHESIS.

VIII

Carmelitæ Religionis & nominis religioſi jus amiſere. Nullus hæreticorum in talem audaciam proſilivit.

IX

Carmelitæ ſunt moribus ac fide diverſi, ut ſunt hæretici.

X

Carmelitæ tanquam inutiles rami ab Eccleſiæ agro , una cum ſuo trunco (ſcilicet S. Propheta Elia) per ſchiſma ſciſſi ſunt , ſicut ſchiſmatici.

210 THESIS DANIELIS PAPEBROCHII.

QUam libens ſubſcribo præmiſſis omnibus RR. PP. Carmelitarum laudibus , tantum abominor Pſeudo-papebrochium, contra illos effutientem , quæ numquam ego contra illos cogitavi. Deteſtor ergo *audaciam hominis , in qualem nullus hæreticorum proſilivit* ; & velim ipſi viciſſim abominentur Patres Carmelitæ titulum, libro *Exhibitionis errorum* præfixum , & enormitatem cenſurarum ex eodem deſumptarum, quales hæreticorum nullus, ne quidem Lutherus atque Calvinus unquam ab Apoſtolica Sede tulerunt; & qualem Catholicus ſcriptor nullus contra hæreticum quemcumque peſſimum, nec ſcio an hæreticus contra Catholicum, unquam libro ſuo præfixit.

LOcus, unde ſumptæ ſunt horribiles iſtę blaſphemię, non indicatur quidem, uti nec alii ulli tota Comparatione præmiſſa ; invenitur tamen tom. 1 Aprilis pag. 777, ubi non loquor de Carmelitis, ſed de Pſeudo-monachis Syro-græcis, quales ſoli in Palæſtina ac Syria erant, quando in montem Carmelum venit S. Bertholdus, habitaturus ad fontem Eliæ, & ſocios ibidem primos collecturus. Ibi ego, Carmelitarum Ordinem ex tam exiguis principiis vel natum, vel (ut ipſi mallent audire) renatum,

comparo

Digitized by Google

comparo Euangelico grano Sinapis; nolim quidquam dixiſſe *in præjudicium Elianæ ſucceſſionis*, ſicut hæc à PP. Carmelitis prætenditur, neque vel ibi vel alibi eatenus à me abſolute negabatur; ſed tantum aſſerebatur talibus argumentis niti, quibus non cogatur hominis vel modice eruditi intellectus ad aſſenſum, ne probabilem quidem.

212 Hoc ubi feci loco citato, continuo ſubjungo n. 42: „ Cum autem dico ſemen „ exiguum, in Carmeli ſolitudine ſilvarumque condenſis, cælo propemodū ſolo conſcio jactum; & uſque dum Regula tenero „ germini congrua adjungeretur, lentis auctum progreſſibus; ſoli autem nativi malignitate victa, in ramoſam denique excreviſſe arborem: hæc cum dico, nolo ſic accipi, quaſi intendam negare, ipſum illud „ exiguum ſemen deciſum fuiſſe ex vaſta „ aliqua & annoſa arbore, quæ (ſicut habet „ Ordinis Carmelitici qualiſcumq; traditio) „ ab Elia quondam plantata fuerit; & legi „ gratiæ per Apoſtolos inſerta feliciuſque „ revireſcens, Orientem implerit Monachis; „ quorū ſucceſſores ac poſteri Elianum inſtitutum propagarint; donec inutiles rami „ ab Eccleſiæ agro una cum ſuo trunco per „ ſchiſma exciſi, nominis tanti jus amiſere; „ quod tamen conſervatum ſit in ſemine, in „ illis, inquam, pauculis ſub Bertholdo eremitis; qui licet lingua, ritu, fide, moribuſque diverſi ab iis, in quorum locum „ ſucceſſiſſe præſumuntur, poſſunt tamen „ dici etiam ipſi Eliani inſtituti propago.

213 Non video cui debeant diſplicere hæc, S. Bertholdi ſocios ſecernentia à ſchiſmaticis, qui tunc fuere toto Oriente Monachis; quos tamen permitto concipi ut arborem annoſam, cujus truncus non ſit S. Propheta Elias (uti calumniatur Collator, cum per ſchiſma ſciſſum dici) ſed plantator illius: truncus autem ſit monaſticus in Oriente ſtatus, in varia inſtituta velut ramos diffuſus. Poteram S. Eliam etiam trunci illius nominaſſe radicem, ex qua (illis propter ſchiſma exciſis) per memoriam actæ ab eo Eremiticæ vitæ, non jam deciſum ſit exiguum ſemen; ſed novus ſurrexerit ac felicior ſurculus; Ordo ſcilicet Carmelitanus modernus, quem amamus ac reveremur.

214 De Monachorum Syro-Græcorum in ſchiſmate & hæreſi pertinacia, vide dicta tomo 3 Maji pag. 806 num. 7 ex Jacobo Vitriaco, talium rerum certiſſimo teſte. Quomodo autem ipſorum tunc ultimus Patriarcha Simon, fuerit erga Latinos affectus, teſtatur ejuſdem liber, contra illos in azymo ſacrificantes, repertus à R. P. Mabilione, & allegatus tomo 7 Maji pag. 702, ubi additamentum iſtud, Chronologiæ Hieroſolymitanæ inſerendum, ſic concludo.

215 *Cum Patriarcha & Epiſcopi Syro-Græcorum medio ævo, ferme acciperentur ex Monachis, & hi ut plurimum ejuſdem eſſent cum ſuis Prælatis ſententiæ; atque alienationem à Latinis multo manifeſtius & liberius profiterentur; videant Religioſi quidam Ordines, inde in Europam traducti, utrum tantopere laborandum ſibi ſit, ut ab antiquis in Syria & Palæſtina. Monachis ſe proceſſiſſe perſuadeant; & an non honeſtius aſſeverarent, primos ibi Latinos Eremitas, habuiſſe commune nihil cum Syro-Græcis Monachis* (addo nunc, *Quibus mediantibus prætenſa cum antiquiſſimis Sanctis connexio facienda eſſet*) nihil, inquam, commune, *præter exemplum & patrocinium Eliæ in Carmelo*, cum illis habuiſſe. Quod ſi etiam per tales tenere & continuare ſucceſſionem ſuam malint RR. Patres, ſaltem non ægre ferant meam bonam voluntatem, majores eorum Latinos & Catholicos, à Syro-Græcis ſchiſmaticis ſecernendi; neque putent quæ de his tam diſerte pronuntiavi, ſibi me applicata voluiſſe.

Digitized by Google

EPILOGUS COLLATORIS.

216 HAc ratione poteramus conferre plurimas Papebrochii Propoſitiones, alias cum articulis ſanctæ Fidei noſtræ, alias cum Scripturis ſacris, multas cum traditionibus Eccleſiæ, nec paucas cum doctrina ſanctorum Patrum; inventuri omnes ut minimum ſuſpectas, & infamium hæreticorum auctoritate ſubnixas; quemadmodum huic ſuperſtruuntur omnes jam relatæ.

217 Neque ſtylus videtur non dignus cenſura; cui merito applicaveris hunc Hieronymi, contra Jovinianum ſcribere incipientis, textum: *Cum legiſſem* (Commentariolos Joviniani) *& omnino non intelligerem, cœpi revolvere crebrius; & non verba modo atque ſententias, ſed ſingulas pene ſyllabas diſcutere; volens prius ſcire quod diceret, & ſic vel reprobare vel redarguere quod dixiſſet. Verum ſcriptorum tanta barbaries eſt, & tantis vitiis ſpurciſſimus ſermo confuſus, ut, nec quid loquatur, nec quibus argumentis velit probare quod loquitur, potuerim intelligere. Totus enim tumet, totus jacet: attollit ſe per ſingula; &, quaſi debilitatus coluber, in ipſo conatu frangitur: non eſt contentus noſtro, id eſt humano more loqui; altius quiddam aggreditur: parturiunt montes, naſcetur ridiculus mus .... Quotieſcumque eum legero, ubi me defecerit ſpiritus, ibi eſt diſtinctio. Totum incipit, totum pendet ex altero; neſcias quid cui cohæreat, & exceptis teſtimoniis Scripturæ, quæ ... mutare non auſus eſt, reliquus ſermo omni materiæ convenit, quia convenit nulli.*

218 Omnia verba deſcripſi (*etiam illa quæ brevitatis ſtudio hic prætermiſſa ſunt, Jovinianarum elegantiarum ſpecimina*) quia nullum abundat verbum: & ſingula ſelecta videntur ad propoſitum caſum.

RESPONSIO.

219 QUam nullo juris ordine ſervato hæc fiant, publicenturque in vulgus, quæ Judex primum videre ſolus, tum reo deberet communicare, *etiam in cauſis quæ Romani Pontificis judicio ſubjiciuntur*, docet P. Janningus, in ſua amica Expoſtulatione, ante tomum 1 Junii legenda n. 12 & ſeqq. De ſtylo Latino non puto ex Hiſpania expectandum judicium, ubi oportuit loca ex meis libris accuſanda vulgari linguæ reddere omnia; quam bona autem id fide factum ſit, judicabunt ii, qui textum textui conferre ſcient & dignabuntur.

220 Porro ut Collatori facile fuit ex Hieronymo arripere aliquid, quod ipſemet forſitan non ſatis intelligebat, apte tamen videbatur poſſe intorqueri in eum, cujus non tam ſtylus quam argumentum diſplicet; ſic ego non ægre multo plura, ſumpta ex eodem Hieronymo, retorſerim in Exhibitorem errorum mihi imputatorum; neque enim poſſum in Collatorem, cujus nomen noſſe mihi necdum contigit. In hunc tamen poſſum conferre illud S. Baſilii Epiſt. 82 ad Patrophilum: *Homines illi, qui nos odio perſequuntur, ... aſsiduis nos calumniis gravarunt, Purgavimus quidem nos ſemel atque iterum ... nec aliquid prodeſſet ſi perpetuo nos defenderemus, propterea quod, nobis procul diſsitis*; (addo ego, & quid alibi ſpargatur ſæpe diu ignorantibus, certe promptam defenſionem non ubique terrarum habentibus) *mendacibus noſtris detractoribus in promptu ſit è vicino, ſuis adverſum nos delationibus, vulnerare cor facile, & convitiis credendis expoſitum, neque doctum, alteram auriculam abſenti illibatam eſſe ſervandam.* Hujuſmodi cor utinam ſolum vulgus haberet! & quandoque non haberent etiam illi, quibus de aliena fama committitur judicium.

ART. III.

Digitized by Google

EXHIBITIONIS ERRORUM

ARTICULUS TERTIUS.

ACCUSATIO PROOEMIALIS.

Exhibentur illa, quæ inter Acta Sanctorum habet Papebrochius, contra Summorum Pontificum Bullas, aliaſque litteras Apoſtolicas.

RESPONSIO.

QUænam ea ſint, expectabo; reſponſionem ad ſingula, explanationemque dilucidam paratus ſtatim præſtare. *Quantam*, inquis, *deferentiam, fidem & obſervantiam univerſi Catholici debeant Bullis, aliiſque Apoſtolicis litteris oſtendit Iacobus à S. Antonio in Appendice conſultatoria* editâ anno 1682: ſed & oſtendunt alii plures, non minoris quam Jacobus ille auctoritatis. Quid tamen & quam efficaciter contra me oſtendat, non invitus edocebor.

2 Ais, *Societatem docere*, quod nemo, *niſi per Pontificiæ Majeſtatis, ac Vicarii Dei contemptum, recedere poſſit à Bullis aliiſque litteris Apoſtolicis.* Cur tenebras & confuſionem ubique amas, R. Pater, Accuſatoris non admodum recti ac fidelis indicia? ubinam hoc Societas tecum docet indefinitè? Quænam id indefinitè docet ſchola in Eccleſia? Omnes aſſerunt, recedi non poſſe à Bullis aliiſque litteris Apoſtolicis in quibuſdam cauſis: in nullis recedi ulla ratione vel auctoritate poſſe, neminem præter te, qui aſſerat, legiſſe vel audiviſſe me memini.

3 Satis ſibi conſtat excellens Sanctæ Sedis auctoritas, exoticis ejuſmodi & paſſim rejectis extenſionum figmentis minimè indigens. Nihil me ei infallibilitatis, nihil reverentiæ à Catholicis tribui ſolitæ negaſſe memini. Nihil reipſa negaſſe, cœpi oſtendere paragrapho ſuperiore, & pergam deinceps, refutando accuſationes tuas circa ſingula. I præ, Accuſator: nil morabor, premam ubique ductoris veſtigia.

§. I. ACCUSATIO.

4. Papebrochius impugnat cum Hæreticis epiſtolas Decretales Summorum Pontificum.

RESPONSIO.

EXpectas procul dubio, Lector, fore ut Adverſarius probandum ſuſcipiat, quod vel omnes epiſtolas Decretales rejiciam, vel ſaltem aliquas, tamquam catholicæ fidei vel Chriſtianis moribus non ſatis convenientes. Omnes in Eccleſia receptas, tamquam doctrinam ſanam continentes, etiam ut tales recipio: ſed teneo, non omnes eorum Pontificum eſſe, quorum nominibus inſigniuntur. Hoc epiſtolas Decretales Summorum Pontificum impugnare eſt, juxta Adverſarium. De inſcri-

Digitized by Google

ſcriptione falſa ſuſpectæ mihi ſunt, quæ præcedunt Siricium Papam; ante quem licet non negem ſcriptas aliquas fuiſſe, nego tamen haberi genuinas, ſed vel ſuppoſitas eſſe, vel interpolatas; idque eo fidentius aſſero, quod ipſas ignoraverit diligentiſſimus talium Romæ collector primus, Dionyſius Exiguus, poſt Siricium ſeſqui ſeculo non integro.

5 De utriſque pag. 136 parte 1 Con. Chronicohiſt. ſic loquor: „ *Decretales epiſtolas, quas Beatiſsimi Papæ diverſis temporibus ab urbe Romana, pro diverſorum Patrum conſultatione dederunt, venerabiliter ſuſcipiendas*, mandaverat olim *Gelaſius Papa I*; „ eas ſcilicet intelligens, *quas dumtaxat & antiquitus ſancta Romana Eccleſia conſervans* (uti loquitur *Nicolaus I* in epiſtola „ 47 ad Galliæ Epiſcopos) *nobis quoque cuſtodiendas mandavit, & penes ſe in ſuis archivis & vetuſtis rite monumentis reconditas veneratur*. Tales haud dubie erant „ quas Dionyſius Exiguus collegit, à litteris „ *Siricii* Papæ incipiens. Sed plus videtur „ voluiſſe *Nicolaus*, & veris illis indubitatiſque Decretalibus etiam accenſuiſſe omnes illas anteriorum Pontificum, quas „ veluti Romæ deperditas & in Hiſpania „ repertas, Iſidoriana collectio inſuper habet, ſeculo VIII exeunte vel ingrediente „ IX, primum nominari & legi cœptas: ſic „ enim pergit: *Abſit ut ſcripta eorum quoquo modo parvi pendenda ducamus, quorum videmus Deo auctore ſanctam Eccleſiam, aut roſeo cruore floridam, aut roriſluis ſudoribus & ſalutaribus eloquiis adornatam*. Nam „ quos alios habuit Romana Eccleſia Pontifices Martyres, niſi eos ſub quorum nominibus tunc circumferebantur, & paſſim „ ab omnibus ſuſcipiebantur, ut veræ, Decretales Epiſtolæ, nunc autem convictæ tenentur ſuppoſitionis certiſſimæ?

6 Non mei unius hunc ſenſum eſſe, licet ſolus accuſer, poteras, R. Pater, diſcere, ex toties à te citata Labbeana Conciliorum editione: ubi tom. 1 col. 78 legiſſes prolixam ipſius Philippi Labbe Obſervationem, cujus hic initium cogor exhibere: *Mirum eſt* (inquit) *viris doctiſsimis, Turriano, Binio, & quibuſdam aliis, in tanta eruditionis eccleſiaſtica luce* (quartâ ſcilicet hoc ſeculo gaudemus) *probari potuiſſe Decretales illas epiſtolas, à quocumque ſeu Mercatore ſeu Peccatore* (alterutro enim cognomine in Mss. invenitur Iſidorus) *& antiquis Romanæ urbis Pontificibus ſuppoſitas circiter an.* 800: *adeo enim perſpicacibus viris deformes videntur, hoc ſaltem tempore, ut nulla arte, nulla ceruſſa, aut purpuriſſo fucari poſsint*. Iſti autem perſpicaces viri, ex multis pauci, Labbeo ſunt, *Baronius, Bellarminus, Peronius, Contius, Antonius Auguſtinus, Lorinus, Sirmondus, Ducaus, Petavius, Marca, Boſquetus*.

7 Hos ſi non legeras, R. Pater, ſaltem apud me parte 1 Conatus pag. 18, non potuiſti non legiſſe verba Baronii ad an. 530 num. 5 ſic ſtomachantis: *Eant procul à fidelium cœtu, qui in Eccleſiam .... ejuſmodi conantur inferre quiſquilias; longéque longius exulent a Catholico orbe, qui, quæ corruere videntur, mendaciis ſuffulcire nituntur*. Quod ſi hæc quoque oculos tuos fugerunt, quomodo in eâdem quam accuſas pag. 4 non vidiſti, quod verbis quidem meis, ſed ſenſu allegati iſtic illuſtriſſ. Schelſtratii, dicantur omnia? Vide Antiquitatis ab eo illuſtratæ partem 2 diſſert. 3 cap. 5. Quare, ut diſſimulares tantorum virorum à me referri ſententias, & in me ſolum torqueres invidiam, eamque omni ex parte injuſtam, locum exhibuiſti mutilum; & ex ipſo contextu ea quoque omiſiſti, quibus majorum credulitas circa Decretales iſtas excuſatur? Non enim tantum dico, *multas epiſtolas Romanorum Pontificum falſis inſcriptas nominibus*; ſed addo, *doctrina alioqui & ſententia veraces, ideoque non agnitas* fuiſſe, atque ita [*diu illuſiſſe credulitati Chriſtiani orbis*] &c: quæ

Digitized by Google

quæ ſola ultima verba tu allegas, uſque ad mentionem Schelſtratii, fuſius eadem tradentis; ex cujus denique diſputatione concludo *eas nunc viles Hiſtoricis haberi*; & Chronologica dumtaxat errata indicanda mihi ſumo, quæ & Labbeus notat.

8 Quid autem ego in illis carpo? Nominis inſcriptionem falſam. Baronius ad an. 865 num.8, cum pluribus oſtendiſſet ſuppoſititias, iiſque Eccleſiam non egere, *quod excerpta*, inquit, *ex illis capita, à Benedicto Levita primum, ut Canonibus conſentientia, probata eſſent (ut ipſe teſtatur) auctoritate Romanorum Pontificum (quod & à poſterioribus factum eſt collectoribus) eadem uſu potius recipi contigerunt, quam conſtanti ipſorum firmitate.* Hæc verba deſcribens ex Baronio à Marca Pariſienſis Archiepiſcopus, apud Labbeum col.79, negat ſe poſſe conſentire Baronio, *quod acrioribus verbis Epiſtolas dilaceret, quas è ſententiis & verbis Legum, Canonum antiquorum, & Sanctorum Patrum, qui quarto & quinto ſeculo floruerunt, ſi pauca demas, concinnatas eſſe conſtat.*

9 Hoc cum primus mundo oſtendiſſet David Blondellus, diligenter fontes ſcrutatus, ſicut ex ipſo illos tranſcripſit in ſua editione Labbeus; potui & debui eidem, licet heterodoxo dare laudem, quam merebatur, & qua n talibus non ſolent invidere ſcriptores Catholici. Quemadmodum nec Blondello invidit Labbeus poſt tom.1 de ſcriptoribus Eccleſiaſticis in Cœnotaphio Joannæ Papiſſæ ſubverſo pag.840. Nam cum dixiſſet, paucos reperiri hæreticos, qui velint fateri, fabuloſe confictam Papiſſam eſſe, aut agnitam ut talem damnare, *ſaltem publice, propter metum Collegarum, aut inſanæ plebeculæ, ſimilibus jam pridem naniis aſſuefactæ. Unus*, inquit, *David Blondellus, Catalaunienſis, Calvinianæ hæreſeos adminiſter, hanc ſpartam exornandam ſuſcepit, conquiſitis ex hiſtorica antiquitatis penu pluribus argumentis.*

10 Neque in laudandis ſic heterodoxis Philologis, Antiquariis, Poëtis, Criticis, Medicis, Juriſtis quidquã peccare ſe credunt Orthodoxi, contra Inſtructionem Clementis VIII, quem ais præcepiſſe, ut è libris Catholicorum deleantur *Epitheta honorifica, & omnia in laudem hæreticorum dicta.* Uſus enim proborum Catholicorum id intelligit, de ea dumtaxat laude, quæ poſſet in ipſius hæreſeos commendationem verti, quando laudarentur ipſi nimis illimitate, vel in materia religionis, ſanctitatis &c. vel ipſorum libri in defenſionem pravæ vel vituperium ſanæ doctrinæ ſunt conſcripti. Nec tu ipſe, Pater R. in ſcholis humanioribus didiciſti, è manibus abjicere Notas Farnabii in Virgilium, Senecam, Horatium, quod hæterodoxus auctor fuerit.

11 Aſt intolerabile videtur, & *horrent Catholicæ aures*, dum ipſis, ex pag. mea 18 præcitata, legitur, quod Blondello, ſic merito de Decretalibus iſtis ſuppoſititiis, *debitores ſe agnoſcunt Scriptores Catholici, pro eo quo tenentur veritatis ſtudio, etiam à Wicleffo gratanter ſuſcepturi correctionem inveterati erroris, ſi primus impoſturam deteхiſſet*, cum ea laus Hincmaro Remenſi Archiepiſcopo, à multis tribuatur; qui paulo poſtquam illatæ illæ in Galliam fuerant, contradixit novitiæ tunc fictioni, ſed fruſtra. Horrent, R. Pater Profeſſor, aures veſtræ: ad Davidis Blondelli elogia; qui tamen, velis nolis, vir fuit & ſemper habebitur eruditus; neque pervicaci mentis errore abſtractus in hæreſim eſt, ſed ei innutritus, totum ſe ſtudio hiſtorico dedit, & ſolius veritatis amore decantatiſſimam hæreticis Joannam Papiſſam exufflavit, *ſinceritatem viri honeſti præſtans*, ut in Dict. Hiſt. ait Morerus, Presbyter & Doctor Pariſienſis.

12 Horrent, inquam, aures veſtræ ad elogia Blondelli; & non horrent ad nomen *Ioannis Balai*, turpiſſimi Apoſtatæ Carmelitani Ordinis, cujus omnes paginæ ſcatent

Digitized by Google

inveƈtivis & ſarcaſmis in Papas, Papiſmum, & Papiſtas. Cur autem Balæi nomen non horrent Patres Carmelitæ? ſed apud P. Franciſcum Bonæ Spei, in ſui Armamentarii Carmelitici parte 2, quam totam placuit in novo Speculo Carmelitano reproducere, quatuor omnino locis meretur nominari, quia (ſicut in Indice legitur) *teſtatur, Ioannem XLII Patriarcham Ieroſol. compoſuiſſe librum de inſtitutione primorum Monachorum, & aſſerit Carmelitas anno 1212 veniſſe in Angliam, multaque paſſos à Rectoribus & Curatis eccleſiarum parochialium.*

13 Si Balæus vixiſſet cum S. Hieronymo in Palæſtina, contra hunc, tam diſerte affirmantem in Vita Hilarionis cap. 10, quod *ante S. Hilarionem necdum Monaſteria in Palæſtina erant, nec quiſquam Monachum in Syria noverat*, quodque *ille fundator & eruditor hujus converſationis & ſtudii in provincia fuit*; contra Hieronymum, inquam, recenſentem opera Joannis adverſarii ſui, & iſta affirmantem, & ut affirmare tutius poſſet diſſimulantem, notum ſibi eſſe iſtum ſui adverſarii librum *de inſtitutione Monachorum*, valeret Balæi pro libri auctore teſtimonium: item, ſi pro anno 1212 inſtrumentum aliquod authenticum allegaſſet; valeret pro conſtituenda epocha adventus Carmelitarum in Angliam. Nunc de homine, à tirocinio ſolicitius ideis Carmeliticis imbuto [redacted], quid aliud exſpectes, quam ut, licet Wicleffi diſcipulus eſſet ex primariis unus, verificari in ſe monſtraret illud vulgo dici ſolitum:

Quo ſemel eſt imbuta recens ſervabit odorem
Teſta diu, [redacted]

14 Wicleffo nullam debent Catholici gratiam: quia criſim ſuam, quæ fuiſſet in quibuſdam pſeudonymis Decretalibus tolerabilis, contra omnes extendit, cauſa ſtabiliendæ hæreſeos, quando docuit, Propoſ. 18 damnatâ in Concilio Conſtantienſi, non tantum quod *Decretales Epiſtolæ ſunt apocryphæ*, per propoſitionem indefinitam; ſed inſuper addidit; *Et reducunt à Chriſti fide: & Clerici, qui eis ſtudent, ſunt ſtulti.* Dum hæc Wicleffi memoras; *Iudicet*, inquis, *ſancta Sedes, an & quouſque accedat Papebrochius ad hanc Wicleffi propoſitionem, in Concilio Conſtantiæ damnatam.*

15 Reſpondeo paucis; non magis me ad Wicleffi doctrinam accedere, quam Labbeum, Petavium, Peronium, Lorinum, Sirmondum, Baronium, Bellarminum, Schelſtratium, alioſque ſupra adductos; & ni fallar, omnes qui hoc tempore antiquitatum ſtudioſi ſunt. Cur igitur, omnibus illis prætereritis, me ſolum accuſas? atque ubi tot legiſti in diſſertatione mea Socios catholicos, cur nullos alios citas quam *hæreticos*? Cur non indicas varium & patentiſſimum diſcrimen inter meam & hæreticorum ſententiam? cur dicis, à me ut *illuſorias & viles* traduci Pontificum Decretales, qui non niſi de ſuppoſititiis loquor, & non ex mea ſed Schelſtratii Bibliothecæ Vaticanæ Præfecti ſententia, Diſſertationem ejus citans & in ea caput 3? Cur graviorem contra Decretales illas cenſuram Baronii prætermittis? Denique, R. Pater, tot ubique ſe produnt infidelis & iniquiſſimæ criminationis tuæ argumenta, ut non videam quomodo eam concipere, nedum in publicum protrudere potuerit Accuſator Chriſtianus, Religioſus, Sacerdos, &c.

§. II.

Digitized by Google

§. II. ACCUSATIO.

Papebrochius aſſerit, ſummorum Pontificum Bullas ne vel minimum punctum probabilitatis adferre Hiſtoriis, quas referunt & approbant.

RESPONSIO.

COnfutata hæc calumnia eſt Articulo 2 §. 10. Cum autem jubeas eamdem cramben recoquere, illic oſtendi, quod ſi ejuſmodi accuſandi ratio invaleſcat, nullus ſit liber, ne Sanctorum quidem Patrum, aut etiam Scripturæ ſacræ, cui graviſſimus error imputari non poſſit. Ubinam enim *aſſero; ſummorum Pontificum Bullas ne vel minimum punctum probabilitatis adferre hiſtoriis, quas referunt & approbant?* Ubinam, quod ais, num. 14, idem *aſſero de aliis quibuſvis, in Bullis Pontificum relatis?* Ubinam *cenſeo, Pontifices per Bullas ſuas, hiſtoriis quas in illis referunt & approbant, non plus auctoritatis ac probabilitatis adferre, quam ſi Mahometus in ſuo Alcorano, aut hæreſiarcha in ſuo libro eas referret?* Remittis lectorem ad Paralipomena Conatus Chronico-Hiſt. pag. 35. Atqui neque illic, neque uſquam alibi comparationem inſtituo inter *Bullas Apoſtolicas* & *Mahometi Alcoranum*, aut *librum* ullius *Hæreſiarchæ*; neque *Mahometi*, neque *Alcorani*, neque *Hæreſiarchæ* illic memini. Pergis tamen eamdem comparationem objicere fruſtra, ter in eodem Paragrapho.

17 Hic ego Patern. Tuam arguo de calumnia: non enim ais id me aperte aſſerere; ſed tantum *cenſere*, ſcilicet in animo. *Papebrochius*, inquis, *cenſet Pontifices* &c. Quomodo autem probare poſſum id me in animo non *cenſere*? Proferamne locos ampliſſimos ubi Pontificiam auctoritatem etiam in facti quæſtionibus ſummi momenti eſſe prædico; neque ab ea vel in hiſtoricis recedendum, niſi ubi error indicio minime levi detectus? Si referam ex 1 parte Conatus num. 16 *Bullis, Brevibus, Conſtitutionibus, Decretis ſummorum Pontificum* &c. *etiam extra caſum & materiam fidei aut morum ſalutarium emanatis, maximam, ſaltem intra lineam auctoritatis humanæ, univerſi Catholici debent deferentiam, fidem, ac obſervantiam;* ita quidem me verbis aſſerere rurſum dices, non tamen ita *cenſere*. *Papebrochius* enim *cenſet, Pontifices per Bullas ſuas hiſtoriis, quas in illis referunt & approbant, non plus auctoritatis ac probabilitatis adferre, quam ſi Mahometus in ſuo Alcorano, aut Hæreſiarcha in ſuo libro illas referret.* Undenam igitur habes, R. Pater, me ita *cenſere*?

17 Ex eo, inquis, quod „ *in Paralipomenis* ad Conatum in Catalogum Pontif. „ pag. 35 aſſeritur, quod hiſtoriis aut aliis „ quibuſvis, in Bullis Pontificum relatis, *nec* „ *minimum quidem punctum majoris quam* „ *antea habuerunt, probabilitatis inde accedat.* Atqui loco citato, ut patet, agitur de factis tantummodo relatis, non de *approbatis*, quemadmodum perperam mihi affingis. Approbationis enim nullius memini; imo expreſſe dico, *Aliud agere & intendere Bullarum ſcriptores ac largitores, quam definire quæſtiones numquam examini ſuo oblatas, nec ſi offerantur, recipiendas ab ipſis, nedum decidendas.* Qua igitur fronte dicis, me agere de hiſtoriis à Sede Apoſtolica *approbatis*? Præterea à veritate alienum eſt, quod agam

Digitized by Google

illimitate ſeu indefinite de *hiſtoriis*, & *aliis quibuſvis in Bullis Pontificum relatis*; cum agam de ſolis *ejuſmodi ſic relatis*, ut ſunt quę non aſſertive, ſed mere narrative, & aliorum nomine, in Bullis Pontificum continentur.

19 Caſus erat de Gregorio XIV, qui in Bullâ an. 1591 præfatur quod *Magiſter Generalis & Fratres Congregationis Cruciferorũ exponi ſibi fecerunt, quod .... prædicta Congregatio per B. Cletum inſtituta, & per Alexandrum III, Romanos Pontifices .... reformata fuit:* quibus relatis ſic animadverto: *Hæc verba qui acciperet, velut Gregorii ipſius aſſertum, cum tantum referantur ut aſſertum ſupplicantium, næ is vehementer aberraret, ſeque oſtenderet ignarum ſtyli in ſimilibus teneri ſoliti.* Pontifex E. G. concedit Cajo privilegium ſacelli domeſtici, quia *exponi curavit Cajus Pontifici, ſe eſſe prænobilem, valetudine infirmum* &c. Quid ſi autem Cajus, ut quandoque in ſimilibus ſolicitationibus fit, revera non ſit nobilis, eritne ſufficiens diploma Pontificis ad probandam Caji nobilitatem? imo an illi propterea *vel minimum punctum majoris probabilitatis quam antea habuerat, inde accedet*? De his & *ejuſmodi ſic relatis* reſpondeo negative.

20 Quid hic contra communem ſapientum ſententiam? quid adverſus auctoritatem Sedis Apoſtolicæ? Imo, inquiet P. Sebaſtianus, hoc ipſo quo habetur in Pontificio diplomate quod Cajus exponi ſibi curaverit ſe nobilem; valetudine infirmum, &c. nefas eſt dicere quod Caji nobilitas non ſit reddita magis probabilis. Reverende Pater, ſi hæc ad probandam nobilitatem aliquid conducerent, quanto frequentiores forent fraudulentæ ejuſmodi diplomatum ſolicitationes!

21 Ne totius accuſationis ſcopum ignoremus, hic & ubique interſeris, *hereditariam Carmelitarum ab Elia ſucceſſionem, fide humana*, ut ais, *digniſſimam*. De hac ſuo loco. A Carmelo dilaberis ad minimam Societatem noſtram, argumento quod vocant *à pari*. Citas Imaginem primi ſeculi, in qua de Societate habetur pag. 89; *Hac tot Pontificum, tantâ animorum conſenſione, in idem conſpirans auctoritas Societatem ita ſtabilivit, ut eam nulla jam malevolorum invidia convellere poſſit aut labefactare; ſed neque invadere, niſi per Pontificia Majeſtatis, atque adeo Divina humanaquę contemptum.* Inde inevitabili conſecutione deduci poſſe arbitraris, *hereditariam & coævam Carmelitarum ab Eliâ ſucceſſionem.* Diſparitas, R. Pater, eſt; quod in priori caſu agatur *de Societatis inſtituto, à Sede Apoſtolica confirmato*, ut vel ex titulo capitis eſt evidens: quæ cum ſit quæſtio juris & morum, in ea definienda Pontifex errare non poteſt, ex communi Theologorum ſententia; an autem ab Eliæ tempore Ordo veſter extiterit, mera facti, non morum, quæſtio eſt, neque uſquam à Pontificibus definita.

22 Ut legitime argumentum deduceres, inferre debebas; *ergo etiam Carmelitarum Ordinem, quem tot Pontificum tanta animorum in idem conſpirans auctoritas ita ſtabilivit, nulla jam malevolorum invidia convellere poteſt aut labefactare.* Totum ſine cunctatione admiſiſſem; ſpectat enim ad quæſtionem juris & morum, an religioſus Ordo, ſeu ejus inſtitutum viam pandat ad ſalutem & perfectionem. Vetuſtas autem & ſucceſſio hereditaria ad factum pertinent, circa quod nihil hactenus reperitur auctoritate Apoſtolica definitum.

23 Inſtas ex P. Cornelio Hazart, aſſerente, Xaverium fuiſſe Societatis, *idque negari non poſſe abſque evidenti contemptu Vicarii Dei.* Reſpondeo, & hic diſparitatem eſſe manifeſtam. Xaverium enim Societatis fuiſſe, facile & ſine morali periculo errandi declarare potuerunt Romani Pontifices, utpote rem temporibus ſuis proximam, innumeris ſtabilitam teſtimoniis, atque ipſius Xaverii manuſcriptis litteris; neque aliunde ulla

Digitized by Google

ulla ratione ſuſpectam aut dubitabilem. Aliud eſt de inſtitutione veſtra Eliana, tam remotam à noſtris & Pontificum temporibus, tot ſuppoſititiis actis ſuſpecta, tot argumentis impugnata, tot adornata falſis & incredibilibus circumſtantiis. Contradicere autem Pontifici ſine ulla ratione, imo contra rationem manifeſtam, quis non interpretetur quemdam Pontificis contemptum? At ubi rationes diſſentiendi graves ſunt, recedere à Pontifice cum reverentia, in quæſtione puri facti, non definiti, & ad fidem aut mores minime pertinentis, ſemper licuit.

24 In hoc itaque accuſationis tuæ, in titulo propoſitæ, infidelitas præcipue conſiſtit: primo quod dicas indefinite, me agere de *hiſtoriis quas ſummi Pontifices referunt & approbant*; cum loco à te citato diſerte agam de iis ſolis hiſtoriis, quas Pontifices tantum *referunt, non recipiunt, nedũ decidunt. Secundo* quod cum tantũ agam de *ejuſmodi ſic relatis* omittas utramque particulam reſtringentem *ejuſmodi*, & *ſic*, quibus ſignificabam me tantum loqui de iis, quæ à Pontifice mere narrative & aliorum nomine, non ſuo referuntur, neque ullatenus aſſeruntur; uti Gregorius XIV non aſſerit, quod Cruciferi à Cleto inſtituti ſint, & ab Alexandro III approbati; ſed tantum, quod *Magiſter Generalis & Fratres Congregationis Cruciferorum* hoc *exponi ſibi fecerint*. Quare & doctrinam hanc meam ſanctæ Sedis judicio ſiſto intrepidus, teque ego, R. Pater, graviſſimæ calumniæ & infidelitatis reum ago.

§. III. ACCUSATIO.

Aliæ quædam argutiunculæ refutantur, & in Societatem retorquentur, quibus Papebrochius aliorum Bullas, Brevia, aliaſque litteras Apoſtolicas molitur invadere & ſuſpectare.

RESPONSIO.

QUod ad *Argutias* mihi objectas attinet, quid quæſo argutiæ in eo eſt, quod Parte I Con. pag. 5 n.17 dicam, *Non indignabitur* Innocentius XI. *ſi quibuſdam deceſſorum ſuorum litteris ſubinde dicatur contineri quidpiã, non alia quam quæ à ſupplicantibus ſuggeſtum eſt; accipiendum fide?* Atq; hæc magis innocua judicabit, qui non crude avulſa à textu, ſed cum antecedentibus conſideraverit, & minime ſcandalizabitur. Præter ea quæ de Decretalibus ex Schelſtratio ſupra relata ſunt, præmiſeram Epiſtolam Illuſtriſſ. Auguſtini Favoriti (ad ipſum enim propter famoſos infameſque libellos ac minas Patrum Carmelitarum ſcribere coactus fueram) ſic inter alia mihi reſcribentis: *ſignificavi Sanctitati ſuæ* (Innocentio XI) *quam injuſte de vobis querantur Religioſi nonnulli viri; qui ſi ad Pontificem querelas detulerint, næ illi rem ſibi eſſe ſentient cum Principe, acri hominum & negotiorum æſtimatore.* Hinc ego de eodem ſanctiſſimo Pontifice ſubjungo, quod, cum optime intelligeret, *in iis quæ fidem aut mores non ſpectant, nec à Theologis vel Canoniſtis, ſed ab Hiſtoricis ſunt diſcutienda, nihil ſibi facultatis competere humana majoris, non indignaretur &c.*

26 Alia ſane plura quotidie occurrunt, & Pontifices etiam ipſi teſtantur, querentes Deceſſoribus ſuis à ſupplicantibus impoſitum fuiſſe; nec tantum in ſimplici relatione hiſtorica, cum gratia aut privilegio conceſ-

ſo

Digitized by Google

ſo non connexa; ſed etiam in tali relatione, quæ motivum ſit præſtandi gratiam, & ſine quo non præſtaretur. Ejuſmodi relationem Clementi IX obtruſam fuiſſe à PP. Carmelitis in Hiſpania, teſtatur, indignatur, & damnat Clemens X; uti Patern. veſtra non ignorat, & Art. 2 § 10 num. 99 oſtendimus ex Bullario.

27 Argutiunculam ſecundam reperis in verbis, quibus pag. 91 num. 9 propono exemplum Angeli de Nuce Abbatis Caſinenſis, qui monaſterii ſui Chronicon egregiis commentariis illuſtrans, noluit uti bullis S. Gregorii, in capite Bullarii Caſinenſis legendis; uti neque Joannes mabilio in prolixa Præfatione ad opus ſuum, eo quod illas ſuſpectas falſitatis haberent. Clarius apparuiſſet, R. Pater, fruſtra te nodum in ſcirpo quærere, ſi locum integrum protuliſſes. Hunc ergo accipe. *Certis veriſque teſtimoniis ipſius quoque* S. Gregorii, *commendatiſſimam Regulam*, *ſciebant viri ſapientiſſimi, non egere ficta ejuſmodi laude; quos utinam omnes ii imitarentur, quibus ſubinde detrahuntur falſa & Eruditis hominibus ſtomachum moventia, ut vera decora appareant in luce majori. Id ſi facerent, non ita, velut pro aris ac focis, inveherentur in noſtros Conatus; nec tam pervicaciter ſibi putarent propugnandum, quidquid nimia majorum ſimplicitas quocumque modo in lucem protulit de ſua origine; non etiam talia ponerent in capite Privilegiorum ſuorum, neque canonizata omnia eſſe putarent, ſi alicui Pontificum, benigne inclinato ad illa ſibi confirmanda, curæ non fuit quam ſeveriſſime excutere ſingula.*

28 Hæc ſcribens nihil equidem argutabar, ſed conſequens eſſe volebam, *ejuſmodi fictitia laude* (quam Benedictini repudiabant) non egere Ordinem Carmelitarum, qui veris encomiis ex merito ornari poteſt per ſecula omnino quinque, à Sancto ſcilicet Bertholdo; tanto alioquin obſcurior futurus, quanto altius juſto repetere exordium ſuum conabitur. Hoc autem dum nihilominus fundant in Bullis, ſupradictæ non diſſimilibus, aut in aliarum parte mere hiſtorica & narrativa, eaſque in capite Privilegiorum ſuorum ponunt; moneo, non propterea *canonizata omnia eſſe* quæ illis narrantur; idque exemplo Bullæ Bonifacii VIII, de qua ſupra, confirmantis indulgentias ſtationarias, tamquam à Gregorio Magno conceſſas, uti illa ætate paſſim credebatur. Neque hoc culpa verti Bonifacio, aut piæ ſeculi iſtius credulitati poteſt; uti poteſt verti, non quidem Clementi IX, ſed viris alias Religioſis, quorum falſa relatione inductus ipſe, facultatem petitam conceſſit, à ſucceſſore, fraude detectâ, paulo poſt revocandam. Hinc colliges, textum meum quem num. 19 producis, nihil contra me, nihil pro te facere: & Breve Clementinum, de quo loquor, non eſſe *argutiunculam, in Societatem noſtram* à te *retorquendam.*

29 Placeat etiam Patern. Tuæ integrum locum relegere, ex parte 2 pag. 79, à te omiſſione Parentheſis meæ mutilatum; ubi poſt allatam quamdam Sixti Bullam, narrantis eccleſiam Avenionenſem extructam fuiſſe à S. Martha Chriſti hoſpita, *ut fama eſt, & antiquorum habet relatio, & aliquorum Romanorum Pontificum litteræ atteſtantur,* ita ſubjungo: *Non exiſtimo quemquam eſſe, qui hujuſmodi factis, ſicut ea hic à* Sixto *aſſeruntur, & aſſerta dicuntur à deceſſoribus ejus aliis, putet indubitatam fidem adhibendam; quique velit ab iſta Avenionenſium traditione, undequaque incertiſſima (quod probare alterius loci ac temporis eſt) conſequentiam duci ad ſimiles alias, ſimili occaſione aut modo, ab eadem* Sixto IV *aliiſve Romanis Pontificibus, atteſtatas. Nam ex talibus aliud ad quæſtionem facti ſequitur nihil, quam* Sixti *ætate (dum nimis quã enormiter neglecta jacebant bonarũ litterarum, & ſacræ hiſtoriæ ſtudium) ejuſmodi narratiunculas, nemine illas diſcutiente, fidem habuiſſe majorem, quam hodie impetrarent*

rent

Digitized by Google

rent à viris eruditis ; aut ſaltem auditas patientius, & indulgentius fuiſſe etiam à Pontificibus Romanis receptas, quam nunc audirentur reciperenturque, ſi proponerentur contradictorio judicio ventilandæ.

30 Venio nunc, R. Pater, ad tuas in Societatem retorſiones. *Profecto*, inquis, *ſi hoc, aut ſimile argumentandi genus, quo Papebrochius Pontificum invadit diplomata, & in illis contenta molitur reddere ſuſpecta, valeat, & Societas ipſa approbet; poterunt ſimiliter Societatis æmuli ac adverſarii, Pontificum Bullas in favorem Societatis datas, undequaque corrodere, & omnia illis contenta trahere in dubium, & ſuſpecta reddere; nihilque quod à ſacro-ſancta Sede Apoſtolica procedet, præter fide divina credendum, à ſimilibus cavillis erit tutum.*

31 Pone, quæſo, metum iſtum, quo nemo hactenus Societatis pulſari ſe ſentit; neque, quod ſciam, amicorum ullus de hoc periculo nos unquam commonuit; quoſdam Patres veſtros excipio, de quibus minus conſtat, noſtræne incolumitatis, an prætenſæ vetuſtatis ſuæ amore, tam ſolicite hic nos cohortentur. Si metum autumes rationi conſentaneum, proba, P. Profeſſor, Syllogiſmo aliquo, aut quovis alio legitimo ratiocinandi genere, ex dictis meis conſequi, quod aſſumis; nimirum, quod *Societatis æmuli poſſint omnia, Bullis Pontificum in Societatis fauorem datis contenta, trahere in dubium, & ſuſpecta reddere.* &c.

32 De *S. Franciſco Xaverio*, & de *B. Staniſlao Koſtka*, quod Societatis fuerint, uti & quod *libellus Exercitiorum* compoſitus ſit à S. Ignatio, ſatis ſecura eſt Societas; totque argumentis undequaque evidentibus pridem ſtabilita ſunt, ut contemptu potius quam refutatione dignus ab omnibus cenſeretur, qui aliquid eorum etiamnum revocare vellet in dubium. Nullum ex his factis incredibile eſt, nihil repugnans communi hominum ſenſui, nihil ſuppoſititiis actis probatum, nihil nixum ſolis litteris Apoſtolicis ab omni definitione abſtinentibus, nihil demum aliunde innumeris argumentis ſuſpectum, ut ſubinde in aliorum factis accidit. Sic pariter habes, R. Pater, reſponſum congruum ad numerum tuum 23 & 24.

33 Deterius eſt quod intorques num. 25. *Quod Societas*, inquis, *jam eximatur ab onore chori, dicet quis provenire à Pontifice benigne ei inclinato, cui cura non fuit, quam ſeveriſſime excutere ſingula; idem dici poterit quoad privilegium Scholaribus ejus conceſſum de non legendis Horis canonicis, donec ſint in Sacris; & retinendo bonorum ſuorum dominio, cum religioſa paupertate, ut prætendunt.* Quæro, an tria puncta hic memorata, de Choro, de Horis canonicis, de Dominio bonorum, juris ſint, an facti? Juris eſſe, nemo inficiabitur. Atqui à quæſtionibus facti, & quidem particularis, nec revelati nec definiti, nullum eſſe argumentum ad quæſtiones juris, etiam evidens eſt. Quid ergo ex negata à me Pontificis infallibilitate in quæſtionibus facti particularis, non revelati, non definiti, arguis me quaſi Inſtituti noſtri, ſeu totius, ſeu quoad partem, ejuſque approbationis ſubverſorem? Bonorum dominium cum religioſa paupertate conſiſtere, non à Pontificibus tantum definitum eſt, ſed & à Tridentino approbatum: neque Catholicus hoc tempore eſt, qui de hac juris definitione ambigat. Ideone paris auctoritatis eſt quodlibet factum particulare, quale eſt prætenſa veſtri Ordinis antiquitas, vel *Indulgentiarum Stationariarum* orta à *S. Gregorio Magno* inſtitutio?

34 De Societatis primum ortæ *interitu* aliquando *actum eſt* ne extingueretur. *Cur igitur*, inquis, *non interiit?* Mox tibi ipſi reſpondes: *Poterit quis reſpondere juxta Papebrochianam argutiam, quia ab aliquo Pontifice benigne ei inclinato fuit confirmata, cui cura non fuit quam ſeveriſſime excutere ſingula.* Agebam ego de Indulgentiis ſtationariis

M eſſentne

eſſentne à S.Gregorio inſtitutæ, ut ſupponebat Bonifacius VIII. Non inſtitutas ab eo fuiſſe, probavi argumentis minime levibus. Societatem autem immerito confirmatam fuiſſe, debuiſſeque in cunis aut poſtmodum ſuffocari, potius quam Carmelitarum Ordinem, non oſtendes, etiamſi utrimque *ſeveriſſime excuteres ſingula.*

35 Ineptior eſt argumenti tui proſecutio, cum dicis: *Numquid enim Urbanus VIII extinxit Ieſuitiſſas?* Quid inde, P. Profeſſor, concludes? An extingui debuiſſe eâdem operâ etiam Jeſuitas? Cur non eâdem ratione infers, Diaconos & Presbyteros extingui in Eccleſia debere, quia extinctæ ſunt Presbyteræ & Diaconiſſæ. Nihil nobis cum Jeſuitiſſis, uti neque cum Marollis, neque cum Apoſtolinis, per Belgium noſtrum nunc notiſſimis. Sicut hę non ſunt, ita illę Religioſæ non erant, neque à Sede Apoſtolica approbatæ, licet Inſtituti noſtri obſervationem in multis affectarent. Multa viris conveniunt & expediunt, quæ non mulieribus, & contra.

36 Denique retorſionem totam ita terminas: *Profecto, ſi quis his aut ſimilibus argutiis auſus foret Ieſuitarum invadere Inſtitutum, tot ſummorum Pontificum munitum Bullis, quaſi ſub & obreptitie illius foret obtenta approbatio & confirmatio abſque debito examine, ab aliquibus Pontificibus Societati bene affectis; non abſque fundamento ambigerem, an talis foret Catholicus: & Societas ipſa indubie judicaret reum læſæ Majeſtatis Pontificiæ, nec non inſolentem & impudentem Vicarii Dei contemptorem.* Recte *ambigeres,* P. Profeſſor; & recte *judicaret Societas* de homine, Sedem Apoſtolicam temere arguente erroris in approbatione Ordinis religioſi, quæ ad jus & mores pertinet. Sed quid inde contra me? Plurimum, inquis; *Cum* enim *Novaturiens Papebrochius ſimilibus argutiunculis paſſim Apoſtolica Diplomata corrodat, & impugnet; quin imo eorum contenta tamquam commenta & figmenta explodere audeat, an non ſit pariter reus læſæ Majeſtatis Pontificiæ, nec non inſolens ac impudens Vicarii Dei contemptor, Societati conſiderandum relinquo, & ſacroſanctæ Sedi Apoſtolicæ judicandum.*

37 Reſpondeo primo; me nuſquam improbare Inſtitutum Carmelitanum, quemadmodum in caſu poſito accuſabatur Inſtitutum Societatis: adeoque manifeſta eſt diſparitas. Secundo, ſolum nego facta quædam particularia, neque revelata, neque definita, ſed relata aliorum fide. Tertio, ea quæ ſic referuntur, non voco *commenta,* aut *figmenta* Pontificum; ſed aliorum, qui primi commentorum & figmentorum illorum auctores ſunt, ut favorum petitores nonnumquam in libellis ſupplicibus, ad faciliorem gratiæ impetrationem, comminiſcuntur & fingunt quædam non vera, atque ita auctores ſunt, cur in diplomate quo gratia conceditur, motivum, vel circumſtantia non vera inſeratur. Hæc dum aſſero, quæ ſpecies *læſæ Majeſtatis Pontificiæ*? quid contra ſanam Theologiam, aut ſenſum communem? quid cur vocari merear *inſolens* & *impudens*? Quam potius cenſuram mereatur tot ubique plena contumeliis & calumniis accuſatio, conſideret æquus lector, & Sedes Apoſtolica decernat.

§. IV. AC-

Digitized by Google

§. IV. ACCUSATIO.

Papebrochius fidem infringere molitur eorum, quæ Sixtus IV refert in quadam Bulla.

RESPONSIO.

Sammarthani tomo 1 Galliæ Chriſtianæ, in Epiſcopis Avenionenſibus ſic loquuntur de famoſo apud illos ponte: *Utramque Rhodani ripam pons 23 arcuum ſeu fornicum amplectitur; de cujus fundatione à Benedicto puero, Amilatenſis in Burgundia oppidi indigenâ; commemorant plura, ſed, ut credunt, commentitia: quamquam & Card. Baronius Annalium tomo 12 plura tanta rei veritatiſque, Pontificum Romanorum diplomata enumeret*, videlicet Innocentii IV, Clementis item IV & V, Bonifaci VIII atque Joannis XXII. Si ego ſic loquerer, aut de ponte illo, aut de Eccleſia, ibidem Avenione, veluti à S. Martha fundata, atteſtante Bulla Sixti IV; gravior in caput meum cuſa fuiſſet accuſatio.

39 Ad diem 14 Aprilis, *Benedicti* illius ut Sancti hiſtoriam & cultum, in ipſomet ponte illo continuatum, probo; adeoque & Bullas omnes, illius ut talis mentionem facientes. De Bulla Sixti IV, in cujus narrativa parte plus aliquid hiſtoricæ veriſimilitudinis requiro, ſupra memini; & locum meum à Patern. veſtra perperam accuſatum, integre produxi § ſuperiore. Cur autem argumentum facti, à me rejecti, non adduxiſti in medium? Timebas, ne hac cultiore ætate, primo intuitu ſtomachum homini prudenti & utcumque hiſtorico moveret, quod Cathedralis eccleſia Avenione *à B. Martha, Ieſu Chriſti hoſpita, ad laudem ejus & glorioſæ Virginis primum extructa, manu Dei conſecrata extiterit*, tam multo antequam Chriſtiani inciperent habere eccleſias publicas, & quidem Cathedrales.

40 Hoc tamen in Bullæ iſtius parte narrativa dicitur, cum addito, *ut fama eſt & antiquorum habet traditio*; ab eo ſcilicet tempore, quo per Provinciam invaleſcere opinio cœpit, quod Maria, Martha, & & Lazarus, cum Marcella ipſorum famula, & Maximino Chriſti diſcipulo, ab Judæa Maſſiliam, inermi vecti cymba venerint; quæ quam male conſuta ſint omnia, & propter Synonymiam aptata perſonis ex Euangelio celebribus, ſuo tempore docebo. Interim noto, quod ita perſuaſi, doctiſſimi viri correctores Breviarii Pariſienſis an. 1680, nihil ejuſmodi paſſi ſint in Lectionibus ſuis recitari, ad dies feſtos SS. Magdalenę & Marthæ. Id vero cum dico, nolim me accuſet Patern. veſtra, quaſi majorem novo iſti Pariſienſi Breviario auctoritatem tribuam, quam Romano. Solum intendo ſignificare, quod, ſicuti in hoc magna cum prudentia prætermiſſæ ſunt hiſtoriæ omnes, inter eruditos controverſæ, multoque magis paſſim nunc habitæ falſæ; ita aliquando fieri poterit in Romano, ſicut antea ſub Gregorio XIII aliiſque Pontificibus plus ſemel factum eſt. Hoc autem cum fiet, ſperare auſim, meorum de Sanctis Commentariorum & in Acta Annotationum majorem habendam rationem, quam Accuſatores mei volent; mundo perſuaſum cupientes, quod poſt noviſſimam Breviarii reformationem, nihil amplius reformabile ſuperſit.

Digitized by Google

§. V. ACCUSATIO.

Papebrochius, contra Bullam Eugenii IV, aſſerit, Epiſcopos eſſe in ſublimiori gradu quam Cardinales.

RESPONSIO.

SI titulum legas, ac deinde num. 34 verba ejuſdem P. Sebaſtiani, quaſi ex parte 2 Conat. pag. 13 num. 19 deſcripta, quibus aſſeruerim, *Epiſcopos eſſe in ſublimiori gradu poſitos, quam Eminentiſſimos Dominos S.R.E. Cardinales*; nihil videbitur eſſe evidentius, quam quod omnes quoſcumque Epiſcopos Cardinalibus non Epiſcopis præpoſuerim. Aſt ſi omnia antecedentia conſideres, manifeſte apparebit falſitas criminis mihi impacti.

43 Nuſquam enim in tota Gelaſii II hiſtoria, à Pandulfo Aletrino familiari ejus ſcripta, quam illuſtro, agitur de Epiſcopis in genere; ſed de *Epiſcopis, Romani Pontificis Suffraganeis*: iis ſcilicet, qui nunc inter Cardinales primum Ordinem conſtituunt pari cum ceteris ſuffragii jure: anno antem 1118 neque Cardinales dicebantur, neque votum ferebant; Portuenſi Epiſcopo Petro, ad quoſdam Conſuffraganeos ſuos ſchiſmaticos ſic ſcribente, *Nec veſtrum, ſicuti nec meum fuit, eligere; ſed potius electum à Fratribus* (Cardinalibus) *approbare*.

44 Cum ergo Cardinales decretum electionis à ſe factæ mitterent Lothario Imperatori, primum quidem illi, tamquam Electores, ex ordine ſubſcribunt. Deinde decretum approbari faciunt à *Petro Portuenſi cum reliquis Romanæ Eccleſiæ ſuffraganeis*, iis ſcilicet qui antea nominati erant primi, veluti ad electioni præſidendum vocati, *Petrus Portuenſis, Centius Sabinenſis, Vitalis Albanenſis, Lambertus Oſtienſis, Epiſcopi*: quibus aliiſque auctoritatibus expenſis, veriſſime ſubjungo, quod *in Synodalibus*, (Conciliorum ſcilicet Romæ celebratorum) *ſubſcriptionibus, & Pontificiorum Privilegiorum ſubſignationibus, videas ſemper priori loco nomina Epiſcoporum*, ſcilicet Romanæ Sedis Suffraganeorum, *utpote in ſublimiori gradu poſitorum*, nempe in ordine eorum qui viventi Pontifici à conſiliis erant, & mortuo eligi faciebant ſucceſſorem; *deinde Cardinalium*, Presbyterorum & Diaconorum S.R.E. In Paralipomenis porro ad hunc locum pag. 97, ex veteri apud P. Mabilionem inſcriptione, atque ex Abbatiæ Farfenſis Carthulario, doceo ejuſmodi Epiſcopos vocatos etiam an. 1090 *Epiſcopos Urbis*, & *Epiſcopos ſanctæ Romanæ Eccleſiæ*.

45 Horum quin tunc fuerit major dignitas, quam Cardinalium Presbyterorum & Diaconorum, dubitare non ſinit, tum ſubſcribendi ordo, tum potius officium in conclavi, tum etiam præcitatus Pandulphus, qui de illorum ſeniore Petro (Decanum nunc appellant) ſcribit, quod *Primatum poſt Papam, per longa jam diutius tempora, detinuerat*. Idem confirmo pag. 20 ex S. Petro Diacono Cardinali, dicente, quod Pontificis *Electio per Epiſcoporum & Cardinalium fieri debeat principale judicium*. Ac deniq; p. 24, oſtendo, quod circa medietatem ejuſdem ſeculi factum videatur, ut duobus Cardinalium veterum ordinibus adjungeretur & præponeretur ordo Epiſcopalis, ac deinceps *Epiſcopi Cardinales* dicerentur. Quando etiam factum puto, ut iiſdem, veluti in Clerum Romanum cooptatis, communicaretur

caretur

Digitized by Google

caretur jus ferendi in electionibus ſuffragii, quo antea caruerant. Itaque cum in Catalogis Pontificalibus, per novem prima ſecula, legis, primo dici, quot quiſque Pontifex ordinarit *Presbyteros*, deinde quot *Diaconos*, ac denique quot *per diverſa loca Epiſcopos*; non ita id accipias, quaſi omnes Epiſcopi, etiam *Suffraganei S.R.E*, fuerint Presbyteris & Diaconis, poſtea Cardinalibus dici cœptis, poſthabiti; ſed quia pauci eorum, imo nulli, tunc accenſebantur Romano Clero.

46 Contra hæc tam diſtinctè explicata, quid facit Eugenii IV breve, anno 1438 ſcribentis Henrico Cantuarienſi Archiepiſcopo, dubitanti de jure præcellentiæ, eatenus Cardinalibus, etiamſi dumtaxat Presbyteris, deferri ſolito? Nihil ea declaratio tangit iſtos, qui anno 400, licet Cardinales nondum appellarentur, plus tamen erant quam Cardinales tunc dicti; & æque aut magis quam illi à conſiliis Pontificis; ac reipſa tempore Eugenii IV, æque ac noſtro, in Cardinalium numerum aſſumpti, primum eorum Ordinem conſtituunt. Quid dicam, R.Pater, ad iſtam voluntariã in accuſando cæcitatẽ? Eodem quẽ accuſas numero, paucis lineis ante verba, à te citata, expreſſiſſimis terminis declarabam, me non agere de quibuſlibet Epiſcopis; ſed de ſolis *Epiſcopis Suffraganeis Romanæ Sedis*, qui & nunc primi inter Cardinales ſunt, & olim Cardinalibus, licet ipſi Cardinales non eſſent, præferebantur. Idem, ſi voluiſſes, videre poteras in margine ejuſdem numeri. Vidiſti procul dubio; ſed niſi diſſimulaſſes, non potuiſſes criminari, quod ponam *Epiſcopos in ſublimiori gradu quam Cardinales*.

§. VI. ACCUSATIO.

Papebrochius ex damnatis Natalis Alexandri libris recipit & admittit Æneæ Silvii Dialogos contra Bullam Pii II, illos expreſſe damnantis & reprobantis.

RESPONSIO.

REv. Pater, ſi ea me reſpondere deceret, quę te audire; non deeſſet hic locus novæ expoſtulationi. *Æneas Silvius*, prius Clericus Ceremoniarum (ut vocant) & omnibus Concilii Baſileenſis Seſſionibus præſens, Schiſmatiſque ab eodem ſuſcitati acer propugnator; anno 1445, ætatis ſuæ 40, reſipuit, & quidquid juvenili fervore ante id tempus ſcripſerat, factus anno 1458 Pontifex retractavit, per propriam ea de re Bullam, quam allegas. In hac prolixe explicat ſuam de ſuprema Pontificis Romani poteſtate doctrinam, atque ſic concludit: *Si quid adverſus hanc doctrinam inveneritis, aut in Dialogis aut in Epiſtolis noſtris (multa enim ſcripſimus adhuc juvenes) reſpuite atque contemnite, ſequimini quæ nunc dicimus, & ſeni magis quam juveni credite. Æneam rejicite, Pium recipite.*

48 Hæc ille, nec verbum amplius de Dialogis, utique juvenilibus illis; nihil de aliis, quos ſolos citavi, quoſque *biennio ante Pontificatum ſuſceptum edidit* jam quinquagenarius, & pridem Epiſcopus Senenſis, ac forte etiam Cardinalis. In his poſterioris ætatis Dialogis (quos mihi videre necdum contigit, ſed in aliis Auctoribus palam laudatos invenire) fuerit

Digitized by Google

tit etiam is , quem teſte Philippo Labbe tomo 2 de ſcriptoribus edidit *adverſus falſam donationem Conſtantini* , *cujus meminiſſe volunt Hieronymum Occalum Catalanum; Ioannem Felinum ad Cap.* Solitæ,*tit.* de majoritate & obedientia; *& Balbum Epiſcopum, libro de coronatione:* auctores utique antiquos & probatos. In illo autem Æneas rejicerit etiam baptiſmum Conſtantini Romanum , poſt quem fingitur ſcripta donatio , idque legerit Natalis Alexander ; non ſolum Æneam, ſed etiam Cardinalem Cuſanum allegans , juris Pontificii ſcientiſſimum, qui libro ſeptimo Decretalium compilando operam eccleſiæ utiliſſimam præſtitit;quem Patern. Tua caute prætermittit.

49 Nunc ego ex te quæro, R.Pater , quis ſit *infamis iſte Dialogorum libellus* , *quem Æneas , factus poſtea Pontifex & Pius II dictus,retractavit & condemnavit?* Non is potuit eſſe , quem edidit poſt reſipiſcentiam ; non enim in abdicatos ſemel errores relapſus eſt: & licet Deus , qui momento uno ex lapidibus iſtis poteſt ſuſcitare filios Abrahæ, ex perſecutore Eccleſiæ ſtatim fecerit Apoſtolum , poſſet etiam ex perſecutore immediate facere Pontificem ; non tamen ſolet Eccleſia, niſi fidei ſatis probatæ viros , ad ſummi Pontificatus apicem evehere ; adeoque nec veri ſimile eſt, Æneam Silvium eo fuiſſe promovendum , ſi immediate ante,tam abſurda & damnabilia, contra Sedem Apoſtolicam evulgaſſet.

50 Sed neque Dialogum , qui male à te accuſatur , debebam ex Natale Alexandro diſcere, qui notitiam ejus habebam in libro Labbe, edito anno 1660, prius quam aliquid ſcribere cœpiſſemus aut ego aut ille. Cum tamen eodem tempore,quo Commentarium de S.Conſtantino imprimendum dabam, id eſt an. 1683 , Antverpiam allata eſſent prima decem ſecula præfati Alexandri , Hiſtoriæ eccleſiaſticæ præcipua capita ordine commodiſſimo complexa , poſt annum deinde unum prohibita Romæ. Interea novo hoſpiti honorem eum habendum mox credidi , ut in tam celebri argumento de vita primi Chriſtiani Imperatoris , ipſum etiam conſulerem , & ex eo aliquid mutuarem.

51 Quod ita fecerim, ne nunc quidem me pudere debet · propter poſtea ſecutum, eruditi alioquin viri miſerabilem caſum,qui nomen ejus famamque afflixit anno 168$\frac{1}{4}$, cum ab anno iſta mea jam impreſſa habebantur.Nam tomi Majalis quinti impreſſio quadriennium integrum tenuit , & ejus rei diſtinctiſſimam notitiam ex paternis Ephemeridibus dare tibi poteſt , ſimul & rationes tam diu protractæ ſæpiuſque interruptę impreſſionis,filius Michaelis Cnobbari Typographi , Frater veſter, Iſidorus à S.Maria Magd. de Pazzis.

52 Aſt etiam, poſtquam in recuſo parte I Conatus folio 5, Decretum mihi innotuiſſe, dico ; Auctorem jam damnatum bis allegavi tom.6 aut 7 Maji, imprimi cœptis poſt iſtam damnationem, contra quam me facturum pollicitus eram. Nempe in Commentariis pridem ad prælum paratis, facile fuit ſemel iterumque relinqui nomen inobſervatum. Id quam innocue fieri poſſit in majoribus Tomis, exemplo tuo te convinco, in libro tuo non adeo magno : neque multa opus erit diſquiſitione. In hoc ipſo tuo §. graviter & immerito accuſas *Eugenium* Pontificem , his verbis : ,, Sic enim ,, in dicta Bulla ait Eugenius: *Seducti peccavimus ut Paulus, & ignoranter perſecuti ſumus Eccleſiam Dei , & Romanam , primamque Sedem* ,, Scio id à te factum per inadvertentiam , & pro *Eugenio* poſitum voluiſſe *Pium II*, alias Æneam Silvium: verum cum error tam palpabilis oculos tuos fugerit , etiam ubi nævos omnes Typographicos tam ſtudioſe colligere in unum folium conatus es , noli mirari ſimile quidpiam alteri contingere.

53 Ma-

Digitized by Google

53 Magis dubito, an per inadvertentiam acciderit, ut Dialogos ab Ænea Silvio editos *in juventute*, quando Romanæ Sedis Primatum impugnavit, confuderis cum iis quos compoſuit ætate provectior, anno circiter decimo poſt ſuam reſipiſcentiam, & paulo ante Pontificatum. Priores retractavit & reprobavit Pontifex, poſteriores numquam. Quid igitur cenſeas de hac tua criminatione: *Papebrochius ex damnatis Natalis Alexandri libris recipit & admittit Ænea Silvii Dialogos, contra Bullam Pii II, illos expreſſe reprobantis & damnantis?*

§. VII. ACCVSATIO.

Papebrochius, contra Breve Apoſtolicum Gregorii XIII, explodit tranſlationem corporis S. Monicæ Romam.

RESPONSIO.

NIhil eorum, quæ bona fide ac graviter ſcripta reperio, *explodo* aut *exploſi* uſpiam. Geminæ tranſlationis Hiſtoriam, ſicut accepi, ſic trado & examino, cum ſumma utrimque reverentia. Tu autem, R. Pater, quaſi de priori nihil legiſſes, de ſola ſecunda loqueris, quo ſcilicet exiſtimer ex mera controvertendi libidine, in dubium revocare qualitatem ejus quod Romæ eſt corporis. Si enim de utraque pariter retuliſſes, apparuiſſet illico, Romanam tranſlationem, ſic à Martino Papa V deſcribi, ut ſi per eam allatum corpus, vere ſit corpus S. Monicæ, nequeat ejuſdem eſſe illud, quod anno 1162 tranſlatum Arroaſiam in Belgium, ſcribit idem qui tranſtulit Walterus, ibidem Regularium Canonicorum Prior; de qua Comment. Prævii num. 3, ſic loquor: *Habet ea* (hiſtoria) *notas omnes fidelis & coævi ſcriptoris, ab eaque tranſlatione initium ſumpſit totus S. Monicæ cultus, ignotus antiquioribus Martyrologiis omnibus, & ab Arroaſienſibus ad ceteros Regulares Canonicos per Belgium, Galliam, & Germaniam; inde etiam ad Eremitas Auguſtinianos, ac denique ad Eccleſiam univerſam transfuſus,* una cum Romano Martyrologio.

55 Nunc à te quæro, quid egiſſet Patern. veſtra, ſi anno 1430 Romæ præſens fuiſſet, quando *Petrus Epiſcopus Alectenſis, Apoſtolicæ Capellæ Sacriſta & Confeſſor Papæ*, ex ordine Eremitarum, *pro parte Prioris Generalis & univerſorum Fratrum*, licentiam petiit ad corpus *S. Monicæ, à loco civitatis Oſtienſis*, tunc & pridem deſolato, *transferendum ad eccleſiam Domus Fratrum de Vrbe.* Quid, inquam, tunc egiſſes, ſi interveniens ex Belgio Arroaſienſis Prior oppoſuiſſet ſeſe petitioni illi; exhibens vetus ſuæ Eccleſiæ Martyrologium, ab annis 200 aut pluribus ſcriptum, ex eoque legenda dediſſet hæc verba: XIII *Kal. Maji, tranſlatio corporis ſanctiſſimæ Monicæ, ab Oſtia Tiberina, in hanc Dei & S. Nicolai eccleſiam, manu Dompni Walteri Prioris Arroaſiæ, Anno Domini* ∞. C. LXII.

56 Hæſiſſes, credo, ad tam improviſam objectionem attonitus; hæſiſſet & Prior Generalis Eremitarum, hæſiſſet ipſe Martinus Papa, & rem maturiori examine dignam judicaſſet. Difficile eſt, aut etiam impoſſibile, hoc erudito ſeculo, quo Critica, ſuperiori ætate ferme neglecta, tam ſtudioſe exercetur, ſcriptum aliquod alieno tem-

Digitized by Google

tempori auctorique ſupponere tam feliciter; temporumque, locorum, ac perſonarum circumſtantias ſic aptare, ut diu lateat impoſtura. Fallet illa quidem aliquamdiu; ſed cum impegerit in alia certiora & nemini indubitata criteria, tandem deprehendetur, & in lucem protrahetur falſitas.

57 Arroaſienſis interim hiſtoria annum jam decimum ſextum legitur Romæ, nunc ſi unquam hiſtoricis criticis inſtructa Urbe: nec tamen hactenus inventus eſt, qui anſam in ea reperiret aliquam, ob quam ſuſpecta haberi poſſit. Ego ipſe, judicio veſtro plus quam nimium criticus, in omnem partem verſavi eamdem, cupiens reperire quidpiam quod in dubium vocare poſſem, atque ita ſtabilire poſſeſſionem Romanam. Tu denique, R. Pater, & tui adjutores, quos audio fuiſſe plurimos ex Carmelitano Ordine utroque, neque hic, neque Artic. 12 §. 2 ubi iterum eumdem lapidem verſaſti, mutire contra es auſus, vel exigere ut eamdem hiſtoriam rejiciam: quomodo ergo vis, ut hac rejecta Romanam tranſlationem incunctanter ſuſcipiam, neque in ea ſuſpicer aliquem facti errorem?

58 Hic autem tanto facilius potuit Eremitarum Generali, & per eum Martino Papæ obrepere; quod (ſicuti Martinus Papa narrat) neque Oſtiæ, jam ut dixi deſolatæ, quiſquam præter unum ſenem eſſet, qui acceptam à deceſſore notitiam loci quo Monicæ corpus jacebat, aut jacere credebatur, traderet ſucceſſori. Accedit quod, juxta Arroaſienſem hiſtoriam, dum Walterus Oſtiam venit, ibi tam confuſa habebatur memoria S. Monicæ, ut hæc alio nomine dicta crederetur *S. Prima*:

59 Tam temere ab Oſtienſibus aſſerta genuini nominis identitas, occaſionem mihi dederunt opinandi, confuſionem iſtam nominum proceſſiſſe ex confuſione Perſonarum, quarum unius ejuſque veræ *Monicæ* corpus, ſecundum ipſiuſmet revelationem, tranſlatum ſit Arroaſiam; alterum alterius Sanctæ, vero nomine *Prima*, inventum Oſtiæ, anno 1260 tranſlatum ſit ad eccleſiam S. Aureæ, & ſub titulo nominis *S. Monicæ* ſuppoſitum arcæ S. Aureæ (ſub hac enim inventum corpus, dicit Martinus) ab iis qui duplici nomine unam eamdemque ſignari ſibi perſuaſerant. Talis vero notitia, ſic per manus tradita, Martino Papæ potuit videri indubitabilis, nulla ablati alio corporis notitia ad Italos ex Belgio perlata.

60 Equidem ſemper eo propendeo, ut acta circa Sanctos eorumque cultum, ſi non poſſim eximere à convictione erroris in alterutris eorum, qui de uno eodemque corpore certant, reperiam bonam fidem, quæ cultum juſtificet, & per hunc ſalvet patrata divinitus utrobiq; beneficia. Ideo in præſenti caſu amplexus ſum viam (ut mihi videbatur) expeditiorem, qua Arroaſienſes vacarent culpa turpiſſimæ alias impoſturæ; Romanorum vero pro tunc invincibilem errorem, ſi error fuerit, bona fides excuſaret.

61 Cur Accuſator hic & iterum Art. 12 §. 2 (cui pariter hic reſponſum cupio) in titulo nominat *Gregorium XIII*, quia teſtatur ſeſe ex capite prædicti corporis acceptam particulam miſiſſe Bononiam; & non potius Martinum V, haud ſatis capio, nec ſcire magnopere refert. Illud majorem vim habere forſitan videatur, quod idem Martinus, poſt narratam tranſlationem ſua conceſſione factam, ſic concludat: *deſiderantes, quod ob tranſlationem prædictam, de ſanctitate hujuſmodi corporis major apud omnes fideles Chriſti notitia haberi poteſt, tranſlationem & repoſitionem hujuſmodi corporis ratas habentes & gratas, eas ex certa ſcientia, auctoritate Apoſtolica, tenore præſentium confirmamus; & ut erga dictam S. Monicam magis confirmetur eorum devotio, quaſi patulo præconio ad omnium notitiam deduci volumus per præſentes.*

62 Verum hæc *certa ſcientia* Pontificis,

acta

acta approbantis & confirmantis, non ultra ſe extendit, quam quod corpus ſub arca S.Aureæ repertum,& habitum pro corpore S. Monicæ, Pontificia conceſſione & voluntate fuerit Romam tranſlatum, debeatque ut ſanctum honorari, ſicut pro tali fuit Oſtiæ habitum, & ſub dicta arca collocatum.

63 Egimus ad 21 Martii de S.Benedicti corpore, inter Italos Galloſque controverſo; quorum utrique ſimiles Bullas pro ſe habent & allegant;imo & prohibitiones,ne tranſlatio in Gallias annue celebretur, quod tamen hodiedum fit; & è contrario, ne alibi quam in Gallia eſſe dicatur idem corpus reſcripta ſimilia prohibent. Quare prudentiſſimus Mabilio, Seculo ſuo 2 pag.338 pro ſuis acturus Gallis, ita loquitur num.7. *Quam firma ſint,quæ à Bullis Pontificiis (ſi modo ex certa ſcientia data,ac legitimæ ſunt) petuntur argumenta, nemo ignorat Catholicorum... at cum in ea quam tractamus quæſtione Bullæ Bullis, nonnumquam ejuſdem Pontificis, opponantur,huic argumento ſuperſedemus.*

64 Sicut ergo alterutras neceſſe eſt aliquẽ errorem involvere, in facto quod narrant, cum nequeant contradictoriæ ſimul eſſe veræ; ſic poteſt etiam contingere in caſu, quo dictæ Bullæ pro una dumtaxat parte faciunt, Pontificibus earumdem auctoribus nihil ſcientibus vel cogitantibus de alia, quæ idem poſſet prætendere; idque ex poſſeſſione longe antiquiori, qualis Arroaſienſium, ſed longe abſentium,erat. Si Arroaſienſia monumenta tam feliciter ſervata fuiſſent,quam Floriacenſia,pro corpore S. Benedicti Floriacum tranſlato,vix equidem dubito,quin apud eos ſicut pro feſto S.Monicæ, poſt tranſlationem inſtituto, invenirentur etiam Indulgentiæ, intuitu corporis S.Monicæ impetratæ ſeculo 12 vel 13.

65 Sed hæc ut mera conjectura eſt, ſic ultra valere non debet: neque ego Arroaſienſium poſſeſſionem ita tueri volo contra Romanos, ut putem illam tam certam eſſe, quin falſa eſſe poſſit, & vera Romana. Itaque modo dicta ſufficiant ad amoliendam invidiam, quam Accuſator ciere nititur ex hiſce terminis, *creditum*, vel, *ut prætenditur*; dubitationem inſinuantibus & ingerentibus. Quare ſicut S.Benedictum paratus ſum venerari, tam in eo quod in Italia, quam quod in Gallia eſt corpore; ſic & S.Monicam,tam in eo quod in Italia eſt,quam quod in Belgio; nihil dubitans, quin id gratum Deo ſit,non nimium ſcrupuloſos nos volenti eſſe in hac parte, ne,dum locus deligitur, religio minuatur. Satis ſit utrobique eſſe veri alicujus Sancti corpus, quamvis unum pro alio haberi ſubinde Deus patiatur. Puto tamen inter eruditos haud inutiliter diſputari, cujus Sancti corpus ſit, ut veritas magis eluceſcat.

66 Falſum eſt itaque primo, dubitationem à me indicatam, vel motam ſuſpicionem eſſe, *abſque ulla prorſus ratione & fundamento.* Falſum eſt ſecundo, me *explodere tranſlationem corporis S. Monicæ Romam.* Magis vero ſubdola,odioſa, noxia, injuſta, ac minime tolerabilis calumnia eſt,qua tum hic, tum paſſim alibi diſtinctis characteribus, tamquam ſi verba mea forent, dicis hæc à me aſſeri juxta *novum criterium, neque Henſchenio, neque ulli priorum animadverſum.* Quæ ineptia & infidelitas eſt, de caſu aliquo ſingulari, & momenti non magni,à me alicubi dictum, ingerere ubique,tamquam dictum de ſingulis etiam maxime diverſis!

67 Majorem fraudem, & magis ferire atque offendere natam,de *Bullis Pontificum, ne minimum quidem probabilitatis punctum* afferentibus, notavi ſemel iterumque; ſæpius neglexi ſeu præterivi tacitus, ne tædium parerem lectori. Tu vero, R. Pater, hæc verba identidem infarcis, & applicas locis omnibus; ut ii qui fraudis ignari ſunt, & forte non niſi lineas aliquot obiter, vel

Digitized by Google

paragraphos paucos reſponſionis noſtræ legunt, eoſque vobis ſuggerentibus conferunt cum accuſatione veſtrâ, arbitrentur toties agnitam & admiſſam à nobis accuſationem, quoties non deprehenditur refutata; quamvis luce meridiana clarius de multiplici calumnia plus quam ſemel convicta ſit.

§. *VIII. ACCVSATIO.*

Papebrochius, contra diverſa diplomata Apoſtolica, explodit Reliquias eccleſiæ S. Aphræ Brixienſis, tamquam fictas.

RESPONSIO.

NEſcio, Pater R. an auctor ſis famoſi illius libelli, cui titulus *Papebrochius bombardizans*: ita familiare tibi eſt illud, inſolitum mihi verbum, *explodere*: Si quæram, quinam ſint Pontifices, quorum diplomata eas Reliquias approbarint; non ſolũ invenio à te nominatos *Sixtum V* pro annis 1586 & 1587, & *Clementem VIII* pro 1602, quia permiſerunt aliquas inde transferri; ſed etiam *Honorium III*: idque ex Abbatis Stellæ Reſponſo, ad meum de prædictis Commentarium. Verum in Stellæ libro pag. 14 aliud nihil invenio, quam quod Pontifici iſti, circa annum 1225, oblata ſit ſupplica, indicans, quod *non ſolum ex ſcripturis & indiciis multis, verum etiam ex anteceſſorum proceſsiis, ſit clarum, corpora SS. Fauſtini & Iovitæ ... in eccleſia juxta viam Cremonenſem eſſe recondita*: &, *ab Epiſcopo*, qui tunc ſedebat, *in majori altari repoſita*.

69 Quid autem ad hæc reſponderit Honorius, contradicentibus veroſimiliter Benedictinis, eaque corpora, pridem inde ablata, in ſua SS. Fauſtini & Jovitæ eccleſia haberi aſſerentibus, nec Stella indicat, neque ego divinaverim; neque affirmare potes, R. Pater, niſi more tuo plus ſcribendo quam legeris. Additur quidem; in eadem ſupplica etiam hæc verba ſubjungi: *Cumque in ipſa eccleſia antiquiſsima procul dubio multa aliorum Sanctorum corpora requieſcant.* Verum gratis aſſumit D. Abbas, de his quoque intelligi, id clarum eſſe *ex ſcripturis, indiciis, & proceſsis*; atque adeo videtur τὸ *procul dubio*, referre ad ſequens verbum *corpora*, potius quam ad *eccleſiam, antiquiſsimam procul dubio*. Sed de hoc ei litem non movero; cum nec ipſe dubitem, quin Sanctorum corpora ibidem maximo numero condita aut ſint aut fuerint.

70 Præcipua autem imo tota noſtra controverſia eſt, an ea ibi antiquitus habeantur ſub iſtis nominibus & cognominibus: ſub quibus eorum multos referunt Catalogi S. Aphræ, unde auctum eſt Brixienſis Eccleſiæ Martyrologium. Cauſa dubitandi erat, quod iſtius Martyrologii Auctor, operis noſtri promovendi ſtudioſiſſimus, Bernardinus Faynus, rogatus ſubmittere, ſicut de aliis Sanctis fecerat, documenta, quibus nitebatur fides prædictorum Catalogorum, aliud non potuerit invenire quam cujuſdam Notarii *Guerrini Cerreti* Commentariolum de hoc argumento: cui cum multa per litteras opponerem, quibus ille reſpondebat nihil; ſilentium amici accepi pro verecunda confeſſione agnitæ ad ulteriorem probationem inſufficientiæ. Deinde ſuſpectum jam Guerrini ſcriptum examinandum ſumpſi, propter acceptos ex eo ad 19 Aprilis *SS. Angeli-*

Digitized by Google

gelinũ & Orieldam ac filios, de quibus merito dubitabam. Inveniens autem fabuloſum totum, Exegeſim de eo compilavi, qualem habes in Propylæo antiquario ad tom. 2 Aprilis; futurum ſperans, ut labor is ſubſerviret prædicto Martyrologio, etiam poſt mortem Auctoris corrigendo.

71 Verum contra accidit: quia id Reverendiſſ. Abbati S. Aphræ Onuphrio Stellæ occaſionem dedit ſcribendi contra me, tamquam pro aris & focis, majori cum fiducia cauſæ, & minori cum modeſtia, quam ejus nota alias prudentia & humanitas, reſque ipſa patiebantur. Me tamen parum aut nihil id commovebat, cum viderem, alioſq; crederem æque viſuros, etiam ſic mihi concedi quod unice poſtulabam; & magna cum diligentia hinc quidem coacervari, quidquid ad cenſuram amoliendam, veramq; dubiorum ſanctitatem ſuadendam conducturum, à me autem inculpabiliter ignoratum videbatur: inde vero Guerrini opuſculum *fabuloſum* dici p. 61 in titulo ſui capitis 5; in contextu autem expreſſius notari, quod *Revera Chronica Guerrini Cereti, velut in ſcena tragica plus continet mendaciorum quam veritatis, introducitque perſonas, quæ neque actis, neque tempori, neque loco conveniunt; & ſub larva fictitia narrat miracula numquam audita, martyria non uſitata, rerum uniones prorſus chimericas.*

72 Ante iſtud Reſponſum Abbatiale, nemo erat qui non me excuſaret; conſiderans, præter illud Cerreti Chronicon nihil probationis à me fuiſſe Brixiâ impetratum. Quid enim poteram aliter, quam feci, de dubiis mihi nominibus cognominibuſque judicare, quæ videbam hodierni uſus eſſe pleraque, quam gratis ab Guerrino eſſe antiquis Sanctis attributa? Non aliud etiam potui inde concludere; quam quod, ſi revera eorum iſta fuerint corpora, quorum legebantur nomina & cognomina; ipſa quoque longe ſequioris ævi ſint, adeoque dubitabilis eorumdem ſanctitas, quicumque eamdem bona fide ſuſceperint Epiſcopi & Pontifices, arbitrati rem à ſatis peritis Antiquariis examinatam fuiſſe.

73 Huic definitioni contrarius, in ſuo anni 1687 opere Abbas Stella, innititur decreto anni 1529 die 9 Martii ſic formato: *Cum notum ſit, ſuperioribus diebus, in eccleſia, olim SS. Fauſtini & Iovitæ ad ſanguinem, in præſentiarum vero D. Aphræ in civitate noſtra nuncupata, quod reperta fuerint multa corpora Sanctorum; conveniatque Reipublicæ noſtræ curam aliquam adhibere circa præmiſſa: idcirco vadit pars, quod in Concilio generali, ſcrutinio eligantur tres cives, qui habeant intereſſe foſſionibus ſeu excavationibus faciendis prædictis corporibus, & tam hactenus repertis quam in futurum reperiendis, ac de omnibus aliis circa prædicta opportunis; & invigilare debeant omni eorum induſtria & ingenio, quod quidam liber Chronicarum, medio cujus aſſeritur talia corpora inveniri, in lucem prodeat & habeatur. Et quod prædicti ſic eligendi debitis mediis provideant, ne dicti Patres præfata eccleſia fodiant ſeu fodere faciant, ſine licentia, præſentia, & conſenſu ipſorum DD. Deputatorum.*

74 Factum ſane & conſultum prudenter: ſed an inventus denique liber eſt diverſus à Chronica Guerrini? Hoc ſupponit Stella: quia hanc, utpote fabuloſam, non fuiſſent ad probationem adhibituri Deputati: quippe quibus Proviſionalis actus deputationis ipſorum teſtimonium dat, quod fuerint *ſapientiſſimi cives, D. Ioannes Chizzius, D. Laurentius Patuſius, Iuriſconſulti,* & *Ioannes Paulus Averoldus.* Proinde vult Reverendiſſ. Abbas in iis ſervatam Juris regulam, ſumptam ex cauſa 14 quæſt. 2 c. 1 *ſuper prudentia*; quod *in poſſeſſione vel hujuſmodi negotiis hi potiſſimum aſſumendi ſunt, qui eadem negotia tractaverint, de quorum auditu & viſu haſitatio eſſe non debeat.* Inſuper adducit pag. 23 moroſitatem Epiſcopi Brixienſis Pauli Zani, qui eodem ipſo anno, rogatus

Digitized by Google

à Franciſcanis Obſervantibus licentiam, alio transferendi quædam corpora, ſub altari deſtructo reperta, eamdem negarit ex conſilio Mathiæ Ugonis Epiſcopi Famaguſtani.

75 Verum quam gratis præſumitur, licentia illa negata, propter defectus repertos in prætenſis de veritate & ſanctitate corporum, ſub iſto altari quieſcentium, monumentis; cum aliæ diverſiſſimæ cauſæ plures potuerint adfuiſſe, ob quas petita licentia negaretur; tam improbabile mihi videtur, tres illos cives, utcumque peritos Juris civilis, fuiſſe etiam peritiſſimos Antiquarios, quales tunc erant tota Europa admodum pauci, & Brixiæ forſitan ne unus quidem.

76 Sicuti autem hoc ipſo ſeculo, annis abhinc tantum 25, vir inter ſuos eruditiſſimus Faynus, non prius agnovit inſufficientiam Chronicæ Guerrini, quam de ea moneretur à me; ſed ejus auctoritate uſus ſine ſcrupulo eſt in Notis ad ſuum Martyrologium; ſic multo facilius potuerint illi, ſeſquiſeculo ſeniores, quando ſumma regnabat ubique talium rerum imperitia, eamdem Chronicam ſuſcepiſſe, ut rem undequaque certiſſimam. Nec ſcio quomodo in virum prudentem cadere poſſit, quod velit ſupponere aliiſque perſuadere, meliorem certioremque Chronicam ab iis inventam, cujus nulla uſpiam extet memoria. Inventa enim fuiſſet eo loci, ubi debuiſſent eamdem tranſcripſiſſe tot illuſtres familiæ, quot erant ex ipſa probaturæ ſtirpis ac nominis ſui antiquitatem, à primis uſque Chriſtianæ religionis ſeculis deductam.

77 Illuſtriſſ. Comes Valerius de Zanis, variis opuſculis editis Bononiæ notus, & familiariſſimus Comiti Carolo Cæſari Malvaſiæ, antiquariæ rei ſtudioſiſſimo, uti probant illuſtrata ab eo nuper Marmora Felſinea; rogatus à me præſcribere ſuum aliorumque in illa Academia antiquariorum ſenſum de opere prælaudati Abbatis; reſpondit anno 1692, 14 Sept. in hæc verba; *Convenit inter nos, ipſum non aliud fundamentum habere, neque approbationem aliunde, quam ab intereſſatis in cauſa earum familiarum, quas delectat fumus apocrypharum iſtarum antiqualium: & hoc eſt judicium univerſale eruditorum.* In eumdem ſenſum, de judicio Florentinæ Nobilitatis totius, à multiplici eruditione una cum Magno ſuo Duce celebratæ, ſcripſit mihi Illuſtriſſimus Antonius Magliabechius, ipſius Sereniſſimi Bibliothecarius, ad quem in talibus ex tota fere Europa conſulendum accurritur, velut ad commune oraculum litteratorum.

78 Nec diſpar fuit judicium Primi Aloyſii de Tattis, Annalium Comenſium ſcriptoris ſinceri, non tamen adeo perſpicacis Critici, ut ſciverit habere ſuſpecta Fragmenta Pſeudo-Luitprandi, Plinium ſecundum Comenſem facientia, & quidem pro Chriſto Martyrem; donec de pſeudodextrinis ex Hiſpania commentis cavendis, moneretur à me, quod etiam gratiſſimum habuit. Pridem tamen ille per ſe ipſe cognoverat, & prima Decade ſuorum Annalium pag. 527 ſtudioſe refutaverat familiarum nobilium vanitatem, ab adulatoribus lucripetis ingeſtam, qua ſibi patiuntur perſuaderi, nomina ſua gentilitia antiquiſſima eſſe. Verba ejus ex Italico placet Latina reddere, & Abbati Stellæ conſideranda proponere, ne bene impenſam à ſe operam credat, in propugnanda talium nominum vetuſtate; in quo vano labore maxima pars ſcriptionis, alias non ineruditæ, conſumitur.

79 *Hic,* inquit (id eſt ſub initium ſeculi 6, quo Eccleſiæ Comenſi præſidebat Euſebius) *incipiunt ſcriptores moderni aliqui* (quos in margine nominat, alioqui ſatis bonos, ſed in iſto nimis creduli) *incipiunt,* inquit, *deſignare familiam, ex qua quiſque Epiſcopus natus ſit; idque fecerunt per omnes Inſubria Antiſtites, Mediolanenſes, Novarienſes, Vercellenſes, alioſque,* poterat addidiſſe

Digitized by Google

diſſe etiam Brixienſes, ſi Fayni Martyrologiũ vidiſſet. *Verum qua ratione id cum veritate haudquaquam conſiſtat, facile conſpiciet quiſquis citra paſſionem & cum prudentia conſideraverit hujuſmodi vanitatem. Non ſcribuntur hiſtoria, ſicut fabula. Ha in chimericis fundantur conceptibus; iſta poſtulant ſolidas rationes: qua cum noſtris temporibus Chronographis hic deſunt, compoſitiones eorum aſtimantur à ſapientibus, velut poëtica, & inteſtabiles fiunt, etiam ubi continent veritatem; qua, tot phaleris onerata magis quam ornata, multum amittit gratia naturalis.*

80 *Concedimus libenter, quod ante & poſt nativitatem Servatoris, apud Romanos alioſque Italia populos ſua quaque nobiliores familia cognomina uſurparint; nec eget probatione iſtiuſmodi uſus, ex hiſtoriis antiquis, ſed maxime Romanis certiſſimus. Verum illa non perennarunt uſque modo. Nam poſt invaſionem barbarorum, cum hi in Italiam pedem fixiſſent, ea omnia ſic evanuerunt, ut eorum nec minima quidem memoria reperiatur in libris, publiciſve inſtrumentis vel inſcriptionibus; & avi medii antiquitate aliud non videas, quam purum ac ſimplex nomen perſona, de qua agitur. Cum hoc igitur certum ſit, & plus quam certum, cuicumque habenti aliquam notitiam ſeculorum ante annum milleſimum prateritorum; quanto altius aſcendimus ad nonum, octavum & priora ſecula; tanto minus videmus, quomodo boni iſti ſcriptores tam ſecure poſſint affirmare, de Epiſcopis noſtris, quod de ſuis numquam praſumpſit Roma; licet horum acta à pluribus deſcripta habeantur antiquitus, noſtrorum non item.*

81 Sic ille, nihil reformidans paratam ſibi à nobilitate invidiam, cui *nihil intendit prajudicare, quoad ſuas bene ac ſolide fundatas probataſque traditiones:* quod nec ego intendo, nec eruditiſſimus Joannes Mabilio in opere de re diplomatica, hanc de cognominibus quæſtionem tractans lib. 2 cap. 7, plane ex mea ſententia, ſed multo quam ego plenius detinctiuſque, pro ſingulari ſua, cui libenter ceſſero, antiquariæ rei peritia. Ad Martyres autem antiquos quod ſpectat, hoc inſuper obſervo; neque in eorum Paſſionibus, ſive ſinceris, ſive apocryphis, neque in Martyrologiis, neque in monumentis eorum aliis, communiter apparere cognomina; quamquam tempore martyriorum pleriſque ſua, eaque Romana fuiſſe dubitare non poſſimus. Cauſa hæc eſſe videtur, quia in medio perſecutionum æſtu nemini curæ erat talia notare; ipſique Chriſtiani fortaſſe contemnebant iſtas gentilitiæ nobilitatis appellationes, ſolo nomine baptiſmali contenti, ſatiſque glorioſi titulo Chriſtianitatis. Et credemus nos, ſolis Brixienſibus eam curam fuiſſe? neque merito dubitabimus de ſic repertis Reliquiis?

82 Dignetur Reverendiſſ. Abbas legere 21 Maji Appendicem ad Commentarium de S. Lucifero, Epiſcopo Calaritano; nec non eodem ſpectantem inſignem locum poſt tomum 7 Maji pag. 819. Agitur in dicta Appendice de epitaphiis, hoc ſeculo refoſſis in Sardinia: quæ cum Martyrum eſſe præſumerentur, prohibuit Bollandum iis fidem habere peritiſſimus tunc Romæ Antiquarius, Franciſcus Cardinalis Barberinus. Multa iſtic Reverendiſſimus Abbas reperiet, fortunæ corporum Brixienſium ſimillima, ex iiſque diſcet ſuo in patriæ favorem præjudicio diffidere, nec ægre ferre quæ de ſuis ſcripſi, eodem quo iſta candore Belgico. Neſcio adulari.

83 Si illis anni 1529 Deputatis par cura fuiſſet, quæ Sardis, referendi in acta publica circumſtantias omnes, curatæ ſua auctoritate refoſſionis, eaque acta commentariis, quam ſpecioſiſſimis poſſent, illuſtrandi; & ſic digeſta ac Romam miſſa veniſſent in manus tam eruditi Pontificis, quam fuit Urbanus VIII, ejuſque Nepotes Barberini; exiſtimo non facile Epiſcopo concedendam fuiſſe licentiam ſic inventa corpora transferendi;

ferendi; quam Sardis conceſſam hactenus non comperi.

84 His non tam tecum, R.P.Sebaſtiane, quam cum Reverendiſſ.D.Onuphrio Abbate collatis, puto manifeſtum feciſſe me, ſi non Tibi, ſaltem ipſi aliiſque intelligentioribus, quam nihil temere factum ſit à me, quod Brixiano Martyrologio, eatenus nixo ſolius Guerrini Cerreti Chronica, ipſomet Abbate aſſentiente fabulosâ, fidem habere non potuerim; & cur nequidem nunc poſſim prudenter ad ſummam primorum ſeculorum ætatem recipere nomina & cognomina uſus hodierni, ut ſunt Lombardica & Teutonica aut etiam Italica illis recentiora, puta in nominibus, *Albertus, Alventus, Bonacurſius, Bonfantus, Corradus, Henricus, Bernardinus, Franciſchinus, Iacobinus* &c; in cognominibus, *de Scaligeris, Bruſatis, Bornatis, Blanzanis, Duchis, Martinenghis*; aliiſque quam plurimis. Interim Apoſtolicæ Sedi conſiderandum relinquo, quam temere feceris ipſe, aſſumendo alienam cauſam, tibi ab iis quos attinet non commiſſam, Advocatus minime vocatus & rogatus; ne ſemel quidem expendere dignatus invicta prorſus argumenta, quibus num.37 & 38 demonſtro, fabuloſam eſſe totam *Vitam* anno 1415 confictam, ſub nomine *SS. Nicolai & Hieronymi de Pedrocchis*, quaſi anno 133 martyrizatorum. Et tamen fidenter pronuntias num.48, concludens hunc §, quod iſta *effutiam abſque ullo fundamento ex meris conjecturis*; & ab Apoſtolica Sede dijudicari petis, *an ea quæ dico non potius exſibilationem, quam reſponſionem mereantur.*

§. IX. ACCUSATIO.

Papebrochius Bullam Leonis IV, à variis Romanis Pontificibus receptam & confirmatam, arguit impoſturæ.

RESPONSIO.

SAltem à Leone IV ſimiles Indulgentias datas eſſe nego; à Lucio III potuiſſe emanare concedo; quodq; eas à quocumq; olim datas vel non datas, varii deinde Pontifices bonâ fide confirmarunt, ſupplendo quemcumque facti defectum. Quod in Paralipomenis ad Conatum pag.93 juſſerim alio transferri, vel potius expungi locum, ubi quæritur, *quomodo nominis Pontificii numerus inveniatur ante aliqua ecgrapha Bullarum* iſtius aut vicini ævi; non ideo feci, quod me cenſuræ de Leonina in Aprili latæ puderet (ut præſumis, R.Pater) ſed quia illud quod paſſim nominatis *Bullam Leonis IV*, quodque nullam Bullæ formam habere oſtenſum volebam contra Patrem Bonæ-Spei, jam pateremini dici *Summarium*, adeoque ceſſabat totum cenſuræ fundamentum. Et hac de cauſa etiam in Supplemento, ad 1 tomum Aprilis pag.792, pro inſtructione mea vel ſucceſſorum ſcripto, hæc verba numeri 103, *Convincendæ impoſturæ*, omiſſis intermediis, juſſi cum ſequenti numero ſic connecti: *Convincendæ impoſturæ ſufficit quærere, quænam ſint illæ domus vel eccleſiæ, in quarum favorem ſtatuta hæ forent.*

86 Hinc etiam nunc ſuperfluum puto de eo tecum, Rev. Pater, diſputare, quod ad controverſiam noſtram non amplius facit; quamvis etiam hic pergas vocare *Bullam*, quod *Summarium* Bullæ dumtaxat eſſe mihi con-

Digitized by Google

conceditis. Interim gratulor tibi mihique, ſaltem in hac libri tui plagula repertum aliquid, non prorſus contemnendum, quo moverer ad expungendam cenſuram, quaſi contra Bullam, quæ quidem reipſa nulla eſt, ſed fuiſſe præſumitur ex Sixtina, Summarium illius referente, de qua ſupra Art. 2 num. 174 & mox iterum plenius.

87 Iſtum meum candorem tribuendi tibi quantum poſſum, neſcio quomodo ſis accepturus; cum etiam ex ipſa quaſi retractatione anſam novæ criminationis arripias, quærendo, cur Leoninæ qualiſcumque Bullæ in theatrum reducendæ, occaſio ſumpta ſit ad Pontificatum Paſchalis II, cum ejus rei proprius locus eſſet in Leone IV. Reſpondeo id eo factum, quia ſcribenti de Paſchale primum innotuerunt ex Armamentario Bullarum quarumdem ecgrapha imperfecta, & ad rem veſtram facere viſa; de quibus putabam mihi reddendam rationem; ſcribenti autem Paralipomena, innotuit vos non perſiſtere in ſuſtinendo quod haberetis integrum & genuinum Bullæ prætenſæ textum, ſed velle contentos eſſe titulo Summarii.

88 Aſt alteram hinc arripis mei explodendi anſam, quod exempla Bullarum, incipientium à numero nominis Pontificii, idque ſine conſueta ſeculis iſtis formula, N. *Epiſcopus ſervus ſervorum Dei*, non quæſiverim in Bullario, ſed in Italia ſacra Ughelli, cum hic non habeat omnes Pontificum Bullas.

89 Ad hoc reſpondeo. Quia quæſtio mihi erat de Bulla, quæ data fuiſſet ſeculo nono, adeoque quærendæ erant tales quæ poſteriores eſſent an. Chriſti ſexcenteſimo, anteriores autem milleſimo: hujuſmodi autem non niſi unicam, ſcilicet Joannis XV, habet Cherubini Bullarium; & hanc ipſam, ea quam in Leonina veſtra deſiderabam, forma prætitulatam, *Ioannes Epiſcopus ſervus ſervorum Dei.* Sciens autem quid mihi reſponderi à vobis poſſet, ex Cherubini Bullario unam ſolam pro tot ſeculis alleganti; abſtinui eo nominando; & remiſi vos ad Ughellum, Hic enim ejuſmodi plurimas pro ſeculo 7, 8, 9 & 10 deſcribit fide optima ex originalibus, eſtque ad formulas omnes, in quibus ſæpe Cherubinus deficit, accuratus.

90 Tuam ergo, R. Pater, non meam accuſa ignorantiam, ſeu oſcitantiam in tractando Bullario; & imprudentiam in objiciendo tot Bullas, eo ſeculo de quo agimus tanto poſteriores, ut quantumvis integra in iis forent omnia, probationem nullam facerent; occaſionem tamen mihi darent, ad Pontificatum Paſchalis obſervandi iſtam poſteriorem Bullarum à prioribus vel differentiam vel defectum, ſicut eum veſter Pater Bonæ-ſpei ſuggerebat.

91 Quod in concluſione mihi tribuas *blaſphemiam*, & quidem *eam qua nihil poſſit excogitari abſurdius*: quod me iterum iterumque voces *inſolentem ac impudentem Vicarii Dei contemptorem, adeoque reum læſæ Majeſtatis Pontificiæ*, refutatione non eget; atque ad ejuſmodi intemperiem malo ſilere, quam reſpondere tibi pro merito. Tantum pergo poſtulare, primo ut Bullam Leonis integram, non autem ejus Summarium, à neſcio quo confictum, exhibeas. Secundo ut oſtendas, *quanam ſint illæ Domus, vel Eccleſiæ, in quarum favorem ſtatutæ hæ forent indulgentiæ.* Tertio quinam Generales, quinam Provinciales veſtri fuerint ſeculo Leonis IV, id eſt ſeculis aliquot antequam religioſus Ordo veſter notus fuerit, ſaltem in Europa.

92 Non ſatis etiam capio, quomodo vigilans ſcribere hic potueris: *Papebrochius neſcit pœnitere, & cum non ſit muſicus, non novit canere palinodiam.* Quando tu ipſe mihi exprobras art. 23 §. 5 retractationes frequentiores quam in ullo alio hactenus legeris Auctore; dicens in ipſo titulo: *Papebrochius*

Digitized by Google

brochius proprio motu retractat ultra bis mille errores, quos ipſe inter Acta Sanctorum ex ignorantia commiſerat. Hos quam recte numeraris, hic non diſcutio: neque oſtendo, quod inconſiderate anſam capias accuſandi me ex promptitudine corrigendi errata, quæ ingenuis non minus in me, quam in D. Auguſtino, Baronio, aliiſque laudanda videtur. Solum pono te juxta te, ut videas te tibi contradicere manifeſte, dum reprehendis quod nihil noverim retractare, & reprehendis pariter, quod retractem plurima.

§. X. ACCUSATIO.

Papebrochius, per evidentem impoſturam, machinatur certam & indubitatam Sixti IV Bullam reddere ſuſpectam.

RESPONSIO.

FOrte multis hæc legentibus inciderit ſuſpicari, quod Sixti IV Bullam fraudulentâ additione, mutilatione, vel mutatione aliâ vitiaverim. Verum non iſtud eſt, quod vult Accuſator. Ægre fert, quod non omnia, quæ in Bulla iſta continentur, habeam pro indubitatis; maxime illud, quod citetur in ea Leo IV, tamquam qui certas Carmelitanis conventibus Indulgentias conceſſerit: cujus facti veritas ſi ſubſiſtat, Carmelitanus Ordo neceſſario extiterit ſaltem à ſeculo 9: quod mihi hactenus non vidi ineluctabiliter probatum. Ad Bullam autem Sixtinam videor mihi reſpondere poſſe, vel eam non extare, ſaltem incorruptam, vel non in omnibus quos citat Pontificum nominibus eſſe plane erroris expertem.

94 Nam, ut omittam varia ſuppoſitionis indicia, quæ hic expendi non ſatis clare poſſunt, niſi exhibito toto illius Bullæ tenore; debeóne credere, *Honorium decimum & Nicolaum quintum*, *inſuper Honorium nonum* in illa recte referri? Juxta te quidem Pater R. nefas ſit de hoc vel minimum dubitare, ut nefas eſt dubitare de nomine Leonis IV. Atqui tamen evidens eſt errorem eſſe tam in nomine Honorii noni, quam Honorii decimi, cum conſtet neque Honorium decimum, neque Honorium nonum unquam extitiſſe, imo non niſi quatuor Honorios paſſim comparere in Catalogis Pontificum, uti etiam nuſquam comparet ibidem ſcriptus Lucius IV, cui adſcriptas Indulgentias Lezana, Bullam corrigens, adſcribit Lucio III.

95 Poſt tales tamque manifeſtos in Pontificum nominibus errores, quomodo evinces, nihil erroris eſſe in nomine Leonis IV? Argumentum igitur ſumptum ex Bulla Sixtina, citante Leonem IV, quaſi is Indulgentias Carmelitis conceſſerit, non eſt argumentum, ut putas, irrefragabile, ad probandum, quod Ordo veſter tempore Leonis IV certo extiterit; qui nuſquam apparuerit ſeculo iſto, aut etiam uno alterove ex ſubſequentibus. Indulgentiarum tamen, quas à Leone IV conceſſas cupitis, valorem in dubium numquam vocavi: nam quidquid ſit de prima illa conceſſione, certum eſt, ab aliquibus ejus ſucceſſoribus confirmatas, aut, ſi non fuerint, datas fuiſſe, & quidem, ut in Bulla Sixtina legitur, *ſupplendo omnes & ſingulos defectus, ſi qui forſan quoquo modo intervenerint in eiſdem*; qua ratione cenſetur Pontifex certos velle reddere fideles de Indulgentiarum iſtarum valore; adeo ut, ſi prior conceſſio non ſubſiſteret, vel nulla fuiſſet, eas ipſe largiatur.

96 Mul-

Digitized by Google

96 Multùm vociferaris de veſtro Lezana, quod dixerim aliquando me ejus *Annales evolviſſe & ſtudioſe ſcrutatum*, nec tamen apud eum Bullam hanc Sixtinam reperiſſe. Hoc ſcilicet ita accipis, acſi Lezanam totum perlegerim. Sed aliud eſt, R. Pater, librum aliquem evolvere, aliud totum perlegere. Evolvere dicitur etiam qui ſummària ſeu titulos capitum percurrit, vel indices, ſi quis habet accuratos, ut habet Lezana: is autem ſolus perlegit, qui omnia & ſingula, libro & capite quovis contenta, legit, nihil prætermittens. Poſteriori modo neque circa Lezanam verſatus ſum, neque ſoleo aut poſſum circa alios: paſſim ſingulorum indices luſtro, ut videam an & quid in rem, quam tunc ago, contineant. Hoc modo *ſollicite ſcrutatus* ſum veſtrum *Lezanam*, ut, *quo nihil optabam magis*, *Carmelitarum de ſuis ante ſeculum* XII *in Europa conventibus opinioni firmandæ aliquod invenirem fundamentum*; ita ipſo loco accuſato teſtabar. Verum quid totâ hac vociferatione contendis? Impoſturæ crimen me ſcilicet commiſiſſe, dum negavi Bullam Sixtinam, me apud Lezanam conſpicatum. Ais, fieri non potuiſſe quin conſpicatus ſim: idque colligis ex eo, quod dixerim me Annales Lezanæ evolviſſe. R. Pater, quilibet verborum ſuorum optimus interpres, ut habet juris Regula, & communis juriſperitorum ſenſus, atque ipſum lumen rationis dictat. Quomodo Lezanam evolverim, jam dixi.

97 Quid autem tantâ, quam mihi affingis, in evolvendo Lezana accuratione impactum vis criminis? Impoſturæ, inquis, in eo ſitum, quod dixerim non reperiſſe me apud eum Bullam Sixtinam. Numquid mirabile eſt, tantum à te ſtrepitus excitari in re minima, & quidem contra rationem & æquitatem naturalem? Jam ante tibi expoſui, me non luſtraſſe ſingulos Annalium Lezanæorum angulos: ſtatim ac monitus ſum Bullam apud ipſum extare, agnovi palam ſine cunctatione, typis edidi, quid vis amplius? Non credis, id me ante ignorare potuiſſe; ubi tu, R. Pater, in libris meis, quos ad accuſandum tanto ſtudio perſcrutatus es, & quidem in iiſdem paginis, in iiſdem columnis quas accuſas, tam multas ignoras circumſtantias, quæ niſi cæcus ſis, te effugere non potuerunt: atque ex iis manifeſtum tibi eſſe debuit, nihil iſtiuſmodi à me aſſertum quod mihi attribuis. Sed parum ad rem facit, ſive ad probandam prætenſam Ordinis veſtri antiquitatem, ſive ad oſtendendum Indulgentias à Leone IV vobis eſſe conceſſas, quod Lezana veſter Bullam hanc in ſuis referat Annalibus.

98 Suggeſſi nonnulla, quæ ſaltem ſuſpectam reddant Bullæ iſtius, prout nunc extat, quoad facta aliqua veritatem, imo apertam probent falſitatē. Irrefragabile igitur quoad alia facta illic relata teſtimonium, & magis convincentem probationem neceſſe eſt aliunde accerſas. Si neges, oſtende quis ſit ille Romanus Pontifex Honorius nonus, quis Honorius decimus, Eccleſiâ ultra quatuor Honorios non agnoſcente? Plures circa Bullam hanc, prout hoc tempore extat, difficultates moveri poſſent: ſed cum hæ ad defenſionem meam ſufficiant, nolo plus quam neceſſe eſt videri Bullæ cuicumque adverſarius. Miror autem Paternitatem Tuam tantopere commoveri errore meo leviſſimo & maxime innocuo circa Lezanam, neque retractationi meæ tam prompte pridem factæ nolle acquieſcere; ſed identidem exprobrare impoſturam & pertinaciam; ubi noſti, tuos in tam multis à me de falſitate manifeſte convictos, ac te in primis à Janingo, hactenus tamen adduci nulla convictione poſſe, ut manus detis apertæ veritati; neque ſatis ſcio an ſperare poſſim fore, ut, poſt innumeras & continuas peſſimæ fidei tuæ convictiones, ullam unquam criminationem tuam retractaturus ſis. *Ejice primo trabem de oculo tuo, & tunc perſpicies ut educas feſtucā de oculo fratris tui*. Luc. VI.

Digitized by Google

§. XI. ACCUSATIO.

Ut Papebrochius infundatas ſuas contra Sedis Apoſtolicæ auctoritatem palliare valeat arguiunculas, falſum Bullæ Clementis X affingit ſenſum, eamque enervare molitur.

RESPONSIO.

UT novum aliquod crimen, ab eo quod jam diluimus, objicere videatur Accuſator, diſſimulat in titulo, quæſtionem eſſe de Bulla Sixtina, & in genere fingit me contra auctoritatem Sedis Apoſtolicæ, abuti Bulla Clemenlis X; quæ aliud nihil eſt quam confirmatio Summarii, referente Cardinali Bona edita an. 1673: & hanc antea etiam ſub alio titulo in ſcenam adduxerat Art. 2 §. 11. Sed quod ei tunc ibi reſpondimus, non debet hic iterari: nec reſponſum meretur, quod objicitur de Clemente Pontifice, nullam faciente in Bulla ſua mentionem *de ſupplendo juris & facti defectu*: quamquam de hoc mox reſponſurus ſum.

100 Quod Cardinalem Bona attinet, revereor ſingularem ejus doctrinam, & magnam in rebus antiquis peritiam, æque ac Cardinalium Bellarmini & de Torres; qui, ſicut & ipſe, Lectiones, in Commemoratione S. Mariæ de Monte Carmelo recitandas antea probaverunt; non tamen obligari me credo, ad affirmanda continuo omnia in Lectionibus illis contenta. Si contradictorio judicio (quod in gratiis concedendis non fit) res acta & Promotor fidei, inſtructus iis quæ propoſui dubiis, ad opponendum vocatus fuiſſet; non ita expedite forſitan conceſſa foret approbatio. Nunc vero prædicti Cardinales gratiam, quam Ordo Religioſus petebat, nulli futuram damno, nihil contra fidem aut mores continentem, tanto gratioſius poterant decernere concedendam; quanto odioſior fuiſſet ejuſdem negatio; non minus ægre ferenda, quam lata fuit Baroniana, negantis antiquitatem Ordini juſto majorem.

101 Hic ob nonnulla quæ ſub ultimos vitæ annos, jam Deo ſtudiorum ſuorum omnium rationes redditurus, ſcripſerat parum grata Carmelitis, etiam poſt mortem apud eos vapulat, tamquam Ordinis inimicus. Sic enim Generalis eorum Matthæus Orlandus, litteris ad P. Henſchenium datis 14 Novembris 1671: *Non ambigo Veſtræ Patern. notum eſſe, ipſum Baronium, Ordini Carmelitano, ob aliquam cauſam, offenſum, & inde etiam infenſum fuiſſe; & de eo quadam ſcripſiſſe, non ſine grandi & patenti paſſione.* Tam benevole tractant cum ſuo Reverendiſſimo Generali etiam alii contrarios antiquitati ſuæ, ut patet ex prima parte Armamentarii Patris Bonæ-Spei, contra Patres noſtros Salinas, Vega, Redanum, Suarez; Mirandam item & Bordonum Ordinis S. Franciſci; Baronium denique Cardinalem, quorum omnium pharetras evacuat, tela retundit bellator iſte; nec non contra pretenſiones Laurentii Landmeter Præmonſtratenſis, Bivarii Ciſtercienſis, Bollandi Henſchenii & Papebrochii Jeſuitarum; Jo. Petri Creſcentii Romani: & quidem contra me ac deceſſores meos in iis, quæ non ſcripſeramus, ſed tacueramus.

102 Interim nihil affingo Clementi, qui confirmata à Sixto IV Bulla cũ ſuppletione cujuſ-

Digitized by Google

cujuſcumque defectus, non debuit eumdem iterum ſupplere; quamvis & hoc feciſſe dicendus eſt, intendens omnem, quem Sixtus intenderat finem, id eſt certificationem fidelium de obtinendis Indulgentiis, à quocumque primum impetratis. *Gratis dato*, inquis, *quod talis clauſula in Bulla haberetur, non cenſeretur equidem alios juris poſitivi ſupplere defectus, quam in Bulla expreſſos, ut docet Barboſa clauſula* 178 *num.* 2 *&* 10: unde concludis, quod, ſi Leo IV Indulgentias illas non conceſſerit, non reddantur validæ per confirmationem Sixti IV, & Clementis X, cum defectum illum non expreſſerint.

103 R. Pater, quo non adigit hominem libido contradicendi? Ut mihi contradicas, veſtras ipſe Indulgentias, à tot Pontificibus confirmatas, convellis. Clauſulam qua Sixtus IV diſertè profitetur, ſe *ſupplere omnes & ſingulos defectus, ſi qui forſan quoquo modo intervenerint in eiſdem*, noſti in Bulla ejus contineri: quid modo ad rem facit, quod eadem clauſula non addatur etiam in Bulla Clementis X, quæ Sixtina poſterior eſt? Defectus, quos prior Pontifex abunde ſuppleverat, quid neceſſe fuit iterum ſuppleri à ſucceſſore? Viſne itaque ſuppletos non fuiſſe defectus, quos interveniſſe veriſimile eſt; atque ita in dubium revocari Indulgentiarum veſtrarum valorem?

104 Imo defectus aliquos certo interveniſſe demonſtravi §. ſuperiore, ubi de Honorio nono & Honorio decimo, qui numquam extiterunt, dicitur in Sixtina Bulla, quod Indulgentias veſtras approbaverint. Atqui non minus juris poſitivi eſt approbatio Indulgentiarum, quam earum prima conceſſio. Si igitur, ut ais, juxta Barboſam, non cenſeatur defectus primæ conceſſionis ſuppleri per clauſulam illam generalem, non cenſebitur etiam ſuppletus defectus approbationis ſeu confirmationis. Unde autem noſti, quod non æque, imo forte magis Sixtum IV & Clementem X permoverint tot ſuperiorum Pontificum confirmationes, quam ſolius Leonis IV conceſſio? Ergo ſi ejuſmodi defectus per clauſulam memoratam non ſuppleantur, atque hi reddant confirmationem quamcumque invalidam; vides quid contra Indulgentias veſtras ex tua accuſatione ſequatur.

105 Ego vero Indulgentiarum veſtrarum, te eas ſic peſſumdante, defenſionem ſuſcipiens, dico, præcipuum motivum illas confirmandi fuiſſe præclara Ordinis veſtri in Eccleſiam merita; cauſam finalem, paupertatis veſtræ ſubſidium, templorum ædificationem, eorum frequentationem, cultus divini incrementum, animarum utilitatem, Dei gloriam. His ſubſiſtentibus, videntur cetera minus principalia, etiamſi aliquid in eis ſubreptionis deprehendatur, Indulgentiarum valorem non evertere. Ad Barboſam quod attinet, cur ejus verba non adducis? Sed neque numerum citatum reperio. In Votis deciſivis & conſultivis Voto 99 n. 32, dicit quidem Barboſa, quod *clauſula* SUPPLENTES *non operetur, ubi proceſſum fuit ſine cauſa cognitione*. Verum, Pater Profeſſor, agitur hic de conceſſione alicujus quod eſt conjunctum cum damno tertii. Alia autem ratio eſt eorum quæ mere favorabilia ſunt, alia eorum quæ aliquibus odioſa. Deinde etiamſi Leo IV Indulgentias non conceſſiſſet, non tamen ideo Sixtus IV, & qui eum ſecutus eſt Clemens X proceſſiſſent ſine cognitione cauſæ principalis, ut jam oſtenſum eſt.

106 Videamus modo te probantem, quod Bulla Clementis X, quatenus refert conceſſionem Indulgentiarum factam à Leone IV ſit infallibilis: *Nec dicat Papebrochius*, inquis, *partem narrativam Bullæ non plene probare; quia etſi hoc verum ſit de narrativa in facto alieno, dum Pontifex in illa non fundat ſuam intentionem; falſum* ta-

tamen eſt quando Pontifex in illa fundat ſuam intentionem, prout hic contingit. Quæro ego, P. Profeſſor, an Pontifex non æque intentionem ſuam fundaverit in Honorio nono, & Honorio decimo, quam in Leone IV? Ideone *plene probatur* quod Honorii iſti, qui numquam fuerunt, Indulgentias iſtas confirmaverint? Quomodo igitur *plenam*, ex ſimili *intentionis fundatione*, *probationem* elicies, quod Leo IV illas aliquando conceſſerit? Et nonne Pontifex Clemens IX intentionem ſuam fundaverat in eo, quod ſibi perſuaſerant Patres Carmelitæ? Et tamen Clemens X falſitatem relationis iſtius detexit & reprobavit. Viſne igitur etiam ex Bulla Clementis IX contendere contra Clementem X relationem Patrum veſtrorum eſſe *plene probatam?*

107 Ridicula probatio eſt, quam formas ex regulis juris, quibus dicitur: *quod veriſimile non eſt, nec credendum, nec dicendum: imo nec attendi debet.* Subſumis: Atqui Pontifices Sixtus IV & Clemens X dixerunt, Indulgentias illas eſſe à Leone IV conceſſas. Quid autem aliud inferre potes, quam, Ergo hoc fuit Sixto IV & Clementi X *veriſimile*? Reſpondeo concedendo totum. Sed & veriſimilia alia quibuſdam Pontificibus viſa ſunt, & quidem ipſi Sixto IV & Clementi IX, ut jam de Honoriis &c. demonſtratum eſt, quæ tamen poſtea deprehenſa ſunt non fuiſſe vera.

108 Quod in fine addis ſic Pontifices à me argui *imprudentia*, falſum eſt: viros prudentes etiam errare ſubinde in factis, eſt notorium. Fuitne Sixtus IV imprudens, quando adduxit Honorios nonum & decimum? Fuitne Clemens IX imprudens, quando credidit Patrum veſtrorum falſæ perſuaſioni? Indigna autem viro religioſo infidelitas eſt, diſtinctis characteribus exprimere vocem *imprudentia*, quaſi hanc ego in Clementem X contumeliam effudiſſem. De hoc nullus dubitabit qui librum tuum leget, exiſtimabitque à Religioſo Provinciali alienum eſſe, calumniari tam turpiter, in re tam gravi, apud Sedis Apoſtolicæ Tribunal, & ſcriptis publicis apud omnes Eccleſiæ ſacras Inquiſitiones, coram toto orbe Chriſtiano.

109 Quod ſequitur, etiam odioſum eſt; ſed poſt reſponſionem ad ſuperiora, contemptu potius quam operoſiore refutatione dignum. Vis me *portam aperire ad quavis Pontificum diplomata, etiam in favorem Societatis à Sede Apoſtolica indulta, ſimiliter interpretandum, & intentum tam Societatis quam Pontificis explodendum.* O præclarum Sedis Apoſtolicæ defenſorem, qui *quavis Pontificum diplomata explodi* poſſe arbitraris, ſi in aliquibus diplomatibus error aliquis circa factum deprehendatur, ut in aliquibus reperiri, jam aliquoties apertiſſime oſtenſum eſt; neque ullus juris canonici vel hiſtoriæ peritus inficiabitur. Verum neſcio an præter te ullus admiſſurus ſit, hanc eſſe ſequelam legitimam: Si in aliquo diplomate aliquis error circa factum contineatur, *diplomata quavis Pontificum explodenda ſunt:*

110 Nos vero dicimus, diplomata quævis Pontificia, etiam ea in quibus facti error aliquis deprehenditur, ſummam mereri obſervantiam & reverentiam; neque propterea ulli alteri Bullæ errorem affingi poſſe, neque ſine notabilis momenti ratione licere eam in ſuſpicionem erroris vocare, etiam circa meras facti quæſtiones. Et quidem à fortiori hoc dicendum eſt de Bullis Pontificiis: quandoquidem, nemo tam temerarius ſit, qui audeat aſſerere, inferiorum Tribunalium, etiamſi tantum ſecularium, *diplomata quavis explodenda* eſſe; quia in aliquibus ſubinde contingit erroris quidpiam deprehendi. Semper præſumuntur nihil præter veritatem continere, niſi oppoſitum probetur, vel ob fundamentum non leve ſuſpicio prudens ingeratur.

111 De Societate noſtra alias te monebam,

Digitized by Google

bam, R. Pater, ut metum poneres, ipſam ſatis de Privilegiis ſuis curam ſolicitam gerere, nec tamen hactenus quidpiam in meis libris, quibus tantopere commoveris, inveniſſe, quod *portam aperiret ad quævis Pontificum diplomata, etiam in favorem Societatis à Sede Apoſtolica indulta, ſimiliter interpretandum.* Sed & ſui ſatis ſecura eſt, quod Pontificem ad obtinendum pro ſe diplomata non deceperit; uti alios decepiſſe noſti Clementem nonum. Quapropter non ægre ferat, quæſo, Patern. tua, quod ex antecedentibus tam manifeſtis aperte concludam, in tota præſenti accuſatione nihil apparere rationis ſolidæ, nihil ſinceritatis aut fidei, nihil prudentiæ, ſaltem Chriſtianæ.

§. XII. ACCUSATIO.

Papebrochius paſſim impingit in Brevia Clementis X & Innocentii XI.

RESPONSIO.

QUænam ea Brevia ſint, indicat Accuſator in contextu, ea ſcilicet, quibus confirmatur & extenditur uſus Lectionum, pro Commemoratione feſti S. Mariæ de Monte Carmelo approbatarum, & ad XVI Julii recitandarum: quas vult canonizatas ob hoc credi, atque indubitabilis veritatis. Sed reſpondeo, utrumque Ordinem, in ſuo reſponſo ad querelas Illuſtriſſ. Auberti Epiſcopi Antverpienſis de Lectionibus illis, profeſſum eſſe an. 1677, aliud ſe non prætendere (ſicut legere eſt tom. 2 Maji pag. 716 num. 3) quam quod Officium iſtud *eodem loco & gradu repoſitum* cenſeatur, *quem poſſident quam plurima conſimilia Officia, in Romano Breviario ſine ulla jam controverſia exiſtentia.*

113 Atqui ſic ibi jam exiſtunt (ut alias plures taceam) Lectiones de S. Dionyſio Epiſcopo Pariſienſi, ad IX Octobris; nec tamen propterea creditur illius approbatoribus Pontificibus ulla fieri injuria, à dubitantibus, an idem is Dionyſius ſit, quem in Areopago convertit S. Paulus, an à S. Clemente in Gallias miſſus, an abſciſſum ſuum caput ſuſtulerit, & ad duo millia paſſuum in manibus geſtarit: quæ omnia indubitanter antehac credita à Francis, iiſdem nunc videntur tam incerta, ut in novo Pariſienſi Breviario anni 1680 omiſſa ſint omnia.

114 Si quando viſum fuerit Sanctiſſimo, Breviarium Romanum omni nævo (quantum quidem per imbecillitatem humanam fieri poteſt) expurgandum porro jubere, poterunt tunc etiam conniti PP. Carmelitæ, ut eidem ſuæ, ſi per Correctores liceat, pro uſu Eccleſiæ univerſæ, inferantur Lectiones: tametſi oſtendere non poſſint tam antiquum earum, etiam in ſolo ſuo Ordine uſum, quam oſtendere poſſunt Gallicanæ Eccleſiæ, pro ſuis de S. Dionyſio traditionibus, ſtabilitis per octo ſecula; cum oſtendi non poſſit ipſamet Commemoratio, cui Lectiones iſtæ ſerviunt, antiquior eſſe ſeculo 16. Extat enim apud nos membrana, impreſſa Venetiis ſub finem ſeculi 15, omnium tunc propriorum Ordini feſtorum, prout ſunt ex Martyrologio annuntianda, ubi ejuſmodi Commemoratio non invenitur; adeſt autem B. Albertus Drepanitanus, ex Brevi Sixti IV anno 1476 permiſſus publice coli in eccleſiis Ordinis, quod ſolo antea vivæ vocis oraculo permiſerat

Calliſtus III ab annis tunc circiter viginti.

115 *Dum Papa*, inquis, *aut Sacra Rituum Congregatio concedit & approbat aliquod Officium in Eccleſia recitandum, hoc ipſo cenſetur etiam approbare & confirmare contenta in eodem; nam unum cum altero adeo eſt connexum, ut unum ſine altero probari aut reprobari non poſſit; quia connexorum idem eſt judicium, ut fuſe probat Barboſa.*

116 Video, P.Profeſſor, quod non ſatis diſtinguas inter approbationes juris & facti; cum tamen Juris peritiam, & non tantum Theologiæ, hic profitearis. Dum Sacra Rituum Congregatio approbat aliquod Officium ut recitandum, certum nobis & prorſus infallibile eſt, omnes eos quibus hoc Officium à S. Congregatione *recitandum* proponitur, ab omni errore juris remotos eſſe, ſive, licite illud & ſine culpæ periculo recitaturos; imo ad illud teneri, ſi eos S. Congregatio obſtrinxerit. Non autem certum nobis eſt & infallibile, omnes eos qui ad Officium *recitandum* præcepto obligantur, hoc ipſo obſtringi ad certo & infallibiliter credendum quidquid in iſto Officio continetur: imo hanc obligationem neſcio an ullus hoc tempore, te forte excepto, agnoſcat. Exempla quæ talem fidem impediant nimis multa occurrunt, & paſſim nota ſunt, quædam etiam à nobis jam declarata.

117 *Connexorum* itaque *idem eſt judicium*, ſed proportione ſervatâ connexionis, & materiæ ſeu ordinis. Hinc, licet metaphyſice certo ſequatur, Animal rationale eſt, ergo riſibile eſt; quia proprietas metaphyſica *connexionem* cum natura habet, etiam metaphyſice inſeparabilem; non tamen hoc ipſo ſequitur eâdem certitudine, homo Belga eſt, ergo albus eſt. Sacerdos & religioſus eſt, ergo fidelis & verax. Cum enim connexio hæc mere accidentalis ſit, & à ſubjecto ſeparabilis, imo reipſa ſeparari eam aliquando contingat, à veritate antecedentis ad veritatem conſequentis deductio non poteſt eſſe infallibilis. Dico ergo, obligationem legendi Horas canonicas non eſſe eſſentialiter, ſed tantum accidentaliter connexam cum veritate ſingulorum, quæ in Horis canonicis continentur. Similiter approbatio, qua Sacra Rituum Congregatio declarat Officium aliquod ad libitum legi poſſe, vel etiam debere ex præcepto; non hoc ipſo omnibus imponit præceptum credendi ſingula quæ Officio illo continentur. Sic nemo dubitat, quin Confeſſarius pœnitenti imponere pro ſatisfactione poſſit lectionem libri Spiritualis vel Hiſtorici ſacri, E.G. Vitas Sanctorum deſcriptas à Ribadinera, vel audiendam concionem ſacram; licet non hoc ipſo imponat ei præceptum credendi ſingula, quæ in libro continentur vel dicuntur in concione.

118 Illuſtriſſimus Aubertus Epiſcopus Antverpienſis, immediatus Illuſtriſſimi D. Ferdinandi noſtri Prædeceſſor, queſtus per litteras Cardinalibus fuerat, *Carmelitas dicere, ſcribere, & prædicare, per hujuſmodi Officii Lectiones proprias*, quales habent feſto B.Mariæ de Monte Carmelo, *ſic affirmari traditiones ſuas, circa proceſſionem Ordinis ſui ab Elia Propheta, & nomen Fratrum B.Mariæ Virginis de Monte Carmelo, jam inde à temporibus Apoſtolorum eidem inditum, ut de eadem veritate amplius nequeat dubitari, abſque injuria Congregationis, ipſiúſque Apoſtolicæ Sedis.* Ad quod reſponſio liquida eſt P.Sebaſtiani. *Reſpondent Carmelitæ*, inquit, *Se hic nihil inſolitum dicere, ſcribere, & prædicare.*

119 Ego vero, R.P. ex ejuſmodi S.Congregationis approbationibus nullum ſufficiens fundamentum deduci poſſe oſtendi, quo cogamur ſingula Lectionibus Officii canonici contenta habere pro indubitatis. Atqui ſine gravi & quodammodo patenti ratione, qualis hic non occurrit, non ſunt multiplicanda in immenſum præcepta ſeu poſitiva ſeu negativa, ut vos hic multiplican-

da

da contenditis. Et quanti, obſecro, peccati reos ſtatuetis, quotquot de veſtra ab Elia Propheta in veteri Teſtamento proceſſione dubitaverint? Mortalis procul dubio; non enim res levis eſt de antiquitatis veſtræ gloria ambigere: adeoque Abſolutionis ſacramentalis omnes illi incapaces ſunt, qui de antiquitate tam mirabili & paſſim incredibili, vel minimum deinceps *dubitaverint*. Eccleſiæ igitur eſt fideles ſuos de tanti momenti, quod paſſim ignoratur, præcepto inſtruere: hoc niſi auctoritate majori declaretur, vereor ut veſtrum *dicere*, *ſcribere*, *prædicare* ſufficiat.

120 *Hoc interim*, inquis, *certum videtur, Papebrochium nihil prorſus curare Sedis Apoſtolicæ auctoritatem.* Quæ objectio ſi quid reſponſi mereatur, abſolvi iſtud deberet uno verbo, quamvis forte minus urbano. Criminationem probas iteratâ centies, & abunde refutata calumnia, quaſi *aſſeram, hiſtorias à Sede Apoſtolica eas approbante nullum prorſus accipere robur, firmitatem, aut vel minimum punctum probabilitatis.* Atqui expreſſe agebam de iis, quæ mere narrative & nullo modo aſſertive, ac ſine ulla Pontificis approbatione in ejus Bulla referuntur. Sic me cogis in omnibus Articulis eaſdem calumnias identidem refutare, ne Lector ſuperiores reſponſiones, aut non legens, aut non reminiſcens, putet hæc à me ſilentio, quaſi tacita confeſſione agnoſci. Sic, cùm æquitate non potes, malis ubique artibus inſidias mihi ſtruis. Atque utinam citius periculum detexiſſem! non tantam famæ meæ labem, nec tamdiu impune intuliſſes. Ad *Ioannem Bacho*, quem vocas, *Doctorem Reſolutum*, & ſimiles quos pro antiquitate veſtrâ citas, nihil hic attinet reſpondere, ubi de ſola agitur *Bullarum Pontificiarum* auctoritate.

§. XIII & XIV. ACCUSATIO.

Papebrochius negat, contra ſeptem ſummorum Pontificum Bullas, Carmelitas Religionis ſuæ originem, & quaſi hereditariam à S. Propheta Elia trahere ſucceſſionem. &c. Præſumit, auſu prorſus erubeſcendo, contra ſummos Pontifices, Carmelitis rapere S. Eliam Prophetam, proprium inſtitutorem; eiſque obtrudere quemdam anonymum, plane inauditum, & à ſe confictum.

RESPONSIO.

IAm ad ſcommata Pſeudo-papebrochii reſpõdi; quod nolim me operoſe opponere iis, qui volunt omnino ſuſtinere, verum aliquem monaſticum ſtatum à S. Propheta Elia inſtitutum fuiſſe; non etiam velle repugnare, quo minus omnes in Syria ac Palæſtina Monachi, quos illuc advenientes Latini Cruciati invenerunt, dicantur illius inſtituti propago: Latinorum autem, qui Eremiticam vitam eodem tempore in Carmelo cœperunt ducere, *fundatorem* quoque agnoſco *S. Prophetam Eliam*, & quidem immediatum, qui S. Bertholdo per viſionem apparens, eum in vacuam pridem poſſeſſionem immiſerit; hunc vero hereditaria ſucceſſione ſecuti ſint ceteri Sancti veſtrorum Carmelitarum Patres.

122 Hoc porro totum ſumo (ſi ſolum

no-

Digitized by Google

nomen *Bertholdi* excipias) ex idoneo & nulla ex parte, niſi per meram contradicendi libidinem, ſuſpectabili auctore; cui nulla cum Carmelitis contentio aut lis, nec ulla eis adulandi falſiſque laudibus ornandi cauſa fuit; ſed breviter ſcripſit, quæ præſens vidit vel audivit de ſacro monte ex novis incolis, plena reverentiæ atque honoris, ut ſupra vidimus. Aſt bonus ille Græcus *Bertholdi* nomen, ſibi barbarum, vel non curavit, vel non ſcivit memoria retinere: & intolerabile Accuſatori videtur in eo legere indefinitum iſtud, *Quidam Monachus*. Hinc alibi quærit, quomodo ferret Societas, *Fundatorem* ſuum dici *Quemdam*.

123 Quam frivola querimonia! quaſi vero vox *Quidam* neceſſario vituperium ſignificet. Sed quidquid ſit de imperita multitudine, quæ volumina noſtra nec emit, nec legit; nemo vir ſapiens terminum hunc univerſaliter accipiet tamquam contumelioſum. Circumſtantiæ attendendæ ſunt, in quibus quid pronuntiatur. Proferens nullo modo infenſus eſt ei quem nominat, ſed in omnibus honorifice de eo loquitur: cur igitur vocem indifferentem interpretemur hic in partem deteriorem? Quod P. veſtra ait de S. Ignatio, ſi quis, rerum ab eo in vita geſtarum teſtis, laudabile de eo ſub titulo *cujuſdam Clerici* teſtimonium edidiſſet, non ægre feremus ab eo vocatum *quemdam Clericum*. Cenſeſne Matthæum Euangeliſtam injurium fuiſſe Joſepho ab Arimathæa, quod de eo dixerit cap. 27 *Venit quidem homo dives*? aut injurium fuiſſe Lucam Zachariæ patri Joannis Baptiſtæ, cum de eo ſcripſit cap. 1: *Sacerdos quidam nomine Zacharias*? Neque *Regulus, cujus filius infirmabatur Capharnaum*, litem tamquam de contumelia intentavit Euangeliſtæ, ſcribenti, *erat Regulus quidam*. Nihil Chriſto familiarius in parabolis quam ſe vocare *hominem quemdam*. E. G. cum dixit: *Homo quidam fecit cœnam magnam*; *Homo quidam plantavit vineam*: *Homo quidam nobilis*: *Samaritanus quidam iter faciens* &c.

124 Cur igitur hæc offendunt novorum ſub Bertholdo Carmeli incolarum ſucceſſores, tanta cum ſuorum commendatione, citra fucum ſcripta ab homine Græco, in quo nihil omnino quod culpent reperient, multum autem quo ſibi gratulentur diſcere, quo ſpeciali jure illi ſuum Fundatorem agnoverint, dixerintque Eliam; neque jam ipſis neceſſe eſſe altiores ſcrutari origines, ut veri *Eliani* vocentur & ſint. Habent inſuper in eodem teſtimonio *quaſdam veluti monaſterii*, licet pridem diruti, *reliquias*; quas credere poſſint fuiſſe Monachorum, exemplo S. Hilarionis inſtitutorum, qui fere uſque ad ætatem S. Hieronymi in Carmelo habitaverint & non ultra: nam eâdem ætate S. Hieronymi, mons ſacer barbarorum latronum receptaculum factus, deſiit frequentari à fidelibus. Si autem quæras, cujuſmodi fuerint reliquiæ illæ, & an alterius quam Eliani monaſterii? dicam, me neſcire, neque id ſcire vel Bertholdum vel Joannem Phocæ potuiſſe, tot jam elapſis ſeculis: illis tamen, pro ſuo ergo monachiſmum affectu, viſas potius *reliquias monaſterii* qualiſcumque, quam habitationis profanæ vel etiam idololatricæ, iſtic ſtantis cum locum adivit Veſpaſianus Imp. per Aruſpicem ſuum Baſilidē inſpectis extis ſortes capturus, prout ſcriptores actorum ejus narrant.

125 Forte etiam non placet, quod verbum Καλαυρηδόθεν Allatius verterit *ex Calabria*, cum Carmelitani ſcriptores *Bertholdum* velint credi *Lemovicenſem* ex Gallia, idque per varias & incertas conjecturas, quas Henſchenius expendit tom. 3 Martii pag. 971. Patiar ego libens Calabriæ nomen, quæ prima occidentalium provinciarum occurrit ab Oriente navigantibus, latius ſumi pro tota trans mare Europa; ſicuti Hiſpani & Franci totum Belgium appellant Flandriam, Turcæ & Palæſtini Latinos omnes

Digitized by Google

omnes vocant Francos, Belgæ Germanos quidquid trans Rhenum eſt nationum.

126 Pergis nihilominus, R. Pater, Amſtelodamenſem impreſſionem ex altero quoque capite ſuſpectam habere quod Typographus celeberrimus Joannes Blau, libentius Catholicorum quam Acatholicorum libros aſſumere ſolitus (ex quo affectu etiam noſtra Sanctorum Acta ambivit) more ſibi in iis conſueto libris, quos oportebat per Italiam & Hiſpaniam diſtrahi, Symmycta Allatiana, Auguſtino Chiſio Romanę juventutis principi dedicata, ediderit ſub nomine *Kalkovii Colonienſis*. Multa in Patern. Veſtra diſſimulare poſſum & ſoleo: ſed quod alios arguere præſumas in eo, in quo ipſe & tui Fratres, ſi culpa eſt, culpabiles eſtis quam qui maxime, ſane nequeo tolerare. Tot libellis contra me famoſis imprimendis ecquis typos ſuos commodavit, eiſque auſus eſt verum ſuum nomen apponere? Vix unum alterumve invenimus: ceteri aliena aut aſſumpſerunt, aut etiam nuſquam invenienda finxerunt: ſed latere non potuerunt, typis ſuis prodentibus ipſos, non valde invitos aut non multum ſolicitos ut laterent.

127 An putat Patern. veſtra, adeo hebetes eſſe bibliopolas noſtrates, ut nequeant ex notis quibuſdam characteriſticis, & maxime ex ligneis figurarum cuique propriarum ornamentis, ſcire ex qua typographia libri ſinguli prodierint? *Libellus* tuus *ſupplex* dicit ſe impreſſum *Francofurti apud viduam Zubrodt.* Exhibitio errorum, *Coloniæ Agrippinæ apud Servatium Noethen.* Utrumque falſum eſt. Conſtat enim alibi impreſſos eſſe, & ſcitur ubi.

128 Quid vero dicam de ſupra memorato Hieronymo à Conceptione Carmelita Diſcalceato? Nonne is, deſiderio melioris chartæ typique, ſuam hiſtoriam Gaditanam Amſtelodamum miſit, excudendam *in ea typographia quam adminiſtrat Ioannes Buz*, pro domino ſuo, famoſo ac potenti ibidem Judæo Joſeph Athias? Dignus ſcilicet erat liber qui Judæo committeretur, cujus olim in Hiſpania contribulibus tantum laudis dabat, quantum nulli indigenarum; quaſi in illorum gratiam S. Jacobus ſuſcitarit mortuum quadriſeclem, hiſtoriis inferendum cum vilipendio Chriſti, cujus laus ſumma ſit quatriduanum Lazarum ſuſcitaſſe: quæ omnia ſi non inducant auctorem hiſtoriæ prædictæ in ſuſpicionem Judaiſmi, poteſt ſane fictio, Catholicis tam peregrina, inducere in talem ſuſpicionem illum quem iſte ſecutus eſt, primum totius fabulæ conditorem, plurima ejuſmodi alia in gratiam Judæorum commentum, quæ vulgus ineruditorum temere credulum pro oraculis habet, & egregiis Chriſtianæ religionis ornamentis, eruditioribus nequidquam refragantibus: quem enim non capiat iſtud elogium ex Dextro, Hiſtoriæ Gadit. pag. 148, *Hiſpania, prima provinciarum mundi, poſt Galilæam, Iudæam ac Samariam, in partibus Occidentalibus Chriſti fidem amplexa eſt?*

129 Pater Bonæ-ſpei his non contentus: quærit, ſi Monachus erat Bertholdus cum venit in Syriam, cujus fuerit Ordinis, & cujus ii quos ſibi adſcivit Socios. Reſpondeo non eſſe me Prophetam nec filium Prophetæ. Plures tam in Lemovicibus quam apud Calabros floruerunt, ſeculo XII Ordines Religioſi, & ex Guilielmo Tyrio atque Vitriaco ſcimus omnis generis illuc cum Epiſcopis & Principibus confluxiſſe. Ultimus eorum cap. 54 Hiſt. Orient. *De Ordinibus Ciſtercienſium & Pramonſtratenſium in locis idoneis monaſteria conſtruxerunt. Multi autem ex his qui deſiderio ſanctæ Terræ, de terra ſua, & de cognatione ſua, & de domibus patrum ſuorum exierunt: licet turba & tumultus hominum plerumque religioni ſint impedimento, maluerunt tamen inter turbas populorum corporaliter habitare, quam à Sanctarum civitatum Hieruſalem, Bethlem & Nazareth habitatione privari.*

Digitized by Google

130 Ex his ergo vel ſimilibus fuerit Bertholdus. Socii autem, ab eo in Carmelum allecti vitæ Eremiticæ ad Eliæ fontem deſiderio, partim ex veteribus in Occidente ordinibus, partim ex piis & novum inſtitutum amplexis laicis ſecularibus: quorum etiam varia loca, quæ ante & poſt regulam ab Alberto præſcriptam novis Carmelitis, ſpeciem aliquam monaſteriorum vel eremitoriorum aſſumpſerant, iiſdem ſe aggregaverint, atque ita ordo eorum cito per terram-Sanctam fuerit vehementer propagatus. Magis veroſimilia in rebus obſcuris ſi ipſi ſuggerant; libenter amplectar; modo ſe cum Syro-Græcis ſchiſmaticis non miſceant, quod debent ſi ſapiant omni conatu fugere. Quoniam autem ſuſtinere volunt, religioſos omnes Ordines, qui unquam in Eccleſia floruerunt, ex eo, quem Elias diu ante incarnationem inſtituerit, velut ramos ex una arbore proceſſiſſe; habent modum quo poſſint aliquanto religioſius atque tolerabilius opinari, per eorum Ordinum aliquem, ex quo Bertholdus prodiit, continuam ſe ab Elia ſucceſſionem, independenter à Schiſmaticis iſtis habere.

131 His tamen omnibus non obſtantibus, recuſant Patres Carmelitæ ſuſcipere Joannem Phocæ pro auctore irrefragibili, quia S. Bertholdo coævus fuit: nam ſi hoc, inquiunt, ſatis eſt, credenda Jeſuitis etiam erit *origo Sacerdotum Societatis Ieſu, à Collegio Montis-acuti*, qualem deſcribit ſeu verus ſeu fictitius *Ioannes Bouleſe Presbyter, Profeſſor ſacræ Hebraicæ linguæ & perpetuus Pauper Collegii Montis-acuti, in Hiſtoria triumphantis de Beelzebud Chriſti corporis*, an. 1566 impreſſa, & Gregorio XIII inſcripta an. 1578. Diſparitas undequaque palpabilis eſt; quod Joannes Phocæ de ſuo *Monacho quodam* nihil indignum, nihil ex pravo animi affectu, nihil contradictorium, nihil aliunde teſtimonio ullius coævi ſcriptoris de falſitate ſuſpectum ſcribat; totâ autem Joannis Bolſeci de Societatis origine narratione nihil cogitari poſſit ineptius. Nam non tantum coævorum omnium de Societate ſcriptorum teſtimonio convincitur de apertis mendaciis; ſed ipſum ſe deſtruit, ſibique vel in eadem periodo contradicit, adeo ut in paucis lineis; quibus inſtitutionem Societatis narrat, affectum ubique perverſum prodat, nec verbum quidem habeat veriſimilitudinis.

132 Imo merito dubites, plurane verba, an notoria mendacia oratio tota contineat; ſic enim ait: *Mihi moleſtum eſt, quod inde duxerint originem, & id effecerunt ut homines lateat: nam revera duxerunt ſuæ pietatis & doctrinæ originem in noſtra bujuſce Collegii Montis-acuti communitate Pauperum, à bono Patre noſtro Standonck. .. ex qua, ejus & ſtatutorum cauſantes auſteritatem, ægre ferentesque, ut dicebant, Fundatorum intentionem non ſervari, egreſſi ſunt uno die quatuordecim primariæ pietatis & doctrinæ viri, Statuta & Bullam noſtram ſecum ferentes: & hinc nomen Societatis triplici ratione acceperunt* &c.

133 Vide Lector calumniatoris ineptiam, Vocat *primariæ pietatis & doctrinæ viros*, quos ſimul deſcribit ut ſeditioſos, diſciplinæ impatientes, imo graviſſimi furti reos. Conſtat primos Ignatii Socios, qui cum eo Societatem fundarunt, non fuiſſe niſi novem: adeoque cum Ignatio decem: ex his *quatuordecim* facit hic Hiſtoricus. Quo die, quo menſe, aut anno egreſſi communitate illa ſint, non meminit; neque quo appellati illi fuerint nomine; credo quia cum *Statutis & Bullis* omnia etiam Regeſta & omnem nominum ſuorum memoriam abſtulerunt. Sic *effecerunt ut homines lateat, quod inde duxerint Originem*. Ut præteream, quod plerique è primis Sociis, non tam miſeræ ante converſionem fortunæ fuerint, E. G. Ignatius, Xaverius, Lainius, Bobadilla, Rodericius, Salmeron, ut domo pauperum opus ha-

Digitized by Google

habuerint: neque probatum hactenus inveniam, quod vel unus ex decem Sociis domum memoratam incoluerit. Quam parum veriſimile eſt, quod neque communitatis illius Præſes eos, apud Academicos vel alios judices, de tanto furto accuſaſſet; nemo adverſariorum, ad præfocanda Societatis initia, id Romæ adduxiſſet; nemo in proceſſu Canonizationis SS. Ignatii & Xaverii objeciſſet.

134 Denique quam ridiculum eſt, omnes ſimul tam famoſos novi Ordinis, tam undique impugnati Inſtitutores, ſimul in Univerſitate Pariſienſi in uno Collegio habitaſſe, ſimul ex eo tamquam fures ablatis *Statutis & Bulla* fundationis profugiſſe, ſic inſtituiſſe Societatem, ſic Curiam Romanam & totum Orbem Chriſtianum decepiſſe, *efficientes ut homines lateat, quod inde duxerint Originem*, tam ſcandaloſam, tam infamem. Piget ejuſmodi quiſquiliis refutandis tam diu immorari; quas, uti & cæteras *novi Iſmaelis*, veſtri ſeu Fratris ſeu Advocati, ac ſimilium Paſquinorum calumnias, nimio dignari honore eſt, earum vel meminiſſe.

135 Miſeras profecta habet Eliana ſucceſſio vindicias, ſi non alias habet quam tales. Undenam, à quibus, & qualem ortum habuerit Societas, non ex ſolis probamus Pontificum Conſtitutionibus aut Horis canonicis: innumera ſunt coævorum teſtimonia, aliaque indubitata monumenta. Neque res hæc à parentum noſtrorum temporibus tam remota eſt, ut in hac adeo ſit mentiri facile quam in Eliana Hiſtoria, multo pluſquam mille annis poſt Eliæ mortem fabricata, circa religioſum Ordinem, qui tot ſeculis mediis nuſquam comparuit; & ut aliquos ſemper habuiſſe videatur ſectatores, arrogat tibi ſanctos Patres fere omnes; atque adoptat quidquid olim fuit Monachorum & Eremitarum, etiam Monachos Syro-Græcos Schiſmaticos, atque ipſos, ubi alii defecerint, Philoſophos Ethnicos, *Pythagoram ejuſque diſcipulos.*

136 Sed & longe alia eſt Joannis Phocæ & Bouleſii ratio: in illius tota ſcriptione, per annos 20 à vobis examinata (nam & ego ipſe aliquando veſtris commodavi exemplar, quo non ſegniter uſi ſunt) nihil hactenus potuiſtis invenire quod carperetur; &, ut dixi, nihil cauſæ habuit ipſe Auctor, cur novos Carmeli incolas laudans, mentiri vellet: Bouleſius vero, eo præciſe ſcripſit tempore, quo graviſſima contra Pariſienſe noſtrum collegium, propter apertas ſcholas, fervebat perſecutio; ad veteres adverſarios noſtros, civitatis iſtius Parochos, jungentibus ſeſe Academicis, & ſcholas noſtras volentibus juriſdictioni ſuæ ſubjicere.

137 Hac occaſione, ut antea ſæpe, volitabant famoſi contra nos libelli & ſchediaſmata, collaborantibus haud ſegniter hæreticis tunc præpotentibus. Sed talibus à ſui initio aſſueta Societas, & hodiedum probe exercitata; ad patientiam & ſilentium (quod nunc etiam à nobis, per tot libellos veſtros provocatis præſtitum, doluiſtis) libentius, quam ad Apologias recurrebat; unde harum nullum veſtigium extat in quatuor primis tomis Hiſtoriæ noſtræ. Sed neque in Hiſtoria ipſius Collegii, quæ annuatim pertexitur ex more noſtro, quidquam invenitur de fabula Bouleſiana: & vel ex hoc liquet, omnino neglectam contemptamque fuiſſe; quippe quæ tot teſtibus revincebatur falſa, quot erant Pariſiis, qui meminerant ſe primos noſtros Patres iſtic ſtudentes vidiſſe, & diverſis in domibus habitantes.

138 Si litterarum cultus & poſteritatis cura eadem priſcis Carmeli ſub Bertholdo Eremitis fuiſſet, quæ noſtris fuit inter ſtudia natis nutritiſque; non eſſet eorum poſteris tam curta monumentorum antiquorum ſupellex, ut ex Joanne Phocæ deberent diſcere quomodo cœperint, & quot numero fuerint Bertholdo ſocii. Primus ex

Digitized by Google

veſtris,qui aliquid in hoc argumento litteris conſignavit (nam attributam S. Cyrillo epiſtolam,ob rationes alibi indicatas, non recipimus) fuit Guilielmus *de Sanvico*, vel *Sammuco*, cujus *Chronica de multiplicatione Religionis Carmelitarum, per Provincias Syriæ & Europæ, & de perditione monaſteriorum in terra Sancta*, ſcripta eſt poſt annum 1291,aut forte integro ſeſquiſeculo poſt aditum à Bertholdo Carmelum.

139 Chronica hæc digna nobis viſa quæ tota insereretur Hiſtoriæ Patriarch. Hieroſ. pag. LX ante Tomum 3 Maji, cum propriis ad eamdem Annotatis; & Apologia pro eadem, quatenus aſſerit, quod primum anno 1237 deliberatum ſit, an *res licita* foret extra Terram ſanctam monaſteria habere, ſentientibus *nonnullis, nullas extra eam manſiones hujus Religionis habendas*; aliis, ſaltem Pontificem Romanum conſulendum, *priuſquam præſumerent religionem ſuam quoad monaſteria notabiliter multiplicare*. Tali deliberationi cum potuerit interfuiſſe ipſe Sanvicus, aut ſaltem ex iis qui interfuerant audiviſſe; irrefragabilis ejus videtur auctoritas, in iis quæ circa migrationem ſcribit, contra prætenſas nonnullorum in Europa conventuum antiquitates.

140 Aſt in iis quæ Ordinis initium ſpectant, utpote tanto prius geſtis, non eadem ipſi auctoritas eſt: quippe in illis patenter hallucinatus, ac nominatim in Legiſlatore Alberto,ubi ait, quòd is *anno Domini* 1199 *in monte Carmeli* . . . . *monaſterium ædificavit, ſecundum formulam figuræ in Regula deſcriptæ*: quia ante annum 1206 non venit in Palæſtinam Albertus: ut multum ſit ſi is anno 1209 Regulam dederit,& aliquid contulerit ad fabricam monaſterii. Error igitur manifeſtus eſt: qui ſi Sanvici ipſius eſt, oſtendit exiguam, etiam iſto ſeculo, rerum non admodum diu præteritarum notitiam apud Carmelitas extitiſſe: ſi ab interpolatrice manu eſt,qualis fuit quæ ipſimet Regulæ annum falſum addidit,multo majus ſuſpecta redduntur pauca illa verba initialia, quibus dicitur, quod *Religioſi Carmelitæ . . . . anno Domini* 630 . . . . *compulſi fuerunt manſiones, quas in urbibus habebant dimittere, & ſolum in monte Carmeli & in quibuſdam aliis terræ ſanctæ ſolitudinibus reſidere.*

141 Interim ſidem, qui non alii quam Syro-Græci potuerunt fuiſſe, denique in pertinax ſchiſma collapſi, debuiſſent juxta Sanvicum in illa ſua paucitate manſiſſe, donec poſt recuperatam à Latinis Hieruſalem, multi ex peregrinis in Palæſtina vitam eremiticam ſuſciperent, *ſequentes veſtigia ſanctorum Patrum hujus Religionis,videlicet B. Ioannis Baptiſtæ & filiorum Prophetarum*. Ubi tamen nihil dicitur de perpetua illa & indeficienti ſucceſſione ab Elia, quam τὸ *ſequi veſtigia* nullo modo importat; & multo minus importat religioſa vota in veteri Teſtamento,aut Monachos in Palæſtina ante S. Hilarionem; aut denique vivendi formam & regulam habitumque ab inventis in Carmelo Syro-Græcis traditum Bertholdo ac Sociis. Unde apparet, tam vaſtas hodiernorum Carmelitarum prætenſiones, in Europa primum natas eſſe, cum ipſimet jam fere neſcirent, quomodo in Terra ſancta ad fontem Eliæ majores ſui fuiſſent exorti.

§. XV.

Digitized by Google

§. XV. ACCUSATIO.

Papebrochius Bullam Joannis XXII Sabbatinam, à pluribus Pontificibus confirmatam, cum Launoyo, ab Eccleſia damnato, aſſerit eſſe nullius fidei.

RESPONSIO.

JOannem Launoy, Doctorem Pariſienſem, inter opuſcula plura quam ſeptuaginta, etiam aliquid ſcripſiſſe de *Sabbatinæ Bullæ privilegio*, ſcivi equidem, ejúſque diſſertationes quinque eo ſpectantes habui, impreſſas anno 1653. Vociferaris eas damnatas fuiſſe anno 1690 29 Maji; ſed cur non addis, damnatas tantum fuiſſe annis omnino quinque poſt editum à me, qui hic accuſatur, *Conatum*? Nec tamen inde ſequitur, ejus de Bulla Sabbatina ſententiam damnatam eſſe, quamvis vi talis Decreti, appelletur Launoyus à Patern. veſtra, non ſolum, *Damnatus ab Eccleſia*, ſed paſſim etiam *Infamis*.

143 Quid autem P. *Theophilus Raynaudus*, toties à vobis laudatus, dignuſque etiam habitus, quem totus per Europam Ordo Officio funebri proſequeretur mortuum an. 1663? Audit is in libris veſtris *Celeberrimus Societatis Ieſu ſcriptor*; & revera id eſſe non deſiiſſet, etiamſi tria ejus opuſcula, olim à ſacra Congregatione Indicis prohibita vel ſuſpenſa, magnoque plurium annorum molimine defenſa ab ipſo adhuc vivente, ſub aliqua emendatione non fuiſſent permiſſa recudi anno 1659.

144 Sed ab omni labe apud vos immunis eſt Raynaudus, quia ſcripſit librum quem habemus ſub hoc titulo, *Scapulare Partheno-Carmeliticum, propugnatum & defenſum.* Verum noſtin' etiam quid de libro iſto, veſtræ fidei commiſſo, queſtus ſit Auctor? Docebo id ego Patern. Tuam ex ipſius Syntagmate de libris propriis, rejecto illo quidem inprimis, quia multa illic ſunt quæ nollet Societas vulgata; vel ex eo tamen, quod Societatis cenſuræ expoſita non fuerint, atque adeo manſerint incorrecta, tanto certius mentem Auctoris exprimere deprehenduntur. Hinc ergo accipe deſcriptum, ex autographo § 72, ſub hoc titulo *Scapulare Stochianum illuſtratum & defenſum. Hoc*, inquit, *opuſculum quale Pariſiis è meo manuſcripto prodiit anno 1654 apud Antonium de Padelou abjudico tamquam ſpurium & alienum. Irruit enim in illud Leo, a quo miſere deformatum eſt, ne dicam diſcerptum & dilaceratum. Reciſa pleriſque locis, me inconſulto, multa, addita ex mente interpolatoris alia, quæ plane improbo. Titulus ipſe libri (ut ab ipſo limine fieret perverſionis exordium) immutatus eſt. Hiat paſſim oratio ob prætermiſſionem vel reciſionem unius aut alterius voculæ. Menda ubique denſa. Sic rependitur gratia?*

145 Hactenus Raynaudus, tantopere à vobis prædicatus. De Bulla autem Joanni XXII adſcripta quod ſenſi alias, iterum dico, nec ad hoc egeo magiſtro Launoyo, cum mihi res per ſe clara videatur; ut autem talis etiam videatur omnibus vel ipſius Bullæ controverſæ textum legere ſufficiet, ſicut illa ex Genuenſi & Meſſanenſi apographis, tamquam vetuſtioribus & probatioribus inter ſe collatis, ſumpta, legitur tom. 1 Speculi novi anno 1680 Antverpiæ excuſi pag. 549.

146 „ Joannes Epiſcopus, ſervus ſervo-„ rum Dei, univerſis & ſingulis Chriſti fi-

Digitized by Google

„ delibus, tam præſentibus quam futuris, „ præſentes litteras inſpecturis, ſalutem & „ Apoſtolicam benedictionem.

„ Sacratiſſimo uti culmine paradiſi, An„ gelorum tam ſuavis & dulcis reperitur „ melodia, modulamine viſionis, dum pater„ no Jeſus numini conſpicitur adhumanitus; „ dicendo Domine; Ego & Pater unũ ſumus: „ &, Qui videt me, & meum videt Patrem: „ & Angelorum non deſinit chorus dicere, „ Sanctus, Sanctus, Sanctus: ita Synodus non „ ceſſat laudes effundere celſæ Virgini, di„ cendo: Virgo, Virgo, Virgo, ſis ſpeculũ no„ ſtrum pariter & exemplum (quoniam mu„ nere munitur gratiarum, ſicut ſancta cantat „ Eccleſia; Maria, gratia plena & Mater mi„ ſericordiæ) ſit iſte ille mons reputatus de „ Carmelo Ordine cantibus extollendo, & „ hanc gratiarum Genitricem commendan„ do, & dicendo: Salve Regina, Mater mi„ ſericordiæ, & ſpes noſtra.

„ Sic mihi flexis genibus ſupplicanti Vir„ go viſa fuit Carmelita, ſequentem effata „ ſermonem: O Joannes, ô Joannes, Vicarie „ mei dilecti Filii, veluti à tuo te eripiam ad„ verſario, te Papam, facio ſolenni dono Vi„ carium, meis coadjuvantibus ſupplicatio„ nibus; à dulciſſimo meo Filio petitis, quod „ gratioſe obtinui, ita gratiam & amplam „ meo ſancto ac devoto Carmelitarum Or„ dini confirmationem debeas præconcede„ re, per Eliam & Eliſeum in monte Carmeli „ inchoato; quod unuſquiſque profeſſionem „ faciens, Regulam à meo ſervo Alberto, „ Patriarcha ordinatam obſervabit, & invio„ latam obtinebit, & per meum dilectum „ Filium Innocentium approbatam, ut veri „ mei Filii Vicarium debeas in terris aſſenti„ re, quod in cælis meus ſtatuit ſemel & or„ dinavit Filius: quod qui in ſancta perſeve„ rabit obedientia, paupertate, & caſtitate, vel „ qui ſanctum intrabit Ordinem, ſalvabitur: „ &, ſi alii devotionis cauſa in ſanctam in„ grediantur Religionem, ſancti Habitus ſi„ gnum ferentes, appellantes ſe Confratres „ & Conſorores mei Ordinis prænominati, „ liberentur & abſolvantur tertia eorum „ peccatorum portione, à die quo præfatum „ Ordinem intrabunt, caſtitatem, ſi vidua „ eſt, promittendo; Virginitatis, ſi eſt virgo, „ fidem prȩſtando; ſi eſt conjugata, inviolati „ conſervationem matrimonii adhibendo, ut „ ſancta Mater imperat Eccleſia.

148 „ Fratres profeſſi dicti Ordinis ſup„ plicio ſolvantur & culpa, & die quo ipſi ſe„ culo recedunt ab iſto, perpetrato gradu ac„ celerandũ Purgatorium, ego Mater gratioſȩ „ deſcendam Sabbato poſt eorum obitum; „ & quot inveniam in Purgatorio liberabo, „ & eos in Montem ſanctum vitæ æternæ „ reducam. Verum quod iſti Confratres & „ Conſorores, teneantur Horas dicere Ca„ nonicales, ut opus fuerit, ſecundum Re„ gulam datam ab Alberto; illi qui ignari „ ſunt, debeant vitam jejunam ducere in „ diebus, quos ſacra jubet Eccleſia, niſi ne„ ceſſitatis cauſa alicui eſſent traditi impe„ dimento; Mercurio & Sabbato debeant ſe „ à carnibus abſtinere, præter quam in mei „ Filii nativitate. Et hoc dicto evanuit hæc „ ſancta viſio.

149 „ Iſtam ergo ſanctam Indulgentiam „ accepto, roboro, & in terris confirmo: ſi„ cut propter merita Virginis Matris, gra„ tioſe Jeſus Chriſtus conceſſit in cælis. „ Nulli ergo hominum liceat, hanc paginam „ noſtræ Indulgentiæ ſeu ſtatuti, & Ordi„ nationis, irritare vel ei auſu temerario „ contraire: ſi quis autem hoc attentare præ„ ſumpſerit, indignationem Omnipotentis „ Dei, & Beatorum Apoſtolorum Petri & „ Pauli ſe noverit incurſurum. Datum Ave„ nione, 3 die Martii, Pontificatus noſtri „ anno ſexto, *qui eſſet annus Chriſti* 1322.

150 Pater Daniel à Virgine Maria, novi Speculi compilator, Bulla ſic relata: *Animadvertendum*, inquit, *Bullæ hujus ſtylum videri aliquanto inſolitum, ut conveniat ſubjecto inſolito*,

Digitized by Google

ſolito, ac ſimplicem, ut convenit conſuetudini Sanctorum & piorum, revelationes aut pios affectus conſulto deſcribentium ſimplici ſermone; qualis etiam plerumque eſt in ipſis ſacris litteris. Inſolitum agnoſcunt, quotquot Joannis Stylum ex Epiſtolis ejus noverunt. Si dicas in Epiſtolis Stylum eſſe Secretariorum, in hac Bulla proprium Joannis; quam, queſo, idoneam reddet rationem, cur in hac, ad omnes Chriſti fideles expedienda, rem tam incongruam præter Curiæ praxim ipſe voluerit, & ſua manu exarare.

151 Simplicitatem ſtyli, qualem excuſat P. Daniel, nullam hic video; niſi barbariem & ſolœciſmos, quibus Bulla abundat, ac veluti ſtudio quæſitam obſcuritatem, placeat vocare ſimplicitatem; turgidum alioqui grandibus, ſed male tornatis phraſibus exordium, nihil minus refert, quam quem R. P. Daniel hic nititur invenire, ſtyli familiaris candorem; quo ut ſimplici uſus fuiſſet Pontifex, non fuiſſet tamen uſus barbaro, ipſe tam bene litteratus.

152 Non vacat mihi nunc deducere minutim ſingula, quibus ſuppoſitionem moraliter certam oſtendere non ſit difficile, quæque ut levi manu excutiat Raynaudus, non tamen ſatisfacit æqui lectoris animo, etiam apud ipſum ſolum ea legenti. Nam quid eſt hoc, quod, aſſumpto communi & Carmelitis uſitatiſſimo loco, contra vim argumenti negativi, veniens ad objectos ſibi ab adverſario auctores, Carmelitas coævos, nihil de tali Bulla locutos pag. 203 recurrat ad *toties ſugillatam Carmelitarum indiligentiam*? quaſi hæc eſſe potuerit in re tanti momenti, & non unius alteriuſve ſed univerſim communis omnium. Liceat ergo hic mihi ſuæ Sanctitati & ſacræ Congregationi recognoſcendum exhibere Syllabum eorum Auctorum, qui Sabbatinæ bullæ debuiſſent, ſi potuiſſent, meminiſſe.

153 Philippus Ribotus, Provincialis Catalauniæ anno circiter 1340, *de inſtitutione & peculiaribus geſtis Carmelitarum libros decem* ſcripſit. Joannes Chimetenſis, ſub idem tempus compoſuit duos libros, videlicet *Speculum hiſtoriale, declarans declarativum ſtatus Fratrum Ordinis B. Mariæ de monte Carmelo*: &, *Speculum Ordinis B. Mariæ de monte Carmelo.* Generalis quidam hactenus anonymus, lucubrando edidit *Opuſculum ſive tractatus de tribus articulis de ſucceſſione, intitulatione & confirmatione Ordinis B. Mariæ de monte Carmelo.* Vetus quoque eſt *Compendium hiſtoriæ & jurium, pro defenſione inſtitutionis & ordinationis Ordinis B. Mariæ de monte Carmeli*, & in iſtis ſunt, ſex omnino privilegia, à Joanne XXII Ordini conceſſa, quorum unum eſt an. 6 Pontificatus, ejuſdē nempe quo data prætenditur Bulla controverſa .... Cantabrigienſis Academia Decretum edidit an. 1374, ſuper *Origine, titulo, & confirmatione Ordinis Carmelitici.* Joannes Groſſus, pro defenſione etiam Ordinis librum ſuum *Viridunum* ſcripſit circa annum 1400. Omnes autem ſunt impreſſi Venetiis anno 1507. Denique Thomas Waldenſis, ſupra laudatus, Angliæ Provincialis, in libro de Sacramentalibus tit. 9 cap. 92 agit ex profeſſo *de Religioſorum veſtibus*; tit. 10 cap. 93, *De ſuffragiorum Ordinis participatione*: & nemo omnium Bullæ meminit.

154 Horum ſic enumeratorum librorū argumenta conſideranti, prorſus talia apparent, ut locum in iis habere non potuerit ſolū, ſed etiam debuerit Bulla Sabbatina, ſi extabat; non poterat autē non extare, ſi erat in Conventibus ſingulis; non eſt opus Launoyo doctore, ut cum Melchiore Cano Art. 2 num. 22 ſupra, concludat & dicat: *Habes hic ſcriptores omnes* Carmeliticos *ejus ætatis, qui tacuerunt* de Bulla iſta; *non omiſſuri, ſi ſciviſſent; ſcituri autem, ſi fuiſſet.*

155 Non eſt quidem vis negativi argumenti eadem ubique; ſed pro diverſis circumſtantiis in aliis prægnans & valida, in aliis ſtraminea & nulla: quas circumſtantias

qui

Digitized by Google

qui non diſtinguunt, uti ſubinde non ſatis diſtinguit Launoyus, peccans contra illa ex eo loco argumentandi principia, quæ iſte poſtea expoſuit, egregio opuſculo *de auctoritate negantis argumenti*, ſub annum 1662 edito, nec unquam cenſurato aut refutato à quoquam. Iſta autem auctoritate, uti jure ſuo poſtulat, hic admiſſa; revaleſcunt pleraque argumentorum, quibus Bullę Sabbatinę authentia impugnatur. Imprimis id quod ſumitur ex magna textuum, nuſquam uniformiter tranſſcriptorum, diverſitate.

156 Elucet hæc diverſitas maxime in longe prolixiori quam hic dedimus contextu apud Alegrium de Caſanate, cujus Paradiſum Carmelitici decoris, licet non ſciatur ſacra Congregatio proſcripſiſſe propter fraudem in Bulla Sabbatina interpolanda, lævigandoque ejus ſtylo commiſſam (proſcriptum enim Raynaudus ait pag. 175, *propter farragines ineptiarum, in allegendis ad Ordinem ſuum variis Sanctis*) confirmat tamen ſuſpicionem de facilitate quorumdam Carmelitarum, ad falſificandas etiam Bullas, quas tamen proteſtantur genuinas ſe dare. Ita Saracenus in Menologio Carmelitano, pollicetur *Sanctorum originaria, è genuinis fontibus, robuſta & conſtanti fide, proprio recudere ſtylo, apocryphis omnino exulare juſſis*: quibus tamen vel aliunde acceptis, vel à ſe excogitatis liberaliter eum indulſiſſe apparuit in Vitis S. Petri Thomæ & B. Alberti Legiſlatoris; quæ, niſi ipſas Carmelitis, ob oculos poſuiſſem originarias, à coævis auctoribus ſinceriſſime deſcriptas, & oppoſitas Saraceni figmentis, fidem hæc etiamnum apud illos obtinerent.

157 Nonnulli, ut excuſent diverſitatem Datæ, ſub Bulla Sabbatina notatæ (ſunt enim ecgrapha, *annum primum Pontificatus* notantia, qui fuiſſet Chriſti 1317) præſumunt, bis promulgatam à Ioanne Bullam; qua ratione etiam excuſari poſſet diverſitas textuum. Sed hæc aliaque minoris momenti diſcutiant alii: unum addiderim, fruſtra prætextus quæri, per quos originalis Bulla Joannis credatur in Anglia periiſſe; poſtquam Gabriel Coſſartius noſter certos nos fecit, tomo XI Conciliorum Labbei parte 2 col. 1643 & ſeqq, adhuc haberi Regeſtum integrum Bullarum Joannis, fere ducentarum, in quarum argumentis, iſtic propoſitis, cum cujuſque initio nihil ejuſmodi videre ſit.

158 Sed quid ad Bullam *Alexandri Papæ*, quibuſdam *Tertii*, aliis *Quarti*, ſed pleriſque & melius *Quinti* dicti, ipſam Sabbatinam totam tranſcribentis & inſerentis Bullæ ſuæ? Ipſam videamus ex Novo ſpeculo Carmelitano parte 1 num. 2162 & ſeqq. *Alexander Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, &c.... tenore cujuſdam privilegii, à fel. record. Ioannis vigeſimi ſecundi Prædeceſſoris noſtri, dilectis filiis Priori Generali & Fratribus, & dilectis in Chriſto filiabus Sororibus, Confratribus & Confratriæ Fratrum dicti Ordinis Carmelitarum conceſſi, per nos viſi & diligenter inſpecti, de dicto Originali ſumpto* (lege *ſumpti*), *ut de ipſo impoſterum certitudo plenior habeatur, præſentes fecimus annotari, qui talis eſt: Ioannes Epiſcopus* &c.

159 Hic ponitur textus Bullæ ſupra relatæ, quo prætermiſſo, juvat ad ipſum Alexandrinæ Bullæ exordium notare ſcribentium vel tranſcribentium perplexitatem, dum ponitur, *dicti Ordinis*, &, *dicto originali*, quæ verba debuerunt feſtinantibus excidiſſe, ſic ut legendum fuerit, *cujuſdam Privilegii originalis*, & infra, *Priori Generali Ordinis Fratrum Carmelitarum*: ſic enim poſtea apte ſequetur, *dicti*, &, *dicto*; intelligetur autem ipſa Originalis Bulla Joannis XXII, Alexandro V viſa & inſpecta fuiſſe. Sed ubi? Hoc indicat Data ſic deſcripta: *Datum Romæ 7 Decembris, apud ſanctam Mariam Majorem, Pontificatus noſtri anno primo.*

160 Atqui electus fuit Alexander V in Concilio

Concilio Piſano die 26 Junii 1409, mortuus Bononiæ 1410, 3 Maji, quo brevi tempore (quantum ex hiſtoricis tunc ſcribentibus ſcire poſſumus) Romam ipſe vidit numquam, multo minus iſtic fuit die 7 *Decembris*, ejus, quo creatus eſt, anni. Lucas Waddingus, poſt tomum 5 Annalium Minoriticorum, ex Regeſto Vaticano producit Pontificis prænominati Brevia omnino decem, omnia data Piſis, quorum ultimum ſignatur x *Kal. Nov.* Inde profectũ Bononiam ſcribit auctor Brevis vitæ, à me editæ ex Ms. parte 2 Conatus p. 108. Raynaudus quidem contendit eum prius excurriſſe Romam, cum ejus obedientiam Urbs ſuſcepiſſet, excuſſo jugo Ladiſlai Regis Hungariæ & Neapolis, licet ad breviſſimum tempus, allegatque *Diploma datũ Romæ ad ſanctos XII Apoſtolos, Kal. Dec. quod penes ſe habet Fr. Ioannes Iacobus Ordinis S. Auguſtini, inſerendum ſuæ Hiſtoriæ Provinciæ Salyum.* Sed mallem integrum produxiſſet, una cum argumentis quibus credat Alexandri V ipſum eſſe: neque enim nominis Pontificii numerus ſolebat nomini ipſi adjungi, uti neque hic fit in Bulla de qua agimus.

161 Feſajus, Aquenſis Theologus Carmelita, in ſuo, quod mihi ad manum non eſt, de Privilegiis Scapularis ingenti contra Launoyum opere, & ab ipſo Launoyo citatur 164 allegat aliam, *datam Piſtorii* (qua ſcilicet Piſis Bononiam tranſitus erat) v *Idus Dec.* id eſt die nona: & tamen, juxta Datam prætenſæ Bullæ, fuiſſet Romæ *die ſeptima* menſis ejuſdem; ac Roma Piſtorium rediviſſet, unum tantum diem moratus in via. Atqui, iter Roma Piſtorium eſt centum quinquaginta milliarium Italicorum, id eſt leucarum Belgicarum plurium quam quinquaginta, & quidem montibus non raris impeditum; ut niſi alas habuerit Pontifex, conciliari hæc neutiquam poſſint.

162 Credamne Raynaudum hoc non vidiſſe? an diſſimulaſſe nodum, ſibi prorſus inſolubilem? Quas ex Cheroneo adducit auctoritates cujuſdã Jacobi Eſprinchardi in Vita Ruperti Imp. quod *novus Papa, poſt multam ultro citroque negotiationem, Roma fuit receptus*; & Meyeri in Annalibus Flandriæ, quod eum *Ladiſlaus Rex Apuliæ Urbe excluſit*; quis, niſi præoccupatus, judicabit *de receptione & excluſione perſonali* ac phyſica intelligendum neceſſario eſſe, in tanta rerum temporumque anguſtia? cum utrumque ſine incommodo videatur poſſe & debere intelligi, de receptione & excluſione morali.

163 Citat etiam Raynaudus Cochlæum, quaſi is lib. 1 Hiſt. Huſſitarum dicat, quod *Alexander Romæ admiſit Huſſi citationem, & contra eum reſcripſit.* Cur non ipſa Cochlæi verba dat, & reſcriptum Alexandri? Nam paucis illis diebus, quibus Romæ fuit Alexander (ſi tamen fuit) non crediderim ejuſmodi negotiis multum ei temporis fuiſſe, nedum cognoſcendæ accuratius Bullæ, quæ Joannis XXII eſſe dicebatur: & in tali caſu, valere hic deberet, quod de Pontificibus, oblatas ſibi Indulgentias confirmantibus, in genere dictum eſt ſupra; multoque magis, de aliis aliorum Pontificum ſequentium Bullis, eodem ſpectantibus. Has tamen ne inutiles eſſe dicas, niſi ſua Sabbatinæ Bullæ, conſtet authentia: efficiunt enim id quod potiſſimum intendebatur, ut Carmelitæ abſque ſcrupulo prædicare poſſint, ac dicere, ſicut habet Lectio vi in Commemoratione ſolenni B. M. Virginis de Monte Carmelo; quod ipſa *filios, in Societatem Scapularis relatos, qui abſtinentiam modicam preceſque paucas eis præſcriptas frequentarunt, ac pro ſui ſtatus ratione caſtitatem coluerunt, materno plane affectu, dum igne purgatorio expiantur, ſolari, ac in cæleſtem patriam, obtentu ſuo, quantocius pie creditur efferre.*

164 Neque periculum eſt, ne talia prædicantem Sorbona cogat revocare, ſicut ab eadem coactus anno 1624 die 23 Novembris

Q Fra-

Digitized by Google

Frater Petrus Arcis ad Doctoratum *præſentatus Carmelita*, inter *multa quæ* ſuis *in Theſibus, quorumdam auctorum lectione deceptus, inconſiderate nimis & imprudenter ſe ſcripſiſſe* fatetur, ſolenniter revocat ſuam hanc Propoſitionem: *Beata Virgo imperium .... ſpiritale in animas demonſtravit, cum ... pollicita eſt morientibus in habitu Carmelitarum ex purgatoriis flammis ereptionem.* Talia aliaque, identidem pro concione inculcata, ſacri Scapularis devotionem non promovent, ſed elevant, ac ſubinde (quod dolemus) exponunt contemptui; certe magis eidem apud ſapientes æque ac inſipientes nocent, quam modeſta diſquiſitio de veritate Bullæ Sabbatinæ.

165 Porro ad vanam pompam, non autem ad probationem facit authenticum ecgraphum prætenſæ Alexandrinæ, factum Agrigenti in Sicilia anno 1430, includens aliam authenticationem priorem, factam anno 1421 Majoricæ, renovatum etiam Genuæ anno 1668, & Antverpiæ anno 1671. Chartam iſta implent, non fidem earum, de quibus hactenus tanto jure controvertitur Bullarum *Ioannis XXII* & *Alexandri V.* Interim nota, in his omnibus per tot teſtes ſignatis apographis, & tanto cum apparatu productis in Speculo, ſemper nominari *Alexandrum quartum* cujus obitus annis 55 electionem Joannis XXII præceſſit; multoque magis hunc præceſſit *Tertius*, totidem annis quarto ſenior: ſed quin Romæ vixerint obierintque dubitare nemo poteſt.

166 Judicium modo non diffugio Apoſtolicæ Sedis, & cujuſlibet æqui lectoris, meritóne hic iterum in me Patern. veſtra debacchetur, & jure vocet *Novatorem, reum læſæ Majeſtatis Pontificiæ, nec non inſolentem ac impudentem Vicarii Dei contemptorem*, ideo, quia ſuſpecta mihi eſt Bulla vulgo Sabbatina, ſuperius relata; quæ à Joannis XXII cultiore ſtylo & ordinaria Pontificiarum Bullarum majeſtate ac ſcriptionis norma, tam aliena eſt, ut ſola ſui lectione, ſine ullis notis, ſuſpicionem minime levem movere nata ſit. Quid autem conſideranti Regeſtum integrum Bullarum Joannis XXII, complectens Bullas fere ducentas, in quo hæc ſola ſcilicet deſideretur. Jubent interim nos PP. Carmelitæ captivare intellectum, ut credamus originalem Bullam ſibi traditam, à ſe avectam in Angliam, illic periiſſe. Prætereo variationem datæ, textuum mutationem, & alia ejuſmodi.

167 Hæc omnia ſimul ſumpta ne minimam quidem dubitationem movere poſſunt circa Bullæ Sabbathinæ à Joanne XXII originem, niſi *inſolens & impudens*, juxta Patern. veſtram, haberi quis malit, *Vicarii Dei contemptor*, & *reus læſæ Majeſtatis Pontificiæ*, non tantum Joannis XXII, ſed etiam Alexandri V. Hic enim, non Alexander quartus, pluſquam medio ſeculo præmortuus Joanni XXII Romæ (ubi veriſimiliter numquam fuit, Bullam Sabbathinam confirmaverit; vel potius, juxta Confirmationis exemplaria, à vobis tamquam legitima ubique jactata &, variis temporibus autenticata, Bullam illam confirmaverit. Fruſtra etiam quæramus Bullam hanc Alexandrinam, prioris confirmatoriam; nam ut ait Patern. veſtra, *R. P. Alphonſus de Theranno ſecum in Angliam aſportavit originalem Alexandri Bullam, una cum originali Bulla Sabbatina* Joannis XXII, atque ibi utraque, neſcio quo infortunio, periit. Credite poſteri.

168 Hactenus de veritate hiſtorica utriuſque Bullæ, quarum tamen Indulgentias, utpote à ſucceſſoribus Pontificibus confirmatas, non impugno; nam licet ſubſequentium Pontificum Bullæ factis particularibus veritatem non tribuant, Indulgentiis tamen etiam ſuppoſititiis valorem indere poſſunt, cum primo eas poſſint concedere.

Errata

Digitized by Google

Errata aut omiſſa quædam in primis tribus Articulis, ſic corrige aut ſupple.

PAg.12 num.28 *lin.*5 — aut non — *l.* — aut an.

Pag.18 col.2 *lin.ult.* — nulla — *l.* — ulla.

Pag.28 num.14 *lin.*13 *poſt* — Conſtitutionem Innocentii X — *adde* — contra bicipitis Eccleſiæ hæreſim.

Pag.54 col.1 *lin.*8 *ſic lege* — ſic in l.22 Cod. *de fide inſtrumentorum*, dicitur, & *lin.*12 & 14 *ſic* — & in l.5 ff. eodem titulo — & *lin.*15 — *teſtamentum* — l. — *inſtrumentum.*

Pag.114 col.2 *lin.*1 Bolſeci — *l.* — Bonleſe.

Digitized by Google

Digitized by Google

EXHIBITIONIS ERRORUM
ARTICULUS IV.
ACCUSATIO PROOEMIALIS.

Exhibentur ea quæ Papebrochius inter Acta Sanctorum habet contra Summorum Pontificum Decreta.

RESPONSIO.

DUm ſingula circa Pontifices, eorumque Bullas mihi objecta diſcuſſeram, dilueramq; tam accurate; non expectabam, novas rurſus accuſationes circa Decreta. Verum Accuſator, ut eſt S. Theologiæ Profeſſor emeritus, acutius novit Decreta à Bullis diſtinguere, & conſequenter accuſationes. Videamus itaq; quid proferat novi.

§. I. *ACCUSATIO.*

Papebrochius videtur in multis contravenisse Decreto, ſeu Instructioni Clementis VIII ad Regulas Indicis librorum prohibitorum.

RESPONSIO.

NOlim tecum contendere de Inſtructione Pontificia, eamdemne vim habeat, quam Decretum. Hoc obligare fideles, ſatis certum eſt. An æque ſemper obſtringit Inſtructio? Nemo certe obſtringi ſe credit ad ponendum annum impreſſionis *in fine libri*, poſtquam ſemel poſitus eſt *in principio*; quamvis Clementis VIII Inſtructio, à te citata, expreſſe moneat *annotandum annum in principio & in fine*. Demus tamen Inſtructionem ſemper & in omnibus apicibus obligare, neque hanc Clementinam differre à Decreto; hoc enim tibi, Reverende P. neceſſarium eſt, ne accuſatio frivola appareat, & Titulo generali de Summorum Pontificum Decretis, parum conveniens.

3 Quid modo? „ Clemens VIII (inquis) „ in ſua Inſtructione decernit, quænam impoſterum in libris impreſſis & imprimendis ſint expungenda & corrigenda: inter „ cætera *de correctione librorum* §. 2 decernit, „ nullatenus in libris eſſe tolerandas *propoſitiones, hæreſim ſapientes, ſcandaloſas, piarum aurium offenſivas, ac temerarias*: Item, „ *quæ legentium animos à recto catholicoque ſenſu, ad nefarias opiniones adducere poſſint.* An autem ſimiles propoſitiones non „ habeat Papebrochius, ex dicendis judicabit S. Sedes.

4 Reſpondeo, judicium iſtud à me nequaquam recuſari; ſed vel ultro appellari adverſus qualeſcumque tuas, vel aliorum cenſuras. Verum, quidni pariter accuſas me, quod peccaverim contra legem naturæ? Hæc enim omnibus evidenter dictat, *nullatenus in libris eſſe tolerandas propoſitiones, hæreſim ſapientes, ſcandaloſas*, & alias quaſcumque in Clementina Inſtructione ſuperius nominatas. Sed quænam in libris meis propoſitiones ſunt *hæreſim ſapientes, ſcandaloſa* &c?

5 „ In primis (inquis) Fermoſinus dicit: „ *Conſtantini donatio Eccleſiæ facta valuit;* „ &

„ *& aliud aſſerere, non eſt procul ab hæreſi;* „ *& gravius eſt dicere, nunquam factam fuiſ-* „ *ſe.* Papebrochius autem, cum Luthero „ aliiſque hæreticis, donationem illam repro- „ bans, vocat illam *fictitiam, pudendam, ſup-* „ *poſititiam, commentum, confictam*, ita ut „ dictum eſt Art. 2 §. 4 & dicetur Art. 15 „ §. 24. An autem, & quam procul ſit ab „ hæreſi, donationem illam tam inſolenter „ & effrænate cenſurare, judicet S. Sedes.

6 Reſpondeo. *Conſtantini donationem Eccleſiæ factam fuiſſe & valuiſſe* teneo: neque oppoſitum unquam aſſerui; imo nec dubitavi, quin ea donatio & inſignis valde & multiplex fuerit, legitimiſque tabulis conſignata: exiſtimo tamen ſine temeritate diſputari & dubitari, utrum diploma vulgo *Edictum Conſtantini* appellatum, donationem quamdam continens, ſit certæ fidei inſtrumentum, cum gravibus de cauſis rejiciatur à Cardinale Baronio, tamquam *à Græcis depravatum*, improbeturque à S. Antonino, Cardinali Cuſano, Morino, aliiſque apud Cantelium, & quidem à Cantelio afficiatur pleriſque cenſuris, quas ais à me inuſtas fuiſſe in Propylæo parte 1 Conatus pag. 123. Ceterum totam de Conſtantini donatione accuſationem abunde refutatam habes Lector art. 2 §. 4. An Cenſura Fermoſini in rigore Theologico vera ſit, cum contra me minime faciat, non eſt cur diſcutiam. Audiamus accuſationem ſecundam.

7 „ Bordonus (inquis) Tom. 1 cap. 41 „ num. 38 aſſerit, propoſitiones negative „ oppoſitas illis, *quæ in Miſſali, Breviario* „ *atque Conciliis exprimuntur, extra mate-* „ *riam fidei & S. Scripturæ, ſapere hæreſim.* Ut videas, R. Pater, me nihil velle diſſimulare, referam ſententiam Bordoni integram. „ Propoſitio (inquit) ſapiens fidem, eſt illa „ quæ non eſt revelata, neque deducta for- „ maliter ex revelatis; ſed recepta commu- „ niter ab Eccleſia; ut: *Maria Virgo aſſum-* „ *pta eſt in cælum: Eſt immunis à peccato* „ *originali: Abſtinendum eſt ab eſu carnium* „ *& lacticiniorum in Quadrageſima.* Hæ & „ ſimiles non ſunt revelatæ, non ſunt dedu- „ ctæ, ſed Eccleſia eas amplectitur uti Catho- „ licas: quarum negativæ ſapiunt hæreſim. „ Hujus generis ſunt omnes quæ in Miſſali, „ & Breviario, atque in Conciliis exprimun- „ tur, extra materiam fidei & S. Scripturæ. „ Hactenus Bordonus; cujus, utpote privati Theologi auctoritas, non eſt irrefragabilis.

8 Ejus itaque pace & tuâ, P. Profeſſor, dico 1 Nullam propoſitionem ſapere fidem, niſi aliquam cum revelatione divina connexionem habeat; ſicut nulla propoſitio fidei eſt, niſi ſit vel explicite, vel ſaltem implicite revelata, & quidem formaliter; adeo ut virtualiter tantum revelatam eſſe non ſufficiat, virtuali revelatione ſolum fundante aſſenſum Theologicum.

9 Dico ſecundo: Nulla propoſitio, in rigore & proprie eſt *ſapiens hæreſim*, niſi propoſitioni fidem ſapienti contradicat. Aſſertio hæc apparet evidens ex terminis. Neque diſplicet quod apud Bordonum loco citato dicunt Suarez, Lorca, Palaus, quod *propoſitio hæreſim ſapiens ſit ea, quæ non per evidentem conſequentiam, ſed per probabiliſſimas conſequentias moraliter certas, objecto fidei contradicit.* Nunc Tibi, P. Profeſſor, vel etiam Bordono probandum relinquo, quod hoc ipſo, quo aliquid negatur, quod *in Miſſali,* vel *Breviario*, vel aliquo *Concilio exprimitur, contradicatur objecto fidei.* Aveo videre *probabiliſſimas conſequentias*, & *moraliter certas*, quibus *contradictio* oſtendatur. Si de quæſtionibus dogmaticis ſermo eſſet, non refragarer: verum factis quibuſcumque particularibus, ſolum quia *in Breviario*, vel *in Miſſali*, vel *in Concilio* aliquo referuntur, tantam tribuere auctoritatem, ut eis ſine hæreſis ſuſpicione contradicere quis nequeat, quantumvis multis nixus rationibus, auctoribuſque graviſſimis & apud omnes catholiciſſimis, hoc mihi, fateor, apparet tam

à ra-

Digitized by Google

à ratione alienum, quam quod maximé.

10 Audeſne etiam cum Bordono doctrinam Thomiſtarum, Immaculatæ conceptioni oppoſitam, cenſurare tamquam quæ ſapiat hæreſim? Atqui tam graviter eam cenſurari vetuit Sixtus IV & Alexander VII: neque dubitant Thomiſtæ, quin fuerit doctrina Angelici Doctoris. Et tamen non omnia facta particularia, quæ ſive in Breviario, ſive in Concilio aliquo continentur, tot tantiſque credibilitatis ſignis firmata reperiuntur, quot & quantis immaculata B. Virginis conceptio. Quare autem, citans Bordonum de *propoſitionibus expreſſis in Miſſali, Breviario, & Conciliis*, omiſiſti particulam, *omnes*? Verebaris ſcilicet, ne hoc tempore apud admodum paucos tibi ſimiles fidem inveniſſet hæc aſſertio, tam aperte univerſalis. Denique in eo fallitur Bordonus, quod putet Eccleſiam eas omnes propoſitiones *amplecti ut catholicas*; nam *catholicum*, apud me & Theologos paſſim, imo & grammaticos, idem ſignificat quod *univerſale*. Putaſne autem, *Univerſæ Eccleſiæ* certum & indubitatum apparere, quidquid forte de antiquitate veſtra Eliana & Enochiana aliiſque controverſis, in aliqua Officii canonici lectione recitatur? Rationes dubitandi variæ ſuperius allatæ ſunt, quas, Te ſemper eadem accuſationis capita ad nauſeam repetente, non lubet mihi toties ſcribendo, uti nec Lectori toties legendo iterare.

11 Ne tamen quidquam à me prætermiſſum queraris, videamus quid objicias ex Sinnichio. „ Hic, inquis, S. T. Doctor in „ ſuo Saule ex-Rege Lib. 1 cap. 68. § 264 „ dicit: *Quis enim Catholicus in dubium re-* „ *vocet veteres ac novas Sanctorum hiſtorias,* „ *ab Eccleſia approbatas & eccleſiaſtico Officio* „ *authentice inſertas*? quod paſſim tamen au- „ det Papebrochius, ut me pudeat exorbitan- „ tias ejus referre, quas ipſum non puduit „ contra hujuſmodi hiſtorias ebuccinare.

12 Cur Sinnichii ſententiam refers mutilatam? Ut ſcilicet perſuaderes ſermonem eſſe illimitatum de quibuſlibet Hiſtoriis, ab Eccleſia quomodolibet probatis, & eccleſiaſtico Officio authentice inſertis; ubi tamen in eadem periodo, poſt *authentice inſertas*, immediate ſubjungit, *quibus nonnullorum pie defunctorum animæ perhibentur viſæ in cœlum conſcendere*, ita ut Pontifices illorum factorum veritate ex *peculiaribus*, inquit, *revelationibus, cæleſtibus apparitionibus, aut miraculoſis quibuſdam operationibus legitime probatis, ad taliter canonizandum permoti ſint*. Cum autem Pontifices, in canonizatione Sanctorum, ſint infallibiles; neque tantum definiant, Sanctos in gratia mortuos eſſe; ſed etiam beatitudine, ſeu viſione Dei jam potiri, atque, ut ait Sinnichius, *peculiaribus revelationibus, cæleſtibus apparitionibus, aut miraculoſis quibuſdam operationibus legitime probatis ad talem canonizationem permoti fuerint*; quis tales *hiſtorias in dubium revocet*, niſi Sanctorum pariter in cælis exiſtentiam reddere dubiam decreverit.

13 Non eadem factorum quorumdam aliorum ratio eſt, quæ neque tam authentice probantur, neque definitionis metaphyſice infallibilis fundamenta ſunt; adeoque ex quorum falſitate non tantum inconveniens ſequeretur, quantum ex falſitate hiſtoriarum de quibus Sinnichius. Quamquam ad ejuſmodi objectionem aliud reſpondere non debui, quam eſſe argumentum ab auctoritate exigui ponderis. Noſti enim probe quam parum honorifice de relatis in numerum Sanctorum ſcripſerit, & quam alia multa docuerit, etiam Ordinis veſtri Theologis vehementiſſime improbata.

14 Poſt hæc plures ſimul accuſationes, quaſi in cumulum conjicis: videlicet, de lapſu ac pœnitentia Marcellini Papæ, de Synodo Sinueſſana, de Actis S. Silveſtri, de electione Imperatoris per ſeptem Germaniæ Principes ex Conſtitutione Apoſtolica, de

Canone Concilii Nycæni ficto, de Petro & Paulo urbis Romæ Epiſcopis, de Libris quibuſdam S. Dionyſio Areopagitæ vulgo attributis, de Romano Pontifice Petri & Pauli ſucceſſore, de Actis S. Procopii, de Sanctis qui nunquam fuerint in rerum natura, de Reliquiis S. Mariæ Magdalenæ in Gallia, de Traditionibus Eccleſiaſticis, aut potius Carmelitanis circa ſucceſſionem ſuam ab Elia Propheta, de litteris ac diplomatibus Pontificum ſuppoſititiis, de libro S. Joachimi Abbatis: quæ quia partim refutata ſunt ſuperius, partim refutabuntur in ſequentibus, ubi de ſingulis occurret locus proprius & ſeparatus, ſupervacaneum foret, nec niſi creando tædio lectori idoneum, hic iterum agitare.

15 In uno inficiari non poſſum me à Paternitate tua redactum ad anguſtias, novo ſcilicet de cauſa Joachimi argumento: *An*, inquis, *non prætendat Papebrochius Innocentium III in Concilio Lateranenſi, damnando librum Ioachimi Abbatis, erraſſe quoad factum Ioachimi, prout Ianſenii fautores contendunt, Pontificem erraſſe quoad factum Ianſenii, Sedi Apoſtolicæ judicandum relinquo.* Iterum fateor anguſtias hic mihi eſſe undique: non quidem ex argumenti ſubtilitate, quæ nulla eſt; ſed ex eo quod S. Congregatio cum Innocentio XII ſilere Theologos de Janſenianis controverſiis cupiat: ſi autem taceam, videbor objectam paritatem admiſiſſe. Verum cum accuſatio tam gravis ſit, ſpero fore, ut nemo mihi vitio vertat, ſi neceſſitate compulſus, unum alterumve verbum dedero juſtæ defenſioni.

16 Ajo itaque, diſparitatem eſſe, quod librum ab Innocentio III damnatum, pariter damnem & ſemper damnaverim tanquam hæreticum, imo, ut alias dixi, *hæreticiſſimum*, ſive à Joachimo in juventute, ſive ab alio ſub Joachimi nomine compoſitus fuerit; Janſenii autem fautores librum, Janſenii nomen præferentem, & à Pontificibus variis damnatum, tamquam continentem articulos perverſos, nihilominus defendere pergunt tamquam injuſte damnatũ, & in omni dogmate ſanum, Catholicum, Auguſtinianum. Dum iſtud tuum *argumentum*, P. Profeſſor, *novum* vocavi, nolui indicare, quod à te primum eſſet inventum; ſed quod, ubi ex Profeſſo de Joachimo agebas, argumenti iſtius non memineris; nam quiſquis aliquid controverſiarum Janſenianarum novit, ignorare non poteſt vetus illud eſſe, & centies in libellis expreſſum *à Ianſenii fautoribus. Erravit*, inquiunt, *Innocentius III in facto Ioachimi Abbatis, ergo etiam errare potuit Alexander VII in facto Ianſenii.*

17 Centies autem oſtenſa eſt manifeſta diſparitas, ex eo quod Janſenii fautores non modo velint Janſenii perſonam, ſed etiam librum ſub ejus nomine editum defendere; Defenſores vero Joachimi, condemnent librum à Pontifice damnatum; perſonam autem Joachimi ab hæreſios labe tuentur. Unde patet, quod Janſenii fautores non in ſola quæſtione facti, ſed maxime juris, qualis eſt de ſenſu libri ſano vel noxio, Pontificibus errorem tribuant; dum Joachimi patroni ſolum adſcribant errorem facti, dum Innocentius III putavit librum ſibi oblatum, eſſe genuinum fœtum Joachimi & à nemine corruptum. Satiſne autem honorificum eſt S. Theologiæ Profeſſori, Religioſo & Provinciali, *à Ianſenii fautoribus* emendicare cavillationem, ab anti-Janſenianis ſcriptoribus centies eliſam?

§. II.

Digitized by Google

§. II. ACCUSATIO.

Papebrochius contra Clementis VIII Decretum ſeu Inſtructionem varia attribuit hæreticis Epitheta honorifica.

RESPONSIO.

NUllum hæreticum laudo à religione, à doctrina Theologica, ab ullo dono ſupernaturali. Talenta quædam naturalia, ſtudium, diligentiam, eruditionem in hiſtoricis, ingenium in Philoſophicis, aliaque ejuſmodi agnoſcimus ac laudamus in ethnicis: cur non poſſimus in hæreticis? Talem laudem non vetuit eis tribui Clemens Pontifex, neque aliam eis adſcribo.

19 Tertullianum in Montani hæreſim, quam antea fortiſſime oppugnaverat, fœde dein prolapſum fuiſſe conſtat, ſcriptiſque adverſus Eccleſiam libris pertinaciter defendiſſe. Quiſquamne ideo religioni ſibi ducat, prædicare ejus ingenium, eruditionem, plurimarumque ſcientiarum eminentem peritiam? Teſtatur Euſebius Cæſareenſis in Chronico, eum *omnium Eccleſiarum ſermone celebrari*: S. Hieronymus in litteris ad Magnum, *Quid Tertulliano eruditius? quid acutius?* Vincentius Lerinenſis, *Quid hoc viro doctius? quid in humanis atque divinis rebus exercitatius?* Et quamvis S. Hilarius Epiſcopus Pictavienſis vere ſcripſerit, *conſequens Tertulliani error detraxit ſcriptis, probabilibus auctoritatem*: *Nihilominus* (proſequitur Chriſtianus Lupus in Epiſtola dedicatoria ad librum Tertulliani de Præſcriptionibus) *& ipſa erroris ſcripta hodiernis ac noviſſimis Eccleſiæ temporibus ſunt adeo utilia, ut Martini Lutheri ac Ioannis Calvini commenta poſſimus ex ipſis ſolis potentiſſime contundere. Uti ejus de Oratione librum laudat Hilarius, ita ego ejuſdem præſcriptiones appellò Volumen aptiſſimum ad eoſdem errones, ſi ſuadentem audire nolint, opprimendos.*

20 In Origenem quoque ſcimus anathema hoc à quinta Synodo generali Conſtantinopolitana vibratum fuiſſe: *Anathema ſit Origeni, qui & Adamantius dictus eſt, & hæc promulgavit, una cum deteſtandis ejus & execrandis dogmatibus.* Sed ideone deſierunt ab omnibus laudari quæ in eo erant ſublimia? Vincentius Lerinenſis apud Nicephorum Calliſtum Hiſtoriæ Eccleſ. Lib. 5 cap. 2, & apud Prateolum Lib. 13 hæreſum pag. 370 de Origene ſic loquitur: *In quo plura adeo præclara, adeo ſingularia, adeo mira extiterunt, ut inter initia habendam cunctis aſſertionibus ejus fidem, quivis facile judicaret. Nam, ſi vita facit auctoritatem, magna illi induſtria, magna pudicitia, patientia, tolerantia: ſi genus, vel eruditio, quid eo nobilius* &c?

21 Haud equidem ignoro, abſtinendum prorſus ab omni hæreticorum elogio, unde periculum emergere poſſit, ne perſonarum commendatio pondus aliquod doctrinæ erroneæ additura ſit: ideoque ſapientiſſime monuit Clemens VIII, ut in libris approbandis ejuſmodi elogia expungantur. Si Apoſtolica Sedes, aut S. Congregatio ita Clementinam Inſtructionem aliquando interpretetur, quod hactenus eam feciſſe non intellexi, ut nullum qualecumque verbum patiatur quod vel minimam alicujus hæretici laudem in ulla materia ſapiat; nullus me erit in parendo promptior, quamvis huc uſque an Clemens VIII Inſtructioni ſuæ vim præcepti quoad omnia & ſingula ineſſe

voluerit, non conſtet; imo certum ſit,quoad annum impreſſionis,etiam *in fine libri annotandum*, vix ab ullo, quantumvis timorato, neque à Paternitate quidem veſtra obſervari. De Heroldo de quo ibidem mentionem facis, videri poteſt art. 2 num.169. De Salmaſio agam ubi de *Eſſenis*, ſeu *Eſſæis* quos non ipſe, ſed Euſebius lib. 4 cap. 22 ex Hegeſippo annumerat *Sectis in Iudaico populo proſeminatis .... adverſus tribum Iuda & adverſus Chriſtum*; ut pudeat eos facere Carmelitas.

22 Uti non omne quod in Catholicis eſt, aut ſubinde etiam in Religioſis,hoc ipſo conſpicitur laude dignum; ita nec vituperio, quidquid in gentilibus aut hæreticis. Lucæ 16 *Laudavit Dominus villicum iniquitatis,quia prudenter feciſſet; quia filii hujus ſeculi prudentiores filiis lucis in generatione ſua ſunt*. In quæ poſtrema verba ſic Maldonatus: *Nemo Interpretum quærit, cujus hæc ſint verba, hominiſne illius divitis, an Chriſti, an Euangeliſtæ; quod tamen ad intelligendam hujus loci ſententiam maxime pertinet. Mihi Chriſti videtur eſſe,opinionem hominis illius divitis, qui villicum iniquitatis laudaverat,approbantis: quaſi diceret, Et merito quidem illius prudentiam laudavit: nam, quod ad prudentiam attinet, filii hujus ſeculi filiis lucis plurimum præſtant. Eodem plane modo, quo ſerpens, omnium animalium quæ in paradiſo fuerunt,fuiſſe dicitur ſapientiſſimus. Geneſ. 3 v. 1. In hanc enim ſententiam D. Auguſtinus lib. 2 de Geneſi ad litteram cap. 2, & Baſilius in Pſalmum 48, & Origines Hom. 8 in Iſaiam, hunc locum inducunt. Ac Origines quidem recte ad hæreticos refert, qui in conflandis tuendiſque erroribus ſuis mire ingenioſi, mire prudentes ſunt.* Hactenus Maldonatus. An recte P. Profeſſor? Poſſentne hæc epitheta, *Ingenioſi* & *Prudentes*, manere in libro Maldonati, ſi Patern. veſtræ offerretur approbandus? Sic exiſtimo; uti neque expungendum titulum *Sapientiſſimi*, attributum ſerpenti,quamvis,quia prima malorum noſtrorum cauſa movens fuit, mereatur mille opprobria & execrationes: neque te offenderet laus à Domino data villico iniquitatis; neque *prudentia* à Chriſto prædicata de filiis hujus ſeculi, quamvis inter illos procul dubio, imo & principaliter, hæreticos atque his ſimiles intellexerit.

23 Igitur hæc verba Clementinæ Inſtructionis; *Epitheta honorifica, & omnia in laudem hæreticorum dicta*, explicationem commodam, qualem ſuperius dedimus, videntur admittere; certe non tam univerſaliter neceſſario accipienda,quam contendis. Quam autem recte ſub titulo hæreticorum comprehendas,& diſerte exprimas *Natalem Alexandrum*, viderit ſacer Ordo Dominicanorum. An non autem inſignis irreligio eſt, S. Joachimum Abbatem inter hæreticos collocare? Supponamus etiam eum tradidiſſe propoſitionem aliquam,quæ poſtea ut hæretica condemnata eſt; ideone vir ſanctus & publice cultus, appellandus eſt hæreticus? Quidni pariter S. Cyprianum, imo & S. Auguſtinum inter hæreticos recenſeas, quia errorem in fide aliquando, ſaltem antequam damnaretur, ſuſtinuerunt? An hic zelus tuus, R. Pater, ſit ſecundum ſcientiam; an approbationem, pœnamve mereatur, judicet Eccleſia; ad quam identidem tu appellas, & recte quidem, in quantum illam agnoſcis ſupremum judicem; non recte, in quantum ipſum vindicem facis cauſæ tam malæ.

§. III. AC-

Digitized by Google

§. III. ACCUSATIO.

Papebrochius contra Clementis VIII Inſtructionem varia effutivit, quæ Religioſorum Ordines, Statum, dignitatem, ac perſonas lædunt & violant.

RESPONSIO.

POſt titulum tam odioſum, atque in partes tam multas diviſum, expectas procul dubio, Lector, ingentem congeriem locorum, ex omnibus noſtris Tomis excerptorum, quibus Accuſator probet, me Religioſos Ordines, ſi non omnes, complures ſaltem, læſiſſe. Ecce autem præter confuſos clamores, de injuriis illatis Carmelitano Ordini, nullâ citatâ ex me paginâ, nullo Tomo, nullâ propoſitione, unicum tandem producit locum de Religioſis aliquibus ſeculi XI. „Eo (inquit) inſolentiæ Papebro„chius devenit, Tomo 2 Aprilis in Propyl. „parte 1 num. 103, ut contra Religioſorum „Ordines, ſtatum, dignitatem, ac perſonas „effutire non erubeſcat, quod *Undecimo „æra Chriſtianæ ſeculo ea erat morum cor„ruptela, ut qui Dei famulatum erant „profeſſi ... non magno crimini ſibi du„cerent, ... pro tuendis poſſeſſionibus „ſuis fingere .... quemadmodum Mona„ſteriorum ſuperiores innocens quadam, ut ipſi „putabant, vafrities permovebat ad ejuſmodi „fictiones procurandas.*

25 Suſpecta mihi ſunt iſta, quatuor locis notata puncta, ne ſcilicet eorum omiſſionem indicent, quæ maxime intererat non omitti, & multum imminuunt malitiam fictionis de qua agitur. Ergo locum integrum relege; & quæ omiſiſti, R. Pater, vide an bonâ fide omitti potuerint. *Undecimo*, inquiebam, *Æra Chriſtianæ ſeculo & ſequentibus, dum Eccleſia univerſalis pacem tot undique ſchiſmata ſeditioneſque turbarent, ea erat morum corruptela, ut qui Dei famulatum erant profeſſi, & videbant à poteſtatibus ſecularibus undique accidi immunitates & poſſeſſiones ſuas, non magno crimini ſibi ducerent, pro tuendis ipſis fingere, quæ in nullius præjudicium, ſolum videbantur ceſſura tuendæ æquitati: quemadmodum Monaſteriorum Superiores innocens quadam, ut ipſi putabant, vafrities permovebat ad ejuſmodi fictiones procurandas.*

26 Eruditiſſimus Joannes Mabilio, in ſuo de re diplomatica inſigni opere, oſtendit, antiquata monaſteriorum inſtrumenta, etiam permiſſu Principum, ita ſæpe fuiſſe reparata; quod ſatis quidem erat ad jus tenendum, non item ad hiſtoricam veritatem; unde ipſum illud Dagobertinum diploma, quod ego pro exemplo ſummæ ea in re ſinceritatis aſſumpſeram, perſpicacior ipſe lib. 3 cap. 1 excutiendum ſuſcipit, & varie vitiatum interpolatumque oſtendit; tantum abeſt, ut teneat indubitatam fidem omnibus antiquis chartis indifferenter habendam, aut neget iis reſcribendis quidquam aliquando fraudis vel erroris interveniſſe. Merito tamen excuſat Monachos, quorum culpâ id potiſſimum factum videbar dicere, quod iſta communis infelicitas erat medii ævi. Utinam mihi tam facile cum Carmelitis, quam cum Benedictinis conveniret! Non volitarent Europâ totâ tot famoſi contra me libelli veſtri; ſed mutuis honoribus beneficiiſque certaremus, invicem juvantes, invicem docentes, invicem reverenter amanterque com-

Digitized by Google

compellantes privatim ac publice : quod utique virorum honeſtorum officium eſt, etiam ubi contingit aliquid litterariæ diſputationis intercedere.

27 Quod de ſeculo XI ſcripſi, nihil exiſtimavi nocere Ordini veſtro, qui juxta me necdum prodierat: nullus autem alius ſe mihi propterea infenſum oſtendit, nullus mihi apud Apoſtolicam Sedem litẽ moviſſe ſcitur. Sed & quantulum eſt, inter tot ſeculi illius vitia, inter tam depravatos, etiam Eccleſiaſticorum mores, ſolam fictionem nulli noxiam, & *tenendæ æquitati conducturam* tribuere Religioſis! Inter *Chriſtianos & Catholicos*, ut ait Laurentius Beyerlinck in Theatro Vitæ humanæ Titulo de Mendacio, qui illud aliquando licere arbitrabantur, *Abbas Ioſeph apud Caſſianum Collatione 17 cap. 8, dicebat, mendacio utendum tamquam elleboro, quod ſumitur imminente aliquo exitiali morbo: cui videtur Caſſianus aſſentiri.* Ego quoque in tomo 1 Iunii pag. 398, ubi de S. Alonio, neceſſe habui excuſare, ut melius potui, & explicare hoc ejus reſponſum; *Niſi mentitus fueris, multa peccata commiſſurus es*; quod reſponſum ibidem ipſe confirmat, allegato caſu, quo Prætori neceſſe habeas reſpondere de homicida, in tua cella latente, quod ſi fatearis, ipſemet in mortem trades ſic requiſitum.

28 Si de ſeculo XI, ejuſque ſtatu Eccleſiaſtico, de Religioſis, de Sacerdotibus etiam in altiore gradu conſtitutis, ſcripſiſſem ego, quæ Cardinales Bellarminus in Chronologia, & Baronius in Hiſtoria, atque apud hunc Petrus Damiani, quanto gravior apparuiſſet accuſandi mei materia, quandoquidem hic & nunc ſola *fictio, in nullius cedens præjudicium, & ſolum ceſſura tuendæ æquitati*, Religioſis quibuſdam confuſe adſcripta pro ſeculo, tam notorie corrupto, tantos Accuſatori clamores eliciat! Cogis me, R. Pater, tam importunis vociferationibus, ut, quod maluiſſem perpetuo ſilentio involutum, in memoriam iterum revocem *fictionem* veſtram Bilbaënſem. Quid enim miri, ſi ſeculo tam corrupto, quale fuit undecimum, reperti fuiſſent Religioſi & Religioſorum Superiores, qui, pro *tuenda æquitate & tuendis immunitatibus ſuis ac poſſeſſionibus, non magno crimini ſibi duxiſſent fingere, quæ in nullius ceſſura præjudicium videbantur*; cum hoc præſenti ſeculo & oculis ſub ipſis tuis exemplum habeas pene domeſticum, quo Pontifex Romanus Clemens X, quem propterea potius quam me accuſare debueras, dolens ſcribit in ſpeciali Brevi, Religioſos viros Ordinis Carmelitani, pro acquirendis Bilbai poſſeſſionibus finxiſſe Clementi nono. Vide quæ diximus Art. 2 num. 99. Item, quæ de adjecta Regulæ falſa Data, ex Lezana auctoribus indignante retulimus, aliaque hujus generis in prætenſis Joannis XXII & Alexandri V Bullis.

29 Denique non eſt quod ab aliis petamus ejuſmodi fictionum exempla, cum, quod bona pace R. Patern. Veſtræ dixero, quoniam ita jubes, obvia nobis ſint centena in ipſo libro tuo quem vocas *Exhibitionem errorum*. Jam inde enim *fictiones* tuas plures quam centum ad oculum demonſtravi, nec tam innocuas, quam attribueram ſeculo XI. Tuæ enim, R. Pater, fictiones non ſunt ſine *ullius præjudicio*, non ſunt *ad tuendam æquitatem*; ſed ad peſſumdanda noſtra tot annis elaborata, tot impreſſa ſumptibus volumina, & perdendam famam noſtram, odiumque nobis creandum apud ſummos & infimos. An hoc non eſt *contra Clementis VIII Inſtructionem, varia effutire, quæ Religioſum Ordinem, ſtatum, dignitatem, ac perſonas lædunt & violant*, & quidem multo gravius quam impoſitio mendacii officioſi? De injuriis à me, ut ais, illatis Carmelitano Ordini, cum nullum textum meum cites, nullum deſignes locum; ſed in ſequentibus exhibendum ſpondeas, re-

ſponſum

Digitized by Google

ſponſum quoque differam; nec enim ſolet accuſationi præmitti defenſio.

30 Unum miror, quod occaſione memoratæ modo fictionis, quæ à Religioſis viris ſubornata fuerit, non recoquas mea ex Poſſino dicta, toties alibi objecta, de quibus Art. 2 num. 31; videlicet quod fateor cum Poſſino, *fuiſſe primis Eccleſiæ ſeculis Chriſtianos, qui fingere ac mentiri pro Religione pium crederent*, ſupponendo libros ſuos aliorum nominibus, fingendo Religioni proficua, narrando falſa. In ejuſmodi Chriſtianos atque Catholicos acrius invehitur Baronius cum ſcribit, ipſos quæſtus cauſa finxiſſe talia, & *quæſtum*, inde ſibi proventurum, *pietatem putaſſe*; atque ita eorumdem *zelum non fuiſſe ſecundum ſcientiam*. Audi Baronium ipſum, in Actis Sanctorum, atque hiſtoriis eccleſiaſticis ſi quis alius verſatum. Quanta ipſe te docebit recte reprobari à ſcriptore Catholico, qualia inique reprobari à me circa Acta Sanctorum apocrypha, paſſim per totam Exhibitionem criminaris.

31 Accipe igitur textum Baronianum, prolixiorem illum quidem, quia ſæpius alibi uſu venturum, ex Præcapitulatione dicendorum ad Martyrologium Romanum cap. 2, cujus titulus eſt: *Quæ de Sanctorum hiſtoriis ab hæreticis vel aliis falſa ſcripta ſunt*; ſub quo ſic orditur: *Sed quid? Quamvis optimi Patres-familias (ut habet parabola euangelica) bonum ſemen ſeminaſſent in agro; nihilominus inimicus homo, qui fuit homicida ab initio, veritatis adverſarius, ipſe Sathan ſuperſeminavit zizania, ipſoque pene initio exurgentis Eccleſiæ falſa veris, inania atque incerta certis ac ſolida firmitate conſtantibus, admiſcenda curavit; idque non tantum per hæreticos Catholicæ fidei perduelles, ſed & per Catholicos ipſos; eos tamen, qui quæſtum pietatem putarent, vel qui zelum quidem haberent ſed non ſecundum ſcientiam. Satis modo ſit de his unum tantum in exemplum adducere Aſianum Presbyterum, de quo Tertullianus hæc ſcribit in libro de baptiſmo: Si qui Pauli perperam ſcripta legunt, exemplum Theclæ ad licentiam mulierum docendi tingendique defendunt; ſciant, in Aſia Presbyterum, qui eam ſcripturam conſtruxit, quaſi titulo Pauli de ſuo cumulans; convictum atque confeſſum, id ſe amore Pauli feciſſe, loco exciſiſſe. Hæc Tertullianus. Inſcriptus erat liber ille, περίοδος Pauli & Theclæ, continens & baptizati Leonis fabulam, ut teſtatur S. Hieronymus de Script. eccleſ. in Luca.*

32 *Ejuſdem generis illa erant inſomnia, nimirum Circuitus Petri, Circuitus Ioannis, Circuitus Thomæ, Actus Andreæ, Actus Ioannis, Actus Philippi, Actus Petri, Actus Pauli, Itinerarium Clementis: quæ omnia damnant Athanaſius in Synopſi, Philaſter de Hereſibus, & Gelaſius in Concilio Romano. Hæc enim, & alia hujuſcemodi ab hæreticis eſſe excogitata, certiſſimum eſt; ab Ebione in primis hæc factitata, adeoque falſa Acta Apoſtolorum inventa, & Circuitus Petri eſſe corruptos, & Pauli Acta referta blaſphemiis introducta, tradit Epiphanius in Panario Hæreſi 30. A Gnoſticis de Sancta Dei genitrice Maria portentoſum librum eſſe conſcriptum, teſtatur idem Epiphanius Hæreſi 26. Encratitas in medium adduxiſſe, ad ſtabiliendam ſuam ipſorum hæreſim, Actus Andreæ, Ioannis, & Thomæ, & alia hujuſcemodi, idem auctor narrat Hæreſi 47. Manichæos id generis commenta excogitaſſe, Apoſtolorumque nomine conſcripſiſſe falſas hiſtorias, fidem facit Auguſtinus Lib. de Fide contra Manichæos aliiſque in locis; idemque Philaſter, Cyrillus Hieroſolymitanus & alii. Priſcillianiſtas & ipſos alios adinveniſſe Actus Apoſtolorum, Oroſius aſſirmat in Epiſt. ad Auguſtinum de errore Priſcill. exempla alia plura hic omittimus.*

33 *Sane quidem, qui talia præſumpſerunt de Sanctis Apoſtolis, nequaquam putandum erga Sanctorum Martyrum Acta fuiſſe modeſtiores, quin ſic corruperunt depravaruntque*

que, ut eorumdem quam plurima in ſuſpicionem adduxerint; adeo ut S. R. Eccleſia ab illis abſtinere conſultius aliquando eſſe putarit: unde Gelaſius in Romano Concilio; Geſta, inquit, ſanctorum Martyrum, ſecundum antiquam conſuetudinem, ſingulari cautela in S. R. Eccleſia non leguntur; quia eorum, qui conſcripſere, nomina penitus ignorantur, & ab infidelibus aut idiotis ſuperflua, & minus apta quam rei ordo fuerit, ſcripta eſſe putantur. Sicut cujuſdam Quirici & Iulittæ, ſicut Georgii, aliorumque hujuſmodi Paſſiones, quæ ab hæreticis perhibentur compoſitæ. Propter quod, ut dictum eſt, ne vel levis ſubſannandi orietur occaſio, in S. R. Eccleſia non leguntur. Hæc Gelaſius de Romana Eccleſia in recipiendis ac promulgandis Actis Martyrum diſciplina. Deinde etiam de ſanctorum Patrum, non Martyrum, Actis ſimilia docet ex Epiſtola Adriani Papæ ad Carolum Magnum, alia ſic ſcribentis: *Vita Patrum, ſine probabilibus auctoribus, minime in Eccleſia leguntur: Nam ab orthodoxis titulata, ſuſcipiuntur & leguntur.*

34 Ac denique poſt pauca ſic progreditur: *Sed ut de Actis Martyrum, per hæreticos depravatis, captã ſequamur narrationẽ, eſt de his Canon 63 ſextæ Synodi, his verbis conſcriptus. Quæ à Veritatis hoſtibus falſo confictæ ſunt Martyrum hiſtoriæ, ut Dei Martyres ignominia afficerent, & qui eas audituri eſſent, ad infidelitatem deducerent, in Eccleſia non publicari jubemus, ſed eas igni tradi: qui autem eas admittunt, vel tamquam veris, his mentem adhibent, anathematizamus. Hæc ſancta Synodus, cujus auctoritate Græci Epiſcopi exactiorem curam adhibere conſueverunt, ut dum ſuas Eccleſias viſitarent, de ſanctorum Martyrum Actis conſcriptis ſubtilius inquirerent; unde Theodorus Balſamo, eo in loco hæc de Nicolao Muzalo Patriarcha teſtatur: Cum ille, inquit, Vitam S. Paraſceves, quæ in quodam Callicatriæ vico colebatur, à quodam Vicano inepte ac indocte, & ſancta angelica vivendi ratione indigne compoſitam inveniſſet, eam igni mandari Iuſſit; & Diacono illi Baſilico mandavit, Deo gratam & acceptam ejus vitam conſcribere. Hæc ille,* uti & reliqua præmiſſa, apud Baronium, quemadmodum dixi.

§. IV. ACCUSATIO.

Papebrochius, contra Clementis VIII Inſtructionem, varia effutit, quæ famæ proximorum, & præſertim Eccleſiaſticorum detrahunt.

RESPONSIO.

Ejuſmodi detractio non ſoli Clementinæ Inſtructioni; ſed ipſi legi Divinæ & naturali adverſatur. Ubi autem eam in libris meis reperies? „ In primis (inquis) tomo 2 Maji ad diem 11 Maji in „ Vita S. Liceriæ fol. 626 num. 1 ſic ait „ (Papebrochius) *Senonenſem urbem Archi„ epiſcopalem tranſeuntibus nobis anno 1661, „ non libuit licuitve Reliquiarum, ibidem „ multarum & inſignium, theſauros ſcrutari „ accuratius; propterea quod eam tunc Sedem „ obtineret vir, in fide non ſatis catholice ſen„ tiens, præ Ianſenianæ factionis ſtudio; noſtræ „ autem Societati eo affectus animo, quo poſſet „ maximis ab ea affectus injuriis; cum tamen „ publice notum eſſet, quanto ea beneficio ſibi „ haberet obligatum.*

36 Sic eſt: hæc ſcripſi loco citato, quæ Galliam peragrantes illic tamquam publica & notoria acceperamus. Verum, Reveren-

de

de Pater, noſti quoque, me totum hunc locum ad finem Tomi IV poſuiſſe inter *Errata corrigenda*, ac *prætermiſſum voluiſſe, poſteriſque delendum in ipſo Commentario, cum recuderetur, præſcripſiſſe.* Eſtne autem officium viri probi, & accuſatoris fidelis, ne dicam Chriſtiani, Religioſi, Sacerdotis, & Provincialis, accuſare adverſarium ſuum de dicto aliquo vel ſcripto, ejuſque celare retractationem? Cauſari hic non potes retractationis ignorantiam, utpote qui & volumina mea omnia tam ſtudioſe ſcrutatus es, & quidem errata quæ voluminibus in ſingulorum fine adnectere ſoleo, tam accurate dinumeraſti, ut millena te deprehendiſſe glorieris, & palam jactes in hoc ipſo libro tuo, quem de meis, ut ais, erroribus conſcripſiſti.

37 A Senonenſi Antiſtite dilaberis ad P. Carolum ab Aſſumptione. Ais me „ ſimi-„ lem infamiæ notam inurere venerabili vi-„ ro, P. Carolo ab Aſſumptione Walo-Bel-„ gæ, Carmelitarum Diſcalceatorum Expro-„ vinciali; eumque traducere tamquam ob-„ ſtinatum hæreticum. Pace tua, R. Pater, nunquam P. Carolum dixi eſſe *obſtinatum hæreticum*, *neq; tamquam* talem in libris meis unquam *traduxi*, neque id probant verba quæ ex Tomo 2 Maji deſcripſiſti. Tantum dixi eum fuiſſe, *Propugnatorem doctrinæ ab Eccleſia damnatæ*, neque verbum aliud ex me adducis. Idemne autem tibi ſonant phraſes iſtæ, *obſtinatus hæreticus*, & *propugnator doctrinæ ab Eccleſia damnatæ*? Non omnis cenſura, quæ propoſitionibus infligitur, *hæreſis* maculam inurit: quam multæ enim damnantur ut *ſcandaloſæ*, vel *piarum aurium offenſivæ*, *male ſonantes*, vel *periculoſæ*! Suſtineat itaque aliquis propoſitionem *ſcandaloſam* vel *periculoſam*, ideone *obſtinatus hæreticus* proclamabitur? P. Profeſſor, legiſtine unquam Theologum qui ſic concludat, & omne periculoſum vel ſcandaloſum confundat cum hæretico?

38 Præterea, non omnis qui doctrinam hæreticam ab Eccleſia damnatam propugnat, hoc ipſo eſt *hæreticus obſtinatus*. Numquid doctrinæ de præceptis homini juſto impoſſibilibus anathema dictum fuit à Tridentino, ut prætercam propoſitiones multas à Pio V & Gregorio XIII damnatas? Fuitne propterea Iprenſis Epiſcopus, qui eamdem doctrinam infeliciter ſuſcitavit, verum ſe ſuaque ſcripta omnia ſubmiſit judicio Sedis Apoſtolicæ; fuitne, inquam, *hæreticus obſtinatus*? Aliud ſcilicet eſt propugnare ſimpliciter doctrinam damnatam, aliud eam propugnare pertinaciter, & cognitam ut damnatam. Unde nullus Tiro Theologus, niſi admodum rudis, ignorat fieri poſſe, ut quis propugnet doctrinam damnatam, quam putet damnatam non eſſe, vel non eſſe damnatam tali ſenſu; & tamen à formali crimine hæreſios immunis ſit, nedum vocari debeat *hæreticus obſtinatus*.

39 „ Sed, inquis, P. Carolum propugnaſ-„ ſe doctrinam damnatam negat P. Maxi-„ milianus ejuſdem Ordinis Provincialis „ Flandro-Belga in ſuo *Harpocrate*, *oſtendens* „ *eſſe meras Papebrochianas calumnias.* Reverende Pater, legi Harpocratem, neque hunc efficaciorem P. Caroli defenſorem invenio, quam ſui ipſius fuerit P. Carolus, tot ſcriptis ab aliis impugnatus, quorum vindicias ſuſcipere non mihi difficilius foret, quam tibi P. Caroli aut Harpocratis tantopere à te jactati. Quidquid ſit. An expendiſti libros P. Fourmeſtraux aliorumque contra P. Carolum, & propoſitiones omnes in ipſo pridem publice accuſatas, antequam ullam ejus in libris meis feci mentionem? quomodo igitur ſcribere potuiſti, aut quomodo potuit alius *oſtendere*, *eſſe meras calumnias Papebrochianas*?

40 An non legeras judicium Doctorum Duacenſium de quodam libro ejuſdem P. Caroli? En iſtud tibi iterum conſiderandum: *Nos infraſcripti, S. Theologiæ Doctores & Profeſſores Regii ac ordinarii in Univerſitate*

Duacenſi, diligenter perlectis quibuſdam caſibus circa librum nuper Duaci editum, cui titulus, SCIENTIA MEDIA AD EXAMEN REVOCATA, &c. *nobis propoſitis, una cum ſuppoſitis, quæſitis, reſponſis, & rationibus ſubjunctis, omnibuſque ſerio ac mature perpenſis, judicamus, præfatum librum pluribus nominibus eſſe prohibendum ac damnandum.*

Nempe 1. *Quia continet varias cenſuras, & injurioſas qualificationes Scientiæ mediæ, ſummorum Pontificum decretis prohibitas.*

2. *Quia reſperſus eſt verbis contumelioſis adverſus Auctores Scientiæ mediæ, ac nominatim adverſus Patres Societatis Ieſu, contra eadem Pontificum Decreta.*

3 *Denique, quia continet nonnulla ſuſpecta in fide, & Ianſeniſmo affinia, circa poßibilitatem mandatorum Dei, circa reſiſtentiam naturæ lapſæ reſpectu gratiæ interioris, & libertatem voluntatis ad actus bonos.*

Ita reſolutum Duaci, die 22 Auguſti 1671, *ſalvo meliori judicio.*

MATTHIAS GERTMAN, *S. Theologiæ Doctor, ejuſdemque Profeſſor Regius ac Primarius, Regii bonorum Paſtorum Seminarii Præſes, Librorum Cenſor ac Viſitator, nec non inſignis Eccleſiæ* S. AMATI PRÆPOSITUS *atque* UNIVERSITATIS DUACENÆ CANCELLARIUS.

PETRUS DE LALAING, *S. Theol. Doctor, ejuſdemque Regius & Ordinarius Profeſſor, Seminarii S. Salvatoris vulgo Henniniani Præſes, nec non inſignis Eccleſiæ Collegiatæ S. Petri Canonicus &* PRÆPOSITUS, *eâque ratione etiam* UNIVERSITATIS DUACENÆ CANCELLARIUS,

41 Judicium hoc, ut patet, datum fuit anno 1671: Tomus autem 2 Maji tantum prodiit 1680, adeoq; 9 annis poſt judicium Doctorum: quomodo igitur accuſor, quaſi primus & unicus P. Caroli accuſator? Decreveram ejus manes relinquere in ſancta pace, ideoque ad Tomum IV Maji, inter *errata corrigenda*, locum à Paternitate veſtra allegatum expreſſe poſui, juſſique totum expungi. Hoc quoque noſti, & nihilominus me accuſare pergis, nullâ factâ correctionis, expunctioniſque mentione. Pudet me, R. P. Provincialis, quod tantam infidelitatem tuam cogar ſcriptis publicis committere; ſed & doleo vehementius, quod importunitate tua, & defenſionis meæ neceſſitate compulſus, videar pacem defuncti manibus conceſſam, iterum turbare.

§. V. ACCUSATIO.

Papebrochius, contra Clementis VIII inſtructionem, in Propylæo Maji omiſit annum impreſſionis.

RESPONSIO.

PRopylæum ſub duobus titulis paulo diverſis prodiit; ſub uno, ad uſum eorum qui ſeparatum vellent à ceteris operum noſtrorum Tomis; ſub altero, ad commodum aliorum qui iſtud cum alio ejuſdem menſis volumine eſſent compactum. Primo modo editum expreſſe præ ſe fert notatum impreſſionis annum 1685, ut teſtari poſſunt, quotquot ejuſmodi exempla emerunt, atque in primis veſter P. Iſidorus, Michaelis Knobbari Typographi & Bibliopolæ filius, qui tot jam annos Bibliopolium paternum curans ipſa exemplaria venalia habet. Secundo modo editum, non præfert annum; quia incongruum videbatur, quod Tomo 1 Maji impreſſo anno

Digitized by Google

1680, præfigeretur pars ſeu Introductio, in fronte habens annum tanto poſteriorem; aut, ſi adderetur Tomis quarto & quinto, ſuperfluum videbatur annum 1685 Propylæo iterum præmittere, cum idem annus in titulo Tomi IV & V expreſſus conſpiceretur.

43 Hocne à me hodie excogitatum dicas, legiſti in Propylæo, immediate poſt titulum, in averſa facie quæ ſequuntur: *Propylæum hoc ante Tomum I religari curetur ab eis quibus id integrum adhuc eſt; quibus non eſt, ii ipſum collocari jubeant ante quemcumque alium ex ſeptem tomis. Quod ſi pro majori commodo ſuo quiſpiam voluerit utramque partem Conatus noſtri Chronico-Hiſtorici ad Catalogum Romanorum Pontificum, cum ſuo Apparatu ſuiſque Indicibus ſeparare à Tomis quarto ac quinto, quibus ex noſtra deſignatione præmittitur, & in unum volumen compaginare, ante omnes ſeptem Tomos locandum, habebit aptiſſimum etiam locum, ubi Propylæum ipſum ponat, in fronte ſcilicet Tractatus illius.* Atque ipſe operis titulus ſatis indicat Introductionem eſſe ad ceteros tomos, *Propylæum ad Acta Sanctorum Maji, in ſeptem Tomos digeſta.* Cum igitur videretur inconcinnum Introductioni præfigere annum 1685, ubi reliquo tomo appoſitus jam eſſet annus anterior, & ut quilibet pro commodo ſuo cuivis alteri Tomo Tractatum hunc jungere poſſet, omiſſus in titulo eſt annus. Quo facto, ut patet, nihil poteſt eſſe magis innocuum.

44 At, inquis, *Clemens VIII, in ſua Inſtructione ad Regulas Concilii Tridentini, § 3 de impreſſione librorum, ordinavit, quod annus quo liber eſt impreſſus, in principio ejus & fine annotari debeat.* Reſpondeo primo, Propylæum non fuiſſe impreſſum ut eſſet *liber*, ſed Introductio ad librum, ſub cujus anno tanquam pars contineretur; quod autem Bibliopola majori ſibi emolumento futurum duxerit, Propylæum cum quibuſdam exiguis tractatibus in unum minoris molis volumen compingere, quam Propylæi additione augere Tomos alios; alienum id à prima intentione mea eſt, ut jam oſtendi. Secundo: annum impreſſionis ſatis manifeſte indico in utraque Epiſtola dedicatoria ad Innocentium XI Pontificem & Carolum II Hiſpaniarum Regem, dum in fine utriuſque epiſtolæ diſtinctiſſime noto annum 1685. Eundem annum clariſſime videre eſt in approbatione Cenſoris Ordinarii. Atqui Epiſtola utraque dedicatoria, eſt plane, ut ſolet, *in principio* Propylæi: adeoque & annus *in principio* poſitus: Clementina autem Inſtructio non dicit annum exprimendum in titulo, ſed *in libri principio & in fine.*

44 Saltem, inquis, *ſolet annus impreſſionis poni in frontiſpicio libri.* Jam rationem dedi cur hic poſitus non ſit: neque ſcio quod conſuetudo illa tam gravem afferat obligationem, ut nulla cauſa poſſit excuſare, præſertim quando annus immediate poſt additur. Sed quia moleſtus eſſe pergis, meque propterea tamquam ingentis criminis reum citas ad *Apoſtolicæ Sedis judicium*, habetne liber tuus, R. Pater, quem vocas *Libellum ſupplicem*, habetne inquam, liber iſte *annum impreſſionis poſitum in frontiſpicio*, ut termino tuo utar? Sane non habet. Ecce igitur Accuſator, *in quo alterum judicas, te ipſum condemnas.* Habetne etiam hic ipſe liber tuus *Exhibitio errorum* annum impreſſionis *annotatum in fine*? Atqui Clemens VIII in Inſtructione à te citata expreſſe dicit, annum impreſſionis *annotari* debere *in principio libri & in fine.* In te itaque accuſationem mutato nomine ſic converte: Sebaſtianus à S. Paulo, contra Clementis VIII inſtructionem, in ſuo libro, quem vocat *Libellum ſupplicem* omiſit annum impreſſionis: & in ipſa ſua *Exhibitione errorum* omiſit eum *in fine*. Nonne etiam jubemur addere ſemper locum impreſſionis & nomen Typographi? Da autem gloriam Deo, an liber tuus in Belgio

impreſſus non eſt? & tamen præfert Coloniam,& illic Servatium Noeten.

46 Accuſationi addis ſuſpicionem. Suſpicaris ſcilicet, annum 1685 impreſſionis in titulo fuiſſe prætermiſſum *ex aſtutia quadam, ne quis Propylæum Maji venire videns in lucem uno alteròve anno poſt decretum Innocentii XI*, prohibens libros Natalis Alexandri, *& nihilominus in dicto Propylæo reperiens dictos Alexandri libros toties citatos, præſumeret Papebrochium eſſe inobedientem, & dicto Pontificio Decreto refractarium; ſed, ut Lector ſibi perſuaderet, Propylæum fuiſſe ſcriptum & editum ante Innocentii Decretum.* Hinc dicis, etiam te *ſuſpicari, aſtute factum eſſe, quod ipſa Approbatio, ſeu cenſura Ordinarii non ſit poſita ante initium operis; ſed in medio libri loco vere abſcondito:* finem autem imponis provocatione ordinaria, dicens, *De hac re judicabit S. Sedes.*

47 De anno impreſſionis jam reſpondi, ad Approbationem quod attinet, non eſt illa in *loco vere abſcondito* collocata, ſed ſtatim initio partis 2 in averſa facie poſt titulum, loco maxime conſpicuo, una cum Privilegio Regis & Facultate noſtri P. Provincialis; & quidem tam amplis characteribus, ut impleantur tres integræ facies; neque ulla ſoleat Approbatio, ullum diploma Regis, ulla Superiorum Facultas apponi libris modo illuſtriori.

48 At cur appoſita initio 2 Partis potius quam primæ? Quia, R. Pater, Cenſura ejuſmodi erat, ut licet utramque partem approbaret, non potuerit tamen convenienter initio primæ partis apponi, ut vel ex primis Cenſuræ verbis clarum eſt; ſic enim habet: *Equidem hunc Chronico-Hiſtoricum Conatum R. P. Danielis Papebrochii Societatis Ieſu Theologi, cum prævio & alias approbato Apparatu, comprehenſum volui eâ laude, quam dedi ipſi continuationi Actorum Maji, legendâ ante ejus Tomum* IV. Fuiſſetne conveniens, ante omnem *Apparatum*, qui in prima libri parte continetur, mentionē facere *Apparatus prævii*, ubi nullus fuiſſet *prævius*? Unam autem approbationem, ad omnes partes ſe extendentem, ſufficere arbitrabar: & circumſtantiam loci quo approbatio ponenda eſſet, non obligare tam graviter, quin juſta ratio eam in alium locum congruum & ſatis conſpicuum transferri pateretur. Etiamne quæres, cur ab initio talis approbatio petita non ſit, quæ initio libri congrue præfigeretur? Rationem habes ſuperius abunde explicatam probatamque, quod primum nobis conſilium non fuerit Propylæum tamquam librum ſeparatum edere, neque augere tot tractatibus ut minoris ſaltē molis volumen conſtitueret.

49 Nulla hic, mi Pater, *aſtutia* eſt, nulla fraus: & ſane parum apta eſſet ad finem, quem à me intentum ſuſpicaris. Voluiſſem ſcilicet occultare annum impreſſionis 1685, ne accuſari poſſem quod libros Natalis Alexandri, uno anno, poſtquam prohibiti Romę fuerant, aliquoties citaſſem; ſed quomodo annum illum impreſſionis, prohibitione Natalis Alexandri poſteriorem, occultare volui? quomodo ſuſpicari potes id me voluiſſe, cum non tantum in Approbatione Cenſoris Ordinarii, uti & in Facultate Provincialis, afficientibus utramque partem, & conſpicue poſitis, annum 1685 clariſſime expreſſerim; ſed etiam initio totius Propylæi in utraque Epiſtola dedicatoria ad ſummum Pontificem & Regem Catholicum? Quam facile in his annum prætermittere poterā, ſi voluiſſem? cum prætermiſſio anni in ejuſmodi epiſtolis non plane inuſitata ſit. Quapropter intentio quam hic mihi affingis, nimis ſtolida fuiſſet, quam ut *induſtria* & *aſtutia* appellationem mereretur. De Natalis Alexandri libris, poſt condemnationem à me citatis, reſpondi jam in præmiſſis hujus ſcriptionis; & ante me plura, reſpondit Janningus in Epiſt. familiari à n. 20, atq; iterum in amica Expoſt. à n. 69, ut nihil attineat crumben iſtam recoquere.

50 Hic tantum conſidera R. P. Provincialis,

cialis, Primo, an merito in me inveharis, propterea quod non poſuerim annum impreſſionis in prima libri pagina, ſed tantum in ſequentibus; cum ipſe in ſuperiore libro, & forte non tam rationabili cauſa, idem feceris quod in me reprehendis. Secundo, an Paternitas Tua, aut alii paſſim veſtri Ordinis ſcriptores annum impreſſionis ponant quoque *in fine libri*. Atqui tamen id faciendum monet in eadem Inſtructione ſua Clemens VIII. Tertio, an poſtulari debuerim, tamquam de ingenti crimine, quod Approbationem Cenſoris propter rationes allegatas, non præpoſuerim primæ Parti, ſed ſecundæ.

51 An non difficilius capient alii, ægriuſque *à fraudis ſuſpicione* liberabunt Speculum Carmelitanum, prout illud in quatuor volumina diviſum prodiit an. 1680, quomodo eidem bis præfigatur *Approbatio Auberti van den Eeden*, ſignata anno 1672; quando R.P. Danielis à Virgine Maria auctoris cogitatio necdum ſe extendebat ultra antiqua Ordinis monumenta, volumine uno comprehendenda, qualem ipſe, jam luci paratum, nobis utendum commodavit, tunc adhuc amiciſſimus; & qualem etiam vidimus ſub ejuſdem D. Auberti manibus an. 1677.

52 Interim anno 1678 obierunt, tam Aubertus ad Epiſcopatum electus, quam libri Auctor: & biennio poſt (ut dixi) prodiit opus, non jam bipartitum, ſed quadripartitum. In tantam ſcilicet molem excreſcere ipſum fecerant adjuncta alia, integrique contra me apologetici libri; quibus ne congruus deſit apparatus, præmittuntur tomo 1 virulentiſſima quædam poëmata, cum duabus in ſpeciem approbationibus Doctorum Ordinis, revera acerbiſſimis invectivis, quas nec P. Daniel imprimi permiſiſſet (ſi nota mihi viri modeſtia fuit) neque Aubertus Epiſcopus ſibi dedicari, totus (ſicut vos quidem dicitis) in noſtras tranſgreſſus partes. Sane ut ejuſdem Speculi dedicationi ſibi faciendæ annueret (quamvis ea ob mortem ſuper venientem facta non ſit) memini ſuaſiſſe Patrem Henſchenium, eo potiſſimum argumento, quod totum evolviſſemus, optandumque videretur, ut illa toties jactata monumenta, in quibus tanta fundabatur antiquitas, omnium oculis judiciiſque exponerentur; quibus ſi accederent, ut fama erat, Acta Sanctorum Ordinis, id nobis quoque commodum futurum.

53 Quanto igitur prudentius, R. Pater, hic iram tuam cohibuiſſes; aut ſi zelus te ferebat ad vindicandam quoad omnes apices Clementinam Inſtructionem, nulla admiſſa exceptione, nulla excuſatione, quanto æquiori jure zelum convertiſſes in veſtros illos Elianæ ſucceſſionis vindices, qui tot libellis infamibus, nulla nominis proprii, nulla loci, aut Typographi, multo minus Cenſoris adſcriptione notatis, non me tantum, ſed & propter me Societatem univerſam proſciderunt, contra Clementinam Inſtructionem, contra Tridentini Indicis regulas contra jus omne humanum & Divinum, non poſitivum ſolum, ſed etiam naturale. Sic nempe tua, R. P. Provincialis, præteriens corvos, vexat cenſura columbas.

54 Illud autem quis ſatis mirabitur, Tuam Patern. tantopere in me debachari, quaſi *varia effutiam quæ famæ proximorum, & præſertim Eccleſiaſticorum detrahunt*, dum non niſi duos locos, eoſque à me inter *errata corrigenda* dein collocatos, & pro ſequentibus editionibus *totos omitti* juſſos, proferre potuiſti; te vero tuoſque Socios tam infamia ubique de me effutire: &, ut nihil dicam de tot libellis famoſis & ſatyris, propter me adverſus Societatem editis, nullus eſt in toto hoc accuſationis tuæ libro Articulus, nullus paragraphus, nulla pagina, & vix ulla periodus, quæ non contumeliis & plerumque calumniis ſcateat. Hactenus tamen reparationem honoris, creſcentibus quotidie injuriis, nullam videre licuit, nec hodiedum ſatis ſcio, an ullam liceat expectare.

A C-

Digitized by Google

ACCUSATIO.

§. *VI Papebrochius, contra Decretum Alexandri VII, ſuis Actis Sanctorum varia inſeruit non toleranda.*

§. *VII Papebrochius, contra Decretum Innocentii XI, citat, ſequitur, laudat, & deſcribit damnatos libros Natalis Alexandri.*

§. *VIII Papebrochius, contra Decretum Innocentii XI, non abſtinet ab injurioſis cenſuris.*

RESPONSIO.

EOs hic, R. Pater, & deinceps imitaris belli Duces, qui ut copiarum ſuarum ſpeciem in immenſum augeant, eaſdem turmas ſæpe ſtationes & ſigna mutare jubent, atque ita ſingulos pene milites ſupponere pro viginti. Imo Duces illos longe ſuperas, qui accuſationes eaſdem ſub variis titulis oſtentas plus quam centies. Et quidem his tribus paragraphis innumera ſimul conglomeras; ſed quorum nullum video, quod jam ante refutatum non ſit, vel non recurſurum in ſequentibus, atque illic loco proprio & diſtinctius convellendum.

56 Paragraphum ſextum ſic inchoas: ,, in Appendice Indicis Concilii Tridentini ,, librorum prohibitorum, editi ab Alexan- ,, dro VII, verbo *prohibiti*, ſic ſtatuitur: ,, *Prohibiti ſunt paſquilli omnes, omneſque* ,, *conſcriptiones, in quibus Deo, aut Sanctis,* ,, *aut Sacramentis, aut Eccleſiæ Catholicæ, &* ,, *ejus cultui, aut Apoſtolicæ Sedi quomodo-* ,, *cumque detrahatur.* Tum promittis *ſpecimina aliquot notabiliora* ex libris meis *proferenda*, quibus in Decretum illud cenſeas impegiſſe. Hæc autem, inquis, ſunt, de paupertate Chriſti Euangelica, 2. de annis ejus vitæ, 3. de ejus meritis: quæ, ut dixi, partim antea pluribus refutata ſunt, partim poſtmodum ſuo loco refutanda. Quod de Paſquillis omnibus ab Alexandro VII prohibitis Pater n. veſtra memorat, ſtatuet meorum veſtrorumque operum lector, ſtudio partium liber, utrum meis lucubrationibus, non ſine Auctoris nomine & Ordinarii Cenſoris approbatione editis, an potius tot veſtris anonymis & pſeudonymis libellis ſine ullius Cenſoris approbatione, ſine ullo vero loci aut typographi nomine contra me in lucem protruſis, paſquillorum appellatio conveniat.

57 Paragraphus VII nihil continet præter accuſationem de citato à me Natale Alexandro; ad quod ſatis ſuperque reſponſum eſt, uti videre licet ſuprà num. 49.

58 Paragrapho VIII ais, me *relationes* quaſdam vocare *falſas, commentitias, fabuloſas*. Ita ſoleo, R. Pater, ſcapham ſcapham vocare, & ligonem ligonem. Atqui, inquis, hoc eſt contra Innocentii XI Decretum, editum anno 1679 die 4 Martii, quo præcipitur *in virtute S. Obedientiæ, ut ab injurioſis contentionibus Doctores ſeu Scholaſtici aut alii quicumque impoſterum ſe abſtineant; & ut paci & charitati conſulatur, idem Sanctiſſimus in virtute S. Obedientiæ eiſdem præcipit, ut tam in libris imprimendis, ac manuſcriptis, quam in theſibus, diſputationibus ac prædicationibus caveant ab omni cenſura & nota, nec non à quibuſcumque convitiis contra eaſdem propoſitiones, quæ adhuc inter Catholicos controvertuntur.*

59 Ad-

59 Admitto Decretum Innocentii XI, eique quoad ſingula obedientiam præſtandam eſſe, ſemper cenſui; atque adeo neminem poſſe adverſariorum ſuorum ſententias, ab Eccleſia non damnatas, vocare hæreticas, erroneas, ſuſpectas de hæreſi, hæreſim ſapientes, ſcandaloſas, piarum aurium offenſivas; denique abſtinendum ab omnibus cenſuris, quæ ſolent ægre ferri, & ſine quibus veritas diſcuti ſufficienter poteſt, & inter viros graves ac modeſtos ſolet. Quis tamen vir prudens ægre ferat, ſententias ſuas probabiles, ab adverſario vocari falſas? Quomodo enim alioquin poteſt quis ſententiam ſuam adſtruere ut veram, niſi contradictoriam ejus conſequenter pronuntiet falſam? Duarum contradictoriarum, quantumvis contingentium, altera neceſſario vera eſt, altera falſa. Neque ullius ſcholæ Profeſſor tam ſcrupuloſus eſt, qui ſi ſic urgeatur: *tua juxta te ſententia eſt vera, ergo contradictoria adverſariorum eſt falſa*, non facile admittat totum; ridiculus autem apparebis & explodêris ab omnibus, ſi propterea contra reſpondentem excandeſcas, tamquam contra prævaricatorem Decreti Pontificii, de non cenſurandis mutuis ſententiis.

60 Adi quoque, ſi lubet, Hiſtoricum quemcumque: objice Acta ſeu hiſtorias, ab ipſo rationabiliter rejectas, & quære, an igitur habeat illas ut *commentitias* & *fabuloſas?* Sine cunctatione reſpondebit affirmative: neque ullus ei propterea ſcrupulum movebit de tranſgreſſione Decreti Innocentiani. Ejuſmodi locutiones ubiq obviæ ſunt in Cardinali Baronio, & Chriſtiano Lupo; & quidẽ de Actis Sinueſſanæ Synodi, quæ maxime à me appellata *commentitia* & *fabuloſa* quereris. Inſpice tantum Indicem Tomi 5 Conciliorum Chriſtiani Lupi, verbo *Marcellinus*: illic invenies, *Marcellini Pontificis lapſum, eſſe calumnioſum Donatiſtarum figmentum*; atque ita *docere Auguſtinum.* Neque hoc tempore putant S. Auguſtini & Patris Lupi Diſcipuli, non licere ſibi eamdem Auguſtini ſententiam uſurpare, atque rejicere Acta Concilii Sinueſſani tamquam fictitia, utpote quæ vix quidquam præter lapſum Marcellini contineant.

61 Ego vero cuilibet æquo lectori expendendum relinquo, an tuus potius liber, à capite ad calcem, non ſit perpetua & manifeſta Innocentiani Decreti tranſgreſſio, dum tam liberaliter ubique graviſſimis convitiis & cenſuris indulges, & quidem, ne longius abeamus, in his duobus ultimis §§. nam § ſeptimo in terminis dicis, *Papebrochius delirat, effutivit vere paradoxa, imo heterodoxa.* § octavo ais, me quædam *præfidenter & auſu ſchiſmatico aſſerere, garrire* &c. quare concludis: *Iudicet S. Sedes, an reus non ſit criminis ac pœna rebellantium contra Apoſtolica præcepta, in virtute S. Obedientiæ obſervari juſſa.* Sic nempe Decreti Innocentiani obſervantiam nos doces: ſic juxta Decretum moneis, *abſtinendum ab injurioſis contentionibus*; ſic, *paci & caritati conſulendum.* Nunquid cum me, ais, *delirare*, peccaſti manifeſte, non tantum contra Decretum Innocentii XI, ſed etiam contra graviſſimum Chriſti Domini Præceptum, *Qui dixerit Fratri ſuo, fatue* &c?

EXHIBITIONIS ERRORUM
ARTICULUS QUINTUS.
ACCUSATIO PROOEMIALIS.

Exhibentur quæ Papebrochius inter Acta Sanctorum habet contra Sacra Concilia.

RESPONSIO.

Dum te ad exhibitionem accingis, duo te monitum, vel etiam rogatum, velim: 1, ut facta cum dogmatibus non confundas; confuſio enim tenebras parit, non niſi ad fallendum utiles. Alterum, ut nova accuſationis capita proferas, ne tam frequens eorumdem repetitio & mihi tædium pariat & lectori. Sed vel in ipſo Articuli procemio peccas contra utrumque; nam & Bordoni ſententiam Articulo ſuperiore §.1 à me refutatam iterum objicis; & propoſitiones dogmaticas cum iis quæ ad factum pertinent confundens, ſuſtines cum Bordono, *tantam obſervantiam omnibus quæ in Conciliis, etiam extra materiam fidei & S. Scripturæ referuntur, & exprimuntur, deberi, ut propoſitio negativè* ſeu contradictoriè *oppoſita ei quæ in Concilio exprimitur, ſapiat hæreſim.* Quæ cenſura uti veriſſima eſt, intellecta de propoſitionibus dogmaticis, ſic univerſaliter accepta, ut ſe extendat ad propoſitiones omnes, etiam mera facta particularia continentes, plane exotica eſt, nec ab ullo hodie Theologo, extra forte ſcholam veſtram, admittenda.

2 Quis enim dicet (ut innumeros alios paſſim obvios prætereã) Cardinalem Bellarminum, Cardinalem Turrecremata, eximium ex Ordine S. Dominici Theologum & Juriſconſultum, Joannem Malderum Epiſcopum Antverpienſem, fuiſſe ſuſpectos de hæreſi, ſive, eorum doctrinam *hæreſim ſapuiſſe*? Et tamen ſuſtinuerunt, Concilium generale ſextum, damnando Honorium Pontificem tamquam Monothelitam, *erraſſe.* Sic enim Bellarminus Lib. IV de Pontifice cap. XI aperte enuntiat: *Quod ſi aliquis adhuc non poſſit adduci, ut credat corruptam eſſe Synodum* VI; *is accipiat alteram ſolutionem, quæ eſt Ioannis à Turrecremata lib.* 2 *de Eccleſia cap.*93, *qui docet, Patres ſextæ Synodi damnaſſe quidem Honorium, ſed ex falſa informatione, ac proinde in eo judicio erraſſe .... Itaque tuto dicere poſſumus, hos Patres deceptos ex falſis rumoribus, & non intellectis Honorii epiſtolis, immerito cum hæreticis connumeraſſe Honorium.* Et paulo poſt: *Ad Tertium reſpondeo, Patres* VII *Synodi ſecutos eſſe Synodum ſextam, & ſolum repetiviſſe quod in ea legerant. Proinde deceptos fuiſſe ex ſexta Synodo, quæ vel corrupta erat, vel per errorem Honorium damnaverat.*

3 Malderus autem, de objecto Fidei, diſputatione VII pag.47, *omiſſâ*, ut ait, *tergiverſatione Alberti Pighii, qui fruſtra conatur oſtendere acta* VI *Synodi in hac damnatione à Græcis eſſe corrupta ... Honorii bina epiſtolæ ad Sergium ſcripta, lectæ in* VI *Synodo, & falſo ita intellectæ, quaſi Honorius Monothelitarum hæreſim foviſſet, occaſionem dederunt, ut ei diceretur anathema ... quem facti errorem potuerunt ſequi aliqui etiam Romani* Pon-

Pontifices, damnando Honorium. En R.Pater, propoſitionem, contradictorie oppoſitam duobus Conciliis ſexto & ſeptimo; ſed, ut dixi, circa factum particulare, nec revelatum. Numquid igitur ridiculum eſt, quod propter auctoritatem ſolius. Franciſci Bordoni ſic exclames: *Quibus non obſtantibus*, hoc eſt, non obſtante auctoritate Bordoni, *Papebrochius eo præſumptionis & audaciæ devenit, ut etiam ad ipſa SS.Concilia virgam ſuam cenſoriam extendere non vereatur*, putans, ea in facto quodam particulari non revelatò erraſſe?

4 Non meminiſti autem quod Bordonus in eadem ſententia, quam citas Art. 4 §. 1 eodem prorſus modo loquatur, de iis quæ *in Breviario*, ſicut quæ *in Conciliis exprimuntur?* Quæro nunc, an is qui anno 1630 Senis negaſſet S.Catharinam nobili genere natam fuiſſe, dici debuiſſet hæreſim ſapere, quia tenuiſſet *propoſitionem negative oppoſitam ei quæ exprimebatur in Breviario?* Atquî tamen Breviarium rogatu Burgeſiorum correctum eſt, atque illa generis nobilitas expuncta. Noli itaque, R.Pater, tam altum clamare, & propter dictum aliquod unius Theologi, tam atrociter cenſurare, non me tantum, ſed Eminentiſſimos quoque Cardinales, Epiſcopos, & Theologos hujus temporis paſſim omnes.

ACCUSATIONES.

§. I Papebrochius, cum hæreticis Acta Sinueſſani Concilii explodit tamquam fabuloſa.

§. II Papebrochius, hiſtoriam S.Marcellini, inter acta Concilii Sinueſſani relatam, vocat fabulam.

§. III Papebrochius, ſecutus hæreticos & damnatum Natalem Alexandrum, aſſerit hanc Propoſitionem, Prima Sedes non judicabitur à quoquam, *relatam in Concilio Sinueſſano, eſſe falſam.*

§. IV Papebrochius, contra Concilium Nicænum & Romanum, ex damnatis Natalis Alexandri libris, geſta S.Silveſtri explodit tamquam fictitia.

§. V Papebrochius, negat cum hæreticis, contra Concilium Romanum & Viennenſe, jus eligendi Imperatorem per ſeptem Germaniæ Principes, profluere à Conſtitutione Apoſtolica.

§. VI Papebrochius, molitur acta indubitati Concilii Romani, ſub Zacharia Papa celebrati, ad ineptias ablegare.

§. VII Papebrochius, Concilio Nicæno falſum adſcribit Canonem, ut imperitis imponat, Paulum cum Petro urbis Romæ fuiſſe Epiſcopum.

Digitized by Google

RESPONSIO.

VEre moleſtus Accuſator es, non argumentorum difficultatibus, quæ hactenus nullæ ſunt; ſed continua earumdem criminationum, quantumvis evidenter convictarum, iteratione. Ego vero uti nullum accuſationis punctum diſſimulare ſtatui, ſed reſpondere accuratiſſime ad ſingula; ita inutilibus & tetricis reſponſionum iterationibus tempus perdere non amo, neque lectoris patientia abuti. Quapropter ſeptem paragraphorum, vix quidquam novi continentium accuſationes hic congerere placuit, & ad ſola ante non refutata reſpondere. Quæ ſpectant Concilium Sinueſſanum; Lapſum S. Marcellini; Pontificem à nemine judicandum, niſi fuerit à fide devius (quo ſolo caſu judicandum agnovi cum Jure canonico & omnibus ſive SS. Canonum ſive Theologiæ peritis) vidiſti dilucide diſcuſſa Art. 2 § 6: quæ ſpectant inſtitutionem ſeptem Electorum, § 5: quæ ſpectant geſta S. Silveſtri, §. 2 & 3.

6 De Concilii Romani ſub Zacharia Pontifice celebrati Actis, id eſt, Capitulis in eo conſtitutis (hæc enim ſola ut ſincera laudantur à Baronio, & iis qui ex Baronio illa inſeruerunt Tomis Conciliorum) de Actis, inquam, iſtius Concilii dubitavi numquam, nedum ea ad ineptias relegari; neque tu, Pater R. id me voluiſſe probas, imo nec probare conaris: ut quid igitur ſic me calumniaris in titulo ejus Paragraphi, ubi ſolum niteris verificare Appendiculam ſubſcriptionum Epiſcopalium, quam num. 28 *mendoſiſſime eſſe ſcriptā*, fateris ipſe cum Baronio & ſequacibus, illius cenſuram verbotenus referentibus. *Sed mendorum nomine intelligunt*, inquis, *errores Chronologicos, & eos tantum, qui in characteres nominum Patrum ſubſcriptorum irrepſerunt.* Diſplicet autem P. Veſtræ, quod eo non contentus, dicam: *Appendicula iſta inepti cujuſdam hominis eſt.* Hoc ſcilicet eſt, *Acta* ipſa *ad ineptias relegare.*

7 Quam multa in Tomis Conciliorum ſunt Acta, à nemine dubitata, quæ ſubſcriptionibus careant, iis avulſis aut neglectis! quam multorum ſubſignationes depravatæ, nominibus vel titulis Epiſcoporum turbatis! quod ſi ſæpius una in ſerie contingat, quis *inepti hominis* manum non agnoſcat & doleat? Interim, quis exinde certo probet veram alicujus ſic nominati exiſtentiam, donec aliunde fidelior notitia offeratur, vel Epiſcopi vel Tituli?

8 Illa quæ Capitulis xv illius Romanæ Synodi ſubnectitur pars narrativa, *in omnibus quæ extant exemplaribus mendoſiſſime* deſcripta (ut loquuntur editores præfati) in principio nomina refert Epiſcoporum, ad prædicta Capitula tractanda conſidentium, in quibus quintus *Thomas Florentinus.* Sed eo tempore, id eſt, anno 743, *Florentina civitas tota pene jacebat diruta, & populus omnis erat diſperſus*, ſicut mihi manu ſua ſcribit Ughellus, in Propylæo Aprilis num. 15 relatus; *ipſique Epiſcopi, non ſe Epiſcopos Florentinos, ſed B. Ioannis Epiſcopos ſcribebant:* Ab omnibus etiam Florentinorum Epiſcoporum Catalogis, à Tiberio Petraccio Vallumbroſano diligenter inter ſe collatis, abeſt iſtius *Thomæ* nomen.

9 Iſtis autem conſideratis, numquid opinari poſſumus quod ineptus ſcriba, ſicut ex membranis male ſervatis, nominat *Bladerum, Conſelinum, Biſuntianum* Epiſcopatus, nuſquam in tota ſacra Geographia veteri ac nova inveniendos; ſed per conjecturam referibiles ad *Bleranum, Cornetinum, Buxentianum*; ita etiam *Florentinum* ſuppoſuerit pro *Ferentino.* Cum autem inter hujus ſedis Epiſcopos pro anno 721 habeamus Agnellum,

pro

Digitized by Google

pro 771 Stephanum; aptus videtur locus *Thomæ*, inter ipſos potius reponendo, quam inter Florentinos, tot contra hos ſtantibus; & eâ quam ſignaſſe prætenditur Atteſtatione, nullum inter eruditos Florentinos per tot annos inveniente, qui fide dignam cenſeat: & Lucio veſtro Belga, Bibliothecæ Carmelitanæ auctore, qui hanc Florentiæ ſcripſit & edidit anno 1595, nullam ejus mentionem faciente, iſtic ubi maxime poterat & debebat, narrans ædificationem eccleſiæ, factam anno 1268, & alterius majoris ac novæ dedicationem, an. 1422. uti latius *deduxi* inter Patriarchas Hieroſol. num. 163.

10 Porro cum in fine iſtius tam mendoſæ Appendiculæ etiam legatur, teſte Baronio: *Factum eſt hoc Concilium anno * ſecundo Artabaſdi Imperatoris* (qui eſſet 742) *nec non & Luitprandi Regis anno trigeſimo ſecundo, Indictione duodecima* (quomodo notatur annus 743) Cum, inquam, ſic legatur ſignatum tempus apud Baronium, neque hic indicet in margine, uti alias ſolet, ſtellâ * iſtâ ut ſupra, poſitâ ad numerum anni Imperialis, aliquid correctionis neceſſariæ ſignificari, ſed quaſi in Mss. repertam; quomodo miraris, quod à Baronio non accipiam correctionem, de qua ille veroſimiliter numquam cogitavit? ſed intellecto per indictionem 12 anno 743, ſatis habuerit hunc tenere, omiſſo ceterorum characterum examine? An, quia non vidi quod nuſquam erat, debeo audire à Patern. Tua, quod *oculos nullos paſſio habet*?

11 Quin & impoſtorem me facis, quia de clauſula prædicta agens, exerrante præter mentem calamo, ſcripſi, *exordientis*, pro *finientis*. Hoc me voluiſſe res ipſa monſtrat, dum ſequitur, *Factum eſt hoc Concilium*: nam prænomen *Hoc* paſſim ſolet non referri ad aliquid ſubſequens ſed præcedens. Tibi interim, Pater R. citanti num. 27 hujus Articuli cenſuram meam, obrepſit *Indictio X* pro *XII*, in quo nullam ſuſpicor impoſturam tuam, quia non video cui tuo bono mihi voluiſſes imponere: uti neque cur Articulo 3 numero 36 reum facere Eugenium IV eorum delictorum, quæ Pius II ſe fatetur ante Pontificatum commiſiſſe: verum cupio ut eodem modo mecum agas, dum occurret aliquis ſcriptorius vel typotheticus error, nihil ad rem faciens de qua agitur. Nam ſcriptoribus & correctoribus ſubinde obrepere omiſſionis vel mutationis aliquid, præter mentem eorum, *Scimus, & hanc veniam petimuſque damuſque viciſſim.*

12 De Romano Pauli Epiſcopatu vicario, & ſubjecto Epiſcopatui Petri egi Art. 2 § 9, & porro agã Art. 7. Interim hunc S. Bernardi locum hic appendo, ſic alloquentis Romanos, Pontifici rebelles, ep. 242: *Reconciliamini Principibus veſtris, Petrum loquor & Paulum, quos utiq; in Vicario & ſucceſſore ſuo Eugenio, ſuis Sedibus effugaſtis.* Ergo etiã Paulus Sedem habuit Romæ, in quam juxta S. Bernardum Eugenius ſucceſſit, adeoque Paulus etiam Epiſcopus Romanus fuit, quamvis Petro ſubjectus ejuſque tantum Vicarius.

13 Cur autem in titulo calumniaris, me *Concilio Nicæno falſum adſcribere Canonem*, cum ipſemet cites Can. 8, qui eſt apud Rufinum decimus, & ab eo ſic exprimitur, *Ne in una civitate duo Epiſcopi ſint*; Caput autem 50 inter Arabicos Canones ipſo ſtatim principio mandat, *Ut non ſit niſi unus Epiſcopus unius civitatis, nec in una eccleſia villa ſint duo Sacerdotes.* Utrumque textum videre potuiſti tom. 2 Concil. col. 56 & 306.. Si dicas Concilium non prohibere quod aliquando factum ſit, ſed cavere ne fiat; hoc tuum interpretamentum tibi habe, & ſine, Petrum de Marca (ipſius enim eſt inventum, non meum) tenere id quod ex naturali verborum ſenſu facilius educitur, canonis ejus cauſam non fuiſſe ſolum metum futuri, ſed remedium etiam præſentis incommodi. Si in hoc eum erraſſe judicas, non ta-

Digitized by Google

tamen finxiſſe, debueras dicere; multo minus, me, qui ſolum illius Exercitationem reddo ut accepi, hactenus à nemine, prætér quam à te improbatam, nedum damnatam ab Eccleſia, uti fingis ipſe, ſicut mox probabo ante Art. 7.

§. VIII ACCUSATIO.

Papebrochius, contra Concilia, Romanum & alia, cum hæreticis abnegat S. Dionyſio Areopagitæ libros de Hierarchia.

RESPONSIO.

TOmo 3 Maji ad diem 14 pag. 295, ipſo ſcilicet loco quem accuſas, profiteor, me *libros illos ſuſpicere & venerari, ut Divino ſpiritu ſcriptos*: ſed in margine noto, eorum auctorem *non eſſe Dionyſium Areopagitam*. Idem ante me ſuſpicati ſunt plures, in Hiſtoricis diu multumque verſati, Catholici ſcriptores. Idem ſuperiore ſeculo ſuſtinuerunt Lutherus & Calvinus, ſed longe alio ducti ſpiritu, quam Catholici: illos enim urebat, *Hierarchiam Eccleſiaſticam*, quam cane pejus & angue oderant, comparari *Hierarchiæ Cæleſti*; neque contenti libros illos abjudicaſſe Dionyſio Areopagitæ, eos etiam de graviſſimis erroribus accuſare temere præſumpſerunt. Nos ſolo veritatis ſtudio in auctorem inquirimus; &, ut jam indicatum eſt, ſalvo meliori, non putamus fuiſſe Dionyſium Areopagitam, quamvis pro eo ſtet plurium ſeculorum poſſeſſio, & ſub ejus nomine citentur à quibuſdam Patribus & Conciliis.

15 An opinio noſtra plane temeraria ſit, ut contendit Accuſator, expenſis rationibus, lector, ſtatue. Librorum iſtorum, Areopagitæ attributorum, neque Euſebius meminit, neque Hieronymus, quoſcumque ſcriptores Eccleſiaſticos diligentiſſime recenſentes. Ipſe Bellarminus, licet libros illos Areopagitæ adſcribat, ait tamen lib. de Scriptoribus Eccleſiaſticis, quod *ante S. Gregorium Romanum nemo horum operum nomine S. Dionyſii Areopagitæ meminerit*, videlicet quatuor integris ſeculis inter Areopagitam & Gregorium mediis.

16 Verum annis aliquot ante Gregorium, vocatus eorum Auctor deprehenditur idem Dionyſius, & primum quidem à Severianis hæreticis, qui anno 533 in Collatione habita cum Catholicis, uſi ſunt teſtimoniis inde petitis. Sed repoſuit Epiſcopus Catholicus in dicta Collatione tomo 4 Conc. Labbe col. 1763: *Illa teſtimonia, quæ vos Dionyſii Areopagitæ eſſe dicitis, unde poteſtis oſtendere vera eſſe, ſicut ſuſpicamini? Si enim ejus erant, non potuiſſent latere B. Cyrillum. Quid enim de B. Cyrillo dico? quando & B. Athanaſius, ſi pro certo ſciviſſet ejus fuiſſe, ante omnia in Nicæno Concilio de Conſubſtantiali Trinitate eadem teſtimonia protuliſſet, adverſus Arii diverſæ ſubſtantiæ blaſphemias. Si autem nullus ex antiquis recordatus eſt ea, unde ſcitis, quia ejus?* Ecce, R. P. Profeſſor, argumentum à Catholico diſputatore antiquo & Epiſcopo, contra antiquos hæreticos productum, & quidem tam validum, ut hi, qui ad alias pro aliis ſanctis Patribus Catholicorum exceptiones, invenirent aliquid quod reponerent, pro Areopagita obmutuerint.

17 Invaluit tamen paulatim ea credulitas Conſtantinopoli; unde factum, ut eodem ſexto ſeculo ad finem vergente, reverſus inde S. Gregorius, Pelagii Papæ apocriſiarius,

Digitized by Google

rius, ejus notitiam aliquam, dubiam tamen, attulerit Romam; quam & inſeruit ſuæ homiliæ 34 his verbis: *Fertur Dionyſius Areopagita, antiquus ſcilicet & venerabilis Pater, dicere, quod ex minorum Angelorum agminibus, foras, ad explendum miniſterium, vel viſibiliter vel inviſibiliter mittuntur, ſcilicet quia ad humana ſolatia vel Angeli vel Archangeli veniunt: nam ſuperiora illa agmina ab intimis numquam recedunt, quoniam ea quæ præeminent uſum exterioris miniſterii nequaquam habent.* Verum hæc & alia quæ ſequuntur, non tam verba Dionyſii ſunt, quam ſenſus, ex pluribus capitibus collectus: quem Gregorius ab alio, libros diligentius ſcrutato, acceperit.

18 Ex hinc tamen Latinis etiam innotuit auctor Dionyſius, ut Areopagita, neque de hoc dubitatum deinde videtur fuiſſe ante ſeculum 16, quando, occaſione hæreticorum libros illos impugnantium, Catholici ſepoſito præjudicio eos excutere penitius coacti ſunt. Horum unus Petavius, inter noſtri ſeculi eruditos nominatiſſimus, in opere Theologicorum dogmatum; de veritate iſtius opinionis admodum dubius, nuſquam abſolute Areopagitam nominat, ſed *Dionyſium, qui Areopagita vulgo dicitur*; ſemper autem eum poſtponit Dionyſio Alexandrino, tamquam multo juniorem; atque tom. 2 lib. 6 cap. 6 n. 6 probat, etiam Guilielmum Eſtium aliter quam vulgus de ætate alterius Dionyſii ſenſiſſe. Petavii diſcipulus Philippus Labbe, in magiſtri ſui ſententiam pronior, noluit tamen quidquam definire.

19 Idem feciſſe videri quidem vult Joannes Morinus Oratoriſta, Petavii æqualis, in opere de ſacris Ordinationibus; duobus nihilominus integris capitibus 5 & 6 partis 2, operoſe probat Areopagitæ adſcribi non poſſe eos libros, in quibus & S. Ignatii epiſtola an. 108 ſcripta, & Apocalypſis S. Joannis, ut indubitanter Canonica, citatur identidem, quam tamen Græci tempore S. Hieronymi (ut teſtatur ipſe Epiſt. 129 ad Dardanum) nondum ſuſcipiebant ut talem; propter Chiliaſtarum hæreſim, ex illius pravo intellectu natam, quam etiam hic Dionyſius inſectatur. Poſtquam tamen hæc aliaque multa, ex ipſorum librorum contextu toto petita argumenta expoſuit, eorumque ſummam antiquitatem perplexis plenam difficultatibus oſtendit Morinus, *Unuſquiſque*, inquit, *de hac quæſtione ut libuerit opinetur. Experientia quotidie diſcitur, pleroſque homines ægre admodum ferre, caducum quodlibet auctoritatis vel pietatis præpoſteræ fundamentum ſibi ſubduci*: Ita profecto eſt. Sed quid agas, ſi vel ipſa ratio ſuſcepti operis te cogat verum à falſo ſecernere; vel adverſariorum importunitas adigat ad categoricum in controverſia aliqua, reſponſum, prout mihi utrumque contingit.

20 Mortuis Petavio atque Morino ſucceſſit in eamdem arenam Joannes Launoyus, cui hic non magis quam Theophilo Raynaudo aliiſque nocere debet, quod aliqua alia ejus opuſcula cenſurata ſint: quod enim de hoc argumento ſcripſit ediditque anno 1660, non modo prohibitum non eſt (quod ſciam) ſed ita etiam placuit, ut plures ſequaces habuerit, & nemo inventus Pariſiis ſit, qui libros iſtos contra Morinum defenderet uſque ad annum 1679, quo Morino reſpondere conatus eſt Chiffletius noſter: ſed minus felici ſucceſſu, ut hujus reſponſionis nullam ſibi rationem habendam duxerint Pariſienſis Breviarii, proximo deinde anno editi, reformatores: Chiffletiũ vero egregia epiſtola, ſed nondũ, quod ſciam, edita, refutavit Quenellius: cujus quidem ſynopſim aliquam dedi ad Ephemerides Græco-Moſchas ante tom. 1 Maji, nihil tamen ibi definivi: multo minus conſenſi Quenellio, juniorem Eutyche & Neſtorio auctorem facienti, & neſcio quid circa ejus orthodoxiam dubitanti, quia non dubito quin Chalcedonenſi ſit prior; nec miror eos, qui ante hæreſes quaſdam

dam-

Digitized by Google

natas ſcripſere, non ita circumſpecte ſemper loqui, ut non aliquando videantur iiſdem, licet poſt natis, favere.

21 Aſt tomo 3 Maji, quæſiturus, an cœnobialis vitæ ſeu perfectioris monaſticæ initium & exemplum à S. Pachomio ſumptum ſit, ſicuti in hujus Actis num. 76 aſſeruiſſe dicitur S. Antonius; non potui declinare objectionem, in contrarium formandam ex libris de Hierarchia, ubi caput 6 de Monachis agit, eorumque conſecratione. Reſpondeo ergo ibi, quod libri illi *movere eos ſolos poterunt, quibus poterit perſuaderi, eccleſiaſticas omnes ceremonias, atque ritus in ſacrorum Ordinum collatione Sacramentorumque ſuſceptione tam fuiſſe diſtinctos, fixos & regulatos initio Eccleſiæ, quam fuerunt deinde quarto aut quinto ſeculo &c.* Multa addo in laudem auctoris, tamquam *abſolutiſſimæ Magiſtri Theologiæ jam plene conſtitutæ, atque (ut ſic loquar) ſcholaſticæ, ad ſubtiliores quæſtiones evagantis.* Simul in margine pono hanc ſynopſim: *Dionyſius de Hierarchia non eſt Areopagita.*

22 Magna certe perſpicacia opus non erat, ad hoc ſaltem videndum, quod non potuerit Apoſtolorum coævus fuiſſe, qui prolixe agit, de puerorum baptiſmo, tamquam de re indubitata; de qua tamen dubitatum fuit, teſtibus Tertulliano & Cypriano, uſque ad definitionem Concilii Carthaginenſis ſub ipſo Cypriano an. 252. Quid? quod ipſemet ibidem, quaſi oblitus ſuam diſſimulare ætatem, ſic loquatur: *Hac de re* (baptiſmo parvulorum) *dicimus, quod divini noſtri Pontifices, ab antiqua traditione myſtice edocti, ad nos uſque produxerunt.* Ne quis autem obtrudere nobis poſſet aliam quampiam & interpolatam verſionem ex Lanſelio; accipe ipſa verba Græca, &, ſi Græce noſti, vide an cum Latinis ſatis conveniant. Περὶ τούτου ταῦτά φαμεν, ἅπερ οἱ θεοειδεῖς ἡμῶν ἱεροτελεσταὶ, πρὸς τῆς ἀρχαίας μυηθέντες παραδόσεως, εἰς ἡμᾶς προήγαγον. Quinam, obſecro, Pontifices iſti? An S. Paulus aliique Apoſtoli, inſtitutores Dionyſii? An hi de puerorum baptiſmo *ex antiqua traditione* potuerunt dici duxiſſe quidpiam? & non potius intelligentur aliquot ſecula jam tum fluxiſſe, cum iſta ſcriberet quiſcumque Dionyſius?

23 S. Maximus, ut expediat ſe ab Epiſtola S. Ignatii, ſub Trajano (ut apud omnes conſtat) paſſi, cum Areopagita ſub Domitiano coronatus credatur; dubitare mavult, an revera ſub Trajano paſſus Ignatius ſit; alii, an ſub Domitiano, Areopagita: neque huic effugio ſatis fidentes, addunt, illum S. Ignatii locum, ab alio adſcriptum margini, & in textum tranſlatum à librariis. Sed ſi hoc admittimus, etiam cetera omnia quæ objicientur loca, dicere poteris interpolata, & ſic toti operi nulla manebit certa fides; ſicut nec manet libro de Inſtitutione Monachorum, quem ut Joannis Hieroſolymitani eſſe teneatis, dicitis ab editore Riboto interpolatum iis ſanctorum Patrum locis, qui poſt Joannem iſtum ſcripſerunt; & mavultis non habere librum ſincerum, quam non habere librum Joannis Patriarchæ, etiamſi Joannem illum Hieronymus faciat de hæreſi ſuſpectum.

24 Quod porro S. Maximum attinet, huic licet in expoſitione librorum omnino maximo, in ætate tamen Auctoris hallucinato, reſpondere malo verbis Baronii, ad annum 604 num. 40, objicientis ſibi auctoritatem S. Joannis Damaſceni, allatam pro verificanda fabula de cranio Trajani, per S. Gregorium poſt annos 500 baptizati & anima ejus ab inferno liberatâ, quam rem iſte S. Joannes, ut certiſſimam refert. *In his quæ rerum geſtarum veritatem ſpectant, frequenter accidit falli etiam prudentiſſimos .... ob idque nihil eſt, ut quantævis ſanctitatis ſive doctrinæ cujuſlibet prærogativa viri, quod non à factum eſt unquam, ut factum aſſerentis, ipſi veritati poſſit præjudicium afferre: cum in his quæ ſunt facti, non dogmatis; potuerit quiſque ſanctiſſimus atque doctiſſimus fidei orthodoxæ profeſſor atque defenſor, aliquando falli.* AC-

Digitized by Google

ACCUSATIONES.

§. IX. *Papebrochius, contra Concilium Florentinum aſſerit, Romanum Pontificem eſſe Petri & Pauli ſucceſſorem.*

§. X. *Papebrochius, contra II Nicænam Synodum, Acta S. Procopii, ab ipſa Synodo laudata, de fictione habet ſuſpecta; & contra Lateranenſe IV contendit, libellum de unitate ſeu eſſentia Trinitatis non eſſe Joachimi Abbatis.*

RESPONSIO.

Ubinam contradictorium aſſertioni meæ definivit Concilium Florentinum? Seſſione ultima, inquis, his verbis: *Definimus, ipſum Pontificem Romanum ſucceſſorem eſſe B. Petri Principis Apoſtolorum.* Admitto, Pater Profeſſor, definitionem Florentini; ſed conſequentiam hanc non video: *Ergo definit Florentinum, Pontificem non eſſe ſucceſſorem etiam Pauli.* Cur conſequentiam illam non probas? An tam clara eſt, ut nulla egeat probatione? Atqui millena ejuſmodi antecedentia vera ſunt, quorum concluſiones ſimiles forent falſiſſimæ. Supponamus verum eſſe, quod Patres Carmelitę ſunt ſucceſſores Eliæ; ſequiturne inde, non eſſe ſucceſſores etiam Enochi? Non vocantur paſſim Pontifices, ſucceſſores Pauli, ſed Petri; ſicut nec vos vultis Enochi eſſe, ſed Eliæ; atque inde vocari Eliani, quia à principali ſeu potiori prædeceſſore potius ſumitur denominatio.

26 Non acquieſcis; ſed, *Romanum*, inquis, *Pontificem eſſe ſolius Petri ſucceſſorem, non vero Petri & Pauli, ſuſtinet omnis probus Catholicus.* Legiſtine, R. P. Profeſſor, libros omnes *omnium proborum Catholicorum?* aut ſaltem habeſne teſtes aliquos irrefragabiles, qui dicant, non eſſe *probum Catholicum* qui hoc non credat? Nullum ego quidem tam ſeverum cenſorem hactenus deprehendi. Numquid tibi & mihi optandum eſt, ut tam *probi Catholici* ſimus quam Doctor Mellifluus S. Bernardus? Atqui illum ſuperius dedi, & iterum exhibeo ſic alloquentem Romanos, Pontifici rebelles, Epiſt. 242: *Reconciliamini Principibus veſtris, Petrum loquor & Paulum, quos utique in Vicario & Succeſſore ſuo Eugenio ſuis ſedibus effugaſtis.* Ecce Eugenium, non tantum *Petri*, ſed & *Pauli ſucceſſorem*; & quidem, non tantum in laboribus Apoſtolicis, ſed etiam in *ſedibus*. Animadverto nunc ex Art. VII §. V quod præcipuus hic auctor tibi fuerit Diana, quamquam neque hic ullâ cenſurâ notet meam, imo S. Bernardi ſententiam. Quæro igitur, an vidiſti Dianam, initio diſceptationis de Primatu ſolius D. Petri fatentem, quod Anonymus in epiſtola Pariſiis impreſſa anno 1645 *coacervarit quam plurimas SS. Patrum auctoritates, in quibus aſſerunt, Pontifices eſſe ſucceſſores & Vicarios D. Petri & D. Pauli: in quibus etiam aſſerunt D. Petrum & D. Paulum fuiſſe Epiſcopos Romanos.*

27 In diſceptatione 2 num. 12, citatum à Diana vidiſti Cardinalem Bellarminum lib. 1 de Pontifice cap. 27; ſed verba ejus Diana non protulit, forte quia videbantur minus faventia. Sic autem habet Cardinalis loco ci-

citato: *Satis conſtat Petrum Paulo auctoritate majorem fuiſſe .... tamen etiamſi conſtaret, Paulum Petro omnibus nominibus anteponendum eſſe, nihil id Romanis Pontificibus officeret, aut ipſi etiam Petri ſummo Pontificatui. Non quidem Pontificibus Romanis; quoniam ipſi tam Petrum quam Paulum Prædeceſſorem & parentem agnoſcunt. Siquidem uterque Apoſtolus Romanam Eccleſiam fundavit, & gubernavit, ut præter alios teſtatur Irenæus lib. 3 cap. 3, & in urbe Roma uterque per martyrium vitam finivit: itáque omnis Pauli gloria ad Romanos Pontifices pertinet. Nihil etiam Petri Pontificatui officeret ſumma dignitas & auctoritas Pauli: quoniam extraordinaria erat, quanta tandem eſſet.*

28 Habes hic, non ſolum *Petrum*, ſed etiam *Paulum Prædeceſſorem Pontificum Romanorum*. Nunquid, R.P. Profeſſor; hinc bene ſequitur: Ergo juxta Cardinalem Bellarminum, Romanus Pontifex eſt, non ſolius Petri, ſed etiam Pauli ſucceſſor? Iſta quidem mihi videtur tam neceſſaria & evidens conſecutio, quam hæc, Titius eſt pater Caji, ergo Cajus eſt filius Titii. Sed an Cardinalis hic, tam pius & doctus Catholicæ fidei adverſus hæreſes defenſor, à te excluditur è numero *proborum Catholicorum*? Si excluditur; hoc illi ſolatio eſſe poterit, quod à te ſolo, & cum S. Bernardo, cum S. Irenęo, aliiſque SS. Patribus excludatur.

29 Ad alteram nunc accuſationem veniamus. In Concilio Nicæno II, contra Iconoclaſtas coacto ad annum 787 Actione 4, allata fuerunt, & uno ſimul die legendo delibata volumina minimum quadraginta, in quibus etiam Vitæ quorumdam Sanctorum pleræque ſcriptæ ſeculo 7: ut ſunt S. Mariæ Ægyptiacæ, S. Joannis Jejunatoris, S. Theodori Sicenſis, & loco 38, quaſi ceteris recentior, producitur *Paſſio S. Procopii.* Evidens eſt autem legenti Acta Concilii, tum iſto tum aliis diebus, nullam diſcuſſionem habitam ſuper cujuſque libri auctoritate, ætate, fide: ſatis erat in eo contineri aliquid, quod Sanctarum imaginum cultum videbatur confirmare. Sic ibidem Col. 218 lectus eſt ſermo S.P.N. Athanaſii (utique ab Alexandrino diverſiſſimi) de miraculo Crucis Berytenſis, quod paulo ante Concilium contigerat.

30 Ne autem hæc à me dicta averſeris, Pater R. ut ſcriptore Catholico indigna; accipe quid in ſimili caſu reſpondeat Fronto Ducæus; ille de tota Eccleſia tam bene meritus, Græco-latine excudendis operibus Sanctorum Patrum, utriuſque Gregorii Nazianzeni & Nyſſeni, Baſilii, Chryſoſtomi aliorumque; ille Card. Baronio tomo 9. Annalium laudatiſſimus, & Urbano VIII eximie carus. Is in Notis ad tomum 6 Chryſoſtomi, agens de ſuppoſitis huic Sancto ſermonibus quibuſdam, ſic loquitur: *Neque vero mirum, quoſdam ex illis, in antiquis etiam Synodis, ſub nomine Chryſoſtomi citari; cum jam in uſu eſſent in eccleſiis; neque ſoleant Concilia, dum teſtimonia proferunt, in auctores inquirere, aut alias quæſtiones excutere, ab ea diverſas, quam præ manibus habent, ſed quæ paſſim offeruntur uſurpare; & quacumque ratione receptos ſcriptores hæreticorum commentis opponere; quemadmodum & Apoſtoli & reliqui Patres apocryphos libros citarunt ....*

31 Igitur ex Concilio Nicæno, laudante, id eſt, legi coram ſe permittente Paſſionem S. Procopii (nam aliam laudem inde non extundas) hoc ſolum habemus; jam tum extitiſſe Paſſionem aliquam S. Procopii Martyris Cæſareenſis, eâ, quæ apud Lipomanum & Surium ſub nomine Metaphraſtæ extat antiquiorem, non multum tamen diverſam quoad ſubſtantiam, ignotam autem Euſebio Epiſcopo Cæſareenſi, deſcribenti ſingulari libro Martyres Palæſtinæ ſub Diocletiano paſſos: quorum primus Procopius, Cæſareæ captus, & mox capite plexus, nihil commune habet cum ea tragœdia, quæ

Digitized by Google

in editis longe lateque deducitur, & in quà leguntur recitata in Nicæno Concilio, occaſione Crucis, ab iſto, nobis dubio, S. Procopio fabricari juſſæ. Capere certe non poſſum, quomodo Euſebius, annis vix 30 ſcribens poſt paſſionem cujuſcumque Procopii in ſua urbe peractam, unius Martyrii, non valde memorabilis, feciſſet mentionem; præterito altero, tam variis tamque mirabilibus eventibus & certaminibus ad omnem poſteritatem memorabili; ſi (quod plerique cum Baronio malunt) duo Procopii Martyres, in eadem civitate, ſub eodem perſecutore extiterint: maxime cum vetuſtiſſimum Martyrologium, quod Euſebio & Hieronymo adſcribitur, non niſi unius *in Cæſarea Procopii* faciat mentionem, idque ad VIII *Idus Iulii*. Quid hic contra reverentiam Nicæno concilio debitam? De libello Joachimi Abbatis abunde ſupra reſponſum eſt.

§. XI ACCUSATIO.

Papebrochius impingit in Concilium Tridentinum.

RESPONSIO.

Vix uſquam alias feſtinavi magis ad legenda accuſationis capita: nam ne remotiſſima quidem mihi unquam inciderat ſuſpicio, poſſe criminationis quidpiam vel ab acutiſſimo accuſatore adverſus me procudi ex hoc Concilio. Dum igitur avide paragraphum inſpicio, nihil occurrit niſi futile, & partim antea pluribus refutatum. Primum eſt de anno impreſſionis, & Cenſoris approbatione non poſita in fronte Propylæi: ad quod reſpondi Art. 4 § 5. ubi de Inſtructione Clementis VIII.

33 Secundum eſt de ſeptimo Tomo Maji cui dicis *nullam appoſitam eſſe Approbationem*. Cur non accuſas etiam Tomum 3 & 5? nam etiam in illis nulla conſpicitur: aut potius cur non credis legitimo librorum Cenſori, cujus Approbationes cuique parti, ut edebantur, præfixas negare non audebis te vidiſſe aut etiam legiſſe. Meminit Cenſor in Approbatione Partis primæ, trium Tomorum, quot ſimul prodibant, dicens: *Hos tres Tomos .... publicam lucem mereri tanto propenſius cenſeo, quanto accuratioribus commentariis obſervationibuſque ſingula invenio diſcuſſa atque expenſa.* In Approbatione Partis ſecundæ, duos tomos complexæ, ita loquitur: *Accepi quam pridem optaveram, & diligenter legi, Partem alteram de Actis Sanctorum Maji .... Auctorum in hiſce, qui nunc prodeunt, duobus Tomis, Quarto & Quinto, laborioſam induſtriam & eruditionem multiplicem, ... laudatam in primis tribus ejuſdem menſis Tomis, nihil attinet iterum commendare pluribus.* In tertia Parte approbantur, & laudantur etiam à Cenſore *Tomi* SEXTUS ET SEPTIMUS, *nec non Appendices ad Tomos priores atque Paralipomena ad Conatum Chronico-hiſtoricum de Romanis Pontificibus.* Habent ergo ſingulæ Partes Maji ſuam ſingularem, licet pluribus Tomis eamdē Partem conſtituentibus, communem, Approbationem. Nec plus habet Novum Ordinis veſtri Speculum, anno 1680 tandem editum, Tomis quidem quatuor, ſed Partibus ſolum duabus. Liceat tamen de eo mihi quærere, quando tam ſeverus exactor Approbationum es, Rev. Pater, an ipſum Speculum ſaltem duas habeat, & loco tam conſpicuo, & fide tam integra?

34 Finis Decreti Tridentini eſt, *coërcere petulantia ingenia, ut nemo ſua prudentia innitatur in rebus fidei & morum: impreſſoribus*

Digitized by Google

bus modum in hac parte, ut par eſt, imponere qui jam ſine modo, hoc eſt, putantes ſibi licere quiquid libet, ſine licentia Superiorum Eccleſiaſticorum, ipſos S. Scripturæ libros & ſuper illos annotationes & expoſitiones quorumlibet indifferentes, ſæpe tacito, ſæpe etiam ementito prælo, & quod gravius eſt ſine nomine Auctoris imprimunt, alibi etiam impreſſos libros hujuſmodi temere venales habent. Atqui certum eſt, utrumque hunc finem obtineri, ſive ad ſingulos Tomos, ſive ad ſingulas Partes, Approbatio diſtincta apponatur, modo, nullus liber, nullus tomus aut pars libri prodeat ſine Approbatione. Diceſne, R. Pater, etiam in hac reſponſione me contra Tridentinum delinquere, quia non ſingulis partibus, quæ ſeorſim eduntur, ſingulas appono Approbationes; ſed in initio totius operis unam tantummodo generalem, omnes & ſingulas partes complectentem? Quod in fronte libri exprimi debeat Approbatio, decernit Tridentinum; quod autem, ſi liber aliquis in diverſos tomos dividatur, una Approbatio ſingulos tomos diſtinctiſſime exprimens, & approbans præfixa tomo 1, non ſufficiat, nuſquam hactenus clare video conſtitutum.

35 Eſtne aliud præterea, in quo contra Tridentinum videar peccaviſſe? Eſt, inquis. Prohibet illud ſeſſ. 4 *Sacram Scripturam ad ſuos ſenſus contorquere, contra eum ſenſum, quem tenuit & tenet ſancta mater Eccleſia, ... aut etiam contra unanimem conſenſum Patrum.* Ita contorſiſſe me dicis in adſtruendo Romano Epiſcopatu SS. Petri & Pauli, ad quod reſpondi Art. 2, num. 13; & reſpondebitur porro ſuo loco, ubi ex profeſſo de illa quæſtione agis. Item in reſtringenda Chriſti paupertate, de qua actum Art. 1 § 1. Denique circa locum Pauli ad Hebræos *Circumierunt in melotis, in pellibus caprinis*: quem ego locum nuſquam attigi omnibus meis ſcriptis, nedum de ejus ſenſu diſputavi.

36 Tu eum locum, Pater Rev. ex arbitrio & phantaſia tua, trahis ad habitum Eliæ; non eum quem revera geſtavit, ſed quem veſtri Carmelitæ, rationem reddere requiſiti cappæ ſuæ barratæ (quæ erat *ex Syrico cum largis quibuſdam virgis, ſcilicet albis & griſeis, circulato*) dicebant ſe geſtare *more Eliæ prophetæ*, uti teſtatur Jacobus Philippus Bergomenſis idoneus utiq; auctor ad fidem faciendam de eo, quod, ſeculo 15 adhuc currente, dicebant PP. Carmelitæ de illa ſua veſte. Hoc tamen quantum à vero abeſſe ego judico, tantum abſum à tribuendo ejuſmodi veſtitu Eliæ Prophetæ & diſcipulis ejus, quos ab Apoſtolo in Epiſt. ad Hebræos ais deſignari. Ut igitur Articulũ hunc à ſplendida exorſus es calumnia, quaſi *ſcripta mea ſcateant propoſitionibus*, quas *nullatenus tolerandas* edicit Clemens VIII, ſcilicet *hæreſim ſapientibus, ſcandaloſis, piarum aurium offenſivis ac temerariis*, eumdem finis cum nihilominus ſplendido, ut mitiſſime dicã, commento, quaſi locũ Scripturæ de melotis aliorſum detorſerim; qui neq; de illis melotis quarum meminit Paulus, verbum uſquam feci; & Eliæ melotem defendi, contra ineptiſſimam, quæ olim à Carmelitis prætexebatur, nunc vero ab eorum poſteris ac nominatim à Lezana veſtro exufflatur, traditionem.

ART. VI.

Digitized by Google

EXHIBITIONIS ERRORUM

ARTICULUS SEXTUS.

Exhibentur ea quæ Papebrochius inter Acta Sanctorum habet contra S. Scripturam.

§. I ACCUSATIO.

Papebrochius, contra S. Scripturam, Eliæ Prophetæ veſtem mollem & delicatam affingit; ſicut Chytræus hæreticus Joannem Baptiſtam, etiam contra S. Scripturam, mollibus veſtivit.

RESPONSIO.

DE habitu S. Eliæ Prophetæ nihil aliud aſſerui uſpiam, quam quod in Scripturis nobis exhibeatur lib. 4 Regum cap. 1, *Vir piloſus & zona pellicea accinctus renibus*, quodque etiam Pallio uſum ſciamus. Album an nigrum illud fuerit, non diſcuſſi: ſolum negavi, ipſi ſimilem fuiſſe veterem *Carpitam Carmeliticam*, ſive *cappam Barratam*, id eſt *albis & griſeis virgis quibuſdam circulatam*, ſicuti eam deſcribunt S. Antoninus & Jacobus Philippus Bergomenſis; quam etiam Carpitam Capitulum veſtrum Londinenſe anni 1281 definivit eſſe ſuæ *Religionis inſigne*, & ſeptem dumtaxat radiis intexi debere ſtatuit, ut eſſet uniformitas.

2 Interrogati autem illius temporis Carmelitæ, unde talem habitum, oculis Europæis peregrinum, geſtarent; *aſſerebant, habitum* iſtum *fuiſſe Eliæ Prophetæ, habitantis in monte Carmelo in Syria.* Hoc eos aſſeruiſſe teſtatur S. Antoninus, meritò ſubjungens; quod illud neque *in ſacra neque in authentica ſcriptura reperitur.* Multo minus ſic reperitur, quod *Eliæ pallium, de curru dimiſſum, tactum ab igne, fuit modicum denigratum ſive diſcoloratum in partibus extrinſecis, ſed retinuit colorem priſtinum in partibus involutis*, ſicuti ſcripſit Joannes Hildeshemienſis Carmelita ſub annum 1370, quaſi hac de cauſa Carmelitæ illud ſic variegatum geſtarent, Neutrum ego admittere volui, ſed credidi, Eliæ pallium non minus forma & colore diverſum fuiſſe à Carpita ſeu Barrata cappa veterum iſtorum Carmelitarum, quam fuit diverſum materia, ſiquidem Carmelitarum ex Syrico fuiſſe dicit Bergomenſis; Pallium autem Eliæ putatur fuiſſe *Melota* ſive pellis ovina.

3 Nihil igitur ad veſtem Prophetæ Eliæ, ſecundum meam quidem ſententiam, facit *Syricum* ſeu pannus Syriacus, ex quo Bergomenſis confectam fuiſſe aſſerit cappam illam, quam, ut ait ipſe, *Albertus Hieroſolymitanus Patriarcha Fratribus Ordinis Carmelitarum aſſignavit & deferendam conſtituit.* Proinde cum quæſivi, quid eſſet *Syricum* ſeu *pannus Syriacus*; & cum docui differre à ſerico, & contexi ſolitum ex lana caprina, quam vulgus Belgarum *kemelshayr* nominat, ex qua etiam texitur ſplendidior ille ac mollior pannus vulgo dictus *Kamelot*; nihil minus cogitavi, quam ejuſmodi pannum

Digitized by Google

aptare Eliæ; imò nec Carmelitis, quamvis *Syrico* indutis; ſciens, quod ſicut ex ovilla, ſic ex caprina diverſiſſimi generis pannus texatur; adeoque *Syricum* multiplex detur majoris ac minoriſque pretii, aſperitatis vel mollitiei, obſcuritatis vel ſplendoris.

4 Iſta tamen occaſione monui etymologiarum ſtudioſos, ne, cum audiunt dici *kemels-hayr* & *Kamelót*, putent ſignificari pilos & pannos Camelinos, quales uſitata textrina non novit; ſed ſciant uſu corruptas deflexaſque voces, pro *Kepers-hayr* & *Kapelót*. In quo toto diſcurſu nihil videbit, credo, æquus lector, quod vel aſperitati veſtitus Eliani contrarium ſit vel Scripturæ. Iſtæc autem ſcribens Tomo 1 Aprilis, ubi de Alberto cap. 12 num. 128, nec minimum quidem de Joanne Baptiſta vel de hæretici Chytræi delirio cogitabam. Sed ut de utroque cogitarem Tom. 3 Maji pag. 294, fecit Patris Bonæ-ſpei cavillatio, quam ab eo mutuatur Accuſator meus, aſſumens eam pro hujus ſui Paragraphi titulo. Mihi enim imponit, quod *contra S. Scripturam, Eliæ Prophetæ affingo veſtem mollem & pretioſam*: ubi ego ſolum dixi, Carmelitas, qui Syrico & barrato pallio utebantur, cum venirent in Europam, affirmaſſe, eam pallii formam eſſe ad exemplum Pallii Eliani, quod videbatur, uti nullo adſtrui fundamento, ita nec admittendum.

5 Aptius tamen eo loci docuiſſem & citra periculum reprehenſionis tam injuſtæ, non, quam delicatus pannus ex pilis caprinis conficiatur; ſed quam durus & aſper alius ex iiſdem texi poſſit, quando rudis pilus & nulla ſubactus arte, in fila ducitur; unde confecta ſub Moyſe cilicia, quibus extrinſecus operiebatur Tabernaculum fœderis; & quorum uſum Monachis frequentem probat Epiſtola S. Pachomii *ad Fratres, qui tondebant in deſerto capras, de quarum pilis texuntur cilicia.* Volui ergo ex hoc loco ſuppleri priorem; ne Carmelitæ pergerent queri, quod eorum majoribus, Syrico barrato veſtitis, injecerim veſtem mollem & pretioſam. Sed & hanc ſupplendi defectus prioris curam, in crimen vertens Accuſator, ac nominatim quod dixerim, iſtam de Camelotti etymologia notitiam, *in gratiam curioſorum* additam fuiſſe à me; *Quis ferat*, inquit, *ſimilia contra ſacram Scripturam & unanimem ſanctorum Patrum conſenſum, fingi ad gratificandum curioſis... Chytræus poterit ſe eodem aſtu excuſare, & quilibet hæreticus abſurdiſſimas ſuas excuſare hæreſes.*

6 Si Chytræus non alio modo, nec alia occaſione meminiſſet Kamelotti quam ego, neque aſſeruiſſet, eo uſum Joannem Baptiſtam; non habuiſſet quod reprehenderetur. Verum incenſus odio in Religioſos, & in Gregorium Magnũ ex Monacho Pontificẽ, dicebat, fuiſſe primum Antichriſti Papam, vitam autem monaſticam & religioſam (ut hæreticorum ſuperioris ſeculi mos erat) calumnians, veſtium aſperitatem in illis aſpernabatur: & ne Joannis Baptiſtæ exemplo convinceretur, veſtem ei mollem & ſplendidam tribuebat, contra certam traditionem & Scripturam. Ego autem eo ipſo qui accuſatur loco, abſolute nego & pernego, quod Elias Propheta, Carpitam Carmeliticam, ex qualicumque Syrico factam, geſtaverit unquam: adeoque judicet *ſancta Sedes*, an P. Sebaſtianus *non malignetur* & imponat, inſimulans me de eo quod cogitavi numquam, & cujus contrarium docui tam operoſe.

7 Ut autem ſcias, R. Pater, ad quid, cum libuerit, reſpondere debeas; paucis dico, ne unam quidem totius accuſationis tuæ particulam veram eſſe, aut veriſimilem; adeoque omni ſenſato apparere hic undequaque & manifeſte fidem peſſimam. Nam, ut dicta iterum repetam, ubinam vel per umbram dico, vel videor dicere, quod *Elias Propheta geſtaverit veſtem mollem, & pretioſam*, [illegible]e *ex pilis molliſſimis, mirâ venuſtate ſplendentibus?*

Digitized by Google

tibus? Citas Tomum I Aprilis ad diem 8 in vita S.Alberti n.128. Atqui cuilibet, numerum illum inſpicienti, evidens eſt, nullam illic fieri mentionem, ſive explicitam, ſive implicitam, de veſte Eliæ Prophetæ: ſed tantummodo de veſte Carmelitarum circa annum 1209 ſub Alberto Patriarcha Hieroſolymitano. Putaſne autem, Rev.Pater, me ubique aut ſaltem hic eadem ſentire de Elia Propheta & de veſte Carmelitarum?

8 Num.121 citavi Philippum Bergomenſem, ita ſcribentem ad annum 1200: *Ordo Carmelitarum per hoc ipſum tempus in Syria apud Carmelum montem ab Alberto Hieroſolymitano Patriarcha excitatur, & multis Privilegiis ab eo ſublimatur; atque eidem regulam, ſuo jure confectam, conſervandam primo obtulit, & confirmavit: in qua pro habitu Fratribus ejuſdem Ordinis cappam ſuperiorem ex Syrico, cum quibuſdam largis virgis, ſcilicet albis & griſeis circulatam (more Eliæ Prophetæ, ut tradunt,* ſcilicet Carmelitæ*) aſſignavit, & deferendam conſtituit.* Mox addo, *eâdem fere deſcriptione uti S. Antoninum*; quem cum Lezana ad an. 1159 num. 13 culpat, & rejicit, eo quod *verba Ioannis Heroldi ad verbum referat nec refellat*, oſtendit neſcire ſe, quod Heroldus centũ annis fuerit S.Antonino junior; utpote qui ſuum *Principem juventutis, ſive Panegyricum* (ut ait Geſnerus in Bibliotheca) *Ferdinando Archiduci Auſtriæ dicatam, cum hiſtoriola Turcici belli, anno 1556 geſti, Baſileæ 1557* impreſſit; patetque ex eorum ætate quibus ſuos ipſe libros dedicat, ſub an. 1550 & ultra. Nam S.Antoninus Hiſtorias ſuas ſcribere ſimul & vivere deſiit anno 1459, quando jam fortaſſis ſuum Supplementum Chronicarum colligere cœperat Bergomenſis, neſcio quando prima vice impreſſum. Ipſemet in editione Brixienſi anni 1485 ad calcem profitetur, ſe illud eo anno, ætatis ſuæ 51, *caſtigatum, auctum jam ſecundo tradere, cum omni diligentia & veritate*. Quare dubitare non poſſum, quin ſub ipſiuſmet oculis curata impreſſio recte habeat *ex Syrico*, licet in Pariſienſi, facta poſt obitum auctoris an. 1535 legatur *ex Serico*. Quod autem talis habitus datus ab Alberto dicatur *in Regula*, quæ tamen nullam habitus mentionem facit, facilem habet excuſationem, in eo qui refert audita à Carmelitis, tam varia de illo ſuo habitu narrantibus; alias melius dixiſſet, datum habitum *cum Regula:* neque propterea dici meretur Bergomenſis meram fabulam ſcripſiſſe, in ceteris tam conformis S.Antonino.

9 Verum quod talem habitum acceperint illi geſtandum, *more Eliæ Prophetæ*, non magis credo quam aliis ſimilibus traditionibus de Elia: itaque n.138 expreſſe enuntio, *Melotem Eliæ* attributam, *fuiſſe pellem ovinam*: idque ex eo probavi, quod *μῆλον, unde μηλωτὴ dici omnes Lexicographi conſentiunt, propriiſſime ovem ſignificet.* Ubinam hic veſtis mollis & pretioſa, ex pilis molliſſimis mirâ venuſtate ſplendentibus? Sed neque Carmelitis, ab Alberto regulatis, dixi veſtem fuiſſe *mollem & pretioſam*, licet probaverim fuiſſe ex panno Syrico ſeu Syriaco, non Serico. Nam quamvis pannus Syriacus aliquis ſit mollis & pretioſus, non ſequitur, omnem Syriacum, mollem & pretioſum eſſe. Fit quidem pannus Syriacus ex pilis caprarum, atque hos prædicavi *molliſſimos ac mirâ venuſtate ſplendentes*, non tamen ideo juxta me omnis ex iis pannus confectus, multum mollis eſt aut pretioſus. Quapropter clariſſime enuntiavi Tomo III Maji pag.294 n.26, pannum *Syricum, uti & cilicinum non male ex caprarum pilis contextum dici, ſic ut non continuo delicias oporteat ſuſpicari,* hoc ipſo quo aliquid ex caprarum pilis contextum ſcribitur.

10 Denique ubinam locum ad Hebræos, de melotis & pellibus caprinis, explicui contra communem SS.Patrum aut Interpretum ſen-

Digitized by Google

ſententiam ? imo ubinam eum explicandum ſuſcepi ? Atque adeo, quid mihi potius quam tibi, R. Pater, commune eſt cum Cythræo hæretico? Dic modo, quænam in totâ accuſatione particula eſt, non convicta de aperta calumniâ aut falſitate ?

§. II ACCUSATIO.

Papebrochius, contra Sacram Scripturam negat, Carmeli montem fuiſſe antiquitus ſingularis devotionis locum.

RESPONSIO.

AVeo diſcere, R. Pater, ubi, & quibus verbis. *Referam*, inquis, verba ex *Tom. 1 Apr. ad diem* 8 *num.* 57. Audiamus. *Dico & aſſero*, inquit Papebrochius, *nullo idoneo teſte probari poſſe, quod ipſa Eliæ Prophetæ in Carmelo memoria olim à Chriſtianis annumerata ſit locis, in ſacra peregrinatione adeundis.* Quid hic Patern. veſtra invenit *contra ſacram Scripturam*, quando earum nulla de primis Chriſti & Apoſtolorum diſcipulis (ultra quos Apoſtolorum Actus omniumque extrema Apocalypſis non pertingit) nulla, inquam, earum de primis Chriſti & Apoſtolorum diſcipulis ait, quod conſueverunt loca ſacra terræ ſanctæ, peregrinando adire.

12 Cœperunt peregrinationes iſtæ ſacræ frequentari primum ſub Conſtantino Magno, poſtquam ejus mater Helena, humanæ redemptionis myſteriis ſanctificata loca, ab idolorum inquinamentis repurgata, ædificiis eccleſiiſque ornavit. Horum plura Euſebius nominat, Carmeli non meminit. Non integro poſt Euſebium ſeculo Hieronymus, S. Paulam per eadem loca peregrinabundam circumducens, uſque ad ipſa circum Carmelum ſparſa oppida, non facit eam ad Eliæ habitationem aſcendere. Suas deinde peregrinationes illuc inſtitutas deſcribunt per ſe alioſque, S. Adamnanus Scotus, per Bedam ſec. 7; S. Willibaldus Epiſcopus Eyſtettenſis in Germania, per Sanctimonialem conſanguineam, ſeculo 8; Epiphanius Hagiopolita & Anonymus quidam inter Symmicta Allatiana, ſeculo fortaſſis 9 aut 10: tum Pſeudo-Antoninus Placentinus, ac denique ſub annum 1130 S. Theotonius Luſitanus, paucis annis ante adventum S. Bertholdi in Carmelum. Nemo horum meminit aditi à ſe aut aliô peregrinante Carmeli: tu, P. Rev. vel unicum profer, qui iſtuc devotionis cauſâ acceſſerit, à Conſtantino uſque ad Bertholdum. Sin minus, fatere me verum ſcripſiſſe; & ut hoc non eſſet, nihil tamen ſcripſiſſe contra ſacram Scripturam, de quo ſolo nunc eſt quæſtio, deque ſeculo 4 Chriſtiano & ſequentibus uſque ad ſeculum 12.

13 Allegas Sanctos Baſilium & Gregorium Nyſſenum; quorum priori *Carmelus dicitur mons celebris, in quo Elias perplacuit Deo*; alteri, *Clarus mons propter virtutem inhabitantis & fama celebratus.* Erat ſane Mons ille celebris, in ſcripturis tam ſacris quam profanis, & quidem propter ejus olim habitatorem Eliam; ſed an ideo ad eum patebat acceſſus Peregrinis, alia loca ſacra obeuntibus, antequam eum Latini, exturbatis latronibus Arabibus vel Saracenis, in ſuam redegerunt poteſtatem, una cum ſubjecta ei Accone vel Ptolemaide ? Hoc ut probes, peto & expecto.

14 Epigramma de templo Eliæ, ſcripſit Nazianzenus. Scio: ſed hoc erat in Sarepta Si-

Digitized by Google

Sidoneorum, ea in domo quæ Prophetæ hoſpitium olim præbuerat: ſic enim incipit ex Billii verſione. *Hoſpes Sareptam cernis hic Sidoniam* &c. Baſilius Macedo Imp. *Eliæ vatis fanum condidit*, teſte Cedreno, ſed *in Petrio*, urbis Conſtantinopolitanæ notiſſimo loco; *inſtauravit etiam templum*, *Eliæ Vati dedicatum*; *& de nomine Eliæ Vatis condidit delubrum*: ſed utrumque *in Palatio*. Interim Tu, Rev. Pater, ex Baronio, talia recenſente, ad probandum Eliæ Prophetæ inter Græcos & Orientales cultum; profers eadem, velut demonſtrativa perpetuæ in Carmelo devotionis peregrinantium illuc Chriſtianorum: quod quid aliud eſt quam quidlibet referre quolibet, nec ipſoſmet qui allegantur auctores inſpicere, ſed temere in chartam conferre nomina, ſive ea ad rem faciant ſive non.

15 Ita initio Paragraphi operoſe probas, fideles ad Eliam & Eliſeum accedere in Carmelum ſolitos; ſed ad tunc viventes, quod unicum ex Scripturis habetur; nec à me negatur uſquam, cum ſit indubitatum. Erantne autem iſti, qui illic adibant Prophetas, Chriſtiani, de quibus mihi ſermo eſt? Quid porro, ſiquis neget, poſt obitum Prophetarum continuatum illuc populi acceſſum fuiſſe, dicatque omnia illa ceſſaſſe, & Sanctum Montem (tranſlato in Aſſyriam Iſraele univerſo ab Salmanaſſare Rege) amiſiſſe quadamtenus ejus nominis dignitatem, quando cœpit ipſemet Mons haberi à Gentilibus Deus; extinctoque ibi, quiſquis eatenus fuerat veri Dei cultu, ſervire ſuperſtitionibus dæmoniacis: qualem invenit Pythagoras annis circiter 250 poſt tranſmigrationem prædictam, ſicut perſuadent expiationum divinationumque ritus, quos inde in Græciam reverſus ordinavit. Sic Veſpaſianus Imperator non conſuluit in Carmelo veri Dei oraculum, per Eliæ diſcipulos; ſed per Baſilidem, magum & Serapidis Sacerdotem, inſpectis extis didicit eventura proſpere quæ facere cogitabat.

16 Allegas inſuper mihi, Balbini neſcio cujus, epiſtolam ad Imperatorem Antoninum, ubi ille dicat. *O Antonine. Inter mirabilia in hac regione mons eſt Carmelus, in quo & vetus religio, & ſanctitas ab Elia antiqua eſt.* Philippus Ribotus lib. 3 cap. 5 Speculi ſui, primus Balbini iſtius meminit, & ejus verba ſic nobis exhibet. *Mons eſt Carmelus, in quo vetus religio, & ſanctitas antiqua eſt. Elias illic ſacrificia ſemper Deo offerebat: apparent etiam & nunc veſtigia de ara ſacrificiorum.* Apparere hæc dicuntur etiam nunc: ſed quid inde habes, niſi memoriam aliquam rerum ibi geſtarum ſemper apud accolas qualeſcumque viguiſſe? Nunc vero ſi requiram quis ſit iſte Balbinus; ubi invenienda integra talis epiſtola; quis antiquorum ejus meminerit; neminem indicare poteris ante Philippum Ribotum, ſcriptorem anni 1345: cujus fides non major eſt in nominando *Antonino* aliquo *Imperatore*, cui Epiſtola ſcripta ſit, quam in eo quod *Ioannem Hieroſolymitanum*, prætenſum auctorem libri de inſtitutione Monachorum, faciat ſanctæ urbis *Patriarcham*. Sed quidquid de Balbino ſit, nihil iſte facit ad verba mea, Rev. Pater, nihil ad accuſationem tuam, non ex illis ſed ex cerebro tuo formatam.

17 Edoce me igitur, cui *S. Scripturæ* loco repugnent hæc mea verba, à te accuſata: *Nullo idoneo teſte probari poteſt, quod ipſa Eliæ Prophetæ in Carmelo memoria olim à Chriſtianis annumerata ſit locis in ſacra peregrinatione adeundis.* Libris Regum, inquis, nam Lib. 3 Cap. 20 *Dixerunt Syri Deus montium Dominus.* Lib. 4 Reg. cap. 4 *Quamobrem vadis ad eum?* nempe ad Eliſæum: *hodie non ſunt kalendæ, nec Sabbatum* & poſtea: *Venit ad virum Dei in montem Carmeli.* Ibidem cap. 6, *dixerunt Filii Prophetarum ad Eliſeum: Ecce locus, in quo habitamus coram te, anguſtus eſt nobis: eamus uſque ad Iordanem.* Nihil amplius allatum

Digitized by Google

video ex S.Scriptura. Næ autem ego tardi ingenii ſum, & tu lector cæcus es, ſi non percipiamus argumenti hujus ſequelam tanquam legitimam: Habetur in libris Regum, quod tempore Eliæ & Eliſæi, multæ perſonæ piæ adiverint montem Carmeli; ergo Papebrochius loquitur *contra Scripturam ſacram*, quando negat, eumdem montem olim à Chriſtianis peregrinantibus paſſim frequentatum fuiſſe. Fueruntne ergo, R.P. Profeſſor, Chriſtiani tempore Eliæ & Eliſæi? Loquiturne locis illis Scriptura de Chriſtianis? Si affirmas, vide an ea interpretatio ſit communis SS.Patrum aliorumque interpretum.

ACCUSATIONES.

§. III Papebrochius, contra S.Scripturam, aſſerit, nomen Doctoris ſecundo Chriſti ſeculo non fuiſſe in uſu.

§. IV Papebrochius, contra S.Scripturam negat ſecundo Chriſti ſeculo cognomina fuiſſe in uſu.

RESPONSIO.

Utraque hæc accuſatio ſimilis eſt ſuperiori; quemadmodum enim illic, ut probares, Montem Carmeli olim *Chriſtianorum peregrinationibus* celeberem fuiſſe, idque probares ex S. Scriptura, ſolum adferebas vetus Teſtamentum, atque ex eo ſolos libros Regum, aliud non teſtantes quam quod tempore Eliæ & Eliſei montem illum multi pietatis cauſa adiviſſent. Sic modo, demonſtraturus me contradicere S.Scripturæ, dum de quibuſdam titulis & cognominibus nego quod in uſu fuerint ſecundo ſeculo, adducis Scripturam, quam conſtat ſcriptam eſſe diu ante finem primi ſeculi. Quam multa ſubinde vocabula in uſu ſunt uno ſeculo, quæ uſurpari deſinunt in alio, juxta illud Poëtæ:

Multa renaſcentur, quæ jam cecidere, cadentque
Quæ nunc ſunt in honore vocabula, ſi volet uſus,
Quem penes arbitrium eſt, & jus, & norma loquendi.

19 Sic olim *in Sacris Canonibus*, teſte Benedicto Juſtiniano, in Caput 16 Epiſt. ad Rom. *Sæpe nominabantur Epiſcopæ, Presbyteræ, Diaconiſſæ, Hypodiaconiſſæ*, qui addit *plerumque Epiſcoporum, Presbyterorum, ac Diaconorum uxores iis nominibus appellatas fuiſſe*, idq; probat ex Patribus & Conciliis; quamvis etiam munus quoddam fæminarum in Eccleſia appellationes iſtæ ſignificabant. Sic Apoſtolus ad Rom. 1 commendat *Phœben, quæ eſt in miniſterio Eccleſiæ*; ubi Phœben *Diaconiſſam*, ut eſt in Græco, *Διάκονον* appellari paſſim conſentiunt Interpretes. Quid autem ſi me, dicentem ejuſmodi munia & nomina hoc ſeculo 17 in uſu non eſſe, accuſaret aliquis, tamquam contemptorem Scripturæ, veterum Conciliorum & Patrum, ex eo quod in illis reſpective prædicta cognomina vel munia inveniantur, quis non cum indignatione repelleret tam ineptam criminandi rationem? Sic ritus aliqui primo Eccleſiæ ſeculo aliquamdiu in uſu fuere, quos conſtat abrogatos ante uſum ſeculi ſecundi. S. Paulus, ut Apoſtolorum acta teſtantur, diſcipulum Timotheum circumcidit; quia natus erat ex patre gentili: ſi quis hunc ritum in uſu non fuiſſe dicat

Digitized by Google

dicat ſeculo ſecundo, poteſtne ab ullo rationis compote accuſari, tamquam contradicens Scripturæ ſacræ?

20 Objicis 1. Deuteronomium, ubi variis locis reperitur nomen *Doctoris*. Sed quid hic veteris Teſtamenti liber, & non propheticus, facit ad probandum, quod nomen illud in uſu fuerit ſæculo ſecundo poſt Incarnationem? Objicis 2 „ In novo Teſtamento „ (ut videre eſt in Concordantia Bibliorum, „ & ipſe Apoſtolus teſtatur dicens 1. Cor. „ 12) Deum poſuiſſe *in Eccleſia Doctores*: & „ ipſe ab initio Eccleſiæ *Doctor gentium* uſ- „ que modo dictus fuit. Diciturne, R. P. Profeſſor, locis illis Scripturæ, ſemper vocandos Doctores etiam ſeculo ſecundo? Quanquam Apoſtolum ſemper Doctorem gentium fuiſſe appellatum admitto, neque dubito quin ſemper aliqui in Eccleſia Doctores fuerint in lata ſignificatione, dum ſumitur pro iis qui alios docent.

21 Verum de Doctoribus ago, prout à Laurentio Beyerlinck definiuntur, & accipiuntur paſſim pro iis, *qui per varios eruditionis gradus, ſummum in aliqua ſuperiori Facultate apicē, in aliqua Academia, conſecuti ſint*. Tali enim modo accipi plane videtur titulus Doctoris, in Martyrii Brixiani Chronica ſub nomine Guerrini Cereti in qua Beatus Joannes Æmilius vocatur *Doctor & Eques*; eodem, ut autumo, ſenſu, quo ipſe Guerrini liber offertur: *Excellentiſſimo Doctori & Equiti, Anciano Excellentiſſimi Conſilii Magnificæ Communitatis Brixianæ, D. Pandulfo de Arigonis, & Excellenti Cancellario dictæ Magnificæ Communitatis D. Oyſato Chyzola, & Excellentiſſimo Comiti Æmiliano Scaligero* &c. ubi titulus *Doctoris*, junctus *Equiti* & tot *Excellentiſſimis*: item titulus *Anciani*, pro Senatore; *Doctor & Eques*, pro nobili Medico; uti & cognomen *de Arigonis* cum *Ioanne Æmilio*, non ſeculum ſecundum, ſed longe poſterius ſapere mihi videntur, & forte ex Epitaphio ævi alicujus recentioris deſumpta.

22 Hæc parte 3 Propylæi antiquarii ante tom. 2 Aprilis pluribus deduco, addens *Doctoris titulum*, ſic nempe acceptum & in talibus circumſtantiis, *ſatis eſſe ut legas & rideas, videns eum ſeculo 2 aptari*. Nam & Joannes ille dicitur fuiſſe affinis *Naymi de Mazis*, & baptizatus à *Stephano de Marinis*: quæ Patronymica cognomina, ſumpta ab aliquo proavorum, *Mazo* id eſt *Tomazo* & *Marino*, nego fuiſſe in uſu ſeculo Chriſti 2, ac vix demum 13 ſeculo puto accepiſſe ſtabilitatem ſuam. Imo velim aliquis mihi probet, etiam tali ætati, nedum antiquiori ſub Imperio Romanorum, congruenter aptari junctos *Doctoris* & *Equitis* titulos, probet autem ex diplomatis teſtamentiſque vetuſtis. Illud hic non prætereundum, quod de Chronica attributa Guerrino Cereti, in qua *B. Ioannes Æmilius Doctor & Eques* refertur, fateatur ipſe Abbas Stella, Martyrii Brixiani Defenſor, eam *plus continere mendaciorum, quam veritatis*. Nihilominus arguor à Patern. Tua, num. 28 & 31, *hæreticis latam aperire portam, quævis Sanctorum maxime antiquorum geſta, miracula & cultum explodendi*; & num 31 *ineptire*, atque *S. Scripturæ contradicere*: an recte, judicent veritatis, quam vanitatis amantiores Antiquarii.

23. Neque verum eſt, quod ais, R. Pater, me *negare antiquitatem uſus cognominum*; ſola nego recentiora afficta ſeculo ſecundo, atque ita *ab uſu iſtius temporis abhorrentia*. Verba mea à te accuſata ſunt hæc: *Taceo cetera æque ridicula figmenta, tantum conſiderandum Lectori relinquo, quam inepte ſeculo Chriſti ſecundo affinguntur nomina & cognomina, ab uſu iſtius temporis abhorrentia*: ubi ſicut manifeſtum eſt, non rejicere me à ſeculo ſecundo quævis *nomina*, ita neque quævis *cognomina*; ſed ea tantum, quæ iſti ſeculo *affinguntur*, & revera *ab uſu iſtius temporis abhorrent*.

ART. VII.

EXHIBITIONIS ERRORUM

ARTICULUS VII.

ACCUSATIO PROOEMIALIS.

Referuntur ea, quæ inter Acta Sanctorum habet Papebrochius, contra Primatum & Unitatem Capitis Eccleſiæ.

RESPONSIO.

Nihil eſt toto hoc Articulo, & parum admodum reliqua totius libri parte, quamvis majori, quod non in ſuperioribus refutatum ſit. Decreveram quidem à tetricis reſponſionum iterationibus abſtinere; ne tamen integrum hic Articulum prætercam, & quia accuſationes antea convulſas, novis ſubinde fallaciis potius quam argumentis inſtaurare Adverſarius conatur, ac cenſuras horribiles intorquet; ignoſce, amabo, Lector, ſi hic & propoſitum meum violare, & patientiâ tua abuti videar.

2 Objectio prima, & Prœmialis: *Licet Papebrochius, expreſſe & in terminis, non impugnet Primatum & Unitatem Capitis Eccleſiæ; admittit tamen & tuetur principia, ex quibus hæretici, & alii Auctores ab Eccleſia damnati, Primatum illum ac Unitatem evertere moliuntur.* Diſtinguo aſſumptum. Admitto principia quædam, ex quibus hæretici & alii Auctores ab Eccleſia damnati Primatum illum ac Unitatem evertere moliuntur, per legitimas conſequentias & nullo coaſſumpto principio falſo, nego; per conſequentias ineptas, vel coaſſumendo principium falſum, concedo. Sed quid inde? Viſne itaque, P. Profeſſor, dignam eſſe accuſatione materiam, quotieſcumque aliquis principium tradit, quo hæretici ad fidei ſubverſionem peſſime abutuntur?

3 Igitur quilibet Catholicus, dicendo, hominem liberum eſſe, non tantum ad malum, ſed etiam ad bonum, reus eſt juxta te; & ſummo Pontifici denuntiandus: nam principio illo Pelagius *molitur evertere* neceſſitatem gratiæ ad omne opus ſalutiferum. Reus eſt omnis Catholicus, aſſerendo unitatem eſſentię & naturæ in Deo; nam inde *evertere molitur* Sabellius Trinitatem perſonarum. Reus eſt omnis Catholicus, admittendo duas in Chriſto naturas; quia hinc Neſtorius in Chriſto *evertere molitur* perſonæ unitatem. Denique vix ullus eſt fidei noſtræ articulus, aut ullum principium, quo hæreticus aliquis non abutatur, ſolitus abuti ipſiſmet ſacris Scripturis contra Catholicos. Quapropter ut accuſatio tua, R. P. Profeſſor, rationabilis ſit; tenêris oſtendere, quod hæretici ex ſolis meis principiis, nihil aliunde falſi accerſendo, legitime concludant ſubſiſtere ſuam hæreſim.

4 Unum, inquis, ex ejuſmodi Papebrochii principiis eſt, quod habet in Propylæo Maji parte 2 fol. 7 num. 1, his verbis: *Initio naſcentis Eccleſiæ, primus Romanus Pontifex Petrus non incongruum, imo neceſſarium duxit, plures pro ſola urbe Româ* con-

conſecrare Epiſcopos. Ex hoc principio*, tamquam clariſſimo ſpecimine, judicandum relinquis S. Sedi, *an Papebrochius non cenſeatur tecte & aſtute, tamquam occultus adverſarius, Primatum & Unitatem Capitis Eccleſiæ arrodere:* quod ne temere jactaſſe exiſtimeris, probare aggrederis quinque Paragraphis ſequentibus.

§. I. ACCUSATIO.

Papebrochius, contra communem Eccleſiæ ſenſum, aſſerit, Paulum recte dici poſſe Epiſcopum Romanum cum Petro fuiſſe.

RESPONSIO.

AN communem Eccleſiæ, aut etiam meum ſenſum, ſatis aſſequaris, non ſcio; nam eamdem, quam in me §. 1 locutionem reprehendis, admittis ipſe §. 5 n. 38, *Paulum dici poſſe Epiſcopum Romanum.* Addo quidem ego, *recte dici poſſe*; verum, cum ais *dici poſſe*, numquid intendis, & omnes intelligunt, *recte dici poſſe?* Numquid recte dicitur, quod dixerunt Eminentiſſimi Cardinales, ſancti Patres paſſim, atque ipſi Romani Pontifices, auctoreſque alii graves? Audi igitur Gregorium VII in Concilio Romano: *Beate Petre, Princeps Apoſtolorum, & tu B. Paule, Doctor Gentium .... ad veſtram ſpecialem Eccleſiam redii .... in Throno veſtro valde indignus ſum collocatus .... graviſſimum pondus Eccleſiæ veſtræ ſupra me poſuiſtis.* S. Leo Serm. de Natali Apoſtolorum: *Hi ſunt Patres tui, Roma, verique Paſtores.* Adrianus I, Epiſtola ad Conſtantinum & Irenem: *Hi ſiquidem Principes Apoſtolorum ſunt, qui Catholicam orthodoxam fidem auſpicati, per ſcripta quidem, veluti legibus latis, fidem ſuam ſervandam præceperunt, omnibus ſcilicet qui in Sedes illorum* (Romanas) *ſucceſſuri erant.* Nicolaus I, Epiſt. 42, ad Epiſcopos Galliæ: *Dei auctoritate, & Beatiſſimorum Petri ac Pauli, Principum Apoſtolorum, ſeu omnium Deceſſorum meorum.* Ubi inter ſuos in Romana Sede Prædeceſſores numerat non modo Petrum, ſed & Paulum.

6 Goffridus Abbas Vindocinenſis Cardinalis S. Priſcæ, ad Paſchalem Papam II ſeculo XI exeunte ſcribens lib. 1 Ep. 7. *Firmiter credimus*, inquit, *Dominum noſtrum duobus diſcipulis, Petro ſcilicet & Paulo, Eccleſiæ dediſſe Principatum .... Hi ſancti viri .... beatam immortalitatem adepti, ſuos, ſed non degeneres ſucceſſores expectant .... à quorum ſorte beata qui in eorum Sede reſidens & aliter agens, ſe privavit, factum ſuum ipſe diſſolvat, & velut alter Petrus lacrymando corrigat quod fecit.* Ita ille, Petro & Paulo collatum à Chriſto Eccleſiæ *Principatum*, eorumque *Succeſſores & Sedem* eorumdem communiter nominans. Ante lib. 1 Moralium S. Gregorii; ſic legitur: *Duo illi, quos præcedentes, ſeque invicem manu inſerta vides complectentes, Beati Apoſtoli ſunt, Petrus & Paulus. Reliqui vero, quos poſt eos cernis ſtantes, ipſi ſunt Succeſſores eorum, hujus Apoſtolicæ Sedis Pontifices; & eodem ordine, quo eos in Epiſcopatu* Romano *ſunt ſecuti, etiam nunc eos ſequuntur.* S. Bernardus Epiſtola 242, ſic ad Romanos ſcribit: *Petrum & Paulum in Vicario & Succeſſore ſuo Eugenio Sedibus ſuis effugaſtis.* S. Irenæus, libro 3 cap. 3, teſte Cardinale Bellarmino lib. 2 de Romano Pon-

Digitized by Google

Pontifice cap.4, *texit Catalogum Romanorum Epiſcoporum, & primo loco ponit Petrum & Paulum, ſecundo Linum, tertio Anacletum.* Idem Cardinalis, lib.1 de Rom. Pontif.cap.27, *Uterque*,inquit, *Apoſtolus Romanam Eccleſiam fundavit & gubernavit.*

7 Et ne ſingulis Patribus ac Pontificibus recenſendis, quorum adhuc plurimi in promptu ſunt, tædium Lectori pariam; ipſe, quo tantopere gloriaris R.Pater, Antoninus Diana, initio diſceptationis Apologeticæ de Primatu ſolius Petri, fatetur, Anonymum in Epiſtola Pariſiis impreſſa anno 1645 coacervare, plurimas SS. Patrum auctoritates, in quibus aſſerunt, Pontifices eſſe Succeſſores & Vicarios D.Petri & D.Pauli, D.Petrum & Paulum fuiſſe Epiſcopos Romanos. Denique de communi veterum judicio teſtantem audiamus Cardinalem Bellarminum lib.3 de Romano Pontifice cap 2, *diſerte affirmat Irenaus lib.3 cap.3 à Petro & Paulo Sedem Romanam fundatam; & primos in ea Epiſcopos ſediſſe. Quod idem omnes veteres docent, quos ſupra citavimus.* Ita Bellarminus. Raynaudus de Eccleſia bicipiti puncto 10 pag.246 hæc habet: *Theodoretus S.Leoni gratulatus eſt, quod SS.Petri & Pauli Throno inſediſſet: id quod etiam Hormiſda gratulatur Dorotheus, nec aliud habent Drepanius & Sarisberienſis.* Quę quidem Raynaudus ita explicat, quaſi Paulus in Throno illo *fundando & collocando plurimum laboraverit*, non autem in eo unquam ſederit. Verum an Thronus alicujus communiter & ſenſu obvio vocetur ſi in eo numquam ſederit, nec ullum ſedendi jus, dependens ſaltem & ſubordinatum habuerit, ſtatuat quivis Lector, communis loquendi uſus haud ignarus. Vocaturne Thronus artificis, qui in eo conficiendo *plurimum laboravit*, an Principis, qui ei inſidet? quidni alioqui pariter veſtis quælibet dicatur ſartoris, quia in ea ſcindenda, conſuenda, aptanda *plurimum laboravit*? & ut in caſu propoſito maneamus, ſicubi novus erigitur Epiſcopatus *adlaborantibus plurimum* quibuſdam Canonicis & Sacellanis, quis propterea Epiſcopalem Sedem vocet *Thronum* eorumdem Canonicorum & Sacellanorum?

8 Quid ad hæc, R.P. Profeſſor? Pergeſne etiamnum aſſerere, quod dicebas §.2 num.2, *S.Paulum non fuiſſe Romanum Epiſcopum, ſuſtinent omnes Catholici Auctores, Sedi Apoſtolica bene affecti*? Et num.12. *Nulli niſi Hæretici, Schiſmatici, Gallo-graculi, & alii Auctores ab Eccleſia damnati, aut ſimilis furfuris homines ſuſtinent, Paulum Urbis Roma fuiſſe Epiſcopum*? Suntne omnes illi Pontifices & Sancti Patres, ut nihil dicam de Cardinale Bellarmino aliiſque, ſuntne, inquam, omnes illi *Haretici, Schiſmatici, Gallo-graculi, damnati ab Eccleſia Auctores, aut ſimilis furfuris homines?* Quos tu, quæſo, proferes tantis Auctoribus opponendos? Producis quatuor recentiores hujus ſeculi Theologos, quos honoris & reverentiæ causâ malo non nominare, quam de eorum aliquibus dicere quod jure poſſem, quædam eorum ſcripta, theſes, dogmata reſpective à Sede Apoſtolica reprobata aliquando fuiſſe; multo minus propterea eos nominabo, Auctores ab Eccleſia damnatos; ut tu ſoles paſſim notare Scriptores mihi conſentientes, ſi quæ eorum lucubratio Romæ cenſurata eſt.

9 Age, quoniam tam præfidenter vociferari audes, *quod nullis niſi Hareticis, Schiſmaticis, Gallo-graculis & aliis auctoribus ab Eccleſia damnatis aut ſimilis furfuris hominibus, ſe jungit Papebrochius, cum eiſdem pugnaturus pro dogmate novo, certiſſime falſo, ac evidenter ſchiſmatico*; poſtulo vel unum ſanctum Patrem, vel unum Pontificem, vel unum antiquum ſcriptorem exhiberi ſententiæ meæ refragantem. Citas Pium II, Bonifacium VIII, Concilium Florentinum, S.Cyprianum & S.Auguſtinum;

Digitized by Google

num; ſed quorum ſententiæ propoſitam à nobis quæſtionem non attingunt. Pius II dicit; *Unus Paſtor & omnium Epiſcoporum unus Epiſcopus, Romanus Præſul, B. Petri Succeſſor.* Atqui, ut ex ipſis verbis patet, agitur de ſolis Petri ſucceſſoribus; Paulus autem inter Petri ſucceſſores numerari non poteſt; adeoque nihil ad præſentem quæſtionem facit, ſive poſt S. Petrum plures ſimul Epiſcopi Romani fuerint, ſive unus tantum. Sed neque in verbis Pii II agitur de uno Paſtore & uno Epiſcopo Romano ſimpliciter; ſed de uno Paſtore, qui ſit *omnium Epiſcoporum unus Epiſcopus*; fateor autem talem eſſe ſolum Pontificem, & fuiſſe ſolum Petrum, qui fuit Epiſcopus etiam S.Pauli, ejuſque Paſtor. Aſt hoc non obeſt, quo minus Petrus & Paulus dicantur fuiſſe duo Paſtores Romani, teſte S.Leone ſupra: *Iſti ſunt Patres tui, Roma, verique Paſtores.*

10 Eodem ſenſu, quo Pius II, loquitur quoque Bonifacius VIII; *Eccleſia unius & unica unum corpus, unum caput, non duo capita, quaſi monſtrum; Chriſtus videlicet, & Chriſti Vicarius Petrus, Petrique ſucceſſor.* Quî tibi in mentem venit, R.P.Profeſſor, hanc mihi objicere ſententiam, quam evidens eſt ad ſtatum quæſtionis non pertinere? Agit Bonifacius, non de Eccleſia Romana, ut particulari; ſed de Eccleſia Catholica ſeu univerſali. Certum eſt, Eccleſiam Catholicam non habere, niſi unum caput, quod fuit Chriſtus, poſt Chriſtum Petrus, poſt Petrum ſinguli ſucceſſive Romani Pontifices. Sed neque admitto Paulum fuiſſe Caput Eccleſiæ Romanæ, ut Eccleſia particularis eſt; nam etiam in hujus Eccleſiæ regimine ſubjectus erat S. Petro, & ab eo poterat amoveri atque alio transferri, prout viſum fuiſſet communi bono expedire. Et certe *Epiſcopus*, ſi etymologiam nominis ſpectes, non Caput, ſed *Inſpectorem* ſignificat.

11 Ad Concilium Florentinum, *definiens Pontificem Romanum eſſe ſucceſſorem B.Petri*, alias reſpondi, eſſe argumentum mere negativum, quod in his circumſtantiis nullum eſt. Sicut enim non ſequitur, Innocentius XII eſt ſucceſſor Petri; ergo non eſt ſucceſſor Lini, Cleti, aliorumque; ſic neque in rigore ſequitur, Innocentius XII eſt ſucceſſor Petri, ergo non eſt ſucceſſor Pauli: præſertim cum S.Epiphanius, S.Gregorius, S.Bernardus, S.Primatius, Vincentius Lirinenſis, Euſebius, aliique auctores præcipui, Sancti Patres & Pontifices, vocent Epiſcopos Romanos *ſucceſſores Petri & Pauli.* Quamquam ultro concedo, & conſtantiſſime teneo, Pontificem Romanum eſſe ſucceſſorem Petri ſolius in Epiſcopatu univerſali, ſummo Pontificatu, Primatu Eccleſiæ. Si hoc in Florentino definitum eſſe contenderes, non reluctarer.

12 Fruſtra etiam chartam imples citando S.Cyprianum, & S.Auguſtinum. S.Cyprianus dicit; *Non ignoramus unum Deum eſſe, unum Chriſtum eſſe Dominum, unum Spiritum Sanctum, unum Epiſcopum in Eccleſia Catholica eſſe debere.* Poteſtne S.Cyprianus clarius exprimere, quod agat, non de Eccleſia aliqua particulari; ſed de *Catholica* ſeu univerſali? Deinde, quid per unum Epiſcopum intelligit, niſi unum Epiſcopum Epiſcoporum, ſeu ſupremum? Nam alioquin Eccleſiæ ſic propagatæ conſuetudini, utilitati, & neceſſitati ac conſequenter veritati minime conſentaneum eſt, non niſi unum ſimpliciter in tota Eccleſia Catholica Epiſcopum eſſe poſſe, aut debere. Neque Auguſtinus Epiſtola 165, quæ apud Te eſt 164, agit de Epiſcopatu Romano, ſed univerſali: quod ne appareret nimis manifeſtum, ſententiam multis truncatam deſcripſiſti. En integram: *Si tibi Angelus de cælo diceret, Dimitte* CHRISTIANITATEM ORBIS TERRÆ, *& tene partes Donati, cujus*

Digitized by Google

Ordo tibi exponitur in Epiſtola Epiſcopi tuæ civitatis, anathema eſſe deberet; quia te A TOTO *præcidere, & in partem contrudere conaretur,* & *alienare à promiſſis Dei. Si enim Ordo Epiſcoporum ſibi ſuccedentium conſiderandus eſt, quanto certius & vere ſalubriter ab ipſo Petro numeramus, cui,* TOTIUS ECCLESIÆ *figuram gerenti Dominus ait, Super hanc Petram ædificabo* ECCLESIAM MEAM, *& portæ inferi non vincent* EAM. *Petro enim ſucceſſit Linus, Lino Clemens, Clementi Anacletus &c.*

13 Quamvis autem Pontificum, non ut ſummorum Eccleſiæ Moderatorum; ſed ut Epiſcoporum Romanorum ſucceſſionem hic deſcribere Auguſtinus voluiſſet; ideone cenſendus fuiſſet poſitive excluſiſſe Paulum? Conſilium Auguſtini erat, contra Donatiſtas oſtendere ſeriem rectam Epiſcoporum Romanorum, à Chriſto per Petrum deſcendentium; huic cum Paulus non eſſet prædeceſſor, neque ſucceſſor; ſed ſocius, inferior, & ſubditus; neceſſe non erat Pauli meminiſſe; utpote ſine quo legitima Romanorum Pontificum in hæc uſque tempora ſucceſſio, à Petro & Chriſto legitime deducta, ſatis probabatur. Quemadmodum autem certa apud juriſconſultos regula eſt, non opponendas leges legibus, ſed conciliandas; ſic & Theologis erga ſanctos Patres reverentia, ut eos inter ſe componere ſtudeant, & ab omni diſſidio vindicare. Atqui ſancti Patres, à Bellarmino & à me allegati, diſertiſſime docent, etiam Paulum fuiſſe Romanum Epiſcopum: ergo alii, qui poſteriores Epiſcopos Romanos dicunt ſucceſſiſſe Petro, nulla mentione facta Pauli, non debent dici Paulum poſitive excludere; ſed negative tantum, ſeu præciſive.

14 Num. 14 rurſus ſententiam meam vocas *Schiſmaticam novitatem.* Reſpondeo 1. cum Auguſtino Hom. 50. *Quis ſibi utrumque audeat aſſumere, ut cuiquam ipſe ſit & accuſator & judex?* Accuſas me apud Apoſtolicam Sedem; ſed non expectata ejus ſententia, de doctrina Schiſmatica me condemnas. An hoc ſatis conforme eſt Auguſtino, an Innocentio XI, *in virtute ſanctæ Obedientiæ præcipienti, ut Doctores, ſeu Scholaſtici, aut alii quicumque, caveant ſibi ab omni cenſura & nota, nec non à quibuſcumque convitiis, contra eas propoſitiones, quæ adhuc inter Catholicos hinc inde controvertuntur, donec à S. Sede recognitæ, ſuper iiſdem propoſitionibus judicium proferatur.* Eratne judicium de iſta propoſitione mea à S. Sede prolatum, cum hæc ſcriberes? Eſtne jam ſaltem? Et tu mihi, Reverende Pater Art. 4 §. 8, quam pathetice objiciebas Decretum Innocentii XI, quia fabulam vocabam fabulam? Diceſne te etiam Schiſmaticam novitatem vocare *Schiſmaticam novitatem*? Diſparitas manifeſta eſt, quod factum aliquod vocari fabuloſum, non cenſeatur cenſura Theologica, neque convitiũ apud hiſtoricos, ſicut nec falſum cenſetur convitium apud Theologos: & certe alioquin neque Theologicæ neque Hiſtoricæ quæſtiones poſſent polemice agitari; unde diſputator nimis moroſus & intractabilis paſſim haberetur, qui in probabilibus ob ejuſmodi vocem excandeſceret; ſecus, ſi de *novitate Schiſmatica* arguatur.

15 Reſpondeo 2. Quodnam hic periculum Schiſmatis, in propoſitione à tot ſanctis Patribus & Romanis Pontificibus, tam diſerte & perſpicue tradita; nullo hactenus contradicente, præter Theologos aliquot neotericos; & quidem qui, poſtquam in omnem ſe verſarunt partem, ſi unum forte alterumve excipias, fatentur aliquo ſenſu dici poſſe, Paulum cum Petro fuiſſe Romanum Epiſcopum. Unus tamen Lovanienſis Doctor pro ſua auctoritate, ſententiam hanc, inquis, pronuntiat *certiſſime falſam.* Quæro an etiam probet; & quorum Pontificum, quorum Patrum ſententiis? vel

unum

Digitized by Google

unum mihi oſtende, quod fruſtra tentabis. Sed tolerabilior, mihi iſtius Doctoris cenſura eſt, quam Tua *Schiſmaticæ novitatis.* Si propterea me à tua communione diſcreveris, ſolatio mihi erit tot ſanctorum Patrum & Romanorum Pontificum ſocietas; horum ſingulos alloquar verbis S. Hieronymi Epiſt. ad Damaſum. *Ego, nullum primum niſi Chriſtum ſequens, Beatitudini Tuæ, id eſt Cathedræ Petri communione conſocior .... Non novi Vitalem, Meletium reſpuo, ignoro Paulinum; quicumque tecum non colligit, ſpargit.*

16 Denique *judicet*, inquis, *S. Sedes, an Papebrochius ... non ſit cenſendus tecte & aſtute reipſa Primatum & Unitatem Capitis Eccleſiæ invadere, divellere, ac deſtruere, aut ſaltem iſtis Sedis Apoſtolicæ hoſtibus plus æquo favere, ut latius patebit ex ſequentibus.* Sequentia igitur videamus, an forte illic accuſationem tam enormem probaturus ſis; aut ſe proditurum ſit aliquod, quod hactenus ignoravi, hujus dogmatis venenum.

§. II. ACCUSATIO.

Papebrochius, contra communem Eccleſiæ ſenſum aſſerit, Epiſcopalem auctoritatem à Petro & Paulo profluere in eorum ſucceſſores Romanos Pontifices.

RESPONSIO.

ANhelo ad probationes, quibus oſtendas id eſſe contra communem Eccleſiæ ſenſum. Vel enim agis, R. Pater, de ſenſu Eccleſiæ veteris, vel de hodiernæ. Si de veteri ſermo eſt, ſenſus is extare debet in Patrum libris vel Decretis Pontificum aliiſve monumentis. Enimvero, inquis, *Romanum Pontificem ſolius Petri eſſe ſucceſſorem, non vero Petri & Pauli, conſtanter clamant Pontifices & SS. Patres.* Solius Petri? *Solius*, inquis: & ne amplius dubitem, citas Anſelmum, ubi Pontificem vocat *Petri Apoſtoli ſucceſſorem*; citas Hieronymum, ubi vocat *ſucceſſorem Piſcatoris.* Similiter Synodum Tarraconenſem, Pium II, & Florentinum, quod definit Pontificem Romanum ſucceſſorem eſſe B. Petri. Sed nondum video vocem *ſolius*, quæ ſit excluſiva Pauli. Sufficit, inquis, *nullam factam eſſe mentionem Pauli*, ut cenſeatur Pontifex non eſſe ejus ſucceſſor, *quia alioquin definitio* Florentini *foret manca.* Reverende Pater Profeſſor, eſtne definitio Apoſtoli manca, quando definit *fidem eſſe quæ juſtificat?* Rectene hinc inferunt cum magiſtro ſuo Lutherani, *fidem ſolam* juſtificare, & *ſine operibus*; atque hoc debere ſubintelligi, *quia alioquin definitio Apoſtoli foret manca?* An itaque hæc potius ratiocinatio Tua *manca* non ſit, & an non magis *faveat Sedis Apoſtolicæ* & Catholicæ Eccleſiæ *hoſtibus*, quam mea aſſertio, judicent alii.

18 Num. 19, ſic proſequeris: *Ne vero propterea arguatur cum Hæreticis, aliiſque Sedis Apoſtolicæ hoſtibus, intendere & moliri Eccleſiaſticæ Monarchiæ everſionem, aut conſtituere Eccleſiam bicipitem; aſtute inauditam excogitavit limitationem;* id eſt, *intendit* quidem Papebrochius *cum hæreticis, & cum illis molitur Eccleſiaſticæ Monarchiæ everſionem aut conſtituere Eccleſiam bicipitem;*

Digitized by Google

ſed *ne* de hoc *arguatur*, *aſtute excogitavit limitationem inauditam.* Reverende Pater, de intentione non judicat Eccleſia. Tuum vero non erat, neque eſt ullius probe Chriſtiani & Religioſi, tam ſiniſtram imprimere ſuſpicionem, nullo nixam fundamento, imo contra claram & publicam profeſſionem meam, ipſo quem citas loco ex Propylæo Maji Conatu Chronico-Hiſtorico parte 1 fol.14 num.9, his verbis expreſſam.
„ Licet Romani Pontifices, ab annis pluri-
„ bus quam octingentis, in more habue-
„ rint, *Petri & Pauli auctoritatem* in iis
„ omnibus allegare, quæ faciunt ex Pon-
„ tificalis poteſtatis plenitudine: licet etiam
„ *Paulus* recte dici poſſit *Epiſcopus Roma-*
„ *nus* cum *Petro* fuiſſe, ſicuti erudite oſten-
„ dit Petrus de Marca in ſingulari Exerci-
„ tatione, *de ſingulari Primatu Petri*, nu-
„ per in lucem data; eorum tamen nomi-
„ na hic non compoſuimus: quia utriuſ-
„ que auctoritas non *ex æquo* (ſicuti re-
„ centior quidam ſomniavit, aut potius bla-
„ ſphemavit) neque eodem modo in eo-
„ rum ſucceſſores Romanos Pontifices flu-
„ xit: ſed *Epiſcopalis* quidem, ab utroque;
„ à *Petro* autem ſingulariter *Apoſtolica* con-
„ juncta cum prærogativa ſupremi Capi-
„ tis. Et hoc quidem jure divino penes unum
„ ſolum neceſſario ſtatui, Catholicorum
„ omnium eſt conſenſus.

19 An hoc tibi eſt *Eccleſiaſticæ Monarchiæ everſionem moliri*, aut *conſtituere Eccleſiam Bicipitem*? Ego vero non intelligo, quomodo quis clarius poſſit Eccleſiaſticam Monarchiam aſſerere, & negare Eccleſiam bicipitem, quam affirmando in ſolis Romanis Pontificibus eſſe *auctoritatem Apoſtolicam, conjunctam cum prærogativa ſupremi Capitis: & hoc quidem jure divino penes unum ſolum neceſſario ſtatui*: atque de hoc *eſſe Catholicorum omnium conſenſum*. Quænam autem ea limitatio eſt, quam ais eſſe inauditam? *Quod utriuſque*, inquis, ſcilicet Petri & Pauli *auctoritas non ex æquo*, *neque eodem modo in eorum ſucceſſores Romanos Pontifices fluxit, ſed Epiſcopalis quidem ab utroque, a Petro autem ſingulariter Apoſtolica conjuncta cum prærogativa Capitis.* Cur hic ſiſtis R. Pater? cur non proſequeris incitandis verbis pauculis, quæ immediatè ſequuntur, & Monarchiam Eccleſiæ tam dilucide aſſerunt, negantque Eccleſiam bicipitem; & quidem ex jure Divino, ſtatuente ut ratio Capitis ſit *penes unum ſolum*, idque conſtare *Catholicorum omnium conſenſu*?

20 Ad accuſationem de *limitatione inaudita* facilior mihi & brevior poſſet eſſe reſponſio, ſi dignatus fuiſſes ſignificare diſtinctius, quid in memorata *limitatione* appareret *inauditum.* Eſtne inauditum quod non *ex æquo*, ſive non æqualis auctoritas ſit Petri & Pauli, quæ in ſucceſſores profluxit? An quod dixerim, *non fluxiſſe eodem modo*? Primum inauditum eſſe non poteſt, utpote definitum ab Innocentio X, hæreſios damnante propoſitionem, quæ *omnimodam inter Petrum & Paulum æqualitatem* aſſerebat, *ſine ſubordinatione & ſubjectione S. Pauli ad S. Petrum, in poteſtate ſuprema & Regimine Univerſalis Eccleſiæ.* Neque inauditum eſſe potuit ſecundum; eſt enim inter Theologos receptiſſimum atque inprimis apud Te, quod Auctoritas Pauli, ſaltem non integre ad ſecuturos Epiſcopos devenerit, & ne ad Romanos quidem jure divino. Fuit quippe in poteſtate Petri, Paulum in Epiſcopatus Romani ſocietatem non admittere, ſed alio deſtinare, & imperio cogere ad erigendam alibi Cathedram, vel ſine ſtabili Sede ubique gentium prædicandum. Neque Apoſtolatus Pauli ad ſucceſſores derivatus eſt, ſed Epiſcopatus tantum. Petri autem, & Epiſcopatus, & Apoſtolica auctoritas, & Primatus Juriſdictio integra, & quidem jure divino, ad omnes & ſingulos Romanos Pontifices Petri ſucceſſores dimanavit.

21 Quod

Digitized by Google

21 Quod in Epiſcopalem, non Petri tantum, ſed etiam Pauli auctoritatem Pontifices ſucceſſerint, patet ex tot Patrum ſententiis, vocantium utrumque Apoſtolum Epiſcopum Romanum; Pontifices vero, utriuſque in ſedem ſeu Epiſcopatum, Succeſſores: Succeſſorem enim, uti in locum, ita & in auctoritatem Prædeceſſorum ſuccedere exploratum eſt. Ideo Gregorius VII Lib. 1 Epiſt. 34 ſcribens Remedio Epiſcopo: *Auctoritate*, inquit, *Principum Apoſtolorum Petri & Pauli fulti, quorum vice quamvis indigni fungimur.* Et nihil hodiedum Pontificibus familiaribus, quam præcipere vel ſtatuere aliquid auctoritate eorumdem Principum Apoſtolorum. Quid igitur in tota oratione mea vocaveris *limitationem inauditam*, non intelligo. Si etiam verba mea referens non prætermiſiſſes parenteſim hanc (*ſicut recentior quidam ſomniavit, aut potius blaſphemavit*) clarius patuiſſet, quantum non modo remotus ſim, ſed etiam abhorream à novitate Eccleſiæ Bicipitis, ſive ab aſſertione Paulum Petro adæquante, & conſequenter à novitate Eccleſiæ bicipitis. Verum qui malè agit, odit lucem, & quivis criminari certus, debet ubique veritati tenebras affundere, vel truncando, vel addendo, vel aliter immutando ſcripta adverſarii ſui, alioquin innocua, & nulli per ſe obnoxia cenſuræ.

22 Paragraphum, & me, (ut quidem gloriaris) argumento concludis *evidenti. Cum*, inquis, *Primatus & Eminentia ſuper omnes Eccleſias, ſeu prærogativa ſupremi Capitis, ſit jure Divino Sedi Romanæ annexa ... & cum aliunde Papebrochius aſſerat, Paulum cum Petro Romanum fuiſſe Epiſcopum, ſequitur evidenter, ex variis & peregrinis ipſius doctrinis, Paulum æque ac Petrum fuiſſe Eccleſiæ Caput; & quod utriuſque auctoritas ex æquo fluxerit in eorum Succeſſores Romanos Pontifices cum prærogativa ſupremi Capitis.* Reſpondeo, diſtinguendo aſſumptum: Primatus & Eminentia ſuper omnes Eccleſias, ſeu Prærogativa ſupremi Capitis, eſt juré Divino Sedi Romanæ annexa, in Epiſcopo ejus primario S. Petro, ejuſque ſucceſſoribus, admitto aſſumptum; eſt Sedi Romanæ annexa, in Epiſcopo ejus ſecundario S. Paulo, ejuſque ſucceſſoribus, in quantum præciſe ſucceſſores ſunt S. Pauli, nego & pernego, uti & negavi ſemper, etiam conſequens. Diſparitas manifeſtè fundatur in eo, quod Petrus Primatum Eccleſiæ diu ante à Chriſto acceperit, quam Romanam Cathedram erigeret, & antequam ex juſſione Divina conſtituerit, ut omnes ſui in eamdem Cathedram ſucceſſores ſimul heredes fierent auctoritatis Apoſtolicæ & Primatus. Atqui Paulus neque Primatum antea à Chriſto accepit, neque ſucceſſit Petro in Romanam Cathedram, ſed ab eo tantum in ſocium Epiſcopum, non æqualem, ſed ſubordinatum & ſubditum aſſumptus eſt; adeoque nullo jure, poterat ſibi Paulus, vivente Petro, Primatum arrogare: cumque Paulus ſimul cum Petro extinctus ſit, non potuit ejus Primatus, qui nullus erat, devolvi ad ſucceſſores.

23 Hæc non obſcure traduntur à Bellarmino L. 2 de Rom. Pontifice C. 12 dicente: *Quoniam S. Marcellus Papa in epiſtola ad Antiochenos ſcribit, Petrum Domino jubente veniſſe Romam; & S. Ambroſius in Oratione contra Auxentium, & Athanaſius in Apologia pro fuga ſua, dicunt, Petrum Chriſti juſſu Romæ Martyrium pertuliſſe; non eſt improbabile, Dominum etiam aperte juſſiſſe, ut Sedem ſuam Petrus ita figeret Romæ, ut Romanus Epiſcopus abſolute ei ſuccederet. Sed quidquid de hoc ſit, ſaltem iſta ratio ſucceſſionis non eſt ex prima inſtitutione Pontificatus, quæ in Evangelio legitur*, quando Petrus accepit à Chriſto Claves Regni cælorum, & univerſalem curam paſcendi oves; quia nullum illic legitur expreſſum præceptum inſtituendi Epiſcopatum Romanum; ne-

nedum ſtatutum illic reperitur, Petri in illam Cathedram ſucceſſores ſummum conſecuturos Pontificatum. An igitur in tota accuſatione tua, in graviſſimis cenſuris & invectivis, ſit vel mica veritatis aut æquitatis, an in citanda mea ſententia fidelitas; an in argumentis ratio; an ullius Patris aut Pontificis merito objecta auctoritas, utinam judicet, à te rurſus appellata, S. Sedes!

§. III. ACCUSATIO.

Papebrochius, contra communem Eccleſiæ ſenſum ſuſtinet cum Hæreticis, Primatum Eccleſiæ, ejuſque prærogativam ſupremi Capitis annecti Apoſtolatui Petri, non vero Cathedræ Romanæ.

RESPONSIO.

EQuidem ignoravi hactenus, R.P. Profeſſor, *hæreticos ſuſtinere, Primatum Eccleſiæ ejuſque prærogativam ſupremi Capitis annecti Apoſtolatui Petri*. Quapropter edoceri à te percupio, quinam illi ſint hæretici, & ubi id ſuſtineant? *Wickleffus*, inquis, *Calvinus, Lutherus, & eorum aſſeclæ, fingentes principium Eccleſiaſticæ Auctoritatis & Regiminis fundari in munere Apoſtolatus, inſanierunt nullum ſupremum in Eccleſia eſſe Caput ſeu Monarcham.* Reſpondeo, his verbis adeo non probari titulum, ut potius evertatur. In titulo enim ais, *Hæreticos ſuſtinere Primatum Eccleſiæ ejuſque prærogativam ſupremi Capitis annecti Apoſtolatui Petri*; in probatione autem aſſeris, *Hæreticos fingere, nullum ſupremum in Eccleſia eſſe Caput*. Quomodo autem *prærogativa ſupremi Capitis annectitur* alicui, ſi *nullum ſupremum Caput ſit*, nec ejus prærogativa agnoſcatur?

25 Wickleffus, Lutherus & Calvinus nullum poſt Chriſtum admiſerunt in Eccleſia Caput ſupremum; ſed omnes Apoſtolos ſtatuerunt æquales Petro, uti & Epiſcopos Romanis Pontificibus: à quo utroque errore alieniſſimum me eſſe, ex ſcriptis meis, & quidem ex pagina à te citata, manifeſtum eſt; ſed tam aſſueviſti me cum hæreticis componere, ut hæc comparatio vel ſomniantis calamo excidere debuerit. Deinde quomodo dicis, *ſuſtinere* me, *Eccleſiæ Primatum ejuſque prærogativam ſupremi Capitis annecti Apoſtolatui Petri, non vero Cathedræ Romanæ*? De *Apoſtolatu Petri*, non ago; ſed de *Apoſtolica auctoritate*: neque dico *annexam* huic *prærogativam ſupremi Capitis*; ſed *auctoritatem* illam *cum* hac *prærogativa conjunctam, fluere in Romanos Pontifices.*

26 Si *Apoſtolatui Petri*, & non *Romanæ Cathedræ*, *annexa* fuiſſet *prærogativa ſupremi Capitis*, recte ſequeretur quod mihi affingis, deſtrui *Eccleſiæ Monarchiam & ſupremi Capitis* in Petri ſucceſſoribus *prærogativam*. Cum enim Apoſtolatus Petri ad ſucceſſores non tranſierit, ſed tantum Apoſtolica auctoritas; evidens eſt quod in ſententia, quam per calumniam mihi tribuis, nec prærogativa ſupremi Capitis, utpote *Apoſtolatui annexa*, in ſubſequentes Romanos Epiſcopos profluere potuiſſet. Vide Laurentium Beyerlinck, in Theatro Vitæ humanæ titulo *Apoſtolus*: *Communis*, inquit, *uſus vocis iſtius eſt, ut accipiatur tantum pro primis illis Evangelii legatis, quos miſit Chriſtus ad prædicandum*

Digitized by Google

dum omni creaturæ, & teſtificandum, quod ipſe eſſet judex vivorum & mortuorum, teſteſque eſſent reſurrectionis ipſius. Matth. 28, *Marci* 16, *Act. cap.* 1 & 10. Robertus Cameracenſis ad *officium Apoſtoli* requirit prætetea,ex D. Thoma ſup, 1 Cor. Cap. 12 lect. 3, *poteſtatem faciendi miracula.* Benedictus Juſtinianus, in Epiſtolas Pauli diſp. 10 pag. 40, ad Apoſtolatum cum communi requirit poteſtatem *ſcribendi libros canonicos,* ſeu libros qui ſint Scriptura ſacra. Atqui hæc omnia Petri ſucceſſoribus convenire nemo dixerit. Quapropter, ſi Prærogativam ſupremi Eccleſiæ Capitis docuiſſem *annexam eſſe Apoſtolatui Petri*, quod mihi adſcribis, haberi merito potuiſſem prærogativæ illius in Petri ſucceſſoribus deſtructor.

27 Admitto itaque in omnibus Romanis Pontificibus, licet non Apoſtolatum jam deſcriptum, tamen Apoſtolicam Petri auctoritatem, in hoc conſiſtentem, quod poſſint fidem ubique gentium jure ſuo prædicare, ubique novas Eccleſias inſtituere, inſtitutas confirmare, collapſas erigere, errantes ad rectum veritatis tramitem revocare, ferre leges, judicia exercere, controverſias dirimere, dogmata infallibili judicio definire, ſuprema in omnes poteſtate Eccleſiam adminiſtrare univerſam. Si uſus tantum fuiſſes voce *conjungi*, quam adhibui, & non ſubſtituiſſes *annexti*, eatenus non patuiſſet locus calumniæ; verum enim eſt quod prærogativa ſupremi Capitis *conjuncta*, ſive ſimul, in Petro fuerit cum Apoſtolatu; unde tamen non ſequitur quod cum Petro extincta ſit, ſicut ſequeretur ſi *Apoſtolatui Petri* fuiſſet *annexa*. Quam multa in quolibet homine conjuncta ſunt, quæ non invicem annexa! Vitia & virtutes conjuncta ſæpe ſunt, ſive ſimul exiſtunt in eodem ſubjecto; ſuntne propterea virtutes vitiis, aut vitia virtutibus *annexa*? Annexio quælibet unionem ſignificat, non conjunctio; neque magis ſequitur; Sunt conjuncta, ergo ſunt annexa: quam ſequatur; Sunt animalia, ergo ſunt homines: tam enim conjunctio genus eſt reſpectu unionis, quam animal reſpectu hominis. Denique innumeris ſi opus foret exemplis, tum in Theologia tum in Philoſophia, tum in Jure civili & canonico, convincere te poſſem de latiſſimo inter utramque vocem diſcrimine; ſed cum veritate non poſſes, ubique ad fraudes confugere debuiſti, ut criminationem adornares.

28 Deinde ubinam dico, quod *Primatus Eccleſiæ non ſit annexus Cathedræ Romanæ*? Ibi, inquis, ubi *Novaturiens Papebrochius dogmatizat, Romanos Pontifices Petri & Pauli eſſe ſucceſſores, & utriuſque Epiſcopalem in illos influere auctoritatem, à Petro autem ſingulariter Apoſtolicam, conjunctam cum prærogativa ſupremi Capitis.* R.P. Profeſſor, nondum video ſequi quod promittebas. Loco à te citato exponebam primo, quid Romani Pontifices haberent cum utroque Apoſtolorum Principe commune, Epiſcopatum videlicet Romanum; inde gradum faciebam ad id quod haberent commune cum ſolo Petro, ſive quid *ſingulariter* per *Petrum in eos influeret*, atque hoc certum eſt eſſe *Apoſtolicam auctoritatem, conjunctam cum prærogativa ſupremi Capitis.* Ne autem criminari aut hallucinari pergas in voce *conjunctam*, hæc apud me unionem ſeu annexionem non importat. Sed mere adhibetur, ut ſolet uſu receptiſſimo. pro conjunctione, &; ut ſenſus ſit, *utriuſque Epiſcopalem in illos influere auctoritatem, à Petro autem ſingulariter Apoſtolicam & prærogativam ſupremi Capitis*, ſive *una cum prærogativa ſupremi Capitis.* Quænam hic *ſchiſmatica & blaſphema dogmata*, in quæ an prolapſus non ſim, judicium appellas Apoſtolicæ Sedis? *Revera*, inquis, *ſi munus Apoſtolicum annexam habeat prærogativam ſupremi Capitis Eccleſiæ; tot fuerint ſuprema Capita, ac totius Eccleſiæ Rectores, quot fuerunt Apo-*

 ſtoli:

Digitized by Google

ſtoli: & omnes qui in eorum locum ſucceſſerint, eâdem prærogativâ gaudebunt: quæ ſunt portentoſa commenta, in Dei Eccleſia inaudita, ac prorſus ſchiſmatica. Ego vero rurſus queror de infidelitate tua, mox etiam de falſo ſeu dogmate ſeu ſuppoſito te convicturus.

29 Cur *munus Apoſtolicum*, tamquam ſi utraque vox mea eſſet, charactere diſtincto exprimis. De munere Apoſtolico locutus non ſum, ſed de *Apoſtolica auctoritate*, quæ rurſus multum differunt. Nam munus Apoſtolicum, idem eſt quod Apoſtolatus; cumque Apoſtolatus ad ſucceſſores Epiſcopos non tranſierit, non tranſiiſſet etiam ſupremi Capitis prærogativa, ſi hæc Apoſtolatui, vel muneri Apoſtolico fuiſſet *annexa*. Sed tum *munus*, tum *annexio*, mihi affiicta ſunt; quibus ſublatis, nihil ex tota ſententia mea elici poteſt, quod in Theologia ſana & maxime orthodoxa receptiſſimum non ſit. Cum Benedicto Juſtiniano, de Apoſtolatu diſp. 1 cap. 10, deteſtor *hæreticos*, qui *ferre non poſſunt Romanum Pontificem, Apoſtoli Petri ſucceſſorem appellari*, & Apoſtolica præditum auctoritate; *atque idcirco neminem ſimpliciter putant eſſe Apoſtolorum ſucceſſorem, qui non ſit idem Apoſtolus.*

30 Vindicato abunde dogmate meo, tuum modo contemplemur. *Si munus*, inquis, *Apoſtolicum annexam habeat prærogativam ſupremi Eccleſiæ Capitis, tot fuerint ſuprema Capita, ac totius Eccleſiæ Rectores, quot fuerunt Apoſtoli, & omnes qui in eorum locum ſucceſſerint, eâdem prærogativâ gaudebunt.* Succeſſerunt autem in Apoſtolorum locum Epiſcopi, ſed valde limitate, ut docetur communiter; adeoque in illa ſententia, omnes Epiſcopi eâdem prærogativâ gaudebunt, ſive erunt ſuprema Capita ac totius Eccleſiæ Rectores. Verùm, P. Profeſſor, ut hæc concluſio legitima ſit, ſupponere debes, quod, ſicut poteſtas Petri fuit ordinaria, etiam aliorum Apoſtolorum ordinaria fuerit; nam extraordinaria non tranſit ad ſucceſſores. Deinde ſupponere debes, quod poteſtas ea, ſeu auctoritas adæquate ad ſucceſſores derivetur; nam ſi derivetur inadæquate tantum, ſive ſecundum aliqua, quomodo inferre poteris derivari prærogativam ſupremi Capitis & totius Eccleſiæ Regimen? Noſti enim, apud omnes dialecticos nullam eſſe argumentationem à propoſitione particulari affirmativa ad ſingularem. Exempli gratia, nemo admittet valere hanc conſequentiam: Aliquis homo eſt albus: ergo Petrus eſt albus. Non minus certum eſt, ſequelam hanc nullam fore: Omnes Epiſcopi ſunt ſucceſſores Apoſtolorum in aliquibus, ergo ſi Apoſtoli omnes fuerint præditi prærogativa ſupremi Capitis, etiam omnes Epiſcopi eâdem prærogativâ potiuntur.

31 Cum autem ſupponendum ſit, Philoſophiæ & Theologiæ Profeſſorem emeritum argumentari non velle, niſi legitime; ſupponere judicandus es, R. Pater, quod omnis Apoſtolorum auctoritas pervenerit ad eorum ſucceſſores Epiſcopos, adeoque Apoſtolorum juriſdictio omnis fuerit ordinaria; conſequens inde ſit, quod in Paternitatis Tuæ ſententia, jam Epiſcopi omnes diſtributive accepti, ſeu ſinguli, habeant abſolute omnem auctoritatem, quam habuerunt Apoſtoli præter Petrum; adeoque jure ſuo ubique terrarum Euangelium prædicare poſſint, ubique adminiſtrare Sacramenta, novos Epiſcopatus condere; ubique excommunicare, ferre leges, & auctoritatem ſibi Apoſtolicam paſſim vindicare: quę quantum à communi Eccleſiæ ſenſu, à ſana Theologia, & veritate catholica remota ſint, nemo Theologus non videt.

32 Rectius Nicolaus Cœffeteau, Sacræ Monarchiæ pag. 329; *Apoſtolorum auctoritas nullis erat definita Sedibus, ſed longe lateque ſe per totum orbem, & ad omnium gentium fundebat populos: at intra certos cancellos cohibetur*

Digitized by Google

hibetur Epiſcoporum poteſtas, ſuoſque terminos habet, extra quos ei vagari non liceat; namque uſu, etiam jam ab initio naſcentis Eccleſiæ, receptum eſt, ut certis Eccleſiis ſinguli Epiſcopi præficiantur. Et pag. 343 *Procul dubio diſtinctæ res ſunt Apoſtolatus & Epiſcopatus. Præterea, immediate mitti à Chriſto, Chriſto etiam convixiſſe, de eſſentia eſt Apoſtolatus; eſſe vero de eſſentia Epiſcopatus nemo prudens pronuntiarit. Rurſus Apoſtoli Epiſcopatum ſucceſſoribus ſuis tradiderunt; ſed ad eos Apoſtolatum non tranſmiſerunt.* Unde evidenter infero primo: Ergo, etiamſi Primatus Eccleſiæ annexus fuiſſet Apoſtolatui, & Epiſcopi ſint Apoſtolorum ſucceſſores, non propterea ad eos deveniſſet Primatus; cum Apoſtolatus ipſe ad eos tranſmiſſus non ſit; ſed ſolum Epiſcopatus, atque ex hoc vocentur Apoſtolorum ſucceſſores. Infero ſecundo: Ergo, Patern. veſtra, ſupponendo quod Apoſtolatus ad Epiſcopos tranſierit, poteſtatem eis tribuit, quam nullus in eis Catholicus admittere poteſt, & Sedes Apoſtolica uſurpari non pateretur. De tali itaque opinione tua operæ pretium foret Sedem Apoſtolicam conſulere. Quomodo eam in fide tutam eſſe probaturus ſis, aveo intelligere.

33 Diſce etiam diſparitatem inter Apoſtolatum & Apoſtolicam auctoritatem: & quando accuſare vis, noli confundere quæ inter ſe plurimum differunt; noli attribuere mihi voces à me nunquam adhibitas; multo magis abſtine à ſententiis mihi affingendis, quas noſti ex ipſa pagina accuſata, eſſe à ſenſu meo non tantum remotas, ſed ei etiam directe contradictorias: denique noli ea verba omittere, quæ innocentiam & ſanam doctrinam meam clariſſime demonſtrant, ut ſunt ea, quæ immediate ſequuntur: *A Petro autem in Romanos Pontifices ſingulariter fluxit auctoritas Apoſtolica, conjuncta cum prærogativa ſupremi Capitis. Et hoc quidem jure divino penes unum ſolum neceſſario ſtatui, Catholicorum omnium eſt conſenſus.*

§. IV. ACCUSATIO.

Papebrochius, ut imperitis imponat. Paulum cum Petro Romanum fuiſſe Epiſcopum, fingit plures unius Eccleſiæ fuiſſe Epiſcopos, uſque ad Nicæni Concilii tempora.

RESPONSIO.

NOn *impoſuiſſe* me, vocando Paulum cum Petro Epiſcopum Romanum, patet ex tribus ſuperioribus paragraphis. Si impoſtura foret, non foret mea; ſed Cardinalis Bellarmini, aliorumque quos retuli graviſſimorum auctorum, ſanctorum Patrum & Pontificum, quorum clariſſima verba retuli & ſecutus ſum. Quis autem, R. Pater, te conſtituit non meum ſolummodo, ſed omnium etiam illorum judicem, ut tanta auctoritate fultam ſententiam ablegare audeas inter *impoſturas*? Neque *fingo plures unius Eccleſiæ Epiſcopos uſque ad Nicæni Concilii tempora*, neque abſolute aſſero quod plures uſque ad illa tempora unius Eccleſiæ Epiſcopi fuerint; ſed tantum, quod *videantur* fuiſſe. Rationes protuli tres præcipue. Prima erat, quod Petrus plures pro Urbe Ro-

Roma ordinaverit Epiſcopos. Secunda, quod Paulus Actorum 20 plures ſimul alloquatur Epiſcopos Epheſinos. Tertia, quod Nicænus Canon, juxta Ruffini ex Græco in Latinum interpretationem, videatur conſuetudinem illam abrogare.

35 Ad primum reſpondes. „*De tribus* „*Epiſcopis à S. Petro pro urbe Roma ordina-* „*tis &c.* pro nunc oppono hæc pauca ver- „ba Illuſtriſſimi Domini à Schelſtraten, „Antiquitatis illuſtratæ diſſertatione 3 „Cap. 2. *Nec Linus, nec Cletus, vivente Pe-* „*tro, Pontificatum obtinuere.* „Hæc ſcilicet auctoritas ſola, ſine ulla ratione, ad me convincendum cenſeri debet abunde ſufficiens. Si de ſummo *Pontificatu* ſive univerſalis Eccleſiæ Regimine ſermo ſit; ultro aſſentior Schelſtratio, *nec Linum*; *nec Cletum*, *vivente Petro, Pontificatum obtinuiſſe:* nego autem, ſi de Epiſcopatu particulari in urbe Roma intelligatur. Et quidem Lino & Cleto addo Clementem, quem ea intentione à Petro ordinatum exiſtimo, ut in ſupremum Pontificatum ſuccederet. Eſto enim Clementis ad Jacobum Epiſtola, ubi poſtremum aſſeritur, ſit ſuppoſititia, non tamen probatur, non fuiſſe ea opinio antiquorum. etiam ante illam fictionem, maxime ſi prima pars antiquiſſimi Catalogi apud Henſchenium & Schelſtratium, fuit conſcripta tempore Anteri Papæ, id eſt paulo poſt annum 230.

36 Neque Schelſtratius debet præferri Venerabili Bedæ, cujus hæc ſunt formalia verba lib. 2 Hiſt. Angl. cap. 4: *Succeſſit Auguſtino in Epiſcopatum* (Cantuarienſem) *Laurentius: quem ipſe idcirco vivens ordinaverat, ne ſe defuncto ſtatus Eccleſiæ tam rudis, vel ad horam Paſtore deſtitutus, vacillare inciperet. In quo & exemplum ſequebatur primi Paſtoris Eccleſiæ, qui fundatâ Roma Eccleſiâ Chriſti, Clementem ſibi adjutorem Euangelizandi, ſimul & ſucceſſorem conſecraſſe perhibetur.* Quia vero multo major & gravior Petro fuit ratio, ſic proſpiciendi Romanæ eccleſiæ; dixi parte 2 Conatus pag. 1 num. 1, quod *initio naſcentis Eccleſiæ, primus Romanus Pontifex Petrus non incongruum, imo neceſſarium duxit, plures pro ſola urbe Roma conſecrare Epiſcopos, qui ipſo vivente, ſed ad prædicationem Euangelii diutius abſuturo, Epiſcopalia obirent munia intra extraque urbem, mortuo autem ſibi ſuccederent, accedente tamen novo Cleri Romani populique conſenſu*: & hæc ultima verba patet adjeciſſe me, ut & electionis libertati, & Primatui Electi expreſſius conſulerem.

37 Schelſtratio autem oppono præterea Cardinalem Bellarminum, & antiquiores complures ab hoc citatos lib. 2 de Romano Pontifice Cap. 8: *Etſi* Petrus, inquit, *Romæ Sedem ſuam fixerat, tamen ſæpiſſime aberat, cum oporteret eum in variis locis Eccleſias conſtituere, ut Epiphanius annotavit hæreſi* 27; *nam propterea Petrus aſſumpſit ſibi in coadjutores Linum & Cletum, qui in abſentia ſua Romæ Epiſcopalia munera obirent.* Eodem lib. Cap. 5: *Apoſtolus Petrus, paſſione ſua imminente, beato Clementi Sedem Epiſcopalem reliquit. Id teſtantur graviſſimi Auctores, Tertullianus de Præſcriptionibus; Hieronymus lib.* 1 *in Iovinianum, & in Caput* 52 *Iſaiæ; Ruffinus Præfatione Recognitionum & invectiva in Hieronymum; Ioannes III Papa in Epiſtola ad Epiſcopos Germaniæ; & præterea Clemens ipſe lib.* 7 *Conſtitutionum Apoſtol. Cap.* 37; *Anacletus Epiſtola* 1; *Alexander epiſt.* 1; *& Damaſus in vita Petri. Ceterum Petro mortuo Clemens in Sede Apoſtolica ſedere noluit, donec vixerunt Linus & Cletus, qui ipſius B. Petri adjutores in Epiſcopali officio fuerant.* Hactenus Bellarminus. Satiſne hæc ut opponantur unius Schelſtratii auctoritati?

38 Quid ſi autem ipſe Schelſtratius contra ſe fateatur ſententiam meam eſſe communiſſimam, ei ſuffragari *Cardinalem Baronium, Binium, & pleroſque peritos?*

Schel-

Digitized by Google

Schelſtratium itaque audiamus, Antiquitatis illuſtratæ parte 2, Diſſertatione 3 cap.2 num.254: „ Plerique eorum ſuſtinent, Linum & Cletum à S.Petro ante Clementem fuiſſe electos Vicarios, aut Chorepiſcopos. Ita indicaverat S.Epiphanius hæreſi 27: & tamquam veterum traditionem ſtatim uſurpaverat auctor præfationis ad libros Recognitionum, Ruffino attributæ: *Quod Linus & Cletus fuerint quidem ante Clementem Epiſcopi in urbe Roma, ſed ſuperſtite Petro.* Idem, Auctor Pontificalis in Petro: *Hic ordinavit duos Epiſcopos Linum & Cletum, qui præſentialiter omne miniſterium Sacerdotale in urbe Roma populo, vel ad ſe venientibus exhiberent.* Idem plane, Chronicon Guilielmi de Nangis: *Ceſſit Clemens Lino & Cleto, qui ante eum ſcribuntur, eo quod ab ipſo Principe Apoſtolorum fuerant ad Sacerdotale Miniſterium habendum Epiſcopi ordinati.* Idem demum, Albertus Stadenſis in Chronico per Patricium Junium relato: Clemens, *quamvis à Beato Petro eſſet electus, tamen coëgit Linum & Cletum ante ſe Pontificari.* Et ſic quoque Cardinales Baronius & Bellarminus, quos cum Binio ſecuti ſunt plerique periti, idque moti eo fundamento, quod attingit Chronicon Epiſcoporum Metenſium, relatum à Chriſtiano Lupo in cap.32 Tertulliani: ſcribit tempus Lini & Cleti incurrere in Petri Epiſcopatum, & addit: *Niſi tempora Pontificatus Lini atque Cleti, ſub ſpatio Præſulatus B.Petri comprehenderis; non ſibi conſonè reſpondebunt anni Pontificum Romanorum annis Imperatorum* „. Ad quæ hic aliud non reſpondet Schelſtratius, quam *Vicariatum hunc graviſſimis difficultatibus obnoxium, & ob plures rationes à ſe rejectum eſſe.* Nobis vero nulla apparet difficultas, quæ commodè non ſolvatur. Experire, Reverende Pater, ſi lubet.

39 Ad ſecundam probationem de Epiſcopis Epheſinis ſic reſpondes num.28: *Non minus infeliciter & ignoranter ex Actor.20 num.28 probare molitur Papebrochius, unius ejuſdemque Eccleſiæ Epiſcoporum pluralitatem.* Locus Actorum eſt, ubi Paulus Epheſios alloquens, dicit: *Attendite vobis & univerſo gregi, in quo vos Spiritus ſanctus poſuit Epiſcopos regere Eccleſiam Dei.* Pro quorum verborum interpretatione remittis me ad Raynaudum, qui citans Benedictum Juſtinianum, Eſtium & Cornelium à Lapide, ait, *Apoſtolum per Epiſcopos deſignare Sacerdotes.* Quod mox probare niteris ex Capitis titulo, in quo nulla mentio fit de Epiſcopis; ſed dicitur, quod *Paulus advocatos ex Epheſo Presbyteros exhortatur, ut vigilantes ſint in regenda Eccleſia.* Tum tibi ipſe jus dicens; ſic concludis: *Quæ ſufficiunt ad confundendum Papebrochium, cum non niſi ex Petro de Marca, Auctore Eccleſiæ bicipitis, Marco Antonio de Dominis, & ſimilibus damnatis Auctoribus, allatum Apoſtoli locum interpretando argutetur.*

40 Reverende P. Profeſſor, hanc accepi ab omnibus paſſim S.Scripturæ interpretibus receptam regulam, verba S.Scripturæ accipienda eſſe in ſenſu proprio, plano & magis obvio, niſi ex eo abſoni quidpiam inferri poſſet, quod in caſu hic controverſo non poſſe inferri, patet ex iis quæ de pluralitate Epiſcoporum in una civitate hactenus diſſeruimus, & mox ſequentur. Nomen Epiſcopi in primitiva Eccleſia uſurpatum fuiſſe ſignificatione magis ampla, ut complecteretur etiam Presbyteros, non inficior; uti & nomen Presbyteri acceptum, non pro ſecundi tantum, ſed pro primi quoque Ordinis Sacerdotibus ſeu Epiſcopis. Verum quidni in ſtricta ſignificatione accipiamus voces, ubi latiorem non ſuadent circumſtantiæ? Ais titulum Capitis meminiſſe Presbyterorum, non autem Epiſcoporum. Quid inde? Ideone de Epiſcopis

Digitized by Google

on agitur in textu? Titulus non debet re-
erre diſtinctè ſingulos gradus eorum qui
extu comprehenduntur. Sub termino ge-
erali Presbyterorum, qui numerum longe
majorem conficiebant, complectitur au-
ctor tituli, etiam Epiſcopos, qui pauci ad-
rant. Sic cum in textu verſu 17 dicitur:
Paulus *à Mileto mittens Epheſum, vocavit
Majores natu Eccleſiæ*; intellexit Epiſcopos
& Presbyteros teſte Eſtio; quem perperam
mihi objicis, tamquam ſi ſolos Presbyteros
ntelligeret. Utriuſque Ordinis Sacerdotes
hic admittit etiam à Lapide, quamvis cum
Eſtio putet non ſolius Civitatis Epheſinæ,
ed aliarum etiam Aſiæ civitatum Epiſcopos
deſignari.

41 Tu autem, Reverende Pater, mor-
dicus ſuſtines, ſolos deſignari Presbyteros;
meque tum ex Titulo, qui neque Scriptura
ſacra eſt, neque mihi contradicit; tum
ex trium aut quatuor recentiorum explica-
tione, ſtatuis *confundendum*. Confuſionem
i merear, non ſubterfugio; ſed memineris
quam contra argumenta negativa invehi ſo-
leas. Atqui hic argumentum negativum
eſt, petitum à titulo Capitis, non faciente
explicitam mentionem Epiſcoporum. Quid
ſi autem etiam demonſtrem, locum illum
de Epiſcopis ſtrictè dictis & ut modo lo-
quimur, intelligi communiter à Doctori-
bus & Epiſcopis, atque ab ipſa Sede Apo-
ſtolica; deberemne adhuc obrui *confuſione*?
Hoc me nunquam demonſtraturum tam
confidenter aſſeris, ut certus ſis, me *non niſi
ex Petro de Marca, Auctore Eccleſiæ bicipitis,
Marco Antonio de Dominis & ſimilibus dam-
natis Auctoribus, allatum Apoſtoli locum in-
terpretando, argutari* poſſe. Quæro igitur
an omnes Concilii Tridentini Patres ſint
damnati, aut ejuſdem farinæ cum *Marco
Antonio de Dominis hæretico, auctore bicipi-
tis Eccleſiæ, & ſimilibus*? Atqui Concilium
Tridentinum diſertè locum illum Apoſtoli
ex Actorum 20 capite interpretatur de Epi-
ſcopis, prout vox hæc hodie in uſu eſt. In-
ſpiciatur tantummodo Concilii illius Seſſio
23, capite 4 de Sacramento Ordinis, ubi
ſic definitur: *Sacro-ſancta Synodus declarat,
præter ceteros Eccleſiaſticos gradus, Epiſco-
pos, qui in Apoſtolorum locum ſucceſſerunt, ad
hunc Hierarchicum ordinem præcipue pertine-
re, &* POSITOS, *ſicut idem Apoſtolus ait*, à
SPIRITU SANCTO REGERE ECCLESIAM
DEI, *eoſque Presbyteris ſuperiores eſſe, ac
Sacramentum Confirmationis conferre*. In
margine notatur, *Actor.* 20; atque inde
verba deſumpta eſſe, per ſe evidens eſt. Un-
denam autem communem Eccleſiæ ſenſum
certius diſcas quam ex Concilio œcume-
nico?

42 Alia nunc ſupereſt quæſtio, an Epi-
ſcopi, quos Apoſtolus alloquitur, fuerint
civitatis Epheſinæ tantum, an totius Aſiæ.
Reſpondet Eſtius, quod *Apoſtolus mittens
Epheſum, quæ erat Metropolis Aſiæ, juſſerit
vocari Epiſcopos ſingularum Urbium, ut ad ſe
venirent*. Hoc quidem Eſtii effugium eſt, ut
non cogatur admittere plures ejuſdem civi-
tatis Epheſinæ Epiſcopos; verum ſi atten-
tius conſideretur textus Scripturæ, nihil
ejuſmodi apparebit; ſed potius convocatos
tantum eſſe Epheſinos; cumque inter hos
quoſdam vocet Apoſtolus *Epiſcopos* veros,
& Presbyteris majores, ut interpretatur
Tridentinum; ſequitur plures fuiſſe Eccle-
ſiæ Epheſinæ Antiſtites. Repetamus Scri-
pturæ verba: Paulus *à Mileto mittens Ephe-
ſum vocavit Majores natu Eccleſiæ*; nempe
Epheſinæ, non ait *Eccleſiarum*. Neque ex
eo quod Epheſus Metropolis modo ſit, ſe-
quitur fuiſſe ab illo tempore; &, ſi fuiſſet,
nondum foret evidens, vocatos eſſe omnes
illius regionis Epiſcopos.

43 Reſtat verbum de Canone 8 Conci-
lii Nicæni, quem adeo non favere mihi &
Petro de Marca dicis, ut [illegible]ius adverſetur.
Adverſitatem non video; fateor tamen Ca-
nonem illum, ut inter 20 vulgatos Latine
paſſim

Digitized by Google

paſſim legitur, ſic conceptum, ut videatur poſitus ex occaſione Novatianorum Epiſcoporum pœnitentium, quos cum ad Eccleſiam redeuntes ſtatuiſſet Synodus *honorem Presbyterii poſſidere*; mox addit, *niſi forte placuiſſet Epiſcopo*, Catholice inſtituto, *nominis eum honore cenſeri. Si vero hoc ei minime placuerit, providebit ei aut Chorepiſcopatus aut Presbyterii locum, ne in una civitate duo Epiſcopi probentur exiſtere.* Sed qui Schelſtratium allegas, Pater Rev. potuiſti apud eum legere in libro, quem edidit primum ſub titulo *Antiquitas illuſtrata* an. 1678 parte 2 num. 166: Canones illos Nicenos Latinitate donatos fuiſſe à Dionyſio Exiguo, centum & amplius annis juniore, nec tam perito Græcæ linguæ quam fueris Rufinus, eoſdem Canones haud paulo clarius interpretatus; Græcum autem & originarium eorumdem contextum adhuc requiri, unde definiatur, rectene Rufinus veluti Canonem, à priori diſtinctum poſuerit, *Ne in una civitate duo Epiſcopi ſint.* Cum autem, præter ſolius Raynaudi auctoritatem, nihil adverſus me & Petrum de Marca proferas, non eſt cur me defendam operoſius. Nam quidquid contra Illuſtriſſimum auctorem illum debaccheris; aio, non minori apud omnes antiquitatum notitia inſtructum cenſeri quam Raynaudum. Sed de Marca pluribus ſequenti paragrapho.

44 Denique quod legitima Eccleſiæ auctoritate plures aliquando fuerint ejuſdem civitatis Antiſtites, confirmat Cardinalis Baronius apud Eximium P. Chriſtianum Lupum in Notis ad Tertull. capite 32 pag. „ 524: Ad hæc, inquit, ſcribit in ſuis Annali- „ bus D. Cardinalis Cæſar Baronius: *legimus* „ *apud Clementis Conſtitutiones, quibus in-* „ *terdum uſi ſunt viri ſanctiſſimi, nec non* „ *eruditiſſimi, Eccleſia Antiochena à Petro* „ *Euodium, Ignatium vero à Paulo eſſe crea-* „ *tos Epiſcopos: nec ſane unum poſt alium, ut* „ *de cateris ibi dicitur, ſed ſimul. Quod tunc* „ *quidem factum ibi videtur, quod diſſenſio* „ *inter fideles qui ex circumciſione, & eos qui* „ *ex gentibus ad fidem venerant, eſſet concita-* „ *ta; quocirca quamdiu illa perduravit, illud* „ *remedium fuiſſe adhibitum, ut uterque ſe-* „ *deret, alterque eorum praeſſet eis, qui ex* „ *Gentibus ad Eccleſiam veniſſent. Verum eo* „ *tandem ſublato diſtinctionis pariete, ſub uno* „ *eodemque Paſtore utrâque collectâ Eccleſiâ,* „ *non amplius duobus, ſed uno tantum fuit opus* „ *Epiſcopo.* Quod (pergit Lupus) an ſubſi- „ ſtat ignoro „.

45 Neque ego tamquam certum affirmo; ſed, quid, ſalvo meliori, *videatur*, tamquam veriſimile, propono, ſapientum trutina diſcutiendum. Hoc exploratum eſt, ob nimiam diœceſium amplitudinem ordinatos multo tempore fuiſſe *Chorepiſcopos*; non ἀπὸ τοῦ χόρου *choro*, ſed χώρου *regione* dictos, quaſi *Epiſcopos regionarios*, de quibus multa erudite Cangius in Gloſſario. Atque iſto modo etiam nunc Romæ, præter ſummum Pontificem, ſunt alii duo Epiſcopi, unus dictus *Vicarius*, qui pro Papa exercet omnia Ordinarii munia in urbe, tamquam in Epiſcopatu Romano; alter *Vices gerens*: qui & ipſe Epiſcopalia obit, Ordines ſacros confert, Reliquias approbat; ipſi Vicario, qui ſub Pio IV cœpit ex Cardinalibus ſumi, ſubordinatus. Et hic quidem nunc ordinari ſolet ad titulum alicujus in partibus infidelium deſolatæ Eccleſiæ: ſed primis decem aut duodecim ſeculis id in uſu fuiſſe haud quaquam reperi; adeoque ſic ordinatus, cenſebatur ejus urbis Epiſcopus ſecundarius, ad cujus ſubſidium unice ordinabatur.

§. V. AC-

Digitized by Google

§. V. ACCVSATIO.

Papebrochius cum Marco Antonio de Dominis, & Auctore Eccleſiæ bicipitis, ex S. Epiphanio perversè intellecto, molitur probare, Paulum cum Petro Romanum fuiſſe Epiſcopum.

RESPONSIO.

QUid eſt homines importunis repetitionibus, non ad nauſeam tantum provocare; ſed quodammodo mactare; ſi hoc non eſt? Paucis tibi repeto, quod pro tribus aut quatuor Neotericis, quos mihi objicis, tot repoſuerim Patres, Romanos Pontifices, Cardinales, alioſque ſummæ auctoritatis Scriptores, ut tui cum his nulla ratione conferri mereantur. Quis igitur cenſuram hanc tuam non rideat iterum inculcatam, *unanimis omnium proborum Catholicorum conſenſus eſt, S. Epiphanium nequaquam intendiſſe aſſerere, Paulum cum Petro urbis Romæ fuiſſe Epiſcopum*? Nimis reſtrictum facis numerum proborum Catholicorum, dum tot tantoſque & ſanctiſſimos viros atque ipſum Epiphanium excludis; nam hæreſi 27 non tantum dixit: *Romæ primum omnium Petrus & Paulus fuerunt Apoſtoli, pariter & Epiſcopi*, quod recentiores aliqui torquendo explicant ita, ut ſignificentur tantum fuiſſe *Romæ Epiſcopi*, non autem *Epiſcopi Romani*; verum obſtruitur iſtud effugium verbis Epiphanii, ſequentibus ibid. *Vtcumque res habuerit, Romanorum Pontificum iſta eſt ſucceſſio: Petrus & Paulus, Linus* &c. Audis, Reverende Pater, *ſucceſſionem*, non ſolum *Pontificum* Romæ, ſed *Pontificum Romanorum*? Vocem Pontificis, uti paſſim in Horis Canonicis, accipio pro Epiſcopo, non pro ſupremo Eccleſiæ Capite.

47 Cum autem toties ingeras Marcum Antonium de Dominis, Archiepiſcopum Spalatenſem, Apoſtatam, quaſi ei conſentiam; reſpondeo, diſtinguendo: Conſentio in hoc præciſe, quod admittam Paulum fuiſſe cum Petro Epiſcopum Romanum, in quo etiam conſentientes habeo ſanctos Patres paſſim, Cardinalem Bellarminum, alioſque ſupra citatos, concedo: Conſentio illi, aſſerenti Paulum ita fuiſſe Epiſcopum Romanum, ut fuerit nullo modo ſubordinatus aut ſubjectus, ſed per omnia auctoritate æqualis Petro, atque illi æquales facio ceteros Apoſtolos; eamque auctoritatem univerſalem, Epiſcopalem & Apoſtolicam ad omnes Epiſcopos aſſero dimanaſſe, & ſimile quid admittendum in Presbyteris, nego. Ipſum Apoſtatam in ſua Republica lib. 2 cap. 5, loquentem audiamus: *Iam enim*, inquit, *probavi, omnibus Apoſtolis in ſolidum, in tota plenitudine poteſtatis, ſuccedere omnes Epiſcopos; & non minus ſuccedi plene reliquis Apoſtolis quam Petro in ſolidum; ſed Presbyteros etiam Apoſtolis ſuccedere vere & realiter, non ſimilitudine ſola*: Ibid. *Epiſcopos ſuccedere Apoſtolis in tota eſſentiali auctoritate prædicandi, & univerſaliter regendi Eccleſiam.* Atque ita, Eccleſia non biceps tantum eſſet, ſed tot capitum monſtrum, quot fuerunt Apoſtoli; & quot ſunt Epiſcopi, ſi non etiam quot Presbyteri.

48 Quid auctores bicipitis Eccleſiæ tradiderint, ipſum nomen bicipitis Eccleſiæ utcumque indicat; ut nempe Petrus & Paulus fuerint duo Eccleſiæ Capita, quorum ſingu-

la

Digitized by Google

la ſupremam & nullo modo alterius juriſdictioni ſubjectam poteſtatem haberent, Eccleſiam tum Romanam, tum Univerſalem gubernandi. Ab hoc errore, hæreſeos recte condemnato, tam remotus ſum, quam Bellarminus hæreticorum malleus, & tot Romani Pontifices, SS.Patres aliique, tum veteres, tum recentiores, ſupra citati. *Paulus*, inquis, *hoc tantum ſenſu dici poteſt Epiſcopus Romanus, quod in ſubeundis Romæ muneribus Epiſcopalibus fuerit Petri adjutor.* Jam ecce, R.Pater, locutionem tandem à te admiſſam, in quam tot paragraphis, tot invectivis & cenſuris declamaſti. Explicationem iſtam quidem, loco à te accuſato, non expreſſi, contentus locutione ſimplici, à tot Patribus, Pontificibus & Scholaſticis æque ſimpliciter adhibita. Vel igitur Pontificum, SS.Patrum, aliorumque Auctorum ſententiæ, quas pro me hoc Articulo adduxi, explicationem tuam patiuntur, vel non. Si illæ patiuntur, cur non patitur mea, iiſdem terminis concepta? Si illæ non patiuntur, ſed Romani Epiſcopi nomine plus aliquid intelligunt; dicito quid iſtud ſit, & quid amplius ex verbis meis valeat extundi. Plus, inquis, vult Papebrochius; nam aſſerit, *Paulum recte*, ſeu proprie *dici poſſe Epiſcopum Romanum cum Petro fuiſſe*. Reſpondeo, aſſeruiſſe me, quod *recte dici poſſit*; quod autem *poſſit dici proprie*, numquam aſſerui, aut cogitavi. Interpretatio hæc quidem tua eſt, R.Pater; ſed quam inepta, demonſtravi Art. 2 §. 1. Recte dicitur quidquid dicitur in ſacra Scriptura, quidquid in Conciliis œcumenicis, quidquid à Pontificibus & Patribus communiter; nemo tamen negare poteſt quin plurima, & quidem imprimis in ſacra Scriptura, dicantur non proprie. *Recte*, illic idem eſt, quod *Vere*: ſic dicit Chriſtus; *Caro mea vere eſt cibus, & ſanguis meus vere eſt potus: Ego ſum vitis vera.* Dicitne propterea carnem ſuam eſſe proprie cibum, ſe eſſe vitem proprie dictam? Utrumque quidem terminum, *vere & proprie*, uſurpat Petrus de Marca Archiepiſcopus Pariſienſis; ego tamen, quamvis diſſertationem ejus laudaverim, utpote ex profeſſo ſcriptam contra Bicipitis Eccleſiæ Auctores, ſponſorem ſeu vadem me præſtare nolui ſingulorum ab eo dictorum; ideo ſtudioſe prætermiſi vocem *proprie*, quia vulgari uſu, hoc ſaltem tempore, Paulus, Romanus Epiſcopus, proprie vocari non ſolet.

49 Multum quoque ſcandalizaris ex his duabus ſequentibus Petri de Marca propoſitionibus: *Ex æquo ſuper omnes Apoſtolos Eccleſiæ ſoliditas fundata eſt*: &, *Nulla itaque poteſt reperiri in Petro prærogativa, quod attinet ad Prædicationis vel Sacerdotii munus, nec etiam quoad poteſtatem Eccleſiarum inſtituendarum, nempe præficiendo illis Presbyteros & Epiſcopos, vel etiam in reos animadvertendo, monitionibus & cenſura divina.* Sed cur, R. Pater, omittis quod illic interjicitur, *Caput in Petro inter duodecim conſtitutum, ut Schiſmatis tolleretur occaſio*? Sic itaque Antiſtitem hunc interpretor, ut Apoſtoli omnes ex æquo acceperint Sacerdotii & Epiſcopatus characterem, præterea poteſtatem prædicandi ubique Euangelium, ubique adminiſtrandi Sacramenta, ubique erigendi Epiſcopatus, corripiendi & puniendi Epiſcopos; ita tamen, ut ſupremæ Petri directioni & juriſdictioni obnoxii ipſi quoque Apoſtoli eſſent, poſſet ab eorum ſententia ad eum appellari, atque ipſi à Petro poſſent huc illuc mitti, &, ubi opus foret, etiam adigi præcepto. Si aliter explicari Marca voluerit, ab eo recedo; ſic etiam in Paralipomenis ad Conatum pag. 32 eum interpretor, ut velit, *Supremi judicii infallibilitatem à Sede Romana peti.* Quam ob cauſam litem à Pat. Veſtra non expecto: ſi intentent alii, reſpondebo ut ad quæſtionem præcedentem.

50 Interea eum appellare non deſinis *Auctorem malæ notæ, utpote damnatum ab Eccleſia.* Itaque, ex Eruditiſſimi totaque Gallia

Digitized by Google

celeberrimi Stephani Baluzii Præfatione,intellige, quo impulſore ſcriptum,& quomodo acceptum Romæ opuſculum iſtud ſit, de quo præter Patern. Tuam hactenus queri auditus eſt nemo. *Opuſculum*, inquit, De ſingulari Primatu Petri, *ſcriptum eſt occaſione graviſſimæ quæſtionis, de duplici Capite in Eccleſia; quæ anno 1647 mota eſt in Gallia; pleriſque unicum tantum Caput, videlicet Petrum, in ea conſtituentibus; quibuſdam vero cenſentibus, Paulum quoque Eccleſiæ Caput cum Petro fuiſſe. Cum hæc quæſtio diſtraheret in partes ingenia eruditorum, Innocentius Papa X à Marca impetravit Exercitationem illam, quam is ſcripſit Barcinonæ v Kalendas Iunias. Ea porro ſic placuit Innocentio, ut eam publice legi juſſerit, atque hinc ſingularem quamdam, de Marca in ſedem Romanam propenſione, acceperit opinionẽ.*

51 Hanc ille opinionem luculentius etiam declaravit, quando proximi Januarii Idibus eumdem inſtituit Epiſcopum Conſeranenſis Eccleſiæ,ad quam fuerat jam ante quadriennium nominatus à Rege; quin etiam anno 1654 placuit Patribus Purpuratis & eorum Patri Innocentio, ut vir ſummus Eccleſiæ Toloſanæ præficeretur Archiepiſcopus; ac denique die quarto prius quam moreretur (obiit autem 29 Junii 1662) accepit *Alexandri VII* litteras,quibus eum faciebat certiorem de tranſlatione ejus ab Eccleſia Toloſana ad Pariſienſem. Quid vero *Iulius Card. Roſpiglioſius*,poſt annos 5 futurus Clemens IX?Intellecta ejus morte, Clariſſimo Viro Samueli Sorberio laudavit in defuncto, *vitæ innocentiam & aſſiduum Religionis ſtudium*: quo *ſublato, plurimam in Chriſtiana Republ. factam eſſe jacturam, intelligunt & dolent omnes.* Accepta deinde illius brevi vita per Baluzium edita; *Non diffiteor*, inquit, *Illuſtriſſimi viri Petri de Marca, Pariſienſis Archiepiſcopi mortem, acerbam mihi & luctuoſam fuiſſe; cum nefas eſſet non dolere Præſulem, religione & doctrina eximium, Apoſtolicæ Sedis obſervantiſſimum, & in magno auctoritatis gradu poſitum, alieniſſimo Chriſtianæ Reipublicæ tempore nobis ereptum.*

52 Aſt liber ejus *de Concordia Imperii & Sacerdotii ſeu de libertatibus Gallicanæ Eccleſiæ*, Romæ diſplicuit,& anno 1642 rurſumque 1646 relatus eſt in prohibitorum Indicem.Non diffiteor. Sed quid attinebat hujus vulneris meminiſſe, cum id ad rem noſtram nihil faceret? Plenam certe ad ſuas de opere iſto querelas ſatisfactionem accepiſſe Apoſtolicam Sedem, teſtabatur fiducia illa, qua Innocentius X poſtulavit ab eo refutari eam ipſam,cujus Tu & illum & me temere inſimulas, hæreſim. Si Tuæ Patern. nondum is fecit ſatis, ſed etiam in hac ipſa Exercitatione, quam apte inſerendam meis Paralipomenis judicavi, eadem aut etiam multo graviora peccari cenſes; non me, ſed ipſum reum cita: forte non deerunt alibi, qui pro mortuo reſpondeant.

ART. VIII.

Digitized by Google

EXHIBITIONIS ERRORUM

ARTICULUS OCTAVUS.

Circa Emm. S.R.E. Cardinales.

ACCUSATIO PROOEMIALIS.

1 *Exhibentur illa quæ Papebrochius habet inter Acta Sanctorum, contra Em.DD.Cardinales eorumque dignitatem.*

RESPONSIO.

SUmmam deberi venerationem Eminentiſſimis Dominis S.Romanæ Eccleſiæ Cardinalibus, nemo Catholicus negat; immunitatem tamen ab omni erroris aut defectus periculo nullus tribuit: & quis Polemicus ſcriptor judicium ſuum ita ſemper noverit inflectere, ut cuilibet quantumvis eminentis dignitatis auctori, privata auctoritate ſcribenti, in omnibus conſentiat? aut quis Hiſtoricus vitas & electiones Romanorum Pontificum ita temperaverit, ut nihil uſpiam labis aut nævi in ullo eligentium appareat, vel ab alio ſcriptum referatur?

2 Quemadmodum tamen in dogmatibus, ita & in factis nunquam erro volens, nedum in iis in quibus maculæ aliquid proximi famæ aſpergeretur: cui ſi quid ex ignoratione detractum, præſertim ſi viri Principis, & quidem Purpurati Patris læſa dignitas; non alia reſponſio adhibenda eſt, quam prompta & perſpicua retractatio. Quam ego hactenus in retractando, vel minimo lapſu haud ſegnis fuerim, agnoſcunt omnes veritatis, quam criminationis amantiores. Videamus numquid à me ulterius merito requiri poſſit. *Cum Papebrochius,* inquis, *nemini parcat, nequidem ſummis Chriſti in terris Vicariis Pontificibus Romanis, ut patet ex dictis Art.3, non erubeſcit etiam Eminentiſſimos Dominos S.R.E.Cardinales, nulla ſervata religioſa modeſtia & reverentia illis debita, taxare; nunc Simonia illos inſimulans, nunc ignorantia arguens, nunc aliter cenſurans; quaſi ipſi eſſent ſimiles, ipſeque ſolus etiam ſupra illos ſapientiſſimos ſaperet.* Ita pro ſua ſapientia & modeſtia, religioſo Superiore digna, loquitur R.P.Provincialis; addens, futurum ut probationes *pateant ex decurſu.*

Digitized by Google

§. I. ACCVSATIO.

3 Papebrochius varios producit libellos Anonymos, derogantes honori Em. Dominorum S.R.E.Cardinalium.

RESPONSIO.

CUm frequentius contingat monumentorum veterum Auctores, ſolo nominis titulo expreſſos, ab hoc nihil ponderis accipere, niſi ipſi aliunde noti laudatique habeantur; ſed quidquid merentur æſtimationis debeant plerumque ſumere ab ipſo quod poſteris reliquerunt ſcripto; hinc fit ut Hiſtorici, talibus monumentis uſuri, non multum angantur defectu nominis proprii (quamvis hoc quoque ſoleant indagare & proferre cum poſſunt) magis autem laborent, ut definiant, quam prope præſens vel abſens factis relatis Auctor quiſque fuerit, quam graviter, quamque prudenter ſcripſerit, quam nullo ſiniſtro affectu abreptus.

4 Hæ tam neceſſariæ ad fidem promerendam qualitates, vix hoc ſeculo creduntur inveniri in iis, qui Acta Conclavium Pontificiorum litteris mandant; licet præſentes fuerint in Conclavi, communi vel privatō Cardinalium incluſorum miniſterio ſervientes: tales enim ſæpe nunc deprehenduntur, falſa cum veris, certo comperta cum vanis rumoribus, non raro miſcere. Continuaturus igitur Pontificum Hiſtoriā; eorumque Chronologicam tractationem, per ſe ſubinde inamœnam, condire volens variarum rerum eo ſpectantium notitiis, & veteribus Latinis, qua ſcriptis, qua impreſſis relationibus; progreſſus eo modo ſcribendi ſum, uſque ad Nicolai V Pontificatum, & an. 1447. Studui etiam cum optimis quibuſque Auctoribus declarare, non ſolum quo anno & die deceſſor Pontifex obierit, & ſucceſſor ſedere cœperit; ſed etiam quid intermedio tempore actum ſit.

5 Animadvertens autem, quod hiſtoriæ Conclavium, Roma mihi miſſæ, & Clemente VII poſteriores, non eâdem procedebant ſimplicitate qua priores; & quod eadem nimis prope accederent ad præſentia tempora, incurrendæ alicui offenſioni magis obnoxia; nolui tali periculo me meumque librum exponere, & à reddendis Latine iis quæ ſolum Italice ſcripta inveniebam, abſtinere ſtatui; exceptis paucis, prædicto Clemente VII antiquioribus; quarum aliquas ſatis fideles exiſtimabam; eas ſcilicet, quibus continebatur creatio Nicolai V & Calliſti III; eas item quas Joannes Brocardus Clericus Cameralis, magnæ vir auctoritatis, poſt obitum Alexandri VI ac Pii III conſcripſit, aliaſque nonnullas; deinde, ut cœpta rerum ſeries pertexeretur, addidi paucas quaſdam alias.

6 In his ultimis, liberiori exaratis ſtylo, nonnulla continebantur, electis quidem non indecora, ſed eligentium uti & aſpirantium aliquibus, vel hos præ aliis eligi cupientibus, haud æque honorifica: quæ tamen minime reſecanda tunc putavi; ratus, quod ad fidelitatem pertineret, nihil mutilum dare. Nam ex talibus etiam fructus videbatur poſſe exiſtere, quem indico parte 2 pag. 127; ut ſcilicet appareret, quomodo *divina ſapientia quandoque, ad ſtuporem omnium, confundit humanam; manibuſque palpari faciat, maxime ſecretas diſſimulataſque negotiationes, quibus politica ratio impendit quidquid habet*

ocu-

Digitized by Google

oculorum, *momento diſſipari*; *& cœleſti quadam operante virtute, in effectum ab intento diverſiſſimum evadere.*

7 Verum hoc conſilium, quantumcumque recta mente ſuſceptum, improbari intelligens, ſuggerentibus Dominis Cardinalibus, quibus diſplicuit talia in libro meo Latine legi, Proteſtationem ſcripſi imprimendamque curavi, ut ponatur ante Tomum II Junii, nunc ſub prælo ſudantem. Hæc Proteſtatio, præter alia haud inutilia, docebit imprimis meam ad correctiones ſuſcipiendas promptitudinem: quare haud gravabor integram hic exhibere, atque in publicam lucem præmittere; tantum abeſt ut præſumam, *ſolus ſupra ſapientiſſimos ſapere*, & *nulla ſervata religionis modeſtia & reverentia illis debita, taxare Emm. Dominos Cardinales.* Igitur ante 2 Tomum Junii ſic legetur:

8 ,, Non ſolum verbis profeſſi ſæpius, ſed ,, rebus, etiam ipſis teſtati, quod de aliquo ,, noſtro defectu moniti, eum velimus prima data occaſione ſupplere; idem iterato ,, hic facimus, quando Sacra Indicis Congregratio gratiâ deſideratiſſimâ nos dignatur, Acta Sanctorum recognoſcens, per ,, deputatos à ſe Cenſores. Tantum dolemus, quod qui defectuum talium notitiam ,, accipiunt, non ſimul etiam ſemper accipiant notitiam pridem præſtitæ, ut pollicebamur, correctionis.

9 ,, Hinc fit, ut etiam nunc arguamur, ,, *Innocentio VIII* dediſſe elogium, ſumptum ,, ex verbis Joannis Stellæ, ſcriptoris coævi, ,, atque dicentis, Pontificem illum natum ,, *Cyborum familia*; *mediocri*, *ſed honorata*; ,, quia id. præter ipſius noſtramque mentem, intelligi volunt quidam, de *mediocritate*, non *fortunarum*, ſed *natalium*; ,, cum tamen in Paralipomenis, una cum ,, VII Tomo Maji editis anno 1688, & Propylæo ejuſdem menſis nunc addi ſolitis, ,, pag. 139, Commentarium, Elogio prædicto ſubjunctum, juſſerimus inchoari ab ,, ampla nobiliſſimæ & perquam antiquæ ,, familiæ claritate; ad cujus etiam laudem ,, non minimam ſpectat, quod illius tunc ,, caput *Aaron*, in iis verſatus muneribus, ,, ex quibus largas poterat opes collegiſſe, ,, harum mediocritate contentus manſerit; ,, æque ac poſtea filius, meritus ab eodem ,, Stella commendari, ut *vir ditiſſimæ paupertatis*; qui Cardinalis factus, *tanta moderatione alebat multam honeſtamque familiam, ut in recta privatæ domus gubernatione, optimum ſe univerſalis Eccleſiæ rectorem futurum præmonſtraret.*

10 ,, Sic iſtum in priori ſcriptione defectum claritatis, ſupplevimus & emendavimus in poſteriori; una cum aliis pluribus ,, (puta de Officio SS. Sacramenti, à S. Thoma compoſito, part 2 Conatus pag. 51; ,, de Ætate S. Franciſci Paulani tom. 7 Maji ,, pag. 658, &c.) eâdemque promptitudine ,, tunc etiam mandaviſſemus expungi totas ,, Hiſtorias Conclavium, ſiquis nos monuiſſet, eas perexiguæ, aut etiam plane nullius ,, auctoritatis Romæ cenſeri; in iiſque multa, ,, aut ex ignorantia aut ex partialitate narrari, de quibus merito ſubinde queri poſſit ,, Illuſtriſſima Poſteritas.

11 ,, Quod igitur tunc moniti feciſſemus, ,, nunc facimus ultro; declarantes, voluntatis noſtræ omnino eſſe, ut ipſæ Relationes, veluti Pontificiæ Hiſtoriæ gravitate parum dignæ, aboleantur in jam ,, editis exemplaribus omnibus; conſilii ,, quoque noſtri eſſe, poſt hujus ſecundi ,, Tomi publicationem, noſtrum *ad Catalogos Pontificios Chronico-hiſtoricum Conatum*, qui dicti *Propylæi* nomine nunc venit, novo ſtudio recognoſcere, ac denuo ,, imprimendum dare; omiſſis Conclaviſtarum narrationibus omnibus, ſuppletiſque defectibus, tum iis, quos Paralipomena notant, tum aliis, quos vel ipſi interim obſervavimus obſervabimuſque, vel

 ,, Emi-

Digitized by Google

„ Eminentiſſimi Patres, Sacræ Indicis Congregationi præpoſiti, aliive, ſuggerere „ nobis dignabuntur. Nam qui privati cujuſque monita tam gratanter excipimus „ ſequimurque, ut monitores ipſos ſpeciali honore dignos habeamus; quomodo „ non libenter audiemus eos, quibus Apoſtolica Sedes librorum corrigendorum publicam auctoritatem commiſit; poſtquam „ nos ipſi, per Societatis noſtræ Procuratorem generalem, ſupplicavimus Sanctiſſimo Domino noſtro Innocentio XII, ut „ omnia de Actis Sanctorum volumina, eoque ſpectantia Preliminaria ſeu Propylæa, „ nuper de hæreſi (quod abominamur) accuſata, ſub oculis ſuis, in alma Urbe, mandaret revideri.

12 Hæc ſi Eminentiſſimis Dominis Monitoribus meis fecerunt ſatis, uti feciſſe ſpero, nihil eſt cur ultra purgare me coner Accuſatori meo, neſcio an ullius de me bonæ cogitationis capaci, quin potius novam hinc anſam criminandi ſumpturo. Numquid enim ſuam vel malevolentiam, vel rerum ignorantiam manifeſtat? cum indignatur, & quaſi *ad deboneſtandum infamandumq; ſacrum Purpuratorum Patrum Collegium effutire* me ait, in Joanne XIX, *Vacationem Sedis prorogatam eſſe ad integrum menſem, ut interea largitionibus & muneribus expugnarentur Electorum animi, & ſic coëmptis per nefas ſuffragiis eligeretur ineptus.*

13 Produxeram è Ms. noſtro tempus pontificatus Benedicti IX, idque cum fine ejuſdem conferens; *Puto*, inquiebam, *Sedis vacationem* (ab obitu Joannis XIX uſque ad præfatum Benedictum) *prorogari poſſe ad integrum menſem & dies duos; qui facile effluxerunt, priuſquam defuncti Pontificis frater electorum animos eatenus expugnaret largitionibus ſuis, quatenus opus fuit, ut coëmpta per nefas ſuffragia in favorem filii, omnimodis ad tale munus inepti, ſuperarent juſtam refragationem meliorum & ſaniorum.* Quantum hæc differunt, mi Pater, à fictione tua! Fingis à me vacationem Sedis *prorogatam eſſe* ad integrum menſem; ubi tantum puto ad iſtud ſpatium temporis *prorogari poſſe* ex calculo meo, non ex prava Cardinalium intentione. Fingis præterea peſſimam *hic* particulam cauſalem. *Ut*: quaſi aſſeruerim prorogatum à Cardinalibus tempus vacationis, *ut interea* muneribus cumularentur: ubi è contra totius artificii auctorem ſtatuo Principem laicum, *defuncti Pontificis fratrem*. De hoc fratre altum ſiles, Rev. Pater, ut crimen, quod hic commiſit corrumpendo, à me conjici videretur in Cardinales.

14 Tantum igitur oſtendo, ad ſalvandam ſententiam Ms. citati, quomodo potuerit ad menſem prorogari electio artibus fratris defuncti Pontificis, filium ſuum, modis omnibus in Sedem Patrui Pontificiam intrudere ſatagentis, ſolicitando animos Electorum, promittendo, largiendo. Factum id eſt anno 1033, mortuis Benedicto VIII & Joanne XIX, filiis Gregorii Comitis Tuſculani, non minus virtute quam nobilitate claris; ſed in hoc vel infelicibus vel male conſultis, quod fratri ſuo Alberico Comiti Tuſculano, tantam reliquerint potentiam, in ſumma illius ſeculi corruptela, ut per illam ejus filius Theophylactus, *puer annorum circiter duodecim, ordinatus* ſit Pontifex, *contra jus faſque: quem ſcilicet ſola pecunia auri & argenti plus commendavit quam ætas aut ſanctitas.* Ita Glaber Rodulfus, hoc ipſo tempore vivens cujus hanc ſententiam, tam apud Cardinalem Baronium, quam apud me legere potuiſti.

15 Quando electus puer eſt, non plures quam novem Cardinales ſcitur Romana Eccleſia habuiſſe; præter Epiſcopos ſuffraganeos Pontificis, tunc quidem in conſeſſu priores, necdum tamen Cardinalibus adnumeratos. Ad iſtorum vero tam paucorum

&

Digitized by Google

& debilium commendationem, potius quam ad eorum vituperium facit, quod integro menſe opus habuerit Albericus, ut eos induceret (ſi tamen inducti revera fuerunt) ad faciendam vel tolerandam ordinationem hominis tam inepti. Baronius certe ſic ſcribit num. 5. *Albericus Romanos quos novit potentiores aggreditur, quos expugnatos auro ſibi devincit, quorum emptione ſuffragiorum, quam conceperat parit iniquitatem.* De hoc Pontifice non magis honorifice loquitur S. Petrus Damiani, dicens, quod *uſque ad finem, ſemper luxuriis inquinatus fuit.*

16 Quid? quod ego non dico, expugnandos fuiſſe *Cardinalium*, ſed *Electorum* animos? Hi autem tunc temporis non erant ſoli Cardinales: nam Joannes IX in Concilio Romano anni 904 apud Labbeum tom. 9 col. 505 Canone 10 ſanxerat, ut *conſtituendus Pontifex, convenientibus Epiſcopis & univerſo Clero eligatur, expetente Senatu & Populo.* Et in Conatu parte 8 fol. 117. n. 9, ex formula Decreti de Electione, ad Imperatorem vel ejus Exarchum mittendi, noto, pro ejuſdem confirmatione ſupplicare ſolitos, *Presbyteros, Diaconos, & univerſum Clerum, Axiomaticos etiam ſeu Exercitum & Populum Romanæ Urbis*; velut aliquam partem, pro ſuo quique gradu & ordine, in ipſa habentes electione, quam poſtulant confirmari. Et hoc poſito, etiam in iſta intruſione Benedicti IX (nam hoc nomine dictus Papa fuit) locum habere potuit, quod de ſimili alia poſt annos circiter 50 ſcribit S. Petrus Damiani apud Baronium, ad annum 1033. n. 6, ut illa quoque facta ſit *Cardinalibus*, ſaltem aliquibus & melioribus, *reclamantibus, obſiſtentibus, & terribiliter anathematizatibus, . . . dum pecunia per regiones, andronas vel angiportus in populo erogatur.*

17 Hujus temporis calamitates, per Principum ſecularium potentiam inductas, multis deplorans Baronius, dolet etiam miſeram Cardinalium tunc conditionem, *ut vel pati cogerentur intruſum, aut alium eligendo ſchiſma conflarent.* Dolet etiam pluribus prælaudatus Glaber, quod *Romana Sedes morbo iſto peſtifero* (Simoniæ) *per viginti quinque annorum ſpatia miſerrime laboraverat*, patiens potius quam faciens malum: & tu, Rev. Pater, (quem meus à Te accuſatus locus manu ducebat, ad adiſta omnia & longe plura apud Baronium anno præcitato legenda) apud Collegium Cardinalium, hoc, tam longe alio ac feliciori tempore, calumniaris me, quaſi ad eorum infamiam pro nunc dixerim, quæ jam cogitare ſit nefas.

18 Hoc nempe ſolenne eſt Tuæ Patern. res temporaque confundere, ut lectoribus tuis offundas tenebras, per quas nihil niſi fœdum & dictu horridum in libris meis videant; ubi alias agnoviſſent rerum humanarum conditionem ſemper variam; & in omnibus divinam providentiam Eccleſiæ ſuæ conſervationi ſemper & mirabiliter proſpicientem, per quam (ſicuti recte animadvertit Baronius num. 6) *tanta tunc vigebat obſervantia toto Catholico orbe erga Romanam Eccleſiam, ut quemcumque audirent throno inſidere Petri, colere eum & venerari non detrectarent, cum non ipſum ſedentem, ſed eum cujus vice ſederet imprimis intenderent.* Hujuſmodi mella, etiam inter ſpinas, legere apiculæ norunt, unde venenum araneæ: tantum intereſt, quo animo quis quid legat. Ego infelicem iſtum Papatum paucis perſtrinxeram, de ſola ſolicitus chronotaxi, cetera probra dimiſeram legenda apud Baronium: ſed Patern. tua iſtis omnibus diſſimulatis, proponendo verba mea illam ſolā ſpectantia, quaſi totā turpis facti invidiā in Cardinales contuliſſem coëgiſti me, ut ex Baronio hic reproducerem facti totius veritatem; quod quam mihi moleſtum fuit, tam venia dignum (ut confido) videbitur Dominis Cardinalibus.

Digitized by Google

§. II. ACCUSATIO.

19 *Papebrochius meris figmentis, injurioſis cenſuris & ſatyris evertere molitur Em. D. Card. Baronii Annales, & Chronologiam Romanorum Pontificum.*

RESPONSIO.

Quam magnifice cenſeam de Herculeo illo, Eccleſiæque univerſæ utiliſſimo Annalium Baronianorum labore, tum alibi ſæpe, tum dilucidius declaravi in Præfatione ante partem I Conatus mei ad Catalogos Pontificum, ubi num. II reproduco locum meum ex Vita Bollandi, ab annis triginta ſic excuſum: *Fidenter ſæpe, ſed ſemper reverenter, à ſententia magni illius Auctoris recedimus, idque abſque ulla nota vel injuria accipi volumus. Fatemur enim fieri poſſe, ut magni alicujus gigantis humeris inſidens quantumvis pumilus, proſpiciat longius aliquanto, & quæ ipſum latent intueatur.* Id autem dico, *nunc etiam fieri facilius, propter tot antiquorum monumentorum millia, partim à nobis recens inventa collectaque, partim ab aliis in lucem eruta, poſtquam Baronius deſiit Eccleſiaſticam Hiſtoriam per Annales digerere; quæ ille ſi videre potuiſſet, rectius utique certiuſque judicaſſet.*

20 Hæc aliaque præfatus, concludo, quod *intelligi volo Baronii nomen uſurpare, tamquam viri omni exceptione majoris, nec unquam ſine honoris præfatione nominandi, niſi id affectationis ſuperſtitioſæ pluſculum haberet, neceſſitatis vero nihil; præmonito ſemel lectore, per quem deinceps nobis liceat, ſimpliciter in decurſu appellare Baronium, ſic ut nominaſſe, laudaſſe ſit, etiam iſtic ubi corrigitur.* Neſcio, Rev. Pater, utrum *Satyram* tibi ſcribere videar eo loco; aut omnem à ſententia Baronii receſſum *injurioſam cenſuram* vocandam putes. Non ita ſenſerunt de meo ad reformandam Baronianam Chronologiam Conatu viri tunc eruditiſſimi duo, ac poſtea S.R.E. Cardinales, Michaël Angelus Riccius atque Leander Coloredus; hic ad proſequendos Annales delectus, iſte plurium Congregationum Secretarius: quin potius multimodis hortati me ſunt, ut quæcumque haberem præſidia, ad Pontificum ingreſſus egreſſuſque certius definiendos, ea non cunctarer efferrem in lucem; panicum timorem appellantes, quo vereri me dicebam, ne crebrior à Baroniana Chronotaxi receſſus Romanos offenderet. Longum eſſet reproducere illam Præfationem, quæ, poſt expoſitam tractationis illius meæ occaſionem ac ſcopum, tota eſt, non de evertendis Baronii Annalibus, ſed *de ſervanda Baronio reverentia*; ut ipſe titulus docet.

21 Profiteor quidem, quod *ex fundamentis, in Diatriba Henſcheniana ante Aprilem poſitis*, id eſt, ex veteribus Catalogis ab eo eruderatis, *orſus deducere Chronographiam Pontificiam, certius quotidie clariuſque cognovi, illa principia teneri non poſſe, quin ubique fere ſubducerem calculos à Baronianis diverſos*; ſed nihil *inverecunde proclamo*, ut mihi imponit Patern. Tua; nihil *cum vilipendio & contemptu* dico, quaſi *in ordinanda Chronologia nullam adhibuerit diligentiam.* Excuſo, non habentem quod ſequeretur, niſi librum Pontificalem & Anaſtaſium Bibliothecarium de Vitis Pontificum; in po-

ſterioribus

ſterioribus vero ſeculis multo magis deſtitutum iis ſubſidiis, quæ deinde protracta in lucem ſunt; & quibus valide ſuffulti alii, Baronium, licet in ceteris maximum, præſertim in confutandis Centuriatoribus Magdeburgenſibus, in ratione tamen temporum ineunda ſequendum ſibi non putaverint.

22 Nominavi num.3 Deckerium, Bucherium, Tirinum, Petavium, omnes in conſtituenda Æræ Chriſtianæ Epocha ſentientes contra Baronium, quorum nemini idquiſquam vitio vertit; tu vero, Pater Rev. nullum alicujus nominis Chronologum inveneris, qui cum illo, cupiente in viam redire unde receſſerat à principio, Soteris Pontificatum & Probi imperium ſic, ut ille fecit, decurtari ſit paſſus. Atqui Chronologia eſt iſtiuſmodi catena, cujus ſi unum annulum moveris, plures moveri neceſſe ſit. Noſtra autem memoria, Labbeus, Coſſartius, Schelſtratius, Pagius, ſuo quique modo Pontificum ſeriem digeſſerunt, nemo profeſſus eſt ſe Baronium ſequi: noviſſimus vero eorum Pagius, integris ac bene ſpiſſis voluminibus duobus, aggreſſus in illius Annales Criticam Hiſtorico-chronologicam ſcribere, *Chronologia*, inquit, in Præfatione ſua, num.26; *Pontificum in multis emendanda fuit, per tria fere priora ſecula, & non raro in ſequentibus; neque in ullâ aliâ ſæpius peccavit Baronius.* Antea tamen num.17, profeſſus erat idem Pagius, eamdem quam & ego atque iiſdem fere verbis, Baronio haberi à ſe reverentiam, ita ſcribens: *Tantum abeſt ut Baronium & Spondanum minoris habendos putem, quod illum dum Annales conderet, huncque dum eos abbreviaret, notaſque aliquas adjiceret, multa fugerint; ut è contra magis temporum noſtrorum felicitati, quam propriæ induſtriæ attribuendum arbitrer, quod res nunc magis apertæ & manifeſtiores ſint, quam eo tempore quo ambo ſcripſerunt ... Numquam utrumque ſine elogio citaſſem, niſi brevitati mihi ſtudendum fuiſſet ... quare utrumque Hiſtoricum, omni laude majorem, nominare, laudare erit.*

23 Ita Pagius, ita ego ſupra, nihil magni nobis ex eo arrogantes, quod Chronologiam Baronii, omnium judicio defectuoſam, partim ſupplere, partim corrigere conati ſimus. Defectus illos & eorum fontes, in noſtra utriuſque Præfatione notatos invenies, ſed abſque jactatione & convitio; niſi convitium ſit, aliquid prætermiſſum vel erratum dicere, quod vere prætermiſſum erratumque monſtratur. Plura etiam notat Pagius, ac ſpecialiter num.18 varios temporum characteres indicat, qui *omnes*, inquit, *certiſſimi, ac ſubinde neceſſarii, in Annalibus deſiderantur; Indictionibus exceptis, quæ etiam in eiſdem ante ſeculi ſexti finem non habentur; licet jam à Conſtantini Magni imperio viguerint, multaque identidem concurrant, quæ quo anno contigerint, non niſi earum beneficio detegi poſſit.*

24 Idem num.9 ſignificans, deproperandi ſibi operis auctores fuiſſe imprimis Eminentiſſimos Cardinales tres, Caſanatam, Barbarigum, Lauream, eorum judicio ſatis ſe præmunitum credit, adverſus *opinamenta vulgi, quod inde Baronio decrementum, imo & injuriam inuri ſomniat, unde ſapientiſſimi illi rerum æſtimatores decoris titulos accreſcere putant*; ... quod *ejuſdem operi illuſtrando perennandoque litatum fuerit.* Nihil ſimile factum ab hæreticis, Baronii adverſariis; qui tantum abeſt ut Chronologiæ defectus corrigendos ſupplendoſque ſibi ſumpſerint; ut eorum præcipuus *Hottius*, profeſſus ſe dare *Examen perpetuum Hiſtorico-theologicum in Annales Baronii*, in ſua apud Pagium præfatione, dicat; *Quid curem, hoc vel illo anno, prius an poſterius, hoc vel illud negotium, hanc vel illam rem, in qua nihil periculi, nihil fraudis, geſtam? ... Baronium me tractare, atque res ipſas me ſpectare, meminerit lector.*

25 Calumniaris igitur, P. Profeſſor, eum dicis num.8 *ad hæreticos*, qui *præclariſſimo ſcriptori furioſe ſeſe oppoſuerunt, non erubeſcit* ac-

Digitized by Google

accedere Papebrochius; & n.13, *ſummo cum applauſu hæreticorum, Baronii Romanorum Pontificum evertit Chronologiam*, cum eamdem ſcilicet vel corrigit vel ſupplet. Quibusnam in libris hæreticorum applauſus iſtos, vel mihi, vel Pagio Schelſtratioque datos legeris, neſcio; aut unde eos probaturum te ſperes. Ut horum laboribus, ſic & Conatui meo plauſerunt Romæ viri eruditiſſimi; etiam potui videri modeſtius præ aliis agere, quod conſummatam Chronologiam daturum me non ſim auſus polliceri; ſed ſimplicem ad eam dederim Conatum, in quo *injurioſas cenſuras & ſatyras* ante Patern. Tuam nemo legerè ſe putavit. *In eo ſi ſcopum non attigero; alterque, feliciori id faciens ſucceſſu, meos ſiquos invenerit errores corrigat, adeo non feram id ægre, ut cum animi gratulatione ſincera ceſſurum me ei palmam* profitear in Præf. præcitata num.12.

26 Sane nihil dubito, quin in ſecunda ejuſdem Conatus editione multa ſumpturus ſim, contemptis tuis tuorumque ſannis, ex inſigni utriuſque Auctoris labore, utroque poſt meam ſcriptionem edito, neque ſemper mihi conſentiente. Cum bona tamen utriuſque venia, conabor tenere præcipuas tres Regulas, quas Patern. Tuæ placuit *mera figmenta* nominare (licet unicam tantum nomines ac reprehendas) ad ſalvandam antiquiſſimi Catalogi, à Baronio ignorati fidem. Primam, quoad annum ingreſſus exituſque Pontificalis, definiendum ex faſtis Conſularibus, vivente Baronio necdum ſatis illuſtratis: qui ad annum 69, num. 39. fatetur, quod *tempora annumerata per Conſules libentioribus ſint accipienda auribus, cum ceteris illa frequentior, liberalior & verior noſcatur eſſe Chronographia.* Sed in S. Petri proximis ſucceſſoribus ea uti non eſt auſus; ne cogeretur admittere à vivente Petro ordinatos Epiſcopos, quaſi hoc eſſet eodem tempore plures admittere Pontifices; quem ſcrupulum exemit Henſchenius, diſtinguens inter Epiſcopos Pontifices & Epiſcopoſque Vicarios, quod omnino tenendum probo Art. 5 § 9 & Art. 7 toto.

27 Alteram regulam, à tuâ Patern. præcipue exploſam, præbet obſervantia *legitima diei*, id eſt *Dominica*, ad Ordinationes Epiſcopales ab Apoſtolica (uti Art. 2, § 15 probo) traditione deducta; quam tenere conor ad definiendum cujuſque ordinationis diem, ipſo quem Conſules deſignaverint anno. Circa hanc regulam duo mihi imponis, primo quod abſolute dixerim, *Omnes Pontificias ordinationes celebratas ſemper fuiſſe in Dominica*: quæ verba ſic à me prolata nuſquam memini. Secundo, quod ideo decem annos detraxerim Romano Petri Pontificatui; jam enim oſtendi: aliunde, me coactum diminuere ſpatium annorum 25, eidem vulgo attributorum: hoc autem poſito, notavi per annos 15, commode veniri ad Dominicam, collocandæ Cathedræ percommodam; ſicut etiam Art. 2 n. 9 notavi haberi ſimilem Dominicam poſſe, per annos undecim à Lactantio definitos: & alterutrum veroſimile cenſeo, donec certior occurrat auctoritas, majorem minoremve deſignans numerum infra 25.

28 Sed redeo ad Baronium, quem me dicis, tom. 5 Maji pag. 21, *tamquam ſcriptorem inſulſiſſimum*, traducere, eo quod num. 33, ipſius contra Sozomenum verba, (*quid hoc inſulſius & ineptius?*) regeri poſſe indicem pro Sozomeno; non *infrunite*, ut tu ais, ſed *verbis & pace eadem quam ipſe petit à Sozomeno*, dum reſpondere ei facit Sozimum, loco Sopatri; quem ſolum, non iſtum ſibi ignotum Sopatrum, Sozomenus refutabat. Quanto durius cum Baronio agunt Carmelitæ quidam? eum ſibi *offenſum ideoque inſenſum* imaginati, ut ex Epiſtola Generalis eorum demonſtravi Art. 3. num. 101; unde factum teſte ipſomet Lezana Carmelitarum Annaliſta ad an. 444 n.18, quod *plurimis bilem ſic commovit, ut in ipſum*

Digitized by Google

ſum cruentatas ſagittas retorſerint, cumque variis in locis ſuis ſcriptis exagitaverint. Specimen talium videre ſi lubet, adi locum præcitatum Lezanæ, referentis bene longam in Baronium invectivam ac ſatyram cujuſdam ex ſuis, quem *Carmeli lumen quoddam ſplendidiſſimum* appellat: & tamen inter alia opprobria ſic Baronio inſultantem inducit. *Verum, ô heu! bone vir: ſolus ſapis & vides: ceteri minime? Olim Varro: Omnes videmur nobis Saperdæ, feſtivi, belli, cum ſimus coprea .... Video per fiſſuras faſtum Antiſthenis.* Sic ille ibi contra Baronium, ſtomachantem adverſus eos, qui S. Cyrillum facere volunt Carmelitam. Iſta, & longe plura ac pejora licuit Patribus Carmelitis, graviter (uti putabant) læſis regerere Baronio, de ſuis majoribus, quidpiam referenti; & mihi non licuerit verbum unum reponere pro Sozomeno, ineptiæ inſulſitatiſque ſine cauſa inſimulato?

29 Minus tolerabile videtur, quod ibidem aſſumis credere me, *exerrante per imprudentiam calamo excidiſſe* Baronio quidpiam: hoc autem quid ſit, taces Rev. Pater, ne appareat, benignam eam eſſe excuſationem. Ex Eutropio indicare volens Baronius, *numeroſos amicos*, à Conſtantino Magno interfici juſſos, *innumeros* legi fecit. Quid ego in tam gravi tamque præſtantis Imperatoris criminatione facere lenius poteram, pro *numeroſos* legens *innumeros*, quam excuſare id factum, *per imprudentiam* ſive inadvertentiam, calamo exerrante, & gravius aliquid quam legebatur ſcribente.

30 Denique arguor num. 18 dicere, quædam ex unius Baronii auctoritate mutata in Breviario Romano, juxta eam quam tunc veriorem putabat Chronologiam, licet ab ipſomet agnitam non eſſe valde certam; quæ, ſi noſtra Chronologia obtineat, rurſum erunt in antiquum reducenda ſtatum. Id ſi gratis dicerem, aut etiam fingerem, merito arguerer: non item exemplum ponens irrefragabile atque certiſſimum in Sotere, de quo nunc legitur, quod *ſedit annos tres, menſes undecim*; pro quibus olim legebantur *anni novem, menſes tres*: ſicut habet antiquiſſimus, & ſub Antero Papa annis poſt Soterem circiter 50 ſcribi cœptus Catalogus, omneſque poſt illum alii. Id enim cum teneri poſſe aliquatenus, ſub iis, quas Baronius exigit conditionibus, demonſtret P. Henſchenius; numquid non merito ſperare potui, aliquando reſtituendum majorem numerum, pro quo tanta vetuſtas facit, aſſenſu tot ſeculorum roborata? Illuc certe nunc proxime accedunt, rebus diu examinatis, Henſchenianæ ſententiæ ſubſcribentes, Schelſtratius in noviſſimo ſuo & Romæ excuſo opere Diſſert. 2 Cap. 4, & Pagius ad an. 177 num. 11.

31 Iidem cum Henſchenio & ex antiquis Catalogis ac Breviariis antiquis tenent, *Trajano Principe*, paſſum S. Alexandrum Papam; nos tamen in hodierno Breviario jubemur legere, id factum *Adriano Imperatore*. Quid ſi iſti addidiſſent, id quoque reſtituendum, quando denuo reformaretur Breviarium, an ideo accuſarentur *effrenis* in Baronio cenſurando *licentia*? Hunc *turpiter* erraſſe nuſquam dico; erraſſe demonſtro, idque in re *quæ proxime ad Eccleſiam Romanam ſpectabat*; non ut exaggerem erroris gravitatem; ſed ut oſtendam, noviſſimam Romani Breviarii correctionem, non eſſe tam abſolutam numeris omnibus, quin adhuc aliqua corrigenda ſuperſint, etiam iſtic ubi ſtudioſius correctum putabatur, ideſt in Hiſtoria Romanorum Pontificum. *Dicteria, vituperia, inſolentes cenſuræ contra tam illuſtrem ſcriptorem*, in opere meo, non reperientur ab eo qui integros contextus leget: neque, præter ea ad quæ reſponſum jam eſt, ullum Accuſator notat locum, unde alia probet: quare excuſari operoſius non debent, ſed pro calumniis

reputari donec locum aliquem deſignaverit. Oſtende ubinam *Socordiæ, levitatis, ignorantiæ* vocabula uſurpem impingamque Cardinali Baronio. Fieri potuit ut dixerim, Cardinalem aliquid *ignoraſſe*, vel in aliquo laboraſſe *ignorantiâ*. Verum aliud eſt, in caſu aliquo particulari *laborare ignorantiâ*, aliud ſimpliciter *ignorantem* prædicari. Prior ignorantia, eſt tantum ſecundum quid; poſterior eſt abſoluta. A priori nullus mortalium immunis eſt, neque ullum pudebit eam in ſe agnoſcere: poſterior rudibus tantum convenit, & gravis cenſetur in virum doctum contumelia.

32 Nec minor impudentia fuiſſet, ſi Baronium appellaſſem, quod mihi affingis, ſcriptorem *inſulſiſſimum*. Aliud eſt aſſerere quod cenſura *inſulſitatis & ineptiæ* à Baronio intorta aſſertioni cujuſdam celeberrimi Auctoris, retorqueri poſſet; aliud quod Baronius ipſe ſit *inſulſiſſimus*. Quam multas Paternitatis Tuæ cenſuras de ineptia & inſulſitate convici! quam multas calumnias detexi, nec religioſas, nec Chriſtianas! nuſquam tamen, quod inhumanum eſſet vocavi Paternitatem Tuam *Scriptorem inſulſiſſimum, ineptiſſimum, non religioſum, non Chriſtianum*; quamquam longe difficilius ſit in tam frequentatis actibus auctorem à macula excuſare. Denique ſcandalizaris in participio *deſperans*: atque illud quidem majuſculis notas, *tamquam ſi contineret* crimen præ ceteris enormius & Cardinalem ſtatuerem *deſperantem* de ſua ſalute. Atqui tantum agitur de *aliorum erroribus* quibuſdam, de quibus *corrigendis* ſuſpicor eum *deſperaſſe*, quemadmodum de me ipſe fateri cogor, quod *deſperem* de reperienda uſpiam in accuſationibus tuis fide & veritate. *An vero*, inquis, *effrænis cenſurandi licentia ſit ſupportabilis in Actis Sanctorum, judicet S. Sedes*. Utinam, R. Pater, judicet S. Sedes de propoſitionibus meis ſingulis, præſertim à te accuſatis! Sed & de tuis ac quorumcumque aliorum adverſus me cenſuris utinam *judicet*, judicio publico & definitivo!

§. III. ACCUSATIO.

33 *Papebrochius contendit Card. Bellarminum, contra hæreticos pro Indulgentiarum antiquitate certantem, ab illis fuiſſe ſuperatum.*

RESPONSIO.

QUæſtionem nobis eſſe intelligat Lector, non de poteſtate quam habet ſemperque exercuit Eccleſia, remittendi pœnas, poſt remiſſa peccata ſolvendas in hac vel altera vita; quamque hæretici negabant; ſed de tempore quo illam poteſtatem ipſa cœpit, conſuetâ hodiedum formâ exercere, ſtimulandis fidelibus, ad quædam bona & aliàs etiam ſatisfactoria opera, præſertim ad viſitandas eleemoſyniſque juvandas eccleſias aliaque loca pia. Poſterior quæſtio cenſeri inter eas poteſt, quas Bellarminus, in Præfatione ad Tract. de Indulg. ait, *inter Catholicos, ſalva fide, veritatis indagandæ vel illuſtrandæ gratia diſputari*. Hæc autem iis, quos Bellarminus invictiſſime refutat Hæreticis, adeo cordi non fuit; ut ex illo nullum noverimus, præter unicum Kemnitium, qui Catholicis objecerit illius uſus novitatem, affirmare

au-

Digitized by Google

auſus, & probare niſus cap.4 diſputationis ſuæ, *Indulgentias Pontificias* (qualeſcumque) *veteri Eccleſia,per annos mille ducentos fuiſſe incognitas.*

34 Hunc eſſe certiſſimum in Hiſtoria errorem, exemplis ſeculi undecimi ac duodecimi omnino irrefragabilibus lib.2 cap.16, demonſtrat Bellarminus; neque in libris meis verbum ullum reperias, quo ea in dubium revocentur. Deinde cap.20 eidem Kemnitio, neganti Indulgentias Stationarias à S.Gregorio Magno inſtitutas, Bellarminus putat, non valde premere illius argumentum, à ſilentio ipſiuſmet Gregorii, quodque de illis nihil inveniatur in ſcriptis Burchardi,Gratiani atque Petri Lombardi: cenſetque *ejuſmodi conceßiones, non libris, ſed uſu & conſuetudine conſervari.* Talem autem eſſe contendit Bellarminus, ex iis quarum Vita S.Suiberti meminit,Indulgentiis, à Leone III Aquiſgrani conceſſis: in quibus, aliiſque Sergio ipſique S. Silveſtro attributis, fateor me illi non aſſertiri; ſed rationes de ſingulis reddendas reſervo Articulo 14 §.3, ubi hoc ſaxum operoſe & ex profeſſo volvit Accuſator.

35 Hic mihi ſufficit Baronii ſententia, ad an.604 num.4 dicentis, quod *in his quæ ſunt facti non dogmatis, potuit quiſque ſanctißimus atque doctißimus fidei orthodoxæ profeſſor atque defenſor aliquando falli.* Id accidiſſe Bellarmino in libro de Scriptoribus eccleſiaſticis, contendant Patres Carmelitæ neceſſe eſt; niſi fateri velint, recte ab eo ſcriptum,quod liber, quem ipſi tribuunt Joanni 44,ejus non ſit, ſed *alterius longe poſterioris: ſiquidem in eo libro dicit auctor ſe eſſe Ordinis Carmelitarum, & deſcribit habitum Carmelitarum: at illis temporibus nomen Religioſorum Carmelitarum erat plane inauditum.* Sane ſcripta de S. Suiberto valde parum nota videntur fuiſſe Bellarmino, qui loco præcitato cap. 19 dicit, quod ejus *Vitam ſcribendam ſuſcepit S.Luidgerus*; cum huic ſolum tribuatur Epiſtola de illius Canonizatione: ſed etiam hanc æque ſuppoſititiam eſſe atque eſt Vita, oſtendit utriuſque examinator Bollandus ad I & XXVI Martii.

36 Et hic quidem, ad Epiſtolæ fabuloſitatem convincendam, Tom. 3 Martii pag. 639, non putavit ſibi neceſſarium quærere, *an moris tunc fuerit tam multis Eccleſiis Indulgentias conferendi*? aut *an ipſum Indulgentiæ nomen tunc fuerit in Eccleſia uſitatum hoc ſenſu*? utpote magis evidentia habens convincendæ impoſturæ argumenta. Interim tamen ſatis indicat, iis de rebus etiam inter Catholicos dubitari,cum pag.140 num. 41 allegat viri gravis Epiſtolam,ſcilicet Joannis Mariæ Sanfelicii, Apoſtolici ad inferioris Germaniæ Principes Nuntii, anno 1659 ad quemdam Colonienſem Doctorem datam, ſecumque communicatam. Hanc Epiſtolam ego etiam eatenus delibavi, in Conatu p. 1.pag. 132.n. 7, quatenus negat, *Indulgentiarum uſum hodie in Eccleſia tam frequentem*, comperiri *ante Urbanum II,qui anno 1086 proficiſcentibus ad expeditionem Hieroſolymitanam Indulgentias, ſeu pœnitentiarum alterius ſpeciei relaxationem conceßit*: ante quem tamen initium aliquod talis uſus invenio pro anno 1070 ſub Alexandro II.

37 Quomodo autem relaxatio injunctarum pœnitentiarum paulatim ad alterius generis ſatisfactiones, per opera pia præſtandas tranſierit, circa idem fere tempus; prolixe tractat Joannes Morinus, in Comm. Hiſt. de diſciplina in adminiſtratione pœnitentiæ lib. 10 cap.17 & ſeqq. quod opus anno 1651 editum valde laudabatur Romæ à Cardinali Franciſco Barberino, & etiamnum in magna æſtimatione habetur. Deſinat ergo Accuſator quærere, quinam *alii quam hæretici* ſint,quibus *inſufficientes* videantur probationes à Bellarmino adductæ, pro ſeculis undecimum prægreſſis, nedum pro ætate SS.

Digitized by Google

Silveſtri & Gregorii. Iſtæ enim paſſim notæ erant Eruditis in Curia Pontificia viris, Auguſtino Favorito, Joanni de Luciis, Michaeli Angelo Riccio poſtea Cardinali, aliiſque, quorum Sententias pro me exquiſivit noſter P. Poſſinus.

38 Necdum ſcio aliquem, præter te tuoſque, R.P. qui Bellarmini de hæreticis triumphos, quid quam putet imminutos; ſi aliquid ille, ex communi ſui temporis opinione credidit, illiſque oppoſuit, quod poſtea minus ſolidum inventum ſit. Triumphat & triumphabit ille, quamdiu ſuum propoſitum tenet tenebitque, contra quoſcumque adverſarios, docendo poteſtatem largiendi Indulgentias, in Romanos Pontifices à S. Petro fluxiſſe, cui ſpecialiter à Chriſto poteſtas ligandi atque ſolvendi eſt tradita, deſignata per Claves; licet modus & forma his utendi, per decurſum temporis variaverit; ac denique circa ſeculum undecimum, & ſerius quam Bellarminus credidit, uſurpari cœperit in favorem locorum piorum, juvandorum vel honorandorum, eo quo nunc uſurpatur modo. De hoc ſuſtineo anteriora nulla extare exempla, niſi incertiſſima meritoque ſuſpectanda, in tam conſtanti ſilentio Anaſtaſii Bibliothecarii, Formularis Pontificii, aliorumque ſimilium, apud quos moraliter impoſſibile fuit nullum talis uſus indicium reperiri, ſi quis ſeculo octavo aut nono fuiſſet.

§. IV. ACCUSATIO.

39 Papebrochius dogmatizat, contra Bullam Eugenii Epiſcopos in ſublimiori gradu poſitos quam Cardinales.

RESPONSIO.

HUic Accuſationi, iiſdem terminis objectæ Art. 3 § 5, adæquate reſpondi, detexique calumniam in eo ſitam, quod à me dicta de ſeptem Epiſcopis, Romani Pontificis Suffraganeis initio ſeculi XI, nunc primum Ordinem Cardinalium conſtituentibus, extenderit Patern. tua ad quoſcumque alios Epiſcopos, quomodo de his agit eoſque Cardinalibus cedere jubet Eugenius IV anno 1438. Decreveram igitur abſtinere hoc loco ab argumento jam ſoluto, niſi te viderem ſpecialiter hinc judicum gratiam captare, mihi vero odium ac invidiam machinari. Habe itaque tibi Notitiam Congregationum & Tribunalium Curiæ Romanæ, ab Hunoldo Plettenbergio noſtro editam an. 1693. quam propter ſummam utilitatem quam præſtat omnibus, aliquid negotii ea in Curia habentibus, tum alibi, tum etiam Romæ acceptiſſima eſt. Ejus libri Caput I *de Cardinalibus*, confirmat quidquid antea de his ſcripſeram: ideoque ex eo placet paucula dare, ſic legenda.

40 „ Si quis (*Presbyterorum Cardinalium*) in Epiſcopum eligeretur, eo ipſo „ vacabat dignitas Cardinalitia, tamquam „ inferior ... Poſtmodum vero promoti „ ad Epiſcopatum retinuerunt, primum ex „ gratia, nomen Cardinalitium, relinquen„ do titulum Presbyterii; ſolumque dice„ bantur, *S. R. E. Cardinales* vel *Cardina„ les in Eccleſia Dei*. Deinde ſub Alexandro „ III, cum viderent Cardinalatum gradum „ eſſe ad Papatum, & jus tribuere ad eli„ gendum Pontificem, retinuerunt cum „ Epiſcopatu & nomen & Titulum Cardinalis:

Digitized by Google

„ nalis: nemo tamen, qui ante Epiſcopus „ conſecratus eſſet, aſſumebatur ad Cardi- „ nalatum, uſque ad tempora Clementis V, „ ut refert Jo. Andreas *in C. cum aliquibus, „ de reſcrip. in 6;* eum putarent per hoc de- „ ſcenſum fieri ad gradum inferiorem. At „ proceſſu temporis, cum Epiſcopi quoque „ ambirent dignitatem Cardinalitiam, re- „ pertus eſt modus Avenione, quo Sedes „ Apoſtolica tranſlata erat, ut fierent etiam „ & dicerentur Cardinales, alii Epiſcopi, alii „ Presbyteri, alii Diaconi.

41 Ita ille, pro temporibus diu antegreſſis Eugenii IV Pontificatum; quæ omnia an nota fuerint Eugenio, nihil opus eſt diſcutere, neque ad rem noſtram facit; eatenus enim agit Plettenbergius de Epiſcopis, nunc primum Cardinalium ordinem conſtituentibus; de ordinum autem trium diſtinctione hujuſque diſtinctionis initio, agens § 5. ita loquitur „ Conſecrabant quidem „ Pontificem Romanum Epiſcopi ſeptem, „ Oſtienſis, Portuenſis, S. Rufinæ, Tuſ- „ culanus, Præneſtinus, Sabinenſis, Alba- „ nenſis: & ante Leonis IX tempora (*id eſt „ ante an.* 1050) dicebantur *Cardinales Epi- „ ſcopi*, hoc eſt primarii ſive principales „ Epiſcopi, eo quod eſſent ceteris Epiſco- „ pis celebriores & inſigniores; ſed ad ele- „ ctionem novi Pontificis non admitteban- „ tur; cui primum tanquam electores in- „ ter venerunt, tempore Alexandri III, *Bar- „ boſa l. 1 Iur. Eccl. c. 3. n. 45. Lunadorus „ in Relat.*

42 Porro, quemadmodum contra prædicta nihil facit Bulla Eugenii IV, tam diu poſt edita in favorem Cardinalium, aliis quibuſvis Epiſcopis, qui Cardinales non eſſent, tunc temporis præponendorum; ita multo adhuc minus ordo ſeſſionis & ſubſcriptionis in Concilio Tridentino ſervatus, facit ad evertendum, quod dixi, illos eoſdem ſeptem Epiſcopos, prius etiam quam Cardinalibus accenſerentur, ut dignitate potiores, ſic priores ſubſcribere ſolitos Actis Synodalibus & Bullis Pontificiis; quod non dicebam ſolum, ſed exemplis probabam, & pluribus probari poterit ex Collectione & corpore Conciliorum, & ex Ughello, ita ſubſcriptas Bullas multas exhibente. Tu tamen, Rev. Pater, ex Tridentino argumentaris ad ſecula adeo pridem elapſa; fidenterque pronuntias, *cauſam ob quam Papebrochius finxit eos Epiſcopis eſſe inferiores,* (quaſi vero ego de Epiſcopis quibuſvis & de proxime elapſis ſeculis egerim) *evidenter etiam eſſe falſam.* Tum vero petulanter inſultans: *Sed infeliciſſimus Hiſtoricus,* inquis, *novis ſuis criteriis, nulli priorum agnitis, faſcinatus; & qualibet pene, quamtumvis certa ac in Eccleſia recepta carpendi ac reprehendendi libidine exagitatus, Eminentiſſimorum Patrum Purpuratorum dignitatem, quantumvis etiam certam, notam & reverendam, nequivit aut noluit dimittere intactam & inconcuſſam.* In quibus aliiſque etiam aſperioribus ad finem additis, utrum plus ignorantiæ quam maledicentiæ invenire ſit; & quam nullo jure me reum feceris Eminentiſſimis DD. Cardinalibus, ipſorum, quos appellas, *judicio committo.*

43 Hæc de Epiſcopis Romani Pontificis ſuffraganeis, de quibus ſolis, ut cuilibet textum inſpicienti patet, egeram. Verum credeſne, tantum etiam crimen fore, ſi aſſererem *Epiſcopos*, etiam alios, *in ſublimiori olim gradu poſitos fuiſſe quam Cardinales*? Ideone proclamari deberem *Novaturiens*? imo, inquis, nam juxta Waldenſem, *Cardinales dicuntur à Cardine, quia mediis eorum officiis & induſtria volvitur oſtium Militantis Eccleſiæ.* Juxta alios dicuntur *Pontificis Aſſiſtentes, Conſules & Proviſores, collaterales & Coadjutores, Principes terræ, Columnæ Eccleſiæ &c.* Reſpondeo me & Etymologiam nominis & quoſcumque alios titulos adductos, & plures qui adduci poſſent, admittere tanquam Cardinalitio gradui apprime conve-

 nientes.

nientes. Item, revereri Bullam Eugenii IV, & revereri Eminentiſſimos Dominos Cardinales, poſt Bullam iſtam atque antea, ſi ita vis, poſitos in ſublimiori gradu, quam ſint Epiſcopi ut ſic.

44 Nihilominus, ut exerceam eruditionem tuam Hiſtoricam (recte enim pronuntiavit Janningus in Epiſtola Fam. quantumvis ægre tuleris, *non una nocte aut ſubita metamorphoſi Theologum bonum, bonum evadere Hiſtoricum*) propono tibi ſequentia. An *Novaturiens* tibi videtur Chriſtianus Lupus Ordinis Auguſtiniani grande decus? Eſtne *ignorans* ac *temerarius*, quia dixit, *Cardinales olim Archiepiſcopis, & Epiſcopis poſtpoſitos?* Imo de quadam Epiſtola apud Surium poſt Vitam S.Suiberti extante dicit Tomo 5 Synodorum pag.617: *habet hæc Epiſtola quaſdam ſpuriæ ſuppoſitionis notas; etenim Romanos Cardinales, contra iſtius ſeculi morem, præponit Archiepiſcopis & Epiſcopis.* Eſtne *Novaturiens, ignorans*, & *temerarius* Cardinalis Bellarminus? Atqui tamen hic, Tomo 1 Controverſiarum lib. 1 de Clericis Cap.16, reſpondens Calvino: *Fateor*, inquit, *olim Epiſcopos quoſcumque, prælatos fuiſſe Cardinalibus non Epiſcopis, imo etiam Cardinalatum gradum fuiſſe ad Epiſcopatum, ut Onuphrius recte docet, in libro de Cardinalibus; & apertiſſime colligitur ex libro 1 cap.7 Vitæ S.Gregorii. Poſtea tamen mutatus eſt ordo, & cæpti ſunt Cardinales Epiſcopis anteponi, & Epiſcopatus gradus eſſe ad Cardinalatum.*

45 *Cujus mutationis duplex ratio aſſignari poteſt: una, quod ad ſolos Cardinales devoluta ſit electio ſummi Pontificis; nam quo tempore Pontifices eligebant Imperatores, vel Clerus & Populus, non eſt mirum, ſi non tanti fierent Cardinales. At poſteaquam cæperunt ſoli ipſi eligere, & etiam ſoli ipſi ut plurimum eligi, non ſine cauſa cæpit dignitas Cardinalitia pluris fieri quam antea. Altera cauſa eſt, quod ſoli Cardinales cæperint adeſſe ſummo Pontifici in Conſiliis; nam antea Cardinales, neque ſoli, neque primarii Conſiliarii Pontificis erant.* Hunolous quoque Capite ſupra citato ſimpliciter aſſerit, *alias majorem fuiſſe dignitatem Epiſcopi quam Cardinalis*, idque colligi putat ex ſexta Synodo Rom. & jure Canonico.

46 Saltem inter *Novaturienſes, ignorantes* & *temerarios* non rejicies Illuſtriſſimum Cœffeteau, ex Ordine S.Dominici Epiſcopum Maſſilienſem deſignatum, cum eum mihi ſupra objeceris, tamquam præcipuum ſacræ Monarchiæ adverſus Marcum Antonium de Dominis aſſertorem. Sic habet in diſcuſſione libri 4 cap.5 pag.395; *Nullus ſanæ mentis negaverit, priſcis temporibus Epiſcoporum dignitatem majorem fuiſſe, quam Cardinalium; id enim tum ex multis aliis, tum ex eo potiſſimum conſtat, quod & in Conciliis adhuc eorum extant nomina digniori loco ſubſcripta, & in Vita S.Gregorii memoria proditum eſt, ſolitum illum ex Cardinalibus facere Epiſcopos: quod etiam obſervavit Illuſtriſſimus Bellarminus. Igitur prioribus illis temporibus anteſteterunt Epiſcopi, ac dignitate Cardinales anteverterunt, poſtea vero mutata ratio eſt.* Ipſe Ludovicus Cellotius, quo nullus acrior eſt Hierarchiæ Eccleſiaſticæ ac nominatim dignitatis Cardinalitiæ contra Petrum Aurelium vindex, fatetur nihilominus lib.4 cap.8 pag.189. *Primis temporibus non eam fuiſſe Cardinalibus dignitatem auctoritatemque, qua modo eſt, cum olim Cardinalitia inter ſuos, hoc eſt præcipua dignitas ad Epiſcopatum gradus eſſet, nunc Epiſcopatus ad Cardinalatum. Unde intelligis & Romanos ſæpe Presbyteros aut Diaconos* Cardinales *Epiſcopis, & non raro iſtos illis fuiſſe præpoſitos ob cauſas omnino diverſas.*

47 Placetne audire etiam Gabrielem Vaſquez, in 3 Partem Tomo 3 Diſp.242 c.6 *In ſecunda*, inquit, *Synodo Romana ſub Symmacho Papa, poſt omnes Epiſcopos ſubſcripſere primum Presbyteri titulorum Romæ, deinde*

vero

Digitized by Google

vero Diaconi Regionarii, qui jam à tempore Silveſtri Cardinales dicebantur. Credibile autem non eſt, inter eos Presbyteros nullum fuiſſe titularem præcipuum, qui tunc Cardinalis diceretur. Et in Synodo Romana ſub Gregorio Magno, quæ eſt inter ejus opera liber 4 Regiſtri Capitulo 88, alias Epiſtola 44, ut vidimus ſupra Cap. 2, poſt Epiſcopos omnes ſubſcripſere Presbyteri titulorum Romæ. Et cum ſub aliquibus titulis duo aut plures Presbyteri ſubſcripſerint, ut vidimus, dubitari non poteſt, Cardinales Presbyteros ſubſcripſiſſe. Adde etiam quod in Concilio 2 ſub Silveſtro, Epiſcopi Diaconis Cardinalibus manifeſte præferuntur; nam cum Canone 3 decretum fuiſſet, ut Epiſcopus non niſi ſeptuaginta duobus teſtibus damnari poſſet; ſubjungitur, Presbyterum non niſi quadraginta quatuor; Diaconum vero Cardini adſtrictum, hoc eſt, Cardinalem, non niſi triginta ſex, damnandum eſſe. Hactenus Vaſquez.

48 Ad Concilia autem Florentino antiquiora, in quibus deprehenduntur nomina Cardinalium ante Epiſcopos, reſpondet, illos fuiſſe Sedis Apoſtolicæ Legatos, atque ea ratione Epiſcopis præpoſitos. Alioquin, inquit, *ſolum invenio in Concilio Florentino, Actione 24 in ſubſcriptionibus Latinorum Patrum pro litteris unionis, Presbyteros Cardinales, qui non erant Legati Sedis Apoſtolicæ, cum ibi intereſſet Eugenius quartus, Romanus Pontifex, ante Epiſcopos ſediſſe & ſubſcripſiſſe.* Rurſus *tamen*, inquit, *negare non poſſumus, antiquis temporibus Epiſcopos ante omnes Presbyteros, etiam Romanos* Cardinales, *niſi eſſent Romani Pontificis Legati, ſedere conſueviſſe: neque ante Concilium Florentinum ullum aſſignari poterit, in quo ulli Presbyteri Epiſcopos præceſſerint: quin imo oppoſitum invenimus non ſolum in illo Concilio 6 Carthaginenſi; ſed etiam in aliis.* Neque ignorarunt Auctores illi Epiſtolam Eugenii IV ad Archiepiſcopum Cantuarienſem, quam Bullam appellare mavis: atque eam expreſſe citat Vaſquez eâdem Diſput. cap. 5.

49 At quomodo, inquies, reſpondere illi poſſunt adhæc Eugenii verba: *Quantum autem hæc Cardinalatûs dignitas ſit ſublimis, & aliis excellentior, & ita hactenus in Eccleſia reputata, ſi ejus officium ac SS. Patrum ſtatuta, & conſuetudinem tam apud S. Sedem, quam generalia Concilia ſemper obſervatam, ſciveris diligenter ſcrutari, facile tibi innoteſcet?* Quid reſpondere ad hæc poſſint Vaſquez, Hunoldus, Lupus, Coëffeteau, Bellarminus, Cellotius, aliique, ipſi viderint, neque ad me inquirere attinet, qui loco accuſato, de ſolis egi Pontificis Suffraganeis, de quibus nullus Eugenio ſermo eſt; ſed de communi tantum Epiſcopali & Archiepiſcopali dignitate, ut liquet ex occaſione & ſcopo ſcriptionis. Vaſquez quidem, quod de Cardinalibus Epiſcopos præcedentibus etiam in antiquioribus Florentino Conciliis refert, interpretatur de Cardinalibus, qui ſimul eſſent Legati Pontificii. Bellarminus vero aliique, qui Cardinalium ſupra Epiſcopos eminentiam antiquiorem ſuſtinent, atque in hoc facilius cum Eugenio conciliantur, omni eo tempore Epiſcopos Cardinalibus ſubmittunt, quo Cardinalitia dignitas ad tantum faſtigium evecta eſt, ut ſoli Pontificem eligant, & ex ipſis pene ſolis eligatur; à quo etiam tempore univerſam cum Pontifice Eccleſiam regunt, neque ſolum primi, ſed & quodammodo ſoli ejus conſiliarii ſunt, qui Romanarũ Synodorũ ſuppleant vices. Talis explicatio auctoribus illis neceſſario admittenda eſt, vel neganda infallibilitas Eugenio IV, nihil ſupremâ auctoritate circa facta quædam non revelata definienti, ſed bonâ fide referenti quæ ab aliis acceperat.

50 Hæc utcumque ſe habeant, nihil ad me. Satis eſt Patern. Tuam & Lectorem ſcire, quod ſententia, aſſerens Epiſcopos Romæ, Suffraganeos ſummi Pontificis, potiores

tiores:

Digitized by Google

tiores fuiſſe Cardinalibus, adeo non ſit nova & temeraria, ut de aliis etiam quibuſcumque Epiſcopis, etiam poſt Eugenii IV ad Cantuarienſem Archiepiſcopum epiſtolam ſuſtinere non dubitaverint Theologi, omnium pæne Ordinum graviſſimi, cum Eminentiſſimo Cardinali Bellarmino Lib. 1 Cap. 16 de Clericis, *olim Epiſcopos quoſcumque prælatos fuiſſe Cardinalibus non Epiſcopis.* Chriſtianus Lupus aſſerit *ſpuriæ ſuppoſitionis notam* eſſe in Epiſtola, quæ aſſertioni huic contradixerit: ipſa eſt autem quæ in argumento de Indulgentiis toties mihi objicitur objicieturque à Tua Patern. Denique ſufficit Illuſtriſſimus Cœffeteau, quo tantopere gloriaris, ſic incunctantes pronuntians parte 2 pag. 395; *Nullus ſanæ mentis negaverit, priſcis temporibus Epiſcoporum dignitatem majorem fuiſſe quam Cardinalium.* Quid igitur de te cenſeat, cujus te eſſe *mentis* dicat? cum de *temeritate*, & *novitate* intolerabili me reum agis, propter prælatos veteres, non *quoſcumque Epiſcopos*, ſed *Pontificis Suffraganeos*, Cardinalibus non Epiſcopis?

Digitized by Google

EXHIBITIONIS ERRORUM

ARTICULUS NONUS.

Circa Sacras Congregationes Romanas.

ACCUSATIO PROOEMIALIS.

1 Exhibentur ea quæ Papebrochius, inter Acta Sanctorum, habet contra Sacras Congregationes Em.DD. S.R.E.Cardinalium.

RESPONSIO.

HUnoldus Plettenbergius, ſub finem Articuli præcedentis laudatus, viginti quinque enumerat Congregationes, à ſummis Pontificibus ad varios fines inſtitutas, quibus præſideant ex Emm.DD. Cardinalibus aliqui, à ſua Sanctitate deſignati. Has omnes ut ſimul in me concites, Rev.Pater, indefinito uteris termino *Congregationum*; cum interim omnes Accuſationes tuæ ſpectent hiſtorias contentas in Breviariis vel Officiis propriis, ad uſum totius Eccleſiæ, vel Ordinum Eccleſiarumve particularium approbatis: quæ approbatio fere tantū ſpectat *Congregationem Rituum*, in qua ad ejuſmodi Approbationes *proceditur forma extrajudiciali, præviis extrajudicialibus informationibus, ab Ordinario loci vel à Superiore Regulari pro qualitate cauſa adeptis*; ſecus ac fit in cauſis Canonizationum, ad quas, extra ordinem aliarum decidendas, multo plures quam ad ordinarias illas adſciſcuntur *Prælati, Officiales & Theologi, nec non tres ſeniores Rotæ Auditores*, ac denique *Promotor fidei*, paratus judicio contradictorio contendere, & contra veritatem certitudinemve aut ſupernaturalitatem factorum allegandorum opponere, quæ videntur opponi poſſe.

2 Hoc prænotato, & ad unicam fere eam ordinariam Congregationem, forma extrajudiciali procedentem, reſtrictis Accuſationibus tuis, etiam hoc adjecerim, nihil à te toto hoc Articulo fere dici, quod ex dictis ad Art.2 §.10, aliiſque prægreſſis ſolutionem ſuam non habeat, vel porro non debeat habere iis locis, ubi ex profeſſo tractabis ſingula, hic veluti in unum congeſta temere, ſolum ad invidiam ciendam librumque fallaci ſpecie augendum. Excutiamus, tamen Paragraphos ſingulos.

Digitized by Google

§. I. ACCUSATIO.

3 *Papebrochius, molitur undequaque minuere fidem, obſervantiam ac deferentiam ſacræ Rituum Congregationi debitam.*

RESPONSIO.

MUlta eaque varii generis argumenta, à Tua Patern. collecta haberi ex libris meis oportet, quibus *molitionem* iſtam meam, tam univerſalem, facias *undequaque* patentem. Ea dum non aſſignas, ſed ex Tomis meis quatuordecim duo vel tria dumtaxat aſſumis, eâque neceſſe habes confirmare ex iis quæ contra Pontifices molitum me dixeras, confuſus in ſingulis; neſcio quid reſponſurus ſis miranti ſub Titulo tam univerſali, tam pauca referri, niſi forte, quod inopem te copia fecerit. Verum Lector prudens, & fidem Tuam jam expertus, non facile credet, quod probatum non viderit.

4 Primo arguis, quod eum qui S. Congregationi, obtulit Lectiones quaſdam de S. Alberto Legiſlatore veſtro ad Ordinem Carmelitarum extendendas, veluti Canonicis Regularibus jam olim indulto Pii V conceſſas; dixerim, non *modo fidem nullam, ſed etiam pœnam graviſſimam commeruiſſe.* Ita ſcripſi Tomo 1 Aprilis pag. 776 num. 38. Certus ſcilicet Pium V, eo quod Canonici Regulares ante Ordinis officia propria allegare ſolent Brevi anni 1570, nihil de Alberto Patriarcha Hieroſolymitano dicere; neque ejuſmodi de illo Lectiones, quales mihi ſcriptas exhibebat P. Daniel à Virgine Maria, contineri in ullis editionibus Officiorum apud Regulares Canonicos uſurpatorum; cujuſmodi editiones varias oſtendebam uſque ad an. 1645.

5 Accedebat quod à noſtro tunc Romæ Pœnitentiario P. Carolo Alexandro à Manderſcheit piæ memoriæ, interrogatus aliquoties Regularium Canonicorum, ut dicebatur, Procurator Generalis, negaret ejuſmodi Lectiones ſibi notas eſſe, aut ipſum etiam S. Albertum; quodque Ordo Carmelitanus, in novo mox excuſo Breviario, diverſas ab illis Lectiones, magiſque veroſimiles poſuiſſet. Verum cum aliquot poſt annis innotuit, eum qui erat interrogatus Procuratorem, non fuiſſe Congregationis (uti opinabar) Lateranenſis, ſed Gallicanæ, cui revera eatenus ignota tunc erant Officia nova ad uſum Lateranenſium circa annum 1658 neſcio ubi excuſa in Italia, & Mediolani recuſa anno 1666, mihi quoque tum primum indicata; ſategi ut eorumdem obtinerem exemplar. Hoc autem viſo, nihil prius habui quam ut pro edendâ ante 3 Tomum Maji Chronologica Patriarcharum Jeroſolymitanorum Hiſtoria, componerem eidem inferendum Parergon XI, *de cultu S. Alberti apud Carmelitas & Canonicos Lateranenſes*; quo Parergo tum alia nonnulla in Aprili prætermiſſa ſupplerentur, tum corrigeretur memorata cenſura.

6 Ipſum porro Parergon ſic compoſui, ut appareret, eum qui S. Congregationi dictas obtulit Lectiones, malæ fidei culpa & pœnæ merito liberum eſſe; indicaretur tamen, & ipſum & inductam ab ipſo S. Congregationem, erraviſſe in facto Pii V, ſi crediderunt, eum ipſas ſic approbaſſe, quomodo talia nunc ſolent approbari.

Digitized by Google

bari. Videtur quidem hoc præferre titulus, *Officia propria Sanctorum, ex ſpeciali S.D.N. Pii Papæ V conceſſione:* ſed eum referenti ad Breve ipſius Pii libello præfixum, patet ab illo concedi facultatem componendi lectiones, non ſolum pro 16 Sanctis num. 5 nominatis, idque independenter à Congregatione Rituum, tunc necdum inſtituta; ſed etiam juxta num.6. *Omnium quoque aliorum dictæ Congregationis & Ordinis Sanctorum.* Ex qua conceſſione compoſita Officia cœptaque uſurpari, cum eſſent recudenda Romæ anno 1613, fuerunt modice *amplificata, & à ſacra Rituum Congregatione emendata, approbata, & conceſſa.* Variis deinde locis, identidem prodierunt auctiora illa, ac denique in ultima Mediolanenſi ad nonaginta excreverunt, in quibus etiam apparuerunt tunc de S.Alberto Lectiones, cum erroribus non levibus, ſumptæ ex Carmelitano Sarraceni Menologio.

7 Iſtis autem omnibus ſic extra Urbem curatis ſemperque auctioribus editionibus, ita præfigitur Pii V conceſſio, abſque ulla Congregationis Rituum mentione, ut hujus conſenſum fuiſſe requiſitum non appareat; plane acſi Pii V conceſſio eſſet ſufficiens approbatio ſingulorum, quos aliquando conſtaret Ordinis Canonici fuiſſe, uti fuerat iſte S.Albertus. Id an, & quam rite factum ſit, ipſi S.Congregationi conſiderandum relinquo? unum dixi & dico, ipſas de Alberto Lectiones diu poſt an.1613, imo & poſt 1645 compoſitas editaſque, nullam vel Pontificis vel ſacræ Congregationis poſitivam approbationem habere; adeoque non potuiſſe ut ita approbatas eidem Congregationi offerri, niſi per quamdam facti ignorantiam, quamvis in Carmelita offerente excuſabilem, multoque magis in Congregatione ſuſcipiente: quis enim, ſic (ut ajebam) præpoſito titulo, non facile deciperetur?

8 Interim ſicuti iſto Parergo volui me excuſatum, tam Lateranenſibus, quam Carmelitis, quatenus circa iſtud ipſorum factum, erraverim; ita ſacræ Congregationi explicare intendi, quid mihi dediſſet occaſionem dubitandi, de quo etiam nunc dubito; ſcilicet, an ipſa Congregatio intenderit Lectiones Lateranenſium, numquam ſibi ab his exhibitas, velut ſufficienter probatas Carmelitis concedere; an vero juſſerit componi aliàs, quales in horum mox excuſo Breviario nunc inveniuntur ſumptæ ex Lezana multoque correctiores. Ut ut eſt, ſicut fidei, obſervantiæ & deferentiæ Pontificum Bullis debitæ, nihil detrahit aliquis puri facti error, hiſtorico examine deprehenſus indicatuſque; ſic neque Congregationis iſtius Decretis. Ego vero in Aprili dubitans, an Lectiones, de quibus ſupra verè oblatæ aut ſaltem receptæ fuerint, nihil in ipſam Congregationem peccavi.

9 Atque hæc ſufficient, Accuſationi, hic obiter à Te propoſitæ; plenius autem deductæ Art.15 §.17; ubi quantumcumque coneris retractationis meæ ſinceritatem fidemque more tuo elevare, ſpero tamen futurum, ut meæ hic iteratæ proteſtationi plus credatur, quam malignis tuis ſuſpicionibus, quibus me iſtic gravare conaris. Nam quis eſt cui, ut Patern.veſtra ſupponit, vix credibile videatur, quod Pœnitentiarius noſter, tot annis Romæ verſatus, cum rogaretur quærere utrum Canonici Regulares Officio proprio colerent S.Albertum, id quæſiverit ex Procuratore Gallo ſibi familiarius noto, nullatenus ſuſpicans Gallos aliis quàm Italos Officiis uti? Carmelitæ Calceati & Diſcalceati, diverſo quamvis utantur Breviario, eoſdem tamen Sanctos communiter colunt; uti & Franciſcani Conventuales atque Obſervantes, Auguſtiniani quoque & Ciſtercienſes, tam Veteres quam Reformati: & mirum ſit aliquem

 quem

Digitized by Google

quem Romæ eſſe, qui numquam cogitaverit, quod Canonici Regulares Galli diſcreparent in iſto puncto ab Italis? Mirum ſit potius, aliquem eſſe qui extra utramque iſtam eorum Congregationem, differentiam ſciat, adeo privatam ac domeſticam, ac prorſus extraordinariam; ſicut ego in talibus verſatior eatenus illam ignoravi. Sed alio tranſeamus.

10 Num. 5 fingis, quod *intendat Papebrochius indirecte taxare S. Congregationem, quaſi clauſis oculis & abſque aliquo examine, ſimilia ſibi oblata approbet Officia.* Sed dum intentionis ſoli Deo notæ præſumis eſſe judex, Rev. Pater, vide ne temerarii judicii te arguat inſpector cordium Deus. Aliud ſonat *minor cura*, qua dico, p. 1 Conatus. pag. 18 n. 3, ad unius Cardinalis relationem, approbari Officia talia; aliud, *clauſis oculis & abſque aliquo examine.* Hoc enim Cardinali relaturo committi, poſtquam congruam adhibuerit inquiſitionem ſuper informationibus ſibi oblatis, intelligitur ex ipſis decretorum verbis; & informationes accipi extrajudiciales docet Plettenbergius ſupra. Multo autem minor tunc adhibetur cura, quando præceſſit alia ſimilis approbatio, & ſolum petitur illius extenſio, uti factum in caſu præcedenti. Quod vero in talibus poſſit obrepere error aliquis circa factum, magis quam ubi contradictorio judicio agitur, non puto egere probatione. An autem gratis poſuerim differentem modum recipiendi, inter eas hiſtorias quæ ad Religioſorum quorumdam uſum particularem permittuntur vulgari; & eas, quas ad totius Eccleſiæ communem uſum Breviario inferendas, Pontifici offert ſacra Congregatio, ipſamet definiat.

11 Aſt neque huic parcere Papebrochius dicitur; & quæritur, *an S. Congregationi non impingat pudendum colaphum,* cum tomo 4 Maji pag. 144 *præjudicium veritati natum* ait, ex Lectionibus de S. Venantio, in Romanum Breviarium receptis. Spero non ita ſenſuros Congregationis illius Præſides Eminentiſſ. Cardinales. Quis enim dixerit colaphum impingi ei, quem poſtquam oſtenderis in quæſtione facti bonâ fide erraſſe, ſententiam tuam novis pergis ſtabilire argumentis, tanto ſolicitius, quanto major eſt auctoritas aſſerentis contrarium, magiſque reverenter ſuſcipienda niſi magnæ ac graves rationes obſtarent, uti obſtant ex parte Actorum S. Venantii, de quibus mihi litem moves, alibi pluribus iterandam.

12 Hinc tranſit Accuſator ad locum ex tom. 7 Maji, ubi pag. 665 *certum* eſſe dico, *Romæ in rebus ſacris, tam communibus quam privatis, tolerari multa (ut leviſſime dicatur) incerta & dubia*; ubi non hoc ſolum dico ſed etiam addo; *Et veroſimiliter aliquando corrigenda, cum ſatis fuerint diſceptata*; addere etiam potuiſſem, *Et quando univerſalis aliqua talium reformatio inſtituetur, ſicut inſtituta fuit quoad Breviarium ſeculo ſuperiori, ex quo tempore multa tunc nondum diſcuſſa diligentius cœperunt ventilari.* Iſta autem dico occaſione ſingularis diligentiæ, qua pro & contra publicum S. Job Prophetæ cultum, eruditiſſimi viri in ſacra Rituum Congregatione diſceptarunt, quod omni occaſione ac tempore faciendum, nec ſperari debet, neque fieri expedit tam cito.

13 Lepram Conſtantini, lapſum Marcellini, aliaque ſimilia, res eſſe *(ut leviſſime dicam) incertas & dubias,* nemo nunc credo inficiabitur qui expenderit; nemo tamen S. Congregationi exprobrari poſſe dixerit, quod iſta non continuo mutari jubeat; eſto ab auctoribus graviſſimis, uti ſupra oſtenſum, fabulis & commentis adnumerentur. Nemo etiam propterea dixerit, factis in Breviario relatis non plus credibilitatis accedere (quod hic iterum repetis, ſicut & alia plura ſuperius refutata) *quam ſi in Alcorano*

Ma-

Digitized by Google

Mahometi, aut inter fabulas Æſopi referrentur. In his relata ut fabuloſa cenſeas, ſufficit ſolus libri titulus; in iſto prohibet idem titulus, ne tale quid cenſeas abſque demonſtratione pene evidenti.

14 Denique arguit me Patern. veſtra, quod allegans verba quædam Irenæi à S. Jacobo, narrantis quomodo, poſt diligens examen cujuſdam manuſcripti, ſacri Officii judicibus oblati, nihil in eo notatum ſit, quo fides ipſius poſſet labefactari; arguis, inquam, quod conjunxerim verba *diligens examen*, omiſſa parentheſi ab auctore interjecta (*ut ſolet in hoc Tribunali*) ne ſcilicet huic Tribunali eam laudem darem. Equidem non poſſim nunc certo definire, caſune omiſſa ea parentheſis ſit, an quod periodus Irenæi adeo longa eſſet, & altera majoris momenti parentheſi, ſed neceſſariâ, facta longior, ut potuerit ſecundâ illâ minuſque neceſſariâ exonerari.

15 Talem autem omiſſionem parentheſis, nihil ad rei ſubſtantiam ſpectantis, à te Rev. Pater, mihi objici, & grande ex ea conflari crimen, quo fuerim molitus minuere fidem &c, ſacræ Rituum Congregationi debitam, tanto eſt iniquius, quanto ſæpius deprehenderis, in meis quæ accuſas ſcriptis ea omiſiſſe, quæ ſi non omiſiſſes, accuſare nihil potuiſſes. Neque Tribunal illud Rituum erat de quo ſolo agis in titulo, ſed S. Officii: quamvis utrique ſumma veneratio tribuenda ſit. Denique, ut hic de intentione mea, non modo temere, ſed etiam falſo ſuſpicaris, ita de Alberto iniquiſſime accuſaſti, nullâ in toto tuo §. aut Articulo præſenti facta mentione retractationis meæ tam dilucidæ, quam non ignoraſti, & alibi commemoras.

§. II. ACCUSATIO.

16 Papebrochius prætendit ſibi licere, cum infami Launoyo, Hiſtorias ſacras, à ſacra Rituum Congregatione recognitas & approbatas, allegare ad fabulas, & quidem cum aſſenſu & applauſu Sedis Apoſtolicæ.

RESPONSIO.

HÆc tam invidioſis terminis concepta Accuſatio, juxta ſtylum auctori uſitatum (quaſi *diſputare* quidpiam, aut etiam *improbare*, idem ſonet quod *ablegare ad fabulas*) in duobus fundatur locis: altero ex tom. 2 Maji fol. 716 n. 33, ubi dico, *Patitur Eccleſia eruditos viros diſputare circa Dionyſium Pariſienſium Patronum ... & circa hiſtoriam quæ XXIX Iulii in feſto S. Marthæ recitatur;* altero ex parte 1 Conatus fol. 18, ubi alia occaſione dicitur; quod talia *improbantibus haudquaquam indignatur Romana Curia, ſed audit eos gratioſe, & laudat ſtudium bene merendi de re Chriſtiana,* ſcilicet detegendis, ſi qui videntur obrepſiſſe, erroribus; *licet non ſtatim (nec enim convenit) admoveat correctioni optatam manum* quæ omnia placuit Accuſatori prætermittere, ut non appareret, quam ſolicite caveam, ne quis ex ſic notatis neque mox correctis ſcandalizetur; tantum abeſt, ut ex meo judicio corrigi aliquid velim.

17 Quod id patiatur Eccleſia, in propoſito exemplo demonſtrat Schelſtratius,

Digitized by Google

ex reperta in noſtro tomo 1 Aprilis fol.745 epiſtola Innocentii Papæ III, data Pontificatus anno 18, qui fuit Chriſti annus 1215; ubi cum Pontifex expoſuiſſet geminam de Dionyſio Pariſienſi ſententiam, negantium & affirmantium Areopagitam eſſe; *Nos*, inquit, *neutri volentes prajudicare ſententia ... ſacrum B. Dionyſii pignus ... quod P. ... Apoſtolica Sedis Legatus de Gracia tulit in Vrbem, vobis devote dirigimus ... ut nulla de cetero remaneat dubitatio, quin ſacra B.Dionyſii Areopagita Reliquia apud veſtrum monaſterium habeantur.*

18 Ex his verbis Schelſtratius, in Synopſi Artic.3 Capitis 3 Diſſertationis 3 pag.415 Antiqu. illuſtratæ, *Oſtenditur*, inquit, *hanc de Areopagita Epiſcopatu contentionem relinqui à Sede Apoſtolica diſputationi fidelium.* In ipſo vero contextu num.288. *Non ignoro*, inquit, *Romanum Breviarium hocce tempore, ſecutum eorum teſtimonium, qui Dionyſium in Gallias miſſum à Clemente ſuſtinebant .... Nec ignoro quoque, alios amplexos priorem ab Innocentio III memoratam ſententiam, eamque de facto nunc communem eſſe in Sorbona Pariſienſi & Gallia, cui viam praepararunt Sirmondus, Launoyus, Dionyſius, Petavius, Bellarminus.*

19 Quid tibi videtur, R. P. Profeſſor, an Schelſtratio *infamis Launoyus* eſt, qui tantis viris illum ſine ſcrupulo annumerat? Conſidera autem, dum ſic loqueris de mortuó, ne ob violatum caritatis præceptum infamiam tibi compares. An ſolus aut præcipuus defenſor eſt Launoyus iſtius ſententiæ? Hanc nempe cum illo nominatim mihi facere debebas communem, aliis omnibus præteritis, ut in me conjicere poſſes omnia illa convitia, quibus Theophilus Raynaudus antagoniſtam ſuum illiberaliter onerat. Quæ *de duobus Dionyſiis*, deque *commentitio Lazari & Maximini; Magdalena & Martha adventu in Provinciam* ſcripſit Launoyus, & tam indigne proſcidit Raynaudus, numquam Eccleſia cenſuravit quod ſciam: ſed neque improbavit Breviariũ novum Pariſienſe anni 1680, in quo iſtęc omnia expuncta ſunt, ut receptiori tunc Pariſiis opinioni contraria. Hæc autẽ opinio, etiam nunc, ibi magis viget inter Eruditos: quos ſi cum Raynaudo dixeris, *Hypercriticos*, *ſputis omnium etiam mulierculárum ſandaliis dignos, audaces, effranes novatores, pruriginoſa ingenia, omnium pene traditionum hoſtes* &c. qualem me pingere conaris num.14 ex illius Antemurali; vereor, ut patienter quis Pariſiis & alibi ſuſtineat te. Laudo Theophilum in plurimis, in hoc non laudo; neque ipſius amarulentas phraſes velim contra Te imitari, utcumque de me commeritum.

20 Jam vero Schelſtratium, prædictam de Dionyſio quæſtionem inter ſuorum ſtudiorum principia accuratiſſime ventilantem, adeo non improbavit Romana Curia, ut merito primi illius libri, argumentum iſtud inter alia tractantis, obtinuerit ab eo Canonicatum Antverpienſem; auctaque exinde doctrinæ minime vulgaris æſtimatione per alia ſubſequenter opera, idoneus ſit judicatus, qu[illegible] è Belgio Romam accerſeret Pontifex ad [illegible]bliothecæ Vaticanæ Cuſtodiam, cum titulo Canonici, primum Lateranenſis, & mox Vaticani, ad majora porro provehendum, niſi mors immatura ſtitiſſet pronum ad dignitates ampliſſimas curſum. Aliter is, quam Tu Tuique R. Pater, de noſtro opere ſentit ac ſcribit, etiam, ubi contraria ſuſtinet.

21 Poterat is, ex eodem Henſchenii commentario, ubi refert Innocentii III epiſtolam, etiam obſervaſſe, ſi id ad argumentum ſpectaſſet, Pontificis errorem, in eo quod credidit, miſſo illo corpore ceſſaturum dubium, an in San-Dionyſiano monaſterio vere haberetur corpus Areopagitæ. Hic enim creditur Athenienſis Epiſcopus fuiſſe; & corpus iſtud fuit alterius S. Dionyſii Epiſcopi Corinthiorum, qui colitur à Græ-

Digitized by Google

Græcis 8 Aprilis & ſuit 100 annis junior quam Areopagita, quos quomodo inter ſe confuderit Pontifex, neſcitur; niſi quod San-Dionyſiani in hiſtoria tranſlati ad ſe corporis (utique re certius jam comperta) dicant, miſſum ſibi ab illo *corpus Sanctiſſimi Dionyſii Confeſſoris, Corinthiorum Epiſcopi.*

22 Quin etiam Leo Papa IX, ducentis fere annis ante Innocentium III, & centum annis ante Petrum Abailandum, qui accuſabatur primus dubium moviſſe de veritate adventus Areopagitæ in Galliam, diploma miſit ad Regem & Prælatos Francorum, indicans corpus Areopagitæ haberi Ratisbonæ; unde conſequens fiebat, Pariſienſem Epiſcopum ac Martyrem, non minus ab Areopagita, quam à Corinthio Dionyſio Confeſſore prædicto diverſum eſſe. Neque tamen inventus eſt hactenus, qui talia tabulis productis dicentem Henſchenium, appellaret hoſtem traditionum vel Pontificum contemptorem, dum eos ſibi mutuo contradicentes inducit; modeſte agnoſcens, in quæſtionibus facti, ipſis poſſe errorem obrepere, etiam ubi ſtudioſius agunt, uti apparet feciſſe Leonem IX & Innocentium III.

23 Finiens hunc Paragraphum, tam argumentis vacuum, quam contumeliis fartum, arripis, Pater Rev. locum alterum, unde *applauſum Sedis Apoſtolicæ* in titulo aſſumpſiſti; ubi ego ſolum ſcripſeram aliquid, in Breviario ſubinde notatum, *non improbari Curia Romana*, poſtquam ſcilicet obſervaveram, *abſque ullius veteris ſcriptoris teſtimonio* aſſertum à Martino Polono, & aliis eum ſecutis, indeque inſertum Breviario, quod *S. Cletus* in epiſtolis ſuis primus omnium uſus ſit verbis, *Salutem & Apoſtolicam benedictionem* apprecantibus.

24 Cauſam, cur id cunctareris credere, talem addidi, ut in eamdem mecum ſententiam ceſſerit Pagius ad an. 91 n. 3; hoc inſuper notans, nullam Cleti haberi epiſtolam (addo ego, ne ſuppoſititiam quidem) in qua videri poſſit fundatum eſſe Martini poloni aſſertum: unde & Chriſtianus Lupus Tom. 5 Synodorum cum Notis pag. 535, licet ſuſtineat & pluribus probet non eſſe morem novellum, quo Romanus Pontifex abſentibus mittit Apoſtolicam benedictionem; Cleti tamen nullam mentionem facit, nec ullum aliud ſimilis formulæ, qualis ei à Martino Polono tribuitur, exemplum antiquum in ullo alio Pontifice potuit reperire. Locum ergo habere hic debet iſtud effatum Baronii tom. 1 Annalium, cui deinde inhærens tam multas exploſit fabulas, *Quod à recentiori auctore de rebus antiquis, ſine alicujus vetuſtioris auctoritate profertur, contemnitur*: maxime cum ſumma antiquitas, ad quam ejuſmodi formula poſſit adduci, ultra ſeculum ſeptimum hactenus nequiverit deprehendi, inter tot jam multorum Pontificum epiſtolas etiam ſuppoſititias.

25 Hiſce rationibus motos credo reformatores Breviarii Pariſienſis, ut ex Romano aſſumpturi feſtum S. Cleti cum una Lectione, breviſſimam eam eſſe voluerint, nec in ea meminiſſe formulæ ipſi à Martino Polono adſcriptæ. Hoc autem illi fecerunt anno 1680, quando necdum de Conatu meo, talibus obſervationibus augendo, cogitabam? An eos Patern. veſtra permiſſura ſit viros eruditos credi ac dici, vel cum Launoyo atque Natali Alexandro exploſura, neſcio. Non ſunt illorum Pariſiis tam obſcura nomina, ut ea hic exprimere me oporteat tuis ſcommatis dilaceranda; uti neque nomina Cardinalium, qui Breviarium iſtud, eique inhærentem Pagii criticam maximi faciunt Romæ, ſicut horum reſcriptis probari poterit cum erit neceſſe, & illis gratum.

§. III. A C

§. *III. ACCUSATIO.*

26 *Papebrochius Hiſtorias ſacras, juſſu Pii V, aliorumque ſummorum Pontificum à ſacra Rituum Congregatione rigoroſe examinatas & approbatas, cum Launoyo & Natali Alexandro, paſſim tamquam fabulas explodit.*

RESPONSIO.

SI de Breviarii Lectionibus agitur quæ Hiſtoriarum nomine in ritualibus libris veniunt, nuſquam earum aliquam *explodo*; verbum iſtud, ipſeque eo indicatus ſarcaſticus contemptus, tam mihi R. Pater eſt inſolens, quam Tibi contra me frequens. Dionyſii Areopagitæ tranſitum in Gallias Launoyus vocat *meras aniles fabulas.* Sit ita ſane: ſed numquid non longe ab eo recedo, cum dico, ſicut ipſe fateris, quod *Res ea admodum controverſa eſt, neque volo in alterutram partem præjudicare quidquam,* totam nempe relinquens ſucceſſoribus Novembrem tractaturis? Quid? quod nec ibi Launoyum allego, neque in alio hujus §. loco. Natalem vero ſemel iterumque dumtaxat, antequam prohiberetur, idque in quæſtionibus pridem aliunde & paſſim notis, de lepra Conſtantini, Marcellini lapſu aliiſque ſimilibus, inter Acta S. Silveſtri & Concilii Sinueſſani relatis, ex quorum primus formatas Lectiones Card. Bona, *inſupportabiles* ſibi eſſe dixit. Cur autem mihi, abſque ulla auctoris proprii mentione, crimini vertitur dictum illud, quod conſtat me ex Cardinali & ejus ſolum nomine retuliſſe?

27 *Non cenſeri debere explorata & inconcuſſæ auctoritatis quæcumque Breviario ſunt inſerta*, ſcripſit Natalis Alexander; & ego ipſius verba ſecutus arguor id ipſum confirmare, *ex tot locis ante hac facta correctione, ut ſpem faciant non diſpliciturum SS. Rituum Congregationis Præſidibus, quiſquis bonâ ductus ratione alia ſubinde adhuc ſuggerat.* Nihil in his verbis diſplicuiſſe vel diſpliciturum etiam nunc credo; neque illos aſſenſuros Patern. Veſtræ, aſſerenti, prædictas hiſtorias omnes tam *rigoroſe*, quam præſumis *examinatas* fuiſſe, priuſquam approbarentur. Hanc fiduciam mihi dat Bartholomæus Gavantus, Sect. 4 cap. 12 Commentarii ſui in Rubricas. Ipſe enim, ut ait Card. Urſinus, mox pluribus allegandus, *unus* fuit è *recognitoribus Clementini & Urbaniani Breviarii, adeoque tamquam de re ſibi propria teſtatur,* quomodo in correctione iſta proceſſum fuerit: ſic autem loquitur num. 16. *Perdifficile viſum eſt ad Hiſtoriæ veritatem reducere Sanctorum Lectiones, idque minima, qua fieri potuit, mutatione. Imo quæ controverſa erant, alicujus tamen gravis auctoris teſtimonio ſuffulta, aliquam haberent probabilitatem, retenta ſunt eo modo quo erant; cum falſitatis argui non poßint, quamvis fortaßis altera ſententia ſit à pluribus recepta.* Sunt ergo retenta non ſolum quæ videbantur certa, ſed etiam quæ ſolùm *probabilia*, omiſſis etiam probabilioribus, donec certius conſtaret de primarum falſitate.

28 Nunc

Digitized by Google

28 Nunc quoniam grave tibi eſt, Rev. Pater, audire verba Natalis Alexandri; quæ nec ego protuliſſem, ſi libri prius fuiſſent prohibiti, quam Conatus meus imprimeretur; audi Eminentiſſ. D. Vincentium Mariam Ordinis Prædicatorum Card. Urſinum, S. Beneventanæ Eccleſiæ Archiepiſcopum, in Diſſertatione de Reliquiis S. Bartholomæi, Benevento vindicatis an. 1694. Negat hic, eas unquam fuiſſe Benevento translatas Romam, quod tamen in Breviario legitur; atque ad hujus objectam ſibi auctoritatem reſpondet Art. 7; „ illud maxime „ quidem auctoritatis eſſe, in iis quæ per ſe- „ ſe ad cultum eccleſiaſticum attinent: mi- „ noris tamen ponderis eſſe in privatis fa- „ ctis aut geſtis, quæ in vitis Sanctorum ex „ occaſione referuntur; ita ut efficax argu- „ mentum inde peti non poſſit, ubi præ- „ ſertim antiquiora monumenta adverſan- „ tur.

29 „ Nec enim Eccleſia ipſa, quæ illis „ utitur, inconcuſſæ infallibiliſque verita- „ tis judicat, quæcumque Breviariis ſunt „ inſerta; cum multoties, pro variis tempo- „ ribus, variâ ex occaſione ea mutaverit cor- „ rexeritque. Teſtatur id Concilium Seno- „ nenſe de anno 1528, quod, ut Brevia- „ ria & Miſſalia emendarentur, decreto „ ſanxit: teſtatur Concilium Colonienſe de „ anno 1536, cui hoc idem decernere pla- „ cuit; ac demum Concilium Rothoma- „ genſe anni 1581, & Concilium Rhemen- „ ſe anni 1583 decernunt, ut quam dili- „ gentiſſime à falſis narrationibus Breviaria „ repurgentur. Quæ omnia argumento „ ſunt, non illico putanda eſſe ab omni „ aberratione hiſtoricâ libera Breviaria, ſed „ magnâ plerumque ſpongiâ egere, licet il- „ la in ſuum uſum uſurpet Eccleſia „ Hæc ego ſi ſcripſiſſem, quantos non cieres clamores, Pater Rev. quibus non contumeliis me onerares?

30 Pergit tamen Cardinalis dicens „ Imo „ nec ſuis omnino carere nęvis Clementino- „ Urbanum, quo utimur, Breviarium, do- „ ctiſſimi hiſtoriarum exploratores judicant; „ cujuſmodi ſunt. I. Marcellini Pontificis „ cultus idolis exhibitus, ejuſque pœniten- „ tia in Concilio Sinueſſano ... II. Lectio- „ nes non paucæ, ex iis ſanctorum Patrum „ libris petitæ, qui ex graviſſimo Critico- „ rum judicio apocryphi reputantur. III „ Symbolum, *Quicumque vult ſalvus eſſe*, S. „ Athanaſio in hodiernis Breviariis adſcri- „ ptum, quod illius non eſſe eruditiſſimi „ plerique conſentiunt, quamvis cujus de- „ terminate ſit auctoris, non ita inter ſe con- „ gruant. IV. Canticum *Te Deum laudamus*, „ SS. Ambroſio & Auguſtino adſcriptum, „ cum Siſebuto Monacho ab eruditis vindi- „ cetur, ex veteri Caſinenſis cœnobii Bre- „ viario & Codice Ms. Vaticanæ bibliothe- „ cæ, à Card. Bona recenſito. Et vero Car- „ dinalem Baronium non abſolutiſſimam in „ rebus hiſtoricis fidem Rom. Breviario tri- „ buiſſe, certiſſimũ eſt „ Auctoritates plures, & exempla eodem conducentia dedi ſupra.

31 Age nunc, R. P. Profeſſor, ex Cardinali Urſino etiamnum vivente, quære id quod toties quæris ex me, quinam ſint illi *eruditiſſimi viri*, quos laudat, nec nominat; an ſint alii quam *Hæretici, vel Launoyus, Alexander, ac ſimilis furfuris auctores ab Eccleſia damnati*? Interim agnoſce tibi à me reſponſum verbis Eminentiſſimi unius, non tantum eruditiſſimi, ſed etiam religioſiſſimi Cardinalis, ad ea quæ mihi hic objicis num. 26, 27, 28. Sicut & antea tibi reſpondi ad num. 23 & 31 de Dionyſio Areopagita ejuſque libris. Suſcitas etiam quæſtionem de Romana corporis S. Stephani tranſlatione, ex Breviario ad 3 Auguſti, de qua non dixi aliud, quam *eſſe quibus videatur fabuloſa*, rem proprio loco ac tempore diſcutiendam reſervans. Recoquis deinde ſæpius rejectam cramben, de occaſione per quam converſus fuit S. Bruno, licet eam

Digitized by Google

ſcias expunctam è Breviario; quam tamen non negaveram, imo ſoluto tandem dubio certior, operoſe confirmaveram.

32 Nuſquam denique negavi Auguſtinum (quod ſolum ex Breviario allegas) *religioſam inſtituiſſe familiam:* ſolum dixi, quod eâ quæ nunc habetur Regula, *ex ſui auctoris mente ſe non ultra extendebat, quam ad paucas illas Moniales quibus ſcribebatur.* Hoc autem me non docuit *Eraſmus Rotterdamenſis*, nunc primum mihi notus id aſſeruiſſe; ſed ipſamet Regula, nihil continens quod virili ſexui peculiariter proprium ſit, plura quæ muliebri; ipſumque exordium ſolas illas reſpiciens. Idem vero confirmavit mihi, Bellarminus de Scriptoribus pag. 180 dicens; *Ex tribus Regulis ſola tertia eſt Auguſtini: ſed feminis data, non viris:* deinde eamdem profeſſus Regulam, *Nicolaus Deſnos, Prior Conventualis, Magiſter & Adminiſtrator generalis majoris Domus-Dei Pruvinenſis, Ordinis Canonicorum Regularium D. Auguſtini*, in erudito opere cui titulus, *Canonicus ſecularis & regularis*, ſub annum 1674 diu ante Majum meum Pariſiis edito, lib. 3 cap. 22 eamdem theſim dilucide probans, contra Pennottum & Richardum quemdam.

33 Idem ſequenti mox capite quærit, *quo tempore & quo auctore Epiſtola Auguſtini 109* (hæc eſt Regula de qua controvertitur) *Sanctimonialibus exarata, in Regulam Clericorum* (Eremitæ *Monachorum* dici mallent) *emerſerit:* veroſimiliuſque exiſtimat id factum in confinio ſeculi 8 ac 9, à S. Benedicto Abb. Anianenſi, auctore *Concordiæ Regularum*: qui ſicut eidem Concordiæ inſeruit Regulas SS. Cæſarii & Aureliani, mulieribus ſimiliter ſolis ſcriptas, viriſque aptavit; ita & iſtam, inter Epiſtolas S. Auguſtini repertam, iiſdem accommodavit, *mutatis terminis femineis in maſculeos.* Ita ille, pluribus deinde capitibus diſputans contra Eraſmum pro votis Auguſtinianorum, quæ ille videbatur negare; interim ipſum adeo non contemnens, ut ex ejus Epiſtola ad Archiepiſcopum Toletanum, præfixa *præſtantiſſimæ* (ut Labbeus appellat) *editioni Frobenianæ* anni 1529 per Eraſmum curatæ, longiſſimum Auguſtini elogium, quaſi Vitam, integre transtulerit cap. 21 ejuſdem libri 1.

34 Eam Epiſtolam ego legens, invenio exordium plenum elogiis Sanctorum Patrum; quorum *maſtygem* cur Eraſmum tam illimitate vocet Patern. Tua, nondum video; Monachorum maſtygem potius dici poſſe agnoſco, & ut talem abominor. Interim operam ab eo in Auguſtini editione navatam nemo Catholicus contemnit. Doctor autem Molanus in editione Lovanienſi anni 1576 præfatur, quod *in cenſuris*, quibus pſeudepigrapha opera ſecernit à veris, *Eraſmus aliquoties .... magno adjumento* ſibi *fuit.* Ita norunt Catholici, etiam in fidei ſuſpectæ ſcriptoribus, laudare quæ laudanda ſunt; tibi ſoli, Pater Rev. placet, pariter eorum opera & in his omnia damnare, ut me damnare poſſis in omnibus, in quibus eis videor conſentire, quantumcumque multi & graves Auctores alii id mecum faciant, eodem calculo mecum damnandi vel abſolvendi, niſi in me ſolo diſplicerent omnia quæ placent vel excuſantur in aliis.

§. IV. AC-

Digitized by Google

§. IV. ACCUSATIO.

35 *Papebrochius, ſacras Carmelitarum Hiſtorias, à ſacra Rituum Congregatione approbatas, explodit tamquam fabulas.*

RESPONSIO.

ACcuſatio hæc, iiſdem fere quibus prior concepta verbis, non alia indiget reſponſione: hic tamen inſuper addi poteſt, quod ſi non indubitabilis veritatis ſint ea quæ in Romano Breviario tolerat Sacra Rituum Congregatio, multo minus ea quæ tolerat in Carmelitano. De punctis vero hic propoſitis minus convenit me nunc reſpondere ſigillatim, quod de ſingulis ſolum delibatis capitibus proprius promittatur rediturus locus, ſcilicet de Lectionibus pro Commemoratione ſolennitatis B. Mariæ de monte Carmelo, Art. 15: pro feſtis SS. Bertholdi, Cyrilli, Angeli, Teleſphori, Art. 11: de revelationibus factis patri ſancti Eliæ, S. Petro Thomæ, S. Simoni Stock, Art. 20. Deniq; num. 45 inculcas iterum, Eliam *Ordinis fundatorem & inſtitutorem*, à Te probatum Art. 3. Ego vero, id eum vere dici poſſe, cenſeo, & modum explico Art. 2 num. 192, neque neceſſe puto eadem hic repetere.

36 An autem de iſtis omnibus etiam intelligi vis, quod hic in titulo omiſiſti, formatas de ipſis Lectiones, eſſe *rigoroſe examinatas à ſacra Congregatione*, ſive, ut alibi loqueris, *prævio rigoroſo examine approbatas*? Ita videri poſſet ex num. 42 & 45. Aſt ego jam dicere cœpi, *Officium de S. Alberto, quo ex Indulto Pii V utuntur*, ut ais, *Canonici Lateranenſes*, & cujus *recitandi licentiam Carmelitas obtinuiſſe* aſſeris *à ſacra Rituum Congregatione*; dicere, inquam, cœpi, non aliter ipſum cenſeri poſſe conceſſum Canonicis illis à Pio V, quam quatenus in Bulla anni 1577, cum necdum inſtituta eſſet S. Congregatio Rituum, conceditur, ut *Omnium aliorum*, (ultra paucos in Bulla expreſſos) *dictæ Congregationis & Ordinis Sanctorum feſta, etiam ſub Duplici officio, celebrare; atque iis omnibus & ſingulis proprias eorum atque authenticas Lectiones & Orationes accommodare valeant.*

37 Tali nempe conceſſione ſuppoſita, perrexerunt iidem Canonici, etiam poſt Pii mortem & Congregationem Rituum inſtitutam, Sanctorum, quos ſui Ordinis fuiſſe exiſtimabant, multiplicare identidem Officia & proprias cuique Lectiones componere atque recitare. An autem ſic extenſa conceſſio, & talis modus quidlibet ſub Pii V nomine producendi, ſatis innotuerit S. Congregationi, nihil attinet quærere. Unum dico, ſi illæ, occaſione Carmelitarum, novo examini fuerunt ſubjectæ & approbatæ, examen iſtud minime rigoroſum fuiſſe: ipſaſque in ſola Lateranenſium male informatorum fide receptas dico. Ibi enim dicitur *Albertus*, „ Amienſi ☞ in Galliis urbe ortus; parentibus orbatus ☞ adoleſcens, factus Canonicus Regularis; & poſt litterarum ſtudia „ Pariſiis decurſa Sacerdos factus; ab Innocentio II facta ☞ per litteras poteſtate „ confeſſiones audiendi, inter familiares Ludovici ☞ Regis profectus in Orientem; „ in clauſtro Dominici ſepulcri ☞ Regularem vitam profeſſus; re Chriſtianorum „ infecta reverſus, ab Adriano IV factus Eccleſiæ Mortarienſis Præpoſitus; deinde,

Digitized by Google

„ ut traditur, Epiſcopus Vercellenſis; rurſuſ-
„ que profectus in Orientem, ab eodem
„ Pontifice creatus ☞ Bethlemicus & Aſca-
„ lonenſis Epiſcopus; ſed & Apoſtolicus Le-
„ gatus in Syria ab Alexandro III ☞, re-
„ gulam concinnaviſſe ☞ quam Carmeli-
„ tis tradidit; Hieroſolymitana Sede vacante,
„ ejus Patriarchali dignitate ☞ a Cæleſtino
„ III decoratus; ac tandem ſenio gravis ani-
„ mam exhalaſſe, die VIII April. anno 1213.

38 Hæc ſi examinanda ſumpſiſſet ſacra Congregatio, num putas neminem futurum fuiſſe, cui incideret dubitatio, an vere in unum hominem, eumque ex Gallia advenam, tot fuerint conſequenter collatæ Prælaturæ? Moto autem ſemel dubio, quomodo non cogitaſſet aliquis audiendum Ferdinandum Ughellum, tota Roma notiſſimum per tunc edita novem de Epiſcopatibus Italiæ volumina, qui etiam de Orientalibus Epiſcopatibus promittebat tractatum? Sed hunc ipſum fortaſſis ſtudioſe declinabant Patres Carmelitæ, ſcientes in Alberto eum ſibi non favere: quippe qui Tomo 4 col. 1046 ſcripſerat, quod eorum *Hiſtorici, præſertim Saracenus & Alegre portentoſam de eo narrationem inſtituerunt.* Conſultus ille, procul dubio alia exhibuiſſet, ſuæque cenſuræ reddidiſſet rationem, exhibito libro, quem de Vitis & geſtis Epiſcoporum Vercellenſium ſub annum 1602 edidit Joannes Stephanus Ferrerius, Vercellenſis etiam ipſe Epiſcopus, unde veterem ſcripturam acceperat ipſe Ughellus, de Vita & morte Alberti Hieroſolymitani Patriarchæ, omnibus iis locis quæ addito ſigno ☞ notavimus, contraria Lectionibus præmiſſis, prout hic placet conſiderandum exhibere.

39 „ XVIII Kal. Octobris ☞ MCCXIV,
„ Indictione II. Præſenti die de carnis er-
„ gaſtulo egreſſus eſt fel. mem. Venerabilis
„ Pater & Dominus, Albertus Hieroſoly-
„ mitanus Patriarcha, hujus Eccleſiæ quon-
„ dam Epiſcopus .... Fuit vir Domini de
„ Caſtro-Gualterii ☞ Parmenſis diœce-
„ ſis, nobili ortus præſapia .... Valefacto
„ mundo & pompis ejus, ad eccleſiam Mor-
„ tarienſem .... cum ☞ parentibus con-
„ fugit ... atque in Priorem ipſius eccle-
„ ſiæ electus ... de ipſo Prioratu ad re-
„ gimen ☞ Bobienſis Epiſcopatus fuit vio-
„ lenter abductus: unde paucis evolutis an-
„ nis, antequam conſecrationis munus reci-
„ peret, poſtulatus eſt in Epiſcopum eccle-
„ ſiæ Vercellenſis, quam per XX fere anno-
„ rum curricula viriliter gubernans .... ab
„ Orientali Clero & populo in Hieroſoly-
„ mitanum Patriarcham fuit unanimiter po-
„ ſtulatus, & per Dominum Papam ☞ Inno-
„ centium III, ut illo iret coactus: ubi dum
„ per octo annos ſancte & laudabiliter vi-
„ xiſſet .... diabolicus vir quidam de
„ loco Caluxii .... eumdem .... in hac
„ die glorioſæ exaltationis ſanctæ Crucis,
„ in eccleſia S. Crucis civitatis Acconæ, pro-
„ ceſſionem cum Clero ſolenniter agentem,
„ cultellis petiit & occidit: & ſic glorioſus
„ Pater per martyrii ☞ palmam ex hac vi-
„ ta migravit.

40 Nunc mihi, in has redacto anguſtias, ut palam & iterum cogar demonſtrare, non æque rigoroſe examinari omnia & ſingula in ſacra Rituum Congregatione, quæ ſubinde à Religioſis proponuntur; liceat cum bona ipſius Congregationis venia, ab ipſiuſmet Accuſatoris mei ore extorquere veritatem, interrogando, utrum, ex duobus neceſſario dicendis, malit eligere. Dic ergo, Pater Rev. Lectiones illæ Lateranenſium de S. Alberto, quas Carmelitis quoque permitti petiit & impetravit P. Seraphinus, an. 1671, tamquam *auctoritate Pii V compoſitas*, fueruntne ab illo oblatæ examini, an non? Si non fuerunt, & tamen conceſſæ ſunt, habeo quod intendo; neque quidquam magnopere de-

de-

Digitized by Google

derogatum video auctoritati ſacræ Congregationis, quæ bona fide vobis aſſerentibus credidit, eas vere atque individualiter fuiſſe *compoſitas auctoritate Pii V*, & permiſſas, eo quo talia nunc ſolent modo, id eſt poſt prævium examen aliquod.

41 Si fuiſſe oblatas dicis, vide an non gravem inferas S. Congregationi injuriam, dum credere nos vis, in ea fuiſſe neminem, qui animadverteret multa in iis eſſe, quæ accuratiore examine certioreque probatione egerent; quo adhibito & libris conſultis, ſtatim patuiſſet, id quod ſupra pronuntiavit Ughellus, *portentoſam* inſtitui *narrationem*, per quam Albertus Vercellenſis, qui uſque ad finem ſeculi 12 numquam ſciebatur pedum tuliſſe extra Italiam, totis viginti annis in Vercellenſi Epiſcopatu verſatus, dicebatur ab Alexandro III miſſus in Syriam Legatus, & Regulam Carmelitis dediſſe multo prius quam fieret Patriarcha Hieroſolymitanus; quem tamen titulum ipſa Regula expreſſe præfefert: *Albertus Dei gratia Hieroſolymitana Eccleſia vocatus Patriarcha*: hoc autem conſtare poterat eum non vocatum, niſi ab Innocentio III ſub annum 1204.

42 Ubi his reſponderis, quæram porro de P. Seraphino, an, quando præfatas Lectionis permitti Ordini ſuo petiit, habuerit vel non habuerit notitiam aliquam verioris Vitæ, apud Ferrerium & Ughellum inveniendæ. Si non habuit, ſupinam ejus fateris negligentiam, in præparandis adminiculis tam neceſſariis, qui ſaltem nec Lezanæ Annales conſuluerit: nam etiam in illis tom. 4 ad an. 1185, quo Epiſcopus Vercellenſis electus eſt Albertus; & annum 1204, quo ad Patriarchatum invitatus; & 1214, quo mortuus fuit, totum ex Ferrerio textum deſcribit Annaliſta veſter: & num. 13, poſtquam omnes Saraceni errores loco non uno refutaſſet, illud Vercellenſe teſtimonium præ aliis omnibus æſtimare ſe oſtendit, veluti quod *efficacius demonſtrat B. Alberti ſanctitatem meritaque præclara, ut vel ipſis ſolis jure Eccleſiam Officium Canonicum & cultum Sancti tribuiſſe, dici poſſit.*

43 Si vero notitiam illam habuit P. Seraphinus, quomodo dicetur non impoſuiſſe, neq; ſtudioſe quæſiviſſe tenebras, quibus involvere veritatem maluerit, quam Congregationi palpandum præbere Lectionum Lateranenſium defectum, & dubitabilem inſuper reddere diem 8 Aprilis, quo Ordo ſuus colendum Albertum ſumpſerat, idque ut Confeſſorem, quem conſtitiſſet obiiſſe Martyrem 14 Septembris. Sic enim aliquando moniti per P. Danielem à Virg. Maria Carmelitæ Romani, ut S. Petrum Thomaſium reponendum curarent ab ordine Martyrum in ordinem Confeſſorem, in quo olim ſteterat, ſed per Saraceni figmenta abductus fuerat, nihil ſibi movendum duxerunt; forte ne levi illo parvoque ſcrupulo Congregationi objecto, in dubium venirent alia ejuſdem generis plura, quæ inter propria Officia Ordinis leguntur inobſervata, meritoque obſervanda.

44 Suſpicionem hanc (neque enim ultra valere volo) firmat novum Ordinis Breviarium, *reviſente & approbante Cardinali Bona* edi à Congregatione permiſſum an. 1672 5 Aprilis, & Antverpiæ excuſum. Ibi ad 8 Aprilis jubentur ad 2 Nocturnum recitari Lectiones *ex Sermone S. Maximi Epiſc. de Communi Confeſſoris Pontificis.* Ad calcem tamen iſtius impreſſionis inveniuntur *Officia nova, à S. D. N. Clemente X conceſſa, & huic Breviario nondum inſerta, ſed eidem propriis locis inſerenda*, Cardinali Bona ſubſcribente 12 *Maji*, & atteſtante, *ſupraſcripta Officia, cum additionibus & correctionibus, de mandato S. D. N. Clementis X, à ſe recognita & emendata, inſeri poſſe Breviario Ordinis Carmelitarum,*

Digitized by Google

melitarum, *& à Religioſis ejuſdem Ordinis recitari*. Inter iſta habentur diverſæ ab iis quas dixi petitas impetrataſque prius fuiſſe, de S. Alberto Lectiones, quarum priores duæ ſumuntur ex antiquis Actis.

45 Ultima particularem animadverſionem meretur: agit enim de re *Regula* Carmelitis compoſita, ut *ex Divi Baſilii & Ioannis . . . Hieroſolymitani operibus* concinnata; & diſſimulato mortis genere, in Actis deſcripto, non ſatis conformiter ad illa dicitur, quod *impiorum hominum furore divexatus clam ſe ſubduxit, & Carmeli Eremitis ſe adjunxit, ubi & Ieſum Chriſtum viſibili ſpecie habuit conſolatorem, & Deiparæ Virginis præſentia mirifice eſt confortatus, ſanctis tandem operibus plenus, inter ſuos lacrymantes animam Deo ſuavi facie exhalavit*: quæ partim ex Saraceno accepta, partim nullo alio auctore præcedente addita ſunt, contra expreſſam mentem Lezanæ. Nam hic ad an. 1214 num. 15 aſſerit, *gladio percuſſum & occiſum: quod ad rationem Martyrii ſufficere, poſſit non incongrue dici*: *& num.* 18 fatetur, *primum Baptiſtam Mantuanum, quem alii minoris notæ ſecuti ſunt*, aſſerere, *Ordinis* Carmelitani *profeſſorem* fuiſſe Albertum: quod tamen tenere ipſe non audens, ſic ſcribit, *Cum in tabulis Eccleſiæ Vercellenſis, in quibus fere ab incunabulis ipſius vita deſcribitur, nihil de Carmelitani Ordinis profeſſione habeatur, nec antiquiores noſtri hiſtorici .... aliquid de hoc dixerint ... de Alberto hallucinatum credimus doctiſſimum Mantuanum*. Ita ille, ad ſuorum errata agnoſcenda multo promptior quam nunc paſſim Carmelitæ: à quibus interim libenter diſcam, quo argumento ſententiam mutaverint; & an coram Cardinale Bona expoſuerint prænotatam ſuorummet Auctorum circa punctum iſtud diſcrepantiam: vix enim induci poſſum ut credam, ipſum permiſſurum fuiſſe, ut ab antiquiorum potiorumque ſententia diſcederetur, in favorem novitiæ inventionis. Qui autem ſcire volet, quam ambiguæ fluctuaverint PP. Carmelitarum Romanorum opiniones circa iſtum ſuum Legiſlatorem, videat Generalis Stratii ſuper eo argumento epiſtolam ad Miræum datam an. 1637, & à me productam ante tomum 3 Maji num. 218.

46 Ex dictis abunde patet, quamparum curioſe ſacra Congregatio hactenus excuſſerit illa tam ſpecioſe jactata Officia propria Sanctorum Carmeliticorum; quod tamen facilem excuſationem habet ex multis capitibus, à me non diſcutiendis; ſed inepte contra me aſſumitur, ut S. Congregationis contemptorem; qui ſimilia mallem retecere quam tangere, ſi importunitas accuſatorum ea pateretur ſileri. Certe cum anno 1677 Officium ſolennis Commemorationis ad omnes Catholici Regis ditiones extendi Pontifex permiſiſſet, nonnulliſque de ſacra Congregatione oſtendiſſent aliqui, mirari ſeſe, quomodo id citra examen novum factum eſſet; præſeferebant illi, ſe quidem extenſionis talis conſcios, neſcire tamen quales eſſent Lectiones iſtæ, petieruntque exempla exhiberi; quæ quamvis Romæ deeſſe non poterant, Antverpia tamen petita & à me miſſa ſunt; caventibus iis ſcilicet qui petebant, ne ſi Carmelitis ſuboleret ipſos de Lectionum veritate dubitare, certum & irreconciliabile eorum odium in ſe traherent. Hinc eſt quod etiam caveam nominare quemquam, expertus in Ughello aliiſque mortuis, quid timendum ſit vivis, ſi nominatim indicarentur.

§. V. AC-

Digitized by Google

§. V. ACCUSATIO.

47 *Papebrochius aſſerit, quemdam Ritum Miſſarum Gregorianarum, etſi à Sacra Rituũ Congregatione prohibitũ, non ideo credendum improbatũ.*

RESPONSIO.

DE ritu illo agens ad Pontificatum S. Gregorii, cui ipſum falſo adſcribi oſtendo, & ex veteribus Miſſalibus eumdem propoſiturus, nihil tum ſciens de prohibitione, ſolum poſt annos circiter quinque ad meam delata notitiam, ita loquor: *Abeſt hodie à Romano Miſſali Ritus iſte, non ideo tamen improbatus creditur.* Quis hæc mea verba cum titulo tuo conferens, primo ſtatim intuitu non videat, calumniam mihi ſtructam in cauſali, *non ideo*, à me quidem relatâ ad hodiernum Miſſale, ab Accuſatore vero ad prohibitionem, mihi tunc ignotam? Quis etiam non videat, non abſolute à me negari improbatum, quod dico, necdum improbatum credi, ab iis ſcilicet qui ipſum ſine ſcrupulo curandum ſuſcipiebant.

48 Nemo ſane dixerit, ideo aliquid improbatum, quia nunc abeſt à Romano Miſſali, niſi ritibus in ea præſcriptis contrarium id eſſe judicaverit ſacra Rituum Congregatio: quod ubi eamdem in caſu iſto judicaſſe cognovi, continuo juſſi in Paralipomenis priora expungi; atque locum iſtum ſic legi *Abeſt hodie à Miſſali Romano ritus iſte: quin etiam ſacra Congregatio Cardinalium, ejuſmodi rebus curandis inſtituta, anno* 1622, 8 *Apr.* inter Miſſas quæ circumferuntur, *quaſque illa ut non approbatas* prohibuit, *numerat Miſſas S. Gregorii pro vivis & defunctis:* quarum ſerie relata ex veteri Miſſali, amplam ſubjicio Annotationem, qua indico ipſam ſacram Congregationem etiam declaraſſe, quod per ſuum Decretum non prohibeantur *Miſſæ triginta pro defunctis à D. Gregorio inſtitutæ.*

49 Denique, quoniam priores Miſſæ ſigillatim ſingulæ, ſuis quæque diebus habentur in Miſſali velut probatæ, cenſeo prohibitionem prænotatam reſtringi *ad irregularem [illegible] Ordinem, ad quem obligari ſacrificaturos, cum perturbatione tam diuturna totius ordinarii curſus, non probat nunc Eccleſia* (Quis enim probet in die Paſchæ V. G. dici votivam de Cruce, qualem forte exigeret ordo prohibitus: ipſam 27 die notans) *etſi alioqui nihil obſtare videatur, quo minus illi, quibus liberum eſt votivam dicere, vel iſtas vel alias quaſcumque in Miſſali reperiendas Miſſas, per modum votivæ, eo quo voluerint ordine, recitare poſſint*, diebus ſcilicet potiori & nequaquã mutabili Miſſa non impeditis: hoc enim important, verba iſta, *quibus liberum eſt.* Itaq; non jubeo ipſarum Gregorianarum ordinem in Conatu p. 92 expungi, ſed relinqui patior; partim ad memoriam veteris uſus, partim ad uſum adhuc nonnullum, ſiquidem *videntur etiam nunc poſſe, ſervatis ſervandis, fieri eadem omnes Miſſæ, eodemque ordine quo olim*, ſed non continuo; hoc enim prohibet cautio per verba, *ſervatis ſervandis*, appoſita.

50 Concludo etiam atque dico; *Satius tamen fortaſſis eſſet, excuſata petentium ſimplicitate, & ſuprapoſita prohibitionis ignorantia, continuare tricenarium, dicendis ad eamdem intentionem Sacris, ſecundum anni curſum præſcriptis*, etiam in non duplicibus, quibus alias liceret quæcumque votiva facere. Et hanc nunc intelligo praxim eſſe eorum Religioſorum, qui tricenaria Gregoriana dicenda ſuſcipiunt; & petentes quidem in ſua ſimplici devotione relinquunt, dicunt tamẽ Sacra ex ordine præſcripta, ea ſolum quæ cadunt in dies ad id liberos: itaq; ſimul & obediunt prohibitioni, & cavent ſcandalum puſillorum, fortaſſis crediturorum, ſi eorum petitio rejiceretur, etiam ſimplex trecenarium improbari, contra quam velle ſe declaravit Congregatio.

§. VI. ACCUSATIO.

51 Papebrochius, contra ſacram Congregationem Indulgentiarum & Reliquiarum, reviſas & approbatas Leonis IV Indulgentias impoſturâ inſimulat.

RESPONSIO.

NE fruſtra in titulo Articuli hujus *Congregationes* nominaveris, alteram hanc Congregationi Rituum, cui me hactenus commiſeras, jungere, Pater Rev. voluiſti; plures haud dubie nominaturus, ſi potuiſſes. Sed neque iſtam nominare potuiſti, niſi reſumendo Accuſationes, jam pridem & abunde refutatas. Nam quod ad *Leonis IV* Indulgentias attinet, omnem earum fructum percipiunt fideles, ex auctoritate Pontificis eas confirmantis, ſupplendo quemcumque defectum, atque omnem tribuendo auctoritatem, quam ex Leone IV participarent, ſi ille eas vere dediſſet. Idem ſtatuo de illis, quarum auctores nominantur *Lucius IV*, *Honorius* IX, & *Honorius* X, qui numquam extiterunt. Quod autem intenderunt Pontifices, & ſolum prudenter intendere potuerunt, id etiam intenderit ſacra iſta Congregatio, quæ Summarium veſtrarum Indulgentiarum anno 1673 dicitur approbaſſe, nec quidquam aliud. Vide dicta Articulo 3 §. 9, 10 & 11.

52 Ibidem §. 8. Egi de Reliquiis Brixienſibus, ex uno ſolo capite mihi ſuſpectis, quod dicantur inventæ ſub nominibus & cognominibus talibus, qualia ignorabant Brixienſes ſeculo 2 & 3. Cum illæ docebuntur aliter inventæ; cum titulo tamen indiciove probabili veri martyrii, quomodo ex cryptis Romanis paſſim Martyrum corpora educuntur; dolebo Cerreti fabulis obſcuratas inde, unde eas ipſe voluit reddere illuſtriores. Sed neque abſolute improbabo cultum talium corporum: cum ipſa oſſa potuerint eſſe verorum Martyrum, ſed hactenus anonymorum: de quibus quid porro ſtatuendum, ſacræ Congregationis relinquam arbitrio. Sic eidē reliqui judicium de corpore quodam poſito Ravennæ, quod ex epitaphio Græco, pariter allato, credebatur eſſe cujuſdam Argyridis, mulieris Græcæ; quæ tamen ex illo Epitaphio nec Chriſtiana quidem fuiſſe probabatur: ſuper quo interrogata Congregatio, reſpondit Ravennatibus; removerent ab altari, ſi rationabile dubium videretur, nihil deſuper ipſa definiens; idem veroſimiliter reſponſura Brixienſibus, ſi dubium ex mea objectione natum eodem modo proponant.

53 Similiter de corpore *S. Monicæ*, inter Romanos & Belgas controverſo, tractavi Art. 3 §. 7: & n. 63 propoſui exemplum Benedictinorum, in Italia Galliaque vindicantium ſibi S. Benedicti corpus, imo etiam Bullas Bullis opponentium, nec tamen Pontificum infallibili auctoritati quidquam detrahentium, licet neceſſe ſit in alterutro facto fictionem aut ſaltem errorem interveniſſe, & pro antiquiori poſſeſſore ſtare videatur præſumptio. Interim cenſeo non errare fideles, etiam talis controverſiæ conſcios, cum utrovis loco *S. Monicam* intendunt honorare, cultu neque Deo neque Sanctis ingrato, & ipſis eum ſic deferentibus fructuoſo.

54 Tu vero, Pater Rev. vide qua fronte §. hunc concludens, appelles S. Sedem, ut judicet, *an Papebrochius ſacris Congregationibus intolerabilem non irroget injuriam, paſſim ea quæ approbant & confirmant ablegando ad fabulas & commenta.* Hoc ego neutro loco facio: ipſas vero Congregationes nuſquā, nēdū *paſſim* irreverenter nomino: multo minus id facio *plerumque cum Launoyo vel Natali Alexandro, auctoribus ab Eccleſia damnatis*, quos ego de Indulgentiis Leonis IV, deque Reliquiis Brixienſium Martyrum, & S. Monicæ, non puto unquam vel ſomniaſſe. Sed abſque tali condimento vim nullam haberet inſulſa accuſatio, ideoque oportet Te ad ipſum identidem recurrere; niſi malimus credere id ex conſuetudine potius, quàm certo conſilio fieri.

Digitized by Google

EXHIBITIONIS ERRORUM

ARTICULUS DECIMUS.

ACCUSATIO PROOEMIALIS.

1 *Exhibentur ea quæ Papebrochius inter Acta Sanctorum habet contra Sanctos ipſos, eorum imagines, templa, & cultum.*

RESPONSIO.

DUm tituli hujus probationes expecto, operæ pretium eſt exhibere Lectori modeſtiæ tuæ ſpecimen non vulgare, ipſo ſtatim ſe prodens accuſationum proœmio. *Papebrochii,* inquit, *lingua hactenus in terra tranſivit contra hiſtoriam vitæ Chriſti, contra S. Scripturam, contra Vicarios Chriſti, illorum Bullas & Decreta, contra Sacrarum Congregationum declarationes, approbationes & ejuſmodi. Sed non hic terminum invenit novaturiens, vagabunda, & errabunda Papebrochiana criſis; nam & in cælum ponit os ſuum, bellum movens Sanctis cum Deo regnantibus, corrodendo, & explodendo eorum Acta, Martyria, & Cultum; &, quod auribus Catholicis terribilius eſt, ne dicam blaſphemius, plurimos Sanctos, ab Eccleſia publicè cultos, proclamando fictitios, & ex cælo deturbando.* Quid multa? *Contra omnium Sanctorum Reginam bellum ſuum exorditur Papebrochius.* Quis non arbitretur me omnium Sanctorum Reginam *proclamare fictitiam,* aut ſaltem *ex cælo deturbare?* Imo, inquis, §. I. *Papebrochius ſuſpectam reddere molitur hiſtoriam Aſſumptionis B. Virg. Mariæ.* De hac reſpondebo mox: tantum hic lectorem moneo, ut deprehenſa in præcedentibus tot accuſationum falſitate, clamoribus ejuſmodi confuſis non credat, donec diſtinctius aliquid ex me citatum viderit, meaſque ad objecta reſponſiones, æqua lance expenderit.

§. I. ACCUSATIO.

2 *Papebrochius ſuſpectam reddere molitur Hiſtoriam Aſſumptionis B. Virg. Mariæ.*

RESPONSIO.

FAllor, ſi multi Titulum hunc legentes, non exiſtiment dubitari à me, vel dubitationem aliis moveri, ſitne Deipara verè in cœlum aſſumpta. Suſpicionem auges, Rev. Pater, dum accuſationem ita niteris ſtabilire. *Triduo poſt obdormitionem Beatiſſimæ Virginis Mariæ, Apoſtoli convenientes ad locum, in quo virgineum ejus corpus repoſitum fuerat, illud non repererunt: ideoque aſſumptum fuiſſe in Cœlum, conſtans hactenus fuit Eccleſiæ traditio, ſicque ſentiunt SS. Patres* &c. *Sed Papebrochius Hiſtoriam illam non parum reddit ſuſpectam.* Ubinam autem? *Tomo*, inquis, *ſeptimo Maji folio* 697 *&* 698. Amo quidem accurationem illam in citando Tomo & folio; ſed quomodo illic *Hiſtoriam Aſſumptionis non parum reddo ſuſpectam*, vel *reddere molior*?

3 *Dum* inquis *Sermonem S. Ioannis Damaſceni de Dormitione Deiparæ Papebrochius non tantum habet ſuſpectum, ſed abſolutè negare videtur, dicens; Ioannem allegare, neſcio quam, Euthymianam ſeu Euthymiacam hiſtoriam, ex qua hiſtoriam dormitionis refert; & poſtea ſubdit, Euthymium Scriptorem nullum uſpiam reperio.* Habeſne aliud, Reverende Pater, accuſationis, tam horrendæ quàm titulus præſe fert, fundamentum? Aliud non habere cenſendus es, cum non proferas. Ignorare itaque cujus authoris, & unde dicta ſit *Euthymiana Hiſtoria*, quam Damaſcenus refert, idem tibi eſt, ac *Hiſtoriam Aſſumptionis non parum reddere ſuſpectam*; ſive (ut clarius loquar) *Aſſumptionis myſterium*? Atqui de hoc, nemo jam dubitat: iſta quænam ſit, ignorant Auctores paſſim, & autumo id ignorare etiam Paternitatem Tuam; citata enim à Damaſceno Hiſtoria Euthymiana ubinam extat? aut apud quem alium allegata reperitur? Euthymium ſcriptorem reperio quidem ſeculo 12; ſed is à Damaſceno, ſcribente ſeculo 8, citari non potuit. Euthymii aliqui extiterunt ante Damaſcenum; ſed neque ullus eorum inter ſcriptores Eccleſiaſticos à Bellarmino aliiſve in Catalogis refertur. Si Pat. Veſtra Hiſtoriam hanc ſeu librum alicubi invenerit, vel certius aliquid de eo reſciat, dignetur nos edocere: de Hiſtoricorum Republica bene merita cenſebitur. Si, *Euthymium ſcriptorem nullum uſpiam reperire*, aut ei etiam abjudicare librum aliquem vel hiſtoriam, ſit hoc ipſo veritatem hiſtoriæ vel myſterii reddere ſuſpectam; quid ni etiam abjudicare S. Auguſtino libros de Incarnatione verbi, de Trinitate & unitate Dei (qui referri ſolebant inter opera Auguſtini, nunc autem à Bellarmino & recentioribus paſſim ab ejus operibus reſcinduntur) ſit Incarnationem Verbi, Trinitatem & unitatem Dei ſuſpectam reddere? Hoc quam ſit ridiculum, nemo non videt. Evidens igitur eſt longe aliud eſſe, negare librum alicui Auctori, aliud rem libro contentam impugnare.

4 Tandem inquis, *licet Hiſtoriam ipſam explicitè proclamare non audeat ſuſpectam, implicitè tamen juxta ſuam Dialecticam, & ordinarium argutandi modum, reipſa videtur*

vel

Digitized by Google

velle ſuſpectam reddere; nam ubi Auctores & Scriptores de ſuppoſitione ſuſpectos habet, mox illa quæ referunt, etiamſi in Martyrologiis habeantur, & Breviariis authenticè ſint inſerta, & à Sede Apoſtolica recognita & approbata, non veretur ſuſpecta pronuntiare, & tamquam fabuloſa explodere: ut patet in vita S. Angeli, de qua articulo 11 §.31 & aliis fere omnibus. De Martyrologiis, de Breviariis, de S. Angelo, & quibuſcumque aliis objiciendis, nihil prætermittemus loco proprio Nunc velim *Dialecticam* meam exponas paulò dilucidius, atque ex eà probes quod aſſumis. Interea diſtinguam aſſumptum. Ubi Auctores & Scriptores omnes de ſuppoſitione ſuſpectos, neque aliud ſolidum adſtruendæ hiſtoriæ fundamentum habeo, eamdem hiſtoriam pronuntio ſuſpectam; concedo: ubi Auctorem aut Scriptorem unum de ſuppoſitione ſuſpectum habeo; ſed ſimul innumeros alios indubitatæ fidei & graviſſimæ auctoritatis, imò certam apud omnes Catholicos traditionem hiſtoriæ confirmatricem, tunc pronuntio hiſtoriam ſuſpectam; nego aſſumptum. Atqui præter Euthymianam hiſtoriam, quæ, cujus auctoritatis ſit, neſcitur, Habemus pro Virginis Aſſumptione traditionem apud omnes certam, Sanctos Patres & auctores irrefragabiles, etiam Damaſceno antiquiores, ut ſunt, Hieronymus. Auguſtinus, Beda, Ildefonſus, aliique.

5 Aſt *S. Ioannis Damaſceni*, inquis, *ſermo recitatur in Officio Canonico Aſſumptionis.* Reſpondeo, admittere me quidquid ex Damaſcani ſermone refertur in Officio Canonico: at cum Hiſtoria Euthymiana à Damaſceno citata non referatur integra in Officio Canonico, neque ullum uſquam ejus appareat veſtigium præterquam in ſolo Damaſceno, neque inter ſcriptores Eccleſiaſticos ullum reperiam Euthymium niſi ſeculis aliquot Damaſceno poſteriorem, pergo fateri, quod *neſciam* quæ ſit illa *Euthymiana Hiſtoria*, & quis *Euthymius ſcriptor* qui à Damaſceno potuerit allegari. Hoc certum eſt, quod Auctor Epiſtolæ Hieronymo ſuppoſitæ, ſcriptum aliquod nominet *Apocryphum de tranſitu Virginis, quod multi latinorum, pietatis amore & ſtudio legendi, carius amplectuntur.* An omnes omnino Aſſumptionis circumſtantiæ, quæ ab aliquo ſcriptore referuntur, tam ſunt indubitatæ quam ipſa Aſſumptio, quæ unanimi totius Eccleſiæ conſenſione firmata eſt?

6 Injurius puto, non forem Damaſceno, ſi omnes prorſus circumſtantias Euthymianæ hiſtoriæ non ſtatim amplecteret ut irrefragabiles; nam, uti in aliqua facti diu præteriti circumſtantia facile errari poteſt, ita aliquod ſcriptum apocryphum, pro authentico à multis habitum, bonâ fide citari. Et quidem de Damaſceno audiamus Cardinalem Bellarminum, libro de Scriptoribus Eccleſiaſticis columnâ 119: *Oratio de his qui in fide migraverunt, ſcrupulum injecit, quia narrat Falconillam precibus Primæ Martyris, & Trajani animam precibus S. Gregorii Papa ab inferni ſuppliciis liberatas, quæ narrationes falſa eſſe videntur, & fabulis ſimiliores quam hiſtoria. Sed fieri poteſt ut S. Ioannes Damaſcenus, quamvis alioquin doctus & prudens, iſtis narrationibus facile fidem habuerit, neque de veritate earum inveſtiganda ſolicitus fuerit.* Multo minus contra auctoritatem alicujus ſancti Patris eſt, quod librum aliquem crediderit eſſe cujuſdam Auctoris, cujus non eſſe poſtea deprehenditur. Sic rurſus Bellarminus libro de Scriptoribus Eccleſ. col. 29, negat S. Ignatio Martyri tres epiſtolas, quod *neque in codicibus Græcis habeantur, neque gravitatem eloquii S. Ignatii omnino redoleant;* licet *S. Bernardus earum meminerit ſermone 7 in Pſalmum, Qui habitat.*

7 Nunc tibi, R. Pater, has tuas accuſationes & conſequentias, vel palam (ut par eſt) retractandas; vel (ſi malis) probandas propono: Papebrochius *neſcit quænam ſit Euthymiana ſeu Euthymiaca hiſtoria à* Dama-

ſceno citata; *Euthymium ſcriptorem*, niſi Damaſceno poſteriorem, *nullum uſpiam reperit. Ergo Damaſcenus Papebrochio ſuſpectus eſt Auctor*, Ergo *Papebrochius ſuſpectam reddere molitur Hiſtoriam* (nempe myſterium) *Aſſumptionis B. Virginis Mariæ*; Ergo *contra omnium Sanctorum Reginam bellum ſuum exercditur*. Nihil ſimile habet mea *Dialectica*, ut jam oſtenſum eſt: neque ſimilem *argutandi modum*, præterquam apud Te, vidi uſpiam. Plus dico, R. Pater; hac tua *dialectica*, & *hoc argutandi modo* ſubverti auctoritatem non ſolius Damaſceni, ſed Patrum & Scriptorum omnium, ſaltem non Canonicorum; imo deſtrui fidem circa præcipua quæque religionis Catholicæ myſteria: quod ex tua accuſandi ratione evidenter demonſtro. Juxta te ſequitur: Damaſcenus aliquid tamquam verum refert, quod eſt incertum; *refert* enim *hiſtoriam neſcio quam Euthymianam*: ergo *Damaſcenus eſt Auctor ſuſpectus*. Atqui poſt Scriptores Canonicos, eſtne ullus qui non aliquid incerti referat vel tradat ut verum? Si nullus ſit, ergo juxta te omnes Scriptores præter Canonicos ſunt Auctores ſuſpecti.

8 Deinde eſtne ullum myſterium noſtræ fidei, circa quod non aliqua diſputentur? Quodnam myſterium magis ſacro-ſanctum eſt, quam Dominicæ Paſſionis? Circa hanc tamen nonnulla à quibuſdam referuntur incerta; ut de numero clavorum quibus Salvator cruci affixus eſt, de numero ſpinarum, de numero plagarum, guttarum ſanguinis in flagellatione elicitarum, aliiſque ſimilibus. Sic nuper in Provincia Mechlinienſi quidam vir minime malus, ſed non ſatis prudens, ſchedam impreſſam diſtribuit, continentem quædam circa Paſſionem Dominicam incerta, quædam commentitia & ſuperſtitioſa. Hiſtoriæ hujus exemplaria ſtatim pro ſua Paſtorali providentia merito ſupprimi juſſit Illuſtriſſimus D. Archi-Epiſcopus: ideone de hoc Antiſtite dicendum eſt, quod ſuſpectam reddere moliatur hiſtoriam Paſſionis Chriſti, quam certiſſimam habemus, deſcriptam à quatuor Euangeliſtis? Diſce igitur, Accuſator, aliud eſſe dubitare de Hiſtoria ſive re aliqua præterita, prout à neſcio quo privato auctore deſcribitur; aliud dubitare de eadem re ſimpliciter, & prout certa traditione ab omnibus in Eccleſia admiſſa eſt.

9 Quænam autem ea ſint, quæ ex hiſtoria Euthymiana allegat Damaſcenus, & in officio Canonico prætermiſſa ſunt, dixi ipſa pagina accuſata. De his altum ſiles, neque alio, ut apparet, conſilio quam ut incauto Lectori perſuadeas, de Aſſumptione Virginis me dubitare, non autem de ſolis quibuſdam minus certis, & quæ Aſſumptionem dicuntur ſubſecuta, ex Euthymiana apud Damaſcenum hiſtoria ſic memorantur: *Dicitur, quemadmodum Beata Pulcheria multa Chriſto templa excitaverit, ex hiſque unum in vico Blachernarum, anno tertio imperii Marciani, Beatæ Dei genitrici dicaverit; dumque illius beatiſſimum exquireret corpus, ut eo transferret, Iuvenalem Epiſcopum Hieroſolymitanum, ſimulque multos cum eo ex Palæſtina Epiſcopos, qui tunc forte, ob celebratum Chalcedonenſe Concilium peregrinantes, Conſtantinopoli aderant, accerſiverunt Imperatores, atque in hunc modum allocuti ſunt: Audivimus Ieroſolymis templum eſſe in brevi loco, Gethſemane appellato, ubi Beatiſſimæ Virginis corpus in tumulo collocatum fuiſſe creditur. Hoc itaque, ad hujus Imperialis urbis perpetuum decus atque honorem, transferri volumus. Quibus reſpondit Iuvenalis: E ſacrorum voluminum auctoritate nihil ſcriptum de iis quæ ad exitum B. Virginis pertinent, tantum ex antiqua accepimus traditione quod tempore glorioſæ obdormitionis beatæ Virginis univerſi Apoſtoli, qui orbem terræ ad ſalutem gentium peragrabant, momento temporis in ſublime elati convenerunt. &c.* ſicut leguntur in Breviario, ad Matutinum

4 die

Digitized by Google

4 die infra Octavam, cum parte cujuſdam loci ex cap. 3 libri de Divinis nominibus, Areopagitæ Dionyſio adſcripti; cujus loci partem, etiam alteram habet Damaſcenus; tum (velut ex eadem Euthymiaca Hiſtoria Juvenalis narrationem proſequente) addit. *Quæ cum Imperatores audiſſent, ab Archiepiſcopo Iuvenale contenderunt, ut ſanctus ille loculus, una cum glorioſa ac ſanctiſſima Dei Genitricis veſtimentis, quæ in eo inerant, diligenter ad ſe mitteretur.*

10 Quis non videat, quod narratio hæc tota, ut ex relatu Juvenalis dicitur accepta, longe abſit ab ea certitudine, quam apud bonos Chriſtianos habet Aſſumptionis Marianæ myſterium. Nam hoc imprimis quod legitur de diſperſis tunc toto orbe Apoſtolis, & momento in ſublime elatis, nec non de præſente ibidem Areopagita Dionyſio, nullam fidem invenire poterit apud eos, qui ex revelationibus B. Eliſabethæ Schonaugienſis & B. Bertrami Ciſtercienſis credunt, obiiſſe Deiparam altero poſt Chriſti paſſionem anno; alii ex aliis anno quinto; alii undecimo; omnes ante diviſionem Apoſtolorum, factam ut volunt anno poſt Paſſionem duodecimo, diu autem ante converſionem Areopagitæ, quæ contigit anno Chriſti 49; quas omnes aliaſque de obitu Virginis ſententias, vide apud Jo. Baptiſtam Concellottum noſtrum in Annalibus Marianis ad annum Chriſti 46, nec non ad annos 71 & 72, eo tantum fine, ut ſcias quam multæ apud Damaſcenum aliosq; legantur obdormitionis, ſepulturæ, & aſſumptionis circumſtantiæ parum certæ.

11 Quin etiam idem Cancellottus fatetur an. 72 num. 21 *primis ab aſſumpta Virgine ſeculis ita loqui ſolitos fuiſſe Patres nonnullos, ut dubitare viderentur an illa poſt obitum rediviva in cælum una cum corpore ſit evecta.* In quibus etiam S. Ildephonſus, tantus Virginis amator, ſeculo 7 ſerm. 6 de Aſſumptione ſic loquitur. *Nec ſane illud omittere debemus, quod multi pietatis ſtudio libentiſſime amplectuntur, eam hodierno die à filio ſuo Domino Ieſu Chriſto ad cæli corporaliter ſublevatam palatia: quod licet pium ſit credere, à nobis tamen non debet affirmari, ne videamur dubia pro certis recipere.* Hæc aliaque ſi ſtudioſe colligerem, omiſſis potioribus & pluribus aliorum pro pia ſententia teſtimoniis, haberet fortaſſis Tua Patern. non injuſtam mei criminandi occaſionem; nunc vero cum, pro mea erga Virginem pietate, nihil hæſitans de corporali Virginis aſſumptione, tantum fatear neſcire me, & cupiam diſcere, quæ ſit Euthymiana hiſtoria quam Damaſcenus allegat, nihil in tota tua accuſatione aliud videre poſſem, quam merum deſiderium conflandæ mihi undecumque invidiæ.

§. II, III, IV. ACCUSATIONES.

12 *Papebrochius impugnat imagines B. V. Mariæ, à S. Luca depictas.*
Cum Joanne Launoyo oppugnat veſtem Marianam.
Cum hæreticis negat, primis Eccleſiæ ſeculis, Eccleſias aut Oratoria extructa fuiſſe, Deiparæ aut aliis Sanctis ſacra.

RESPONSIO.

AN jam nunc Tibi memoria excidit, Rev. Pater, quod primum ex his crimen retuleris Art. 1 §. 3. Ipſum ibi dilutum lege. Marianam veſtem impugnare Launoyus dicitur, quia in dubium revocat veritatem viſionis, in qua dicitur B. Virgo Scapulare tradidiſſe B. Simoni Stock; & Bullam Sabbatinam ut apocrypham impugnat. Bullam fictitiam videri, nec à Joanne XXII editam Launoyo aſſentior, & rationem cur aſſentiar dedi, ut arbitror, idoneam Art. 4 §. 15: quid iterum eam reddi poſtulas? Manet interim, ſicuti me fateri agnoſcis, *ſacri Scapularis devotio, miraculis & fidelium approbatione & devotione, celeberrima & receptiſſima.* Quid nunc vis amplius? *Apparitionem*, inquis, *de eo factam, cenſor ille cœli & terræ Launoyus fictitiam reddere molitur;* & *Papebrochius* pro illa *Lectorem remittit ad Launoyum.* Cur locum meum non indicas? Indicabo ego.

13 Tomo 3 Maji pag. 653 rationem reddens, cur abſtineam à Latine reddenda vita B. Simonis Stock Gallice ſcripta an. 1513 à Rolando Boucherio (nulla enim alia offerebatur antiquior) poſt alia dico; *Abſtinet præterea nos ab eo conſilio Petrus Swaningtonus, B. Simonis individuus comes, & Actorum ejus ſcriptor*, ſicut ea *in Tablino Burdegalenſis monaſterii* aſſervari apud Raynaudum legeram: eaque Acta tanto optabam magis accipere, quanto ex iis certius probari poterat, quæ *producitur Viſio B. Simonis, Ioanni Launoyo ſuſpecta.* Hoc autem addidi, non quaſi Launoyi de ea probans ſententiam; ſed econtra ſtimulos additurus ad ea Acta, tanto ceteris petiora, quanto certior teſtis ea ſcripſit, edenda in lucem; cum dicerem, *Cur enim, poſt tantas circa viſionem illam contentiones, adhuc ſupprimitur Vita illa, ſubtrahiturque judicio & examini publico?* Ita ego tunc quidem: aſt poſtea edoctus, fruſtra requiri Vitam, quæ nulla ſit, aut fuerit unquam; ſed Actorum nomine intelligi ſolam narrationem viſionis præfatæ, qualis pridem habetur edita; nihil cunctatus ſum, quin pro Appendicibus Maji, tomo 7 addendis, componerem amplum de Actis B. Simonis commentarium: cui non ſolum inſerui Latine redditam Vitam ex Gallico ſupramemorato, ſed etiam ipſis Swaningtoni verbis Viſionem totam, eamdem contra Launoyum probans, quam potui efficaciſſimè.

14 Quod eum Commentarium edere non licuerit, fecerunt Patres Carmelitæ, apud Generalem noſtrum adm. R. P. Thyrſum Gonzalez id aſſecuti, ut inhærens mandatis deceſſoris ſui Caroli de Noyelle piæmem. de Carmelitis nihil à me vellet imprimi, niſi quod præter ordinariam in Provincia cenſuram, etiam Reviſorum Generalium Romæ ſubiiſſet judicium: in quo nihil commodi, ſed longam moram expertus eram, in Vita

Vita S. Angeli aliíſque nonnullis, prius quam ederentur, Romæ probatis, nullo alio fructu, quàm offenſionis majoris, & in univerſam Societatem redundantis. Itaque non ſolum Commentarium iſtum, in quo cavere non poteram, quin ſaltem tenerem Chronologiam à Lezana diverſam; ſed quidquid inſuper ad Carmelitas pertinens primis Tomis addendum habebam, ſupprimere in tempus commodius malui: ſervo tamen diligenter, non ſolum ad teſtimonium, ſed etiam ad uſum poſterorum; a quibus fortaſſe Patres Carmelitæ patientius quam à me ferent res ſuas tractari.

15 Interea contra Paternitatem Tuam concludo, Accuſationem præſentem prorſus ineptam eſſe, & aperte injuſtam. Dum enim tam præfidenter ais, me *cum Ioanne Launoyo impugnare veſtem Marianam* (vulgò Scapulare) aliam probationem non adducis, quam quod in Conatu Chronico-hiſtorico dicam, *talia ſcripta* (quo nomine intelligo Bullam Sabbatinã) eſſe *nullius fidei*: & alibi, nempe Tom. 3 Maji p. 653, *viſionem B. Simonis* dicam eſſe *Ioanni Launoyo ſuſpectam*. Hæc duo me reum hic faciunt impugnatæ veſtis Marianæ. Profectò ſi non admittere Bullam Sabbatinam talem, qualis allegatur, & tamquam Joannis XXII, ſit *impugnare veſtem Marianam*; fallor, ſi non tot *impugnatores veſtis Marianæ* ſint, quot ab omni partium ſtudio liberi reſponſionem meam ad §. 15 Artic. 3 attentè perlegerint. Ego interea, ut ipſo loco accuſato monui, dico, quod *ſingularis illa erga Deiparam devotio, cui promovendæ talia ſcripta ſubſervire volunt* PP. Carmelitæ, *adeo multis miraculis divinitus confirmata, tantaque fidelium approbatione eſt recepta, ut præſidiis tam incertis, aut potius nullius fidei, omnino non indigeat*. Imo tu ipſe, Reverende Pater, accuſationis tuæ non ſatis memor, ita de me gloriaris hoc §. 3: *Eſtque, fatente ibidem Papebrochio, ſacri Scapularis devotio, miraculis & fidelium approbatione & devotione, celeberrima & receptiſſima.*

16 Iterum, ſi dicere, *viſionem B. Simonis* Stock eſſe *Ioanni Launoyo ſuſpectam*, ſit *impugnare* eamdem *veſtem Marianam*, omnes omnino qui legerint Launoyum hic, & tu ipſe, Accuſator meus, convincêris impugnare veſtem illam: negare enim non potes neque vis, veſtem illam Launoyo fuiſſe ſuſpectam. Sed inquies, diſparitatem eſſe, quod alii omnes ac Tu Launoyi ſuſpicionem non approbetis, quemadmodum approbat Papebrochius, *dum pro apparitione S. Simonis Lectorem remittit ad infamem Launoyum, à quo novit illam malevolè impugnari & explodi. Vide Articulum* 20 §. 2. Ita ais, Pater Reverende. Ego vero pro apparitione illa nuſquam Lectorem remitto ad Launoyum: neque Tu, Articulo tuo 20 §. 2 in vanum allegato, id magis oſtendis quam hic. Nunc igitur age, verifica tandem dictum tuum, & exhibe verba mea, quibus ad Launoyum remittere Lectorem exiſtimer. Alia non invenies quam hæc, *viſionem B. Simonis* eſſe *Ioanni Launoyo ſuſpectam*. Pronuntiare autem, quod viſio illa fuerit ſuſpecta Launoyo, eſt quid plane indifferens, & præſcindens à viſionis veritate ac falſitate, exiſtentia ac fictione. *Remittere* autem aliquem ad certum Auctorem in communi acceptione, certè in Tua, eſt ſententiam ejus approbare; nam, ut probes quod *impugnem veſtem Marianam* ſeu Scapulare atque adeo viſionem S. Simonis Stock, qua devotio Scapularis nititur, ais me pro apparitione S. Simonis Lectorem remittere ad infamem Launoyum. Dico itaque, quod ſi ejuſmodi accuſandi ratio admittenda ſit, nullum invenire erit Hiſtoricum, nullum Theologum, aut alium Scriptorem tam integrum, nullum tam providum, quem non poſſum accuſare de quolibet.

17 Res perſpicua fiet exemplo. Si ego ve-

veriſſime ſic pronuntiem: Præceptum divinum de Confeſſione auriculari ſuſpectum fuit Eraſmo Rotterdamo, Eriſne Tu æquus accuſator, ſi propter hoc meum de Eraſmo pronuntiatum, dicas: *Papebrochius impugnat Confeſſionem auricularem?* Non exiſtimo, te auſurum fateri. Attamen recte ſequitur ex tua argumentatione. Nam Papebrochius dicit, Præceptum illud divinum Eraſmo fuiſſe ſuſpectum; atqui dicere, ſuſpectum eſſe Eraſmo Præceptum, ſecundum Patern. veſtram, eſt remittere Lectorem ad infamem Eraſmum; à quo novit malevolè impugnari Præceptum illud: ergo Papebrochius impugnat Confeſſionem auricularem: quemadmodum accuſatur impugnare veſtem Marianam, quia pro viſione Simonis Stock de illa veſte remittit Lectorem (ut ait Accuſator, licet falſo) ad Launoyum, cui illa viſio ſuſpecta eſt. Hoc eodem pacto etiam Paternitas Tua, de impugnata auriculari Confeſſione facilè accuſabitur; ſi dicat, ut dicunt omnes, Præceptum illud divinum Eraſmo ſuſpectum fuiſſe; Atqui, juxta te, hoc idem eſt, ac pro illo Præcepto Lectorem remittere ad Eraſmum; à quo noſti illud malevolè impugnari: Ergo P. Veſtra impugnat Confeſſionem auricularem. Neque evades dicendo, quod mens tua orthodoxa ſatis pateat; ex eo, quod Theologiam olim Lovanii docens; Confeſſionem auricularem defenderis; nam & ego, Rev. Pater, veſtem Marianam ſeu Scapulare defendo vel te judice; qui agnoſcis, me *fateri, ſacri Scapularis devotionem eſſe miraculis, & fidelium approbatione & devotione, celeberrimam & receptiſſimam.* Vides igitur, quod tota præſens accuſatio nihil contineat, præter patentem calumniam; quodque ambæ ejus probationes futiles ſint, ſecunda etiam infidelis & maligna.

18 Accuſationi Paragraphi quarti reſponſurum me remittis, Pater Reverende, ad Articulum tuum 15, ubi, quod hic uno, totis agis tribus Paragraphis 9, 10 & 12. Iſtic ergo me exſpecta, ne, ſicuti Tu eaſdem objectiones ſæpius, ſic & ego reſponſiones cogar identidem replicare. Neque timeo ne S. Sedes ad votum tuum judicet, quod ſoleam *nimis leviter, temere, & cum periculi prolabendi in Waldenſium & Wicleffiſtarum errores, repudiare antiquiſſima eccleſiæ monumenta*; cum antiquiſſima nulla alleges pro te, & eorum quæ allegas nulla non ſint meritiſſime dubia, imo fabuloſa, idque ſuo loco demonſtraverim, ac porro in ſequentibus Articulis monſtraturum me confidam; ubi autem aliquid videris dicere, ibi æquivocatio fiat, ex uſu poſterioris ſeculi trahendo ad ſecula priora appellationes eccleſiarum: ut, cum apud Anaſtaſium Bibliothecarium, ſeculi 9 ſcriptorem, *S. Calixtus Papa* dicitur Romæ ædificaſſe *eccleſiam S. Mariæ trans-Tiberim*; quia ſcilicet ædificarit eccleſiam, ab ipſo primitus dictam *Calixti* (uti fere vel à ſitu vel à conditore nominabantur temporum priorum Eccleſiæ) poſtea vero, cum in honorem S. Mariæ reſtauraretur, hinc cœptam nuncupari S. Mariæ trans-Tiberim. Nullum certe hactenus produxiſti trium primorum ſeculorum ſcriptum, in quo eccleſia vel oratorium quodpiam inveniatur ab aliquo Sancto nuncupatum.

19 Magdeburgenſes Centuriatores hæreticos in eadem fuiſſe ſententia, ais ex Caniſio noſtro, qui etiam id annumeret *cæteris eorum figmentis & fabulis*, dicatque *coargui facile* poſſe. Ipſos nec legi (uti fingere Tibi placuit) nec Tua cauſa legam; Caniſium revereor; ſed maluiſſem exempla indicaſſet, unde id tam facile coargui poſſit; dum autem nec ipſe profert, nec Patern. Tua invenire valet, pace utriuſque dicam, ut in aliis quam plurimis iſti erraverint, non item in eo puncto exorbitaſſe; ſed inter multas eorum falſitates, hoc ab eis cum veritate di-

dictum, ſit Catholicos reprehendendi pruritu potius, quam ſpiritu veritatis. Inducendi autem hic Tibi, Rev. Pater, Magdeburgenſes erunt, ut mihi aptares omnes titulos, quos illis merito applicat Caniſius; ut quibus *nihil in Eccleſiaſtica hiſtoria placet; ſed apocryphum, vanum, frivolum, ementitium, adulterinum ſtatim habetur, quidquid aliquam veteris Eccleſiæ traditionem ac conſuetudinem, à qua illi ſemper abhorrent, redolere videtur.* Iſtis dum ſimilem me perſuadere conaris, quid aliud agis, quam lectoribus perſuadere, omnia Sanctorum Acta, tot voluminibus tantoque labore undique eruta & illuſtrata, meipſo judice aliud non eſſe, quam farraginem fabularum? hoc vero an non ſit magis adverſum orthodoxo Sanctorum cultui, quam paucorum cenſura rationabilis, judicet, quam appellas, Apoſtolica Sedes.

§. V. ACCUSATIO.

20 *Papebrochius impugnat antiquum S. Joſephi cultum.*

RESPONSIO.

ERras ſtatim initio, Rev. Pater, ſed errore condonabili, cum laudati à te Commentarii de S. Joſepho ad XIX Martii Henſchenium auctorem facis. Sic iſte à me uno compoſitus eſt, ut ne litterulam quidem addiderit mutaveritve Henſchenius; permiſerit vero etiam ut, contra ſuam opinionem, dicerem n. 14 ejuſdem Commentarii, quod *Carmelitana Religio ſeculo undecimo & duodecimo ſub uno capite in quamdam Europæi Monachatus formam coaluit.* Hinc factum, ut de Henſchenio in partes veſtras trahendo deſperantes, paſſim diceretis, me totum eſſe veſtrum. Et certè, rebus necdum examinatis, haud obſcure præ me ferebam, quod circa Ordinis initia ad ſeculum 12 differenda nonnihil diſſentirem. In iſto Commentario, circa Sancti Joſephi ſolennem cultum, qui ad ſimplicem in faſtis ſacris commemorationem addit Officii eccleſiaſtici Miſſæque celebritatem, altius quam quiſquam ante me progreſſus, oſtendi ipſum feſtum, apud Latinos ſerius ſuſceptum, citius apud Græcos fuiſſe obſervatum, per Canonem cum ceteris ſacri Officii partibus compoſitum ſeculo Chriſti nono, idque pro Dominica poſt Nativitatem Chriſti, quando etiam nunc feſtum iſtud agitur per omnes Orientales Eccleſias. Eſtne hoc antiquitatem cultus impugnare?

21 Non hoc, inquies, ſed quod In Aprili retractaſti ſcripta ibidem conſequenter, de eadem Religione noſtra, de qua dixeras, quod *tandem in Europam tranſlata, Hieroſolymitanæ Eccleſiæ ritus & officium Græcum, quo primitus utebatur, in Latinæ Liturgiæ atque Pſalmodiæ formam paulatim commutarit; ſervatis tamen præcipuis antiquorum Ordinis Patronorum feſtis, in quibus credibile ſit hoc ipſum S. Ioſephi fuiſſe, tranſlatumque ad diem quo is latinis Faſtis inveniebatur adſcriptus,* id eſt XIX Martii. Hanc adeo benignam pro vobis, non tam ſententiam, quam conjecturam, ægre fers in Aprili ad diem 8 retractari, cum de S. Alberto agens cap. 9 quæro, *quale fuerit Breviarium* vobis *in Regula præſcriptum, & quale Martyrologium.* Utrumque ſcilicet totum inveniebam ſumptum ex uſu Latinorum Canonicorum S. Sepulcri: & quia nec apud hos nec apud vos poteram reperire rituum Græcorum veſtigium, credere tandem cœpi, Bertholdum & primos ejus in Carmelo ſocios nullam habuiſſe cum iiſdem Græcis connexionem & nunquam ab iis dependiſſe.

22 Ob hanc ergo cauſam, non autem quod vobis aliquid inde honoris inviderem, ſcripſi num. 96 hæc verba: *In iſto porro Martyrologio,*

tyrologio, *ejuſque poſt excuſo* (ante annos 200) *Supplemento, abeſt S. Ioſephi Chriſti nutritoris nomen & memoria: ideoque* [*cogimur retractare & reprobare conjecturam; qua, rebus his necdum plene diſcuſſis, conabamur nobis aliiſque reddere veroſimile ad diem* XIX *Martii, Carmelitas in colendo feſtive S. Ioſepho primum dediſſe ceteris Mendicantibus exemplum, velut qui illi cultui pridem aſſueviſſent in Syria*]. *Neque enim conſentit Breviarium Ms. ex uſu ſancti Sepulcri, eo feſto carens, niſi quod recentiori prorſus manu interpolatum Kalendarium, nomen Ioſephi habeat; nec ab Orientalibus, S. Ioſephum ſolenniſſime colentibus infra Octavam Nativitatis Dominica, dedicerunt Carmelita eum colere in Martio: Breviarium autem Carmeliticum, cui inſeritur S. Ioſephi Officium novum & initio ſeculi* XVI *compoſitum, poſt eos annos primum prodiit, quibus diximus Franciſcanos S. Ioſephi cultum recepiſſe; adeo ut ſententia Patrum, qua Carmelitanis Faſtis addita S. Ioſephi ſolennia cecinit Mantuanus, non aliorum Patrum fuiſſe exiſtimanda ſit, quam qui in aliquo Capitulo Ordinis, ætate ipſius Mantuani coacto, aliorum Ordinum permoti exemplo, ita ſancivere faciendum.*

23 Tu, Pater Rev. ut perſuaderes, ad iſtam retractationem non alia me neceſſitate coactum, quam qua, te judice, obſtinaveram animum *antiquitatem* veſtram *omni molimine undequaque arrodere, impugnare, & (ſi poſſibile foret) evertere, nec non omni decore Ordinem ſpoliare*, omiſſo iſtius loci initio ac fine, quibus continetur vera ac ſolida mutatæ ſententiæ cauſa, ſola illa verba tranſcribis, quæ poſui [parentheſi] incluſa; ac denique exclamas, Papebrochius *erubeſcendo auſu adeo à ſua paſſione eſt exagitatus, ut quævis ſive à ſe ſive à ſuis Magiſtris antecedenter ſcripta, ſive à Sede Apoſtolica approbata & Breviario authentice inſerta, retractet & paſſim reprobet.* In quo obſecro Breviario reperiſti, *Carmelitas in colendo feſtive S. Ioſepho dediſſe ceteris Mendicantibus exemplum*? Mihi autem cur non licuit, re melius diſcuſſa (nam in Martio nondum Breviarium veſtrum & Martyrologium examinaveram) corrigere errorem, in quem incautum protraxerat nimius erga Ordinem veſtrum affectus, qui me alias non patiebatur omnia Henſchenio credere, velut de rebus Carmeliticis melius inſtructo?

24 Sed iſta quomodocumque tunc ſe habuerint (quæ forte nec jurato quidem mihi nunc voles credere) quid tandem ad veterem S. Joſephi cultum tantopere facit, unone ſeculo prius aut poſterius quam Franciſcani, Ordo veſter ſuſceperit feſtum S. Joſephi agendum, poſtquam demonſtravi ipſum multo citius fuiſſe receptum à Græcis, etiam in Syria, pro Dominica prænotata; à Coptis vero ſive Ægyptiis (qualis fuit S. Antonius) Coptico non Græco ritu Sacra ſua obeuntibus, ad diem XXVI menſis Abibi, qui reſpondet XX Julii noſtri? Si tunc habuiſſem Habeſſinæ gentis Hagiologium metricum, quod Junium componens deinde accepi, addidiſſem fortaſſis illum colendi S. Joſephi ritum, in Ægypto multo prius uſurpatum videri, quam prædicta Habeſſinorum natio eſſet per prædicatores à S. Athanaſio ſubmiſſos Chriſti fidē edocta, & faſtis ab Alexandrina Eccleſia acceptis inſtructa.

25 Verum dic, amabo, Lector ſapiens, dum audiviſti, quod *Papebrochius impugnet antiquum S. Ioſephi cultum*, quid in mentem tibi incidit ab Accuſatore intelligi? Numquid ſuſpicatus es, me aut veterem S. Joſephi cultum reprehendiſſe tamquam incongruum, aut negaſſe ſaltem quod S. Joſephus olim Catholicorum veneratione celebratus fuerit? Ecce autem aliud contra me probationis non profertur, quam quod negem, *Carmelitas in colendo feſtive Ioſepho primum dediſſe ceteris Mendicantibus exemplum, velut qui illi cultui pridem aſſueviſſent in Syria.* Addo *Carmelitas aliorum ordinum* & nominatim *Franciſcanorum exemplo* ad eum cultum *permotos* fuiſſe; cultum autem S. Joſephi in Eccle-

ſia

ſia fuiſſe diu antequam Carmelitæ extiterint in rerum natura. Potueruntne Carmelitæ cultui S. Joſephi aſſueſcere antequam exiſterent? Prius juxta me eſt eſſe, quam operari. Si negem Carmelitas tempore Adami & Evæ pridem aſſueviſſe cultui veri Dei, ideone impugno antiquum veri Dei cultum, & de hoc tamquam impius & ſacrilegus toto orbe accuſandus ſum? Neque cenſendus ſum *antiquum* veri Dei *cultum impugnare* hoc ipſo quo nego Pythagoram ejuſque Diſcipulos quos Carmelitæ ſibi vendicant, verũ Deum umquam coluiſſe. Aliud ſcilicet eſt Deum vel Sanctum aliquem non fuiſſe cultum à Carmelitis, dum non extiterunt, aliud ſimpliciter & abſolute non fuiſſe cultum ab Eccleſia.

§. *VI. ACCUSATIO.*

26 *Papebrochius antiquos Brixienſes Martyres explodit tamquã fictitios.*

RESPONSIO.

NIſi rem eamdem pluribus titulis voluiſſet accuſare Patern. Veſtra, poteras huc totum iſtud referre quod agis Art. 3 §. 8 & Art. 6 §. 3 & 4 Nunc cum præcurrentem ſequi feceris, iſtuc recurre, & adæquatum reſponſum ad hanc Accuſationem lege. Intelligere inde poteris, me Brixienſes Martyres, quos veros ac plurimos civitatem iſtam habere agnoſco, nequaquam explodere: de corporibus autem ante centum annos inventis, utrum antiquorum quoque Martyrum ſint, mallem ex actis refoſſionum per omnes circumſtantias accurate ſcriptis dijudicare, quam credere nudæ præſumptioni, quod deputati ad id Commiſſarii nihil definierint, niſi ex indiciis omnino veroſimillimis, paſſimque ad talia dijudicanda probatis & probandis.

27 Nulla interim de corporibus illis mihi erit quæſtio, ſi inventa illa fuerunt anonyma; nomina autem & cognomina talia, qualia neſcivit Gentilis adhuc Brixia, non ſint ex Guerrini Cerreti Chronico, aliiſve minoris fidei indiciis, puta poſterioris ævi Epitaphiis, deſumpta; ſed ad voluntatem refodientium indita; quomodo notum eſt, communi Romæ praxi, anonymorum Martyrium & abſque ſexus vel conditionis diſcrimine refoſſorum corpora, rite examinata & pro talibus agnita, jubente aut permittente Urbis Epiſcopo Vicario, baptizari (ut vocant) id eſt, nominari, modo ut viros, modo ut feminas, modo etiam ut virgines: licet tale nihil docuerint inventa cum ſacris oſſibus documenta Martyrii. Hoc tamen intereſt, quod Romani ſatis habent ſic inventis certum aliquod nomen dare, quod fere ſignificet aliquid, Martyri conveniens; familiæ autem cognomina nulla addunt; ideoque in hoc nihil faciunt quod non ſit prudentis piique conſilii, cum vulgus ſoleat anonymos Martyres velut nullos contemnere. Brixienſes quidem libenter excuſabo; quod nobilibus apud ſe familiis gratificaturi, etiam cognomina ab eis ſumpſerint: factum tamẽ probabo numquam, nec probabit ſcio ſacra Rituum Congregatio, ſi id ei dijudicandum proponatur. Si autem iidem Brixienſes omnino pergant ſuſtinere, ſub iiſdẽ nominibus & cognominibus fuiſſe eadẽ corpora ab initio tumulata; merito negabo fuiſſe antiquos Martyres, quibus fuerint nomina tempori iſti tam incongrua.

28 Cetera quæ numero 34 vellicas, ſumpta ex meis ſupra Chronicam Cerreti Annotatis, puta circa 3290 ſimul cremulatos & ſimilia quædam obiter tacta, non proponuntur velut argumenta, ad convincendam fabulam ſufficientia; opportuna tamen, ad eamdem jam convictam, magis urgendam. Talibus igitur reproducendis ſtabiliendiſque non immoror, uno illo præcipuo argumento quod dixi contentus: hoc autem quam validum ſit, ſatis ſuo loco declaravi ex plurium nunc eruditorum conſonante judicio.

§. VII. ACCUSATIO.

29 *Papebrochius, nixus conjecturis & argutiis negativis, explodit cultum variorum Sanctorum; & aſſerit de aliquibus, publice in Eccleſia cultis, poſſe dubitari an fuerint aliquando in rerum natura.*

RESPONSIO.

HIc iterum producis Martyres Brixienſes, de quorum oſſibus, ſic ut dicitur refoſſis, non puto dubitari poſſe, ſintne oſſa hominum, qui fuerint aliquando in rerum natura; ſed, ſi veris ſuis appellantur nominibus & cognominibus, an ſint vere Martyrum, multo magis an adeo antiquorũ.

30 De *S. Veronica* egi Art. 1 §. 4: hic autem addo, iſtam, quæ olim de ipſa Mediolani legebatur, Miſſam ſublatam eſſe ex Kalendariis, Breviariis, Miſſalibus, editis juſſu S. Caroli Borromæi recuſis autem recognitiſq; ab ejus nepote & ſucceſſore Frederico, velut aliquod eorum, quæ (ut præfatur ſanctus Antiſtes) *diverſis temporibus non recte a nonnullis Sacerdotibus privatim introducta fuerunt*; idque non obſtantibus Indulgentiis, pro ejus recitatione conceſſis ut præfertur ab Innocentio IV. Quod addo Rev. Pater, ut videas, non ideo eſſe certam *S. Veronicæ matronæ* exiſtentiam, quia de ea fuerit aliquando Miſſa propria lecta in aliquibus Eccleſiis; neque huic applicatam Indulgentiam facere, ut nequeat de illa exiſtentia dubitari. Utrumque dum mihi identidem objicis, vide quantum repugnes, hic ſaltem, S. Caroli judicio, cui tamen me vis obſtringi in Martyribus Brixienſibus. Vide etiam quanto ego rationabilius agam, qui nullo caſu adſtringo hiſtoricos auctoritate ejuſmodi, cui ratio validior aut certior auctoritas adverſatur.

31 Quem n. 41 allegas S. Auguſtini locum de miraculis in tranſlatione Reliquiarum S. Stephani patratis, neſcio quid faciat ad confirmandã corporis tranſlationem Conſtantinopoli Romam, cum illa ſint patrata in Africa, ad Reliquias illuc multo prius allatas, quam Romæ earum aliquid fuiſſe prætendatur. Sed Tuæ Patern. plerumque eſt ſatis, aliquod magnum nomen contra me protuliſſe, ſive ad rem faciat, ſive non.

32 *S. Secundum* Abulenſem Epiſcopum, permiſſu S. Congregationis Rituum, Eccleſia ſua apud Hiſpanos colit ut *Martyrem*: hoc ſcilicet auctoribus Lectionum novarum illa credidit Congregatio: & tu eo ipſo velut certiſſimum aſſumis: ſed ſi legere voluiſſes Tom. 1 Maji p. 169, inveniſſes in ipſo tranſlati corporis actu, & à Leone X, ſolum dici *Confeſſorem*; adeoq; merito requiri argumentum melius, quo id mutatum fuerit, quam unius Pſeudo-dexteri auctoritatem, tunc cum ſacra Congregatio titulum Martyris indulſit needum ſatis explorate falſam.

33 Dubium de *Millebado, Epiſcopo Sagienſi*, an nuper recte aſſumptus ſit colendus ut *Sanctus*, ex unius Claudii Roberti auctoritate in Catalogo Epiſcoporum Sagienſium, nomini ejus litteram S. præfigente, abſque ullo quod uſpiam inveniatur indicio veteris cultus; non ego primus nec ſolus moveo; dubitare me fecit D. Gobilion, Sagienſis natu & Doctor Sorbonicus; factum iſtud improbans. Scito interim nova iſta Sagienſium Officia, unius alteriuſve modice eruditi Canonici opus eſſe, ideoque nullum fere pondus habere, apud illos qui noverunt; ut mihi ſcripſit Claudius Caſtellanus vir erudititiſſimus Pariſiis, etiam ipſe improbans nimiam Sagienſium iſto in facto levitatem. Sed de hoc ipſi Sagienſes viderint, an, quod ſua auctoritate fecerunt, alienâ velint emendare.

34 De *S. Evellio, Martyre Piſano*, quidquid dici

dici poterat, dictum ab Henſchenio eſt tom. 2 Maji p.613. Eum locum citans Patern. veſtra, etiam legiſſe debuit ultima hæc Henſchenii verba. *Optandum foret ut de Martyrii iſtius veritate aliunde certius nobis conſtaret, quam ex fabuloſis Actis S. Torpetis. Ferrarii autem aſſertionem de corpore Piſas tranſlato, petimus nobis confirmari, indicarique eccleſiam in qua ipſum colatur: tunc enim non dubitabimus, quin vere talis Martyr extiterit in rerum natura.* Quæſitum id deinde eſt, ex primis illius Academiæ rerumque patriarum ſtudioſiſſimis viris; & reſponſum accepi, nihil de eo corpore Piſis ſciri. An hoc ſatis fuerit ut merito Henſchenius optaret prætermiſſum à ſe ad XI Maji fuiſſe adeo dubium Sanctum; & ut ego ejus votum implerem, quatenus poteram in Appendice; judicet Eminentiſſ. Norisius, tota fere vita in iſta Academia ſumma cum eruditionis laude verſatus; & dicat, an quemquam Piſis propterea querentem de me audierit.

35 De *SS. Bertholdo, Angela, Alberto*, an rationabiliter queri poſſit Patern. Tua, videbimus Art. 11, 14 & 15, quo nos remittis. *Totam hiſtoriam S. Crucis per Iudam Quiriacum inventa*, æque ac ejus paſſionem ſub Juliano Apoſtata, *purum putum eſſe figmentum*, iterum dico; videbo autem quomodo defendere eam coneris Art. 11 §. 19 interim noto palpabilem omnibus eſſe errorem Tuum, quo rurſum hic dicis illam *Breviario Romano authentice inſertam*, cum in Breviario *Iudas Quiriacus* nullus nominetur. Anconitanis, eum Patronum colentibus, verum Judam oſtendo, cujus illi corpus habeant; ſed ætate Juliani longe anteriorem, ultimumque ex circumciſione Jeroſolymis Epiſcopum, ac veroſimiliter etiam Martyrem: ſed cujus memoria fuerit per iſtud, quod ipſum ſeſe ſatis refutat, figmentum obſcurata.

36 Quam infeliciter Hiſpanicum Tamaji Martyrologium & Cardoſi Hagiologium Luſitanicum aucta fuerint, ignotis ante hoc ſeculum Sanctis, ex auctoritate quorumdam Pſeudo-chronicorum, ſub Dexteri, Luitprandi, Juliani nominibus antiquis ſuppoſitorum, & Catholiciſſimæ nationis pietati illudentium; docere te potuit, Pater Rev. noſter, quē veneraris, Bollandus, in Præfatione ad Februarium Capite 4. Hujus ego exemplo abſtinui ab iis, de quibus aliunde conſtaret nihil, vel Hiſpaniæ adſcribendis, vel omnino inter Sanctos referendis. Et in hac ſententia magis magiſque confirmor quotidianis pene experimentis fictionum patentiſſimarum, de quibus nunc perſuaſiſſimi cum ſint omnes extra Hiſpaniam ſtudioſi antiquitatis ſacræ, & prudentiores Hiſpani etiam ſcriptis libris auctores iſtos liberrime rejiciant, ut omnino gratis confictos, de iis non laboro.

37 Nihil autem mihi opus eſt earum cauſa hic quidquam reſpondere: ſufficiet nominaſſe Cardinalem d' Aguirre. Hic ut me magis animaret ad vindicandum & omni niſu purgandum Sanctorum verorum in Hiſpania cultum, tot noviter ac falſo inductis Sanctis mirabiliter obſcuratum; miſit mihi folia duo ejus quam ſub prælo habet Veteris Bibliothecæ Hiſpanicæ, à Nicolao Antonio viro doctiſſimo compoſitæ, atque ad ſuas manus devolutæ; ubi præſtantiſſimi auctoris ea de re ſenſa, pridem à Bollando in dicta Præfatione laudata, & nobis quoque coram Romæ nota, legerem ex autographo diſtinctiſſime explicata. Legi ergo num. 395 ſic reſpondentem ad teſtimonia ſibi ex Dextro Luitprandoque objecta: *Falſa hæc & commentitia eſſe, cum ex iis quæ propriis locis de utroque horum pſeudo-hiſtoricorum dicenda ſunt, tum interim ex duobus hic extra dubitationis aleam ponendis argumentis, nec non & ſimul Athenienſem Hierotheum fuiſſe, non Hiſpanum. facile ei, qui non contendere ſed verum diſcere amat, perſuadebimus* .... &, ut ait num. 402, *ſingula idoneis auctoribus confirmabimus; quibus reponere, credo, nihil habebunt adverſarii præter Dextri & Luitprandi nomina, hoc eſt mera phantaſmata.* Tum num. 409 *Cum Luitprandum audis, meram veri*

veri olim hiſtorici Longobardi umbram, ſive nomen tantum, falſis quibuſdam vaniſſimi hominis cogitationibus adſcriptum, velim intelligas, qui forte adhuc ignarus es Chimaræ hujus apud nos graſſantis.

38 Atque hæc ex libro 1 cap. 19 bibliothecæ prædictæ ſufficiat delibaſſe: tranſeo ab cap. 20 cujus ſimiliter mihi miſſi hoc initium accipe. *Pudet, pudet me, ſuſtinere operam in convellendis aliquorum hominum mentibus (quos ut Plinius loquitur, numquam leviter aut cunctis credendi ſaties capit) his, quas magno famæ noſtræ malo admittunt, imo adorant, fabulis. Niſi tamen hac, falſitatis & mendaciorum caſis veritati expiamus victimis; perget de hiſtoria Religione deluſorum licentia & impunitas, quod facit hactenus, triumphare velle. Nempe ſub ea conſtellatione ipſa, quæ Dextrum atque ejus continuatores, ſeu potius totidem ominoſiſſima hiſtoriæ noſtræ produxit monſtra, formatum fuit heri aut nudius tertius Hauberti Hiſpalenſis ... chronicon, quod .... Argaizius Benedictinus Monachus, cum Commentariis, ut jactat, propriis in lucem edidit. Qualia autem & quam fœda hujus gangrænæ mendacitatis ulcera ſint, alibi erit prodendi locus. Nunc interim .... ab uno diſce omnia lector.* Et hinc incipit excuti fabula, per quam *Claudius Galenus, ille medicorum coryphæus, non quidem ex Aſia Græcanica, ſed ex Gallæcia Hiſpaniæ* natus fingitur.

39 A Galeno tranſit Nicolaus ad Quintum Serenum, ſcriptorem antiquiſſimum, ab Hiſpania relegandum, una cum tota ejus propagine, Gallæciæ affictæ; & n. 415 concludit. *Hac fuit prorſus ludionis hujus & aliorum ejus ſimilium in fallendo mens & conſilium: ſpoliare illuſtribus earum hominibus exteras regiones, quos Hiſpaniæ adſcribere nominis æquivoci ductum ſequentibus ſemel placuiſſet .... Agedum, ſingula conſideremus capita; bipedumque inſulſiſſimum, tot fere mendaciorum quot verba effutivit, arguamus.* Quo facto, concludens n. 431. *Hæc nimirum eruditio,* inquit, *eſt Pſeudo-Luitprandi: & hujus lucubrationibus, veritati propriè Adverſariis* (nam *Adverſaria* nominare eorum figulo placuit) *quibus plumbei oris & cordis homo Ioannes Tamajus, valide ſuffragabitur, ſi Poëtæ ſui Auli Hali carmen à ſe, ut credimus, formatum ... Actaque Quinti Sereni* XIX *Februarii inſerta, ſtupidiſſima non eſſe ac falſiſſima, germanaque Luitprandinæ fictionis intelligat.*

40 Hactenus juſto pro ſuæ nationis honore zelo flagrans eruditiſſimus iſte totaq; Romæ notiſſimus Hiſpanus; cujus utinam opus integrum brevi nobis det Eminentiſſimus Aguirre, eodem quo ille ſtudio abolita cupiens gentis ſuæ dedecora; quæ tu, Rev. Pater, tuique ſimiles defenſa vultis, quia ibi invenitis ut antiqua nominari, complura Ordinis veſtri monaſteria, eremitoria, Sanctos, Sanctas, quorum realitatem in dubium vocari non poteſtis æquis animis pati. Interim relege tuum §. 4, & recognoſce tela in Magdeburgenſes contorta à Caniſio, à Tua autem Patern. in me converſa; atq; intellige, quam facile mihi foret Catholicorum ſcriptorum in hæreticos aut fabulatores acerbiora dicta viciſſim Tibi Tuiſque applicare, eaſdē quas ultimi pſeudo-dextrinas merces manu tenentibus, ad veſtram antiquitatem firmandam.

41 Sed non lubet maledictis maledicta reponere: tantū rogo Te, ut paſſione ſepoſita, conſiderare digneris quanto mitius, in iis quę accuſas locis, ego cum prædictis fabulatoribus agam; quantumq; infra eorum demeritū ſit quidquid dico. Quando autem in manus tuas veniet opus Conciliorum Hiſpanicorū, quod cœpit in lucem edere, eruditiſſimis commentariis illuſtratum, prælaudatus Eminentiſſimus, mihi autem necdum videre contigit; ſcrutare, quibus ibi verbis & quam *ſæpe laudetur judicium* meum *circa Pſeudo-chronica figmentis plena*, ut ipſe mihi ſcribi fecit per Secretarium ſuum an. 1694, cum veſtra contra nos ſtudia Romæ ferverent; *bono animo eſſe* me jubens, atque *alacriter ulteriores*

Digitized by Google

teriores Tomos proſequi, quantum fas fuerit curaturus, *ne operi tam ſacro, & laborioſo, ac tot ſumptibus parato & excuſo, aliqua injuria fiat*. Eum multis annis adhuc ſervet incolumẽ Deus, ne præſtantiſſimum bibliothecæ Hiſpanicæ opus, tali patrono deſtitutum, prævalente factione plurium ſemidoctorum, pro fabulis prædictis acſi pro aris fociſque pugnantium, eâdem illud involvatur tempeſtate, qua libri noſtri; eodem quo hi jure accuſandum ubi prodierit, quaſi *continens Propoſitiones multas pluribus Religionibus, præſertim Carmelitanæ, & pluribus nationibus, præſertim Hiſpanæ, detractivas*.

§. VIII. ACCUSATIO.

42 *Papebrochius præſidenter aſſerit, Carmelitas Ordinis ſui antiquos Sanctos cœpiſſe colere, non quia Ordinis ſui, ſed quia notabiles eorum habebant Reliquias.*

RESPONSIO.

IAm ſępe notavi, Pater Rev. Accuſationes Tuas, univerſales prorſus & abſolutas, dum ad probationem & locorum accuſatorum exhibitionem venitur, multum declinare? Quod *præſidenter aſſerere* me præfaris, dum ad rem venitur, ſolum dicis me *conjectare*.

43 Et revera non aliter loquor; ipſis quæ profers verbis, ex tom. 1 Aprilis ad Acta S. Alberti num. 91, dicens, *puto*. Hoc autem non dico *pro puro puto placito* meo, uti mihi objicis; neque de omnibus antiquis, quos colitis, ſanctis (certe non de *Elia* & *Elizeo*, non de *Teleſphoro* & *Dionyſio* Pontificibus, de quibus alia ratio redditur) ſed, ibi ego primum demonſtro, in cultu Sanctorum nullum apud vos inveniri veſtigium originis à Syro-Græcis ductæ, qui feſtiviſſime colebant præcipuos monaſticæ profeſſionis in Syria *partim fundatores*, *partim inſtauratores*; puta *Euthymium*, *Sabam*, *Charitonem Theodoſium*, *Geraſimum*, alioſque, in vetuſtiſſimo veſtro Martyrologii Supplemento præteritos; ſicuti nec à Latinis eccleſiæ S. Sepulchri Canonicis, quorum utebamini Breviario, recepti illi unquam fuerunt.

44 Id poſtquam demonſtravi; tranſeo ad paucos Orientales, à vobis peculiariter, non item à Canonicis illis receptos, idque poſt excuſum Supplementum iſtud; & quorum præ aliis colendorum occaſionem ſuſpicor ſeu *puto*, ſumptam à primis in Europam tranſgreſſis Carmelitis, *vel quia eorum notabiles aliquas poſſidebant Reliquias, ut erant tunc omnes Latini conquirendarum Reliquiarũ ſtudioſiſſimi; vel quia in Cypro, primâ tranſlati Ordinis Provinciâ ac veluti ceterarũ altera matre, præcipuam illi venerationem obtinebant. Tum vero disjunctive illius opinionis rationem reddo, ſic progrediens* : Nam, *ut de ſingulis dicam aliquid, Cyprius fuit* S. Spiridion, *qui nunc inſcribitur kalendario Carmelitico*, Epiſcopus & Confeſſor Ordinis noſtri XIV *Novembris; & tamen ne Monachus quidẽ fuit; ſed ante Epiſcopatum agricola uxoratus, qui conjugem & filiam, quamdiu vixere, apud ſe habuit, nec poſtea aliter quam Epiſcopus vixiſſe legitur. Cum iiſdem titulis oblatus eſt kalendario prædicto inſerendus* S. Serapion, XXX *Novembris; de cujus tamen monachatu ante aditam cathedram Antiochenam nullum uſpiam verbũ apud antiquos, multominus de eodem poſt ſuſcepto.* S. Anaſtaſium Perſam, *Monachũ & Martyrem, quam multi ad ſe rapiunt Ordines, quam jure nullo nitantur ſinguli, vidimus in Januario ad diem* XXII. *In Februario aſcivere Carmelitæ* S. Euphroſynam, *in Martio* Euphraſiam *ſeu* Eupraxiam, Virgines; *monachas illas*

quidem

Digitized by Google

quidem,ſed in Ægypto; has tamen etiam Ordinis Carmelitici fuiſſe ſuſtinent recentiores.

45 Hæc illo loco ego, agens ſcilicet de ſolis iſtis ac paucis Orientalibus Sanctis,quos Ordo Carmelitarũ antiquitùs colit.Quemadmodum autem fieri facillime potuit,ut ultimarum duarum Reliquiæ ex Ægypto; & S.Anaſtaſii corpus ex Syria in proximam Cyprum deferretur,utrâque regione in ſervitutem infidelium prolapſâ; ſic etiam facile fuit Carmelitas ibidem, earum aliquid participare; & vel ex hac, vel ex altera jam dicta cauſa, ipſorum Sanctorum ſemel in Cypro aſſumptum cultum in reliquum Ordinem divulgare. *Ex iſta,* inquam, *vel altera cauſa*: neque enim abſolute (ut Tua Patern. mihi affingit) determino unam ſolam; ſed ſub disjunctione duas; idque opinative dumtaxat, cum poſſint aliæ excogitari & fuiſſe, quam quod Sancti illi crediti ab initio ſint Carmelitę fuiſſe; cũ id oſtenderim nec fingi quidẽ de eorũ aliquibus poſſe.

46 Officiorum propriorum,permiſſu Pii V Canonicis Lateranenſibus conceſſorum,primum incrementum,Romæ impreſſum cum approbatione S. Congregationis anno 1613, ad veteres in Bulla nominatos Sanctos,addit tredecim,quibus non apponitur in kalendario præfixo.*Can. Reg.* uti in aliis; ſed ſolum, *Habetur eccleſia*; aliquibus vero additur, *Et corpus in ea.* Non igitur oportet *Carmelitas fuiſſe hebetes*,ſi æque ac Canonici Regulares, *ſibi* quoque *perſuaſerint eſſe licitum, celebrare per totum Ordinem Miſſam vel feſtum cum Officio, eo præciſe jure, quod in aliqua illorum eccleſia, notabiles iſtius Sancti requieſcant Reliquiæ.* Porro ex recenti Decreto Urbani VIII, cultum illum ſic extenſum improbantis, fruſtra nunc ducere velis argumentum ad longe anteriora tempora. Urbani decretum reveriti Lateranenſes,omnia iſta quæ dixi feſta, eatenus toti Ordini communia, abrogarunt, & ad propria cujuſque Sancti loca reſtrinxerunt; id cur non fecerint etiam Carmelitæ in promptu eſt cauſa Perſuaſiſſimi erant, non tantum iſtos, ſed omnes antiquos Orientalis Eccleſiæ Monachos, ſuos fuiſſe; non tamen omnes colendos aſſumpſerunt. Cur autem non æque hos omnes,ac illos paucos? Reddant ipſimet aliam rationem, ſi poſſint, quando eis mea conjectura non placet.

47 Objicitur etiam num.54 *S. Hilarion,* ad cujus honorem *S.Cyrillus*, tertius Carmeli Prior, *ante annum* 1200, *tamquam ſui Ordinis, Miſſæ ſacrificium Deo obtulerit*; id que Patern. Veſtra ait haberi in ejus Officio canonico. Aſt ego aliud ibi non lego, quam quod aliquid ei divinitus acciderit, *cum in Commemoratione S.Hilarionis Miſſæ ſacrificium faceret.* Si idem ei accidiſſet in Commemoratione S.Benedicti, an ideo hic dicendus eſſet feciſſe Miſſam de eo, *tamquam* de Sancto *ſui Ordinis*? Aut ſi ego nunc cum omnibus Jeſuitis *in Commemoratione* ejuſdem *S.Hilarionis* (uti fit quotannis) *Miſſæ ſacrificium facio*; an propterea S.Hilarion Jeſuita fiat, aut Miſſam de ipſo faciam tamquam de Jeſuita? Non exiſtimo.

48 Scribit autem S. Hieronymus in Vita S.Hilarionis ſub finem. *Cernas uſque hodie miram inter Paleſtinos & Cyprios contentionem; his corpus Hilarionis, illis ſpiritum ſe habere certantibus; & tamen in utriſque locis magna quotidie ſigna fiunt.* Exhinc toti Eccleſiæ, tam Græcæ quam Latinæ, ab annis ut minimum octingentis tam celebris fuit cultus S. Hilarionis xxi Octobris,& quidem ſolius, antequam is ſuper inducto S.Urſulæ cultu apud quam plures in Occidente obſcuraretur; ut non potuerit S. Cyrillus,ſi die xxi Octobris ſacrificaturus erat, de alio quam de illo Sacrum facere, quidcumque demum de illo ſenſerit. Si ego Rev. Pater Breviarium veſtrum, additis quæ luberet verbis, ſic falſificarem; quam altis clamoribus *impoſturam manifeſtam* admiſſam vociferareris? Sed clamoribus Tibi certare liceat, aut etiam vincere; dum ego rationibus innocentiam meam tueor.

ART. XI.

EXHIBITIONIS ERRORUM

ARTICULUS UNDECIMUS.

Circa Sanctorum Acta ſeu Vitas.

ACCUSATIO PROOEMIALIS.

Quod paſſim plurima Sanctorum Acta, in Eccleſia receptiſſima, audeat Papebrochius, tamquam FIGMENTA, COMMENTA, *imo* MENDACIA *explodere, patebit ex decurſu.*

RESPONSIO.

TRedecim illis, quibus Acta Sanctorum Martii, Aprilis, Maji explicantur Tomis, quibuſque P. Henſchenii ac meum nomen præfixum legitur, proponuntur Sanctorum, ſuis nominibus notorum, plus quam quinque millia; Actis autem undecumque eruderatis nunc primum patefacti mundo, cum fere ignorarentur; aut notiores effecti, iiſdem Actis per commentarios annotationeſque Hiſtoricas illuſtratis, plures quam mille. Ex tanto in tribus menſibus numero, viginti reperit Patern. Tua, in quibus aliquid veluti peccatum arguas (jure an injuria infra videbimus) ex aliis autem menſibus totidem adjicis, quorum ex occaſione ſic memini, ut iis nec omnia, nec tantum credere videar, quantum velles, nolens certa ab incertis, veroſimilia ab inveroſimilibus diſcerni.

2 Hunc tamen nobis propoſitum operis & ſtudii ſcopum, ſicuti à P. Joanne Bollando accepimus, omnibus paſſim laudatum, ita intendimus proſequi. Id agentibus quædam ſubinde occurrere non omnino vera, quandoque etiam nec veroſimilia, nemo mirabitur, qui in talibus utcumque verſatus ſit, aut ſaltem locum Baronii Art. 4 num. 31 legerit, ejuſque Annotationes ſuper ipſum Martyrologium, identidem indicantes Acta quorumdā Sanctorũ nonnullius aut etiam multę correctionis egentia. Correctionẽ ergo adhibitam quereris, licet in tam paucis, habito reſpectu ad cetera pede inoffenſo decurſa; adhibitam vero ita quereris, quaſi *paſſim* id agam, id eſt, rejiciam etiam *receptiſſima* quæcumque: & ideo tum aliis me convitiis oneras toto libro tuo, tum *Sanctorum Momum*, appellas, quandoque etiam *Magnum*, vel (uti Art. 9 num. 42) *Maximum Sanctorum Momum*, Sic accuſatus, ſi Lectorem remittam ad ipſa quæ cenſurantur loca Actaque legenda, fecero quidem compendium operis; ſed non ſatisfecero promiſſo reſpondendi ad ſingula.

§. I. ACCUSATIO.

Papebrochius omnia quæ de Propheta Elia narrantur, & in ſacra Scriptura non exprimuntur, explodit tamquam figmenta.

RESPONSIO.

VBinam hæc *omnia explodo?* Ad Ephemerides Græcomoſchas, inquis, ante Tomum 1 Maji pag. 25. Ibi Lector inveniet Thalmúdicas de Jeremia Propheta fabulas compendio indicatas, quarum manifeſta abſurditas faciat diffi[illegible]ere quibuſcumque de ortu & obitu Prophetarum narrationibus, ex eodem fonte ſumptis, etſi alioqui non ſemper tam abſonis. Hinc capta occaſione loquendi de *Elia*, *cujus honori nihil detractum volumus*, ſic proſequor: *Nolumus ex iis, quæ ſimili fide narrantur*, Thalmúdicâ ſcilicet, in opuſculis editis ſub nomine SS. Dorothei, Epiphanii, Iſidori, & Joanni Hieroſolymitani; unde enim aliàs hauriri iſta potuerunt poſt annos circiter 1500 à raptu Eliæ? *Nolumus*, inquam, *ad aliquid de ipſo vel naſcente, vel inter mortales agente, aut in paradiſum tranſlato, & denique ſub finem mundi comparituro, credendum affirmandumque compelli, quod in Scripturis ſacris non inveniatur expreſſum.* Non eſt hoc, *omnia explodere tamquam figmenta*: ſed quam modeſtiſſime indicare cauſam, cur ad ea, niſi aliunde certius probentur, *credenda affirmandaque compelli* Hiſtoricus non debeat. Quis enim compellat ea credere & affirmare, quæ neque ſciri, neque ſcribi potuerunt, niſi in fide Rabbinorum: quæ quam nulla ſit, diſce ex Torniello, Saliano, aliiſque, plura exempla fabuloſitatis eorum adducentibus, ſicut docebunt indices eorum ad Verbum, *Rabbini*.

4 Neque tantum horum aſſerta iſto loco volui indicata; ſed & alia multa quæ ſuggerunt Biterrenſes illæ Theſes: dum Eliam fingunt in Paradiſo baptizatum, Sacerdotem ordinatum, Euchariſtiæ communicantem, aliaque ejus generis. An recte, judicet Congregatio Indicis, quæ Theſes illas proſcripſit. Judicet etiam an ſatis tolerabilis ſit violentia, illata verbis Domini ad Eliam 3 Reg. 17. *Vade & abſcondere in torrente Carith, qui eſt contra Iordanem*, longe utique à Carmelo; dum ex iis jubes nos Pater Rev., juxta librum de inſtitutione Monachorum, intelligere, *quod tum Deus expreſſe mandavit, ut deinceps vitam à turbis hominum abſtratam ac vere religioſam duceret.* Non enim, niſi paucis diebus ibi abſconditus & paſtus à corvis, mox dimiſſus eſt ad viduam Sareptanam, apud eam ſuſtentandus toto reliquo triennio ſiccitatis. Sarepta autem reverſus, & paucos in Carmelo dies moratus, rurſus inde fugit à facie Jezabel: & tamen jubemur credere, quod inter omnes illas anguſtias collegerit in Carmeli diſcipulos, atque *propheticum inſtituerit Ordinem*.

5 Ego interim de Elia hactenus nolui diſputare, ſicut variis locis indico, ac nominatim, eo quem accuſas tom. 1 Aprilis pag. 789, ubi dico; quod *de Carmelitarum ab Elia origine & ſucceßione, abſque coævorum ſcriptorum auctoritate & teſtimonio volentibus pugnare, gratis cedent, quicumque nolent diſputare de nomine.* Huc ſcilicet mihi videbatur recidere non minima pars quæſtionum de filiis Prophetarum, quid nomine ejuſmodi *filiorum* intelligatur: an fuerint eo modo

filii

filii, ſicut Religioſi ſunt ſuorum Fundatorum; deinde, an ſi ab aliquibus dicantur *filii Prophetarum vixiſſe religioſe*, religioſitas illa plus importet quam accuratam divinorum mandatorum obſervantiam, an etiam tria vota ſubſtantialia Religioſorum. Filios Prophetarum aliqua contubernia, Elia & Eliſæi temporibus habuiſſe, Scriptura docet: non item docet qui & quales illi fuerint, rurſumque an & quomodo ejuſmodi contubernia ſint continuata poſt Iſraelem abductum in Aſſyriam.

6 Non nego itaque, tempore Eliæ & Eliſei fuiſſe *filios Prophetarum*: ſed nego mihi conſtare, profeſſos fuiſſe tria conſilia evangelica, atque ad hæc voto ſe obſtrinxiſſe; & *nolo compelli ad credendum affirmandumque*, fuiſſe illos veros religioſos Carmelitas, quales modo ſunt; uti neque ad credendum affirmandumque circumſtantias omnes *de Elia naſcente, vel inter mortales agente, vel in paradiſum tranſlato, & ſub finem mundi compariturо, quæ in Scripturis ſacris non reperiuntur expreſſa*, ſed *Rabbinorum* tantummodo, vel ſimili *fide narrantur:* qualia ſunt quod Carmelitani Ordinis inſtitutio in Eliæ *nativitate* patri ejus revelata ſit: quod Elias *inter mortales agens* Ordinem illum inſtituerit: quod *in Paradiſum tranſlatus* illic à Chriſto baptizatus, Sacerdos ordinatus, & paſtus ſacra Communione ſit: quod *ſub finem mundi compariturus*, Carmelitas potius quam alios Religioſos ad prædicandum contra Antichriſtum aſſumpturus ſit. Hinc tamen non ſequitur, quod negem Eliam *natum* fuiſſe, *inter mortales egiſſe*, deinde *in Paradiſum tranſlatum, ac denique ſub finem mundi compariturum.* Nihil horum voco in dubium; ſed priorum pleraque æque facile negare poſſum, atque affirmantur ab aliis; & nonnulla puto reipſa neganda eſſe. Unde concludo inſignem hanc eſſe cum ceteris calumniam: *Papebrochius omnia quæ de Propheta Elia narrantur, & in S. Scriptura non exprimuntur, explodit tamquam figmenta.* Imo ſaltem unum punctum poſtulo mihi exhiberi, quod de Elia *credere & affirmare* tenear, aliter quam *credo & affirmo*, ſive illud *in Scriptura expreſſum* ſit, ſive non.

8 Tale profecto non eſt, quod apud Lipomanum & Surium, ſub nomine Metaphraſtis, certè ex Græco aliquo auctore legitur, quod fuerit *ex tribu Aaron natus in Arabia*; cum tamen *Thesbites* fuerit cognominatus, à Thesbe Galaaditis civitate, ad tribum Gad pertinente. Non etiam id quod ex Epiphanio & Iſidoro, ſive veri ſive falſi nominis ſcriptoribus, profertur de viſione, patri ejus *Sabac* dicto oblata; in qua *viri, niveum quemdam præ ſe ferentes habitum, puſionem ſalutabant, à matriſq; uberibus in ignem evellebant, quin & flammam ignis cibi loco miniſtrabant*; ſive, *igneis inſtitis & faſciis involvebant, atque pro cibo ignem ei ad nutriendum ſubminiſtrabant*. Ut enim verum ſit, quod occaſione libri S. Epiphanio attributi de Vita & obitu Prophetarum, ait Labbeus noſter, in Diſſ. de ſcript. Eccl. *non eſſe omnia veteribus Patribus ſubtrahenda, in quibus Thalmudica commenta continentur*; ut etiam verum ſit, quod idem Labbeus ait, occaſione ſimilis libri S. Iſidoro adſcripti, excuſari eum poſſe, qui *nimis credulus, quæ ab aliis ſcripta reperit, minus diſcuſſa, non tam ſuâ, quam alienâ retulit fide*; ut, inquam, vere hæc dicantur; manet tamen ſententia Petavii de priori, & Baronii de poſteriori libro, quod in hoc *complura Iſidoro indigna reperiantur coagmentata mendacia*; & in iſto, *ſexcenta mendaciorum nugæ, quibus ille liber refertus*, moverint interpretem ut ſuppoſitium judicaret, eſto vere Epiphanii credatur à multis & forte etiam ſit.

8 Quid autem ſi inter Judæorum Rabbinos digniores ipſoque Chriſto anteriores, unus ex præcipuis, is ſcilicet, quem *Rabbénu Haccados*, id eſt, *Magiſtrum noſtrum ſanctum* vocant, longe alia ſcripſit in libro de

Digitized by Google

Genealogia Eliæ & Prophetarum? Intelligo hujuſmodi librum haberi in Conventu Minorum Venlonæ Recollectorum. Eſt autem magni, non ſolum nominis, ſed etiam meriti Haccados iſte; quia. Petrus Galatinus, in opere de arcanis Catholicæ Veritatis contra Judæos ad Maximilianum Imperatorem, lib. 7 cap. 2 producit ex eo ad confuſionem Judæorum, inſignem Prophetiam, de *petra ex Iſrael excidenda, ſine manibus . . . ex qua Meſſias futurus eſſet*; cujus utriuſque dilectione Deus mundum creaverit, licet prævideret eum Adami peccato perdendum. Hoc ſi prophetico ſpiritu ſcripſit iſte qualiſcumque Haccados poterat augere numerum prætenſorum in veteri Lege Carmelitarum; ſiquidem *Propheta* & *Carmelita* nomina pro eodem ſupponunt in horum opinione.

9 Illius librum genealogicum equidem non vidi; & feſtinans typographus moram non indulget, ut eum (cujus nunc primum notitiam accipio) vel accerſere poſſim vel deſcribendum curare. Teſtes igitur pro eo mihi tantiſper ſint, RR. PP. Lectores S. Th. ex Ordine S. Franciſci, qui hic Antverpiæ die XI Maji 1694 in Comitiis Veſtris Provincialibus Te, Rev. Pater, præſente, diſputationibus interfuerunt; quorum alter argumentans contra Theſim XXII, *Elias Caſtitas*; in tantas anguſtias Præſidem ac Reſponſalem ejus adegit, ut aliud neſcirent reponere, quam quod ignotus prorſus ſibi eſſet talis liber; impoſituſque eſt finis diſputationi, adeo ut Lectoris iſtius Collega, qui proximus ſequebatur, non potuerit proponere ſumptum ex eodem auctore argumentum, contra Theſim XV, cui titulus, *Elias Sacerdos*. Aſſeruerat autem primus ille oculata fide, quod eo in libro ipſe legiſſet; Eliæ, ex tribu Gad nato, patre Sabacha, fratrem fuiſſe conjugatum, ſed abſque liberis quamdiu in terris fuit Elias: unde argumentando conficiebat, fieri non poſſe, ut voto perpetuæ caſtitatis ſe obſtrinxerit is, qui vi Legis obligabatur ſuſcitare fratri ſuo ſemen, quando hic ita moreretur. Ego quidem nihil horum affirmo, tantum dico, nominato iſti notoque Rabbino, ſi qua Rabbino alicui in talibus fides habenda eſt, firmiorem plenioremque deberi quam Epiphanio vel Iſidoro, ex anonymis incertæ ætatis ac meriti, ea quæ vos aſſeritis & teneri indubitanter vultis, tranſcribere compertis, inter *complura coagmentata mendacia*, & *ſexcentas mendaciorũ nugas*, uti Petavius & Baronius, & ex utroque Labbeus loquuntur. Verum de his iterum redibit loquendi neceſſitas Art. 20 §. I. ubi de Revelationibus ab Eccleſia receptis.

§. II. ACCUSATIO.

Papebrochius, contra communem Eccleſiæ ſenſum, præfidenter aſſerit, dubitari an ulla unquam fuerit S. Veronica.

RESPONSIO.

DE hac tibi jam bis terve reſpondi, Rev. Pater. Plura ſi vis, lege Eruditiſſimi Mabilionis iter Italicum, pag. 88 & 89, ubi ex deſcriptione Baſilicæ Vaticanæ, ſeculo 12 à Romano Canonico tempore Eugenii III edita, *de Oratorio Veronicæ* hæc verba habentur, apud me in ipſo fonte & editione anni 1646 legenda: *Oratorium ſanctæ Dei genitricis Virginis Mariæ, quod vocatur Veronica, ubi ſine dubio eſt Sudarium Chriſti, in quo ante paſſionem, ſuam ſanctiſſimam faciem, ut à noſtris majoribus* ac-

accepimus, extorſit, quando ſudor ejus factus eſt ſicut gutta ſanguinis decurrentis in terram. Utique in horto, ubi nulla matrona aderat quæ ſudarium iſtud ei porrigeret. Et ſic apud eumdem Mabilionem Jacobus de Trecis, Innocentii II Capellanus, ipſemet poſtea Urbanus IV factus, Abbatiſſæ Monſtrolienſi ectypon inde ſumptum mittens, rogat ipſum accipiat *ut ſanctam Veronicam, ſeu veram ipſius imaginem & ſimilitudinem. Actum Romæ anno milleſſimo ducenteſimo quadrageſimo nono.* Unde concludens Mabilio: *Ex his intelligitur*, inquit, *Veronicæ vocabulum, eſſe imaginis, non mulieris, tracto inde etymo, quaſi diceretur* VERA ICON *ſeu* ICONIA, *& contractis in unum vocabuli litteris* VERONICA:

11 Diverſam ab iſtis opinionem *recentiorum* dumtaxat eſſe, cenſet idem Mabilio. Neque vero magnam vetuſtatem ſapiunt quæcumque de cultu *matronæ Veronicæ*, argutæ, in Actis Februarii ad diem 4, collecta ab Henſchenio. Licet enim hic pag. 449 loquens de ea quam Mabilio *recentiorum* id id eſt, ſeculo 13 poſteriorum ſcriptorum opinione, eamdem Henſchenius appellet *Chriſtianam traditionem*; fecit hoc, necdum ex præmiſſis doctus, quam ea parum antiqua eſſet (nam præcitatam deſcriptionem Baſilicæ Vaticanæ ſolum accepit quatuor annis poſt editum Februarium; Romæ tamen exiſtens anno 1651, audivit doctiſſimum Lucam Holſtenium, Canonicum & Bibliothecarium Vaticanum, alioſque eruditos, non ſolum dubios de Matrona Veronica, ſed improbantes, quod ipſe Henſchenius in Februario nimium videretur tribuiſſe opinioni vulgari, pridem à Cardinali Baronio Eccleſiaque Romana rejectæ in Martyrologii correctione. Et adhuc pergis Rev. Pater, mihi *fidenter* objicere, *communem Eccleſiæ ſenſum*, quem ſaltem nunc doceris antiquum non eſſe, & noſti eſſe quodammodo improbatum.

§. III. ACCUSATIO.

Papebrochius, cum Joanne Launoyo, Hiſtoriam SS. Marthæ & Magdalenæ explodere cenſetur, tamquam fabulam.

RESPONSIO.

CUr autem id *cenſetur* facere? Quia id facit Launoyus & Papebrochius tom. 2 Maji pag. 716 rogat Carmelitas, *ut eadem libertate patiantur ſua hiſtoria veritatem diſputari, qua Eccleſia patitur viros eruditos verſari circa hiſtoriam, quæ 29 Iulii in feſto S. Marthæ recitatur.* An ergo putat Patern. Veſtra, unum Launoyum mihi eſſe pro omnibus? Jam dixi tibi quis communior nunc de ea Hiſtoria Pariſiis ſenſus ſit, ubi ea non amplius legitur niſi ab iis qui ad Romanum Breviarium obligantur.

13 Neque primus de veritate iſtius Hiſtoriæ, ſive de tranſitu ſanctarum Sororum in Provinciam, dubitavit Launoyus. Jam inde à Caroli Calvi ætate, id eſt, ſeculo Chriſti 9, in quodam Hiſtoriæ Francicæ fragmento ante annum 1031 conſcripto, legebatur, *Eccleſia Vezeliacenſis conſtructa, in qua requieſcit Venerabile corpus S. Mariæ Magdalenæ*, idque confirmant ſeptem Pontificum, ex parte Vezeliacenſium producta Brevia omnino undecim, à Paſchali II uſque ad Martinum IV. Unde autem corpus iſtud acceptum? niſi Epheſo, ubi ſepultam docet S. Modeſtus Hieroſolymorum Epiſcopus, ante 1050 annos ſcribens, in Oratione apud Photium. Idem ex La-

Digitized by Google

Latinis aſſerit S.Gregorius Turonen. lib. 1 Mirac. Cap. 30, annis 100 Modeſto antiquior; & poſt utrumque, Leo Philoſophus Epheſo Conſtantinopolim corpus tranſtulit anno 886. Nec aliud legitur in Græcorum Menæis aliiſque ritualibus eorum libris.

14 Hæc aliaque allegat Launoyus, in opere numquam cenſurato, quod ſciam, nec à te, P. Reverende (ut exiſtimo) lecto niſi apud Raynaudum, cujus illiberalem adverſus antagoniſtas ſtylum ægre toleravit, numquam laudavit Societas noſtra, ſæpe etiam debuit caſtigare. Tu vero liberaliter uteris ejus dicteriis; & fidenter aſſeris, quod *ita*, ut in Romano Breviario nunc legitur, *ſentiunt & credunt; univerſi Catholici ſcriptores*. Ego interim hoc ipſum quod in Breviario aſſeritur, adeo non explodo, ut etiam juvem, in Ephemeridibus ad 22 Auguſti; ubi oſtendo, quam veroſimiliter diſtinguantur Maria Magdalena, Chriſtum ex Galilæa ſecuta, à Maria ſorore Lazari ac Marthæ, in Bethania prope Hieruſalem commorata: *quod*, ut ibi dico, *facilem inter Maſſilienſes & Vezeliacenſes faceret compoſitionem litis*, dicendo quod Magdalena quidem Galilæa, ſecuta Joannem Euangeliſtam, Epheſi fuerit ſepulta; unde corpus tranſlatum ſit ad Vezeliacenſem Eccleſiam; Maria autem Bethanienſis, domi remanſerit cum ſorore & fratre, unde vel viva vel mortua traducta ſit in Gallias.

§. IV. ACCUSATIO.

Papebrochius, non improbat, quod Launoyus poſt Abailardum S.Dionyſii Areopagitæ Gallicanum Apoſtolatum ad aniles fabulas ablegat.

RESPONSIO.

APoſtolatum hunc *Aniles fabulas* nuſquam appello, neque Launoyum vel Abailardum ſequor: nihil ex eorum duntaxat ſenſu & auctoritate definio: ſed exemplo Innocentii III Pontificis, *neutri volens præjudicare ſententiæ*, rem dico controverti ab eruditis, ſciente nec improbante Eccleſia Romana; quæ interim pro affirmante tolerat adhuc Lectiones, quæ ab ipſamet Pariſienſi Eccleſia, quam Apoſtolatus Areopagitæ propius tangit, reprobantur, uti dictum pluribus Art. 9 diſcuſſionem autem plenam iſtius controverſiæ differo in Octobrem.

16 Sunt hæc ad Titulum tuum, Rev. Pater, abunde ſatis; non item ſatis videbuntur ad prolixum diſcurſum, quo niteris Areopagiticum in Galliis Apoſtolatum ſtabilire, Fatigare me credo intendis, præpropere exigendo diſcuſſionem & definitionem grandium quæſtionum, quæ neque adhuc ſubierunt apud nos, neque cito ſubituræ ſunt ultimum ac rigoroſum illud examen, quo ſolemus ex ordine Kalendarii, ſicut operis præſcribit ratio, Sanctorum Acta expendere ſuo quæque menſe ac die. Inſtas tamen, & omiſſis, quæ ignorare non potes contrariæ ſententiæ argumentis, ſola extollis tibi faventia, quamvis cum aliis comparata nullius ſint ponderis. Nihil enim etiam diſtinguis inter genuina & interpolata Martyrologia; nihil inter antiquos & neotericos auctores, dummodo tela undecumque accipias apud ſolos ineruditos valitura. Contemnentur

Digitized by Google

temnentur hæc ab eruditis, etiam illis, qui aliàs ſuſtinent ut veroſimile, Dionyſium, ſi non Areopagitam (hoc enim vix aliquis talis nunc admiſerit) ſaltem alium aliquem, à S. Clemente in Gallias directum fidem Pariſiis prædicaſſe; uti ſuſtineri poſſe cenſet à Marca, in Epiſtola, quam jam Archiepiſcopus Toloſanus ſcripſit an. 1658, de tempore prædicatæ in Galliis fidei: quam Epiſtolam quoque cum Animadverſionibus neceſſariis reproducam, die 30 Junii, cum agam de S. Martiale Apoſtolo Lemovicenſium, quem hi miſſum ſibi fuiſſe dicunt à S. Petro.

17 Ne tamen tecum etiam alii, in talibus modice verſati, & aliquid de ſumma tam nobilis controverſiæ diſcere cupidi, querantur remitti ſe ad aliorum libros, quos vel non habeant vel cito habituri non ſint; & ut habeant aliquando, carituri otio ad eos pervolvendos; non gravabor ex Cogitatis Criticis, Hiſtoricis atque Moralibus Hadriano Valeſii, Hiſtoriographi Regii, Latina facere, quæ nobilis iſte Vir reliquit ſex annis ante obitum ſuum ſcripta Gallice, & à filio ejus nuper edita Pariſiis, anno ſcilicet 1694 titulo *Valeſiana*. Ibi enim invenies, Rev. Pater, adæquatam ad allegatas à Te auctoritates omnes reſponſionem, duabus comprehenſam Epiſtolis, ante quas pauca & hic & infra num. 20 præfatus Auctor, quæ ſola charactere diſtinguam à contextu Epiſtolarum, ut hic alleganda ſcriptorum veterum verba poſſim ab illarum contextu diſcernere. *Domino T. mecum colloquente ante hos dies, incidimus in Areopagiſmum noſtri S. Dionyſii: cui poſt longam diſputationem non potui evellere præconceptam opinionem, qua credebat Areopagitam fuiſſe: quapropter poſtridie eidem ſcripſi ſequentem epiſtolam.*

18 Severus ſulpitius, S. Martino Turonenſi Archiepiſcopo familiariſſimus, cujus etiam vitam edidit; libro 2 ſuæ Hiſtoriæ eccleſiaſticæ, vulgo dictæ Hiſtoriæ ſacræ, agens de Viennenſibus ac Lugdunenſibus Martyribus, 17 anno Marci Aurelii, Chriſti 177, paſſis, *Tum primum*, inquit, *in Galliis Martyria viſa, ſerius trans Alpes Chriſti religione ſuſcepta.* Teſtimonium hoc perquam præciſe declarat, noſtrum primum Epiſcopum & Martyrem Dionyſium, non poſſe credi Areopagitam, eumdemque Epiſcopum & Martyrem Athenis à S. Paulo converſum. Gregorius Archiepiſcopus Turonenſis, qui vixit ſub finem ſexti ſeculi, libro 1 Hiſt. Francorum cap. 28, epocham ejuſdem noſtri S. Dionyſii figit initio Decii, id eſt anno Chriſti 250. Eccum ejus verba: *Hujus* (Decii) *tempore, ſeptem viri Epiſcopi ordinati, ad prædicandum in Gallias miſſi ſunt, ſicut hiſtoria Paſſionis S. Martyris Saturnini denarrat: ait enim, ſub Decio & Grato Coſſ. ſicut fideli recordatione retinetur, primum ac ſummum Toloſana civitas S. Saturninum habere cœperat Sacerdotem. Hi ergo miſſi ſunt: Turonicis, Gratianus Epiſcopus; Arelatenſibus, Trophimus Epiſcopus; Narbonæ, Paulus Epiſcopus; Toloſæ, Saturninus Epiſcopus; Pariſiacis, Dionyſius Epiſcopus; Arvernis, Stremonius Epiſcopus; Lemovicinis, Martialis eſt deſtinatus Epiſcopus. De his vero B. Dionyſius, Pariſiorum Epiſcopus, diverſis pro Chriſti nomine affectus pœnis, præſentem vitam gladio imminente finivit.*

19 P. Sirmondus, eruditiſſimus Jeſuita, illuſtria hæc duo loca allegavit in libro ſuo, cui titulus de duobus Dionyſiis. P. Petavius, Ordinis ejuſdem decus, ad illius ipſius veritatis confirmationem allegavit locum Gregorii Turonenſis, lib. 6 ſui Rationarii temporum cap. 17. D. Launoy Doctor, poſt P. Sirmondum tractavit idem argumentum, allegatis omnibus antiquis Eccleſiæ Gallicanæ Martyrologiis Mss. ubi ambo Dionyſii reperiuntur menſe Octobri, ſed diverſis diebus: quando etiam diſtinguuntur & Sedibus Epiſcopalibus & genere mortis; dum unus (ſcilicet ſenior & Athenienſis) ſcribitur

Epi-

Digitized by Google

Epiſcopus Athenarum, & ſua in urbe igne extinctus traditur; alter, videlicet noſter, nominatur Epiſcopus Pariſienſis, & prope civitatem dicitur capite plexus. Omnes Galli, omnes Franci, omnes denique Chriſtiani, uſque ad ſeculum 9 Chriſti, ita, ſicut diſtinguo ego, diſtinxerunt ſemper Dionyſios duos, ſcilicet uſque ad regnum Ludovici Pii, ex Carolo Magno nati. Tunc legati Imperatoris Conſtantinopolitani, ſæpe venientes in Franciam, & intelligentes primum Epiſcopum ac Martyrem Pariſiorum appellari Dionyſium; illuc attulerunt libros Dionyſii (ut prætendebatur) Areopagitæ; perſuaſeruntque Hilduino, ſan-Dionyſiano Abbati, quod auctor iſtorum librorum, hactenus ipſis ignotorum, erat Epiſcopus Pariſienſis, & monaſterii ipſius Patronus. Hoc libentiſſime credens ille, compoſuit librum Areopagiticorum, plenum fabulis; ad ſuadendum quod S. Dionyſius, noſter primus Epiſcopus & Martyr, fuerit etiam Athenienſis & Areopagita. Tantum nempe valuit ea vanitas, quæ conatur ſuos primos Epiſcopos admovere temporibus Apoſtolorum, aut eorumdem diſcipulorum, præferens fabulam & impoſturam ſolidæ & inconteſtabili veritati. Hilduinus, qui vivebat anno 840 ac poſtea, tam dextre ſcivit lucrari animos ſemidoctorum & ignorantium, ut plerique eorum ſecuti ipſum in ſuis deliriis ſint, & clauſis oculis hodiedum ſequantur. Eccum, Domine, quod heri tibi promiſeram circa noſtrum S. Dionyſium ejuſque prætenſum Areopagiſmum. *Hactenus prior Epiſtola.* Tum,

20 *Amicus meus*; inquit porro Valeſius, *non ſatis idoneus veritatem à falſitate diſcernere per ſeipſum, & diſſipare ſi quod occurreret nebuloſitatis; aliunde vero totus propenſus in Monachorum ſententias, & quidquid ab eis promanabat clauſis oculis excipere ſolitus; Epiſtolam ſibi à me ſcriptam detulit ad quemdam ſibi familiarem Carmelitam, unum ex veteribus, quos hic Billettas vocamus: qui mox ut legit, promiſit, Reſponſum ad illam ei daturum ſe; & promiſſo ſtetit: biduo enim poſt, cum forte ex agro redirem, inveni domi mea admirabundus reſponſum, mille fartum ineptiis, ſuſtinentibus veritatem prætenſi Areopagiſmi. Itaque credidi obligatum me ad alteram Epiſtolam ſcribendam, ſi quo modo poſſem amicum adducere ad ejurandam iſtam (ut ſic loquor) Hiſtoricam hæreſim: ſignabatur autem Epiſtola illa die 1 Decembris* 1687, *in hæc verba:*

21 Non alio fine ſcripſeram, Domine mi, quam ut errori exemptum te docerem veritatem, circa tempus quo in Galliam miſſus venit S. Dionyſius, primus noſter Epiſcopus & Martyr. Sed mala fortuna voluit, ut Epiſtolam meam traderes in manus hominis præoccupati, & pervicacis ad ſuſtinendum vulgatum errorem, itáque me implicares miſerrimis contradictionibus proceſſibuſque verbalibus, majorem partem mutuo ſumptis à Milleto & Menardo Monachis Benedictinis. Hi nempe pro ſuo erga ſuam San-Dionyſianam Abbatiam affectu, & hujus quondam Abbatem Hilduinum, certandum ſibi propoſuerunt pro Areopagiſmo noſtri S. Dionyſii, veluti pro aris ac focis. Fortis eſt veritas, & pro ſe habet Severum Sulpicium ab annis 1500 florentem, S. Martino Turonenſi coævum ac familiarem, nobilitate & ſcientia inter omnes ſui temporis Aquitanos eximium: habet etiam pro ſe Gregorium Turonenſem ab annis 1200 florentem, ætatis ſuæ præſtantiſſimum Hiſtoricum, ſcientiſſimum inſuper rerum Gallicarum atque Francicarum, omnibuſque æſtimatiſſimum titulo nobilitatis, virtutis & eruditionis præclaræ: habet denique pro ſe omnia antiqua Martyrologia Mſs. eccleſiarum per Gallias Epiſcopalium, in quibus ambo Dionyſii, Athenienſis & Pariſienſis, menſe Octobri referuntur ad duos diverſos dies, tamquam

Ca-

Digitized by Google

Cathedra & ſupplicii genere diſtinctis.

22 Non poſſum autem quin tibi repræſentem verba Uſuardi, auctoris gravis, eruditi atque exacti; qui noluit ſequi coætaneum ſuum Hilduinum, ſed in Martyrologio quod dedicavit Carolo Calvo, non Magno, veritati litavit, primum 3 die Octobris hæc ſcribendo: *V Nonas Octobris; Athenis natale S. Dionyſii, Epiſcopi & Martyris, quo poſt clariſſimam fidei confeſſionem, poſt graviſſima tormentorum genera, glorioſiſſimo martyrio coronatus eſt; ut teſtatur Ariſtides Athenienſis, vir fide ſapientiaque mirabilis, in eo opere quod de Chriſtiana religione compoſuit.* En Dionyſium Athenienſem ſeu Areopagitam. Sequitur alius 9 die Octobris, hoc modo: *VI Idus Octobris apud Pariſium, Natale SS. Mart. Dionyſii Epiſcopi, Ruſtici Presbyteri, & Eleutherii Diaconi: qui beatus Epiſcopus à Pontifice Romano in Gallias ad prædicandum directus, ad præfatam urbem devenit: ubi per aliquot annos commiſſum ſibi opus ardenter proſequens, tandem à Præfecto Feſcennino, una cum Sociis gladio animadverſus, martyrium complevit.* Ecce noſtrum Pariſienſem Epiſcopum & Martyrem Dionyſium: ecce teſtimonia luce meridiana clariora: ecce auctores modis omnibus irrefragabiles. Jam enim in priori epiſtola mea notavi verba Severi Sulpitii & Gregorii Turonenſis: quibus nunc addo verba Uſuardi, ante annos pluſquam 800 ſcripta, quibus conſentit Ado Viennenſis, aliique Martyrologi, eâdem pene verborum formulâ uſi.

23 Quid vero Amicus tuus hiſce auctoritatibus, tam inconteſtabilibus, tam claris, tam expreſſis reponit? Solum opus eſt duro capite & animo obfirmato: nihil ille cedit, ſerio agit; nec inveniens apud antiquos unde ſe tueatur; fidenter ad noſtrum deſcendit ſeculum; & Severis Sulpitiis, Gregoriis Turonenſibus, Martyrologiis antiquis, opponit auctores (quos autem?) patrum noſtrorum noſtraque etiam memoria adhuc viventes. O miram & ingenioſam criticam! quæ ſecundum modernorum placita reformat corrigitque antiquos, & communem in hiſtoria ſubvertit intellectum. Primus, quem Amicus tuus allegat, eſt Cardinalis Baronius, Annalium eccleſiaſticorum compilator, eo dignior laude quo laborioſius eſt opus quod tractat; licet non adeo feliciter, quin eruditi plures in eo errores notaverint, præſertim chronologicos, quam neceſſe ſit ut conficiatur tomus, nullo eorum quos edidit minor futurus. Sequuntur, Spondanus & Sauſſayus, quos, juvenes nos, vidimus ſenes; viros bonos, & trita aliis via gradi ſolitos: Milletus & Menardus, Benedictini erant, jurati in verba Hilduini pro Areopagitæ in Franciam adventu; & horum ſententiæ ſeſe adjunxit Natalis Alexander, Dominicanus.

24 Amicus tuus, agnoſcens debilitatem auctoritatum tam recentium & ratiocinii ſui; aſtute, imo fraudulenter, conatur opinioni noſtræ etiam ſpeciem veri auferre, confundens de induſtria loca Sulpitii atque Gregorii, quorum unus agit de primis in Gallia Martyribus ſub Marco Aurelio, alius de noſtri Dionyſii miſſione ſub Decio. Aſſerit igitur, *duos illos videri hoc intendere, ut credamus, fidem Chriſti non fuiſſe Galliis prædicatam, niſi admodum ſero ſub Decio, tertio Chriſtianæ æræ ſeculo, quod nullatenus teneri poteſt.* Quaſi vero annus Chriſti 177, quo ſub Marco Aurelio paſſi ſunt 48 Martyres Lugdunenſes & Viennenſes, non præceſſerit annis 73 miſſionem noſtri Dionyſii aliorumque ſex Epiſcoporum ſub Decio, anno 250. Ubi hoc etiam notandum eſt, quod illi 48 *Martyres*, à Gregorio *Athanacenſes* cognominati, non uno die venerint omnes. Oportuit autem eos in ſua quemque patria recepiſſe fidem Chriſti & ipſos ad eam converſos eſſe; atq; audiviſſe prędicatores illius, ad aliorum deinde converſionem laboraſſe, prædicaſſe ipſos, egiſſe, exercuiſſe, auxiſſe re-

Digitized by Google

religionem, donec tandem detecti, capti, ſupplicioque extremo affecti ſint. Atqui hæc omnia facile requirunt annos viginti aut triginta; adeoque indubitabile ſit, quin eorum in Galliis prædicatio annis circiter centum præceſſerit adventum Dionyſii, ejuſque ſex ſociorum Epiſcoporum.

25 Idem Amicus veſter, erubeſcens quod nequiverit producere auctores, Hilduino Abbate ſeniores; aliunde novis argumentis inſtructus, arenam reperit, antiquiores illo producturus; atque inter alios citat Hincmarum, ante annos 800 Rhemenſem Archiepiſcopum, in quadam epiſtola ſcripta Carolo Calvo, ſeu Regi ſeu Imperatori. Sed ipſo in limine turpiter labitur: Hincmarus enim non præceſſit Hilduinum; ſed junior vixit in Abbatia S. Dionyſii ſub ipſomet Hilduino, diu antè quam fieret Archiepiſcopus, ſicut in Hiſtoria Rhemenſi teſtatur Flodoardus lib.7 cap.2. Epiſtolam ejus ad Carolum Calvum equidem necdum vidi; ſed nihil miror, ſi in Abbatis ſui ſententiam, de Areopagita, clauſis ut dicitur oculis, ceſſerit totus.

26 Hincmarum ſequuntur, qui præcedere eum debuerant duo, Fortunatus Poëta, qui dicitur ſub finem ſeculi ſexti fuiſſe Epiſcopus Pictavienſis, & Beda. Verum an dicunt illi auctores, primum noſtrum Epiſcopum Martyremque, fuiſſe Athenienſem & Areopagitam? Non exiſtimo: imo plurimum dubito. Quando Amicus veſter ſincere produxerit eorum verba. & ego ea videro, legero. & cum impreſſis contulero, credam. *Cras credo, hodie nihil.* Idem dico de Simeone Metaphraſte, qui eſt poſterior Hilduino; & de Anaſtaſio Bibliothecario, qui Hilduini coævus fuit. poteſtque ipſum ſecutus eſſe, ſic ut opinio ſua fortior probatiorque non ſit opinione iſtius. Supervixit etiam Hilduino Anaſtaſius: quippe qui anno 872 ſuperſtes, miſſus fuit Conſtantinopolim pro Adriano Papa ad Baſilium Imperatorem. Methodius, Conſtinopolitanus Patriarcha fuit, & ipſe Ludovico Pio atque Hilduino ſynchronus: & hic (niſi fallor) auctor Hilduino fuit Areopagiſmi, primo noſtro Epiſcopo adſcribendi, ac primum defendendi in Occidente falſam hanc opinionem. Michael Syncellus ejuſdem fuit temporis & farinæ. Sed nulla citantur verba vel hujus vel iſtius auctoris, uti nec Anaſtaſii.

27 Denique allegat Amicus veſter Concilium Pariſienſe, in epiſtola ſcripta ad Eugenium Papam II. Sed prætenſum hoc Concilium Pariſienſe, celebratum anno Chriſti 824, Eugenii Papæ ſecundi primo, Ludovici Pii Imperatoris undecimo, impreſſum eſt Francofurti anno 1596, per hominem ignotum, non auſum nominare locum unde acceperit: eſtque tam exiguæ circa cultum imaginum auctoritatis, ut illud valide impugnaverit doctiſſimus Cardinalis Bellarminus, in Appendice ad Tract. de cultu imaginum. Quod ad prætenſam Synodicam epiſtolam attinet, eſt ea ſub nomine Eugenii II à Pſeudoſynodo Pariſienſi ſcripta ad Michaelem Balbum, & Theophilum filium ejus Græcorum Imperatores, prout teſtantur Bellarminus & Sirmandus Jeſuitæ cum Baronio: neque pluris valet quam ipſa Pſeudoſynodus, & indigna eſt, ſecundum opinionem magni Sirmondi, quæ lægatur. Atque ita novem Auctores, Hilduino ut prætenditur anteriores, reducuntur ad duos, Fortunatum & Bedam: & horum ipſorum quæ non exprimuntur verba, veroſimiliter invenientur aſſerto Areopagiſmô noſtri Dionyſii contraria: alii ſeptem, contemporanei ſunt Hilduino, vel etiam poſteriores. Eugenius Toletanus, ignotus mihi eſt.

28 Hunc in modum dejectus Adverſarius noſter ab auctoritatibus antiquis, quibus nos arietare minabatur, redactuſque in arctum, recurrit ad Antiquitates Pariſienſes Berullii, & ſimilium aliorum teſtimonia

talia,

Digitized by Google

talia, ut niſi per revelationem ea habeant auctores iſti, neſciam unde acceperint. His inſtructus ille, notat, quod *S. Dionyſius, mox atque Pariſios appulit, ædificavit quatuor oratoria*; primum eo loco ubi nunc eſt S. Benedicti eccleſia; alterum in honorem SS. Petri & Pauli, *cujus ſtabilimentum & augmentum curavit S. Genovefa per Clodovæum I Regem*, *qui etiam illam voluit S. Genovefæ appellari*: tertium in honorem S. Proto-Martyris Stephani, *cujus nomine dicitur etiam nunc S. Stephani Græcorum, quia S. Dionyſius Sociique erant natione & lingua Græci*: quartum, ad honorem Deiparæ, in ſuburbio S. Jacobi.

29 Pulchræ enimvero Antiquitates! Obſecro ergo te, an fideles Chriſtiani, perſequentibus ipſos Imperatoribus & Magiſtratibus populiſque idololatris, tanta utebantur fiducia, ut auderent in conſpectu totius populi, intra urbem vel ejus ſuburbia, ædificare oratoria, in quibus publice convenirent? illi, qui felices æſtimabant ſe, quando in ſubterraneis cryptis & cœmeteriorum latebris, extra habitationem communem, poterant ſacra ſua peragere & orare? Eccleſia SS. Petri & Pauli à Clodovæo I ejuſque uxore fabricata fuit; eo loco ubi antea nihil ſacrum erat, ſicut Gregorius Turonenſis aliique Hiſtorici noſtri nos docent: eademque fuit etiam dicta Apoſtolorum; &, poſteaquam ibi ſepulta fuit S. Genovefa, in hujus nomen tranſiit. Eccleſia S. Stephani, vulgo *des Grez*, non *des Grecs*, in veteribus diplomatibus vocatur *S. Stephani de Greſſibus*, quod idem eſt ac ſi dicas *de Gradibus*, vel *ad Gradus*, eo quod ad illam per plures gradus aſcendebatur. Hæc autem omnia Oratoria, ſicut Amicus veſter me docet, erant remota valde à Pariſienſi civitate, quæ tunc tota intra inſulam Palatii continebatur. Primus ergo Epiſcopus noſter, magnæ ædificationis fuit & valde opulentus. Ceterum profiteor me famulum nobilis Lisbii, qui illum Pariſiis primus excepit & domo ſua donavit, ad fabricandam in ea eccleſiam. Queritur etiam Amicus veſter, quod ſectatores Hilduini appellem *Deniſantes & Ignorantes*. Secundum verum eſt, non item primum: neque enim potui uti vocabulo, quod hactenus ignoravi, quodque nunc primũ ex illo diſco. Si Amicus veſter plura deſideret, expectet ab alio: exhauſtum argumentum eſt. Si huic epiſtolæ meæ non acquieſcat, extra ſpem curationis eſt, neque acquieſcet unquam.

30 Hactenus in poſtumis ſuis Hadrianus Valeſius, tota Francia notiſſimus, ut qui una cum fratre Henrico ſacræ profanæque Hiſtorii ſtudiis innutritus, Sirmundo Petavioque magiſtris, uſque ad annum 85 ætatis complura erudita volumina elucubravit, quorum elogium & ſeriem vide ſis in Diurno Eruditorum, à D. Præſide Couſin digeſto, ſub nota diei 28 Julii, cujus menſis die 2 anno 1692 obierat. Ejus ſuper controverſo argumento Epiſtolas hic dum profero, nolo polliceri, quod quando ad Octobrim venietur, nihil in eis reperturi ſint poſteri quod minus probent; cum nec ego ſpondere velim pro ſingulis hic allegatis, quæ necdum vacavit ponere (ut Henſchenius loqui ſolebat) ſub torculari: omnia tamen puto hoc loco apte proferri, ubi res mihi eſt cum ejuſdem profeſſionis ejuſdemque pervicaciæ Adverſario: & ideo lectorem rogo, ut hanc prolixitatem æqui bonique conſulat. Epocham ſive annum quo S. Dionyſius aliique in Galliam venerunt, nec definio, neque veroſimiliter definiam unquam, jam propior morti quam ut aſpirare ad Octobrim poſſim. Areopagitam non fuiſſe pro certiſſimo teneo; & huc volo ſolum valere Valeſiana argumenta.

Digitized by Google

§. V. ACCUSATIO.

Papebrochius negat cum Launoyo, Dionyſium Areopagitam ſuum abſciſſum caput geſtaſſe.

RESPONSIO.

ID *memoria proditum* Breviarium ait, & ego etiam dico in prædictis Ephemeridibus. Sed vere ſic proditum, & à quoquam ſcriptum qui præceſſerit ſeculum 9, probare nec debui nec potui. Carent eo miraculo Acta S. Dionyſii antiquiora, qualia quinto vel ſexto ut præſumitur ſeculo ſcripſit auctor gravis, ex iis quæ ſola tunc per traditionem habebantur, cavens ne dilaberetur ad circumſtantias novas adinveniendas, quibus Legenda auctior & mirabilior redderetur: & ſic *ex quinque codicibus Mss. optima nota* ea edidit, part. 2 Hiſtoriarum Eccleſiæ Gallicanæ pag. 68, Franciſcus Boſquetus, anno 1650 adhuc Prætor Narbonenſis, poſtea Montiſpeſſulani Epiſcopus, utroque in ſtatu libris editis celebris. Nihil hic de Areopagita Dionyſio, nihil de Pontifice à quo miſſus Pariſiorum Apoſtolus. Solum dicitur, quod, *ut ferunt, à ſucceſſoribus Apoſtolorum verbi divini ſemina Gentibus eroganda ſuſceperat.* Nihil de primo ejus Pariſiis hoſpite, nihil de eo ſub quo paſſus eſt Præfecto: dicitur autem quod ipſe & Socii *tali ad Dominum meruerunt profeſſione migrare, ut amputatis capitibus adhuc putaretur lingua palpitans Dominum confiteri.* Tum additur, quod *metuentes percuſſores, ne converſi populi fideliſſima probataque devotio, Sanctorum corpora profutura ſibi, & Reliquias ob patrocinium tumularet; elegerunt tetris Sequanæ profundiſque gurgitibus Martyrum corpora perdenda committere, quæ impoſita navibus ad præviſum jubentur gurgitem deſtinari.* Denique ſubditur, quomodo piæ matronæ furto, per ſubmiſſos ad id famulos, ſubducta injuriæ, terræque ſeminatæ commendata illa, ceſſante perſecutione, appoſito titulo ſignata fuerint; unde merito præſumitur, eatenus vel ignorata, vel incerta prorſus habita, quæ poſtea acceſſerunt Legendæ veteri tormenta & miracula.

32 Quod porro ad ibi præteritam, nec eatenus forte aſſertam à quoquam geſtationem capitis attinet: ego ad Tom. 6 Maji pag. 88, ubi de SS. Maximo & Venerando, ex male conſutis Actis meritoque rejectis, idem narratur, dico, *recepta ſemel per Galliam conſuetudine, omnes eos Sanctos qui capite minuti fuiſſe credebantur, exprimendi in ſtatuis picturiſve, cum eodem capite intra manus ante pectus ſublato, invaluiſſe popularem errorem, quo crediti ſunt illi deciſa capita poſt mortem ſuſtuliſſe, atque ad ſuæ venerationis locum portaſſe.* Hoc vero ne nimium præjudicaret S. Dionyſio, re nondum penitus examinata, addo ego; *Potuit hoc ſemel iterumque revera contigiſſe; ſed agnito ſemel fallaci principio, de nullo Sancto poteſt prudenter credi, cujus Acta non ſint omnino firmiſſima.*

34 Talia autem an ſint Acta S. Dionyſii, non ſatis probat Viſlii vel Lisbii diſcipuli nomen alicubi additum: quin potius hoc ipſum, antiquioribus ignotum, magis ſuſpectam rem facit. Interim ex S. Joanne Chryſoſtomo ibidem repræſento in cælis Martyres, *manibus* abſciſſa capita geſtantes, & in medium afferentes, *quæcumque voluerint*,

Digitized by Google

luerint, apud Regem cælorum impetrare. Ad iſta ſcribenda non fuit mihi opus Magiſtro Launoyo, in quo raptim dumtaxat delibato, iſtud hactenus non legi; credere autem affirmanti Patern. Tuæ malo, quam ſcrutari curioſius, ad alia properans. Non poſſum tamen diſſimulare, quod num. 44 dicas, me tomo 3 Aprilis pag. 106, iſtud qualecumque Dionyſii ſeu factum ſeu fictum miraculum comparare pugnæ S. Georgii cum dracone, ubi Dionyſii omnino non memini, ſed ſimpliciter *antiquorum Galliæ Martyrum*; quorum plurimis adſcribitur talis capitis reſciſſi geſtatio, utique ex pictorum ac ſtatuariorum uſu; licet aliquibus fortaſſis, ipſique imprimis Dionyſio, reipſa contigerit, capita ſua ſuis manibus geſtaſſe.

§. VI. ACCUSATIO.

Papebrochius, ex ſancto Dei Sacerdote, fingit Aruſpicem, ut Hiſtoriæ Carmelitanæ noceat veritati.

RESPONSIO.

Gentilium Imperatorum res geſtas ex Gentilibus ejuſdem temporis hiſtoricis certius & diſtinctius diſci, quam ex Catholicis, poſt annos mille quadringentos in Catholicæ religionis favorem ipſos detorquentibus ab ea, quam illi exprimunt, actorum ſpecie, nemo prudens inficiabitur. Cum ergo Tacitus Suetoniuſque, *Baſilidem*, in Monte Carmelo reſpondentem Veſpaſiano, *extis inſpectis*, aut conſultis *ſortibus* id feciſſe dicant; eumdemque doceat Tacitus *ex primoribus Ægyptiorum* fuiſſe, quem in ſomnis deinde Veſpaſianus videns *in æde Serapidis verbenas, coronaſque, & panificia (ut illic aſſolet) offerre*; nullam mihi videor Carmelitanæ Hiſtoriæ injuriam facere, ſi pro eo tempore, quo non monſtratur veri Dei in Carmelo viguiſſe religio; dicam, non ibi repertum, ſed eo deductum Baſilidem, familiarem Veſpaſiano Aruſpicem, qui oraculum eliceret.

35 Citas Rev. Pater, Livinum Torrentium, Antverpienſem Epiſcopum eruditiſſimum; ſed non citas locum; quem apud me legiſſe debuiſti ante tom. 3 Maji num. 9, plane tibi adverſantem, & de hoc uno ſolicitum, ut Tacitum Suetoniumque componat. Ibidem etiam à me citantur Philippus Beroaldus, Juſtus Lipſius, Theodorus Marſilius, omnes inſignes commentatores in C. Cornelij Taciti libros, omnes probe Catholici. Quod ſi malis, tam Judæos quam Gentiles iſtinc oracula petiiſſe; hos, à Monte quem Deum credebant; iſtos, à vero Deo (*nec enim ibi ſimulacrum Deo aut templum*, teſte Tacito, *ara tantum & reverentia*) hoc quoque dici patiar; tantum *Baſilides* (quem abſque Tacito neſcirent Carmelitæ nominare) maneat qualis deſcribitur ab eodem Tacito, non Chriſtianus, ſed Gentilis; non Hebræus, ſed Ægyptius; non *ſanctus Sacerdos*, ut eum appellas, ſed Sacerdos Serapidis, vel Veſpaſiani domeſticus Aruſpex. Neq; me commovet, quod *exta inſpecta* Tacitus, Suetonius *ſortes* dicat conſultas; nam licet divinationis diverſæ ſint ſpecies, haruſpicina & ſortilegium; *ſortium* tamen nomen videtur generice uſurpari à Suetonio, Tacitum ſecuto, pro oraculo quacumque ratione accepto: ſicut *Sortilegi* ac *Sortiarii* (gallice *Sorciers*) ſumuntur pro quocumque falſe

Digitized by Google

dicto *Divino*, aut verius mago vel malefico, de quibus ultimis videndus Cangius in Gloſſario.

36 Judicet interim æquus lector, & antiquorum Scriptorum, etiam Gentilium, in iis quæ certius ſcire potuerunt, æſtimator; an propter quoſdam Carmelitas, eiſque conſonos ſcriptores aliquot recentiores, coram toto mundo *ſim ſumma inſulſitatis convictus, quaſi audeam virum ſanctum in gentilem Aruſpicem transformare*. Nihil ego hic audeo, neminem transformo, dum Baſilidem volo, qualem inveni, relinquere; nec patior ex Aruſpice in Sacerdotem Elianum transformari, zelo ſtabiliendæ Carmeliticæ antiquitatis: quam transformationem habeo proprio tractatu erudit è confutatam à Marchione Agropolitano, anno 1678 Hiſpali ſub hoc titulo, ***Explicatio cujuſdam loci Suetoniani, & Examen Divinitatis quam Veſpaſianus in Carmelo conſuluit***: quem Tractatum accuſato à Te loco in epitomen redegi.

§. VII. ACCUSATIO.

Papebrochius Acta S. Silveſtri, cum Natali Alexandro ab Eccleſia damnato, explodit tamquam fabuloſa & mendacia.

RESPONSIO.

37 Cramben non jam bis, ſed ter quaterque recoctam, nolo remandere: ſi ſemel iterumque dicta non ſufficiant tibi, Rev. Pater, librum titulis & accuſationibus replicatis augere cupienti; nec centies quidem dicta ſufficient; maxime cum verbum nullum novum huc adferas, nullam novam auctoritatem producas.

§. VIII. ACCUSATIO.

Papebrochius Vitam S. Teleſphori, à Sede Apoſtolica approbatam, repudiat tamquam infundatam.

RESPONSIO.

SI de ea Vita agis, R. Pater, quam compilavit Fr. Zegerus Pauli, & Bollando obtulit Januario inſerendam; quæque nihil minus eſt, quam id quod titulus promittit; neſcio quod illam Sedes Apoſtolica unquam approbaverit: hanc vero non repudio aliter, quam quomodo eam repudiavit Henſchenius, & Bollandum pœnituit inſeruiſſe Januario. Hoc ipſe Henſchenius, non ſolum verbis teſtatus mihi ſæpe eſt, ſed notum etiam facere voluit toti poſteritati, ante Tomum I Aprilis in Catalogo Romanorum Pontificum (in quo nullam ego partem habeo) pag. 22 ad elogium S. Teleſphori, addito brevi Commentario, qui ſubſtitueretur loco iſtius Vitæ; *quam ſolidum nullum fundamentum habere*, Bollando aſſerit fuiſſe compertũ; unde in Brevi notitia Italię, poſt datum in lucem Februarium impreſſa, juſſit expreſſe poni quod, *Acta dantur auctore recentiori*; ſperans hoc ipſo ſatis intelligendum, quam parum ei fideret. Si autem, Rev. Pater, agis de ea Vita quam habetis inſertam Breviario veſtro ad XXX Januarii,

Digitized by Google

nuarii, tranſlato in eam diem feſto; nihil improbo, nihil repudio: quia nihil invenio ibi quod mihi poſſis opponere, niſi hoc ſolum, quod vobis permiſſus ſit coli, tamquam *Ordinis* veſtri; quod ſane potuit concedi vobis Eremitis, quamvis poſt tot ſecula primum ortis, cum *ex Anachoretis* ad Papatum aſſumptus fuerit Teleſphorus, nec eum ſibi concedi poſtulent Ordines Eremitici alii, ſuo quique exordio poſteriore contenti, vobis ipſum erigentibus uſque ad Eliam; quod quomodo intelligi poſſit ac debeat, nondum intendit ſancta Sedes definire.

39 Multo minus intendit id facere (uti Patern. Tua vult credi) P. Bollandus Tom. 2 Januarii: ad diem, non 16, ſed 28, ante Vitam S. Jacobi Eremitæ. Nam pag. 868 n. 5, miratur illum, qui prope Carmelum vixerat, prætermitti ab Alegræo veſtro; *Cum ſuo Ordini adſcribat, quotquot non ſolum in Syria, Palaſtina & Ægypto, verùm & reliquum per orbem, monaſticam vitam primis ſeculis egerunt, aut aliquo modo adminiſtrarunt.* Tum vero pergens Bollandus, *Sive*, inquit, *inſtitutum iſtud vivendi à primis uſque temporibus aſſidua ſerie huc uſque eſt propagatum; probabilius eſt ibi viguiſſe, ubi prima dicuntur à Prophetis poſita ejuſmodi diſciplina cunabula: ſin vero ſolum poſt ſubactam à Francis Syriam erecta ea Sanctorum hominum ſocietas eſt (ut multi ex recentioribus exiſtimant, qui undecim ſeculis integris negant uſquam Carmelitarum nomen prolatum ab ullo eorum temporum ſcriptore; at contra conſtare, ante S. Hilarionem nec auditum quidem in Palaſtina & Syria nomen Monachorum, Hieronymi teſtimonio firmant) ſi igitur cœpit quidem ante quinque ſolum ſecula, ut illi volunt ea congregatio, ſed quo magis inflammaret in ſuorum animis ſtudium virtutum, earum voluit exempla proponere, & convictus ſimilitudinem, loci ac pietatis ſimilitudine aſſerere; non oportuit tamen, veteres potius illos ante Chriſtum Prophetas, aut alibi terrarum Monaſticen profeſſor, producere ſtatuereque imitandos, quam qui tanto propius ante noſtra tempora ad ipſius habitarunt Carmeli confinia ....* Hinc ad vicinum Jacobo illi parthenonem tranſit Bollandus, atque concludit dicens: *Illud ergo ceteraque monaſteria certiori ratiocinio ſuo poſſunt Ordini vendicare religioſiſſimi Patres Carmelitæ, circa ipſum ſita Carmelum.*

40 Totum eum contextum legenti apparet, ibi contineri honeſtam modeſtamque retractationem, abſolutæ illius approbationis, quam videbatur indicare qualiſcumque adoptatio compoſitæ à Zegero Pauli Vitæ S. Teleſphori. Numquid enim Bollandus non ſatis dubium ſeſe oſtendit de veritate prætenſæ ab Elia originis, qui non niſi ſub disjunctione de ea egit; & quidem ut propenſior in negativam, per illam tam operoſam qua hæc confirmatur, parentheſim; licet, alterutro poſito, dicat Jacobum, cum ejuſdem temporis circa Carmelum monaſteriis, *certiori ratiocinio* aſſumi à Carmelitis poſſe, quam tot antiquiores remotioreſque?

41 Vidit hoc P. Henſchenius, qui Vitam iſtius S. Jacobi, Commentario prævio Annotationibuſque illuſtratam, Bollando tradiderat prælo dandam: miratuſque compoſitis jam typis, ſuum iſtum Commentarium videre auctum longiori illa neque ullatenus neceſſaria ad odioſam quæſtionem digreſſione, volebat totum numerum 5, ſe inconſulto adjectum, prætermitti. Sed perſtitit Bollandus, evicitque ut maneret quod ſcripſerat; indignum eſſe dicens, quod qui nullo jure omnes antiquos veteris ac novæ Legis Sanctos ſibi arrogabant, præterirent Jacobum iſtum, peccatorem quidem, ſed pœnitentem. Ita rem geſtam, mihique relatam ab Henſchenio, ſi credere recuſet Patern. Tua, more tuo feceris, nec ego multum de eo laboro; certus, fidem mihi dan-

Digitized by Google

dandam ab aliis, ſinceritatem meam pridem expertis; nunc vero tanto pluris facientibus, quanto fœdioribus patentioribuſque calumniis eam vident ac dolent traduci apud inexpertos.

Ceterum offenſio veſtra, quam ex iſta qualicumque retractatione Bollandi metuebat Henſchenius, neutiquam ſecuta tunc eſt: illam enim vel non intellexerunt Patres Carmelitæ, vel diſſimularunt, eo libentius, quod in Synopſi marginali ſic legeretur: *Iacobus, juxta Porphyrionem & Carmelum: ideo Carmelitis annumerandus*; licet non alio quam quem textus exprimebat modo. Diſſimulavit porro etiam Bollandus, videns ſuum ab his diſſenſum non poſſe magis explicite declarari, abſque diſpendio amicitiæ. Henſchenius autem, etſi ſæpe privatim profeſſus ſuis ex Ordine amicis, quod circa veteres Sanctos non poſſet ipſis conſentire; gaudebat tamen eoſdem acquieſcere promiſſo in libris edendis ſilentio: quod etiam tenuit, quamdiu per Patrem Boneſpei eique adhærentes licuit.

43 Aſt intolerabilie videtur Paternitati Tuæ, quod in Aprili ad Vitam S. Alberti num. 70 ſcripſerim, Bollandum, *uſu diſcernendi certa à dubiis paulatim creſcente*, intellexiſſe, *quam debilibus fundamentis, & auctoribus majori ex parte ſuppoſititiis, niterentur aſſerta* à Zegero Pauli; ac primum num. 74 id me ſcribere, ais, *non abſque Magiſtri injuria*, quaſi *illum, poſt 40 circiter annorum ſtudium hiſtoricum, ignorantiæ ac levitatis inſimulare tentem*; &, *qui in ſolum Majum centenos me fateor invexiſſe errores*, ſapiam ſupra illum. De erroribus iſtis poſtea videbimus, Art. tuo 23 §. 5. Supra Magiſtrum ſapere non præſumo, dum poſt ipſum & ex ipſo aliquid ſapere me profiteor. Sed ex ipſo, non annos 40 nato (qualis necdum erat cum imprimebatur initium Januarii, in eoque iſta S. Teleſphori vita, non ab ipſo, aſt à Zegero Pauli compoſita) verum annos ætatis 67 numerante, & in ſtudiis iſtis annum pluſquam 30, quando ad ipſum acceſſi poſt iter Romanum; utique jam multo plura ſcientem & expertum, quæ neſciebat olim; atque imprimis doctum diffidere Carmelitanis hiſtoriis, ſicuti eæ nunc traduntur & propugnantur, earumque fundamentis, à Zegero Pauli ſupra arenam poſitis.

44 Dum autem mihi allegas ſcriptores aliquot recentiores, qui S. Teleſphorum fecerint Carmelitam, Carolum Tapiam, mihi tibique ignotum; Dominicum Gravinam; Joannem Cartagenam, hunc Franciſcani, iſtum Prædicatorii Ordinis; nec non Auguſtinum Oldoinum Societatis Jeſu; non quidem ſuppoſititios auctores allegas, ſed inidoneos ad fidem ſine alia probatione faciendam de S. Teleſphoro, quod ante ſecula plura quam 15 fuerit Ordinem Carmelitanum profeſſus. Ceteri tam veri quam ſuppoſititii, quos nominat Zegerus, nihil probant; niſi ex hypotheſii quod omnes *Anachoretæ* veteres ante ſeculum 5, & omnes *Prophetæ*, fuerint Carmelitæ: hoc vero eſt in quæſtione.

Digitized by Google

§. IX. ACCUSATIO.

Papebrochius receptiſſimam S. Georgii pugnam cum dracone accenſet commentis plebeiis & deliris narratiunculis.

RESPONSIO.

SI mihi jocari liberet, Pater Rev. quærerem hic ex Te, ſatiſne habeas, ſi dixero, quod pro Ordinis Carmelitani proceſſione ſtet, tam certa inter vos tamque recepta traditio, quam ſtat pro pugna S. Georgii cum materiali dracone inter Chriſtianos, etiam non omnino plebejos. Equidem adducendo ſcriptores ſeculo 14 antiquiores, nec priores ſeculo 13, libentiſſime patiar utramque narrationem pari in gradu probabilitatis collocari dummodo vobis ſatis hoc ſit, neque unam credibiliorem velitis eſſe quam alteram: hoc enim facile omnes concedent, & gratulabuntur ſibi id ab ore veſtro recepiſſe; ut ſimul utramque ſecurius contemnant.

46 Baronius, Bellarminus, Caniſius, Gretſerus, & quotquot alii contra hæreticos ſcripſere pro cultu Sanctorum; Ribadineira, & alii Legendarum compilatores paulo prudentiores; tacent de Dracone. Objicientibus autem hæreticis S.Georgium, S. Chriſtophorum, & ſimiles aliquot, fictitios eſſe Sanctos, reſpondent: veros quidem Sanctos eſſe, quod & ego multis demonſtravi; ſed fictitias & fabuloſas paſſionum hiſtorias, atque à Gelaſio Papa reprobatas. Cum ergo veſter Baptiſta Mantuanus pugnam illam narrans, ipſum etiam Sanctum facit Carmelitam, numquid recte dixi, quod ſit *Poëta quam Hiſtoricus melior*, & antiquiori fabulæ recentiorem intexuit aliam? quis enim hoc ante eum dixerat?

47 Ego vero niſi tibi præiviſſem enumerando ſcriptores, hac in parte nimis credulos, ſed omnes ſeculo 13 juniores, quid quæſo habuiſſes ex hiſtoriâ quod mihi objiceres? Quia autem ſolicitus non fui, ut quærerem auctores qui dixerint, Draconem iſtum ſupponi pro idololatria, ſicut eumdem in ſua effigie ſuppoſuit Imperator Conſtantinus; inſultas mihi petulanter, quod *adverſus hiſtoriam, tam antiquam, & in eccleſia receptam, non* allego *niſi meras conjecturas & argutiunculas negativas*. Tua Patern. argumenta mea, & quæ multa hactenus ignorata docui de cultu & reliquiis S. Georgii, habeat ut volet; ego ab ipſa pene infantia ex parente meo puer didici, Draconem illius ſymbolice intelligi. Deinde ex Florario Ceremoniarum eccleſiaſticarum, quod Belgice edidit P. Joannes David, Cortracenus primum Paſtor, deinde eo in loco noſtri Collegii fundator ac Rector initio hujus ſeculi, interroganti, ad 23 Aprilis, *Quid ſibi vult S. Georgius eques, cum dracone ſub pedibus, & virgine ſervata?* ſic, inquam, interroganti didici reſpondere: *Hoc ſignificat, quod S. Georgius, veluti generoſus Chriſti eques, hoſtem ſuperaverit; & nobiles animas, tamquam virgines, ubicumque poterat, ex caritate erga proximum, à faucibus hoſtis ſalvaverit, adducendo eas ad Chriſti fidem.* Si Tua Patern. aliter forte inſtructa, aliter credere malit, per me licet; judicet interim S. Sedes, an propter rejectam pugnam illam, debuerim accuſari ut *Criticus per verſus, ac hiſtoriarum eccleſiaſticarum roſor, exſibilandus potius quam refutandus.*

Digitized by Google

§. X. ACCUSATIO.

Papebrochius, cum Natali Alexandro, ab Eccleſia damnato, Vitam S. Marcellini ut fabulam repudiat.

RESPONSIO.

VTinam aliqua ejus Vita extaret! Quæ autem pro hac traduntur ex Actis Concilii Sinueſſani, qualia ſint, ſuperius ſemel iterumque expoſui, & fabuloſa eſſe cœperam credere, prius quam Natalem Alexandrum noſſem. Pluribus hic opus non eſt; videantur dicta Art. 2 §. 6 & Art. 5 §. 2, Diſſimulare tamen hic rurſus non poſſum peſſimam fidem tuam, dum ſolos mihi jungis *Natalem Alexandrum* & *Launoyum, ab Eccleſia*, ut ais, *damnatos*; quaſi cum iis ſolis lapſum & pœnitentiam Marcellini rejiciam; & tamen, Reverende Pater, objiciens mihi Schelſtratium, ignorare non potuiſti, ipſo quod citas capite ſexto diſſertationis 1. partis 2 Antiquitatis illuſtratæ, eum, licet pro Marcellini lapſu pugnantem, fateri tamen ſententiam noſtrã eſſe, variorum *Cardinalium, plerorumque hoc ſeculo eruditorum*, & plane *communem*. Sic enim exorditur capitis ſynopſim.

47 *Communis hodie evaſit ſententia, lapſum Marcellini eſſe confictum.* Ipſius autem capitis initio „de lapſu (inquit) Marcel-
„lini Pontificis non minima quæſtio ex-
„orta eſt inter eruditos noſtri ſeculi, quo-
„rum plerique jam ſibi perſuadent, à Do-
„natiſtis tempore D. Auguſtini fuiſſe con-
„fictum. Sic ob Auguſtinum, libro de uni-
„co Baptiſmate Cap. 16, Petiliano lapſum
„Marcellini negantem, Cardinalis Bellar-
„minus ſententiam priorem retractavit, ut
„refert ac propugnat Theophilus Raynau-
„dus, Societatis Jeſu in Gallia Theologus,
„Tomo 10 lib. de corona aurea, Veritate
„30, ubi habet: *Quod ad Marcellinum at-*
„*tinet, verior ſententia eſt, totam narratio-*
„*nem de Marcellini crimine & damnatio-*
„*ne, eſſe fabuloſam; ut retractatâ priore ſuâ*
„*ſententiâ cenſuit Bellarminus, in recogni-*
„*tione libri 4 de Pontifice cap. 8, adducens*
„*S. Auguſtinum, & Theodoretum. Subſcripſe-*
„*runt alii apud Baronium anno 302 & 303.*
„Acceſſit ex Galliis Eminentiſſimus Cardi-
„nalis Perronius, contra Angliæ Regem
„cap. 47 dicens, crimen Marcellini à Peti-
„liano fuiſſe objectum, *combien que cette*
„*reproche fut fauſſe, comme il appert par la*
„*refutation, que S. Auguſtin en fait ailleurs.*
„Idem fuſius propugnat Chriſtianus Lu-
„pus parte 5 Conciliorum ad Canonem 14
„quinti Romani ſub Gregorio VII. Hæc oculos tuos fugere non potuerunt. Qua igitur ſinceritate, qua æquitate me apud ſummos & infimos traducis, quaſi ſequentem ſolos *auctores damnatos*? Sed ſi candidè faſſus fuiſſes, ſententiam meam eſſe tam illuſtrium & proborum Auctorum, imo *eſſe plerorumque hoc ſeculo eruditorum*, & *hodie evaſiſſe communem*; non potuiſſes contra me ſolum debacchari, non me accuſare tamquam duorum tantummodo Auctorum, eorumque *ab Eccleſia damnatorum*, ſequacem.

Digitized by Google

§. XI. ACCVSATIO.

Papebrochius nonnullorum Sanctorum Martyrum Brixienſium Vitas repudiat, tamquam fabulas.

RESPONSIO.

IAm ſæpius dixi, Guerini Cerreti Chronicam, ipſorummet Brixienſium judicio, *plus continere mendaciorum quam veritatis.* Quidquid igitur ex illa ſic aſſumitur, ut aliunde nullum accipiat firmamentum, merito repudiatur ut fabuloſum; ſicuti repudiat S. Hieronymus quidquid reperitur in Periodis Pauli & Theclæ à S. Luca prætermiſſum. Tales autem ſunt Martyres 3290, uno die combuſti, pro quibus mihi litem moves num. 95. Tales ſunt, viſibiles circa corpora excubiæ Angelorum, & claritas toti civitati circumfuſa num. 96; ac num. 97, arena ſanguinea, in ſudario ad Pontificem miſſa, qui ipſum aperiens, repererit converſam arenam in ſchedas, Martyrum nomina continentes, quæ nomina idem Pontifex in Catalogum referri juſſerit: de quibus nihil uſpiam legitur extra Chronicam illam, ſive (ut aliter appellatur) *Martyrium Brixianum*, quod totum verbotenus edidi ante 2 Tom. Aprilis cap. 3, ut per ſe poſſit æſtimare Lector, quam merito totum dicatur fabuloſum, adeoque inidoneum ad fidem alicujus magnæ & raræ rei faciendam.

51 Videre & relegere dignetur lector benevolus Articuli 3 §. 8, Art. 6 §. 3 Art. 9 n. 52, & Art. 10. n. 28. Si autem tot locis dicta ad juſtificandam dubitationem circa ea martyria, quæ ex ſola Guerrini Cereti Chronica hactenus ſciuntur, non ſufficiant; neque placet aut licet recurrere ad præcitatum Tom. 2. Aprilis; placeat ſaltem credere Abbati Stellæ, ultro concedenti pag. 61 ſuæ ad meam Cenſuram Reſponſionis, quod *Chronica* illa *revera, velut in ſcena tragica, plus contineat mendaciorum quam veritatis; introducitque perſonas, quæ neque actis, neque tempori, neque locis conveniunt; & ſub larvâ fictitia narrat miracula numquam audita, martyria non uſitata, rerum uniones prorſus chimericas.* O ſi bonus ille Martyrum Brixianorum defenſor, prius quam meam aggrederetur Cenſuram, illa quæ notat incredibiliter conficta, diſtinctius dignatus fuiſſet deſignare ſingula; & ea, de quibus interim ipſumque convenit fabuloſa eſſe, ſecernere ab aliis pro quibus intendebat certare! O ſi illud vel nunc dignetur facere! Tibi, Rev. Pater mihique levaturus moleſtiam diſputandi de rebus, de quibus ipſe diſputari nollet.

52 Hoc dum expecto, nec tamen acquieſcis, reguſtemus principium Chronicæ quod tale eſt. *Incipit Martyrium Brixianorum, ex parte per nomina & cognomina expreſſorum: .... quod martyrium cæpit anno poſt Incarnationem Chriſti* CXVII, *& duravit uſque ad annum* CXLI. *Tempore enim S. Apollonii de Oropellis, Nobilis Brixiani & Epiſcopi Brixiæ, ibant Martyres ad carnificinam, ſicut oves ducuntur ad macellum, & propter amorem D. N. Ieſu Chriſti patiebantur ſe occidi.* Quam parum huic principio conſentit quod num. 26 notantur ii, qui *fuerunt decapitati & in partes ſecti, per quoſdam Capitaneos Brixienſes, qui Paganorum religionem pro Adriano ſectabantur; occiſi autem ſunt in prælio, pro tuenda Chriſtiana fide inſi-*

Digitized by Google

to, in quo Chriſtiani, licet multis ſuorum deſideratis (ſcilicet uſque ad 184 ibi nominatis) *tandem*, novo 400 Chriſtianorum auἀi ſubſidio, quod *Carolus de Lavellongo & Mattheus Laurentinus Scaligeri* adduxerant, *victoriam obtinuerunt*, ... *cæſis eorum* (Paganorum) *ducibus*, *Ugone Maſſacanino de Benaco*, *& Ferrarino Cajetano*, *cum aliis circiter quingentis*.

53 Hoc certe prælium non dubitabit credo Abbas Stelia inter *rerum uniones prorſus chimericas* numerare. Quis enim credat, Chriſtianos ſecundi ſeculi, quorum patientiam & manſuetudinem inter carceres & ſupplicia tantopere extollunt quicumq; pro iis ſcripſerunt Apologias; collectis copiis conflixiſſe pro fide contra Paganos? Agnovit hoc ipſemet Martyrologii Brixienſis recens conditor Faynus, nec dubitavit quidem *rem* ipſam, ut narratur, *apocrypham* dicere: attamen ſubſtantiam ſervare, atque abſona & male cohærentia conciliare cupidus, mutando rei geſtæ tempus. *Incidit in Scyllam cupiens vitare Charibdim*: dum ſcilicet conatus eſt prælium iſtud retrahere ad ſeculi XI finem, quaſi illud commiſſum ſit contra Henricianos ſchiſmaticos, quo prælio cæſorum *corpora*, velut *Sanctorum*, *Ombertus Epiſcopus conſecraverit*; idque *ex conſenſu Urbani II & conſultu Synodi Diœceſanæ*. Cum certiſſimum ſit ex monumentis ab ipſomet Fayno alibi allegatis, & à me citatis in Aprili num. 30, Ombertum iſtum ipſummet fuiſſe ſchiſmaticum, Urbani adverſarium, & Henrici aſſeclam: ab Eccleſiæ autem Romanæ, tam primæ quam mediæ, uſu abhorreat, milites, in prælio quamvis juſtiſſimo cæſos, Martyres conſecrare, Tales certe nullos habet Martyrologium Romanum, nec novum nec antiquum.

54 Tale cum ſit ſcriptum quod refutandum ſumpſi, & tale cum ipſimet Brixienſes agnoſcant; neque oſtendere poſſint illa quæ inter fabulas à me rejici quereris, aliunde eſſe quam ex illo accepta; quis me dicat, ut in fine hujus §. facis, me canere *naniam argutiunculæ negativa*, magis quam S. Hieronymum, quædam de SS. Paulo & Thecla fabulis accenſentem; eo quod non aliunde quam ex ipſorum Periodis apocryphis habeantur. Martyres 3290, uno die? una in civitate, uno in loco trucidati, concremati, defoſſi, non ideo præciſe mihi videntur fabuloſi, quia immenſam eſſe oportuerit ad tot corpora comburenda lignorũ ſtruem, & foſſã ampliſſimam ad oſſa contumulanda (quamvis adjuncta iſtiuſmodi difficultatem obtinendæ fidei non nihil augeant) ſed quia neque in Actis SS. Fauſtini & Jovitæ, neque in alio ullo antiquiori ſcripto vel Martyrologio tam inſignis numeri ulla ſit mentio.

55 Ego qui ad diem 25 Maji, quinque millia Martyrum ſub Almachio Urbis Romanæ Præfecto, ſine ſcrupulo admiſi ex Actis S. Urbani Papæ; ſex mille ducentos ſexaginta Claromonte in Arvernia, ad 15 ejuſdem Maji ex Gregorio Turonenſi; ſedecim millia in Perſide ſub Sapore, ſuis nominibus olim nota, ex Sozomeno; non cunctarer Brixienſibus concedere Martyres 3290, etiam uno die contrucidatos, quemadmodum Treviris contigit aliquando; ſi Brixienſis Eccleſia, quam copioſiſſimo ſanguine irrigatam libens agnoſco, ullam talis numeri notitiam habuiſſe oſtenderetur ante iſtud Guerrini Chronicon. Duces illorum & Anteſignani nominantur *Felix & Gedeon de Lavello-longo*, dicunturque horum *corpora in eccleſia S. Fauſtini poſita ad dexteram altaris majoris*: & digni non fuerint qui una cum Sociis ſaltem indefinito numero inſciberentur antiquis iſtius Eccleſiæ Martyrologiis?

56 Die 18 Aprilis dedit Henſchenius Acta S. Caloceri, Martyris Brixienſis, ſub eodem Adriano palatium curantis ſeu cuſtodientis: qui cum omni ſuo Officio converſus eſt, qui ſimul *tum illis qui ex populo*

Digitized by Google

populo crediderunt & baptizati ſunt, erant omnes quaſi duodecim millia hominum. Hæc verba in vetuſto Brixienſis Eccleſiæ Martyrologio, quod poſtea ad uſum Tolonenſis in Provincia Eccleſiæ tranſiit, ſic transſcribuntur, quaſi omnes *de Officio* fuiſſent *uſque ad duodecim millia*; quod nequaquam in Actis dicitur, nec dici vere potuit. Nihilominus Abbas Stella, legens in Actis, omnes de Officio eodem quo Calocerus carcere clauſos, & prius quam hic Mediolanum mitteretur, capite truncatos, omnium 12 millium ſupplicium iſtud fuiſſe ſupponit pag. 166; miraturque me dubitare de numero 3290: qui non dubitaverim admittere Martyres Brixienſes 12000. Ego vero miror tantam ſocordiam fundantis accuſationem in obſcuro unius Martyrologii compendio, quod ex Actis unde ſumptum eſt debuerat explicari, itáque intelligi, ſolos de Officio (qui non admodum multi eſſe potuerunt, puta 12 aut 20 vel paulo plures) capite plexos ſicut ſoli fuerant cum Calocero in carcerem dati; quid autem factum ſit reliquo pariter baptizato populo, in Actis non dici. Cautior ſane Henſchenius, cavit, ne S. Calocero, qui poſtea Mediolani Martyrium fecit, Socios adderet: hos enim ſciebat menſe Februario aut etiam Januario paſſos. Majori etiam jure abſtinuit à nominandis 12 millibus Martyrum: quamvis enim tot millia legantur converſa ac baptizata, non tamen etiam martyrizata: quod alias non dubitaviſſet aſſerere Henſchenius, ſi id probare ex Actis potuiſſet; eique non manifeſte patuiſſet prædicti Martyrologii vel error vel obſcuritas.

57 Dum autem *Martyrologium* nomino, non poſſum non obſervare fraudem, qua, diſſimulato *Martyrii Brixiani* nomine & auctore, accuſas me, Rev. Pater, quod *fabulam* eſſe clamo *cæleſte prodigium*, quod *ex Martyrologio Brixiano refertur de Angelis, ad quorumdam Martyrum corpora viſibiliter excubantibus &; claritate eodem tempore tanta, ut toti civitati nox videretur dies.* Nam *Martyrium Brixianum*, id eſt Chronicam Cerreti, nominas *Martyrologium*, ut diverſum aliquid ab illo videaris allegare; cum neque in ullo veteri, neque in novo Fayni tale quid legatur: & eodem ſenſu, ipſius ſtatim Paragraphi hujus initio, appellas *Martyrologium vetuſtiſſima ac celeberrima Eccleſiæ Brixienſis.* Quid enim ad conciliandam fidem ſcripto alicujus Eccleſiæ minime antiquo, & ex ipſorummet in ea eruditorum confeſſione fabuloſo, facit antiquitas & celebritas Eccleſiæ? Imo quid eadem facit ad auctoritatem dandam compoſito nuper apud ſe Martyrologio, quale compoſuit edid itque Faynus; niſi eadem Eccleſia ipſum ad uſum Chori recipiat, ſubjungendum lectioni Romani Martyrologii, ſicut Gregorius XIII permittit fieri circa *alios Sanctos*, quam qui in Romano habentur, *in ſuis Eccleſiis aut locis celebrari ſolitos?* Hæc quidem fuit Auctoris intentio, expreſſa in Allocutione ad Illuſtriſſ. Marinum Joannem Georgium Epiſcopum Brixienſem anno 1665: ſed neque ab ipſo, neque à Cenſoribus & Approbatoribus obtinuit aliud, quam quod *ſine offendiculo, ad gloriam Sanctorum & ipſius Brixianæ Eccleſiæ decorem, imprimi poſſit.*

58 Eodem modo etiam probatum fuit *Martyrologium Novcomenſe*, ſimili ratione compoſitum & editum à Primo Aloyſio de Tattis an. 1675, & alia alibi plura quæ poſſem nominare. Antea quoque, & titulo magis generali, prodierant *Gallicanum Sauſſaji* & *Hiſpanicum Tamaji, Anglicanum Wilſoni, Benedictinum Menardi, Franciſcanum Arturi*, quæ ſicut intitulantur ſic etiam paſſim vocantur *Martyrologia*, & nomine iſto incautos decipiunt, dum putantur eo ſenſu ſic dici quo dicitur *Romanum Martyrologium, Synaxarium Eccleſiæ Conſtantinopolinæ, Menæum* vel *Menologium Græcum*, quæ publicum in choro uſum habent, publica au-

ctoritate recepta; cum nec privatim quidem uſurpentur ; & in ipſamet Natione Eccleſia vel Religione ſua non leves ſubinde contradictiones patiantur, nedum apud alienos, ab ea paſſione vacuos qua quiſque ſolet amare & amplecti libros ſuo ſuorumque honori ſcriptos.

59 Sed redeo ad Accuſationem & quæro? quænam ſint *Vitæ Sanctorum Martyrum Brixienſium*, quas à me repudiari quereris ut fabuloſas? ubinam eas vel inveniſti haberi vel ſaltem ut ſcriptas nominari audiſti? Multas ſane eſſe oportet quando tam affirmate uteris; numero plurali, atque allegas palam notas. Neutrum à te probari video. Fingere ſcilicet eas te Reverende Pater, oportuit, ut inde me accuſares. Si enim in titulo poſuiſſes *Cerreti chronicum*, ipſimet Brixienſes, jam tandem illius fabuloſitatem edocti, audire Te noluiſſent. Unica, quam poſſis, me tamen prius docente, nominare, in fine hujus §, eſt Vita *SS. Nicolai & Hieronymi*, quorum nominibus ſi addidiſſes, eos (ut habet titulus Vitæ) *ex nobiliſſima Pedrocca familia progenitos* fuiſſe, eamque Vitam primum ſcriptam an. 1416 non fuiſſet pluribus opus, ut juſtificaretur mea de illis cenſura, & plus aliquid antiquariæ ſcientiæ requireretur in Epiſcopis, ſecutis Vitam iſtam. Si tamen pro hac Vita, ſecluſa fictione, quidpiam probationis certioris aliquando inveniatur, licebit de illis, ut *Sanctis Martyribus*, non autem ut ex *Pedrocca familia prognatis*, agere 1 Julii.

60 Dico, ſecluſa fictione. Jam enim oſtendi, ipſiuſmet Fayni Martyrologi Brixienſis confeſſione, nec dubito quin etiam Abbatis Stellæ tacito conſenſu, fictitium habendum prælium, pro religione commiſſum tempore Hadriani Imperatoris inter Chriſtianos & Paganos. Atqui de eo ipſo agit Vita prænotata: ſed multum contrariatur Chronicæ. Hæc enim dicit, quod *Duces illorum* (Chriſtianorum) *fuerunt Manuel Confalonerius, Antonius Franciſcus Martilengus, Uguzxo Comes Prailbani Datarius Eccleſiæ, Fauſtinus Garaldus, & Taverius de Taveriis de Roccado* (Quaſi vero Civitas & Eccleſia Brixienſis tunc habuerit *Confalonerios, Datarios, Comites Prailbani*, titulis medio ævo primum natis tempore Longobardorum) eorum vero qui cum 400 in ſubſidium venerunt Duces nominantur *Carolus de Lavellongo, & Matthæus Laurentinus Scaligeri*: ex omnibus autem Ducibus *ſoli duo Manuel & Uguccio* occubuiſſe dicuntur, cum aliis 184; *ex parte vero contraria multo plures* cæſis eorum Ducibus duobus, cum aliis circiter 500.

61 Vita interim de qua agimus, *Nicolaum & Hieronymum Pedroccas*, patrueles, ſolos novit Duces Chriſtianorum, & dicit quod *in eo conflictu factum eſt, ut plerique ex Chriſtianis martyrio coronarentur; ipſi autem Duces multis vulneribus confecti ad Præſidem adducerentur*, à cujus vinculis antea fuerant per Petrum Nicolai filium effracto carcere liberati, ut contra Paganos bellare poſſent: quæ quam ſint moribus Chriſtianorum primorum contraria, nemo non videt. Si autem, ad ſalvandam duplicis relationis diſſonantiam, dixeris, diverſa iſta fuiſſe prælia (habet enim Chronica, quod *ex eo die cœperunt vim vi repellere Chriſtiani, poſita formidine Paganorum, electuſque eſt Capitaneus Matthæus Scaliger de Advocatis*) ſi, inquam, hoc dixeris, multo magis augebis præſumptionem mendacii, fingendo quaſi juſtum & publice continuatum bellum, in cauſa Religionis, eo ſeculo, quo nullus alibi Chriſtianus legitur arma geſſiſſe, ad defenſionem Religionis.

62 Nec minus ab illius ſeculi uſu alienum eſt, quod eadem Vita præſumit uſitatiſſimum, dum omnibus ex Pedrocca familia converſis mutata ait in baptiſmo nomina, ut *Eraſtus & Perſius* fratres, *Nicolaus & Emmanuel*; hujus uxor *Eleonora* antea, dicta ſit

Iu-

Digitized by Google

Iuliana; & utrorumque mater *Eugenia*, quæ antea vocabatur *Porcia*; ſicut & *Hieronymus* dictus ſit qui ante *Atilius*. Hæc eſt ergo præclara illa Vita, pro qua non tota probata, arguere me præſumit Patern. veſtra, tamquam ſufficiente ad probandum titulum tam late patentem qualis Accuſationi præfigitur, licet pro ea Vita vindicanda nec unumquidē verbum dignatus ſit facere Abbas Stella: quaſi nulla tam mala cauſa ſit, quam contra me non ſis paratus defendendam aſſumere, ſicuti feciſti pro Dracone S. Georgii, An ergo nequit Ordinis veſtri antiquitas ſuſtineri, ſi ſemel liceat dubitare de iis quæ vulgo creduntur? Hoc ſane principio omnes veſtræ apologiæ nituntur, ut eas legenti clarum eſt; & huc ſpectat, ſi ſpectet aliquid præter calumniam & invidiam mihi conflandam, tota Exhibitio Tua.

63 Idem Abbas Stella pro deſperato habuit, quod initio attigi de arena converſâ in nomina Martyrum, quodque Tua Patern. queritur à me ut fabulam rejici, in Chronica autem ſic refertur. *Cum D. Paulus de Bononia Canonicus Regularis Ord. S. Auguſtini eſſet Præpoſitus Eccleſiæ SS. Fauſtini & Iovitæ, ſcripſit ei Pontifex epiſtolam, ut ad ſe mitteret nomina omnium Martyrum in dicta eccleſia quieſcentium. Ipſe autem non ſciens quomodo poſſet ejus voluntati ſatisfacere, fuſis in oratorio S. Fauſtini precibus, inſpirari ſe ſenſit, ut pugillum arenæ ex dicto oratorio ſumptæ, ſudario includeret mitteretque Pontifici. Qui ut ſudarium manu habens contrectavit; Hac, inquit, arena mihi eſſe videtur. Apertoque ſudario invenit pro arena ſchedulas, Martyrum ſingulorum nominibus inſcriptas, litteris ſanguineis, quæ nomina in Catalogum referri juſſit Pontifex Urbanus (hoc enim ei nomen erat) accerſitumque ad ſe jam dictum Præpoſitum in maximo deinde honore habuit.* Ad hunc locum ſic ego notavi: *Vix dubito quin hic agatur de Urbano VI, qui, poſt reſtitutum Italiæ Pontificatum primus Romæ ſedit ab anno 1378: ſed æque certum habeo fabulam eſſe quæ hic narratur.* Cauſam addo: *Talem enim Sanctorum Catalogum, ex nominibus tam miraculoſe agnitis, ſi ſcribi juſſiſſet Pontifex, quomodo neque iſtius miraculi memoria alia, neque Catalogi exemplar ullum extaret?*

64 Legit hæc Abbas Stella, legerunt Brixienſes multi; & tamen nemo unus hactenus eſt auſus muſſitare, pro tali miraculo & catologo manu-tenendo. Tu, Pater Rev. nihil aut rationis aut auctoritatis habens quod prætendas, præter Cereti Chronicam, quam tamen non audes nominare, pro omni reſponſione ſolum dicis, quod hoc eſt *mera nænia argutiuncula negativa, omnibus Novatoribus ſolemniſſima.* Quid ſi reponerem ego, quod hæc ſit mera nænia Carmelitica, quoties ineluctabili negativi argumenti vi conſtringuntur, effugium quærentium. Abbas Stella iſtam non docet; ſed præmiſſa ſemel abdicatione tam fabuloſæ Chronicæ, unde res eſt ſumpta, abſolutum ſe credit ab onere reſpondendi de ſingulis; itaque tacite confitetur ſe quoque pro fabulis habere omnia iſtic contenta, niſi quatenus aliunde probari quædam poſſe exiſtimat: multo ſane rationabilius agens quam Patern. Tua, cui ſatis eſt invenire aliquid à quocumque & quomodocumque ſcriptum, de quo ego dubitem, ut inde mihi formes grande crimen coram Apoſtolica Sede & Eccleſia univerſa: quo jure quave injuria æſtimet æquus lector, quem talibus nugis expendendis non diſtinerem, niſi Tua me cogeret importunitas.

§. XII. A C-

Digitized by Google

§. XII. ACCUSATIO.

Papebrochius, contra communem Eccleſiæ ſenſum & Romanorum traditionem, opinatur, S. Alexium mortuum eſſe, non Romæ, ſed Conſtantinopoli.

RESPONSIO.

CAuſas cur cogi me putabam ante hos ſedecim annos, ad opinandum huic S. Alexio idem contigiſſe quod S. Joanni Calybitæ, ut ipſe etiam crederetur Romæ veteri mortuus, & tamen mortuus eſſet Romæ novæ, id eſt Conſtantinopoli; cauſas, inquam, cur eo cogi me putabam, plene proferri, neque patiebatur brevis notitia danda ad Ephemerides Græco-moſchas ante primum Tomum Maji die XVII Martii, quo is celeberrimo Officio colitur apud Græcos; neque etiam vacabat funditus examinare: quapropter expedivi me paucis, profitendo, quod iſtic obiter dicta, *eruditis viris volui conſideranda proponere, prius quam aliquid de iis ſtatuam; quod erit faciendum ad* XVII *Julii, quando Romæ S. Alexius colitur.* Nihil ergo aut tunc abſolute opinabar, aut opinor etiam nunc contra Romanorum traditionem; ſed ſolum vehementer & *multis cauſis* dumtaxat impellebar ad opinandum; ſuſpenſum tamen tenebam judicium: dubitationem vero proponendo non aliud. Nec aliud intendebam, quam alicujus ex eruditis Romanis vellicare curioſitatem, ad eam rem mecum privatim diſcutiendam, priuſquam aliquid definirem. Sed fruſtra id exſpectavi, Primus tu, Pater Rev. aſſumis cauſam, non docturus me quod ignorabam de Alexio, ſed vulgo nota inculcaturus, ad perſuadendum, non ſolum quod dixerim dubitari poſſe de loco mortis & vitæ S. Alexii; ſed etiam quod poſitive opiner non Romæ ſed Conſtantinopoli mortuum eſſe; quod eſt à vero alieniſſimum & mera calumnia.

65 Ego, ut minus offenderet dubitatio, & ſimul alqua dubitandi cauſa indicaretur, remitto loco accuſato lectorem ad Januarium deceſſorum meorum, editum ante annos 53, ubi ad diem 15 Henſchenius, Bollando approbante, de patria prædicti S. Joannis Calybitæ acturus, ſic præfatur num. 8. *Sæpius in Martyrologiis uſu venit, ut quo loco Sancti cujuſpiam extent Reliquiæ, ei ita tribuantur, quaſi vitam iſtic degerit, aut martyrium ſubierit. Ita 22 Ianuarii,* Romæ ad Aquas Salvias S. Anaſtaſii Perſæ Monachi, *&* 31 Romæ Sanctorum Martyrum Cyri & Joannis; *cum ille in Perſide paſſus ſit, hi in Ægypto. Idem* S. Joanni Calybitæ *accidit, cui poſita Romæ ædes, Reliquiis eo allatis, perſuaſit eum Romæ habitaſſe.* Pergit deinde recenſere Henſchenius omnes fere Latinos ſcriptores, quibus numquam in mentem venit de Roma nova, id eſt Conſtantinopoli cogitare; & tamen ex ipſa Vita fidenter conficit, illi, non autem veteri, Joannis iſtius natales adſcribi debere, obitum vero ad extrema Theodoſii Junioris tempora, ſive ſeculum 5 dimidium, pertinere. Et tamen hactenus inventus eſt nemo, qui de Auctoribus Januarii Romæ quereretur pro Joanne; quemadmodum pro Alexio, Pater Rev. quereris de me, non nullas etiam cauſas habente, ad diffidendum ſimili & æque inolitæ opinioni; pro qua nullam

Digitized by Google

lam rationem adducis, quæ mutato nomine valere non debeat circa Joannem.

66 Unum intereſt; quod Joannis Vita Græce ſcripta ſit, non à Simeone Logotheta ſeu Metaphraſte ſeculo 10, ſed à coævo ſeculi 5 auctore; unde fit ut in ea nihil reperiatur ſecum vel cum recta temporum locorumque ratione pugnans; S. Alexii vero Vita vel nulla antiquitus ſcripta fuit, vel periit; unde ſolum illa reperitur, quam ex traditione ſcripſerunt Monachi ſacri corporis cuſtodes Romæ, ſeculo fortaſſis 8 vel 9, ſicut eam habemus ex Ms. eorum impreſſam Romæ an. 1636, ſed Auctor, (ut in diu poſt ſcriptis non raro contingit) enormiter erravit aſſerens, quod Alexii morte cælitus indicata, *Imperatores Arcadius & Honorius, qui eodem tempore Romanum regebant Imperium, una cum Pontifice Innocentio juſſerunt ... exquirere de homine Dei*, eoque invento *videntes tanta mirabilia cœperunt cum Pontifice lectum geſtare*. Atqui Innocentius Papa creatus anno 402 tempore utriuſque Imperatoris, Honorium quidem Romæ præſentem habuit anno 403 & 404; Arcadium autem vidit numquam; ut qui anno 395 ſortitus Imperium Orientis, in Occidentem Honorio fratri relictum non rediit.

67 Animadvertit hoc is qui in monaſterio Cryptæ-ferratæ, prope Romam, Vitam illam aliaſque plures ex Latino Græcas fecit: nam temporibus quidem utriuſque Imperatoris rem actam dixit; de unico tamen Imperatore qui vocem audierit humeroſque ſacro feretro ſuppoſuerit tantum loquitur, neque eum nominare voluit. Hac autem non ſatis fideli interpretatione, lectori occaſionem abſtulit cognoſcendi de auctore Latino, quam parum fuerit peritus earum circumſtantiarum, quæ ad S. Alexii obitum ſpectabant; originalem tamen textum Latinum habentibus, juſtam dedit cauſam diffidendi eidem, cum Innocentium Papam nominat: qui funus curaverit in eccleſia S. Bonifacii Romæ, quod in alia quapiam Conſtantinopolitanarum eccleſiarum potuerit feciſſe S. Joannes Chryſoſtomus, cum Imperatore Arcadio; ſi novæ Romæ, non veteri, hiſtoria illa adſcribi debeat.

68 Ipſam Vitam S. Alexii non magis *figmentum eſſe* dico, quam id de Vita S. Joannis Calybitæ dixerint Magiſtri mei, idem de eo ſentientes; adeoque nihil huc facit quod à Theophilo Raynaudo accipis, Rev. Pater, eum *qui* id *effutiret*, non *ſibilis, ſed fuſte excipiendum*. Nolim id retorquere; eo quod, ubi dico, ab aliter opinantibus *veterem Romam pro nova accipi*; me mihimet ipſi contradicere facis, quaſi ſcripſerim in perſona propria, *veterem Romam pro nova accipio*: quin potius hanc verborum meorum tam ſubſtantialem corruptionem adſcribam typothetæ, vel correctori libri tui, qui minus ad ſenſum meum attentus, ſcripſerit *accipio* pro *accipi*.

69 Atque his abunde factum eſſe puto ſatis Accuſationi propoſitæ; qui de loco natali S. Alexii hactenus definivi nihil, nec opinando quidem, ac proinde falſo accuſor apud Romanos. His autem, motâ ſic quæſtione, ſcire nunc cupientibus, qua tandem ratione aliquis dubitare poſſit, de re pridem ipſis indubitata, & quid ego demum de tota re ſentiam; reſpondeo; illas quibus olim pene me cogi opinabar cauſas, non amplius mihi videri tam graves, ut præponderare non poſſit debeatque traditio de nato Romæ mortuoque S. Alexio. Eas tamen ut minime leves fuiſſe appareat, ipſas hic expendere juvat, fundatas in Vita, ſerius, ideoque obſcurius, nec ſine defectibus ſcripta, ut in talibus fieri poſt ſecula multa conſuevit

70 Prima dubitandi occaſio nata mihi fuit, conſideranti, quod Roma nova ſita ſit ad mare, brevique quatuor vel quinque ſtadiorum freto, quale remis actus lembus

Digitized by Google

intra horæ quadrantem trajicere poteſt, dividatur ab Aſia; in qua octodecim annis peregrinatus eſt Sanctus, ante reditum in patriam: utroque autem in littore ingens jacet lemborum ad trajectum expeditorum copia, quavis diei ac noctis hora cuicumque naulum offerenti paratorum. Econtrario vetus Roma diſtat à mari quatuor vel quinque horarum intervallo, eamque præterfluens Tiberis impatiens eſt navium, trajiciendo Mediterraneo mari, & emetiendis quingentis uſque in Aſiam leucis idonearum; quales requirere oportuiſſet in portu Romano, cum periculo à domeſticis, fugitivum herilem filium undequaque mox requiſituris. Et tamen Vita prædicta, neque in itu, neque in reditu mentionem ullius navigationis facit, nedum tam longæ. Hinc ſumpto dubitandi initio, offerebant ſe nomina parentum *Euphemianus & Aglais*, æque ac nomen *Alexius* Græca; & quod cultus, multo prius videbatur inſtitutus Conſtantinopoli quam Romæ: legitur enim apud Gavantum ex Chronico quodam Germanico, *feſtum inſtitutum* fuiſſe circa annum 1200: neque ipſe Gavantus, ſtudioſe ſcrutatus talia, in ullis vel Breviariis vel Kalendariis Romanis, nomen S. Alexii reperit ante annum 1550, Ego paulo antiquiora habeo ab anno 1479 excuſa, in iiſque ad 17 Julii nomen S. Alexii, uti & excuſa ſub idem tempus Uſuardi Martyrologia, nominis iſtius acceſſione in fine aucta. Vetuſtiora omnia quæ vidimus, etiam ad Vaticanæ aliarumque Romanarum Baſilicarum uſum ſcripta, eo nomine carent; æque ac ceteri ante vel poſt Uſuardum Martyrologi, Beda, Ado, Notkerus &c. niſi forte manu recentiori adſcriptum ſit, uti factum in vetuſtiſſimo monaſterii S. Cyriacæ Codice, cujus ecgraphum cum iſta diſtinctione ſignatim notata habemus. Apud Græcos econtra celebris fuit *S. Alexii Hominis Dei* cultus ab annis plus quam nongentis, quando vivebat S. Joſephus Hymnographus, qui Officium S. Alexii cum Canone compoſuit. Hæ ergo mihi tunc erant cauſæ dubitandi: quas non omnino tales exiſtimanti, ut quid ſolidi ſuper illas ſtrui poſſet; viſum eſt dubium meum ut dubium proponere tantiſper eruditis ingeniis, ſi quid illa afferrent, quod dubium ſolveret vel augeret, priuſquam nos ex profeſſo de S. Alexio ageremus in Julio.

71 Exinde vero quod aliis propoſueram dubium, mihi ipſe pene ſolvi, diligenti lectione ac ponderatione Canonis memorati. Conſidero enim ipſum illum Canonem iterum ac diligentius relegens, non ſolum, ſimpliciter iſtic nominari *Romam*, (quam ſi Novam intellexiſſet auctor veroſimiliter alicubi nominaſſet, ut ſolet Τὴν βασιλίδα *civitatem Regiam*) ſed etiam noto Odes IX Strophen V ſic cani: *Convenerunt ad ſepulturam tuam Patriarcharum ὁ πρόκριτος, & Chriſti amantiſſimus Imperator, Principeſque juvenes ac ſeniores cum Choris Monachorum*. Ubi Πατριαρχῶν ὁ πρόκριτος *Patriarcharum præcipuus*, ſive *eximius inter Patriarchas*, nemo aptius intelligi poteſt quam *Patriarcha* ſeu *Pontifex Romanus*, eſto idem epitethon convenire poſſit etiam Joanni Chryſoſtomo, tamquam eximio vel præcipuo inter Conſtantinopolitanos Patriarchas. Sed hunc cur non diſtinctius indicaſſet Joſephus, Odarum iſtarum auctor, per epithethon magis ipſi proprium, ſi de eo intelligi voluiſſet? Fuit enim ipſemet Magnę Conſtantinopolitanę Eccleſię Sceuophylax, ſive Sacrorum vaſorum cuſtos anno 848 inſtitutus, in eaque dignitate vixit uſque ad annum 883: intra quod tempus, refloreſcente ſub orthodoxa Imperatrice Theodora Sanctorum cultu, Canon ſeu Hymnus iſte compoſitus fuit, ac fortaſſis tum primum Conſtantinopoli receptus S. Alexii cultus, una cum qualicumque Vita, Româ allatâ.

72 Eodem

Digitized by Google

72 Eodem ſane jure quo poſſet præſumere quis, ſic ut ego olim dubitans, Monachos Græcos, ſeculo 8 Conſtantinopoli pulſos ab Iconomachis, in Romanum S. Bonifacii monaſterium attuliſſe corpus S. Alexii, cum aliqua vitæ mortiſque notitia; eodem, inquam, jure præſumere poteſt è contrario alius in favorem Romanorum, eoſdem illos Græcos redeuntes in patriam, perſecutione ceſſante ſeculo 9, cum Sanctus Joſeph Conſtantinopoli floreret, acquiſitam Romæ notitiam & æſtimationem S. Alexii, illuc attuliſſe cum aliqua ejuſdem Sancti reliquia; & ſic illius cultum à Latinis ad Græcos tranſiiſſe, multum promovente eum S. Joſepho per compoſitionem Officii proprii, toto mox Oriente cum ceteris ejuſdem Hymnis diffuſi.

73 Hoc autem poſito, revaleſcit traditio & eatenus æquam hinc inde lancem facile in ſuam partem inclinat, ſi modo concedamus, quod concedere oportet nihilominus, Vitam, à quocumque demum ſcriptam, non eſſe ſcriptam ex certa diſtinctaque notitia, ſed ex longa majorum traditione; atque inde factum, ut in nominandis duobus Imperatoribus pro uno, reticenda navigatione longinqua, aliiſque ſimilibus adjunctis, auctor defecerit; fortaſſis etiam conformiter ad Græcum *Alexii* nomen, formaverit ex ingenio ſuo nomina *Euphemiani* patris, matriſque *Aglaidos*: quamquam non magis mirum fuerit, in Senatu Romano tunc fuiſſe familias aliquas Græcas, quam quod Conſtantinopoli erant Latinæ, ab ipſo urbis conditore cum parte Senatus à veteri ad novam traductæ. Brevitas etiam illius ſcripturæ, quam moriturus Sanctus exaraſſe dicitur (cujus utinam exemplar ſervatum haberetur!) ſicut non exigebat accuratam fugæ itinerisque rationem, ita facile excuſat omiſſam mentionem navigationis: atque ita ſolutæ manent pleræque difficultates, quæ prima fronte vix ſolubiles apparebant. Tanti intereſt, ut (quod hic & alibi plerumque caveo) nihil præpropere definiatur, ſed expectetur proprium cujuſque rei pertractandæ tempus; dum interim emergentia forte dubia diſcutiantur cum viris eruditis, quibus ea idcirco ſoleo libenter proponere; non vero ad creandum antiquis traditionibus præjudicium, uti ſatis liquet ex modo ſcribendi.

74 Teneant igitur, quantum in me eſt, ſibi ſuum *Alexium* Romani: quærentibus autem unde tam ſero inductum ſit ejus nomen Miſſalibus, Kalendariis atque Martyrologiis, reſpondeant id factum, quia cultus Sancti eatenus ſubſtiterit in ſola una eccleſia; quæ licet neſciatur quandonam dici communiter cœperit *SS. Bonifacii & Alexii*, ſcitur tamen utrumque titulum geſſiſſe ſeculo x, quando iſtuc venit S. Adalbertus Pragenſis Epiſcopus anno 995, & Sermonem compoſuit ipſo feſto S. Alexii recitandum, nec minus ſeculo xI, quando iſtic fiebant miracula multa, qua utrique Sancto communiter invocato & ſimul variis apparenti imputabantur, qualia ad diem S. Bonifacii 14 Maji deſcripta dedi.

Digitized by Google

§. XIII. ACCUSATIO.

Papebrochius impugnat Martyrium S. Secundi, Epiſcopi Abulenſis.

RESPONSIO.

CReditur hic unus eſſe primorum, quos Apoſtoli in Hiſpaniam direxerunt, Epiſcoporum; quod autem Martyr obierit nullus veterum dixit; ſed bene quod *Abula quievit.* Hiſtoriam inventi anno 1519 corporis reddo fideliter, tom. 1 Maji pag. 170, cum indiciis multis Epiſcopatus, nullis Martyrii: & pag. 172 exhibeo Bullam Leonis X, reſcribentis Epiſcopo & Canonicis, qui ſibi exponi fecerant, *quod corpus S. Secundi Epiſcopi & Confeſſoris .... in quodam antiquiſſimo tumulo .... cum iiſdem quibus ibi ſepultum extiterat veſtimentis, nuper repertum fuerit* Peracta autem Tranſlatione an. 1594 *toto octiduo Miſſa & Officium ex uſu Romanæ Eccleſiæ recitabuntur, ſicut de Pontifice Confeſſore.*

76. Quid igitur, inquies, movit Abulenſium Romæ legatos, ut peterent anno immediate præcedenti Lectiones & Officium, cum Miſſa de Pontifice Martyre? & cur hic ritus ſtatim Abulæ ſuſceptus non eſt, adhibituſque per Octavam tranſlationis? Id viderint Abulenſes. Vis conjecturam audire? Invenio, ſub idem tempus cœpiſſe ab Hieronymo Roman de Higuera communicari cum Hiſpanis Adverſaria quædam Chronologica, ſub nomine Luitprandi Ticinenſis Diaconi, in quibus de S. Secundo dicitur, quod *in urbe Abula martyrium patitur.* Hinc cœperint variari ſententiæ: ac primum quidem retentus fuerit ritus antiquus; ſed prævalentibus paulatim novorum Higueræ figmentorum approbatoribus, illa majoris antiquitatis ſpecie deceptis; pro titulo Confeſſoris receptus ſit titulus Martyris. Factumne hoc ſit cognita ſatis Romæ cauſa mutationis, neſcio; hoc ſcio, auctoritatem iſtius Pſeudo-Luitprandi apud Cardinalem d'Aguirre aliosq; prudentiores Hiſpanos nullam eſſe. Interim ego de veritate martyrii dubitans, ex jam dictis & ſuo loco à Te, Pater Rev. lectis argumentis, ſane poſitivis, cur dicor id *quod Eccleſia approbavit reprobare argumentis negativis ſeu plane ſtramineis?*

§. XIV. ACCUSATIO.

Papebrochius Acta SS. Catharinæ & Barbaræ Virginum & Martyrum molitur trahere in dubium.

RESPONSIO.

DIco quidem, in Ephemeridibus ad 25 Novembris, *Acta illa apud utroſque* (Latinos & Græcos) *quantum habent admirabilitatis, tanto etiam plus difficultatis pati ad faciendam fidem*: ſed ubinam dico, aut dicere videor, quod *mirabilitas ſit menſura credibilitatis, ſic ut ſint eo minus credibilia, quo ſunt mirabiliora*? Si diceres Rev. Pater, quo mirabiliora ſunt, eo majori & certiori egent probatione ad fidem obtinendam, aliquid humanis moribus congruum diceres, atque ex ſenſu meo; qui gradum

Digitized by Google

graduṁ & modum credibilitatis peto à majori minorique certitudine probationis: quæ probatio, ſi res antiqua ſit de qua agitur, ſit etiam antiquitatis proportionatæ. Hanc in utraque Sancta, paſſa (ut traditur) ſeculo 3 vel 4, requiro priorem ſeculo 9; legitimum vero utriuſque cultum, poſt inventa corpora, conor ſtabilire per miracula, quæ utramque Sanctam fecerunt Eccleſiis tam Orientis quam Occidentis celeberrimam. Cui autem non merito ſuſpecta ſint Acta, poſt corporum inventionem compoſita, cum antea illæ nec apud Græcos nec apud Latinos nominarentur?

78 De *Catharina*, ſive *Æcaterina*, conſtat, ejus nomen in hunc uſque diem abeſſe à Kalendariis Ægyptiis & Habeſſinis, cum tamen paſſa dicatur Alexandriæ in Ægypto? Deeſt etiam in geminis & antiquioribus Mss. Bedæ, Adonis atque Uſuardi Martyrologiis, licet in recentioribus exemplis poſtea additum reperiatur. Etenim in omnibus, tam Græcis quam Latinis Actis paſſa dicitur ſancta ſub Imperatore Maxentio, Magni Conſtantini æmulo ſæviſſimoque tyranno, adeoque circa annum 312 quo is obiit; celebrari autem primum cœpit Catharina ſeculo 9, ſecundum traditionem Monachorum Sinaïtarum, ſacrum corpus uſque modo cuſtodientium. Probat hoc Rudolphus Frameynſperg, nobilis Germanus, anno 1343 per Terram ſanctam peregrinatus, apud Quareſmium in Elucidatione Terræ-ſanctæ tom. 2 pag. 997, dicens, *ſacrum corpus quingentis annis quieviſſe in ſummitate montis Sinai, iiſque finitis ad clauſtrum Monachorum delatum fuiſſe.*

79 Habeo quidem Ms. unum, ex Suſatenſi Patrum Prædicatorum bibliotheca, quod incipit: *Conceptionem & vitam B. Catharinæ B. Iſidorus, in libro de ortu & obitu Iuſtorum, deſcribit*: hic autem floruit initio ſeculi 7: & cum hac ætate conveniret, quod prælaudatus Quareſmius in quodam Ms. chronico reperit, *Corpus S. Catharinæ ibi quieviſſe annis trecentis ab Angelis cuſtoditum.* Sed primum teſtimonium nullius eſt auctoritatis: liber enim allegatus, cujuſcumque demum Iſidori ſit (nam Hiſpalenſis eſſe, adeoque ad ſeculum 7 pertinere, multi negant) non tranſit ultra Apoſtolos, iiſque junctos SS. Titum & Timotheum: iſtud autem additamentum de S. Catharina, & quæcumque alia nuſquam nunc comparentia, ejuſdem Auctoris non ſunt, ſed alterius longe poſterioris: ſicut etiam multo poſterioris & ignotæ ætatis nobis eſt iſtud Ms. Chronicon, quod allegat idem Quareſmius. Quin imo hoc ipſum quod Rodulphus audivit de annis 500, non poteſt conſiſtere cum veritate, niſi dictum fuerit cum reſpectu ad annum Inventionis, non Tranſlationis. Hæc enim nequidem adhuc facta erat an. 1026, quando in eo monaſterio vivebat S. Symeon Trevirenſis, cujus anno 1035 mortui Vitam dedi 1 Junii, & in ea legimus quod ipſe in ſummitate montis ante ſepulcrum & corpus Sanctæ excubans, inde meruit tres Articulos accipere, quos poſtea in Galliam detulit. Ex Vita quoque S. Richardi Abbatis Virdunenſis habemus, moris eo in monaſterio fuiſſe, ad ſupercilium montis dimittere duos treſve Fratres qui eodem officio iſtic fungerentur, ſacrum quod inde effluit oleum collecturi. Manebat ergo adhuc ſanctum corpus eo in quo fuerat inventum loco, currente XI ſeculo Chriſti.

80 Quidquid tamen ſit de tempore Inventionis, certum haberi interim poteſt ex ſilentio omnium antiquorum, quod ante ipſam nulla eo loci fuerit Sanctæ notitia. Nam S. Nilus Conſtantinopolitanus, ſeculo 5 S. Joannis Chryſoſtomi diſcipulus, & Sinai montis Monachus factus; in Hiſtoria Monachorum aliorumque ibidem à Barbaris occiſorum, qui ut Martyres coluntur 14 Januarii, omnem non ſolum diſcipli-

 nam

Digitized by Google

nam loci, ſed etiam montis celebritatem deſcribens, eumque laudans à præſentia Moyſis atque Eliæ, non omiſiſſet S. Catharinæ meminiſſe, ſi ea tunc ibi aliquam venerationem habuiſſet, corpore iſtic tam mirabiliter depoſito, & poſt martyrium tam memorabile toleratum. An autem credemus tunc cum hoc inventum eſt, inventam quoque Hiſtoriam vitæ ac paſſionis eatenus ignotæ? an vero revelatione divina auctori illius facta innotuiſſe omnia? Neutrum habet loci traditio, imo nec hoc quidem hactenus diſtincte docere potuit, quomodo inventum corpus ipſum ſit, eſto ea de re aliquid pronuper ſcriptum reperiatur in monaſterio S. Catharinæ Cortraci. Unde igitur habuerunt Monachi Sinaitæ, quæ de argumento, tanto vetuſtiori & de re tot ſeculis ante geſta tradiderunt, Græcis Latiniſque litteris vulganda, niſi ex cerebro alicujus, pietatem exiſtimantis vitam & paſſionem comminiſci, per quam deſineret ignota manere Thaumaturga tanta?

81 Hadrianus Valeſius, in poſthumis à filio editis, citra diſſimulationem dicit pag. 48, quod *Vita S. Catharinæ Virginis & Martyris tota fabuloſa eſt. ab initio uſque ad finem. Creditur tamen fuiſſe aliqua Martyr iſtius nominis: ſed certum eſt etiam neſciri, quo tempore vixerit & cujas fuerit.* Card. Baronius in Notis ad Rom. Martyrologium die 25 Novembris, ita loquitur: *In Actis ejus haberi aliqua quæ corrigantur, nullus qui illorum temporum res geſtas noverit, inficias ierit: ut inter alia iſtud de Maxentio, cujus loco reſtitutus eſt Maximinus*; utique in recognitione Breviarii Clementina, ſub initium hujus ſeculi facta: ſed, quo codice vel auctore præeunte, Maximinus illic reſtitutus, aut potius primum conſtitutus ſit pro Maxentio, non meminit Baronius: nec ego reperio vitam ullam Ms. in qua legatur alius, quam *Maxentius.* Id vero retineri cum veritate Hiſtorica multis de cauſis non poteſt (quia conſtat nullum in Ægypto Alexandriæ fuiſſe Maxentium, coram quo illic diſputaſſe & paſſam eſſe Catharinam, Acta dicunt: ſed fuiſſe ac ſæviiſſe Romæ, ibidemque ſub annum 312 prælio à Conſtantino victum, & è ponte Milvio prolapſum in Tiberim, periiſſe) atque adeo neceſſitas correctionis converterit animos recognitorum ad quærendum Alexandriæ tyrannum ejuſdem vel ſimilis cum Maxentio nominis; aptioremque non invenientes Maximino, hunc pro illo repoſuerint, eodem enim tempore ambo ſævierunt: quod tamen ſolum Breviarium legenti, in quo nulla Conſtantini aut Romæ mentio, nihil detegit contradictionis aut diſcrepantiæ locorum.

82 Attamen commutatio illa Maxentii in Maximinum Acta ipſa, forſitan à librariis depravata, non corrigit ad auctoris mentem, ſed tota contra ejus mentem vertit ſus deque, & tollit inſuper facultatem de ipſius Scriptoris fide & ſcientia judicandi. Etenim Acta illa quæ Baronius habuit, ſervanturque in variis Codicibus Romæ, & qualia etiam nos in noſtris membraneis habemus, conſtanter Maxentium nominant, æque ac Græci Latinique omnes, qui ea contraxerunt in compendium, ut ſunt Metaphraſtes, Joannes de Voragine, Petrus de Natalibus: Maxentium autem ſic nominant, ut ſubſtitui pro eo alius omnino nequeat. Eccum initium. *Tradunt Annales Hiſtoriæ, quod Conſtantinus, qui gubernacula Imperii à patre Conſtantio accepit, ... cum rempublicam ſtrenue in Galliis procuraret, Prætoriani milites Romæ Maxentium, Herculii filium, qui privatus in Lucania morabatur, Auguſtum nuncupaverunt. Inde inter Conſtantinum & Maxentium civile bellum exortum eſt. Maxentius ſiquidem prælio fugatus, Alexandriæ partibus ſeſe recepit. Audiens vero, Conſtantinum inter Illyricum ſinum*

Digitized by Google

ſinum bellis undique conſurgentibus detineri, repentina rabie incitatus, Eccleſiam Chriſti zelo idololatriæ perſequi inſtituit, & ad profana ſacrificia Chriſtianos aut præmiis aut tormentis incurvare. Anno igitur trigeſimo quarto regni ſui, reſidens in civitate Alexandrinorum, feralia per vicinas provincias emiſit edicta &c.

83 Fuerat anno 306 elevatus ad ſolium Maxentius, unde ſi annos 34 numeres, habebis annum 340 Atqui jam triennium obierat ipſemet Conſtantinus, ejuſque filius Conſtantius totum Orientis imperium abſque conſorte tenebat; unde apparet quam rerum tunc actarum exiguam notitiam habuerit, qui ad *Annales hiſtoriæ* tam fidenter appellat; indignus utique qui cenſeatur nomine *Rabbani Abbatis*, ejus qui Fuldenſem Abbatiam in Germania rexit uſque ad annum 842, factus deinde Archiepiſcopus Moguntinus. Molanus quidem in ſuis ad auctiorem Uſuardum notis, ſemel, iterum, tertio recuſis, teſtatur ſe Acta illa quæ incipiunt, *Tradent Annales hiſtoriæ*, habuiſſe impreſſa *ſub nomine Abbatis Rabani:* ſed ea licet forſitan inventa alicubi ſint inter ſcripta Rabani, vere tamen hujus eſſe, non potuit perſuaderi Georgio Calvenerio, qui non ſolum Rabani opera omnia quotquot reperire potuit tribus tomis edidit, ſed etiam longam texuit ſeriem aliorum quæ aliquando extitiſſe vel alicubi adhuc extare noverat; & S. Catharinæ nullam inter ea facit mentionem; tametſi illam non poterit ex familiari ſibi optimeque noto Molani libro ignorare: prorſus ſcilicet contemnens ſcriptionem, toto ſtylo à Rabani charactere diverſam: quæ tamen ut Rabani eſſet, non foret ſeculo nono antiquior.

84 Illa autem ipſo initio tam abſurda Acta ſolummodo videntur epitome fuiſſe prolixiorum Actorum, S. Iſidoro perperam (ut ſupra dixi) imputatorum, totamque S. Catharinæ vitam, à conceptione uſque ad martyrium, ſic deducentium, quaſi ipſa fuerit Magni Conſtantini neptis, ex prius aliunde genito fratre Coſto; quem Coſtum Cæſar Conſtantius, Diocletiano militans in Oriente, genuerit ex filia & herede unica Regis Armeniæ; rediturusque in Occidentem (ubi ex Helena, Britonum Regis filia, genuit Conſtantinum) cum matre reliquerit dominum Græciæ, id eſt Armeniæ. Hæc nempe & quæ ſequuntur alia ejuſmodi ſunt, ut Cæſareæ Hiſtoriæ vel modicum peritus dubitare nequeat, quin falſa ſint: ſequitur autem de eodem Coſto, fictitio ſcilicet Conſtantini fratre, & quidem prius genito, quod eum paterno regno privaverit Maxentius Imperator qui in Ægyptum confugiens, ducta Alexandrini Regis filia unigenita, nomine Sabinella, genuerit Catharinam. Hanc vero, omni litterarum profanarum ſcientia eruditam, cum nequiret mater, Coſto mortuo vidua & Chriſtiana effecta, vel ad fidem Chriſti vel ad dignum natalibus ſuis matrimonium inducere; ad pium à quo ipſamet converſa fuerat, Eremitam, nomine Ananiam, adduxerit, & hoc orante viderit Catharina ſpecioſum forma præ filiis hominum, ſponſumque optare viſa ſit, Deipara etiam conciliatrice uſa; ſed fruſtra, donec baptizata meruerit accipere ſponſalem annulum. Horum autem omnium nihil cum habeatur in Actis Rabano imputatis, præter nomen *Regis Coſti*, patet quod hæc ſolum ſint pars aliorum atque compendium.

85 Tum porro progreditur iiſdem quibus illa verbis, ſed pluribus, primus Auctor narrare, quomodo talibus viſis animata Virgo, & Alexandriam regreſſa, Maxentium Alexandrini regni occupatorem, ſacrificantem redarguerit, quinquaginta philoſophos ad ipſam revincendam undique evocatos diſputando converterit, nec non Maxentii uxorem Fauſtinam, atque militiæ ducem Por-

Digitized by Google

Porphyrium cum 200 militibus, omnes ante ipſam martyrio donatos; ac denique poſt varia tormentorum genera, rotariam machinam, cultris & uncis aſperam, quibus dilanianda erat, invocato Chriſto diſſipaverit, cum ſtrage quater mille Paganorum; ac denique gladio decollata lac fuderit pro ſanguine, & ab Angelis delata ſit in montem Sina, itinere viginti & amplius dierum diſtantem.

86 Habes hic ſummam, Rev. Pater, prolixiſſimi dramatis, quod ego quidem impreſſum habeo Argentinæ an. 1508 ex priori ibidem curata editione anni 1499. Sed in veteribus Mss. necdũ potui reperire Legendam totam, fontem tamen (ut exiſtimo) omnium quæ Græce Latineque deinde ſcripta ſunt. Ac primus quidem ſervato *Rege Coſto* ſive *Conſto* & *Imperatore Maxentio*, ſolam paſſionem Græce deſcripſit ſub annum 950 Symeon Metaphraſtes, Latine editam à Lipomanno & Surio: integram vero Legendam neſcio quis & quando Latine compoſuit, ſed ſic repertam in epitomen redegit Petrus de Natalibus, incipiendo ab ortu & converſione puellæ: ex Petro autem rurſus contractiorem invenio inſertam Breviario Romano, jam inde ab anno 1579 Venetiis impreſſo.

87 Hic tamen non diſſimulaverim, quod illa quam impreſſam habeo Vita non ſit ſincera ac primigenia, ſed aſſumptis parergis variis dilatata in Capitula 24 à quodam Fratre Petro, qui multa undique fabuloſa corraſit addiditque Legendæ antiquæ, ſatis ſuperque fabuloſæ per ſe; incipiens ab initio Diocletiani. Fingitur enim is aſſumptus à militibus ad Imperium, quia inventus ſit prandens in agro ſuper inverſo quo terram arabat vomere, eo quod oraculo moniti erant aſſumere virum, ferrea menſa utentem. Huic principio, neſcio unde accepto, ſubjungitur totum veteris (ut puto) Legendæ argumentum uſque ad ſanctæ Virginis mortem, & funus ab Angelis procuratum: tum additur, quod inter frequentia ibidem fieri ſolita miracula, *unum eſt præcipuum & vere multa memoria dignum. Nam in feſto hujus venerabilis Martyris, innumerabilis avium multitudo annuatim venit, quarum qualibet unam vel plures olivas in roſtro ſuo portans, in clauſtro deponit monaſterii; & ſic ibidem in tanta copia olivæ coadunantur, ut oleum factum ex eis per totum annum abundanter ſufficiat Monachis, pro neceſſitatibus ſuis & ad uſum lampadum.* Olivarum allationem à fidelibus ad feſtum confluentibus copioſam fieri, quaſi in compenſationem olei de ſepulcro (ut conſtat) colligi conſueti, facile crediderim, ſed pro hominibus aves fabuloſas ſupponi nemo ſibi nunc (credo) patietur: quare ſi hoc in veteri Legenda narrabatur, merito id ab aliis omiſſum fuit.

88 Quæ porro ſequuntur Capitula tria, ſcilicet XXII *de vindicta quam Deus mediante Conſtantino Magno & B. Catharina patruo fecit, ſicut & ipſa prædixit, contra Maxentium tyrannum, qui eam tam crudeliter juſſit cruciari & tandem gladiari*: XXIII *De Lycinio, quomodo adverſatus eſt Conſtantino; & de ipſo Conſtantino, poſtquam ſolus obtinuit Monarchiam, qualiter deceptus fuit ab Euſebio Ariano, in qua deceptione auxilio Chriſti parum ſtetit Auguſtus; & quomodo filios ſuos, quando & ubi promovit; ac qualiter Chriſti ſublimavit Eccleſiam.* XXIV *De miraculis ejuſdem glorioſæ Virginis Catharinæ.*

89 Hæc, inquam, tria capitula, veteri Legendæ haud dubie addita ſunt ab eodem qui primum prætexuit de Diocletiano, poſt ea autem *Finit liber Fratris Petri prædicti*; ejus utique qui de miraculis immediate prægreſſis teſtabatur; *ſicut ego* (verba ipſius ſunt) *in meipſo pluries & multipliciter comprobavi; & non ſolum in meipſo, verum etiam ſimilia in germano meo ſpirituali frequentius*

Digitized by Google

quentius probavi, quæ tam pro eo quam pro meipſo memoria teneo. Majorem Auctori huic debuiſſemus gratiam, ſi diſtinctius expiicuiſſet miracula, quorum certior teſtis eſſe poterat, & quibus fidem non detraxiſſet verioris hiſtoriæ in prægreſſis demonſtrata ignorantia. Utinam vero etiam nanciſci poſſim eum, quo exemplum noſtrum caret, quaternum A; haud dubie docturum, quis iſte, *Frater Petrus*, fuerit? cui opus dedicarit? unde & quomodo illud collegerit? & forſitan etiam quando vixerit?

90 Apparet tamen ex fine capituli 8, non valde magnam ætatem, uti nec doctrinam Petri iſtius eſſe, cum ſic ſcribit: *De prædicta fuga Maxentii* (qua ſcilicet fingebatur prælio victus evaſiſſe in Ægyptum) *quamvis Tripartita & eccleſiaſtica hiſtoria non dicant; tradunt tamen de ipſa fuga Annales Hiſtoriæ, ſicut ſæpius legi in quodam libro, ab uno Fratre Ordinis Prædicatorum mihi accommodato; videlicet, quod inter Conſtantinum & Maxentium bellum civile exortum eſt Romæ. Et de eodem libro extraxi Carminis modum & diſputationes B. Catharinæ, cum Cæſare & quinquaginta Philoſophis. Maxentius ſiquidem prælio fugatus, Alexandriæ partibus ſe recepit: & aliter ponere non eſt bene poßibile credere, ſi volumus aſſerere, ſicut fuit ſecundum rei veritatem, quod B. Catharina ſit ab iſto Maxentio paſſa, & non ab alio tyranno.*

91 Notatu digna viſa eſt clauſula hæc: primum, quia nos docet, jam tum, puta ſeculo 13, quando ſuſceptæ cum feſto fuere Lectiones de S. Catharina propriæ, ſub Maxentio paſſam aſſerentes, non defuiſſe, qui eas & ipſam Legendam haberent ſuſpectam; aliumque, ac fortaſſis Maximinum, ſuggererent; licet rudi iſto ſeculo prævaluerit conſpiratio ſemidoctorum, quales fuerunt Joannes de Voragine & Petrus de Natalibus aliique. Diſcimus etiam ex eadem clauſula, quam fidem mereantur *Annales hiſtoriæ* ex quibus Legendæ auctor ſumpſit, quod Maxentius ſuam cœpit tyrannidem exercere anno ſui regni 35; adeoque quam parum fidei mereatur diſputatio cum Imperatore & Philoſophis, à tali auctore ſumpta.

92 Hanc tamen cum aliis ſcriptoribus Fr. Petrus tenuit; ſed annum perſecutionis cœptæ prudenter omiſit: quin potius Cap. 9 cœptam indicat *iis temporibus, quibus ſancta Romanæ Sedis B. Silveſter Pontificatum tenebat*, id eſt ante annum 335 quo hic obiit: & conſequenter, cap. 28 deſcripturus Maxentii exitum infelicem, ſecutum immediate poſt mortem Sanctæ, narrat, quomodo idem tyrannus, intelligens Conſtantinum, ædificata Conſtantinopoli (cujus dedicatio celebrata fuerat anno 330) tendere in Illyricum, ex conſilio & cum auxilio Maximiani Galerii fratris ſui, & filii ejus Maximiani, in Aſia regnantium, moverit cum exercitu Romam, occupaturus Italiam: ſed ab occurrentibus ſibi Conſtantino & Licinio victus ad Pontem Milvium, ac Tiberi merſus ſit, unde extractum agnitumque corpus ablatum à dæmonibus fuerit.

93 In his quantæ ſint abſurditates, quis non intelligat? qui ex Cæſarea hiſtoria didicerit, Maxentium fuiſſe filium Maximiani Herculii; Maximianum Galerium, generum Diocletiani, extinctum eſſe an. 313: cum Maxentio nihil negotii vel controverſiæ habuiſſe Licinium, ſed contra Maximinum, non ex Maximiano Galerio, ſed ex hujus ſorore natum, quem ipſe Diocletianus, urgente Maximiano Galerio, Cæſarem dixerat. Hunc Licinius ſibi inſidiari compertum & palam inſurgentem, prælio vicit fugavitque: unde is idola deteſtatus, à quorum ſacerdotibus deceptus fuerat, ſeipſum veneno interemit Tharſi in Cilicia an. 313. Poſt hæc tā infeliciter de Maxentii exitu concinnata, proſequitur Petrus hiſtoriam Conſtantini & Licinii, hujus exitum, illius monarchiam, lepram, baptiſmum, lapſum, & trium filiorum ſucceſſionem; ubi etiam tres Euſebios di-

Digitized by Google

diſtinguit, Nicomedienſem, Cæſareenſem & Vercellenſem: eatenus bene; ſed male, cum poſtremum facit auctorem Chronici, quod proculdubio fuit Cæſareenſis; & quod fabuloſis S. Silveſtri Actis habuerit fidem.

94 Aſt quorſum, inquies, tam fuſe deducta hæc, ad 25 Novembris pertinentia de ætate deque imperitia Auctorum, qui Legendam S. Catharinæ ſcripſerunt? Primum quidem, ut in veteri Hiſtoria non multum, & in noſtris Sanctorum Actis legendis minus etiam verſati, atque extra Breviarium ſuum perparum ſcientes, modum noſtrum procedendi intelligant; ac videant, non ex eo, quod nunc vel olim inſertum aliquid Breviario ſit, æſtimandam Hiſtoriæ cujuſcumque ibi delibatæ veritatem; ſed aſſurgendum paulatim ad primos cujuſque relationis fontes; qui ſi denique comprobentur lutulenti ac fabuloſi, nihil purioris certiorisque veritatis derivaſſe potuerunt in conchas, talium aquarum receptrices; niſi quatenus dederint anſam veroſimiliora conjectandi. Deinde, ut labor impenſus, iſtis tam operoſæ requirendis ante tempus, ſerviat poſteritati Novembrem elaboraturæ; ac denique ut Tu, Rev. Pater Sebaſtiane, aliquid hinc proficias, poſito præ oculis paradigmate inveſtigandæ dimetiendæque veroſimilitudinis, majoris minoriſque; non ex Breviariis, ſed ex Auctoribus unde Lectiones Breviariorum ſunt acceptæ.

95 Hoc ut à Tua Patern. obtineam facilius, ſimulque demonſtrem, ſuperioribus ſeculis nimis quam familiare fuiſſe, viris etiam probis & religioſis, Sanctorum geſta ex ſuo ingenio interpolare; exemplo tibi ſit veſter Baptiſta Mantuanus, vir multis titulis Tibi mihique venerabilis, ſed (ut alibi dixi) Poëta quam Hiſtoricus melior. Hic non ſatis cautus ad habendam S. Catharinæ Legendam de fictione ſuſpectam totam, ſumpſit eam in argumentum Heroici poëmatis, bene longi, & in tres libros diviſi, quod vocavit Parthenicen ſecundam, nam prima fuerat de Deipara. Melius tamen quam Auctores Legendæ verſatus in Romana Hiſtoria, cavit, ne Coſtum, vel Regem Alexandriæ faceret, vel fratrem Magni Conſtantini; Quid ergo? Utrumque ſciens eſſe patenter falſum, de ſuo ingenio commentus eſt aliquid, ſi non verius, ſaltem veroſimilius; & interrogatam de ſuo genere Virginem ſic reſpondere tyranno fecit:

96 ------ Genus eſt illuſtre meorum.
„ Majores etenim ſceptrum geſſêre, meâque
„ ſunt Reges in ſtirpe decem: Lagus omnibus auctor,
„ Primus Alexandri miles ... Ptolomæus ab illo
„ Naſcitur. ... Ægypti, Libyes, Arabumque potitus
„ Imperio quondam: manſitque in ſtirpe nepotum
„ Ducentos quadraginta ſuper (niſi fallimur) annos.
„ Aſt ubi Romanam Superis extollere gentem,
„ Et Libycas viſum eſt bellis ardentibus urbes
„ Vertere; mutati Reges. Tum Regia proles
„ Interiit. Tunc arva meus vicina tenebat
„ Æthiopum campis atavus, præfectus Erembis;
„ Dux animis armiſque potens, Regique propinquus
„ Sanguine, ſupremi vigilans cuſtodia regni.
„ Qui poſtquā ſero audivit ſublata ſuorū
„ Sceptra; dolens, longe Æthiopum ſeceſſit ad urbem:
„ Et perſæpe pater Reginæ Candacis illo
„ Contrivit ductore vagos Garamanthas ....
„ Quartus ab hoc Coſtus, genitor mihi; doctus & ipſe
„ Militiam: verum patriæ telluris amore

„ Du-

„ Ductus, ad antiquos rediit cum prole penates ....
„ Hinc genus ipſa traho, patri nata unica Coſto.

97 Ptolomæi Lagi poſteros, Ægypti Reges, eorumque ſucceſſionem, in Cleopatra ab Octaviano Auguſto victa extinctam, norunt etiam pueri; Candacem Æthiopum Reginam oſtendit Lucas in Actis Apoſtolorum: ſed quod ex illis natus S. Catharinæ atavus ſit, & quod extremæ Ægypti Præfectus, fugerit ad Reginæ Candacis patrem, ac factus ei belli dux, Libyes terra, Indos mari ſubegerit; quodque ejus pronepos Coſtus Alexandriam redierit, regia prorſus opulentia auctus; ac denique quod filia quatuordennis aut quindennis (nam 18 nata dicitur cum Martyr obiit) Athenas ſtudiorum cauſa miſſa, per omnes Philoſophorum ſcholas tranſierit, Europaq; univerſa uſque in Scythiam & Britanniam, Africam quoque pervagata ſit, ficta quidem ingenioſe ſunt, ſed non contra veriſimilitudinem, quam ſolam obſervare debet Poëta. Tantum adhibeatur moderatio; & Poëma, non Hiſtoriam texi conſtet: quod non videtur conſtitiſſe duobus Mantuani Scholiaſtis Julio Badio Aſcenſio, & Sebaſtiano Murrhoni, operoſiſſimos, nec ſane ineruditos in Mantuani opera texentibus Commentarios.

98 Romana antiqua Breviaria ſic ordiuntur Lectiones ſuas. *Regnante Maxentio Caſare, in urbe Alexandria erat puella .... Coſti quondam Regi unica filia.* Veteribus ſubſtitutæ novæ, nihil habens de patre; tyrannum autem nominant Maximinum, eum ſcilicet, quem anno 304 aſſumptum dixi, & ſcimus in Oriente perſecutionem ſuſcitaſſe; ſed Conſtantini Liciniique litteris abſterritum brevi ab eadem ceſſaſſe. Hujus interim crudelitates deſcribit Euſebius, lib. 8 cap. 27; ſed juxta Valeſium c. 14, poſt multa narrans; quomodo *mulier una Chriſtiana inter alias Alexandrinas, tum ob ſplendorem generis ac divitias, tum ob ſingularem doctrinam celeberrima, ſed qua modeſtiam ac pudicitiam his omnibus praferebat; cum cetera à tyranno violata fuiſſent, effuſam atque effrænatam Maximini libidinem virili quadam animi celſitudine devicit. Hanc enim cum tyrannus ſapius interpellaſſet de ſtupro, obtruncare quidem illam, mori utique paratam, non ſuſtinuit, eo quod crudelitate ſuperior eſſet cupiditas; ceterum bonis omnibus ſpoliatam, exilio damnavit.*

99 His lectis Baronius ad an. 307, inductus eſt ut crederet, ipſam fuiſſe Catharinam; cujus ſpecies, genus, opes, doctrina ita paſſim laudantur in Legendis: neque credibile exiſtimavit, ejus exilio contentum fuiſſe tyrannum, ſed putat ex Sinai monte, quo ſeſe receperat, retractam ejus juſſu, martyrium conſummaſſe, corpuſque relatum in montem fuiſſe. Agit quidem præcitato loco Euſebius, de Maximini & Maxentii crudelitatibus ac libidinibus ita conjunctim, ut facile fuerit curſim legentis confundi memoriam, & utriuſque ſcelera permiſceri, ita ut quod adſcribendum Maximino erat, ſuggereret illa quaſi adſcriptum Maxentio. Sed non ita facile creditu eſt, Euſebio, Conſtantini Magni juſſu omnes Martyrum memorias ſcrutato, & tam diſtincte Alexandrinæ iſtius exilium edocto, non etiam innotuiſſe ejuſdem cædem, aut, ſi innotuit, prætereundam iſto loco fuiſſe; maxime ſi eam præceſſerint multa tormenta & miracula, qualia narrat Legenda.

100 Hoc tamen non admiratur Baronius de Euſebio, qui etiam nomen Martyris ignoravit, quod *Dorothea* fuiſſe ſcivit docuitque Rufinus lib. 8 cap. 17: & unde abſterreri poterat ab iſta conjectura firmanda (nam quæ convenientia nominum inter *Dorothea* & *Hecaterina*, ſive *Aicaterina*?) eo negat ſe moveri: *nam nomen Hecaterina, quod ab Hecate derivatum eſſe videtur,* inquit, *inditum illi fuiſſe apparet, cum adhuc* Gen-

Digitized by Google

Gentilis eſſet ; factam autem Chriſtianam (ut de multis accidit) mutaſſe nomen, & dictam eſſe Dorotheam, ſed priori nomine magis notam. Denique, ex eo quod idem Rufinus non dicat bonis ſpoliatam, itaque actam in exilium; ſed quod intellecto diſcrimine non tam vitæ quam pudoris, *omnibus virgo pudiciſſima facultatibus ſuis domoque & familia derelicta, noctu clam, cum paucis fidiſſimis famulis, & cum amiciſſima ſibi comite caſtitate diſceſſit, atque illuſum tyrannum, vanum amentemque reliquit* : ex tali inquam fuga, à Rufino aſſerta, credit idem Baronius, *ipſam montes Arabiæ* (quos inter nominatiſſimus Sinai) *petiiſſe*. Ad aliquem ſane Arabiæ montem frequentes confugiſſe Chriſtianos, tempore perſecutionis Decianę, teſtis eſt S. Dionyſius Epiſcopus Alexandrinus, apud Euſebium lib. 6 cap. 17 ſecundum veterem, ſecundum novam Valeſianam cap. 47, quorum multi iſtic à Saracenis capti & in ſervitutem abducti ſint.

101 Fateor, hæc non incongrue dici; nec poſſum non laudare ſapientiſſimi ſcriptoris judicium, de vulgatis S. Catharinæ Actis ſcribentis ea, quæ non modo hiſce, ſed aliis paſſim ſimilibus omnibus applicata vult, dicens: *Cum doleamus ab Euſebio prætermiſſa* multa, *magis angimur ab Auctore incerto, quo fuſius eo minus fideliter quam par eſt, Acta ejuſdem nobiliſſimæ Martyris fuiſſe conſcripta. Præſtat namque in rebus geſtis Martyrum, aliorumque Sanctorum, multa deſiderari, quam omni ex parte nutantia plurima cumulari. Melius enim conſulitur eccleſiaſticæ veritati, rerum quæ non ſunt adeo exploratæ ſilentio, quam mendacio aliquo, veris licet admixto, atque adulteratæ orationis eloquio. Nam in illis, quantumlibet paucis, ſed veritate ſubnixis, animus acquieſcit; & ex iis quæ certa accipit, cetera novit mente concipere, meditari, ac ferme oculis contemplari, quæ veriſimilis conjectura, innitens veritati, demonſtrat: in his plane accidit, ut aliquo vel levi mendacio ſemel offenſus legentis animus nutet in reliquis, atque vacillet in veris; nec valeat tuto firmoque pede conſiſtere, ſed vera quoque ſuſpecta habeat, qui in mendacium ſemel impegit.*

102 Utinam hæc, quam diſerte, tam vere dicta, alte in animum dimittas, Pater Rev. indeque æſtimare incipias, quid ſentire poſſint harum Reſponſionum lectores de tua Exhibitione, convicta tot mendaciorum in me accuſando, tantæque pervicaciæ in fabulis, quantumvis certo ratiocinio jam patefactis mordicus ſuſtinendis. Si ego, priuſquam ſuam de Catharina conjecturam declaraſſet Baronius, & manentibus adhuc veteribus Lectionibus (ſicuti adhuc immutatæ manent, pari aut majori ratione mutandæ lectiones, de Sanctis, Martha, Dionyſio aliiſque nonnullis) Si, inquam, Lectionibus adhuc manentibus, his incredulus ego primus fundaſſem in prænotatis Euſebii & Rufini locis conjecturam talem, eamque Breviarii ſententiæ præferens, dubium feciſſem S. Catharinæ paſſionem ſub Maxentio, quomodo contra me inſurgeres, Pater Rev.? quam grandibus cachinnis exploderes, quantis convitiis proſcinderes conjecturalem Hiſtoricum! Nunc quia id fecit Baronius, & ſecuti ſunt reformatores Breviarii, certa tibi videtur veritas, & omni acceptione digniſſima. Quid autem, ſi cum Joanne Molano, in Hiſtoria ſacrarum imaginum lib. 3 cap. 5 apud Quareſmium pag. 1013, Maxentium dixiſſem, non fuiſſe Imperatorem, ſed ipſiuſmet Catharinæ patrem, qui fidei cauſa in filiam ita ſævierit, ideoque pingatur ejus pedibus ſubſtratus, an non hoc rurſum eſſet totam Legendam evertere, aut eam confundere cum Legenda S. Barbaræ? Probat interim hæc Molani, æque ac Baronii conjectura, quam incerta ſint omnia de S. Catharina, præter cultum corporis in monte Sinai, & præter miracula ad ipſum atque ad ejus Reliquias variis locis patrata.

103 Ego

Digitized by Google

103 Ego conatum Molani laudo & animum, contra fabellas quantumvis vulgo gratas receptaſque firmum; non tamen laudo conjecturam talem, quæ omnem nobis facultatem tollit, ſtatuendi aliquid de eo tempore quo veroſimiliter paſſa ſit Sancta; & quæ privato homini, quamvis potenti, qualem ipſe ſupponit fuiſſe patrem, tribuit poteſtatem ita publice & quaſi judiciaria poteſtate ſæviendi: magiſque propendeo in conjecturam Baronii, quæ Maximinum ſubſtituit pro Maxentio; tormenta vero, quæ iſte intulerit aut paraverit Virgini, indiſcuſſa relinquit, neque negans omnia, neque ſingula, ſicuti dramatiſin modum deſcribuntur, ſuſcipiens. Non etiam diſplicet Mons Sinæus, non diſtans ab Alexandria itinere viginti dierum, ut habet Legenda, ſed leucis horariis ſaltem 40, per aſperam ſolitudinem emetiendis. Fateor tamen me laborare in applicandis S. Catharinæ locis, Euſebii atque Rufini non obſtante tam explicita nominis *Dorothea*, non *Catharina* nuncupatione, & commoditate plurium Arabiæ montium, multo viciniorum ac Saracenorum incurſibus magis expoſitorum.

104 Certe haud facile eſt ſeculis illis invenire exempla eorum qui nomen in baptiſmo mutarint; nedum ex tali, quam Baronius præſumit, cauſa. Nam ſumpta à diis Gentilium nomina, adeo erant tam Chriſtianis quam Paganis communia, ut nemini videantur horrori fuiſſe quantumcumque pio. Quid quod *ἀπὸ τῆς ἑκάτης* (Proſerpinam Latini appellant) non recte derivetur *αἰκατερίνα* (ſic enim Græce ſcribitur?) & potius videatur barbarum eſſe nomen, ex lingua forſan Ægyptia vel Arabica, certe non pure Græca; adeo ut barbariſmus potius quã paganiſmus diſplicere in eo potuerit Virgini litteratæ & eruditæ. Sed quis credat, Rufino diverſum ab uſitato nomen indicatum fuiſſe, niſi forte (quod non exiſtimo) eadem fuerit barbari ac græci nominis etymologia, *Donum-Dei* vel *divinitus donatam* ſignificans. Denique juſtum ſemper manebit dubium de illa, quæ ſic Alexandriâ profugerit, an unquam ex ſuo qualicumque receſſu retracta fuerit, & non ſervata quoad ceſſaret perſecutio; ac deinde redierit Alexandriam, uti quam plurimi Epiſcopi, aliique tam eccleſiaſtici quam laici, glorioſæ Confeſſionis titulo illuſtratura Eccleſiam, nullis tamen Faſtis hactenus adſcripta.

105 Si conjecturis uti hic vellem, haud ægre comminiſci poſſem varias, nihilo magis fundatas, ſed forte veroſimiles magis apparituras eruditis. Unam accipe. Coluntur Romæ, ob allata illuc poſt paſſionem corpora, S. Bonifacius civis Romanus, Tarſi in Cilicia; S. Gorgonius, Diocletiani domeſticus, Nicomediæ in Bithynia paſſi; cur non etiam potuit aliqua S. Catharina Virgo, Alexandriæ nata, fuiſſe ſub Maxentio Romæ decollata; cujus corpus ab Arabibus aliquot fidelibus ſublatum cum capite, ab iiſdem, vel propria quadam ratione ductis, vel cælitus monitis, deportatum ſit in ſummitatem Montis Sinai, ibique depoſitum, ſculpto in rupem Epitaphio hujuſmodi; *Aicaterina, Virgo Alexandrina, Martyr ſub Maxentio?* Numquid tale Epitaphium, poſt aliquot ſecula lectum, potuiſſet parêre ſupra explicatam Legendam, nulla alia rerum geſtarum prælucente notitia? Ita autem ſalvaretur, quæ præcipuam alias habet difficultatem, urbis Alexandrinæ cum tyranno Maxentio compoſitio. Conjectura eſt, & amplius nihil; ſicuti nec præfatæ omnes: quare nihil amplius ei tribui volo: accipiat eam unuſquiſque ut volet.

106 S. Catherinæ jungit Accuſatio S. BARBARAM, quam paucioribus licet perſtringere, quia circa eam minus luxuriavit fabulatorum licentia. Ejus prima celebritas debetur Leoni Philoſopho, Græcorum Imperatori, qui ab anno 886 ad 912 regnavit, eique

Digitized by Google

eique extruxit Conſtantinopoli ædem, oratorio S. Pauli annexam, utique poſt corpus illuc allatum; quod Legati Venetorum, dono acceptum, an. 1003 in capellam Ducalem attulere; unde an. 1109 tranſiit ad eccleſiam Monialium S. Joannis Euangeliſtæ; & nunc, una cum eccleſia & conventu extinctorum Crucigerorum, eſt ſub cuſtodia noſtræ Societatis.

107 Ejus neque Euſebius, neque ullus veterum Græcorum meminit: quare nec credibile eſt, quod dicunt aliqui, ipſam ab Origine fuiſſe imbutam fide Chriſti, aut ſeculo quarto notam publico cultu: quomodo autem innotuerit obſcurum eſt. Imo nec definire auſim, utrum *Barbara* nomen proprium ſit, an vero Anonymæ pòſt inditum, quia ex Barbaria in Græciam adducta. Certe tam inuſitatum fuit tribus primis ſeculis nomen iſtud, ut inter quatuor eoque amplius Martyrialium nominum millia, quot continet Hieronymianum antiquiſſimum Martyrologium, ex Euſebii collectaneis, ut creditur, ſumptum, nec ſemel quidam inveniatur aliqua *Barbara*. Non invenitur etiam in antiquis ullis Latinorum Martyrologiis, Bedæ, Flori, Uſuardi, Adonis, quæ omnia habemus genuina ac pura; ſed interpolatis dumtaxat additur.

108 Paſſionem ejus, teſte Allatio lib. de Symeonum ſcriptis pag. 113, ſcripſit S. Joannes Damaſcenus, vixit autem Damaſcenus circa medium ſeculi 8, in multis pie credulus, ſicuti apparet ex iis quæ ſupra notavimus de Trajano per S. Gregorium ab inferis liberato aliiſque hujuſmodi. Plures deinde alii, ſed poſterioris ætatis Græci, ac nominatim Georgius Grammaticus & Arſenius Corcyrenſis (ut eſt apud eumdem Allatium pag. 90 & 92) ſcriptis Græce encomiis eamdem ornarunt. Hæc encomia needum vidi, ſed id quod Damaſceno tribuitur, & aliud quod habemus ex Ms. Cæſareo, cum nullam faciant avecti aliò corporis mentionem, videntur eſſe antiquiora.

109 Dicunt autem hæc, S. Barbaram cum S. Juliana paſſam, adeoque Nicomediæ in Bithynia; *ſepultam autem in loco qui vocatur Heliopoleos* (ejus in qua nata etiam & commorata fertur) XII *fere milliaribus* (id eſt quatuor horarum itinere) *ab urbe Euchaitarum*: quam urbem Epiſcopalem in Helenoponto fuiſſe, vicinam Amaſeæ, docet Janningus Tom. I Junii, ubi de tribus SS. Dorotheis num. 23: adeoque longe abeſt Heliopolis illa, ab hujus nominis Cœleſyriæ urbe nominatiſſima, media inter Damaſcum & Tripolim: quæ tamen etiam ipſa videtur ſibi Barbaram arrogaſſe. Quid enim aliud Damaſcenum moviſſet encomium ſcribere, niſi quia illa colebatur etiam in Syria, ubi vivebat & ſcribebat Damaſcenus, tamquam ibi nata?

110 Erat ergo ignobilis locus Heliopolis illa in Euchaitis, ubi S. Barbaræ corpus quieſcebat: in ipſa autem Metropoli quieſcebat Theodorus Martyr, unde & nomen accepit ut Theodoropolis diceretur. Cur autem veroſimile non ſit, eumdem, qui S. Theodori Acta fabuloſa ſcripſit, vel alium ejuſdem genii & ingenii Euchaitam, etiam compoſuiſſe Acta S. Barbaræ? Ut enim pro illis mutuatus eſt ex Actis S. Georgii, hujus cum dracone pugnam, & Andromedæ ac Perſei fabulam imitatus; ſic in concinnanda S. Barbaræ paſſione, videtur præ oculis habuiſſe fabulam Danaës, quam pater ſuus, filiæ caſtitati conſulturus, turri æneæ fingitur incluſiſſe. Sic enim hic inducitur Dioſcorus quidam, vir paganus ac potens, cuſtodiendæ filiæ, dum matrimonio jungeretur, turrim fabricaſſe: ſed cum occaſione, tertiæ feneſtræ, Barbara jubente adjunctæ duabus à patre in balneo deſignatis, hanc eſſe Chriſtianam intellexiſſet, furore percitus voluit filiam interimire. Additur autem quod huic, patrem fugienti, aperiens ſeſe rupes, tranſitum præbuerit: ipſa tamen

à pa-

Digitized by Google

à paſtoribus duobus prodita,& à patre comprehenſa adductaque ad Præſidem Marcianum, poſt varia tormenta permiſſa ſit poteſtati patris, qui eam manu propria decollaverit; mox fulmine percuſſus, & rapto à dæmonibus corpore diſparens:& hæc omnia facta feruntur tempore Maximiani Imperatoris, collegæ Diocletiani.

111 Qualia ſint S. Julianæ Acta,& quomodo fabricata, licebit ad 16 Februarii in hujus Supplemento quærere,paulo ſeverius quam fecit Bollandus,ad Paſſiones diu poſt ſcriptas aut fictas indulgentior : plurium enim ſimilium inter ſe collatio, multa nunc prodit,quæ primo ſingulorum aſpectu olim non apparebant. Videtur tamen prior ſcripta Paſſio S. Julianæ, & ex hac ornata Paſſio S. Barbaræ : nam etiam ipſa Juliana dicitur à patre ſuo in mortem tradita, per eadem prægreſſa ſupplicia; ſolaque differentia eſt in modo converſionis & auctore cædis :quarum circumſtantiæ, adeo mirabiles, an non ſint potius adinventæ poëtice quam hiſtorice traditæ, prudens lector diſpiciat.

112 Ego dubitationis meæ circa Sanctarum Catharinæ & Barbaræ Acta cauſam reddo ſummatim hanc, quod ſeculis tot prægreſſis ignota, neque divinitus revelata, non ſint talia, quin citra detrimentum pietatis Chriſtianę poſſint vocari in dubium: neque timeo ne ſic progrediendo efficiam, quod timendum ſuggerit Accuſator, *ut omnia pene Sanctorum Acta reddantur incredibilia*. Quid enim ſunt iſtiuſmodi pauca,reſpectu infinitorum aliorum, quæ ex certiori ſcientia probantur fuiſſe conſcripta? Barbaræ (ut jam dicere cœpi)nomen aſcititium mihi videtur: mortem credo pro fide obitam Nicomediæ,corpus tranſlatum Heliopolim ſtatim à paſſione, vel ibi inventum ſeculo 7; poſtea autem compoſitam Legendam qualem fingere ſcivit Auctor ad ciendam admirationem audientium, non qualem vera traditio adduxerat; ab ipſius porro poëtæ, magis quam hiſtorici, ingenio eſſe turrim & balneum cum tertia feneſtra, & pleraque tormenta,ac mortem manu patris illatam & divinitus vindicatam, eodem cum anima & corpore à dæmonibus ſublato.

§. XV. ACCVSATIO.

Papebrochius Vitam S. Suitberti, ab omnibus receptam, explodit tamquam fabulam.

RESPONSIO.

VEnerabilis memoriæ P. Joannes Bollandus, non jam amplius tiro in opere ſuo, ſicut erat cum à Zegero Pauli Carmelita ſcriptam Vitam S. Teleſphori permiſit initio ſui Januarii inſeri; ſed annis omnino 30 expletis eo in ſtudio; Vitam S. Suitberti, S. Marcellino ſocio ejus adſcriptam, & Epiſtolam de Canonizatione ejuſdem, ſub nomine S. Liudgeri Epiſcopi editam, prolixo faſtidioſoque labore examinavit reprobavitque; ſicut docent Commentarii de illis reperiendi ad 1 & 25 Maji. Ita ſcriptum legi in Vita Bollandi num. 142 negare non potes: ego autem eam Vitam ſcripſi multo prius, quam de examinandis,nedum de refutandis Carmelitarum opinionibus

Digitized by Google

bus cogitarem. Interim Rev. Pater, eruditiſſimas illas lucubrationes, quarum tunc necdum capax eram, adſcribere mihi ad invidiam, voluiſti; & omiſſis invictiſſimis evidentiſſimiſque argumentis, quibus vir ille tam eruditus demonſtravit iſtarum pſeudepigrapharum ſcriptionum impoſturam, ſatis habes quærere, an tolerabile ſit *fabulas* dici, *ab omnibus communiter receptas* hiſtorias.

114 Tolerabile id aliquando eſſe, imo laudabile, videtur doctiſſimo Mabilioni, qui de Sancto iſto ſcripſit elogium Hiſtoricum, parte 1 ſeculi ſui 3 pag. 259, per hæc verba. *In collectione Suriana edita eſt Vita. Hac, Marcellinum, Sancti (ut prafertur) ſocium, fuit mentita auctorem, viriſque eruditis non paucis, Baronio, Bellarmino, aliiſque probata: dein ſequioribus ſuſpecta eſſe cœpit. Demum, detractâ Marcellini larvâ rejecta eſt à multis; nuper vero in Martio Bollandiano tam validis momentis confutatum eſt impoſtoris hoc figmentum, ut nemo tam apertis Pſeudo-Marcellini mendaciis fidem habiturus ſit impoſterum.* De litteris autem ad Canonizationem ſpectantibus pag. 243 ait, quod ſint *Pſeudo-Marcellini, infeliciter mentientis* quodque *eas jam rejecerunt viri docti complures ..... omnium vero eruditiſſime Socii Bollandiani. Huc movent, ſtylus ac genius auctoris, fabulam tot uſſpirans*; Indulgentiarum *ac* Canonizationis *nomina, prapropere uſurpata, quæ vix ante ſeculum* 13 *audita*, Monaſterienſis *Epiſcopi*, Studii Bononienſis, Confratris *paſſim*, Angier *pro Andecava urbe, & quadam alia recentiora item vocabula. Quid quod Leonis Papa Electio à* Cardinalibus *facta dicitur; quod iidem* Cardinales *praferantur Archiepiſcopis. Confer litteras Pauli I apud Baronium, quibus ſubſcribunt Epiſcopi ante* Cardinales. *Multa alia pugnant cum veritate hiſtorica, veluti illud quod ... Leoni Papa tribuitur diuturna mora in Gallia, ad canonizandum S. Suidbertum; cum ex Eginhardo conſtet ad annum* 804, *Leonem Papam* ſubito ad Imperatorem, *Carolum Magnum*, perveniſſe, nec niſi dies octo manſiſſe apud illum, *moxque* Romam repedaſſe .... Denique *Conjicimus*, inquit Mabilio, *S. Suiberti corpus è terra levatum fuiſſe auctoritate Leonis Papa IX, quando Colonia ab* Hermanno Archiepiſcopo exceptus eſt; *quo eodem itinere* B. Gerardum, Leucorum Tulli Antiſtitem, in numero Sanctorum Computandum *ſtatui.*

115 Hæc ille, nihil reformidans loco convicti mendacii, ſuam ſubſtituere conjecturam; id quod à me fieri, cum nihil veroſimilius ſuppetit, tam ægre pateris, exſufflaſque. Neque à tali conjectura, contra ſuos Werthinenſes Benedictinos ſuſtinenda, dimovit Mabilionem longi præſcriptio temporis, qua illi nituntur, vel codicum apud eos veterum multitudo: neque ſe putavit honori ſui Ordinis derogare quidquam, agnoſcendo impoſturas infelicis iſtius ſeculi, & multa mea alias dicta confirmando: ob quæ illum quoque poſſis, Rev. Pater, pari jure quo me Apoſtolicæ Sedi reum ſiſtere, cogereque ut, auctoritate ſe defendat, ab auctoritate Romani Martyrologii, Suibertina Acta probantis.

§. XVI.

Digitized by Google

EXHIBITIONIS ERRORUM

ARTICULI XI PARS ALTERA.

§. XVI. ACCUSATIO.

Papebrochius martyrium S.Felicis Papæ aſſerit eſſe confictum à Luciferianis ſchiſmaticis.

RESPONSIO.

COnfictum eſſe non aſſero tantum, ſed argumentis probo (ut mihi quidem apparet) evidentibus. Cur Tu Rev. Pater, nullum eorum conaris ſolvere? Sed illis omnibus diſſimulatis, reponis auctoritatem Martyrologii Romani, in quo 29 Julii dicitur S. Felix *gladio necatus?* Certe, quantacumque ſit Martyrologii auctoritas, tam ſuſpectum fuit Cardinali Baronio iſtud martyrium, ut Felicis nomen ex Martyrologio eradi voluerit; eviciſſetque, niſi velut miraculo inventa fuiſſet arca marmorea, cum hac inſcriptione, *corpus S.Felicis Papæ & Martyris, qui damnavit Conſtantium*: quæ inſcriptio Cardinalem à ſententia dimovit, ut ipſe teſtatur. Cur igitur, inquies, nec dimovetur à ſententia Papebrochius, ut S.Felicem fateatur eſſe Martyrem? Reſpondeo, de concedendo hoc ei titulo non movere me difficultatem, modo ſimul cum Anaſtaſio Bibliothecario fateamur, eum eſſe *in pace ſepultum*; adeoque non *necatum gladio.*

117 Iſtud eſt quod monebam, eo ipſo loco quem redarguis: poſtquam ſcilicet Diſſert. 9 dixeram, S. Felicem ſummâ ab Arianis *affectum injuriâ*, ſic proſequor Diſſert. 10: *dicatur ſane & Sanctus, & Papa, & Martyr Felix: ſed dicatur eo ſenſu, quo alii plures anteceſſores ejus, in carcere, vel exilio mortui; ita enim perſuadet ejus cultus in Martyrologio Uſuardi:* & poſt pauca: *dicatur, inquam, ſanctus Papa & Martyr Felix*, ſed ſenſu jam dicto. Sic inſcriptio arcæ marmoreæ, in qua S. Felicis corpus inventum fuit, conciliatur cum veritate Hiſtorica. Negaſne hoc ſenſu explicari poſſe Martyris appellationem? Atqui ego, Rev. Pater, jam oſtendi, non alio ſenſu eam appellationem in S. Felice verificari poſſe; eſſe autem acceptionem hanc etiam apud ſanctos Patres uſitatam. Audi inter ceteros laudatiſſimum tibi auctorem Theophilum Raynaudum Tomo XVIII pag. 365; *Quod pleriſque*, inquit, *etiamſi naturali morte exceſſiſſent, aptatus ſit Martyrum titulus, tantum ob exceptas propter Chriſtum ærumnas, in confeſſo eſt: ex eoque uſu S. Auguſtinus, in Pſalmum 127 ad v. 4, quemdam S. Felicem, qui ante admotos cruciatus illos, extinctus in carcere fuerat, agnoſcit fuiſſe verè Martyrem; ſed explicatiſſime S. Chryſoſtomus, oratione de Euſtachio Antiocheno.*

118 Plures ibidem citat Raynaudus aliorum Patrum ſententias. Neque ego hic mihi contradico, cum S. Felicem nego fuiſſe Martyrem; nego enim tantum hoc ſenſu fuiſſe, quaſi mortem pro Chriſto oppetierit: quomodo nunc apud Theologos ſolus ille in rigore Martyr appellatur. Sic enim S. Thomas 22 quæſt. 124 Art. 4: *Ad perfectam rationem martyrii requiritur, quod aliquis*

quis mortem ſuſtineat propter Chriſtum. Ibid. *Nec Martyrium propriè dicitur pro ſola tolerantia carceris, vel exilii, vel rapina divitiarum; niſi forte quod ex his ſequitur mors.* S.Thomam cum ceteris Theologis ſecutus Baſſæus verbo *Martyrium*, non dubitat hanc acceptionem vocare nunc communem. Si hoc ſenſu intellectum Martyrium Felici tribuere velis, meque de hoc negato accuſare, expectabo argumentorum meorum ſolutionem, antequam ea amplius confirmare neceſſarium ducam aut conveniens. Si autem ea Martyrii Feliciani narratio conficta ſit, divinandum tibi relinquo, quibus potius quam Luciferianis, Damaſi Papæ inimicis, ob rationes in Diſſertatione mea indicatas, adſcribi poſſit ea fictio, ſaltem per conjecturam, ubi certiora deficiunt omni ex parte, ad auctorem deſignandum indicia.

§. *XVII. ACCUSATIO.*

Papebrochius omnibus Chriſti Martyribus, paſſis ſub Juliano Apoſtata, abripere molitur aureolam Martyrii.

RESPONSIO.

Sicut omnes incruenta morte defuncti Sancti, ab Eccleſia nominantur & coluntur *Confeſſores*, licet hic titulus olim ſolis iis daretur qui fidem in judicio confeſſi, carcerem, tormenta vel exilia ſuſtinuerant; ita *Martyres* communis nunc uſus appellat quotquot Eccleſia colit olim cruenta morte necatos, licet varia ex cauſa necati eſſent; nec eum titulum aut ritum mutari quiſquam juſſit, utcumque Scholæ loquantur de *Aureola*. Ita SS. Rumoldus, Rutpertus, Lambertus, Epiſcopi, alia quam fidei cauſa occiſi; Evermarus, Trudbertus, & ſimiles, mactati à graſſatoribus; Canutus Daniæ, Eduardus Angliæ, Wenceſlaus Bohemiæ Reges cauſa regni occubuere, & Martyres habentur, abſque ulla cujuſquam contradictione: nec ullus nobis decurrit menſis, qui non plurima hujus generis in utroque ſexu exempla præbeat.

120 Quod ſi illis id conceditur, quanto potiori jure concedetur iis, quibus mortem conſtat fuiſſe illatam à Gentilibus vere in Chriſtianæ fidei odium, licèt alio prætextu id fecerint. Sic eccleſia ut Martyres veneratur eos, quibus, ſub Nerone aut Diocletiano, Romanæ urbis aut Palatii Nicomedienſis incendium imputatum per calumniam fuit: nec minori jure damus eumdem honorem cunctis, ſub Juliano Apoſtata paſſis: quorum *candidatus exercitus, in Romano Martyrologio per omnes fere menſes deſcriptus*, neſcio ubi viſus ſit Paternitati Tuæ. Nos totis ſex quos illuſtravimus menſibus, non ſolum ex uno illo, ſed ex aliis omnibus Orientalis atque Occidentalis Eccleſiæ faſtis, ſtudioſe colligentes quotquot uſpiam potuerunt reperiri, necdum alios invenimus, quam eos quos furor plebejus ſuſtulit, indulgentia Juliani fretus; & paucos quoſdam à Juliani Præfectis ſublatos de medio, puta *Iulianum medicum & Eubulum* in Cypro, *Dorotheum Tyri Epiſcopum* in Thracia, *Gordianum, Ioannem & Paulum* Romæ, de quorum priore acturus in Martyrologio Baronius 10 Maji, monet, *Carnificinas illas, quas Roma in Chriſtianos exerceri ſolitas ferunt,* (auctores videlicet quorumdam ſpuriorum Actorum, qualia ſunt Paſſiones trium ſupra nominatorum) *non ab ipſo Iuliano, ſed à*

ab

ab Aproniano Præfecto Urbis inſtitutas . . . & horum Martyria potius ſub Iuliano, quam coram Iuliano actitata. Illum etiam, poſt adeptum Imperium, Romæ aliquando fuiſſe nullius pri[illegible]orum Auctorum teſtimonio affirmari.

[illegible] hinc intelligas, Actorum quæ dixi ſpuri[illegible] auctores, à Baronio non cenſeri *probatos*, nec revera eſſe, ideoque fruſtra à Tua Patern. allegari: quemadmodum etiam fruſtra me remittis ad annum 362 Annalium, ubi num. 22 de illa perſecutione leges hæc formalia verba. *Longe diſpar hæc fuit ab aliis per Ethnicos Imperatores illatis; cum illi Chriſtianitate vetita adverſus ejus cultores ſancirent ac promulgarent edicta, quibus fideles omnes diis ſacra facere impellerentur: Iulianus autem, ut ex ejus litteris ſatis exploratum habetur, colendi deos vim nemini adhibendam eſſe putavit, nec fieri quemquam invitum cogebat Chriſtianæ fidei deſertorem.* Neſcio qua fronte, Rev. Pater, hæc relegere poteris, & non erubeſcere de hac tua contra me accuſatione. Legiſſes ſaltem ipſum quem accuſare volebas locum, & ex Hieronymo verba hæc: *Blanda perſecutio* Juliani *fuit, illiciens potius quam impellens ad ſacrificandum.* Totus ſcilicet erat in ejuſmodi legibus exquirendis, quibus ſiquid verſutum & callidum, tamen quod minus videretur crudele, decerneret, & Chriſtianam legem in quam maximum poſſet contemptũ adduceret. Vide Tom. 1 Maji pag. 143 n. 25.

122 Quod ſi alicubi everſa fana, extructas eccleſias, ſolenni pompa traductas Reliquias, impietatem ſuam verbis acrioribus perſtrictam audiebat; hinc ſcilicet ſumebatur prætextus ſæviendi in cives, eoſque indiſcriminatim vexandi. Si autem quandoque ad ſupplicia etiam deveniebatur, ea *clam per Præfectos* exigebat, ut habent Acta S. Dorothei in Menæis: quamquam hocquoque alio ut plurimum prætextu. Nam S. Chryſoſtomus, unde Bollandus ad 25 Januarii dedit Acta SS. Juventini & Maximi Militum, Antiochiæ præſente & jubente Juliano interfectorum, prætexuiſſe ait *affectatam tyrannidem, ut ita Martyrii corona privaret.* Antea autem dixerat idem Chryſoſtomus, enumeratis variis & injuſtis ſæviendi prætextibus, qui propius ſpectabant injurias, falſis diis illatas olim, & ſub Principibus Chriſtianis; ſic progreditur: *Fingebat quoque & alias varias cauſas, ita ut pie viventium nemo non lugeret. Agebat autem hæc, ut abſcuraretur Martyrii corona, & nihilominus cædes & ſtrages fierent.* Habes hic, Pater Rev. unde Sozomenum & Baronium explices, in iis quæ mihi objicis locis; neque me temeritatis & ignorantiæ arguas in detrahenda martyrii Aureola, cujus nuſpiam memini.

123 Tu autem, quoniam meminiſti, dic age, ubinam, quod in titulo aſſeris, *Papebrochius omnibus Chriſti Martyribus, paſſis ſub Iuliano Apoſtata, abripere molitur Aureolam Martyrii?* Deſignas Tomum 1 Maji fol. 443 num. 25, ubi cito hanc Juliani ad Artabium epiſtolam: *Ego per deos, neque interfici Galilæos* (ſeu Chriſtianos) *neque cædi præter jus & æquum, neque moleſtia quidpiam perpeti volo: ſed tamen iis pios ac ſanctos viros* (nempe idololatras) *præferendos eſſe vel maximè cenſeo.* Poſt quæ ſic animadverto: *Si quid autem ab eo Antiochiæ vel alibi actum in Chriſtianos crudeliter, ferè in tenebris carcerumque ſecretis, nec unquam niſi alio quam Chriſtianitatis titulo patratum fuit.* Video quidem, P. Profeſſor, mea verba à te, quod mirum, non infideliter citata; ſed nondum video, quomodo ex iis inferas, Ergo *Papebrochius omnibus Chriſti Martyribus, paſſis ſub Iuliano Apoſtata, abripere molitur Aureolam Martyrii.* Ita ſcilicet verba mea intelligis, quaſi dicerem: Nullus ſub Juliano paſſus eſt, niſi alio quam Chriſtianitatis titulo. Verum reſpondeo, iſtud à me neque explicitè, neque implicite, neque virtualiter dici uſpiam: & etiamſi diceretur, non ſequeretur concluſio

Digitized by Google

ſio ſeu Paragraphi tui titulus.

124 Aliud ſcilicet eſt, *à Iuliano* pati, aliud tantum *ſub Iuliano.* Nam etiamſi Julianus nullum juſſiſſet morte affici, quam multi tamen à Juliani Præfectis ſæpiſſimè torqueri potuerunt & occidi? quàm multos diriſſimè dilaniare populi furor, diſſimulante, & quaſi tacite permittente Imperatore. Sed neque is à cæde ſemper abſtinuit; dum enim palam ſimulabat, ſe neminem religionis cauſa interfici velle, multos tolli è medio juſſit, revera odio Chriſtianiſmi; ſed, ut erat verſuto ingenio, & totus conſutus ex fraudibus, alios ſemper prætextus ſeu *titulos* venabatur, quibus crudelitatem ſuam & in Chriſtianos odium quadam æquitatis ſpecie obvelaret. Sic de eo S. Gregorius Nazianzenus, in funere fratris ſui Cæſarii: *Furebat*, inquit, *adverſum nos infandus Imperator, & cum in ſeipſum primum per Chriſtianæ fidei repudiationem inſaniſſet, jam aliis quoque intolerabilis erat: nequaquam ceterorum Chriſti hoſtium more, magno & ſtrenuo animo impietatem profitens; verum clementiæ obtutu perſecutionem celans; atque inſtar flexuoſi illius ſerpentis, qui ipſius animum obſidebat, omni genere machinarum ad barathrum ſuum miſeros callide pertrahens. Ac ne eos honores, qui Martyribus haberi ſolent, conſequeremur (hos enim Chriſtianis homo egregius invidebat) prima illius fraus ac verſutia hæc fuit, ut qui Chriſti cauſa excruciabantur, non ut Chriſtiani, ſed ut facinoroſi, ſupplicio afficerentur.*

125 Eſt modo, P. Profeſſor, quod de Aureola Martyrum à te edoceri cupiam. Soliſne illa confertur iis, quibus Tyrannus edicit, ſe eos propter fidem vel religionem ad mortem condemnare? an etiam iis, quos ex religionis odio interficit, ſed alio allegato palam *titulo*? His quoque non denegari à Deo Aureolam Martyrii ſemper arbitratus ſum, neque Theologum novi qui aliter cenſeat. Hinc Theophilus Raynaudus Tom. 18 pag. 415, poſtquam mentionem fecit ſanctorum Martyrum Juventini & Maximi, quos S. Chryſoſtomus teſtatur à Juliano occiſos titulo *affectatæ Tyrannidis*, reipſa tamen odio religionis, ita [illegible] agit: *Hæc artificia Iulianum è perſecutorum numero nequaquam exemerunt; nec qui ab eo paſſi ſunt, quantumvis malitia obduceret aliam larvam, ſerie Martyrum ſunt excluſi.* & paulo ante: *Quocumque autem ex prædictis modis perſecutor ſæviat, hoc eſt, ſive cauſa perſequendi & furendi ſit odium fidei in ſeipſa, ſive odium exercitii virtutis per fidem dictatæ; non eſt curandum, quod cauſa ex qua perſecutor mortem infert, ſubdole ab eo tegatur, & alia falſa obtendatur; inde enim nihil apud Deum decedit veritati Martyrii. Quo in genere turpiter hallucinati ſunt plerique Tyranni, qui, ſive ad declinandam crudelitatis notam, ſive ad emolliendos Chriſtianorum animos, obſcurato Martyrii ſplendore, à quo putabant eos maximè impelli ad ſubeundam tam alacriter mortem, revera in fidei odium vexantes plebem Chriſti, ficta tamen crimina conquirebant, quibus eam onerarent; idque ſtudioſe adnitebantur, ut perſuaderent, propoſitum ſibi non eſſe Martyres facere, vel in fidei & Chriſti cauſa cuiquam negotium faceſſere; ſed aliorum criminum inſimulatos Sanctos Dei inſectabantur, & morte afficiebant ..... Iulianus Apoſtata eadem calliditate Eccleſiam impetiit.* Solus tu, Rev. P. Profeſſor, iis omnibus *Martyrii Aureolam* denegas, pro quorum ſupplicio Julianus, aut quivis alius Tyrannus, *alium titulum quam Chriſtianitatis* allegavit. Solus tu *Martyrii Aureolam* adimis omnibus, ſub Juliano per furentem populum vel Præfectos odio fidei occiſis. Quaſi vero ab ipſo Imperatore, vel ejus juſſu, interfici quis debeat, ut *Martyrii Aureolam* conſequatur.

126 Hanc ſi ſententiam tuam eſſe inficieris, cur ejuſmodi accuſationem inſtituis, ex qua hæc omnia legitime deduci, quivis videt?

Digitized by Google

videt? Quæ enim poteſt eſſe argumentatio evidentior quam hæc: Juxta R. P. Sebaſtianum, *Papebrochius omnibus Chriſti Martyribus, paſsis ſub Iuliano Apoſtata, abripere molitur Aureolam Martyrii*, quia juxta Papebrochium, *ſi quid ab eo actum in Chriſtianos crudeliter, fere in tenebris carcerumque ſecretis, nec unquam niſi alio quam Chriſtianitatis titulo patratum fuit.* Ergo *abripitur Aureola Martyrii omnibus ſub Iuliano paſsis*, qui non ſunt *Chriſtianitatis titulo* occiſi *à Iuliano*: ergo abripitur Aureola Martyrii omnibus paſſis *ſub Iuliano*, qui *à Iuliano* paſſi non ſint; ſed tantum à populo vel miniſtris Juliani: uti & omnibus, *qui à Iuliano paſsi* quidem ſunt, ſed *ſub alio quam Chriſtianitatis titulo*, licet vere ex odio Chriſtianitatis. Quæ cum ita ſint, omnibus Theologiæ Profeſſoribus decernendum relinquo, utra potius ad Sedem Apoſtolicam deferri mereatur, meáne aſſertio; an tua, R. Pater, accuſatio. Quod ex margine citas, *nullum extare indicium apud Catholicos Scriptores, crudelitatis à Iuliano palam exercitæ in Chriſtianos*, explicationem habet, tum ex jam dictis, tum ex textu ipſo. Agitur nempe, non de qualibet crudelitate ſub Juliano exercitæ; ſed de *gravibus & multiplicibus tormentis, à Iuliano* & *in conſpectu ejus illatis*, prout illata referebantur S. Cyriaco, de quo erat quæſtio.

§. XVIII. ACCUSATIO.

Papebrochius Acta & martyrium S. Barbari, qui Venetiis colitur, explodit tamquam fabulam.

RESPONSIO.

NEſcio quo fine tam operoſe deſcribas Rev. Pater, quidquid ego de S. Barbari cultu ex recentioribus Martyrologiis collegi, antiquiora nulla inveniens. Poteras ſiſtere in Petro de Natalibus, illis longe vetuſtiore, unico unde alii ſua hauſerunt fonte; ex quo ſi deſcribere voluiſſes verbis brevem, ſed fabulis pleniſſimam Legendam (quam tamen hic reproducere nihil attinet) cenſuræ meæ æquitatem omnibus dediſſes cognoſcendam, qua dico, de illo *nihil haberi, veroſimili ſcriptura aut ratione probatum, præter titulum Martyrii.. cetera merum eſſe otioſi alicujus cerebri ſomnium, qualia ſubinde expedit proponi etiam in hoc opere noſtro, ut contraria juxta ſe poſita clareſcant magis.*

128 Petrus de Natalibus, quantumcumque à te laudatus, nihil ultra ſeculi XIV ſimplicitatem magnopere videtur ſapuiſſe: neque Epiſcopalis gradus probat, eum curioſiorem fuiſſe, ad vera diſcernenda à falſis, quam ea ætate paſſim erant ejuſdem profeſſionis & dignitatis alii. Præferunt quidem nonnulli eum, & quidem longe, Jacobo de Voragine: verum Bollandus, in Præfat. Gener. ad Vitas Sanctorum ante Januarium cap. 1 §. 4; *Si de numero*, inquit, *agitur Sanctorum, quorum ille nomina collegit, libens aſſentior; ſin diligenter veteris Hiſtoriæ ſtatuta examinata, certiſque teſtimoniis ceu momentis librata quis requirat, ne ille in multis etiam Voragini cedit.* Pluribus hic mihi opus non eſt, cum de Juliani perſecutione jam dixerim, nullum extare certum apud antiquos exercitæ ab eo perſonaliter crudelitatis exemplum, cauſa ſolius religionis prælata. De imputato eidem Juliano longe fabuloſiore Martyrio Cyriaci Hieroſolymitani, dicetur mox iterum.

§. XIX. ACCUSATIO.

Papebrochius Acta & geſta Judæ in ſanctæ Crucis inventione, à Sede Apoſtolicâ approbata, reprobat tamquam fabuloſa.

RESPONSIO.

QUi probas, Acta iſta Judæ & geſta in ſanctæ Crucis inventione, approbata eſſe à Sede Apoſtolica? „ „ *Ex Breviario*, inquis, *Romano*; nempe, in quo ne „ apex quidem eſt de Juda aut ejus geſtis. „ Nihilominus ſic pergis; *in Antiphonis ad* „ *Laudes, in Officio inventionis ſanctæ Crucis* „ *3 Maji habetur, quod Helena Conſtantini* „ *mater compulerit Iudam, ut* oſtenderet „ Calvariæ locum, ubi abſconditum erat „ pretioſum lignum dominicum; *&, ut* „ *ſubditur*, cum oraſſet Judas, commotus „ eſt locus ille, in quo Crux jacebat, *&* „ *ſic inventa fuit, ut latius narrat Hiſtoria.* „ Vel ego cæcus ſum, qui iſta non invenio in Breviario Romano; vel juſto oculatior eſt Patern. veſtra, quæ iſta illic legerit. Te appello atque oro, Lector, ut inſpicias, legas, relegaſque Breviarium; & ſi nec tu inveneris illic, geſta prædicti Judæ; conſidera quo nomine appellandam putes, talem Accuſationis probationem.

130 Quas deinde Adverſarius allegat auctoritates pro geſtis Judæ in inventione prædicta, neutiquam probant, illa *à Sede Apoſtolicâ approbata* eſſe. Imo illas allegando non niſi meis te plumis induis: illas enim ipſas in Commentario, quem accuſas, objeceram mihi; & cum oppoſitis auctoritatibus ac præcipue rationibus collatas, judicabam evincere non poſſe, quod tu vis; nec facere, ut Hiſtoria apocrypha, non ſit apocrypha, & fabula, non ſit fabula. Si argumenta, Aſſertionibus meis contraria, quæ diligenti ſtudio collegi ac refutavi, hic reproducere voluiſti (ut ſæpiſſime aliàs facis, nihil novi ſuperaddens) cur non reproducis eâdem operâ refutationes meas & argumenta, rejectis ſolidiora, quibus innitor? Sed nullum tunc farraginem Accuſationum congerere potuiſſes. Pluribus ſuperſedeo, cum refutata abunde ſint objecta tua, non tantum ad diem XV Maji, ubi de Juda illo tuo agimus; verum etiam in Poſtſcripto Janningi, & hic Art. I §.7.

Digitized by Google

§. XX. ACCUSATIO.

Papebrochius Hiſtoriam S. Flaminæ, Virginis & Martyris Davajacenſis in Arvernia, ex leviſſimis conjecturis, apocrypham pronuntiat.

RESPONSIO.

VErum hic loqueris ex parte. Hiſtoriam *Apocrypham* pronuntio, ſed non *ex leviſſimis conjecturis.* Legiſtin' tu, P. Profeſſor, aut vidiſti Hiſtoriam ipſam quam probas, ut de probitate ejus vel probabilitate judicare poſſis? Non puto: neque id uſpiam audes aſſerere; & ubique ſatis apparet, nihil te hic, ut alibi paſſim, ad Accuſandum me legiſſe, quam me ipſum; ex commentariis meis promens, & quaſi inventa tua forent, objiciens aliorum argumenta, quæ ibidem à me refutata ſunt. Ego vero & vidi, & legi, & examinavi Hiſtoriam prædictam; nec non Officium eccleſiæ Davajacenſis, & Sauſſajum & alios, qui de S. Flamina agunt, Hagiologos, quibuſcum Flaminam, *Sanctam, Virginem, & Martyrem* facio, & pro tali in Acta noſtra refero: Hiſtoriam vero, male cohærentem, atque tempora, loca, nomina confundentem, ab illis removeo, ut indignam & apocrypham. Tuum erat P. Profeſſor, ipſam oſtendere probatam eſſe: tum demum licebit, mihi litem intentes, non prius.

132 Interim tranſibo ad mendacem, quam mihi hic affingis num. 157, Dialecticam, quaſi ſic argumenter: *Hoc eſt commune pluribus, ergo minus veroſimile*; nam longe facilius credi ſolet quod multis & ſæpe contingere ſcitur, quam cujus nullum aut rarum extat exemplum. Tu tamen quaſi in re certa ſubinfers, quod ex tali Dialectica ut fingis, mea, *inferet quilibet criticus ſimilis Papebrochio, quamlibet pene ſacram Hiſtoriam eſſe apocrypham, atque ita totam facile turbabit Eccleſiam.* Ac denique, an ea *tolerabilis ſit*, S. Sedi judicandum remittis.

133 Verum iſtæc tua, non mea eſt Dialectica, mi Pater: mea autem hæc eſt: Quidquid in nullis genuinis Sanctorum Martyrum Paſſionibus legitur, frequenter autem in apocryphis; juſtam dat occaſionem opinandi, ipſum de cujus fide dubitatur ſcriptum, pariter apocryphum eſſe. Talia enim ſunt quæ tribuuntur S. Flaminæ, cum narratur, moritura, oraſſe Deum, *ut quicumque nomen ſuum* invocaret, nulla oculorum infirmitate laboraret, & cæcitate liberaretur; tum illud; quod continuo ei petitio ſua conceſſa ſit *per vocem è cælo delatam.* Quibus continuo ſubjungo: *Utrumque commune eſt Sanctorum Martyrum Paſſionibus iis, quæ multis poſt eorum obitum ſeculis, majori cum ſimplicitate quam certitudine, ſunt ſcripta.... At in ſincerioribus Martyrum Actis, quorum antiquitas major & & certior fides, rarius tale quid invenies*, imo numquam. Atque hinc debebas tradere Dialecticam meam, quæ vere mea eſt, & non affingere mihi tuam.

134 *Conjecturis leviſſimis* non innitor, cum ex ſtylo aliiſque adjunctis judico, Legendam iſtam eſſe unam ex iis, quales circumferuntur plurimæ, ex ſola plurium ſeculorum traditione ſcriptæ ſeculo 13 vel 14, exornatæque & veſtitæ circum-

ſtantiis

Digitized by Google

ſtantiis aliunde mutuatis. Sic cum forte Nicomedia allatum eſſet corpus in Galliam tempore belli ſacri; placuerit illarum au-ctori, ex S. Julianæ Nicomedienſis Martyris paſſione, in omnibus Lectionariis nota, accipere judicem Euilaſium ſub imperio Diocletiani; & quia vetus traditio memorabat Baldericum aliquem cæcutientem, invocata S. Flamina curatum fuiſſe; popularis traditio, non diſcreverit tempora; & miraculum in Gallia factum poſt tranſlationem componens cum tempore & loco quo vixerit Sancta, monſtrum fecerit hiſtoricum; cui ad veroſimilitudinem adducendo ſolum ſit à conjectura prudenti remedium, retinendo id quod retineri veroſimiliter poteſt; cum teneri nequeat, Diocletiano regnante fuiſſe Nicomediæ civem nomine Francico Baldericum.

135 Hujuſmodi autem conjecturas me ſuggerere in gratiam popularium traditionum, utcumque ſalvandarum (cum eæ plerumque habeant aliquod in veritate fundamentum) nemini puto diſpliciturum, qui animum advertere rationi velit: paratus interim ſum amplecti ſi veriſimilius quid ſuggerat alius, quamdiu haberi nihil certi poteſt. Interea ponas timorem velim, P. Profeſſor, qui te ominari facit num. 157, ſi ſic liceat Acta Sanctorum *in dubium vocare, & tamquam apocrypha repudiare*, futurum, *ut tota Hiſtoria Eccleſiaſtica, quanta eſt, expoſita ſit ludibrio hæreticorum & omnium petulantium criticorum*: imo ſperare liceat futurum, ut tota Hiſtoria Eccleſiaſtica, complexa etiam Carmelitanam, fabulis atque apocryphis ſcripturis amandatis, quanta quanta eſt, trahat in amorem ac venerationem ſui hæreticos ipſos, non minus quam Catholicos veritatis amantes.

§. XXI. ACCUSATIO.

Papebrochius conjectando aſſerit eſſe fabulam, quod S. Athanaſius Treviris latuerit in ſicca ciſterna.

RESPONSIO.

Non ex conjectura, ſed certa ſcientia habetur, quod, quando S. Athanaſius Treviros venit, ſecuritatis cauſa illuc miſſus à Conſtantino magno; non niſi biennium ibi manſerit, ubi nihil contra eum poterant Ariani: quodque ibidem perhonorifice habitus fuerit, tum à S. Maximino Epiſcopo, tum à Cæſare Conſtantino, Magni primogenito, à quo reſtitutionem ejus urgente, regreſſus Alexandriam intra biennium ſit: quemadmodum in ejus Actis diſtinctiſſime probatum eſt. Falſum eſt igitur, quod ſeptennio ibi egerit. Non eſt etiam conjectura, quod Ruffinus unicus inter antiquos talis latebræ teſtis, eam ponat in Oriente, ubi ab Arianis Athanaſius undique inveſtigabatur. Falſum eſt etiam quod Trithemius ex populari traditione ſcripſit, ſeptennium iſtic, in eo qui monſtratur puteo, prope Treviros exactum.

137 Hinc Brouwerus noſter Annalium Trevirenſium conditor ad an. 338 num. 40 plebejam fabulam refutandam ſibi ſumit, *haud ſane ullo obtrectandi aut diſſidendi ſtudio, ſed ne tacitus rem tantam prætereat, quam publica ſcriptorum Eccleſiaſticorum auctoritas dijudicat, cui refragari haud temere domeſtici poſſunt.* Hæc ille, undecim annis

annis prius mortuus quam naſcerer ego, & Trevirenſium traditionibus plus æquo ſolitus indulgere; hic tamen eas ſuſtinere non valens contra evidentiam certioris notitiæ: quare non eſt cur ipſum poſt tot annos abſque cujuſquam contradictione ſecutus, ea cauſa hic arguar. De Symbolo, Athanaſii diu credito, quod jam *ſæpius dixiſſe* & objeciſſe gloriaris, videbitur ſuo loco. Patientiam habe.

§. XXII. *ACCUSATIO.*

Papebrochius, contra receptam Foſſanenſium traditionem, ex meris conjecturis aſſerit, S. Juvenalem non fuiſſe Narnienſem Epiſcopum.

RESPONSIO.

TAntum abeſt ut aſſeram non fuiſſe, ut totus meus de illo tamquam Epiſcopo Narnienſi Commentarius 1 Tomo Maji, à pag. 386 ad 398, aliud non agat, quam Acta & cultum ejus, apud Narnienſes numquam interruptum, illuſtrare. Hunc Commentarium ſequitur æque prolixus alius, ex authenticis Epiſcopatus Narnienſis inſtrumentis, de inventione ultima corporis anno 1646, ſecutiſque eamdem tranſlationibus.

139 Ex his cum nullum relinqueretur dubium, quin Narnienſes vere poſſiderent corpus iſtius ſui ſancti Epiſcopi, & è contrario Foſſanenſes in Pedemontio ſuſtinerent, ipſum apud ſe eſſe ab annis quadringentis, idque à me peterent confirmari; quid aliud facere potui, quam exigere, ut mihi etiam ipſi ſubmitterent ſuæ prætenſionis documenta? Hoc vero cum feciſſent, eaque ſumpſiſſem expendenda, à pag. 406 ad 421 omnibus & ſingulis fideliſſime productis ſicut acceperam; atque invenirem Romaniſienſes, Foſſanum cum corpore alicujus S. Juvenalis migrantes poſt annum 1253, nihil ſolidæ probationis attuliſſe, unde doceretur, corpus iſtud Narnienſis Epiſcopi eſſe, quid rurſũ aliud potui judicare; quam eſſe alicujus, Synonymi quidẽ, ſed ignoti, quale ipſum Romaniſii reliquerat peregrinus quidam Gallus, iſtud ſe Narniæ furatum dicens. Nam in ea tota narratione, ut non eſſent multa inveroſimilia, ſatis tamen ad ejus confutationem ſunt noviſſimæ Narnienſis inventionis documenta; ſicut ſua quoque futura credit Cardinalis Urſinus, producta & producenda pro manutenenda præſentia corporis S. Bartholomæi, in Beneventana Cathedrali, nuper reperti, non obſtante Romani Breviarii aliter ſentientis auctoritate.

140 Atque hæc dicta ſunto aliis Rev. Pater; non Tibi. Tibi enim æque reus judicabor & proclamabor, quidquid hic demum egero, & utri partium prætendentium apud ſe corpus S. Juvenalis Epiſcopi Narnienſis eſſe, illud attribuero; adeo ut niſi per miraculum effecero, idem corpus binis collocari locis, effugere Accuſationem tuam non poſſim. Cum enim me accuſes & in me concites Foſſanenſes; quod præponderantibus rationum momentis corpus illud adjudicem Narnienſibus; multo gravius me accuſares & in me potentius concitares Narnienſes, ſi horum prævalentibus rationibus poſthabitis, eriperem eis Corpus Epiſcopi ſui, & adjudicarem Foſſanenſibus. Quamobrem ingemiſcere poſſim cum falſo accuſata Suſanna, *Anguſtiæ ſunt mihi undique!* Si enim agnitam veritatem dixero, accuſor à Te: ſi non dixero, equidem à Te accuſabor!

§. XXIII. AC-

Digitized by Google

§. XXIII. *ACCUSATIO.*

Papebrochius molitur, ex meris conjecturis ſeu potius figmentis, Acta SS. Alexandri Militis & Antoninæ Virginis & Martyris reddere fabuloſa.

RESPONSIO.

NIhil minus molior, quin potius conor ſuadere, ante Tranſlationem corporum Conſtantinopolim compoſita eſſe Acta illa, & quoad ſubſtantiam credo pleraque vera eſſe, licet fatear non eſſe auctoritatis per omnia certæ; cum appareat ſubinde pluſculum ingenio ſuo indulſiſſe ſcriptorem, comminiſcendo varias voces cælitus delatas ad Sanctam ipſumque judicem, & alias ſimiles circumſtantias: quod indicari ratio noſtri operis exigit, cui propoſitum eſt certa diſcernere à minus certis.

142 Domnus Theodoricus Ruinart, Benedictinus Congregationis S. Mauri, Pariſiis an. 1689, inſigni Tomo complexus fuit *Acta primorum Martyrum ſincera & ſelecta*, à quibus ſi auferas deſumpta ex Euſebio & Sanctis Patribus, ægre numerabis ſexaginta, quæ ille ſincera judicaverit: in Præfatione autem pag. 3, agnoſcit, *plerorumque Martyrum geſta, non ſolum diuturnitate temporis, ſed etiam tyrannorum malitia excidiſſe* .... Et *hinc*, inquit, *conqueſti ſunt aliquando ſancti Patres, quod ex tanta multitudine, paucorum Acta ſupereſſent, quæ in eccleſia publice legerentur* .... *Hæc autem erant*, inquit pag. 7 & 8, *vel ex actis publicis excerpta, vel à nonnullis Chriſtianis, qui Martyrum quæſtionibus præſentes interfuerant, concinnata; aut, ſi forte neutro modo haberi potuiſſent, ſi aliquid ex publica fama notum eſſet, aut certe ex antiquioribus viris qui perſecutionum tempore vixerant, hæc omnia in unum colligebantur, unde aliqua ſaltem Martyrum geſta innoteſcerent. At cum paulo poſt omnes fere Romanæ provinciæ à barbaris devaſtatæ & occupatæ fuiſſent; ex iis etiam Actis pleraque perierunt, quibus alia poſtmodum ſubſtituta fuere, ſed quæ ad iſtorum auctoritatem non pertingunt, nedum ad eorum ſinceritatem. Ea autem ſunt quæ paßim in Codicibus manuſcriptis & editis occurrunt; quæ, tametſi primigeniorum Actorum puritatem non aſſequantur, multiſque ut plurimum circa perſonas & tempora ſcateant mendis, non tamen omnino rejicienda crediderim.*

146 Non rejicimus autem ea nos, ſed mendis ſtudioſe obſervatis, conamur, vel ex certiori auctoritate antiquiorum monumentorum, vel per veroſimiliorem conjecturam docere, quomodo ea corrigi debeant aut corrigi poſſe videantur. In quo licet *nugari & cavillari* me Patern. Tua judicet, mailetque omnia ſic tradi ut accepimus, abſque Notis & Commentariis, unde tamē apud eccleſiaſticæ hiſtoriæ ſtudioſos præcipua æſtimatio operi noſtro accedit; non ideo deſinam inſiſtere veſtigiis Magiſtrorum meorum, hac ratione exorſorum progreſſorumque, cum majori ſemper eruditionis experientiæque incremento. Iſtis autem, quæ dixi, parum ſinceris mendoſiſque Actis, (quæ ſubinde etiam *Apocrypha* voco, aut *Suſpecta*) cenſet prælaudatus Ruinardus *accēſenda Acta, in ſummâ quidem ſincera, ſed quæ ab hominibus imperitis temere vitiata ſunt, adjunctis ad*

priora

Digitized by Google

priora Acta miraculis (viſionibus, vocibus cælitus allapſis, ipſorummet Imperatorum ad quæſtiones ſingulas præſentia) *aut concertationibus Martyrum cum tyrannis, quibus (ut ſibi videbatur) iſtorum fortitudinem magis celebrarent; quamvis exinde apud viros doctos auctoritate ſua ejuſmodi monumenta exciderint; etſi paſſim in iis aliquot prioris ſinceritatis veluti ſcintillæ elucere videantur.*

147 Videat nunc Patern. veſtra, in quorum claſſem referre velit iſta SS. Alexandri & Antoninæ Acta; quæ, licet primigenia & antiquiſſima non ſint, abſunt tamen ab iis enormia menda; adſunt autem, (meo quidem judicio) ornamenta multa, ex ingenio ſcriptoris adjecta, imprimis multiplicium de cælo vocum, quales in genuinis primorum Martyrum Actis numquam (puto) leges. Pleroſque Martyres divinitus animatos ad conſtantiam inſpirationibus internis, nemo poteſt dubitare: eas ex veroſimili ſibi formans orator pius, converterit in voces externas; & hæc tam benigna excuſatio neſcio cur nugatoria videatur tuæ Paternitati. Interim nihil curabo, utrum vocem illam Chriſti ad S. Ignatium, *Ego vobis Romæ propitius ero*, interiori vel exteriori auditu perceptam fuiſſe dubitet aliquis, modo credatur Ignatii ſociis Fabro & Laynio, quos ita ex illius ore audiſſe, nobis authentice conſtat; neque diſcere debemus ex tanto poſteriore Nirembergio, ex cujus ingenio profluxiſſe libenter ſuſpicareris. Scilicet Societatis noſtræ hiſtorias, ſub oculis viventium & memorum geſtas, itáque deſcriptas, doles præferri veſtris, de rebus antiquiſſimis abſque idoneæ antiquitatis teſtimonio narrantibus multa, creditu difficillima; &, ſi vera forent, non ignoranda tam diu.

§. XXIV. *ACCUSATIO.*

Papebrochius molitur Acta S. Pelagiæ Virg. & Mart. ex meris conjecturis reddere ſuſpecta.

RESPONSIO.

SI Patern. veſtra meas qualeſcumque conjecturas, certiori veritate repertâ, poſſit probare vanas, cedam libens, & pro inſtructione agam gratias. Nunc cum id facere non poſſis, neque negare cùm fundamento, quin Acta *illa, non ſolum verboſitate, ſed etiam fide Græca, ex traditione vulgari potius quam certis ac fidis documentis deſcripta ſint, & circumſtantiis quandoque ſupra veroſimilitudinem exaggeratis ornata* (quod in talibus verſato minime difficile eſt, prima lectione agnoſcere) quid indignaris, ſi de re, oculis ſubjecta atque patenti, dicam quod ſentio, dum ſuum cuique liberum judicium relinquo. Meum ſi hic probare deberem, opus foret ipſa Acta tota reproducere: neque enim ex uno alterove loco, ſed ex toto complexo judicium iſtud procedit: id autem faciendo, juſto prolixiores facerem Reſponſiones meas. Quod eadem Acta, dico ſcripta eſſe *poſt multa ſecula*, ſi mihi nolis credere, exhibe majoris antiquitatis vel in ipſis Actis vel aliunde indicium veroſimile; & viceris.

149 Quod denique exiſtimem, *Conſtantinopoli* ſcripta Acta, *cum forte ejus confeſſio inſtaurata noviter inciperet clarere miraculis*, apparet ex ipſo verbo FORTE, ſolum proponi ut conjecturam, quam cuique liberum ſit rejicere vel ſuſcipere, ut veriſi-

Digitized by Google

milem vel diſſimilem, aut alia veroſimiliori corrigere. Multo minus reprehendi meretur, quod nomen *Clinonis Epiſcopi* in Cilicia, ejus qui S. Pelagiam Tarſi catechizaſſe & baptizaſſe dicitur, nuſquam niſi in talibus Actis inveniens, dubitem, *verône, an hiſtoriæ gratiâ aſcito nomine, ſic appellatus ſit.* Ejuſmodi dubitationis indicium, minime otioſum, eo ſpectat, non ut ipſa Acta magis quam ſunt reddantur ſuſpecta; ſed ut Lectoris eruditi diligentia ſuſcitetur ad me; ſi alibi ipſum Clinonem invenerit, diſtinctius quid docendum, ipſaque Acta veroſimiliora reddenda. Talibus Notis nullus offenditur; ſed paſſim laudatur noſtra pene inimitabilis patientia, citra diſſimulationem intendens quibuſcumque perſonarum locorumque nominibus, per nos alioſve illuſtrandis, quæſita undecumque luce etiam ad res minimas.

§. XXV. *ACCVSATIO.*

Papebrochius molitur, conjecturis ridiculis & inſulſis, conſpurcare & ſuſpecta reddere Acta S. Macarii Epiſcopi Laudunenſis.

RESPONSIO.

Utinam extarent aliqua iſtius Sancti Acta! His numquam, quod ſciatur, ſcriptis, compoſitæ fuerunt tres breves Lectiones pro Officio, ſed ante non multa ſecula; quando non tantum perierat diſtinctior S. Macarii notitia; ſed etiam ejus Guilielmi, qui corpus ſanctum ex loco primæ ſepulturæ Burdegalam tranſtulerat. Hinc factum, ut Auctor Lectionum, eam tranſlationem adſcripſerit Guilielmo Bono, Comiti Burdegalenſi, qui florebat circa an. 848; & tamen ex inſtrumento indubitabili & publico, quod produco, conſtat illud corpus adhuc priori loco fuiſſe anno 1027. Itaque, circumſpecta tota Guilelmorum ſerie, ſuggero Guilielmum ultimum Aquitaniæ Ducem, qui potuerit tranſlationem iſtam feciſſe ante an. 1137: & quoniam *Archiepiſcopum*, ſub quo res acta ſit, Lectiones non nominant; ſuggero Arnaldum, qui ab anno 1103 ad 1135 Sedi iſti præfuit.

151 Adeone inſulſa hæc conjectura eſt, ut memoriam Sancti videar per illam conſpurcaſſe? *Laudunenſem Epiſcopum* Lectiones iſtæ vocant: at Epiſcopatum iſtum ſcimus à S. Remigio inſtitutum fuiſſe circa annum 515, annis 120 poſt obitum S. Martini; ex eoque tempore conſtat ſibi Epiſcoporum Laudunenſium ſucceſſio, ad hæc uſque tempora, abſque ullo *Macario*: qui tamen ſi quis inter eos fuiſſet, non potuiſſet fuiſſe *S. Martini* diſcipulus, niſi per Aniſtoriam ſatis gravem, ſed in talibus haud infrequentem; ut cum primi quarumdam Sedium Epiſcopi dicuntur à S. Petro ordinati vel miſſi, cum ſolum potuerint miſſi fuiſſe ab aliquo S. Petri ſucceſſore. Hic mihi exclamans, Rev. Pater: *Quid hac conjectura, inſulſius & puerilius!* Aliam Tu ergo veroſimiliorem cauſam excogita, unde potuerit naſci opinio, quod aliquis vere Laudunenſis Epiſcopus, fuerit diſcipulus S. Martini. Si non potes, compatere auctori Lectionum, quod ita ceſpitaverit; & patere, ut hac ſaltem ratione dicam, non omnino gratis de Martino cogitari potuiſſe.

152 Ego conjectura iſta nihil indigeo: quia credere malo, ſicut antea dixeram, *Laudunenſem* Macarium eſſe creditum poſt

tot

Digitized by Google

tot ſecula, quia in antiquiori Burdegalenſis Eccleſiæ Martyrologio *Macarius* vocabatur *Lugdunenſis Epiſcopus*: & ſatis facile ſciri poterat, etiam rudi iſto, quo Lectiones compoſitæ ſunt, ſeculo, locum non poſſe inveniri Macario *Lugduni* (vulgo *Lyons*). Placuerit ergo ſcribere *Laudunum* vulgo *Laons*, atque ita corrigere manifeſtum, ut homines imperiti credebant, Martyrologii mendum. Aſt ego ſuggero *Lugdunum Convenarum* (vulgo *Cominges*) ad Pyrenæorum montium radicem, Epiſcopatum vetuſtiſſimum, cui potuit revera Epiſcopus *Macarius* obtigiſſe, ex veris S. Martini diſcipulis ante finem ſeculi 5; unuſque fuiſſe ex iis, quorum nomina latent uſque ad Suavem, an. 506 Concilio Agathenſi ſubſcriptum. Eſtne hæc conjectura, per quam tempora locaque conciliantur cum traditione de diſcipulatu S. Martini, adeo *inſulſa & puerilis*? Si non eſt, cur hac præterita, adhæres alteri, non aliter oblatæ, quam ſub hypotheſi falſa de Laudunenſi Macarii Epiſcopatu?

§. XXVI. *ACCUSATIO.*

Papebrochius conjecturis & cenſuris impugnat Vitam S. Innocentii, Epiſcopi Africani, Cajetæ in Italia culti.

RESPONSIO.

PHilippus Ferrarius, in Catalogo Sanctorum Italiæ, allegat Monumenta Eccleſiæ Cajetanæ, *in quibus*, inquit, *plura fabuloſa, quæ reſecavimus, continentur*: deinde Annotationem talem ſubjicit: *Hæc S. Innocentii Hiſtoria accuratâ eget cenſurâ alicujus docti viri.*

154 Voto ejus facturus ſatis quo uſque poſſem, prius Hiſtoriam ipſam ex originali protuli integre & fideliter, ſed cum epitheto *Apocrypha*. Deinde *cenſuras & conjecturas* ſubjeci, per quas veniri fortaſſis poſſet ad notitiam temporis & locorum, quibus Sanctus ille vivus mortuuſque fuiſſet. Hoc illud grande crimen eſt; hæc tota impugnatio, *ſibilo potius quam reſponſione aut etiam acriori aliqua reflexione digna*! Quin tu potius, Rev. Pater, coneris aliquid ad votum Ferrarii, quo loca & tempora illuſtrentur; atque tunc *cerebellum*, ut voles, mihi concute; aut potius apud S. Sedem accuſa Ferrarium, qui priuſquam naſcerer ego, Vitam iſtam *fabuloſitatis* plurimæ condemnavit.

Digitized by Google

§. XXVII. *ACCVSATIO.*

Papebrochius molitur meris conjecturis evertere martyrium S.Gerontii, Epiſcopi Ficoclenſis, & Patroni Callienſium in Vmbria.

RESPONSIO.

HIc accuſor num. 184, *ex meo critico cerebello, contra perpetuam traditionem, à ſacra Rituum Congregatione, prævio examine reviſam & confirmatam, ex Martyre formare Confeſſorem*: Sic, inquam, accuſor; ſed falsò; Martyrem enim, ſicut inveni, & ſicut approbavit Congregatio, ſic reliqui, nec tu, Pater Rev. quidquam fortè haberes, unde titulum illum S. Gerentio competere probares, niſi mea qualiſcumque diligentia, undique probationes colligendo, Te inſtruxiſſet. An exiſtimas, ſacram Congregationem recedere debuiſſe à Decretis Urbani Octavi, in colendis Sanctis permittentis teneri, quidquid ab immemorabili tempore, id eſt ab annis centum, fuerit obſervatum? Si non debuit illa à Decretis iſtis recedere, non debuit oblatas ſibi Lectiones approbatura, operoſe inquirere, à ſchiſmaticiſne vel hæreticis ex odio fidei, an à graſſatoribus prædæ cupidine occiſus fuerit Sanctus, eo tempore quo omnes Sancti, cruenta morte defuncti, paſſim ut Martyres colebantur & in eodem cultu uſque modo probantur perſtitiſſe.

156 Non debuit etiam eadem Congregatio tituli iſtius probationem requirere ultra antiquam traditionem, confirmatam per Lectiones, licet ſexcentis forſitan annis compoſitas poſt mortem Sancti, & licet compoſitas ex notitiis tam confuſis, ut earum Auctor fateatur, ignota ſibi fere omnia quæ ad hiſtoriam requiruntur, dum ait, ſermonem ſibi faciendum de S.Gerontio, *cujus ortum nataleque non pro certo comperimus, qualiterque ad Epiſcopalem Sedem ſit adſcitus, & quibus Imperatoribus advixerit, vel quo Apoſtolico Roma inſidente fuerit, & ea quæ dicturi ſumus, geſſerit*. Stante enim pro Callienſibus poſſeſſione antiqua, dubitari non poterat, an eſſent in ea manutenendi. Interim cur grave tibi videtur, Pater Rev. quod Papebrochius neſcire ſe fateatur *quo fundamento* S.Gerontius dicatur *occiſus à ſchiſmaticis*, poſtquam ex ſubſcriptionibus Synodi Romanæ, ſub Agathone Papa anno 501 celebratæ, docuit (id quod auctor Lectionum ignorabat) ipſum illi interfuiſſe, quando nullum erat in Eccleſia ſchiſma? Tuum erat certius aut veroſimilius aliquid docere, ſi poteras; ſi non poteras, amplecti notitiam, cum tam bono fundamento oblatam: neque calumniari auctorem, pro certo non aſſerentem, quod certo probari non videt, quaſi *meras conjecturas* ſecutus, de cædis injuſtæ auctoribus dubitaverit; multo minus quaſi gloriam Martyrii inviderit Sancto, ſemper culto ut tali, & quem ipſemet, ut talem, ubique ac ſine ſcrupulo ponit.

Digitized by Google

§. XXVIII. ACCUSATIO.

Papebrochius Acta & Geſta Sanctorum & Sanctarum Eccleſiæ Leontinæ, per meras conjecturas, dilacerat, cenſurat, & explodit, tamquam ficta, fabuloſa, & inſulſa.

RESPONSIO.

OMnes iſti Sancti & Sanctæ, occaſione trium celeberrimorum fratrum, Alphii, Philadelphi & Cyrini, apud Leontinos paſſorum 10 Maji, fuerunt in unam compilati hiſtoriam, quæ tota à me proponitur Græce ac Latine, Tom. 2 Maji à pag. 502 ad 550, atque à pag. 772 ad 789, ita ut juſtum librum per ſe ſola poſſet facere. Hunc tantum laborem tantoſque ſumptus, ideo à me ſuſceptos, ut Leontinæ Eccleſiæ decora obſcurarem, quis credat? Illuſtrare volui, vera à falſis, veroſimilia ab inveroſimilibus ſecernendo; ideoque in quatuor partes diviſi, & unumquamque earum expendi, ſuum cuique tribuens majorem minoremve credibilitatis gradum. Veroſimile etiam eſſe dixi. quod ante annos circiter 700, cum ſcriberetur Menologium Baſilii Imperatoris, extiterint aliqua ſanctorum Fratrum Acta, breviora ac ſinceriora.

158 Interim de prolixiſſimis iis quæ habentur, quæque primus ego integra dedi, non potui non laudare judicium noſtri Octavii Cajetani, tom. 1 de Actis Sanctorum Siciliæ, in Animadverſionibus pag. 51 ſcribentis, ea quæ haud dubie apud me legiſti, P. Rev. ſed diſſimulare maluiſti, ut ſolus à te poſſem accuſari. Verba ejus itaque hic iterum lege. Sic ait: *Quo prolixior hæc hiſtoria, eo minus legitima, nec antiqua illa, ſive à Notariis excepta, ſive à Chriſtianis ſcripta, cenſenda eſt. Antiqua enim Acta ſanctorum Martyrum brevia & candida. Sane hiſtoriam pius aliquis Monachus, vetuſtis Actis & veritati inſiſtens, videtur compoſuiſſe & auxiſſe: ſed in multiloquio peccatum eſt, quà contra dignitatem, quà contra hiſtoriæ fidem.* Ita ille, & quidem Siculus, Sanctorum Siculorum undiquaq; illuſtrandorum ſtudioſiſſimus, multumque in Actis eorum verſatus, neque ſeverus plerumque cenſor; aliquando tamen, evidentia & multitudine mendaciorum, aut erratorum, coactus reprobare aliqua. Obiit autem Panormi, cum magnæ ſanctitatis opinione, anno 1620: quod addo, ne putes ipſum à me ſeductum.

159 Idem, Annotatione 2, obſervat in ipſo principio errorem non levem, ex Actis derivatum in Romanum Martyrologium locis duobus, ad 4 Julii & 10 Decembris; dum quidam ex prædictis Martyribus paſſi dicuntur *Imperatore Licinio*, & *Imp. Diocletiano:* neque dubitat quin ubique debeat ſubſtitui, *Imperator Decius* ipſiuſmet Baronii judicio, eumdem ſubſtituentis 10 Maji, ubi de tribus Fratribus agit. Ipſe autem Cajetanus negat, *Liciniano gladio hos Martyres mori potuiſſe; quia Licinii perſecutio Orientem ſolum vexavit, Occidentem, cui præerat Magnus Conſtantinus, non attigit.* Porro quod ſancti Fratres, adeoque & ſocii, martyrium ſubierint, *Decii & Valeriani temporibus, clarum*, inquit Cajetanus, *eſt ex Actis, quorum initio dicitur*, Imperatori ſecundum in Imperio *fuiſſe* Valerianum; *alias*, Valerianum Imperii conſortem; *& rurſum*, Imperatorem in Orientem profectum Valeriano mandaſſe, ut Chriſtianos acerrimè per-

Digitized by Google

perſequeretur: *quæ omnia, ut à Licinio procul ſunt, ita Imperatori Decio conveniunt. Is enim, ut tradit Trebellius* Pollio, *adverſum Perſas, in Orientem profecturus, Valeriano ſummam cum Cenſura poteſtatem contulit. Inde factum eſt, ut Imperii conſors, & poſt Imperatorem ſecundus appellaretur. Sane Acta perturbata, & corrupta, occaſione nominis* Valeriani. *Quod enim is* P. Licinius Valerianus *dictus ſit, haud difficile fuit, turbari ſcriptoris mentem, & aberrare manum; ſcriptumque ab eo eſſe* Licinium, *pro* Decio, *cum eſſet ob oculos proxime, ſcribendus* Licinius Valerianus.

160 Præter hunc capitalem errorem, alios, quaſi in cumulum congeſtos, indicaverat, idem Cajetanus Annot. 1 ad ſpecimen interpolationis indoctæ. Verba ejus, licet prolixiora, producere hic placet, tum quia mea Tibi, Rev. Pater, adeo grave eſt legere; tum ut intelligas, quam male huc applices, illud Baronii: *Si ob unum errorem, vel alterum in Vitis Sanctorum, cetera quæ remanent fide carere dixerimus; profecto omnes Sanctorum Vitas in maximum diſcrimen adducemus.*

161 Cognoſce ergo errores paucos de multis, à Cajetano ſic breviter notatos. Auctor, Judæos ad Chriſtum converſos, ita loquentes facit: *Abjuramus Monothelitarum fidem, quæ unam aſſerit voluntatem. At hæc hæreſis pro ævo Decii inaudita* (primum emerſit ſeculo 7). *Docet, ordinationem Epiſcoporum fieri Romæ nequiviſſe, præterquam* xxv *die Martii, quod contra majorum morem, ut notum eſt è Pontificum Vitis* (menſem Decembrem adſcribere illi actui ſolitis). *Romanum Pontificem, ait, confirmando Neophyto Leontino Epiſcopo, Synodum Romæ coëgiſſe, ad ad quam accerſiti ab eo vicini Epiſcopi, prudentiores Eccleſiæ viri, Chartularii, Monaſteriorum in urbe Rectores, & omnes Romæ viri Principes: conveniſſe vero ſupplicaturos in templum SS. Apoſtolorum Principis. Sed hos Eccleſiæ mores, Valeriani & Gallieni Principatu fuiſſe, quis credat? Eorumdem temporibus, tradit nativitatem Deiparæ Virginis celebratam, & exaltationem S. Crucis: at ii feſti dies nondum inſtituti; hæc Conſtantino Imperatore effulgere, colique publice cœpit; illa nondum S. Auguſtini ævo celebrabatur, ut bene advertit Baronius in notis ad Martyrologium Roman. die* 8 *Septemb. Memorat Eliſabetham cum Ioanne Baptiſta, in ſciſſura à Deo ſervatos; quod ex Apocryphis ſumptum eſt. Romæ, ait, monaſterium fuiſſe, extra urbem, quod Auguſtionum & S. Marci appellat, quod tum fuiſſe addubitaverim. Martyres duos è loco Herculis exſtractos, & Leontinum à Neophyto Epiſcopo tranſlatos, Sacerdotibus pſallentibus, Sanctus Deus, Sanctus fortis, Sanctus immortalis, miſerere noſtri, clamante populo, Kyrie Eleiſon, atque hanc vocem ſæpius à plebe repetitam: ad hæc Epiſcopum, clerumque, ac populum proceſſiſſe pſallentes, in tranſlatione ſanctorum Martyrum, & litanias cantantes, ab æde maxima S. Mariæ ad ſanctorum Martyrum Alphii, Philadelphi, & Cyrini: quæ omnia pro illo ævo inepte dicta.*

162 Agnoſciſne hic, Pater Rev. ſimiles meis, quas tantopere vellicas & explodis, Notas & Cenſuras? Ego pluribus opus non puto, neque abuti Lectoris patientia volo, ſingulas ſigillatim juſtificando à Tuis cavillationibus, ſecurus quod meum tractatum iſtum legenti, etiam Siculo, etiam Leontino, perſuaſurus ſim, ſubſtantiam martyrii trium Fratrum omnino veram; aliorum veriſimilem videri poſſe; ſed utroſque magnum præjudicium pati ab admixtione tot falſitatum: meritoque optandum eſſe, ut, quemadmodum ſanctis Fratribus, præter Acta iſtæc, certiora aliunde ſuppetunt documenta, quibus eorumdem cultus ab immemorabili viguiſſe probetur; ſic etiam ſuppeterent aliis, quorum notitia ex ſolis Actis ſumpta, in fide horum necdum bene examinatorum, tranſiit ad propria de ſingulis Officia: quibus quia & ego & deceſſores

Digitized by Google

ceſſores mei tantiſper inhæſimus, nunc miraris & indignaris id porro non fieri. Scito ergo, Rev. Pater, quod moris noſtri non ſit nec eſſe poſſit, pro unoquoque Sancto, ex prolixioribus aliorum Sanctorum Actis ſumendo, totam molem aliò ſpectantem revolvere; ſæpe etiam nec in animum venit dubitare, donec res tota, ſimul & ſemel ſub examen veniat; quo adhibito nonnumquam judicamus, valde incerta aut etiam falſa eſſe, quæ antea ſine ſcrupulo receperamus.

163 Sic ibidem num. 4 allego *Topographiam Sanctorum Primi, Epiſcopi Cabilonenſis* pro anno 1450, à Maurolyco editam; quam ex profeſſo nuper examinans, cognovi ſuppoſititiam prorſus eſſe, nec talem Epiſcopum Cabilone illo tempore, ac ne ullum quidem omnino, nomine *Primum*, tota Gallia nominari à Sammarthanis, aliiſque ante illos Epiſcopalium Catalogorum collectoribus; ipſam autem plurimis ſcatere erroribus, non facile retegendis, niſi quis examinet articulos ſingulos. Etenim non ex uno alterove errore, ſed ex plurimis ſimul collectis formatur judicium de ſcripto aliquo: quale judicium tuli de prænotatis Actis, ideoque ipſa integra ſic produxi, ut nihil dubitem, quin ſi Mabilio, Ruinardus, Pagius, ſimiliſque eruditionis ac pietatis Critici, poſt me eadem recognoſcant, judicium de iis noſtrum æque ſint probaturi, ac Mabilio probavit id quod de Suibertinis Actis prior cenſuit Bollandus.

164 Conor interim per veroſimillimam conjecturam ſalvare quæ ſalvari poſſunt; & quoniam ex toto primæ partis contextu patet, ſanctos Fratres in ea quæ proxima Siciliæ adjacet provincia natos captoſque dici, indeque Puteolos prope Neapolim in Campania, ac demum in Siciliam abductos fuiſſe; ideo pro male (ut cenſeo) nominatis *Vaſconia* atque *Britannia*, Galliæ totius interjectu remotis ab Italia regionibus, ſuggero *Baſtanos* atque *Brutios*, notos in proxima Siciliæ Calabria populos. Suggere, ſi potes, melius aliquid, quo excuſes tam patentem, & cuique geographiæ perito cognoſcendam exorbitantiam. Si non potes, quid explodis? & id quod in Launoyum dixit Raynaudus parum apte, ineptius contra me intorques? *ſimiles Grammaticales tricationes Hiſtoricis, in res, non in nomina intentis, ſolitas eſſe deridiculas*. Quomodo id Theophilus dixerit, non vacat quærere; ſi ad Patern. Tuæ mentem dixit, nihil potuit ab Hiſtoricorum ſtylo alienius dicere; cum omnes hiſtoricæ quæſtiones vertantur circa locum, tempus, perſonas, quæ omnia à nominibus pendent. Quis enim dixerit, ridicule quæri de inſigni aliqua actione, ſub Licinióne poſt Diocletiani imperium, an ſub Aureliano Decii conſorte & ſucceſſore, ea geſta ſit, apud Vaſcones & Britannos, an apud Baſtanos Brutioſque tanto locorum ac temporum intervallo?

165 Similes paſſim ſunt aliæ obſervationes tuæ, quibus meas arguere ignorantiæ niteris. Ex multis una ſit. Ad eum locum ubi dicitur, *Alexandro* cuidam datum in Baptiſmo nomen Neophyti, notaveram, quod *ratio mutandi in baptiſmo nominis ignota videtur fuiſſe primis Eccleſiæ ſeculis.* Tu *luculentiſſimo exemplo* te redarguiſſe id credis, in illo qui baptizatus à S. Modeſto Hieroſolymorum Epiſcopo, *mutato nomine Magundar, appellatus eſt Anaſtaſius.* An ergo neſciebas hunc eſſe S. Anaſtaſium Perſam, & ejus converſionem ad ſeculum 7 pertinere; mihi vero eſſe ſermonem de tribus aut quatuor primis ſeculis? Quid autem ad rem facit exemplum ejus, qui ex neceſſitate non prodendi ſe Perſis, à quorum ſuperſtitione ad Chriſtianiſmum deſciverat, & cujus barbarum nomen Magundar incommodum inter Græcos erat; quid, inquam, exemplum iſtud facit ad eum, qui nullam talem mutandi nominis cauſam habebat, neque oc-

Oo cultari

cultari volebat aut poterat per iſtam mutationem. Sed miſſas facio ejuſmodi parum eruditas cavillationes tuas, & cum prædictoCajetano luctariTe ſino,modeſtius fortaſſis acturum cum illo, quam ſoles mecum. Diſſimulo igitur hic tuas, Rev. Pater,invectivas, quibus mihi inſultas, propter non admiſſos temporibus Decii & Valeriani Monachorum cœtus, & crebra etiam circa Romam ipſam monaſteria; ædes item atque eccleſias, Deiparæ ac Sanctis ſactas, ob quas dicis me, num. 211, *cum Luthero, Calvino,Magdeburgenſibus, aliiſque noviſſimis hæreticis craſſiſſime erraſſe*, idque oſtenſurum te polliceris Articulo 15. Ibi ergo, quoad monaſteria & eccleſias tales, me exſpecta, & interim ſupra vide Cajetanum,ea omnia reprobantem.

166 Nunc alias accipe rationes, ob quas dixerim, partem illam poſtremam Actorum, ultimo præſertim capite, eſſe *inſulſe fabuloſam, & nugis ſcatere*;quædam etiam cap.3 (Tu callide taces illic narrata) *omnem ſuperare abſurditatem.* Imprimis num. 120 narratur, quod *S. Andreas Apoſtolus, Epiſcopi habitum præſtrens, adſtantibus eis ſanctis tribus Pueris cum uno famulo, conſecravit ex Presbytero Epiſcopum Meſopolis Leontinorum*, quemdam in Baptiſmo dictum Neophytum: qui nihilominus Romam profectus, quaſi Ordinationis à Pontifice accipiendæ cauſa, priorem cælitus acceptam reticuerit; cumque ad eamdem ſe diſponeret extra urbem in monaſterio S.Marci,eodem accedens Pontifex ipſum ordinare in Pentecoſte voluerit: ſed, huic *noctu apparuerunt Apoſtoli dicentes, Quid agis? neſcis eum ab Andrea ordinatum?* quare ſatis habuerit Papa iſte, cujus nomen tacetur, tradere novo Epiſcopo, quæ ſupra altare divinitus allata invenerat, *Apoſtolicam & Superhumerale:nam vidit laminam auream & litteras in hunc modum:Divina gratia Ieſu Chriſti dignatur virum hunc à Presbyterio transferre ad Epiſcopatum.*

167 Conſtat quidem inter Theologos, quod, ſicut Deus ſuo arbitrio poteſt per ſe, quacumque ratione voluerit, conferre omnem effectum ſacramenti cujuſcumque; ita poteſt quemcumque ſtatuere ejus miniſtrum, etiam Angelum, etiam Sanctum vita functum; licet ordinarius miniſter inſtitutus à Chriſto ſit homo mortali in corpore vivens: ſed extraordinario ejuſmodi miniſterio uſum aliquando ad Epiſcopum ordinandum, credere non debemus abſque auctoritate moraliter certa. Tale non eſt exemplum S. Amphilochii, Iconienſis in Lycaonia Epiſcopi 23 Novembris, à noſtro P. Ægidio de Koninck adductum in opere de Sacramentis qu.64 Art.7.Nam licet Sanctum iſtum, ſuâ apud Surium Vita dicat, ſic ordinatum in viſu ab Angelis,idque ſub ipſius ſimplici teſtimonio ferantur ratum habuiſſe comprovinciales Epiſcopi, ad ejuſdem ordinationem congregati; is tamen,qui Vitam hanc,una cum operibus Sancti,Græco-Latine edidit Combefiſius, in Notis præfatur, *ſtudio* à ſe *rejectam* Vitam *poſt opera, ut minus probatam, forteque digniorem Metaphraſtis ingenio & facilitate, non uſque adeo hiſtorica, ut plerique docti queruntur.* Ex Metaphraſte Ordinationem eamdem tranſcribit, quatuor fere ſeculis illa junior, Nicephorus, lib. 12 cap. 20; ſed ſolum ut rem ſimplici traditione narratam, non ut certa auctoritate ſubnixam: uterque autem caviſſet ei fidem tantillam habere, ſi ſcrutati fuiſſent SanctorumBaſilii atque Nazianzeni, Amphilochio familiariſſimorũ,loca ad ipſum atque de ipſo ſcripta,cum Actis Concilii I Conſtantinopolitani: inde enim valde diverſas, & certiſſimas notitias accepiſſent de prædicto S. Amphilochio, ejuſque ætate & actis,tam Cauſidici in foro, quam Epiſcopi in eccleſia.

168 Combefiſius in Notis recordatur, in Patrum Vitis apud Roſweydum legi, *ut Monachus*

nachus ſit in ordinem redactus à Patribus, qui ſibi videbatur ſic miraculoſe ordinatus in Preſbyterum: &, *Magna certe cautione*, inquit, *in rebus tanti momenti opus*: quia *nullum apud antiquiorem* Metaphraſte *occurit ordinationis tam ſingularis monumentum*. Idem ſine dubio notaſſet Combefiſius ad Sanctorū Leontinorū Acta præfata, ſi de iis judicandum ipſi fuiſſet: tantoque id fidentius feciſſet, quanto plures in iis fabulas reperiſſet. In iis etiam illud huc ſpectat & ſuperius à Cajetano notatum eſt, quod ibi dicat Pontifex, nihil ſcilicet adhuc ſciens de facta per Apoſtolum ordinatione Neophyti, ſeſe ad eam proceſſurum in die Pentecoſtes, *licet Ordinis ritus aliter fieri nequeat quam* XXV *Martii* (hoc enim certiſſime falſum eſt): quodque ſacer iſte actus, qui ſummam requirebat celeritatem, toto Leontinorum populo reducem Roma Epiſcopum, à quo baptizaretur, expectante ad 150 millia, fingatur delatus in quartum ab adventu ad Urbem annum, prout ex conſequentia rerum narratarum infertur.

169 Appulſus enim 18 Julii, dicitur Neophytus, oblatum ſibi Monachum, ſanctorum trium Fratrum conterraneum, in horum patriam Vaſconiam ſecutus; ubi totam illorum hiſtoriam diſceret à nativitate ad diſceſſum in Italiam: quæ ſcilicet omnia ignoraverat prior ſcriptor Actorum. Dicitur autem in *Vaſconiam* illam (quæ num. 108 ponitur in *intimis partibus Septemtrionis*, (cum ſit provincia Galliæ Pyrenæis proxima) dicitur, inquam, cum ſociis Neophytus, Roma egreſſus *die* X *Auguſti*; *poſt menſes undecim die* XVIII *Iunii* veniſſe in Vaſconiam; & poſt actos ibi menſes ſeptem, receſſiſſe *menſe Decembri*, ac *Romam regreſſus menſe Octobri*; utiq; poſt alios undecim menſes in eo itinere poſitos, nec tamen niſi ſequenti Pentecoſte ordinandus fuiſſe: ita ut ab egreſſu è Sicilia an 260 menſe Aprili, uſque ad diem acceptorum Romę inſignium Epiſcopalium, id eſt 10 Junii anni 263, fluxerint anni omnino tres.

170 Harum aliarumque plurium ineptiarum, quia nihil attingo in Notis (quod tam palpalia ſint ut monitore non egeant, ſed à quovis ſanum ſenſum habente poſſint obſervari) aſſumis alia, quæ mihi notare placuit, tamquam ſeculo 3, quo facta eſſe debuerint, nequaquam conformia; neque tamen laboras, ut exemplis atque auctoritatibus probes conformia eſſe; ſed ſolum miraris, quod propter iſta tam graves in Acta præfata cenſuras ſtringam. An ergo tam facile creditu tibi videtur, quod jam tum uſus obtinuerit, ut ad Romanum Pontificem deferrentur tabulæ donationum, noviter inſtituendis eccleſiis faciendarum, uti dicitur à Leontinis factum, ad quorum primam eccleſiam fundandam, pollicebatur *Thecla ſuburbana octodecim, Iuſtina ſuburbana octo; pecorum Thecla millia novem, Iuſtina millia tria, itemque alia plurima*. Tantas poſſeſſiones, neſcio an vel Romæ à Conſtantino acceperit ulla Baſilicarum in prima ſua fundatione; & non dubitem ego, an ſub modica illa pace, quam dedit Eccleſię captivitas Valeriani, tam opulente fundata ſit apud Leontinos?

171 Quis autem talia inveniens apud Auctorem, alia plura convictum finxiſſe, iſta quoque dubitet annumerare figmentis? Quantæ etiam exorbitantiæ eſt, ſcribere num. 119, legatos Leontinorum, urbe egreſſos *circa hordei Meſſem* (puta in Aprili, tunc enim eam in Sicilia fieri probavi) totos tres menſes detinere in tam modico paucorum dierum itinere, ut tandem Romam pervenirent 18 Julii, importuniſſimo utique & iter eò inſtituentibus lætifero tempore? Interim, nulla allata ratione per quam credibilia iſta fiant, non dubitas quærere, & ſanctæ Sedi judicandum offerre, *an tales cenſuræ*, ſub quibus iſta noto, *non ſint inſulſiſſima, nec non Sedi Apoſtolica & Eccleſia Leontina injurioſiſſima, digna qua ex libris Papebrochii expungantur*.

Digitized by Google

§. XXIX. *ACCUSATIO.*

Papebrochius S. Bertholdi geſta, ab Eccleſia approbata, explodit tamquam inſulſa.

RESPONSIO.

QUænam hic, Pater Rev. intelligas *Geſta S. Bertholdi*, dubitare non poſſumus, cum addis, *ab Eccleſia approbata:* hæc autem ſi quæ approbavit, haud aliter id fecit quam permittendo aliquid de illo narrari in Lectionibus, quas anno 1672 novo Breviario veſtro addidiſtis. Atqui harum nuſquam feci mentionem, nedum ut inſulſas exploſi; quamquam in iis viderim contineri multa; abſque ullius veteris auctoris teſtimonio, ſumpta ex Menologio Carmelitarum Petri Thomæ Saraceni, proni ad hiſtorias ex ſuo ingenio mutandas augendaſque, ſicuti patuit in SS. Petro Thomaſio & Alberto Patriarcha. Nihil tamen eorum contempſi: ſed Vitam à Zegero Pauli olim compoſitam, & novo Speculo Carmelitano nunc inſertam; (de qua dicere non potes, niſi fallere velis, eſſe à Sede Apoſtolica approbatam) P. Henſchenius non magni fecit, in eaque cenſuit contineri multa male cohærentia, & in Lectionibus prædictis merito omiſſa.

173 Conatus ergo pro 29 Martii Commentariolum de S. Bertholdo texere, Patribus illis utcumque placiturum; faſſus mihi ſæpe eſt, non ſatis certo ſe poſſe ſtatuere, quod ante Brocardum, qui Regulam ab Alberto Hieroſolymitano accepit poſt annũ 1205, & ſucceſſores habuit Cyrillum atque Bertholdum, revera alius *Bertholdus* in Carmelo fuerit, quam hic vulgo dictus *Secundus*; Huic certe competit potius, quam primo, viſio illa de animabus Fratrum à Saracenis cæſorum, quia temporibus ſecundi tota pene Syria redierat ſub poteſtatem infidelium, in Chriſtianos odio inflammatorum.

174 Sic hæſitanti Henſchenio, neque ſatis certò definienti, ut dixi, duóne an unus fuerint in Carmelo Bertholdi Priores; non deerant ex opere ſuo exempla eorum, qui, cum non poſſint combinare quaſdam de ſuis primis Sanctis opiniones, pro uno geminos ejuſdem nominis induxere. Sic Peruſia Herculanos duos, totidem Juvenales Narnia, & Zenones Verona numerat, quibus addas Interamnatium Proculos duos; & ex nondum per nos examinatis, Lazaros duos Maſſilienſium. Cogitabat ergo vir iſte eruditus, fieri poſſe, ut eodem majoris antiquitatis motivo, quo illi ſuos geminavere Sanctos, quamvis unicus ſolum probetur iſque poſterior, cujus cultum à majoribus acceptum ſuperinductus antiquior (ejuſdem, veri aut ficti, nominis) Sanctus obſcuraverit; cogitabat, inquam, uti feciſſe iſtos nequaquam dubitabat, ita facere etiam potuiſſe Carmelitas, jam perſuaſos annis 45 ante Brocardum fuiſſe in Carmelo aliquem, ſub cujus obedientia vixerint illi, quibus, Brocardum Priorem habentibus, Regula, ut dixi, data fuit, quemque placuerit vocare Bertholdum primum.

175 Hanc tamen hæſitationem ſuam nolens tunc publicare Henſchenius, ne Carmelitas offenderet; putavit ſe poſſe eatenus inhærere traditioni, pridem receptæ in Ordine, de duobus; ſatiſque habuit paucis exponere, quæ apud ſcriptores eorum invenerat, quamvis inter ſe male cohærentia.

Et-

Digitized by Google

Etenim eum faciebant Aymari Podienſis, Legati in terram Sanctum Apoſtolici fratrem, jam inde à principio belli ſacri cum eo tranſgreſſum in Syriam; & quidem ex Nepte Salomonis Hungariæ Regis, quem conſtat anno 1053 quinquennem puerum adhuc fuiſſe, quando ejus fabuloſa neptis duos illos filios viro ſuo enixa fuiſſet, utpote anno 1045 nupſiſſe credita. Interim ad hanc Chronologiam conſequenter ſcripſerunt recentiores, & tenetur in Lectionibus, ad annum 115 ætatis perveniſſe Bertholdum; quem etiam crediderunt, Carmelitis in Syria præexiſtentibus Priorem datum anno 1121, à fratre ſuo. Sed cum *Aymarum* præfatum conſtaret obiiſſe anno 1098, placuit aliis ſubſtituere *Aymericum Patriarcham Antiochenum*, qui fuerit *Bertholdi frater, & Legatus Apoſtolicus.*

176 Poſtremum hoc gratis aſſumitur, quin potius refutatur ex belli ſacri ſcriptore Tyrio, identidem nominante Sedis Apoſtolicæ Legatos in Syria, & de Aymerico multa ſcribente, nuſquam tamen ut de Legato; primum autem, quod ſcilicet Bertholdi frater fuerit Aymarus Podienſis, non auſi aſſerere Lectionum auctores, ſolum ſcripſere *conſanguineum*: diſſimularunt etiam errorem in tempore, quo is qui primum electus fuit Patriarcha anno Domini 1137, dicitur ut talis Priorem feciſſe Bertholdum anno 1121. Quod autem ad cultum Bertholdi attinet, hunc is accepit primum ſeculo ſuperiori, inſcriptus Miſſali & Breviario anni 1564 & 1574: necdum autem habebat illum annis ab inde centum, utpote tunc nondum notus in Kalendario membraneo Sanctorum Ordinis Carmelitani, quod habemus impreſſum; licet in eodem pro menſe Martio collocetur Cyrillus.

177 Hæc ſunt *male cohærentia* illa, & *tam inſulſa, ut potuerimus dubitare cum viris quibuſdam eruditis* (erant hi ex ipſo Ordine duo nobis familiares, ideoque non nominandi) *utrum aliquando fuiſſet Bertholdus iſte in rerum natura, niſi aliquid dudum traditioni putaviſſemus.* Necdum ſcilicet Henſchenio mihique, tunc cum Martium ſcriberemus, innotuerat Itinerarium Joannis Phocæ, ordinis in Carmelo recentius cœpti initia longe diſtinctius referentis, ſicut ibidem viderat audiveratque, anno, ſecundum Græcos 1187, ſecundum Latinos 1195. quando ibi adhuc vivebat *Monachus* ille *Sacerdos*, ante non multos annos reſtaurare Eliæ anachoreſim juſſus, non ab homine, ſed ab ipſomet Propheta. Eum ego cenſui poſſe credi *Bertholdum primum*, exorſum anno circiter 1155; cui poſt 45 annos regiminis, ſucceſſerit *Brocardus*, annis 33 recturus Ordinem; Brocardo *Cyrillus*, non niſi tres annos in eo gradu conſiſtens, mortuuſque (ut habet vetus Chronica Carmelitana apud Balæum) anno 1234. Quod ſi Zegeri Pauli teneatur ſententia, initium Brocardi conſtituens in anno 1175, atque adeo mortem anno 1208; nihil opus erit *Bertholdo primo*; nec ulla apparebit cauſa, cur is, quem Joannes Phocæ anno 1195 reperit in Carmelo cum decem ſociis habitantem, & illuc *ante annos non multos* advectum, ipſemet Brocardus non fuerit, *tempore Alexandri III & Aimerici Patriarchæ Antiocheni* colligere Fratres exorſus anno circiter 1175.

178 Tunc autem ſtaret, quod de Brocardo habent ſcriptores vitæ qualiſcumque, cum ſcilicet obiiſſe, vivente adhuc Alberto Legiſlatore, ejuſque beatitudinem atteſtante. Obiit enim Albertus iſte anno 1214: ante quem ſi annis aliquot, ſtatuas, obiiſſe Brocardum, puta an. 1210, per annos 33 ipſi attributos retrogradiendo, veniri poterit ad ann. 1177, quo is cœperit, annis ante Joannis Phocæ adventum fere 16, qui recte poſſunt dici *non multi*; dicendi autem eſſent multi, ſi præponi deberent 45 anni Bertholdi primi. Sed tunc S. Cyrillo, pro tribus annis regiminis, dandi eſſent anni 23, Chrono-

logia autem tota, quoad ſucceſſores reliquos ſatis certo procedens, ab anno 1234, manebit inconcuſſa. Nec obeſſet quod *Brocardus* dicatur à Boſtio, fuiſſe *Patria Hieroſolymitanus*, quodque Joanni Phocæ ſuus primus Carmelita dicatur Καλαυρηδόθεν ὁρμώμενος, *ex Calabria oriundus* vel *advectus*. Potuit enim ex Calabris parentibus Hieroſolymis naſci: potuit Hieroſolymis natus, in Calabria monaſticam vitam eſſe amplexus, indeque in Syriam Sacerdos rediiſſe. Ego horum nihil nec aſſerui, nec aſſero: ſolum oſtendo, non nihil fuiſſe cauſæ Henſchenio & Eruditis quibuſdam circa veſtri Ordinis hiſtoriam curioſis, dubitandi, an plus quam unus fuerit in Carmelo *Bertholdus*, iſque *natione Longobardus* juxta veſtrum Sanvicum, ſcriptorem ſeculi 13, ſed qui male diſtractus ſit ab imperitis in duos.

179 Vide mihi nunc, Rev. Pater, an eadem ſit ratio de *S. Ignatio*: de quo iterum num. 228 dicis, fore ut, ſimili qua de priori Bertholdo ratione, liceat *dubitare, an aliquando fuerit in rerum natura; cum Vita ejus ab Euſebio Nirembergio Hiſpanice deſcripta, ob multiplices errores à ſacra Congregatione* (quam num. 228 dixeras *Rituum* fuiſſe) *ſit proſcripta; ut latius dictū eſt*, inquis, *in Libello ſupplici n. 246*. Mirabar cur huc remitteres Lectorem potius quam denuo locum deſcriberes, uti ſoles non illibenter eadem iterare. Locum ergo Libelli ſupplicis, ſicut indicabas, quæſivi; & reperi, teſtem multiplicium Nirembergii in Vita Ignatiana errorum citari Vincentium Baronium, auctorem tibi ſine dubio probatiſſimum, mihi vero non talem, poſtquam audio, ipſum longe fœdiora alia in Jeſuitas congeſſiſſe, totis ſuis quos contra ipſos edidit Apologeticis.

180 Prius tamen quam de iſtius Vincentii fide ago; multum intereſſe dico, inter certitudinem, quam habemus de exiſtentia S. Ignatii, & eam quam dare poteſtis de exiſtentia primi Bertholdi. Hæc ultimate reſolvitur in veſtram traditionem, cum nullus de eo ſcriptor allegetur ſeculo 15 prior, præter ſuppoſitam S. Cyrillo Epiſtolam, nihil certi docere idoneam incertique temporis. De S. Ignatio ex adverſo habemus extra noſtram Societatem teſtes coævos, tam Catholicos quam Acatholicos, quotquot de noſtra Societate bene vel male ſcripſerunt aliquid, ac denique Pontificum coævorum bullas, inſtrumentaque publica infinita, eo auctore, ſuſceptore, aut teſte confecta, dum adviveret. De Vitæ hiſtoria, non erat nobis etiam neceſſarius Nirembergius, cum hæc ab Ignatii dilecto diſcipulo Petro Ribadineira (ut de aliis taceam) ſcripta habeatur.

181 Edidit tamen de S. Ignatio etiam Nirembergius anno 1645 Hiſpanice præclarum in folio volumen, cui titulus *de Gloria S. Ignatii & S. Franciſci Xaverii*: contra quem librum nihil decretum eſt unquam, nec etiam contra Vitam editam ante annum 1664, quo anno abſque Nirembergii mentione, recuſum habemus Indicem prohibitorum, cum Appendice decretorum in eadem materia ab anno 1601 ad 1664. Utinam ſimilem Appendicem pro ſequentibus annis haberemus in Indice anni 1683! nunc ſolum reperio pag. 294 Hiſpanicum titulum hoc ſenſu conceptum, *Vita S. Ignatii Fundatoris Societatis Ieſu, recuſa & aucta ex Bulla, & Relationibus pro Canonizatione, aliiſque gravibus Auctoribus, per Ioannem Euſebium Nirembergium*, cum addito, *Donec corrigatur*. Hæc ſecunda editio facta eſt Madriti anno 1631, cui anno 1634 ſucceſſit tertia ſupra memorata, paucis mutatis additiſque ſub hoc titulo, *Vita glorioſi Patriarchæ S. Ignatii de Loyola, Fundatoris Societatis Ieſu, tertia editione recognita ab eodem Auctore, & aucta acceſſu Vitæ S. Franciſci Xaverii Indiarum Apoſtoli*. Contra hanc tertiam editionem cum nihil decretum ſit; præ-

Digitized by Google

præſumere licet, de ſecunda illa jam tum motũ fuiſſe quæſtionis aliquid, coram Congregatione, non Indicis, ſed Rituum, (veroſimiliter propter puncta quædam canonizationem concernentia, quæ proprie ad illud tribunal ſpectabant) de quibus admonitus Auctor ſategerit in tertia editione offendiculum iſtud tollere. Hoc igitur ſublato ceſſaverit tota contradictio, donec placuit Societatis æmulis, iis quales nunc ego patior ſimilibus, Auctore jam mortuo, denuo accuſare ſecundam illam editionem; cujus improviſa confixio non multum commoverit Patres noſtros, prima tertiaque editione contentos.

182 Ut ut eſt: quantumcumque in ſecunda editione erraverit Nirembergius, (quod inquirere mihi modo non vacat, eſtq; difficile, cum in ſecunda ac tertia editione idem ſit ordo, initium ac finis Capitum) tantum abeſt, ut errores illi dubiam poſſint alicui facere exiſtentiam S. Ignatii in rerum natura; ut ipſa Bulla & Relationes, quæ citantur, indubitabilem reddant exiſtentiam illam, utpote oculatorum plerumque teſtium depoſitionibus juratis nixam.

183 His prænotatis, venio ad Tuum, quo nos remittis, Pater Rev. Libellum ſupplicem. Hic narras pag. 245 ex Vincentio Baronio, quod inſtantibus pro correctione deſiderata Hiſpanis, denuo datus ſit liber recognoſcendus; & quod ad hoc deſignatus Cenſor, facta relatione, *Iudicibus Congregationis teſtatus eſt, adeo mendoſum librum, ut eſſet inemendabilis, & à capite ad calcem ſpongia delendus; nonnulla etiam notavit, quæ ſtomachum & indignationem audientibus moverunt.* Quam hæc parum veroſimiliter dicantur, facile intelligit, qui novit ſecretum ad quod ejuſmodi Cenſores tenentur. Sed dicta ſunt ab illo Vincentio (quem ſatis mirari non poſſum citari à te, qui mihi identidem vitio vertis, quod citaverim Natalem Alexandrum etiam antequam condemnatus eſſet) dicta ſunt, inquam, iſta ab illo Vincentio, qui multis, ut audio, non ſat æquus; mihi quidem aliter notus non eſt, quam ex relatu eorum qui legerunt, & ex Decreto, à ſacra Congregatione Indicis emanato, ſub data 27 Sept. 1672. Ibi, inter plures prohibitos alios, loco tertio cenſentur, *Duo primi Tomi operum Fr. Vincentii Baronii, inſcripti, Theologia moralis ſumma bipartita, prohibentur: tertius vero præfati Auctoris ſuſpenditur, donec corrigatur; ultimi autem duo Tomi ejuſdem Auctoris, ſcilicet quartus & quintus; quinque libros Apologeticos continentes, pariter prohibentur.*

184 Quales Apologetici iſti fuerint & contra quos ſcripti, vel ex illo quod profers ſpecimine licet divinare; an autem non ſcateant iniquis in aliquos invectivis, eaque de cauſa prohibiti ſint & *à capite ad calcem ſpongia delendi* non magis mereantur, quam S. Ignatii Vita à Nirenbergio edita, judicent qui habent & legere poſſunt. Ego mirari deſino, cur iſtas tui ſupplicis Libelli gemmas nolueris reproducere in Exhibitione; neque tam rigidus ſum ut nolim credere Paternitati Tuæ, ſi excuſare velis, quod Libellum ſupplicem imprimens annis undecim poſt iſtam prohibitionem, hujus adhuc fueris ignarus; licet mihi in caſu longe faciliori credere recuſes circa Natalis Alexandri libros. Sed quod prohibitionem iſtam cognitam non habueris, quando Exhibitionem errorum ſcripſiſti, altero decennio poſt cenſuram; quodque non fueris de illa monitus, ideoque caveris citare Apologeticum ipſum, qui tam explicite damnatus erat, ægre perſuaſeris. Judicet ergo S. Sedes, an debueras ſumptum ex prohibito auctore lapidem denuo tollere, & non potius, (ſicut ego feci) retractare priorem illius uſum, fidemque detrahere damnato Accuſatori.

185 Ejus ſic prohibiti libri an etiam nunc apud Theologos auctoritatem ac fidem habeant,

beant, viderit Patern. Tua. Natali Alexandro video non omnem laudem periiſſe in rebus pure hiſtoricis, apud S.R.E. Cardinales, Urſinum, Aguirre, Sfondratum, præcipuæ eruditionis Prælatos; imo apud ipſummet nunc ſupremum in Hiſpania Inquiſitorem Archiepiſcopum Valentinum, Joannem Thomam Roccaberti. Nam in opere quod is edidit anno 1691 Valentiæ de auctoritate Romani Pontificis, dicitur identidem laudari Alexander, ac nominatim ubi agitur de lapſu S. Marcellini, quem D. Archiepiſcopus plane commentitium eſſe ſuſtinet, æque ac prætenſa Concilii Sinueſſani Acta; neque objectá ſibi Breviarii Romani auctoritate quidquam movetur. Mihi necdum contigit libros iſtos videre; ſed cum Hiſpaniis totis notiſſimi ſint, puto me poſſe iis credere qui legerunt, & iſta mihi perſcripſerunt.

§. XXX. *ACCUSATIO.*

Papebrochius Vitam S. Cyrilli Conſtantinopolitani, à S. Congregatione Rituum approbatam, molitur ex meris conjecturis reddere ſuſpectam.

RESPONSIO.

Quidquid de vita S. Cyrilli, ex antiquis ſcriptoribus ſuggerere P. Daniel à Virgine Maria potuit, tunc cum Martius excudebatur, in ſuum de eo Commentariolum collegit P. Godefridus Henſchenius; cumque bis terve relectum, ante & poſt impreſſionem, Patres veſtri probaverant. Iidem tamen oſtenderunt poſtea, non multum ſibi placere hanc clauſulam num. 10, ubi poſt enumeratos recentiores hujus ſeculi ſcriptores de Vita Cyrilli, ad hos remittit Henſchenius *novarum relationum curioſum lectorem*, contentus dare Vitam à Palæonydoro deſcriptam, collatamque cum alia ſcripta à Boſtio. Sic etiam in Commentario prævio dederat quidquid ante illos ſcripſerat Generalis Ordinis Joannes Groſſus; in quo etiam commentario idem Henſchenius non tacuerat Cultum ipſi S. Cyrillo decretum in Capitulo Generali anni 1399, ſub præfati Groſſi Generalatu.

187 His ita editis probatiſque, arguor ego, in Aprili Tom. 1 pag. 785 num. 70, ſic loqui: *Ad Cyrillum quod attinet, vereor ne ſola nominis Græci ratio fecerit eum Græcum videri.* Vereor ſane etiam nunc, cum & in aſſignanda Bertholdo primo Patria videam veſtros hallucinari, Lemovicenſem faciendo, quem Joannes Phocæ (ſi tamen hic de eo, non de Brocardo ſcripſit) docet fuiſſe Calabrum: qui vero Ademari Podienſis fratrem fecerunt, ſi in hujus patriam inquiſiviſſent, Bertholdum iſtum dixiſſent fuiſſe Delfinatem; eadem ratione, qua Lemovicenſem fecerunt ii, qui ipſum crediderunt fratrem Aymerici Patriarchæ. Nam ſicut hic fuit patriâ Lemovicenſis, cognomento de Malafayda, nota tunc in Lemovicis familia; ita Ademarus Podienſis Epiſcopus, cognomento *de Monteil* juxta Sammarthanos, credi poteſt ibi patriam habere, unde traxit cognomen.

188 Quod autem ad Cyrillum attinet, primus Groſſus *Græcum* fecit, mox alii *Conſtantinopolitanum*: & huic fundamento Palæonydorus ſuperſtruxit commiſſam ei legationem Emmanuelis Imp. ad Alexandrum Papam III, cui etiam ſignificaverit

Ico-

Iconienſis Soldani propenſum ad baptiſma animum. Hæc autem aliaque plura; (puta confutatio Conſtantinopolitani Patriarchæ, proceſſionem Spiritus à Filio negantis; reductio totius Armeniæ cum Rege ſuo, ad unionem Catholicæ Eccleſiæ, per eumdem Cyrillum; ac denique oblatus à Cæleſtino Papa, ſed recuſatus Patriarchatus Conſtantinopolitanus) talia eſſe dico, *ut optabile foret, antiquorum ſcriptis confirmari ea poſſe; utpote tam illuſtria, ut ab hiſtoricis illorum temporum neceſſario fuerint, ſi vere contigerint, attingenda.*

189 His tacentibus, nego quod mereantur *credi* iſta, *in ſola talium ſcriptorum fide*, quales ſunt Boſtius & Palæonydorus, nimis longo tempore poſt Cyrillum nati, & in multis ejuſmodi ſæpe errantes. Nam Alexander III, cujus ad Soldanum Epiſtolam allegat Palæonydorus, Cyrilli non meminit; ſed reſcribens Soldano, dicit ſe *ex ejus litteris & nuntiorum ejus fideli relatione*, ejus deſiderium cognoviſſe. Neque Conſtantinopoli Romam veniens aliquis, potuit Iconio tranſiiſſe, excurſu plus quam 200 leucarum in oppoſitam partem; neque Cæleſtinus Papa, quidquam potuit diſponere de Patriarchatu, qui totus adhuc erat Græcorum, & ab horum Imperatore conferebatur: ut mirum ſit talia non obſervari à Lezana, ne leviter quidem conato ſcrupulum, cuivis hiſtorico obvium, removere: Armeni denique ſub Eugenio III, circa annum 1145 (ut videre eſt apud Baronium) redierant ad Catholicam unionem. Cum autem de iſtis omnibus nihil habeant Guilielmus de Sanwico, Riboſius, aut Groſſus; patet, Rev. Pater, quod Lectori obtrudas inania nomina, ut oſtendas prædictorum veritatem non pendere ex ſola Boſtii atque Palæonydori fide.

190 Allegas etiam ex Poſſevino Conradum ab Alpendorp, Germanum Carmelitam (*Azatenſem*, Tu, *Epiſcopum* facis; *Arocenſem*, Poſſevinus; Geſnerus, à Simlero auctus, veroſimilius *Azotenſem*; cum hic, non iſti Epiſcopatus ſint noti) allegas, inquam, ex Poſſevino Conradum iſtum, qui floruit an. 1390, & S. Cyrilli hiſtoriam ſcripſiſſe dicitur; nec non Nicolaum Kenton Anglum, qui ſancte obiit an. 1468; ſed utrumque ſimiliter fruſtra mihi objicis, dum neſcis dicere, an de Cyrillo aliquid eorum narrent, quod Palæonydoro & Boſtio cunctor credere. Nunc igitur S. Sedes judicet, uter noſtrum *ex paſſione potius quam veritatis amore effutiat*, quidquid de prædictis ego dubito, Tu affirmas; & utrum *ex meris conjecturis* ſuſpectam habeam fidem duorum, qui hactenus ſoli producuntur, antiquioribus talia tacentibus, qui ea narrare debuiſſent, ſi potuiſſent.

Digitized by Google

§. XXXI. *ACCUSATIO.*

Papebrochius Vitam S. Angeli, à Sede Apoſtolica approbatam, undique dilacerat, & tamquam fabulam explodit.

RESPONSIO.

DE qua S. Angeli Vita, quæ *à Sede Apoſtolica approbata* ſit, tibi hic ſermo eſt, Rev. Pater? De illâne, quæ Panormi impreſſa fuit à Belloroſo; an de Vaticana & impreſſa à Gonono? Alteram, nempe Vaticanam, reprobatis vos; utramque ego, ſaltem quatenus ſcriptæ dicuntur ab oculato teſte, & individuo comite S. Angeli. Dic modo: Utra illarum *à Sede Apoſtolica approbata* eſt? Ajo ego neutram, licet ambæ aliquid commune habeant cum Lectionibus Breviarii veſtri, à S. Rituum Congregatione vobis legi permiſſis: vel ſi ex tali permiſſione ſeu approbatione Lectionum, inferas approbationem Apoſtolicam Vitæ Panormitanæ, quia aliquid cum illa commune habent; ita ego eâdem de cauſa inferre poſſum approbationem ſimilem Vitæ Vaticanæ (æque enim multum, ſi non etiam amplius, cum hac commune habent Lectiones prædictæ); atque adeo ſcriptores veſtros, Vaticanam reprobantes, poſſum in eadem culpa ponere, in qua me eſſe accuſas. Sed abhorret animus à tam gravi injuria Sedi Apoſtolicæ inferenda, dicendo tecum, ipſam Scripta ſeu Vitas, ſæpe fabuloſas & ab Eccleſia damnatas, approbare, quia approbat Lectiones, quæ ex ſimilibus ſcriptis excerptæ ſunt, aut commune aliquid cum illis habent.

192 Interim Tu, Rev. Pater, nihil inter utramque diſtinguens, colligis Auctores, qui alterutram, aut etiam ſolam Vaticanam ſequuntur, uti hanc poſtremam ſequuntur Abrahamus Bzovius Dominicanus in proſecutione Annalium Eccleſiaſticorum; & Octavius Cajetanus noſter, inter Vitas Sanctorum ac Beatorum Siculorum: quos apparet animum ſerio numquam applicuiſſe, illi examinandæ. Hoc de Bzovio non vehementer miror: miror de Cajetano. Utriq; impoſuerit titulus ſplendidus Bibliothecæ Vaticanæ, quaſi in illuſtri illo omnigenorum librorum gazophylacio, nulli contineantur fidei minus firmæ, nulli apocryphi, aut etiam plane fabuloſi. Hujuſmodi plures notavi inter eos, quos inſpicere & noſſe videbatur facere ad noſtrum intentum; neque hoc ignorabat Bibliothecæ tunc Cuſtos Leo Allatius, ſuam erga nos moroſitatem non alio titulo apud Alexandrum VII excuſans, quam quod metueret, ne ſine diſcrimine quidlibet deſcribi facientes, multas fabulas inveheremus in Acta Sanctorum: ſed ſapientior Pontifex ſecurum de nobis eſſe juſſit.

193 Præter recenſitos Bzovium & Cajetanum, cur noluiſti nominare Spondanum? ſiquidem etiam hic, citato Ms. Vaticano, delibat de S. Angelo aliquid. Sed videbas, credo, nihil tibi profuturum eum, qui parentheſi (*ut dicitur*) involvens omnia, indicabat, nihil certi habere ſe de illorum veracitate. Alius Baronii continuator Raynaldus, maluit nihil de S. Angelo dicere, quam fidei aliquid dediſſe videri iis quæ habentur ipſius geſtis, quamvis Baronius in notis ad Rom. Martyrologium dixerat, quod geſta illa ſcripſit *Enoch Hieroſolymitanus*, prudenter ſubticens

Digitized by Google

cens cetera, quæ addi potuiſſent ad conciliandam auctoritatem, ſi quam ei dandam putaviſſet. Id autem, loco tam conſpicuo& paſſim ab eruditis legendo poſitum, neminem movit eorum, qui ſcriptorum Eccleſiaſticorum ordinem ab annis 100 proximis digeſſerunt (puta Bellarminum, Poſſevinum, Miræum, Voſſium, Labbeum, Oudinum. Morerium) ut inter eos nominare Enochum ſit dignatus, quin neque Bibliothecæ Carmelitanæ auctor Petrus Lucius, Florentiæ ſcribens, Enochum aſſeruit Ordinis ſui Scriptoribus.

194 Ego quidquid, veritate ſalva, honoris dare S. Angelo potui, ſtudioſiſſime contuli. Nam pauca de ejus patria, martyrio, cultu, tranſlatione, & eccleſia præfatus, à pag. 56 ad 95 deduxi quotquot, ex depoſitionibus juratorum teſtium, nanciſci potui ejus miracula, & beneficia: à Vita autem tradanda tunc abſtinui, ne animis, ex tractatu de S. Alberto, quamvis expoſtulatione veſtra publica mihi extorto, nihilominus exacerbatis, novum dolorem adderem, demonſtrando fabuloſitatem illius Vitæ, inqua tantum præſidium ſtabiliendæ antiquitati prætenſæ haberi credebatis. Sed evicit iterum provocantium importunitas, ut illam quoque ederem, & quidem geminam (nam duplex ſub ejuſdem Enochi auctoris nomine offerebatur contextus, iſque valde diverſus) quin etiam tertiam breviorem, & ab utroque vehementer diſcrepantem, ac forte antiquiorem & ſinceriorem, à pag. 801 ad 841; qui tractatus, una cum priori, poſſent conficere juſtæ molis librum in quarto, ut vocant. Hoc autem poſtremum ita feci, ut demonſtraverim cuicumque oculos habenti, fieri nulla ratione poſſe, ut eam Vitam ſcripſerit auctor Græcus aut Syrus „ qui Hieroſolymis & in Palæſtina, ineunte „ ſeculo 13 vixerit cum S. Angelo, cum eo„ demque tranſierit in Italiam Siciliamque, „ & morientem viderit, ac denique rever„ ſus Hieroſolymam, factus ſit Patriarcha. „

195 Verba mea iſta ſunt, in Anacephalæoſi pag. 834, quæ deinde ſic proſequor: „ Quid enim? An talis vir potuit Græco„ rum rituum tam eſſe ignarus, ut pro iis „ identidem Latinos ſubſtituens, omnia „ aliter facta narraret quam fieri debue„ runt? An potuit neſciviſſe, quo in ſtatu „ Hieroſolymam atque Alexandriam reli„ querit, inde diſcedens? An potuit credi„ diſſe, quod Syro-Græci atque Latini pro„ miſcua inter ſe Sacrorum communione „ uterentur? An potuit vel ſomniando cogi„ taſſe, quod ex Carmelo Hieroſolymam „ eunti tranſeundus eſſet Jordanes fluvius? „ An potuit Portum Romanum cum Cen„ tumcellenſi, & hunc cum Urbe Veteri „ confudiſſe? An potuit Honorium hic re„ periſſe eo tempore, quo conſtat fuiſſe „ Romæ? An potuit erraviſſe in nominando „ Archiepiſcopo Panormitano hoſpite ſuo, „ vel eum non diſtinxiſſe à ſuo Vicario? An „ potuit denique characteres omnes tempo„ rum confudiſſe, ut Paraſceven diceret ce„ lebratam XXIV Martii, feſtum S. Marci „ componeret cum feria VI, aliaque ſimilia „ iis annis, quibus id nec factum eſſe, nec fieri „ potuiſſe, dijudicare poteſt quantumvis tiro „ in chronologia. „

196 Talia ego ibi: moxque concludo dicens. „ Hæc ſi, non ſingula, ſed ſimul „ omnia, dicas fieri potuiſſe; vel oſtendas, „ ut Vita illa verificetur, non debuiſſe fieri; „ fatebor ego me vel carere oculis, vel ple„ na in meridie denſiſſimam noctem pati, „ prorſuſque captum eſſe mente, atque (ut „ ex Approbatoribus Speculi unus loqui„ tur) *delirum ſincipat*. Quin etiam ibi„ dem præfatus eram, quod, „ licet veritas to„ tius Carmelitanæ hiſtoriæ, quoad ortum, „ progreſſum, continuationemque ſuam in „ Carmelo uſque ad initia Bertholdi, tam „ certa mihi eſſet atque eſt ipſum Euange„ lium; licet etiam de antiquitate & diffu„ ſione

Digitized by Google

„ ſione Ordinis per Europam, diu ante ſolennem anni 1238 migrationem, eadem „ haberetur evidentia, quæ habetur de Regulæ Benedictinæ per Occidentem propagatione atque univerſalitate ante ejus „ diviſionem in varios Ordines . . . . . licet denique nihil fictum, nihil ſuppoſititium eſſet in ullo alicujus auctoris „ Carmelitani ſcripto, imo nec in ulla ullius „ cujuſcumque Sancti Vita; tamen non „ poſſem cogere intellectum meum, ut „ crederem Vitam S. Angeli eſſe genuinum „ opus veri Hieroſolymitani Patriarchæ, ſocii olim ipſius Sancti.

197 Sic proteſtanti, ſic provocanti, quid reponeret ſincerus diſputator, quam vel ingenuam abdicationem fictionis tandem agnitæ, vel plenam ad ſingula reſponſionem? Sed hujuſmodi ſinceritas non magis à Tua Patern. expectari debuit, quam veriſimilis defenſio ſingulorum quæ demonſtraveram falſa. Sileres ergo? Nec hoc volebas, neque ſi velles paſſi forte eſſent commilitones tui. Ergo præfidenter audes ſcribere num. 245, quod *Vitam illam Papebrochius non impugnat rationibus vel auctoritatibus, ſed meris cavillis, infundatis conjecturis, frivolis argutiis, & inſolentibus cenſuris.* Hoc ut probes, unum alterumve miraculum profers, notatum in circumſtantiis, parum idoneis ad veriſimilitudinem præſtandam, non tamen manifeſte falſis; multo minus talibus, ut ſeorſim ſumptæ certum poſſint aliquem reddere de falſitate totius Vitæ; imo quæ, in certiori auctore lectæ, fidem etiam obtinerent. Sed numquid ego hoc prætendo? & non potius, quod miracula, quæ in probato auctore fidem fortaſſis inveniant, nullam omnino mereantur quatenus in tali Vita referuntur?

198 Hujus porro Vitæ fabuloſitate jam demonſtrata, quid reſtabat facere de Sancto, quem conſtabat fuiſſe, non tantum in rerum natura, ſed martyrio inſigni perfunctum, innumeris hodiedum clarere miraculis? Quid, inquam, de eo reſtabat aliud, quam, quod Append. 1 feci pag. 839, *de tempore vitæ ac mortis S. Angeli per veroſimilem conjecturam quærendo*, lectorem docere, quid mihi videretur, non quidem debere, ſed poſſe teneri? Talem conjecturam, ſi recipere nolebas, Pater Rev. ſed exſibilare, velut *exſuctam ex uno & ſolo novaturientis Papebrochii cerebello*, oportebat te vel oſtendere iſtæc omnia aliunde quam ex prædicta Vita ſciri certo poſſe, adeoque nullâ opus eſſe conjecturâ (hoc autem non facis, allegando traditiones & auctores uni iſti Vitæ innixos) vel debebas conjecturam aliam veroſimiliorem adferre, per quam eadem omnia clara & ſalva manerent. Neutrum Patern. Tua facit, ſed in ipſa mea conjectura, quâ hactenus nulla à vobis inventa eſt commodior, fundas criminationem qua dicis, illam conjecturam meam (quæ concluſio mihi eſt, & quidem ſolum conditionata, donec inveniatur aptior) eſſe principium totius diſcurſus; dum ais num. 250, quod eâ *conjecturâ armatus Papebrochius proſilit in arenam; & per totam Appendicem, perque omnes pene Annotationes, adverſus Vitam ſancti Martyris inſoleſcit & inſurgit.* Id autem probare te putas ex titulo Appendicis: quaſi Appendix iſta non ſupponat, fuiſſe evidentiſſime probatum in prægreſſis, quod ipſa Vita nequeat ab Auctore tali, qualem titulus totuſque contextus præfert, ſcripta eſſe.

199 Fateor quod nonnullam prædictæ conjecturæ partem fundo in illamet Vita (nullum enim eſt tam abſurdum figmentũ, cui non ſubſit aliquid veritatis, etſi à falſitate ægre diſcernibilis) Fateor etiam quod p. 839 proteſtor, *ſupponere me, quod ipſa accepta non ſit ex vere oculati teſtis ſcripto, ſed ejus qui oculati teſtis perſonã fallaciter aſſumpſit, ſcripturus de rebus ex ſola eaque confuſa cognitione habitis;* calumniatur tamen Patern. Tua, aſſerendo

rendo id me ſimpliciter ſupponere;cum id antea ut dixi,demonſtraverim;atque inter alia etiam hoc, quod *eo tempore nullus fuerit Patriarcha Hieroſolymitanus, nomine Enoch,* Catholicus ſcilicet, qualem convenit fuiſſe eum de quo agitur. Rationes, quibus id demonſtravi, nuſquam refutas; ſed quaſi ſatis ad fidem extorquendam ſit, dicere aſſertionem, quæ negat aliquem tunc fuiſſe Enochum Patriarcham, eſſe *tetram calumniam*; contra me inſurgis, & (ſi Superis placet) etiam ex meipſo probare contrarium intendis, ac dicis,*calumniam* eſſe *falſumque fundamentum*;quodq; in tractatu de Patriarchis Hieroſolymitanis num. 178, *agnita veritate ipſemet victus & coactus fuerim agnoſcere & admittere præfatum Enoch, de quo in Vita S. Angeli, Patriarcham fuiſſe Hieroſolymitanum.*

200 Miſera profecto & inæqualis eſt conditio mea diſceptantis cum tua Patern. Potes enim,cum Tibi libuerit,quaſcumque calumnias ex meis ipſius ſcriptis mutilatis alteratiſque arripere, & paucis verbis maxime abſonas ſequelas formare: ego vero refellere ipſas nequeo, niſi longiori textu producto, unde verus meus ſenſus pateſcat ſimul & calumniantis perverſitas: quo ſit ut Reſponſio mea prolixior ut plurimum fiat Accuſatione tua, ad meum Lectorumque faſtidium. Toleretur tamen, quod vitari nequit, & locus integer producatur.

201 Agitur ibi *de Patriarchis Græcis, capta iterum à Saracenis urbe*, anno 1187; utique Patriarchis ſchiſmaticis peſſimiſque, qualis fuit primus eorum Doſitheus & huic mortuo ſuffectus Leontius; qui cum ad Patriarchatum Conſtantinopolitanum contra Canones evehitur ab Imperatore, contra eum electus Hieroſolymis fuit alius; cujus interim dum nomen & ſucceſſores requiruntur (cito inveniendi, ſi quis Hieroſolymis mihi afferat, quam opto,ſeriem Patriarchalem ab anno præfato deductam) dum, inquam, certior requiritur notitia, *Licebit,* dicebam ego, *gratioſe ſupponere, eos qui nominantur in Vita S. Angeli Carmelitæ, ſucceſſiſſe Doſitheo; videlicet Nicodemum, Onuphrium, Ioannem atque Enochum: ſed ſucceſſiſſe primum anno* MCXCII, *non autem ante annum* MCLXXXV, *cum adhuc urbem Latini tenerent; quod tamen, ſequeretur ex prædicta S. Angeli Vita, ſi ea fideliter eſſet deſcripta, & auctorem haberet, quem titulo præfert, Enoch Patriarcham.*

202 Hoccine eſt, Rev. Pater, talem, qualem Vita iſta requirit, Hieroſolymis tunc agnoſcere Patriarcham? An non poteſt ibi fuiſſe aliquis, *Enoch* dictus, cujus nomen ſuppoſititius Enoch ſibi temere aſſumpſerit, eaque ſe feciſſe dixerit, quæ verus (ſi fuit) Enoch numquam feciſſe potuit? Quam multæ ſunt fabulæ, aſſumptis perperam verorum Imperatorum ac Regum nominibus veſtitæ? An ideo eæ deſinunt eſſe fabulæ? Imo ex illis ipſis convincuntur, cum veris Principibus affingunt actiones, tempori, conditioni, aut loco repugnantes; ut facit iſte Pſeudo-Enochus. Fuerit igitur, non fuerit (quod aliunde diſcendum) aliquis tunc Patriarcha ſchiſmaticus Enoch, profecto non plus ille facit ad juſtificandam Vitam S. Angeli, quam ad ſalvandam illam Bullæ Sixtinæ partem, ſenſu veſtro intellectam, qua dicuntur Carmelitæ *Sanctorum Prophetarum*, non ſolum *Eliæ & Eliſei*, ſed etiam *Enoch, hereditariam ſucceſſionem tenere.* Hunc enim Enochum cum oſtendiſſet Janningus Paternitati tuæ, in Amica Expoſtulatione ſua, non poſſe intelligi Enochum de Amathim, S. Marci Euangeliſtæ Socium ac itinerum comitem; utpote qui nullus uſquam monſtretur aut ſciatur fuiſſe in rerum natura; recurris Pater Reverende (argumentis Janningi urgentibus) tu ipſe in Append. tua ad Motivum juris, contra quam *hactenus communiter cenſuerunt ſcriptores* veſtri, ad Enochum Patriarcham Hieroſo-

roſolymitanum; ut per hunc ſalvetur Enoch de quo Bulla Pontificis, ſi per Enochum de Amathim non poſſit. Sed fruſtra recurſus ille eſt: cum neque fictus Enoch de Amathim, neque incertus Enoch Patriarcha Hieroſolymitanus, Prophetæ ſint de quibus loquitur Bulla, in ſolo Enoch veteris Teſtamenti ſalvanda.

§. XXXII & XXXIII. ACCUSATIO.

Papebrochius, molitur Vitam S. Simonis Stock, Breviario inſertam, reddere ſuſpectam.

Papebrochius B. Angelam, Regis Bohemiæ filiam, quæ Sedis Apoſtolicæ indulto publice colitur, explodit, quaſi numquam inter homines fuerit numerata.

RESPONSIO.

AD primúm Punctum, hic operoſius dilatatum, ſed novæ querelæ nihil adferens, abunde reſpondi Art. 10 §. 3, cauſam reddens meæ circa S. Simonem brevitatis; & prolixiorem Tractatum, pridem prælo paratum, dandum pollicens, quando de eo licebit, non ſolum placentia ſcribere, ſed etiam vera, quamvis minus grata.

203 De altero ſufficit legere verba, quibus Tom. 2 Aprilis pag. 777 ipſum attingo, tranſcribens ex Februarii Tom. 3 pag. 718 pauca iſta: *B. Angela de Bohemia Ordinis Carmelitarum, quibuſdam Kalendariis hoc die inſcripta traditur. In ejus Vita, quam Ms. nacti ſumus non tenui examine egentem, dicitur obiiſſe* VI *Julii.* Ita R. P. Joannes Bollandus, Patern. Tuæ æque ac mihi venerabilis; qui in Januario ac Februario Prætermiſſos ac Prætermittendos digeſſit. Henſchenio alias partes ſibi ab eo aſſignatas curante: ego, ab hoc inſtructus, pauca addidi, quæ an reprehendi debeant, judicet æquus Lector: ſunt autem hæc. *Idem quod Bollandus quoad diem, de omnibus Vitæ exemplaribus teſtabatur Lezana ad an. 1253 n. 18, contra quem conſenſum non debebat nos commovere auctoritas unius Mechlinienſis Kalendarii, admodum temere conſarcinati: præſertim cum Angela iſta nullum vel in Ordine vel in Bohemia habeat cultum; & multa ſint in Vita, partim evidenter falſa, partim dubia; ac ne hoc quidem probari ſentiant viri in Bohemicis rebus tractandis & ſcribendis verſatiſſimi, quod ipſa aliquando inter homines fuerit numerata.*

204 Ex his nominare Paternitati Tuæ tuto poſſum duos, quia vita functos; Georgium Crugerium & Bohuſlaum Balbinum, ambos Societatis noſtræ rerumque Bohemicarum ſcriptores illuſtres. Prior ſacrorum Bohemiæ Pulverum memorias collegit, digeſtas per menſes (quorum ultimum bimeſtre, cui eſt immortuus, utinam abſolvat alius!) ſed neutro die auſus fuit Angelæ memoriam facere, ut ad Bohemiam pertinentis; judicii tamen ſui poſitivum teſtimonium nullum reliquit. Alius, non quidem abſolute illud qualecumque decus, à Carmelitis tam aſſeveranter attributum ſuæ patriæ, eidem abjudicavit: in primo tamen quod edidit opere, & Epitomen hiſtoricam rerum Bohemicarum appellavit,

pellavit, lib. 3 cap. 13, *Sanctas duas ex Regio Bohemiæ ſanguine nominat (Angelam & Euphraſiam) apud externos ſcriptores inveniendas; de quibus*, inquit, *patrii Scriptores nihil omnino ſciverunt.* Tunc vero majorum incuſat ſegnitiem, in deſcribenda Regum ac Principum genealogia: *Ut tamen*, inquit, *quod pridem ſentio, aliquando dicam; ſæpe me timor inceſſit, ne in S. Angela, quam Raymundi Bohemiæ Regis filiam faciunt, omnes erremus: quem enim unquam Raymundum Bohemiæ Regem habuit?.... Itaque non immerito Bollandus noſter; Vita, inquit, quam manuſcriptam nacti ſumus, non tenui eget examine.*

205 Idem Balbinus poſtea plures Tomos ſub titulo Miſcellaneorum Bohemiæ edidit, ubi Decadis 1 l. 4 §. 28 rurſum de ambabus, ut *in patria ſua ignotis*, agit: iterumque allegat particularem diſſertatiunculam ſuam de Angela, ad Vener. P. Carolum Slavatam, Carmelitam Diſcalceatum; & in gratiam illius, tunc cum hæc ultima imprimerentur Generalis Carmelitarum, plus aliquid tribuit Annalibus Ordinis: non tamen ſe continet, quin candide fateatur, *ſuſtineri non poſſe, quod*, inquit, *iiſdem Patribus narrantibus didici, Pragenſe cœnobium Carmelitarum Virginum rexiſſe Angelam; cum (quod certiſſimo conſtat) nullum cœnobium aut parthenonem ſacrum ejus Ordinis ante Carolum IV Bohemia habuerit.* A ſimilis fidei auctoribus ſuffarcinatus in Bibliotheca Geſneriana augenda Joſias Simlerus, eidem Angelæ, quam Carmelitæ cupiunt credi Raymundi Regis filiam & Pragæ ſepultam, adſcribit *lib. 1 Revelationum*; quem ultimum Martinus del Rio lib. 4 Diſquiſit. Mag. cap. 1 qu. 3 ſect. 4, ſimili modo citat: ſed ambo corrigendi ſunt ex Antonio Poſſevino in Apparatu qui librum iſtum adſcribit *Angelæ de Fulgineo.* Merito ſane: nam totum, hujus ejuſdem Vitæ inſertum habes à Confeſsario 4 die Januarii noſtri.

206 Aſt Leo Indelicatus Schiavenſis, in Horto Carmeli ſub an. 1600 edito, ſcribit, quod *ex Indulto Clementis VIII, dato 10 Iulii 1593, feſtivitas ejus celebratur Dominica prima Iulii, in Conventu Carmelitarum Schiavæ in Sicilia, cum Indulgentia plenaria.* Velim videre Bullam, & multo magis fundamenta Schiavenſium, ob quæ ipſi, potius quam alii toto orbe Carmelitæ, feſtum illud agant. Interim quis me vetabit ſuſpicari? idem accidiſſe Carmelitis Schiavenſibus, quod accidit Auguſtinianis Forojulienſibus in Gallia? Hi ex mera conjectura perſuaſi, S. Maximam Callidianenſem 16 Maji coli ſolitam, eamdem eſſe quam Victor Uticenſis in Africa ut ſibi notam laudat, aitque à Wandalica ſervitute dimiſſam, extitiſſe multarum virginum Dei Matrem; ipſius ſibi cultum eo jure petierunt concedi, quo totum Africanum Monachiſmum ad ſe trahit Ordo iſte, veluti à S. Auguſtino inſtitutum, & quod petierunt, impetrarunt, ut explicatur Tomo 3 Maji pag. 580.

207 Porro ſicut ea, cujus nulla nunc diſtinctior extat notitia, ſed ſola memoria & veſtigia antiquiſſimi cultus, gratis præſumitur veniſſe ex Africa, cum longe veroſimilius ſit, natam in Gallia, ex S. Hilarii Regula vitam inſtituiſſe: ſic fieri poteſt, ut quædam S. Angela, poſt votivam ad ſacra loca peregrinationem, vixerit prope Schiavam Solitaria: quæ tamen fuerit natione Sicula (nam Siculis frequentia videntur fuiſſe *Angeli* & *Angelæ* nomina) & cujus antiquiſſimus ibi cultus ſit, memoria vitæ diſtinctior nulla; atq; hinc occaſionem ſumpſerint Carmelitæ, eccleſiam, ei fortaſſis ab olim ſacram, tenendam nacti, ipſam confundendi cum Hungari Regis filia, de cujus vera exiſtentia optamus certiora doceri. Atq; utinam Schiavenſibus eadem contingat felicitas, qua Forojulienſes an. 1643 ſuæ S. Maximæ corpus invenerunt! tunc enim conſtaret, ſaltem illam quæ Pragæ ſepulta fuit, uti prætenditur, cum Schiavenſium Patrona male confundi.

208 Ri-

208 Ridebis ſcio conjecturam, Rev. Pater; & rideres merito, ſi conjecturas; uti faciunt Auctores veſtri, pro certo teſtatis hiſtoriis, ac pene pro traditionibus eccleſiaſticis, nec ſine crimine in dubium revocandis, traderem. Sed qui conjecturas non aliter quam conjecturas profert, dum certius aliud nihil ſuppetit, libenter eas ceſſurus cuicumque veroſimilius aliquid ſuggeſturo; ne ille bene meretur de hiſtoria quacumque, ſive eccleſiaſtica ſive ſeculari! Quis enim Hiſtoricus id in tali caſu non facit ſæpius, etiam Baronius, etiam Lezana veſter? Sic enim aliis præbetur occaſio ulterioris indaginis, & anſa ſubinde perveniendi ad ipſiſſimam rei veritatem, aut ſaltem quam proxime ad veri ſimilitudinem. Non merebatur quidem brevis Tua paucarum linearum contra me cavillatio tam exactam diſcuſſionem, diei 6 Julii reſervandam: ſed merebatur *S. Angela Schiavenſis*, æque ac *S. Angelus natione Siculus, Lycate ex generoſa proſapia ortus*, (ſicut habet Henricus de S. Urſio, Catalogum Petri de Natalibus ſupplens anno 1493:) utique Chriſtianus ex Chriſtianis parentibus: nec alium videtur agnoſcere Groſſus Generalis veſter, *Angelum de Sicilia* ſimpliciter nominans: quem vos propter unius Pſeudo-Enochi auctoritatem dedecoratis, facitiſq; ex Judaica ſtirpe procreatum.

§. XXXIV. ACCUSATIO.

Papebrochius ſuſpectas reddere molitur Vitas BB. Alberti Patriarchæ & Petri Thomaſii.

RESPONSIO.

VItam B. Alberti, ut eſt à Stephano Ferrerio Epiſcopo Vercellenſi primum ex originalibus tabulis ſuæ Eccleſiæ, edita; à Philippo Ferrario, Servitarum Generali, in compendium redacta; ab Annalium Carmeliticorum auctore Lezana verbotenus tranſcripta; Vitam, inquam, veram ac ſinceram S. Alberti totam dedi, & multis illuſtravi 8 Aprilis. Tantum autem abeſt, ut eam conatus ſim aliunde *ſuſpectam reddere*, ut ab ea ſtudioſiſſime removerim, non ſine multa veſtra querela, illam *portentoſam* (ut Ughellus loquitur) *narrationem, quam Carmelita hiſtorici, præſertim Petrus Saracenus in Menologio Carmelitarum, & M. Antonius Alegre de Ceſanate in Paradiſo Carmelitici decoris, à S. Congregatione prohibito, de eo inſtituerunt.*

210 Nihilo veriorem narrationem iidem inſtituerant de S. Petro Thomaſio; ſed eorum commenta diſſipavit Henſchenius, editâ anno 1643, ad 29 Januarii, ex noſtro Ms. inſigni Vitâ eâ, quam ſcripſerat *oculatus teſtis Philippus Mazzerius Cancellarius Cypri.* Fuit hæc Vita excepta cum tanta gratulatione veſtrorum hic Patrum, ut R. P. Daniel à Virgine Maria, quoties nos adibat, Codicem iſtud venerabundus deoſcularetur, atque ex ejus fide optaverit eidem S. Petro reſtitui cultum Confeſſoris, quem habuerat olim, abolito quem Saraceni figmenta induxerant cultu Martyris. Ab iiſdem porro rogatus Henſchenius eamdem Vitam denuo recognitam, ſeorſim imprimendam dare, cum Analectis hiſtoricis & diplomaticis variorum Auctorum atque Pontificum, ipſam Capitulo veſtro Provinciali dedicavit, addito inſigni encomio Lézanæ, tunc recens defuncti.

211 Dum prædicta S. Petri Thomaſii

Digitized by Google

Vita ſic iterato imprimebatur, quidam P. Valentinus à S. Amando, impiger tunc juvenis, poſtea grande nomen inter Carmelitas promeritus multiplicandis contra me famoſis libellis, operam navabat concinnando Indici rerum notabiliorum. Hic, quaſi jam tum ſpecimen dare deberet ſui, quem poſtea manifeſtaturus erat, importuni zeli ad dilatanda phylacteria prætenſæ antiquitatis, Indici inſcripſerat *Elias fundator Carmelitarum*, licet toto libro hoc non legeretur ſed *Patronus*: quæ duo cum diverſa valde eſſe diceret Henſchenius, juberetque deleto priori titulo poni poſteriorem, idque ſuis Patribus retuliſſet Valentinus, eis ſuſpicionem movit de mente Henſchenii, ut ab Eliana proceſſione tenenda alieniore. Hic vero adeo non curavit ab ejuſmodi ſuſpicione liberare ſe, ut palam illis ſæpiuſque proteſtaretur, non poſſe ſe eis conſentire, quoad Eliam & Sanctos ſeculo 12 vetuſtiores; in ceteris facturum amici ſinceri zeloſique officium. Nec diſplicuit P. Danieli prælaudato hic ejus candor, quin profitebatur abunde Ordini fore ſatis quod pollicebatur. Idem eidem reſponſum Romæ eſt anno 1661 à Generali & Aſſiſtentibus Ordinis, parum tunc (ut videbatur) ſolicitis de manutenenda, quam quidam (ut ajebant) Belgæ demonſtrare ſe poſſe credebant, opinione.

212 Certe nihil obſtitit iſta Henſchenii ſententia, iis tam aperte declarata, quo minus in Belgium redeunti hujuſmodi patentes traderentur litteræ, ſignatæ die 20 Sept. *Reverendus & doctiſſimus vir Godefridus Henſchenius, Societatis Ieſu Presbyter, ſeu lucidum ſidus firmamento veritatis affixum, Religionis noſtræ ſplendori, quem vetuſtatis caligo obfuſcare quandoque tentat, propriis lucubrationibus inſigniter conſulit. Idemque, velut ſuavis & felix aura, ſive ut expertus nauta, per oblatrantium procellas, noſtræ hiſtoriæ carbaſa promovens ſeu gubernaculum regens, proſpera navigatione eamdem tranquillo ſiſtit in portu; è quo, injuriarum temporis expers, immenſas probatiſſimo Scriptori grates habere non deſinit. Id omnes & ſingulos noſtri inſtituti alumnos intelligere volumus, ut præſtantibus adeo prædicti P. Henſchenii meritis, ejuſque tam ſingulari erga nos affectui cunctis affectibus jugiter, ut par eſt, reſpondentes, nihil negligant obſequii, nihil in ipſum gratitudinis & amoris omittant. Expreſſeque iiſdem præcipimus, ut quæcumque monumenta libroſque Ordinis ipſi, cum opus fuerit, communicare non renuant; in ejus itineribus eum in domos noſtras peramanter excipiant; nec non ipſi in omnibus in omni tempore, quantum vires ſuppetent, aſſiſtant & inſerviant, ut digniſſimo viro, nobis commendatiſſimo, & optime merito de noſtra Religione; quam utique valde exoptamus, ut illi perpetuis obligationum nexibus indiſſolubiliter ſe devinctam exhibeat.* Signatum erat. *Hieronymus Ari.*

213 Ita tunc animi erant: ſic nihil commovebantur Generalis & Aſſiſtentes (quorum unus erat P. Gabriel, ipſius P. Henſchenii aliquando diſcipulus) noto ſibi diſſenſu à Patris Bonæ-ſpei & Belgarum quorumdam præſumpta certitudine circa Ordinis antiquitatem. Hac fiducia impune ſemper de ea tacendi, ſervandæque nihilominus amicitiæ fretus Henſchenius, diſſimulabat nihil, ſed totus intendebat in præſtanda pollicitatione ſua circa Sanctos Carmelitas certioris recentioriſque notitiæ. Eâdem fiduciâ, nec non amore erga Ordinem plenus ego, itineris ac ſtudiorum ſocius, intendebam in occaſiones gratificandi amicis, tam ſincere agere creditis; & Pariſios appulſus, lætanter ac propria manu tranſcripſi alteram prædicti S. Petri Thomaſii Vitam, *ſcriptam per R. P. Ioannem Carmeſſonum, in ſacra Pagina Magiſtrum, & FF. Minorum Terræ-ſanctæ Miniſtrum*, qualem prædictus Philippus de Mazzeriis ſecum ex Cypro attulerat Pariſios, & moriens Cæleſtinorum

Digitized by Google

cœnobio reliquerat una cum ceteris ſuis ſcriptis. Hanc nos Vitam Patribus veſtris Antverpienſibus, per ſolennes exequias P. Bollando celebratas bene meritis, obtulimus an. 1665 in pignus amicitiæ; qui mox ipſam quoque imprimendam curarunt, Præpoſitiſque noſtris Provinciali ac Domus Profeſſæ, nec non P. Henſchenio ac mihi, dedicarunt, cum ampla exaggeratione tum hujus tum prioris beneficii: quæ beneficia etiam P. Bonæ-ſpei, parte 1 Armamentarii num. 767, *æterna totius Ordinis gratitudine digna* pronuntiat.

214 Hæ ſunt *Vita BB. Alberti Patriarchæ & Petri Thomaſii*, quas ubique, & ſæpius quam gratum vobis ſit, laudamus; & ad quarum fidem jubemus exigi, quidquid uſpiam poſtea ſcriptum à vobis invenitur: & audes dicere, Pater Rev. quod eas moliar *ſuſpectas reddere*? Ubi & quibus verbis? Tomo 2, inquis, Maji pag. 840 num. 6 dicis, *eas portentoſam omnino in ſpeciem deformatas*. Egóne loquor ſic indefinite ſeu illimitate, de Vitis SS. Alberti & Petri, quomodocumque & à quocumque conſcriptis? Ad pœnam libri. *Si PP. Carmelitæ* (verba ipſiſſima ſunt) *ex vitis BB. Alberti Patriarchæ & Petri Thomaſii, & eos quos Saracenus ſecutus eſt duces, portentoſam omnino in ſpeciem deformatis, nondum didicerunt, quam facile ſuo in Ordine antiquitus invaluerint & increverint fabulæ, ipſorummet judicio nunc damnatæ; ſaltem jam id diſcant ex Vita S. Angeli, quam credulitati ſuæ tamdiu vident illuſiſſe: neque injuriam ſuam interpretentur, quod viri eruditi, circa nonnullas alias Carmelitanæ hiſtoriæ partes ſimili examine verſati, eaſdem nolint ad prætenſæ antiquitatis probationem recipere.*

215 Ignoſce mihi, Rev. Pater, quod gravius Tibi ſuccenſere nolens, quaſi integram lineam ſponte tranſilieris, unde intelligebatur, quas & à quibus (nempe à *Saraceno* & ejus *ducibus*) ſcriptas Vitas indicatas volebam; ignoſce, inquam, ſi Tui excuſandi cauſa opiner, quod locum iſtum, neque propriis legiſti oculis, neque manu tranſcripſiſti; ſed juniori forte Clerico negotium dederis colligendi quaſcumque judicaret duriores meas phraſes, temere deinde per librum tuum digerendas. Quam id parum prudenter feceris (ſi tamen feceris) quantoque dedecori teipſum expoſueris ſic agendo, judicent non ſolius *Exhibitionis* tuæ, ſed etiam *Reſponſionis* meæ lectores.

§. XXXV. *ACCUSATIO.*

Papebrochius Vitam S. Marci Athenienſis, Eremitæ in Libya, ab Henſchenio in Martio traditam & approbatam, Poëticæ fictioni in Majo aſſimilat.

RESPONSIO.

Quandoquidem Henſchenio non placuit in Martio, ut lucubrationes ſuæ, additis initialibus nominum noſtrorum litteris, ſicut in Februario faciendum Bollandus decreverat, ab hujus meiſque lucubrationibus, incomparabiliter paucioribus, ſecernerentur; liberum ac licitum Paternitati Tuæ fuit, quidquid ibi de S. Marco Athenienſi legitur, Henſchenio adſcribere; quapropter ad confutationem accuſationis hujus facere non puto, quod, præter ſimplicem approbationem, nihil ipſius in ea

Digitized by Google

Vita ſit. Ego illam ex Codice Divionenſi deſcripſi, ego cum Ms. Pariſienſi contuli, ego ex Græco Latinam feci, & Commentariolo prævio illuſtravi, inter prima tirocinii hiſtorici rudimenta.

217 Quamquam autem tunc adhuc parum admodum eſſem ad veri falſique diſcrimen exercitatus; ſatis tamen jam tum prudens fui, ut intelligerem, eam Vitam, quanto mirabilior eſt, tanto majori egere auctoritate ut credibilis eſſet. Auctoritatem autem qua illa nitebatur, faſſus ſum eſſe perquam exiguam; ſi comparetur cum ea ſub qua habemus S. Pauli primi Eremitæ converſationem, ex teſtimonio S. Antonii, omnibus notiſſimi; cum Vita S. Marci nitatur teſtimonio cujuſdam Serapionis, omnibus ignoti. Addere potuiſſem, Pauli exiſtentiam in rerum natura comprobatam notitia loci, in quo vixit; veneratione ſepulcri, cujus ſibi notitiam ſervare & diſcipulis commendare S. Antonius curavit; & inventione ac tranſlatione corporis in Hungariam; tale autem nihil habemus pro S. Marco Athenienſi.

218 Iſta præfatus, perſuaſi Henſchenio, ut ne laborem in ea tranſcribenda traducendaque factum perire vellet, ipſam (uti alias faciendum putabat) ſupprimendo. Totum enim quod ex ejus editione poterat naſci præjudicium noſtro operi, putabam tolli ipſa profeſſione certitudinis non magnæ, ſub qua talis Vita ederetur: quam etiam indicarent hæc formalia verba: *Atque utinam, quam certis auctoribus habemus magni Antonii de S. Paulo narrationem, tam etiam clare cognoſceremus, tum quis Serapion ille fuerit, tum quinam Fratres, qui talia ab ejus ore excepta ſcripſere.* Idem votum eſt noſtri P. Janningi pro Vitâ S. Onuphrii, ad 12 Junii jam impreſſa & propediem in tomo 2 Junii edenda, ſcripta ex relatu cujuſdam Paphnutii, omnibus ignoti, æque ac ſcriptores ipſi. Eſt ea tamen cunctis utriuſque linguæ Legendariis communiſſimâ, & Reliquiarum veneratione ac tranſlationibus confirmata; & in hoc Onuphrius Marcum ſuperat.

219 Porro ab anno editæ Vitæ hujus S. Marci, anni fluxerunt duodecim; & ego multa experientiâ exercitatior, cum vellem, poſt præclariſſima maximeque authentica Magni Pachomii Acta, 14 Maji, Appendicem ponere de Pachomii junioris mox attingenda Vita, nihilo certiore quam ſit Vita prænominati Marci; de hac faſſus ſum, *ſuſpectam nobis eſſe, ne fuerit ad ejus imitationem expreſſa, quam de S. Paulo primo Eremita deſcripſit Hieronymus, ex relatu Amatha & Macarii, qui ex magiſtri ſui S. Antonii ore ſæpius audiverant. Mutatis enim nominibus, & additis pluribus quæ fidem difficulter obtineant paradoxis, res eadem quoad ſubſtantiam utrobique narratur; circumſtantiæ autem eo tantum differunt, quod in Paulo ſint omnia ſimplicia magis & veroſimilis hiſtoriæ modum non excedentia; in Marco econtra poëticæ ſimillima fictioni, atque ad ſtuporem ciendum adornata. Dedimus tamen illam Vitam ut daretur occaſio plura forſitan eruderandi, quibus fictionis diluatur ſuſpicio, aut ſalva ſubſtantia corrigantur circumſtantiæ minus prudenter adjunctæ. Iis autem non comparentibus, minime improbamus ipſam ab opere noſtro eximi, ſiquando Martius recudetur: nec prima quidem vice illam daturi, ſi credidiſſemus extituros aliquando, qui non obſtante cautela adhibita, auctoritatem nominis noſtri ei additam opinarentur.*

220 Potuiſtine hæc legiſſe, Rev. Pater (non potuiſti autem non legiſſe) & tamen aſſeverare, quod Actis iſtis *ne minimam quidem alicujus fictionis ſuſpicionem aut indicium ſubeſſe indicaram* in Martio: & in Majo, *nulla prorſus allata probatione, conſueta cenſurandi audacia & temeritate .... repudianda & fabulis accenſenda judicem?* Qua etiam fronte auſus es dicere, quod Vita ſit

Digitized by Google

tanta cum ſuis circumſtantiis accuratione deſcripta; ut à nemine hactenus vocata ſit in dubium? Quas Tu ibi vidiſti circumſtantias, quæ eam veroſimiliorem faciant, quam fictionem quamlibet poëticam veroſimilem facerent ingenioſe confictæ circumſtantiæ, nullis aliunde notorum locorũ, perſonarum, temporum characteribus illigatæ? Quibus in Vitis Patrum, quibus in Menæis aut Synaxariis Marcum Athenienſem inveniſti?

221 *Nemo eam*, inquis, *vocavit in dubium.* An quia id non ſcit Patern. Tua, & ego neminem nominavi, ideo nemo dubitavit? Cum Vitam primum Divione tranſcriberem, mirabatur D. Conſiliarius le Mare, cujus erat Codex, quod in ea operam poneremus, quam ipſe credebat meram eſſe fabulam: ſed reſpondi, fieri poſſe, nec raro fieri, ut etiam talium uſus nobis ſit, ad recte dijudicandum: utrum vero præter virum iſtum, quiſquam librum legerit, poſtquam allatus in Galliam eſt, neſcio. Mazarinianum codicem indicavit nobis Fr. Franciſcus Combefis. & forte primus ac ſolus eum legerat; ſed Vitam iſtam non magni faciebat. Poſtquam autem hæc comparuit in Martio noſtro, Antverpiam veniens vir eruditiſſimus Claudius Caſtellanus, Pariſienſis Canonicus, ſignificavit eamdem, communi eruditorum qui legerant judicio, improbari: quod ſatis profecto mihi eſſe poterat ad concutiendam, ſi quam antea dederam fidem, mutandamque ſententiam, poſt novam conſiderationem cauſæ, quod erat officium ſinceri ſcriptoris.

222 Tu, P. Rev. *mox* factum id ais, quaſi neſcius quantum temporis interceſſerit inter editionem Martii & Maji. Majori autem paradoxo accuſationem tuam confirmas, num. 273, dicens: *quia, quæ ſemel placuerunt, poſtea diſplicere non poterunt.* Sit iſta laus Profeſſoris emeriti numquam mutaſſe ſententiam, ſed ſemel quomodocumque dictum ſcriptumque ſemper mordicus tenuiſſe; ſicut Patern. Tua, licet à P. Janningo manifeſtæ hallucinationis, quin etiam impoſturæ convicta per familiarem Epiſtolam, facit in ſuo Motivo juris, rurſumque in hujus Appendice. Non ita tenax ſemel placitarum opinionum fuit S. Auguſtinus, quin multas retractavit; & male cum republica ageretur, ſi in Tribunalibus eccleſiaſticis atque civilibus, ipſarum etiam ſupremarum Inquiſitionum, Tua iſta regula teneretur; nec daretur reviſionibus locus.

223 R.P. Antonius Xaramilius, Indicarum noſtræ Societatis Provinciarum apud Aulam Madritenſem Procurator Generalis, compoſuit Memoriale ſive Libellum ſupplicem, præterito Aprili à Procuratore Toletanæ Provinciæ oblatum Regi noſtro, contra intempeſtivam veſtram petitionem, qua poſtulabatis ab eodem Rege, ut ſilentium curaret imponi non tantum mihi, accuſato & non audito, ſed omnibus ubique Jeſuitis, quo minus ipſis liceret de antiquitate Eliana diſputare & Acta Sanctorum defendere. Nempe poſtquam vos ſatis ſuperque quidquid lubuit, locuti atque operati eſtis clam nobis, accuſando, criminando, (reliqua taceo præclarius geſta) quaſi nihil feciſſetis, nihil de probandis accuſationibus ſoliciti eſtis; ſed forum pertæſi & eremiticæ quietis amore ſubito incenſi, iniquum ſilentium poſtulaſtis imponi ab æquiſſimo Rege, & quidem per ipſos Reverendiſſimos Generales veſtros. Noſtin' quid ipſis occinat Clariſſimus in Lovanienſi Academia ſuperiori ſeculo Juriſconſultus, Joannes Wameſius, Reſponſionum ſeu Conſiliorum ſuorum in jus Pontificium Conſ. 87? *Defenſio, cum à jure naturali proveniat, nemini deneganda eſt; & ne Diabolo quidẽ ſi in judicio compareret; etiam in cauſis in quibus Iudici libera & abſoluta poteſtas judicandi eſt conceſſa: quia tollere defenſionem, omni æquitati, juri naturali, & divino repugnat: quam idcirco Iudex ipſe ex officio, pro*

Ab-

Digitized by Google

abſente reo ſupplere debet potius, quam quod omittatur. Hæc ille, toto Belgio ejuſque Principibus æſtimatiſſimus, & anno 1590 vita functus: allegatis ad ſingula Reſponſionis hujus puncta Legibus & auctoribus claſſicis; pro eo autem quod Diabolum ſpectat, *Rota deciſ.* 364 *Cum jura alias* 16 *de dolo & contumacia.*

224 Sed redeo unde digreſſus ſum. P. Antonius Xaramilius, in ſuo illo, qui nunc etiam Latine legitur & Reſponſionibus hiſce præponi poteſt, ſupplici libello num. 53, ex Jure Canonico Cap. *Tum ex litteris. De in integrum reſtitutione*, proponit hæc Gregorii Papæ IX verba, *Sententia Romanæ Sedis non negatur poſſe in melius commutari.* Mox ibidem adducitur exemplum Juliani Archiepiſcopi Toletani, cujus librum de tribus ſubſtantiis ſub Benedicto Papa II prohibitum, idem Pontifex abſolvit, viſo ejus Apologetico; ex plurimis autem quæ potuiſſent accumulari ſimilibus duo producit exempla, circa libros Alphonſi Toſtati Epiſcopi Abulenſis, & Stephani Fagondez Jeſuitæ: antea autem num. 12 & ſeqq. fuſe deduxerat Acta in cauſa Nicolai de Diana S. J. honorificentiſſime retractata pro innocente, contra delatorem ac falſos teſtes, ſub quibus damnatus fuerat ejus de S. Lucifero Sermo. Quid autem foret veſtra Hiſtoria Prophetica, & totus cum Elia antiquæ Legis ſub votis vere religioſis Monachatus, tanto à vobis labore defenſus, ſed rurſum à Reverendiſſ. P. Franciſco Galiano Spuche Hieronymianorum Generali poſtulatus in judicium? quid, inquam, foret in Hiſpania totus antiquus Monachatus, per Hiſtoriam Propheticam aſſertus, & cum eadem proſcriptus ab Inquiſitione; niſi reformato priori judicio teneri à vobis permiſſus fuiſſet, per decretum anni 1639?

225 Scitis etiam quantam mutationem veſtro in Ordine acceperit doctrina Theologica, poſtquam ſuam propoſuit, & ut in ſchola veſtra ab omnibus teneretur obtinuit P. Franciſcus Bonæſpei. Quam multæ & quam multis diſplicere cœperunt, quæ antea placuerant, reſolutiones graviſſimę! Et non poterit privato uni Scriptori diſplicere, poſt plurimos annos longamq; diſcuſſionem, quæ pridem antea placuerat opinio? præſertim in rebus hiſtoricis, ad quarum ſubinde judicium totum commutandum, ſatis eſt unum, quod omnes latuerat, inconteſtabilis auctoritatis inſtrumentum. Exemplo ſit Firmiani Lactantii liber de mortibus Perſecutorum ad Donatum Confeſſorem, S. Hieronymi ætate notiſſimus; ſed exinde per mille & amplius annos in neſcio quibus bibliothecis abſconditus, ab annis autem 17 feliciter protractus in lucem primum, deinde autem ad plures collatus codices pluriumque Annotationibus illuſtratus. Multas ille correctiones ſuggeſſit Pagio, in Annalibus Baronii faciendas; quas ipſe Baronius haud dubie libenter amplexus fuiſſet, in Appendicibus ſuis, ſi ſuo tempore liber iſ prodiiſſet.

226 Ego certe, de tempore & modo perſecutionis renovatæ ſub Diocletiano an. 303, certiora ex illo libro edoctus, ad diē 23 Aprilis, ubi de S. Georgio, abdicavi, quam tanto ſtudio promoveram conjecturam, quæ ſuggerebat ipſum fortaſſis eſſe primum iſtius Perſecutionis Martyrem ac Martyrum Ducem, qui propoſita contra Chriſtianos edicta Nicomediæ laceravit, ideo ſæviſſime tortus cruciatuſq; quod tanto tunc mihi videbatur probabilius, quanto celebrior eſt illius Sancti tota Eccleſia cultus, dignus, qui tali ex cauſa profluxerit: hoc tamen nunc (invento & lecto libro Lactantii) judico teneri amplius non poſſe. De initio Latinorum in Carmelo Eremitarum, quibus S. Albertus Regulam dedit; diu ambiguus, judicabam nihil magnopere obſtare, quo minus ſeculo 12 antiquius illud eſſet, licet tunc primum habere cœperint ſuos vulgo notos

Digitized by Google

Priores. Aſt reperto Itinerario Joannis Phocæ, tam nitide & diſtincte, nec minus pie ac religioſe deſcribentis loca ſacra, qualia præſens luſtraverat, eiſque (quod alii prægreſſi non fecerant) adnumerantis Carmelum; nihil amplius putavi ambigendum, quin haberem jam diu requiſitam notitiam certam, de tempore, occaſione, auctore, & numero eorum, à quibus cum laude & abſque dedecore poſſitis ac jure debeatis ducere originem Ordinis veſtri, nunc ubique & merito æſtimatiſſimi.

§. XXXVI. *ACCUSATIO.*

Papebrochius argumento negativo repudiat Vitam B. Poſthumii, quaſi non fuiſſet in rerum natura, contra Bollandum &c.

RESPONSIO.

SI quidquid in Vitis Patrum à Roſweydo editis invenitur, deberet ut certa hiſtoria recipi, non ſolum recipi ſic deberet Vita *Paſthumii* prætitulati, aliàs *Poſthumii*, nobis tomo 3 Maji pag. 357 *Pachomii Iunioris*; ſed etiam quæ hanc apud Roſweydum immediate præcedit *Vita S. Macarii Romani, ſervi Dei, qui inventus eſt juxta Paradiſum, auctoribus Theophilo, Sergio & Hygino; poſt iter pluribus fabuloſitatibus quam diebus productum.* Tu tamen, Pater Rev. quamvis fabularum plurium patrocinium ſuſcepiſſe contra me videaris, ob iſtam cenſuram culpare me non audes. Terruerit fortaſſis Te ab ea defendenda allegatus num. 5 S. Hieronymus, qui videtur iſtius Macarii Vitam appellare *impudens mendacium.*

228 Aſt vita Poſthumii viſa talis non eſt Bollando, Januarium colligenti, neque in Notis ad Vitam S. Macarii Ægyptii, neque in Commentario ad Vitam S. Antonii. Reſpondeo, quod ex libro aut ſcripto aliquo obiter allegato, non probetur Auctor, id quod allegat uti paſſim receptum, examinaſſe moroſius. De Henſchenio (nam hic Commentarium præcitatum compoſuit) certum mihi eſt, eum, mox ubi vidit, meam Vitæ Poſthumianæ cenſuram probaviſſe; utpote non levibus rationibus, tota illa Appendice deductis, fultam. Has dum Patern. Tua ad *argumentum negativum* reducit omnes, egregie imponit Lectori ſuo. Nam Palladii ſilentium allegatur dumtaxat ad ſuſpecta reddenda quinquaginta millia Monachorum, Macarii curæ à S. Antonio relictorum.

229 Sed neque propterea Vitam illam refuto ſolum dico, expendi mereri numerum, pro Antoniano monaſterio vix credibilem; veto tamen eum reſtringi ad ſolos viginti quatuor, cuſtodes corporis Antoniani; pro qua vindicanda mirum quoque eſt non laborare Patern. Tuam. Solum arguis, quod cum Lezana veſter, ad an. 376 num. 5, dicat *Pachomium* fuiſſe *quinque millium Monachorum Patrem*, atque ita corrigat exceſſum in numero *quinquaginta millium*; ego talis correctionis nullam facio mentionem. Quaſi vero obliger ad Lezanam recurrere, quoties mentio mihi eſt facienda alicujus veteris Monachi, ut ſciam numquid forſitan ille dicat contrarium receptæ illius Vitæ: quaſi etiam magni debuerim facere correctionem (ſi tamen corrigere aliquid dicendus eſt is, qui non indicat errorem

à ſe

Digitized by Google

à ſe animadverſum*)* quaſi, inquam, magni facere debuerim correctionem, prorſus gratuitam nullaque auctoritate ſubnixam. Si alia ipſe habuit viditque manuſcripta, ubi numerabantur dumtaxat *quinque millia*,ea debuerat indicaſſe, ne ſola ejus hæc videretur conjectura; vel debuerat fateri, ex conjectura ſe procedere, (uti facio ego) & culpâ vacaret. Quid quod etiam 5 *millium* numerus nimis magnus videri debeat pro Antoniano monaſterio?

230 Vellem porro, Pater Rev. ex eo quem accuſas Commentariolo, ad Vitam iſtius Pachomii prævio, didiciſſe Te, quam nullum à talium refutatione præjudicium patiantur noſtra Acta Sanctorum, ſicut opinabatur præcentor tuus P. Franciſcus Bonæſpei, iſtic tacito nomine redargutus. Ceterum capitalis error eſt, quo dicor repudiare Vitam iſtam, *quaſi* iſte Sanctus, *non fuiſſet in rerum natura*; cum ſolum dicam, quod *ſi talis* Sanctus *revera extitit in rerum natura*, fuit coævus S. Hieronymo; ut mirûm non ſit, ſi hic de eo adhuc vivente non ſcripſerit; & ſi eodem vivente ſcripta eſt Vita, ad eoque hæc diem mortis notare non potuit; mirum quoque haud ſit, nullam Poſthumii talis memoriam inveniri in Martyrologiis, dierum ordine procedentibus, nec diem in Vita non repertum fingere obligatis.

231 Ita ego utcumque amolior objectionem, quæ poterat contra iſtam Vitam formari: & quamvis non ſolum ipſam, ſed etiam perſonam Sancti ſuſpectam mihi eſſe fatear; nolo tamen, in utraque abdicanda ſeverus eſſe cenſor; quia neutra eſt ex earum genere, *quæ admiſſa longam poſt ſe trahunt conſequentiarum catenam in tota Hiſtoria profana ac ſacra*: ſicut poſt ſe trahunt alia quædam (puta Carmelitica nonnulla & univerſalia principia) ideoque *non recipienda, niſi undique ſtabilita confirmataque; &, ſi deficiant ſub examine, magno conatu rejicienda.* Hunc meum ſenſum ibi expono; & ſub tali cautela Vitam ipſam produco, lectoremque moneo, diligenter legendas Præfationes & Commentarios noſtros, quia his lectis apparebit *diverſiſſimos eſſe certitudinis atque incertitudinis gradus, ſecundum quos proponuntur ac diſponuntur in hoc opere noſtro Acta Sanctorum.*

232 Sic ad 18 Aprilis dedi Acta SS. Eleutherii Epiſcopi Æcanenſis & Anthiæ matris ejus, ob tranſlatas Roma Conſtantinopolim ſub Arcadio Imperatore reliquias celeberrimi apud Græcos, & horum exemplo etiam apud Latinos. Ea Acta, coævis auctoribus duobus Leontio & Theodulo adſcripta, licet pſeudepigrapha & apocrypha judicarē, multiſque argumenti probarem; noluis tamen ipſa ab opere noſtro excludere, ne poſteris commoditas præpediretur aliquid inde eliciendi, & aliter fortaſſis judicandi, objectionibus meis expenſis. Ita fecit, in ſuis Diſſertationibus Eccleſiaſticis, anno 1688 Salmanticæ editis, vir ſane eruditiſſimus & de Hiſpanica hiſtoria, præſertim Ordinem Benedictinum ſpectante, optime meritus, nuper vero præmature defunctus, Joſephus Perezius Monachus S. Facundi, & ſacrarũ Litterarum iſtic Profeſſor. Huic cum viſum eſſet refellere quædam ex Propylæo Aprilis, etiam nobis ipſis deinde minus probata; iſta quoque S. Eleutherii Acta putavit leviorem cenſuram mereri: quod licet necdum perſuaſus ab eo ſim, multa tamen ejus ſenſa alia vehementer probo, præſertim quoad Ordinis antiquitatem in Hiſpania, neque pauciora ex eo quam ex opere Mabilionis de re Diplomatica diſcere gaudeo: ipſum quoque pro Actis S. Eleutherii qualibuſcumque conatum laudo, eo affectu ſuſceptum, quo ſi tu etiam, Rev. Pater, imbutus fuiſſes, minus à tramite veritatis caritatiſque exorbitaſſes. Audi verba diſceptationem exordientis.

233 *Principio*, inquit, *non poſſumus non*

cum

Digitized by Google

cum aliorum, qui in hoc opus ſuas ſymbolas contulere, tum ipſius Papebrochii, qui in eo perpoliendo ſtrenue laboravit, pietatis plenam induſtriam plurimum commendare. Opus enim Eccleſiæ dubio procul utiliſſimum atque honorificentiſſimum, nulla laborum, nulla immanium expenſarum habita ratione, magnis animis aggreſſi ſunt; nec ſequiore eventu, Deo, ut par eſt credere, eorum piiſſimis inceptis favente hactenus proſequuntur. Pleraque enim (fatendum eſt) Sanctorum Acta circumferebantur, partim aperte falſa, partim tenebris denſiſſimis obſita, quæ ab doctiſſimis Patribus, admota falce juxta & face egere videbantur. Hanc religioſiſſimi viri mecum pro Eleutherianis Actis ad majorem quamdam veri ſpeciem adducendis diſceptaturi præfationem, placuit tibi, Rev. Pater, ob oculos ponere, ut, ſi quid poſthac ſcribere contra aliquem voles, habeas exemplum diſceptatoris amici atque modeſti, ſoliuſque veritatis amore eo devenientis, & ita ſuavius influentis in animos lectorum, etiam diverſa ſentientium, quam ſi eo quo Patern. tua uteretur ſtylo, hactenus neſcio an multis extra Carmeliticum Ordinem tolerabili viſo; nunc vero etiam multo minus, dum ex meis Reſponſionibus intelligitur, quam nullo ſolido fundamento nitantur accuſationes tuæ omnes, pleræque etiam fulciantur mendaciis atque calumniis manifeſte convictis, communi omnium ubique judicio.

§. XXXVII. *ACCVSATIO.*

Papebrochius Vitam S. Mauri, à S. Fauſto ejus æquali conſcriptam, & à Bonifacio III approbatam, nec non à Bollando productam, figmentis & mendaciorum monſtris accenſet.

RESPONSIO.

REv. Domnus Lucas d'Achery, cum eruditiſſimo diſcipulo ac ſocio Domno Joanne Mabilione, Ordinis S. Benedicti, ſub Congregatione S. Mauri in Gallia egregie refloreſcentis, exorſus eſt an. 1668 colligere & illuſtrare, ad noſtrum fere modum, Acta Sanctorum ſuæ Profeſſionis, ea per ſecula digerendo. Hic in Præfatione ad Tomum 1, §. 5, explicaturus S. Mauri miſſionem in Gallias; *Si B. Mauri Vita,* inquit, à *Fauſto ipſius ſocio deſcripta, ad nos integra perveniſſet, non eſſet nobis in iis, quæ ad ipſum pertinent immorandum. At cum Odo, Glannafolienſis Abbas, homo noni ſeculi* (Sammarthani ad annum uſque 1038 regimen ejus differunt, quo cœperit monaſterium pridem deſolatum inſtaurare; niſi duo Odones fuerint, unus nono, alter undecimo ſeculo) *Cum,* inquam, *Odo* iſte *in Acta illa jam vitiata (ut in epiſtola ſua pravia teſtatur) inciderit; novaque ipſe addiderit errata; nonnulla .... diſcutere mihi incumbit.*

235 Tum negat ſtudioſiſſimus iſte talium rerum ſcrutator, S. Benedictum, à quo Maurus in Galliam miſſus ſit paulo ante mortem, hanc obiiſſe pridie Paſchatis, quod tamen diſertiſſime iſtic aſſeritur, & confirmare intendit Auctor, narrans quomodo S. Mauro ea mors cognita fuerit, & hæc ab illo ipſi Auctori Fauſto ac ſociis revelata; unde, inquit, *diem illam & ſequentem, qua ſpecialiter triumphus Reſurrectionis Dominica celebratur, ſolennem ... peregimus.*

Ad

Digitized by Google

Ad quæ verba Carolus le Cointe in Annalibus Francorum 543, quo obiiſſe S. Patriarcham ſtatuunt ipſe, & Henſchenius atque Mabilio, *En mendum*, inquit, *craſſiſſimum*: hoc enim in loco, non ſolum *Fauſtus ab Odone, ſed & Odo à recentiori depravatus eſt*. Poſtremum etiam mihi viſum eſt, Tomo 3 Maji pag. 605: nam adeo capitale vitium, quo tota hiſtoria inquinatur, ne quidem Odoni (ſi is ſeculo nono ſcripſit) videtur poſſe imputari: quomodo enim hic, S. Bertichramno Epiſcopo Cœnomanenſi poſterior duobus ſolum ſeculis, & ſcribens Adelmodo Cœnomanenſis eccleſiæ Archidiacono, ex intervallo minori quam 30 leucarum, potuiſſet in ſerie tam ſibi vicinorum Epiſcoporum adeo turpiter erraviſſe, ut totum ordinem interverteret?

236 Nemo itaque fuit inter ſcriptores Francos, qui hunc errorem non notaret; uti etiam fecit Bollandus, tam in Januario ubi de Mauro, quam in Februario, ubi de Fauſto: ſed ſatis habuit, uti & illi, interpolatorem Odonem accuſare, ut memoria lapſum. Henſchenius in Martio etiam primum errorem de obitu S. Benedicti conatus eſt corrigere; & pro Dominica Paſchæ putavit intelligi poſſe Dominicam Paſſionis. Omnes autem cum Mabilione, pro Bertichramno ſubſtituunt S. Innocentium, 45 annis prius mortuum, quam iſte ordinaretur Epiſcopus. Mabilio etiam pro Bonifacio III, cui Fauſtus Vitam à ſe ſcriptam obtulerit, mavult ſubſtitui Bonifacium IV. His omnibus & aliis multis expenſis, plenam totius Vitæ diſcuſſionem, qua Bollandus abſtinuerat, necdum valde exercitatus ad talia, diſtuli ad Supplementum Januarii, poſt annos 60 continuati hac in re ſtudii elucubrandum à me ſociiſque, juxta notitias à deceſſoribus relictas & à nobis ſucceſſive retectas. Interim de S. Majolo agens in Majo, nihil equidem definivi; eo tamen me faſſus ſum propendere, *ut prolixum illud de S. Mauro ſcriptum* (*quod veluti ex quaterniunculis à Fauſto coævo ſcriptis circa S. Benedictum ejuſque diſcipulos, ab Odone Glannofolienſi acceptum expolitumque obtruditur*) *merum eſſe ſequentis ævi figmentum opiner, ei ſimile, quod de martyrio S. Placidi & ſociorum, ſub nomine Gordiani, eorumdem miniſtri, habetur; cui quid ſolidæ veritatis ſubſit, inter tot mendaciorum monſtra, nequeat vel per conjecturam prudentem definiri.*

237 Ob hanc paulo duriorem cenſuram, non definitive, ſed ſub dubio tantum pronuntiatam, dicis, Rev. Pater, num. 280, quod *Papebrochius non videatur aliò ſuum ſtudium dirigere, quam ut antiquas evertat hiſtorias, non vero ut illas corroboraret & confirmet explicando aut excuſando*; quod tamen ſequentibus mox verbis conor facere, ſuggerendo conjecturam, per quam ſervari multa fortaſſis poſſent. Idem rurſum, ſed paulo aliter, conatus ſum in Tomo 5 Maji: ibi enim eædem in S. Romano recurrebant difficultates. Sed neque tunc ſucceſſit ex voto conatus; ac denique variis modis fruſtra tentatis, aliud nihil invenio expedientius, quam pro Bertichramno ſubſtituere Innocentium, ut quam proxime ab obitu S. Benedicti ſucceſſerit Glannafolienſis monaſterii facta per S. Maurum fundatio. Indicat porro iſte iterum iterumque reſumptus conatus, meum fervens ſtudium verificandi qua poteſt, quaſcumque Vitas, etiam adulteratas, & errata interpolatorum corrigendi, ſaltem per conjecturam, dum aliud non licet. Nunc ego te, Rev. Pater, quàm poſſum humillime obteſtor, ut non tantũ non accuſes, quæ neſcis; ſed, ſupracitatorum auctorum opinionibus intellectis, duriorem ſententiam meam, tibi imprimis diſplicentem, me dedoceas argumentis non vanis; paratum, ubi ſic dedocueris, mutare omnia: tum demum te amabo, magis quàm ante; tum veritatis ſtudioſum, tum Accuſatorem Chriſtianum exiſtimabo.

238 Henſchenius, in præcitato ad Acta S. Benedicti Commentario, ubi ſuam de Actis S. Mauri ſententiam dicit, qualem ego pòſt expreſſi in Majo, ideo potius à Te hic accuſato quam Martius, quod malles me ſolum quam cum Henſchenio reum facere; ſimili cenſuræ involvit Acta S. Placidi Martyris Benedictini, allegatque Camillum Peregrinum, Hiſtoriæ Principum Longobardorum eruditum Compilatorem, qui illorum Auctorem numquam aliter quam *Pſeudo-Gordianum* appellat; eique Baronium addit, ad an. 529 num. 10. Hic ibi, pro *Iuſtino* Imperatore *Iuſtinianum* ſubſtituendum monens; *Sunt plura alia*, inquit, *illic mendoſa*, *nonnulla vero & mendacia inveniuntur*. Hæc ſi Tu, Rev. Pater, in aliquo Commentario Maji vel Aprilis, meum nomen appoſitum habente, legiſſes (legiſſes autem ſi id alicubi exegiſſet propoſitum mihi argumentum) ſimilem haud dubie contra me, nec minus atrocem, concinnaſſes litem, eo quod Acta S. Placidi non ſolum mendoſa eſſe dicam, ſed mendacia, & à PſeudoGordiano quodam ſcripta. Sed ex prælaudata Domni Acherii Præfatione, ſimile priori ſcutum arripuiſſem, quod ille offert §. 4 ſic exordiens. *Ad locum devenimus difficilem. De S. Placido, Benedictinorum Monachorum Protomartyre, ipſiuſque in Siciliam acceſſu & martyrio tractandum occurrit. Res eſt involuta tot ſpiris, totque anfractibus intricata, ut aculei undiq; & impervia ſe objiciant ambages, quibus removendis probati nos deficiunt Auctores.*

239 Pergit porro Acherius, & ingenue agnoſcit, quod *Petrus Diaconus Caſſinenſis ſeculi* XII *ſcriptor non malus, ſed non ſatis diligens, S. Placidi ejuſque Sociorum geſta, à Gordiano Placidi comite ſcripta, vel interpolavit, vel ſuppoſuit*: itaque inquit, *Acta illa non quidem perpurgare* (quod impoſſibile videbat) *ſed atrocioribus mendis exonerare conabimur*, utique per veroſimiles conjecturas, in ipſis qualibuſcumque Actis fundatas, ſicuti & nos ſolemus facere; & ſicut ipſe antea fecerat in definiendo anno obitus S. Benedicti. Hoc notare te, Pater Rev. velim, ut tali propoſito tibi candoris vere hiſtorici exemplo, non verecunderis pro Carmeliticorum ſcriptorum ſimplicitate, qua veteres hiſtorias vel interpolatas vel ſuppoſitas dederunt, fateri veritatem; atque agnoſcere, *ſcriptores* fuiſſe, pro ſeculi ſui captu *non malos*, id eſt non prorſus barbaros; ſed non ſatis diligentes ad ſecernenda certa ab incertis, & inventa ſeu cogitata ſua propria ab antiquitus habitis monumentis: tum vero fatereris id quod circa SS. Maurum & Placidum non cunctantur fateri Benedictini; quod ad hiſtoriam veſtram, ſic ut velletis & opus foret ſtabiliendam, *probati deficiunt Auctores*. Nunc cum omnes haberi probatos vultis, qui quomodocumque à vobis recipiuntur, iiſque nos credere omnia citra diſcuſſionem, omnia pariter nobis dubia redditis & ſuſpecta; niſi quæ ex melioribus quam illi ſint ſinceriuſque informatis Auctoribus confirmantur.

§. XXXVIII. Ac-

Digitized by Google

§. XXXVIII. *ACCUSATIO.*

Papebrochius Acta & Geſta S.Canionis, ſecutus Eraſmi Dialecticam, fabulis annumerat.

RESPONSIO.

CUr ſtyli à ſtylo diſcretionem quodammodo mihi exprobras, Rev. Pater? Equidem negare non poſſum neque volo, me legendo, deſcribendo, examinando omnis generis monumenta, antiqua, nova; latina, barbara; proba, apocrypha; aliqualem ſtyli uſum ac diſcretionem acquiſiviſſe. Sed cur hoc exprobas? Tranſi hinc, amabo te, in Hiſpaniam: ibi tuus te expectat in accuſando me meaque Socius, ipſius etiam Auguſtiſſimi Cæſaris Leopoldi Ignatii accuſator, & inſignis ſtyli diſcriminator. *Fr. Angelus à Purificatione. Hiſtoriographus Generalis Ordinis Carmelitarum Diſcalceatorum*; & vide ſis, an in diſcretione ejus, qua judicat inter ſtylum & ſtylum, nihil ſit, quod potiori jure reprehendas, quam in me. Epiſtolam is (noſti enim) Auguſtiſſimi Cæſaris Leopoldi prædicti, Carolo II Regi noſtro nuper inſcriptam, moderatione Cæſarea & Majeſtate utriuſque dignam quidem, ſed ſibi inviſam, negat primum Cæſaris eſſe; videlicet ſolem lucere medio die. Deinde hæreticam pronuntiat, ac pro tali accuſat apud ſacram Inquiſitionem. Denique ſtylum Epiſtolæ propiùs ſcrutatus, ipſum tam ſimilem ſtylo Janningi noſtri reperit, atque ovum ovo. Et Janningus quidem honori ſibi ducit, & quodammodo gloriatur, aliquid ſtyli Cæſarei in ſuo ſtylo elucere: at quod idem Collega tuus, Rev. Pater, indidem ipſum præſumit, ſine alio indicio, Epiſtolæ *hæreticæ* auctorem proclamare, & quidem apud S. Inquiſitionis Tribunal, debet profecto ægerrime ferre. Eſt ſane graviſſimum illic crimen, vel accuſati ſi reus eſt; vel accuſatoris, ex mera *ſuſpicione* nulliſque indiciis ad accuſandum proſilientis, ſi reus non eſt.

241 Alterutrius crimen patebit è textu Accuſatoris, ſic alloquentis Judicem: *Eſt porro mea ſuſpicio, auctorem iſtius Epiſtolæ* (Cæſareæ), *quam accuſo deferoque, eſſe Conradum Ianningum Societatis Ieſu, & Socium hodie Danielis Papebrochii, Continuatoris Operum Bollandi. Fundamentalis mea ſuſpicandi ratio eſt ipſe ſtylus, Ianningo propriiſſimus; uti videre eſt in* MOTIVO JURIS, *iterumque in Appendice ad* MOTIVUM JURIS, *quæ ſunt dicti Auctoris opera.* Papè! Iſtane Janningi opera ſunt? Inde Janningi ſtylus vobis cognitus? Ex ſimilitudine ipſius ſtyli cum ſtylo Epiſtolæ Cæſareæ, ſive (ut ipſam vobis laudare & appellare placuit) hæreticæ, Janningum auctorem hæreſeos facitis? Atqui notorium eſt, quod & Motivum Juris, & Appendix ad Motivum ſint, non Janningi, cujus nulla in opuſculorum illorum titulis mentio; ſed *Fr. Sebaſtiani à S. Paulo, Provincialis Provinciæ Flandro-belgicæ, Ordinis F.F. Beatiſſ. Virg. Mariæ de monte Carmelo, olim S. Theologiæ Lovanii Profeſſoris.* Noſti nomen tuum, Rev. Pater, quod ipſe opuſculis tuis cum tot notis characteriſticis & titulis præfixiſti. Ut Accuſator ille de ſtyli conformitate judicaret, debuit procul dubio opuſcula illa legiſſe. Si legit autem, quomodo homini ſanæ mentis incidere potuit, eſſe Janningi; cum & *Motivum juris*, & ejus *Appendix*, ſcripta apertè ſint contra Jan-

Digitized by Google

Janningum & me, ac pro Paternitate Tua. Denique non potuit nomen Patern. Tuæ, tamquam veri Auctoris, clarius exprimi, quam expreſſum habeatur in fronte utriuſque Opuſculi.

242 Hic ego ipſum te, Rev. Pater, judicem non recuſo. Quid cenſes de ejuſmodi Accuſatore, qui, ſi opuſcula iſta legit, ignorare non poteſt Patern. Tuam, mihi & Janningo directè adverſantem, non autem Janningum, eorum Auctorem eſſe; ſi non legit, quomodo de ſtyli conformitate judicare potuit; atque hinc Accuſationem inſtituere contra Janningum, tamquam *hæreticæ*, ut ait, Epiſtolæ auctorem? Et quidem Accuſator hic eſt *Hiſtoriographus Generalis Ordinis Carmelitarum Diſcalceatorum.* An non præclaros, ſolidos, & fideles Hiſtoriographos habet Ordo Carmelitanus, cum tales habet? Profecto, ſi ſimiles etiam olim Hiſtoriographos adhibuerit, poteſtne merito conqueri, quod talium teſtimonia & narrationes fidem nobis indubitatam non extorqueant? Hiſtoriographo huic dicitur in accuſanda Cæſaris Epiſtola operam navaſſe Fr. Joannes Gomez Barrientos, Procurator Generalis veſter. Iſtud fuit Fratrum & Accuſatorum par nobile, quod Tomorum meorum XIV Accuſationem apud Inquiſitionem Hiſpanicam in ſe ſuſcepit, & condemnationem obtinuit. Quam autem Accuſatio illa fidelis & æqua fuerit, dies docebit, & dandæ ad Delationem Reſponſiones.

243 Neſcio porro, quam Patern. Tua hic vocet *Eraſmi Dialecticam.* Nam ſi eam intelligis, qua ætas & genius auctoris cognoſci putatur *ex ſtylo*; ea non ipſius tantum, ſed omnium paſſim eruditorum eſt. *Acta S. Canionis ſuſpecta* mihi eſſe, fateor; non ob ea quæ notat Patern. Tua, accepta ex meis ad iſta Acta obſervatiunculis (judicium de horum exigua fide illæ non fundant; iſtud tamen, prius bene fundatum, utcumque corroborant) ſed propter temporum pugnam, in eo apparere viſam, quod S. Canion paſſus dicitur anno 2 Diocletiani & Maximiani, id eſt anno 286; & ſepultus à S. Elpidio Atellarum Epiſcopo, quem oſtendimus Tomo 5 Maji pag. 282, vixiſſe ſeculo 5: cujus tempore oſtenderam pariter aliquem S. Canionem veniſſe ex Africa in Campaniam. Tum vero ſic ratiocinabar, Tom. [illegible] pag. 28 num. 5. *Hac tam certa notitia* Canionis *unius, ex Africa in Campaniam delati ſub Wandalis, intra carioſam navim; & ætas* Elpidii, *in ejus de quo hic agimus* Canionis *Actis qualibuſcumque nominati; collata cum incertitudine & exigua fide ipſorum Actorum, vehementer nos inclinant, ut arbitremur, non niſi* Elpidium *unicum & unicum* Canionem *habendos pro Sanctis, eoſque ad quintum ſeculum & Wandalorum tempora pertinere. Adeo ut, qui vera* S. Canionis *Patroni Acheruntini Acta volet diſcere, ex Actis* S. Caſtrenſis *haurire ea debeat, quicum habuit communem carcerem, exiliumque, & refugii ac ſepulturæ primæ locũ in Campania. Tum autem* (id eſt his poſitis, quæ jam poſui) *nihil reliqui erit, quam ut Acta, Acheruntiæ ſcripta ſervataque, omnino credantur eſſe fabuloſa, & hoc indigna opere.*

244 Hactenus ego ibi, Tu vero, R.P. Profeſſor, neſcio qua utens Dialectica, concluſionem, ex immediate prægreſſis procedentem, iſtis prætermiſſis, aliunde deducis; ac tum contra me inſurgens, *Ad cenſurã*, inquis, *adeo inſolentẽ neſcio quid Papebrochium movere potuerit, præter ſtylum, niſi quod illic nominentur ſocietates Monachorum, frequentes de cælo voces, oratio ad Chriſtum, qui aperuit oculos cæci Tobiæ.* Atqui tria hæc ſolum in Annotatis indicantur poſtea, adeoque factam antea concluſionem non inferunt: infertur autem illa ex aliis ſuperius memoratis; idque non abſolute, ſed tantum ſuppoſita earum veritate: quare mox ſubjungo. *Ne cui tamen nimis rigidus Cenſor videar, volenti duos* Caniones *admittere; lubet ipſa integra Acta dare,*

re,qualia accepi;ſub iſta cautione, ut Apoſtoli ſententia de iis præcedat, quæ in ſimili argumento placuit Gelaſio Papæ, Omnia probate, quod bonum eſt tenete. Eſtne hoc, R.P.Profeſſor, aliquid abſolute *annumerare fabulis;* uti me facere dicis in titulo? An etiam, *ſuſpectum haberi*, & *eſſe fabuloſum*, idem Tibi ſonant? Art.1 §.6 excuſſi,hic denuo impactam mihi blaſphemiam contra merita Chriſti, quia in Oratione de S.Canione dixerim, *minus apte* adſcribi Chriſto illuminationem Tobiæ.

§. XXXIX. *ACCUSATIO.*

Papebrochius Vitam & Martyrium SS. Valentini & Damiani, Breviario inſerta, repudiat ut commenta.

RESPONSIO.

CUm ad noſtram quæſtionem parum aut nihil faciat, ſitne alicujus Sancti hiſtoria,peculiari unius alterinſve Eccleſiæ Breviario inſerta,vel non; nolo,Rev. Pater,tempus terere te docendo, quid interſit inter Breviaria hodierni moris, & uſus antiqui Legendaria, ex quibus, non ex illis,deſcripta trado Acta Sanctorum prænominatorum.Et ea quidem habeo ego,quoad partem poſteriorem,omni acceptione digniſſima;ita tamẽ ut ex eis conficiam,Legendam illam fuiſſe compoſitam Normannis Aprutium obtinentibus, ſeculo 12 aut 13.

246 Tranſiens vero inde ad priorem partem Actorum, eodem prorſus ſtylo,ſed ex minus certa ſcientia deſcriptorum;eorumdem ſynopſim referre ſatis habeo; & quam exiguę ſint fidei jubeo inde æſtimari,quod ibi *ſcribitur Iulianus tyrannus, plane qualis Diocletianus fuit,edicta emittere per totum Imperium, quibus morte affici jubeantur quotquot idolis ſacrificare recuſarint;atque ad ea exequenda Duces, Præfectos, Tribunos, Comites quaquaverſum dimittere.* Quam certo hinc ſequatur,talis Legendæ Auctorem, non quæ antiquitus ac veraciter ſcripta repererat, ſed quæ vel ipſe, vel alius ante ipſum, idonea judicavit repræſentandæ perſecutioni cuicumque, multumque diſſimili à Juliani perſecutione blanda & captioſa, ſatis patet ex dictis §. 17, nec ampliori opus eſt demonſtratione. Qui autem principium tale pro ſuo captu ſunt commenti, merito præſumuntur etiam commenti cetera,quæ alioqui non ita promptum eſt manifeſtæ falſitatis convincere.

247 Quod porro dicis, Rev. Pater, ad hanc cenſuram me moveri, *meris triciis chronologicis*, calami exerrantis lapſus fuerit; chronologiâ enim hic dumtaxat utor ad docendam ætatem Legendæ prænotatæ; ad ejus falſitatem convincendam,ſeu potius ad juſtificandum repudium illius pro parte priori, argumentum ſumo,primum ex demonſtrata Auctoris levitate; deinde ex topographia tam antiqua quam nova, quæ ignorat *magnam civitatem Zappinam*, juxta quam Sancti paſſi ſint, prope flumen Piſcariam,in loco nunc *S.Valentini* dicto,inter Sulmonem & Theate. Etenim Italia tota à Plinio aliiſque tam accurate deſcripta habetur, ut talis tantaque civitas, in qua Proconſul Romanus ſedem habebat, non potuiſſet latere, ſi unquam in rerum natura fuiſſet: eſtque tam validum hoc argumentum, licet negativum, ut ſine vetuſtiori teſte eruditorum nemo recepturus *Zappinam* in Aprutio ſit.

Digitized by Google

EXHIBITIONIS ERRORUM.

ARTICULUS DUODECIMUS.

De Reliquiis & Miraculis Sanctorum.

ACCUSATIO PROOEMIALIS.

Exhibentur ea quæ Papebrochius, inter Acta Sanctorum, habet contra ſacras Reliquias, & Sanctorum Miracula.

RESPONSIO.

AN Tibi dignum accuſatione videatur, ſi plurima etiam, quæ Reliquiarum & Miraculorum nomine veniunt, improbem; qui de infinitis propemodum Reliquiis & Miraculis tracto, & falſa à veris ſecernere ex officio teneor? Quis gemmarius eodem in pretio habet gemmas quaſlibet? Quis aurifaber ſcoriam auro immixtam non ejectat? Quis nummularius monetam improbam à proba non ſecernit? & ut notiora tibi loquar, quis ſacræ Theologiæ Profeſſor, Propoſitiones, quas forte legerit, omnes ſuſcipit ut fide certas, aut veras, nullamque reprobat ut falſam? Certe, quiſquis is foret, non minus indignus eſſet appellari Theologus, quam indignus eſt nominari Hiſtoricus, qui æqualiter aſſentitur cuivis narrationi. Jam vero quid habeo contra ſacras Reliquias & Sanctorum Miracula, quæ tam multiplicia primus è tenebris in lucem protraho, cogente nemine?

2 Univerſa reducis ad quinque paragraphos; præterquam quod in Præfatione reſumas Accuſationem de ſacro Præputio Domini, Antverpiæ aſſervato (de quo ſatis reſpondi Art. 1 §. 8) *nec ſancta Sindoni parcere* me dicis. Si de ea agis, quæ Chriſti vultu impreſſo venerabilis, vulgo appellatur *Veronica*; de hac quoque ibidem reſpondi §. 4, ac rurſum Art. 11 §. 2. Si novum crimen impingere mihi voluiſti, vel certe ejus ſuſpicionem movere rei ignaris (ſicuti cum dixiſti *columnam Chriſti* à me arrodi, §. 5 Art. 1) calumniam more tuo ſtruxiſti apud eos, quibus *ſacra Sindones* dicuntur, lintea Chriſti ſepulcralia, qualia Taurini in Pedemontio, & Veſontione in Burgundia honorantur, quamvis unius ſolum *Sindonis* Euangeliſtæ meminerint. De hac autem vel iſtis nuſquam adhuc egi: proinde deſuper agi reus nequeo, nec teneor reſpondere.

§. I. AC-

Digitized by Google

§. I. ACCVSATIO.

Papebrochius, contra communem Eccleſiæ ſenſum, Romanam S. Stephani Protomartyris tranſlationem cenſet eſſe fabuloſam.

RESPONSIO.

AD hujus accuſationis probationem allegat Patern. Tua locum ex Appendice ad diem 7 Maji, tomo 7 pag. 614; dicitque, quod ibi Papebrochius *retractat & expungendum aſſerat quod tomo* 2 (ad ipſum ſcilicet diem 7 Maji inter Prætermiſſos) *dictum eſt ex Ms. Vaticano & Martyrologio Romano.*

4 Confero loca, Rev. Pater, nec invenio quod aliquid ex præmiſſis ibi jubeam expungi: ſolum, ubi dixi, quod *Tranſlatio in Romam* tractari poſſit *die Inventionis* 3 *Aug. aut die Natali* 26 *Dec.* jubeo legi, quod id tractari poſſit, *die inventionis* 3 *Aug. aut potius* (...) *ad diem Natalem* 26 *Dec.* Patern. Tua legere ſe ait, *Diem inventionis aut potius* (....) *natalem ejus*, corrumpendo ſenſum, qui in meo textu clarus eſt, & faciendo, ut videar *diem inventionis* cum *Natali* confundere; aut dubitare, an corpus Protomartyris vere inventum prope Hieroſolymas ſit die 3 *Auguſti*. Nam quid videri aliud poſſem retractaſſe per additionem voculæ *Potius*, & inhærendo verbis, ſic alteratis?

5 Non hoc tamen vis: ſed retractationem imaginaris in Parentheſi *(nam ſunt eruditi viri, quibus tota illa tranſlatio Romana fabuloſa videatur)*. Agnoſco Parentheſim meam, ſecundo loco appoſitam, cum deeſſet primo: agnoſco etiam, eſſe cauſam, ob quam malim à ſucceſſoribus meis omnia, quæ de S. Stephano tractanda erunt, ad diem Natalem transferri (more nobis in ſimilibus uſitato, cum plura unius Sancti feſta celebrantur) quam partem præmittere menſe Auguſto. Idque eo magis, quod tranſlatio Romana non caret aliqua difficultate, tunc melius diſcutienda, cum ſub unum ſimul conſpectum habebitur quidquid ſanctum Proto-Martyrem ſpectat. Sed unde quæſo extundis, Pater Rev. quod *tranſlationem Romanam fabuloſam cenſeo* ego? Talem dico quibuſdam Eruditis videri. An ideo ipſe etiam talem conſeo? Mala hæc conſequentia eſt, R. P. Profeſſor. Aſt Eruditorum iſtorum nomina non exprimo, quos Tu expertus es *plerumque fictos eſſe, vel certe hæreticos, aut damnatos aliquos ab Eccleſia auctores*. An ergo in brevi illa parentheſi debebat totum dici, quod dicendum reſervabatur pro fine Decembris? Ibi ex profeſſo eruditorum nomina & argumenta exponenda erant, & utrorumque merita expendenda. Quid ſi interim alii, æque aut magis eruditi, nova quædam adducent monumenta, & certiora quam hactenus habeantur, quæque Tranſlationem iſtam prorſus faciant indubitabilem? numquid tunc non deberem his adhærere & priores illos qualeſcumque deſerere? Miror interim, Pater Rev. quod ut tot mea volumina accuſare poſſis, opus Tibi ſit ſcrutari Parentheſes Notulaſve, ut perſuadeas quod ſtudium noſtrum eo tendat, *ut aſtu imperitum lectorem in errorem inducamus*; qui ne quidem ſcribimus vulgo, ſcientes Acta à nobis illuſtrata tam multis & ingentibus tomis paſſim à vulgo legenda non eſſe; exiſtimantes autem numquam magis *imperitum lectorem* aut magis maledicum ipſa habuiſſe quam Patern. Veſtram,

quæ

Digitized by Google

quæ ſane non ſinet ſe *induci in errorem* à nobis.

6 Hic ego finem poteram facere, non obligatus diſcutere propoſitã intempeſtive quæſtionem. Dabo tamẽ & importunitati Tuæ, non æqua petenti; & benevoli Lectoris curioſitati, haud ſatis patienti ſe in longe poſt edendos Tomos differri, ut de argumento eo dicam, quæ nunc quidem ſcio; & ſimul doceam, me, cum *viros eruditos* indefinite nomino, alios intelligere, quam quos tibi præſumere libet, *hæreticos, aut ab Eccleſia damnatos Auctores.* Card. Baronius, in Notis ad Romanum Martyrologium, de tranſlatione Corporis S. Stephani, ad 7 Maji relata, ſic ſcribit: *Habentur rei geſtæ vetera monumenta, ſcripto mandata à Lucio Archidiacono, ſed quæ non modica caſtigatione indigeant.* Quam parvam autem fidem Actis iſtis ipſe habuerit, imo de ipſamet Tranſlatione prænotata quam dubius fuerit Baronius, ſatis apparet ex illius hac de re in Annalibus ſilentio, ſaltem ad eos quibus referri debuiſſet annos tomo 5 vel 6. Ad annum autem 439 agens de tranſlata Hieroſolymis Conſtantinopolim manu, tamquam re certa, de corpore prorſus ambiguus, ita ſcribit num. 3.

7 *Sane quidem complura de his, haud fide digna, ab aliis ſcripta reperiuntur, nimirum non de membri alicujus S. Stephani, ſed totius corporis facta Conſtantinopolim tranſlatione, à Iuliana nobili vidua, clam illud ſubripiente. Sed quoniam ſub Magno Conſtantino & Euſebio Conſtantinopolitano Epiſcopo id contigiſſe Auctor habet; haud fidem ea hiſtoria ſibi conciliat; ſicut nec quæ habet Nicetas in Oratione de eadem Tranſlatione; facta (ut ait) ſub eodem Conſtantino Imperatore, atque Metrophane ejuſdem civitatis Epiſcopo; quem voluit Auctor mutaſſe loco Euſebii, quod ſciret hunc Arianum fuiſſe. Verum ante Honorii tempora numquam Reliquiæ corporis Protomartyris viſæ ſunt,* Corpore ſcilicet tunc primum revelato per viſionem, Luciano Presbytero factam (nempe anno 415) uti ex ipſius inventionis Actis habet Breviarium ad diem 3 Auguſti. Eccleſiam autem S. Stephani Hieroſolymis, in quam ex ſancta Sion delatum eſt corpus, primum ædificatam ab Imperatrice Eudocia ſcribit idem Baronius an. 458 num. 21: anno autem ſequenti num. 3 ex Euagrio ſic concludit; *Rejectis igitur fabulis, quæ hoc anno facta eſt per Eudociam Stephani Protomartyris Reliquiarum tranſlatio, eam ut germanam, omni fide teſtatam, recipimus.*

8 Fabulas appellat vir ille doctiſſimus, quæ reperit, & nos habemus ac repudiamus, ſcripta dictæ tranſlationi contraria, de alia, non unius membri, ſed corporis totius tranſlatione. Et ſane neſcio, quid fabuloſitatis ſpeciem certiorem habere ipſo primo intuitu poſſit, quam quod, non dico ſub Conſtantino Magno, aut filio ejus Conſtantio, qui Arianum Euſebium à Nicomedienſi Cathedra ad Conſtantinopolitanam tranſtulit; ſed etiam ſub Juniore Theodoſio; quam quod in Actis à Baronio cenſuratis narratur? videlicet, Alexandrum Senatorem, ædificata Hieroſolymis eccleſia S. Stephani, in ea ſic fuiſſe tumulatum, loculo intra eamdem S. Stephani tumbam poſito, ut poſtea Marciano imperante, nequiverit ab Epiſcopo Presbyteriſque eccleſiæ iſtius novæ diſcerni, uter loculus Stephani, uter Alexandri eſſet; itáque permittendum fuerit Julianæ, viri corpus Conſtantinopolim tranſlaturæ, quia ipſa id ſe noſſe aſſeverabat, ut quem deſignaret loculum eum auferret; hanc vero mentitam Epiſcopo, abſtuliſſe loculum quem ſciebat ipſa, Epiſcopus autem neſciebat, S. Stephani eſſe. Et tamen mox dicitur eadem Juliana, Conſtantinopoli appropinquans, ad fidem de S. Stephani corpore faciendam, adduci petiiſſe Judæos, qui Epigraphen Hebraicam legerent, quam ſcilicet Jeroſolymitanus Epiſcopus, vel legere

gere neſciverat vel inſpicere neglexerat.

9 Manet igitur hoc ſolum ex indubitatis hiſtoriis certum, quod Pulcheria, acceptis ex eo quod Eudocia transferri fecerat corpore reliquiis dexteræ manus, eidem ędificaverit Oratorium, *in Pulcherianis* cognominatum; de quo multa eruditiſſimus Cangius, in Conſtantinopoli ſua Chriſtiana p.136 & 7, allegato etiam Theodoro Lectore in Collectaneis, ubi hic, ſeculi 5 vel 6 ſcriptor, lib.2 ſub finem, dumtaxat meminit *Reliquiarum* in genere. Ut autem illam dexteræ partem Conſtantinopolim ad Pulcheriam ab Hieroſolymis miſit Eudocia; ita Romam miſerit ad Eudoxiam filiam, una cum Catena S.Petri, armum dextrum ſive humerum aut ſpatulam ejuſdem S. Stephani, eodem anno 459, quem armum in ipſa S. Petri ad vincula eccleſia, tali occaſione extructa, collocaverit Pelagius Papa I; Pelagius autem Papa II, fundata propria S.Stephano eccleſia extra muros Urbis, in ipſam intulerit prædictum armum, inter annos 477 & 490; Gregorius denique III, circa an.720, donaverit eumdem Baſilicæ Vaticanæ, in cujus archivo reperimus, & tranſcribi curavimus, omnes circa dictum armum notitias, ex Anaſtaſio Bibliothecario & Viſitationum Apoſtolicarum Actis, uſque ad annum 1616: quo veneranda iſtæc Reliquia, an.1520 in direptione urbis argenteo ſuo tabernaculo ſpoliata, & anno 1550 intra ligneam capſellam reperta, anno autem 1581 nobiliori ex argento inaurato arculæ incluſa, anno denique 1616 die 8 Junii honorificentius etiam collocata fuit.

10 Quamdiu reliquum corpus, exceptis aliis alio tranſlatis Reliquiis (de quibus hic ſigillatim agendum non puto) Hieroſolymis manſerit, & an, vel quando illud inde fuerit tranſlatum Conſtantinopolim, ad Pulcherianam fortaſſis eccleſiam, nullus fideliter docere nos poteſt, ſuppoſita fabuloſitate jam refutatæ narrationis: nam qui eam ſequitur Nicetas Rhetor, & eamdem corrigit in nomine Epiſcopi, ſicut Baronius notavit, tantum nobis probat, quod diu ante ſeculum 9, quo ille floruit, creditum fuerit, Conſtantinopoli eſſe reliquum corpus S.Stephani; quandoquidem obſcuratâ penitus veræ tranſlationis hiſtoriâ, jam tum reciperetur fabuloſa illa. Ego exiſtimo, haud abs re fore conjecturam, quæ diceret Hieroſolymis tranſlatum Conſtantinopolim quidquid ibi ſupererat de corpore S.Stephani, tempore Heraclii Imperatoris, poſt occupatam an. 616 à Perſis urbem & terram ſanctam: quomodo autem Conſtantinopoli Venetias idem corpus tranſlatum credatur anno 1110, narrat propria rei geſtæ hiſtoria, quam variis in Codicibus invenimus manuſcriptā; quamque compendio refert in Chronicis ſuis Andreas Dandulus uno poſt iſta ſeculo Venetorum Dux, quem ex Ms. lege apud Cangium loco præcitato.

11 Nullam ea relatio habet fabuloſitatis ſpeciem, talemque novo ſtylo exornavit D. Dominicus Aſculanus, ſuperiori ſeculo ibidem Venetiis ad S.Georgii Monachus. Solum ſubvereri poſſit aliquis, ne id quod credebatur eſſe corpus *Stephani Protomartyris*, fuerit *Stephani Iunioris*, Martyris ſub Copronymo, fallente ex facili Synonymia. Habeo ſuper ea tranſlatione manipulum Annotationum Mss. auctore Abbate Conſtantino Cajetano, Collegii Gregoriani Benedictinorum in Urbe Præfecto, inter Urbanianas Apes anno 1631 relato apud Allatium, in opuſculo de viris illuſtribus, qui tunc Romę aliquid typis vulgabant. Hic Abbas, præmiſſa enumeratione variarum eccleſiarum, quæ apud ſe eſſe Reliquias ejuſmodi gloriantur, proponit ſibi diſcutiendum, *ubinam totius corporis partes integrantes reperiantur, Romæ an Venetiis*. Nam licet Dandulus integrum corpus appellet, ipſe, ab oculatis teſtibus inſtructus, ſolum ait eſſe *Cranium capitis, multa oſſa confracta, & quamplurimos cineres*. Pro his oſtendit ille omnem fere eam haberi certitudinem,

titudinem, quæ de rebus hujuſmodi haberi poteſt, quod ſaltem ſint alicujus S. Stephani Conſtantinopoli allati, & tamquam Proto-martyris ſemper Venetiis honorati, atque à veteri ad novam S. Georgii Majoris eccleſiam honorificentiſſime tranſlati an. 1531, prout præcitatus Dominicus Aſculanus præſens teſtis ſcribit. Omnibus tamen non obſtantibus, propter Martyrologii Romani auctoritatem, putat dici poſſe, etiam *Pelagio I Pontifice, partem competentem Romam eſſe allatam, atque in ſepulcro S. Laurentii Martyris in agro Verano collocatam.*

12 Nihil in hoc apparet impoſſibile; ſed revera factum eſſe, unde habemus, niſi ex ea hiſtoria quam fabuloſam cenſet Baronius? Nam quod apud hunc in Notis ad 7 Maji, *Petrus Diaconus Caſſinenſis* in libro de viris illuſtribus ſui monaſterii cap. 15 *teſtatur, S. Brunonem Epiſcopum Signianum* (obiit hic 18 Julii ſub Calixto II circa annum 1112) *de ea Tranſlatione ſcripſiſſe ſermonem*; quodque *idem addit* cap. 45, *alium inſuper ſermonem conſcriptum eſſe à Petro ejuſdem monaſterii Bibliothecario*; ſeculo eodẽ 12; quod, inquam, Sermones iſti haberentur apud Caſſinum deſcripti, id quamdiu ipſi ſermones latent, nihil facit ad docendum quod in iis agatur de alia Tranſlatione quam humeri, quæ merito habetur indubitata, & cujus occaſione altera illa totius corporis reliqui potuit fuiſſe conficta. De hac autem cum Baronio meritò dubitavit Bollandus noſter, idque eo etiam magis, quod pro *Gelaſio* Papa, nunc à Romanis nominari ſolito, in omnibus Mss. legeretur, *Pelagius*, anno primum 492 creatus Pontifex, adeoque male compoſitas cum imperio cujuſcumque Theodoſii, cum ſenior annno 395, junior an. 450 obierit. Ita hæſitans Bollandus, conſuluit anno 1639 P. Michaelem Seneſchallum, Duaci apud noſtros Theologum atque Chronologum præclarum; rogavitque conſulere Aquicinctina Mss. ubi Acta noverat haberi ſub hoc communi omnibus Codicibus principio poſt Prologum. *Tempore in illo, Theodoſii Imperatoris filia Roma à dæmonio graviter torquebatur.*

13 Fecit Seneſchallus quod rogabatur; & quo de re tota certius judicare poſſet Bollandus, relationis totius ſubſtantiam in breve redegit compendium, ſuaque manu ſcriptum ſic miſit, ut verba peculiari conſideratione digna lineolis ſubnotaret, pro quibus hic currenti charactere utar; dignum enim videtur compendium iſtud, quod etiam hic legatur, ad confirmandam Baronii cenſuram. Sic autem compendium ſuum texit Seneſchallus.

14 „ Dum dæmon ſacris adjurationibus „ adactus, profitetur ſe non egreſſurum „ è corpore filiæ Imperatoris, *cuſtodes puellæ*, „ conſilio habito cum *Papa Pelagio*, mittunt „ legatos ad Theodoſium, qui jubet filiam „ duci Conſtantinopolim, ut illic liberetur. „ Sed dæmon reverſis Romam legatis, ite- „ rum proteſtatur, ſe non egreſſurum niſi „ Romæ; eo quod S. Stephanus ab Apoſto- „ lis (Petro & Paulo) ſuam expulſionem „ obtinuerit. Anxius ea re Theodoſius, agit „ cum Patriarcha, Clero ac Primoribus; à „ quibus tandem impetrat ut Romam mit- „ tatur corpus S. Stephani, ea lege, ut vi- „ ciſſim Roma Conſtantinopolim mittatur „ corpus alterius Martyris. Conſentiente „ Papâ, poſtulant Græci *corpus S. Lauren-* „ *tii.* Miſſi Conſtantinopolim *Cardinales* „ avehunt inde corpus S. Proto-Martyris. „ à quo paſſim edita ſunt miracula, tum „ Conſtantinopoli, tum in itinere, ac nomi- „ natim *Capuæ*, ubi S. Stephani *brachium dex-* „ *trum* relictum fuit, ac denique Romæ.

15 „ Ibi conſilium erat ſacrum Corpus „ deferre ad *Eccleſiam ſancti Petri advincula*; „ ſed Deus virtute inviſibili repulit conan- „ tes illuc inferre; & clamante dæmone „ ſacrum corpus deſtinari à Deo Eccleſiæ „ S. Laurentii, ſtatim eo delatum eſt, mox- „ que

Digitized by Google

„ que ſanata eſt filia Imperatoris. Poſtridie aperto ſepulcro S. Laurentii, inventus eſt Sanctus Martyr locum dextrum ceſſiſſe S. Stephano, cujus *dextrum armum* abſtulit Papa, & in Eccleſia *S. Petri ad vincula* collocavit. Dum autem tentant Conſtantinopolitani extrahere ex ſepulcro corpus S. Laurentii, omnes ceciderunt velut mortui; ſed mox precibus Papæ ac aliorum, ſanitatem recuperarunt. Latini autem qui conſenſerant in tranſlationem S. Laurentii faciendi Conſtantinopolim, phreneticorum inſtar huc illuc erraverunt, donec ejus tumulus clauderetur. Illi vero ex Græcis qui manum extenderant ad auferendum corpus S. Laurentii, omnes, nemine excepto, intra decimum diem extincti ſunt.

16 „Romani, utriuſque Martyris Eccleſiam communem egregie ornarunt, & ſepulcro hos verſus inſcripſerunt:

Hic duo ſanctorum ſunt corpora clauſa virorum,
Stephanus eſt alter, ſibi par Laurentius, atque
Iſtorum meritis ſcandamus gaudia cæli,
Et cæli cives ſemper Vivamus in ipſo. Amē.

Ego Lucius S. Romano Eccleſia Archidiaconus, quod vidi & audivi, proprio ſermone conſcripſi. Tranſlatum eſt corpus Beati Stephani Romam, Pridie Nonas Majas, Principe Theodoſio, Papâ Gelaſio, ad tutelam Romanorum, tam adverſus hoſtes viſibiles, quam inviſibiles; quod annuat nobis Chriſtus promereri, ad ſuam laudem & eorum, qui cum Patre & Spiritu Sancto unus Deus permanet in ſecula ſeculorum Amen. In quo ultimo loco notat Seneſchallus, ad marginem clare legi τὸ *Gelaſio*, non autem *Pelagio*: & alterum quidem ex altero fieri facile potuiſſe ſcribendo, ſed neutrum quadrare: cum *Gelaſius* Imperium Theodoſii Junioris præceſſerit, *Pelagius* ſecutus ſit, Junior autem Theodoſius haberi hic debeat.

17 Facile hic quivis non ineruditus intelligit, in eo ſcripto in quo componuntur Imperatoris atque Pontificis nomina ea, quæ certū eſt ſimul nominari non potuiſſe, & ubi præpropere nominantur *Cardinales* nullam eſſe apparentiam auctoris coævi & oculati teſtis, qualis fingitur Lucius iſte Actorum ſcriptor. Capitale autem imprimis eſt, quod nullius Theodoſii filia Romæ puella vixerit, niſi *Galla Placidia*, quam ex Seniore natam cum eſſet annorum 25 anno 410 Alaricus Rex urbe expugnata cepit, atque uxorem ſumpſit, mortuo ante annos 15 patre: Junioris autem Theodoſii filia Eudoxia; Conſtantinopoli nata an. 422 ibidem Conſtantinopoli anno 437 Valentiniano Cæſari nupſit, neque Romam puella ſeu virgo vidit unquam. Ex tali interim Legenda ſuum compendium ſumpſit Jacobus à Voragine cap. 106 Legendæ (ſi Superis placet) Aureæ, alias appellatæ Hiſtoria Longobardica. Hic auctor, Theodoſium quidem nominavit, nomen vero Pontificis prudenter reticuit: quod exprimere volentes veterum ad 3 Auguſti Lectionum amplificatores ſub Pio V, *Pelagium* ſcripſerunt in fine v Lectionis, ſicuti Lucius ſcripſerat, & hodiedum legitur.

18 His ita expenſis, & ad primos (ut nobis mos eſt) fontes reductis; vides, Pater. Rev. (ſi videre quidquam & proficere potes) ſolo hodierno Breviario & Martyrologio inſtructum te non ſatis fuiſſe, ad diſputandum de Romana corporis S. Stephani tranſlatione: Baronium autem (quem, ubi pro te facere non videtur, curare haud ſoles) de ejus veritate merito dubitaſſe, ſicut & dubitaverunt Cajetanus, Bollandus, Seneſchallus; viri utique eruditi, neque (ut tibi præſumere de auctoribus meis placet) hæretici vel ab Eccleſia damnati. Non poſſum tamen indignari tibi, ſed compati cogor, quod zelus tuus pro Carmelitica antiquitate, quæ jam videbatur ſubſiſtere non poſſe,

quamdiu mea qualiſcumque ſtaret auctoritas, eo Te adduxerit præſumptionis, ut ab antiquaria, non ſolum ſcientia, ſed etiam ſupellectile deſtitutus, putaveris quidlibet te poſſe perſuadere hominibus, quibus non liberet libros meos legere; multo minus fundamenta rerum, ibi non expenſarum, ſed obiter dumtaxat indicatarum, ſcrutari, dummodo nominares Breviarium vel Martyrologium Romanum, tamquam exploratiſſimæ per omnia veritatis ea forent, atque indubitabilia.

§. II, III, IV, V. *ACCUSATIONES.*

Papebrochius molitur, contra teſtimonium Gregorii XIII, *Reliquias S. Monicæ, in eccleſia S. Auguſtini Romæ quieſcentes, reddere ſuſpectas.*

Papebrochius, ex gratuitis conjecturis, pro ſuo captu excogitatis, SS. Martyrum Brixienſium approbatas Reliquias, tamquam fictas paſſim explodit.

Papebrochius Reliquias, ab Imperatrice Eleonora & variis Cardinalibus donatas Monialibus Tereſianis Viennenſibus in Auſtria, molitur reddere ſuſpectas, uti & nonnullas alias.

Papebrochius, ex meris conjecturis, variorum Sanctorum miracula, molitur reddere ſuſpecta & apocrypha.

RESPONSIO.

DE Reliquiis S. Monicæ, utrum Romæ vel in Belgio ſint, diſceptatur ut dictum eſt: utrobique ſaltem non poteſt haberi integrum ejus caput, & tamen utrobique haberi prætenditur. Supereſt, ut coram judice competente exponatur utrimque cauſa, & decidatur. Hoc quamdiu factum necdum eſt, nemo ullus juſte poteſt à me exigere, ut in præjudicium antiquiorum poſſeſſorum pro recentioribus plus faciam quam feci, integre producendo horum fundamenta, & errorem ſi quis ſubeſt excuſando; ſicut feci, & apparet ex dictis Art. 3 §.7. Similiter de Reliquiis Brixienſibus (quæ tertia hic Accuſatio aſſumitur & bis alibi aſſumpta jam fuit) ſatis egi Art.3 §.8, & Art. 10 §. 7.

20 Quod ad Tereſianarum Viennenſium Reliquias attinet, impacta mihi ſuper iis calumnia non poteſt clarius dilui, quam reſumptis ipſis quæ accuſantur verbis ex tom. 5 Maji. Ibi ad diem 21, ubi pag. 8 & ſeqq. totum illum theſaurum expando in gratiam R. P. Pauli ab omnibus Sanctis, Carmelitæ Excalceati, qui me de ſingulis quantum is potuit inſtruxerat, rogaveratque ipſarum haberi rationem in opere noſtro. Id autem facio cum magna ipſius monaſterii commendatione, num. 10 ita ſcribens: *Quibus indiciis crediti ſunt illi, quorum ſic tranſlata ſunt oſſa, vere Martyrum Chriſti fuiſſe, tacentibus donationum inſtrumentis, dicere*

ne-

Digitized by Google

nequimus: fidem tamen haud illibenter tribuimus eorum prudentia, quibus eam haberi, tanta rei præpoſiti Cardinales jubent. Eſtne hoc Reliquias illas ſuſpectas habere, aut reddere? Non puto. Aſt hæſito in nomine *Emmanuelis*, fateorque quod illud credi poſſit, *inditum ex deſignatione inventoris aut donatoris, quamdiu certioribus nullis indiciis probatur, ipſum fuiſſe uſurpatum inter Chriſtianos, ſub Gentilium Imperatorum tyrannide gementes.* Ita eſt, & circa nomen iſtud hæſito etiam nunc: ſed dubitare de nomine, ſitne genuinum, an recens impoſitum (prout uſitatiſſimo Romæ more Reliquiis multis anonymis certa imponi nomina notum eſt) non eſt Reliquias vocare in dubium, vel earum cultum obfuſcare.

21 Nomina, ſicut accipimus, ſic veneramur; putamus tamen certioribus indiciis probari pluries poſſe Martyrii titulum, quam nominis vetuſtatem. Memini me & audiviſſe Romæ, & apud Mabilionem legiſſe, pauca admodum corpora ex cœmeteriis Romanis erui, quibus additum inveniatur nomen; aut certe tale nomen, quod credi debeat ejus qui eruitur Martyris eſſe. Etenim feſtinabundi ad Martyres ſepeliendos Chriſtiani, claudendis eorumdem loculis frequenter advolverunt titulos ſepulcrales, quibus Romanæ viæ ſtipabantur, inſcriptos nominibus quorumcumque ac fere gentilium, obverſa introrſum inſcriptione inutili: quæ inſcriptiones apertis poſtea loculis relectæ, multos deceperunt decipiuntque, credentes vera ſe nomina invenire.

22 Ut ut eſt: non poteram honorificentius pleniuſque ſcribere de Reliquiis Tereſianarum Viennenſium, atque de his ipſis earumque fundatrice Venerabili Matre Paula Maria de Jeſu, deque Imperatrice Eleonora, & aliis ipſarum Reliquiarum donatoribus, quam feci loco præcitato; ut merito queri poſſim, hanc reddi gratiam; neque dubitare, quin prælaudatus P. Fr. Paulus ab omnibus Sanctis, ſiquidem adhuc vivat, ægerrime laturus ſit retributionem tam indignam injuſtamque, redditam à Patern. veſtra.

23 Simili fide arguit Patern. Tua, num. 28, quod Tom. 7 pag. 769 *de S. Henedina* &c, *moliar ſuſpecta reddere ipſius & Sociarum corpora, ſub altari S. Reſtitutæ reperta* in Sardinia, eo tantum, quia propono dubium quod contra moveri poſſet: licet mox addam, non ignorare me, quam id leve ſit. Eſtne hoc, ut dicis, Pater Rev. *fidem detrahere antiquis monumentis & traditioni non credere?* an vero optare, ut cauſa qualiſcumque dubii tollatur, productâ certiori ſolutione illius?

24 Iniquior etiam querela formatur num. 29, ob rejectam Tomo eodem 7 p. 777 dubitationem, motam Tom. 3 pag. 604 circa *Reliquias*, creditas eſſe *S. Domnoli in eccleſia Calamenſi*; rejectam autem ad teſtimonium Claudii Caſtellani, Canonici Pariſienſis, quo hic aſſeveravit, non alium quam S. Domnolum Cenomanenſem Epiſcopum iſtic coli Patronum. Quomodo enim, habito tali teſtimonio, dubitare amplius poteram, quin eæ, quæ iſtic ſub tali nomine habentur Reliquiæ, habeantur tamquam ejus qui Patronus eſt loci? Quæ hic eſt in dubitando ac deponendo dubio levitas cordis, quam mihi nimis leviter objicis? uti & frequentes correctiones, ex ejuſdem Claudii unius relatu, tamquam oculati teſtis, non uno loco à me factas, circa locorum ſitum, eccleſiarum ruralium Patronos proprios, aliaque hujuſmodi? Utinam Paternitati Tuæ poſſem tam facile credere, quam credo ipſi, earum de quibus me inſtruere nititur rerum ſcientiſſimo, & ſcientiæ rationem reddere paratiſſimo!

25 Ultima accuſatio *de Miraculis Sanctorum variorum*, quæ molior *ſuſpecta & apocrypha reddere*, procedit ex hypotheſi falſiſ-

Digitized by Google

ſima; quaſi eo movear, quia vel naturaliter fieri potuerunt, vel multiplicia & inaudita apparent, aut ex ſola habentur traditione. Cum quæcumque hic adducuntur, in ſpecimen meæ ad quidvis reprobandum proterviæ, deſumantur ex Vitis, quas patenter oſtendi apocryphas totas; quibus proinde nihil magnæ rei credi tuto poſſit. Tales ſunt Vita *S. Angeli* Carmelitæ & Martyris, per Pſeudo-Enochum; 8 Maji; *S. Barbari Martyris* 14 ejuſdem menſis; *S. Regnoberti*, Epiſcopi Bajocenſis in Normannia, die 16; *S. Silai* Hiberni, Lucæ peregrini, die 21; *S. Canionis*, Epiſcopi Afri, die 25; & *S. Huberti*, Monachi Bretiniacenſis, die 30.

26 Fruſtra ergo conludis hunc Articulum ſapienti illo Bollandi noſtri quæſito, in Præfatione generali ad Acta Sanctorum ante tom. 1 Januarii pag. 35. *Quid eſſe certum aut ſecurum ei homini poteſt, qui abſque cauſa ulla ubique fraudem ſuſpicatur?* An enim *nulla cauſa* eſt, habere Auctores, temeritatis falſitatiſque convictos in pluribus, uti in Vitis prædictis habentur, quod eas vel finxerunt totas, vel pro ingenio lubituque iis adornarunt circumſtantiis, per quas detrahitur fides miraculis, alias (ſi à meliori gravioríque teſte prius ſcripta reperirentur) nequaquam rejiciendis? *Admirabilis omnino eſt Dei bonitas* (ut pag. 34 dixerat idem P. Bollandus) *neque ea capere intelligentia poſſumus, quæ vel caſtis ſibique dilectis animabus paravit in cælis bona, vel quantum iis velit gratificari in terris. Non ſunt temere damnanda quæ ejuſmodi narrantur, etſi nobis paradoxa videantur; ſed potius reverenter accipienda, quatenus ex eo manaſſe fonte divinæ bonitatis dicuntur, unde omnis noſtra petenda eſt felicitas:* ſcilicet cum *narrantur & dicuntur* à ſcriptoribus aut teſtibus fide dignis.

27 Neque ea ſane damno ego, qui multo ſolicitior ſum quam deceſſores mei fuerunt, ad Sanctorum miracula, licet ſubinde numero & mirabilitate multa ac grandia, undique corradendo, quantumvis propterea neceſſe ſit augere tomorum numerum etiam in duplum, ut contigit in Majo. Ne autem in ponendo exemplo longius ab eam, habes ipſius S. Angeli Carmelitani miracula, tom. 2 Maji per Paginas omnino 30 extenſa, incipiendo à pag. 64, idque ſine ulla hæſitatione. Miracula viventi adſcripta, cum circumſtantiis parum veroſimilibus, etſi ab his notentur, non tamen ob has repudiantur; ſed propter malam manifeſte Auctoris fidem, ſe oculatum teſtem ſcribentis plurium rerum, quæ tali quo ſcribuntur loco, modo, ac tempore demonſtrantur fieri non potuiſſe. Sic Bollandus ad 1 Martii nulli ſcrupulo ſibi duxit, prætermittere totam, cum ſuis miraculis, Vitam & Canonizationem S. Suidberti, adſcriptas Sanctis Marcellino atque Luidgero tamquam teſtibus oculatis. Poſtquam ſcilicet meridiana luce clarius demonſtravit, merum eas eſſe figmentum, ac tale, ut modus nullus ſuppetat vera (quæ forſan iſti farragini ſubſunt) à falſis ſecernendi. Ego id quod ibi Bollandus fecit, rem totam prætermittens, paſſim facere tali caſu non ſoleo; maxime ſi quid hactenus impreſſum fuit numquam; volo enim ut ipſimet lectori facultas præbeatur, per ſeſe judicandi de ſingulis, poſt inſtructionem & lucem ex noſtris Commentariis Annotatiſque acceptam.

INDEX

Digitized by Google

INDEX
RERUM PRÆCIPUARUM.

Zyfræ primæ Articulum, ſecundæ lectionem ſive numerum ejuſdem Articuli ſignificant: † ſupponitur pro littera S ad notandum *Sanctum* vel *Sanctam*, ut in aliis noſtris Indicibus ſolet.

ÆNeæ Silvii *Dialogi non omnes ſunt damnati, per ejus jam Pii II retractationem, ſed ſolum juveniles aliqui.* 3, 48.

Æthiopum Dux, *atavus S. Catharinæ fictitius.* 11,96.

Adrianus VI, *minus probat ſumptus Canonizationum.* 2, 141.

† Alberti Patriarchæ Hieroſol. *Vita, ex tabulario Vercellen. probatiſſima, præ figmentis novitiis.* 9,45. 11,210. *Lectiones de eodem, qua auctoritate primum compoſitæ à Canonicis Lateran.* 9,4: *quam fabuloſæ.* 9, 37.

Alexander Papa *aliquis an confirmarit Bullam Sabbatinam?* 3.160.

† Alexandri & Antoninæ MM. *paſſio qualis.* 11,146.

† Alexius, *Romæ nova, an veteri adſcribendus, dubitatur; reſolvitur pro veteri,* 11,64,71.

Amadeus Sabaudus *bona fide acceptat Antipapatum.* 2,70: *laudatus à Pontificibus.* ibid.

† Amphilochii *Ep. Iconien. ordinatio ab Angelis, ſuſpecta.* 11, 168.

† Anaſtaſius Perſa, *cur aſſumptus à Carmelitis.* 10,44. *Cur nomen mutarit.* 11, 165.

† Angelæ Bohemæ *Carmelitanæ vera exiſtentia ſcriptoribus Bohemis ambigua.* 11,203: *eſt veroſimiliter diverſa à* B. Angela Schiavenſi *in Sicilia,* 11,208.

Angeli, *an aliquando Epiſcopum ordinarint.* 11,166.

† Angeli M.Carm. *Vita apocrypha duplex* 11,192: *auctor non fuit coævus,* 195.

Annus impreſſionis, *quomodo addendus libris?* 4.44; *non eſt omiſſus in Propylæo Maji.* 4,43: *idem in Speculo Carmelitano eſt jure ſuſpectus.* 4,51.

Aroaſienſes *in Belgio vindicant ſibi corpus S. Monicæ.* 3,55.

Apocrypha *varia, etiam antiquitus edita.* 2, 31.

Apoſtolica auctoritas *Romani Pontificis à S. Petro.* 7,29.

Apoſtolica Sedes, *Magiſtra veritatis, in punctis fidei.* 2, 125.

Arena ſanguinea *fingitur converſa in nomina Martyrum Brixienſium.* 11,63.

Aſſumptionis Marianæ *fidem non tollunt incerta circumſtantiæ.* 10,2. *aut Patres de eâ dubii.* 10,11.

Approbatio Officii Canonici *non certificat facta in eo narrata.* 3,107.

Approbationes *Propylæi, cur in medio libri poſitæ?* 5,[illegible].

† Athanaſius *Epiſc. Alexandrinus non latuit Treviris in ciſterna.* 11,136.

Balæus Apoſtata, *ubi Carmelitis favet, ab eis recipitur,* 3,12.

Baptiſtæ Mantuani *fictio poëtica de genere S. Catharinæ.* 11, 96.

Baptizatus Conſtantinus, *non Romæ, ſed Nicomediæ.* 2,21.4,50.

† Barbaræ V.M. *paſſio ſuſpecta, nomen ignotum antiquis.* 11,106: *encomium ſcripſit S. Io. Damaſcenus & alii.* 11,107.

† Barbari M. *Venetiis cultus. Paſſio fabuloſa.* 11,127.

Barratæ *ſeu* Carpitæ *Carmelitarum, quales?* 5.36.6,1,8.

Baronio *ſervata, etiam ubi refutatur, reverentia.* 8, 19: *ejus Chronologia correcta*

à Deckerio,

Digitized by Google

à Deckerio, Pagio, aliiſque 8,21. *minus id curarunt hæretici* 8, 24. *invectiva Carmelitarum in eumdem* 8, 28. *ejus locus de corruptis Sanctorum Vitis.* 4, 30.

Baronii [Vincentii] *libri Apologetici in Societatem Ieſu, prohibiti,* 11,180.

† Bartholomæi Apoſt. corpus *nuper Beneventi dicitur inventum, adeoque non fuiſſe tranſlatum Romam.* 2, 117.

Baſilides, *an Sacerdos Carmelita, an potius Gentilis haruſpex & Sacerdos Serapidis?* 11,34

Bellarminus *Indulgentiarum initium antiquius* 11 *ſec. non probat exemplis idoneis* 8,33. *ſed de hoc ei cum hæreticis non fuit præcipua diſputatio* 8,35.

† Benedictus *Ab. fund. Caſſinen. non potuit obiiſſe an.* 543 *pridie Paſchatis* 11,236. *corpus ejus controverſum, inter Italos & Gallos.* 3,63.

† Benedictus *Ab.* Anianen. *auctor Concordiæ Regularum.* 9, 33.

Benedicti XIX *ſimoniaca promotio, Cardinalibus invitis.* 8, 11.

Benedictini *non cunctantur fateri, Acta SS. Mauri & Placidi non niſi vitiata haberi.* 11, 139.

† Bertholdus, *Prior Carmeli, unus an geminus, non ſatis liquet.* 11,174. *genus incertum.* 11,175.

† Bertichramnus *Ep. Canoman. non petiit S. Maurum à S. Benedicto mitti.* 11, 263.

Bicipitis Eccleſiæ *hæreſis damnata ab Innocentio X primus, cujus aſſertor M. Antonius de Dominis.* 7, 48.

Blondellus [*David*] *examinandis decretalibus bene meritus.* 3, 9.

Bollandum *quanti fecerit Alexander VII?* 2, 114 136. *longo uſu doctior quam cum primum ordiebatur ſcribere.* 11,43.

Bonæ-ſpei *Theologia, apud Carmelitas introducta.* 11, 225.

† Bonifacii M. *corpus Tarſo Romam allatum.* 11, 105.

Bonifacio IV, *non* III, *oblata à Fauſto Vita S. Mauri.* 11,263.

Bonifacius VIII *poteſt erraſſe circa originem Indulgentiarum,* 2, 103.

Breviarium Romanum *correctioni obnoxium* 3,114. *Obligatio eſt ipſum recitandi, non item credendi ſingula eo contenta,* 3,116: *nec in eo omnia fidem ſapiunt.* 4,9: *aut ſunt æque certa.* 9, 27.

Brixienſe Martyrium *Cereti fabuloſum* 3, 72, 10, 27. 11, 50

Brixienſium Martyrum *Reliquæ multæ in eccleſia S. Afræ cur vocatæ in dubium?* 3,70. 9, 5. 10, 27.

Brocardi, *Prioris Carmelitarum, ætas.* 11, 175.

S. Brunonis *converſio, ex caſu Doctoris Pariſ.* 2, 93.

Bullis Pontificum *&c. debita reverentia non læditur earum prudenti examine.* 3, 16 & 100.

† Calocerus M. *Brixien. cum officio ſuo, non cum* 12000 *de populo* 11, 56.

Camelorum & caprarum pili *diverſi, nomen Belgis confuſum* 6, 3.

† Canionis Ep. *Acheruntiæ, Patroni, Acta apocrypha* 1,74. 11, 241.

Canonizationum ſumptus *non improbandi.* 2, 144.

Canonizatum *dici non debet, quidquid aliquomodo Romæ probatum eſt.* 2, 92.

Capitis Eccleſiæ *unitas in Propylæo non vellicata, ſed diſerte affirmata.* 7, 1.

Caput *cur manibus geſtent Martyres capite plexi, in picturis & ſtatuis?* 11, 32.

Cardinales, *olim inferiores, poſtea ſuperiores Epiſcopis.* 3, 42. 8, 140.

Carmelus, *mons diu deſolatus.* 6, 13. *nec à Chriſtianis peregrinis adiri ſolitus ante* 12 *ſeculum.* 6, 17.

Carmelitæ *non colunt præcipuos Ordinis Monaſtici Sanctos in Syria,* 10, 43.

Caroli ab Aſſumptione *Carm. doctrina Duaci cenſurata.* 4, 37.

† Catharinæ V. M. *paſſio fabuloſa Baronio & aliis.* 11, 77 *quamdiu in Sinai latuerit*

11, 78,

11,78. *unde eo advecta* 11, 105.

† Catharina Senenſis, *non fuit ex familia Benincaſia.* 2,118.

Cenſuræ Theologicæ *probibita ab Innocentio XI,non autem biſtorica,* 4,59, *ab iſtis non abſtinet P.Sebaſtianus,* 4,61. *ab omni quomodo ſe profiteatur abſtinere.* 1,27. *ſchiſmaticam novitatem appellat doctrinam adverſarii* 7,14.

Chriſti ætas *Patribus, Ignatio, Irenæo, Epiphanio,Beda incerta* 1,17 *& ſeqq.*

Chriſtianorum Brixien. *ſub Hadriano pugna pro Religione,fictitia.* 11,61.

Chronologiæ *ſtudium arduum.* 8.22.

Chytræi *hæretici de veſte S.Io. Bapt. blaſphemia.* 6,6.

Claudii Caſtellani *Canon.Pariſ. ad ſuggerendu Sanctorum notitias diligentia.* 12,24.

Clemens IX, *à Carmelitis deceptus in facto fundationis Bilbaenſis,* 2,99.

Clemens X,*confirmando veteres Indulgentias ſupplet facti defectum ſi quis fuit.* 2,112, *æque ac Sixtus IV,* 2,176.

Clemens X,*quomodo, confirmando Indulgentias, veras fecerit, quæ numquam data?* 3, 106.

Clemens Scotus *Apoſtata, male comparatus Papebrochio.* 2, 136.

† Cletus *non inſtituit ſcribere* ſalutem & Apoſtolicam benedictionem. 9.23.

Cognomina *nobilium familiarum hodierni uſus,ignota antiquis.* 3,70.

Columna *flagellationis Romæ ad S.Praxedis: à qua diverſa eſt* Columna ſancta *è Vaticano ablata.* 1,62.

Conciliorum Acta *quædam corrupta, aut erronea.ſed extra materiam fidei.*5,1.

Conclavium *Hiſtoriæ reprobantur & expungi jubentur, licet conſilio non malo edita.* 8.8.

Communem ſententiam *in biſtoricis ante diſcuſſionem prudenter ſequimur,ſed ſequi non tenemur,liciteque diſcutimus.* 2,140.

Confalonerii *Eccleſiæ ex uſu recentiori ſunt.* 11,60.

Congregationes Cardinalium *Romæ plures.* 9,1.

† Conſtantinus Magnus *Nicomediæ, non Romæ baptizatus: Vita auct. Euſebio ſero edita.* 2,28.*Edictum ſeu donationem ejus,ſuppoſuit Ioannes Diaconus.* 2, 35 *&* 38. *donaſſe eum multa, certum eſt.* 2,41.*Baptiſmus ejus Romæ minus probabilis.* 2, 21

Conſuetudo Eccleſiæ *in practicis tenenda,non autem ſemper communior opinio circa res facti.* 1,28.

à Corona[Matthias]Carm. *docet Pontifices in rebus facti non eſſe infallibiles.* 2,129.

Coſtus *ſeu* Conſtus, *frater fictitius Conſtantini Imp.pater S.Catharinæ.* 11,84.

Credulitas, *quæ, & quando vitioſa.* 1,38 *&* 44.

Crucis Dominicæ *inventio certa, incerta circumſtantia,fabuloſa quædam biſtoria.* 1,75.

Cruciferorum *inſtitutor,an S.Cletus?* 2,97, 3,24.

Cyborum *familia nobilis.* 8, 8.

Cyriaci Papæ, *Urſulanas ſecuti, nomen è Decreto expunctum falſo traditur, quia nullus fuit.* 2,89.

† Cyrilli *prioris Carmelitarum ætas.* 11, 178. *Acta ſuſpecta.* 187.

† Damaſceni [*Ioannis*] *ſermo de Aſſumptione,non ubique certus.* 10,5.

David [*Ioannes*] *auctor Florarii Ceremoniarum.* 11,47.

Datarii *Eccleſia,ex uſu recentiori.* 11,60.

Decretales *uſque ad Siricium ſuppoſititiæ, aliàs orthodoxæ & bonæ; ceteræ etiam indubitabiles.* 3.4.

Dextrina figmenta *exploſa à ſapientioribus Hiſpanis.* 2,196.

Dialectica *prava an uſus Papebrochius?* 10.7

Diocletiani *evectio ad Imperium fabuloſa.* 11, 87.

Dionyſii Areopagitæ *Apoſtolatus Gallicanus,ab Innocentio III in medio relictus, nunc paſſim negatus.*9 17.*Hadr.Valeſii contra eum Epiſtola.* 11,17.

Dionyſii Areopagitæ, *non ſunt libri de Hierarchia &c. à Severianis hæreticis primum producti: quomodo invaluerit opinio de eorum veritate 7 ſeculo.* 5,16.

Dionyſius Pariſienſis, *ab* Areopagita *diverſus in Martyrologiis* 11, 22. *an caput ſuum geſtarit.* 11,31.

Diplomatum *corruptela, quomodo excuſetur.* 4,26.

Dominica *die conſtituta Cathedra S. Petri.* 2, 13. *ex tunc obſervata hac dies in Ordinationibus Epiſcoporum.* 2, 130. 8, 27.

† Domnoli Ep. *Cenoman. patrocinium.* 12,24.

Dorothea *Rufini, Euſebio* Anonyma, *mulier Alexandria caſta & docta, ſub Maximino, an S. Catharina?* 11, 100.

Eccleſiæ, *an primis ſeculis dicata Sanctis?* 2, 11.

Electores Imperii, *quando & à quo inſtituti?* 2,44.

† Eleutherii & Anthiæ matris MM. *acta fabuloſa.* 11,232.

Eleutherius Ep. CP. *an Sanctus, dubitat Bollandus.* 1,54.

† Eliæ Prophetæ *natales Rabbinicis fabulis mixti* 11,76. *initium Ordinis* 11, 4. *quid de ejus genere Rabbi Haccados* 11, 8. *ejus ſeceſſus ad torrentem Carith an dederit initium Ordinis Carm.* 11, 4. *an ſit in Paradiſo ordinatus Sacerdos.* 11, 6. *Ejus habitus minime mollis, imo nec Carmelitarum.* 6. 3.

Enoch Propheta, *an poſſit dici Carmelita?* 2,176.

Enoch Patriarcha Hieroſolym. *Syro-Græcus, an aliquis, incertum.* 11,202.

Epheſini Epiſcopi *Act.* 20, *plures ſimul.* 7,30

Epiſcopi Vicarii Romæ *ſub Petro.* 2,18. 7,35. Suffraganei Pontificis. *dicti etiam* Epiſcopi Romani, *nunc faciunt* 1 *Ordinem ſacri Collegii.* 3,44.

Epiſcopi *unius civitatis olim plures, ſed unus primarius.* 3,13. 7,34 & 43.

Eraſmi *judicium in Auguſtino laudatum à Molano.* 9,33. *Ejus Dialectica, ex ſtylo judicantis de librorum authentia nequaquam rejicienda.* 11,243.

Eugenii IV *Bulla de præcellentia Cardinalium reſpectu Epiſcoporum.* 8,42.

Euſebius Ep. CP. Arianus, *non excepit corpus S. Stephani M.* 12 8.

Euſebius Cæſareenſis *Eccleſiis Gallicanis diu Sanctus habitus.* 1,55, *opera ei falſo adſcripta.* 2,27.

†† Euphroſyna & Eupraxia *cur à Carmelitis aſſumpta.* 10,44.

Euthemiaca hiſtoria *apud Io. Damaſcenum incerta.* 10,3.

Famoſi libelli *prohibiti,* 4, 55.

Favoriti [Auguſtini] *judicium de famoſis contra Papebrochium libellis.* 3, 25.

† Fauſtini & Jovitæ ad ſanguinem *eccleſia Brixiæ, nunc S. Afræ* 3, 69.

Faynus [Bernardinus] *auctor Martyrologii Brixienſis.* 3, 76. 11, 57.

† Felicis Papæ *Martyrium, à Luciferianis fictum.* 11, 117.

Fidei nullius *non dicendus aliquis, propter unum alterumve errorem.* 2, 122.

† Flaminæ V. M. *in Arvernia, paſſio fabuloſa.* 11, 132.

Formoſi Papæ *Epiſtola ad Epiſcopos Angliæ, cur ſuſpecta?* 2, 81.

† Franciſco de Paula *grandior ætas reſtituta.* 8, 10.

Galenus *Medicus, perperam adſcriptus Hiſpaniæ.* 10, 38.

Galliis *quando dati* 7 *Epiſcopi, ex Gregorio Turon. & Severo Sulpitio.* 11, 18.

Gentilibus hiſtoricis *in rebus ſui temporis credi poteſt, præ Chriſtianis diu poſtea ſcribentibus ex conjectura* 11, 34.

† Georgii M. *pugna cum Dracone, ſymbolice intelligenda* 11, 45.

† Gerontii Ep. Ficoclen, *in Umbria Vita fabuloſa.* 11, 155.

Gloſſa *in Decretum, non eam vim habet in hiſtoricis quam in foro.* 2, 89.

Gordiano, *S. Placidi Socio; falſo imputata*

Digitized by Google

tata ejus Legenda. 11, 138.

† Gorgonii M. *corpus Alexandria Romam allatum.* 11, 105.

Gregorianum Tricenarium *pro defunctis quatenus prohibitum?* 9, 48.

Guerrini Cerreti Chronica *ſeu* Martyrium Brixienſe *fabuloſum.* 3, 72. 10, 27.

Hæretici *ubi & quando laudari poſſint?* 4, 19, *ubi non* 21. *Refutatione fabulatum non ſcandalizantur, ſed earum defenſione* 2, 33.

Henſchenius [Godefridus], *licet profeſſus non probare prætenſam à Carmelitis antiquitatem, ab iis tamen laudatur, ut optime meritus de Ordine.* 11, 212.

Heroldus, *Belli ſacri continuator, cujus religionis?* 2, 176.

† Hilarion *an Carmelita?* 10, 44. *ejus celebris cultus.* 10, 47.

Hilduini *Abbatis Areopagitica.* 11, 19.

Honorius Papa IX & X, *qui nulli fuerunt, quomodo fingantur Indulgentias dediſſe Carmelitis?* 3, 104.

S. Jacobus Apoſt. *fingitur reſuſcitaſſe Uriam Prophetam, & Epiſcopum ordinaſſe.* 2, 197.

† Jacobus Erem. *juxta Carmelum, non niſi ſub conditione, Bollando minus probabili viſa, Carmelita dicendus ab eodem cenſetur.* 11, 38.

Janningus [Conradus] *ex Stylo falſo accuſatur auctor librorum P. Sebaſtiani, adeoque & Epiſtolæ Cæſareæ.* 11, 240.

Jeſuitiſſarum extinctio *nihil derogat Societati Jeſu.* 3, 35.

† Ignatii Fund. S. J. *Vita per Nirembergium, an & qua cenſurata,* 11, 144. *Qua fide credatur ei promiſiſſe Chriſtus ſe propitium fore Romæ?* 11. 147.

Imagines Deiparæ *pictæ à S. Luca, an certæ?* 10, 12.

Impreſſionis locum *etiam fingunt in libris ſuis Carmelitæ.* 3, 126.

Indulgentiarum *eccleſiis conceſſarum nulla mentio apud Anaſtaſium Biblioth. aut in ſingulari Pontificio.* 1, 172. *earum defectus confirmando ſupplentur.* 3, 103. *Earum antiquitas male probatur ex ſpuria Epiſtola de Canoniz. S. Swiberti.* 8, 36.

† Innocentii, Epiſc. *Afri Cajetæ, Acta apocrypha.* 11, 153.

† Innocentius Ep. *Cœnomanen. petiit S. Maurum à S. Benedicto mitti.* 11, 263.

† Joachimi Ab. *libellus in Lateranenſi damnatus, an ejus fuerit, diſputatur abſque præjudicio Concilii.* 2, 156. *ejus laus apud Carmelitas ex prophetiis* 2, 151. *ejus cauſa diſſimilis Janſenianæ.* 4, 15: *non recte dicitur hæreticus.* 4, 23.

Jo. Calybita, *novæ, non veteri Romæ adſcribendus.* 11, 65.

Joannes XXII *an dederit Bullam Sabbatinam?* 3, 146.

Joannis Phocæ *locus de Carmelo, minime ſuſpectabilis.* 2, 187. & 194.

† Joſephi *cultus à Papebrochio non impugnatus, ſed illuſtratus.* 10, 21. *quinam in eo primi ex Mendicantibus?* 10, 22. *antiquior apud Ægyptios & Habeſſinos.* 10, 25.

† Iſidorus Hiſpal. *non ſcripſit paſſionem S. Catharinæ,* 11, 79.

Judæ Quiriaci *Martyrium ſub Juliano fabuloſum.* 10, 35. 11, 129.

† S. Julianæ V. M. *Nicomedien. Martyrium ſimile paſſioni S. Barbaræ.* 11, 111 & 135.

Juliana Senatrix *fingitur S. Stephani corpus tuliſſe Hieroſolymis Conſtantinopolim.* 12, 8.

Juliani Apoſtatæ *perſecutio blanda & ſubdola: ſub eo Martyres tamen varii.* 11, 120.

Juſtiniano, *non* Juſtino, *Imp. paſſus S. Placidus M.* 11, 138.

† Juvenalis, *Ep. Narnienſis, alius à Patrono Foſſanenſi.* 11, 126.

Lactantii [Firmiani] *liber de mortibus perſecutorum.* 11, 225.

Lateranenſibus *Canonicis Regul. facultas conceſſa à Pio V ordinandi Officia propria ſuorum Sanctorum; quomodo eâ illi etiam nunc utantur?* 9, 7.

Digitized by Google

Launoyus [Joannes] non eſt auctor infamis, licet in aliquibus cenſuratus. 3, 142.

Leo I, an ſibi amputatam manum receperit à B. Virgine 1, 36.

Leo IV, an Carmelitis dederit Indulgentias? 2, 172. 9, 51.

†† Leontinorum Martyrum Acta fabuloſa. 11. 1 8.

Leopoldi Imp. Epiſtola ad Regem Hiſp. delata Inquiſitioni à Carmelitis ut hæretica, & à P. Ianningo compoſita. 11, 140.

† Lucas Euangeliſta, an Pictor? 1, 35.

Lucius III, an Leoni IV ſuppoſitus? Male dictus Lucius IV in bulla Sixtina Indulg. Carm. 2, 177.

Luitprandi Adverſaria aliaque ſimilia à Nicolao Antonii reprobata. 10, 36.

† Macarii Ep. Tranſlatio Burdegalam 12 ſec. Videtur Epiſcopus fuiſſe Lugduni Convenarum, non Lauduni 152.

Magdeburgenſes Centuriatores jure perſtricti à Caniſio. 10, 19.

† Malachiæ Prophetia de Pontificibus fictitia. 2, 115.

Magdalenæ, Marthæ & Lazari tranſitus in Provinciam, expunctus ex Brev. Pariſ. 3, 40. 11. 12.

à Marca [Petrus] cum laude ſcribit contra bicipitis eccleſiæ hæreſim 7, 49. ejus Concordia cenſurata non impedivit promotiones Epiſcopales. 7, 52.

† Marcellini Papæ lapſus, ab hæreticis confictus. 2, 53. frigide defenſus à Baronio, communiter nunc refutatur. 11, 49.

† Marci Athenienſis Erem. Vita ſuſpecta, ne ficta ſit ad imitationem Vitæ S. Pauli primi Erem. 11, 217.

† Maria Finis-terræ Bruxellis, vulgo Venſter-ſterre. 1, 59.

† Martha, Chriſti hoſpita, credita fundaſſe Cathedralem Avenion. 3 29.

Martyrio non officit prætextus alius à tyranno aſſumptus, quam odium fidei. Martyres etiam coluntur omnes morte cruenta quomodocumque functi: 11, 119. & 120 & 156.

Martyrum Acta genuina, collecta à D. Ruinardo Pariſiis. 11, 142. Eorum grandis numerus ſuſpectus in apocryphis. 11, 56.

Maxentius tyrannus fingitur Alexandriæ regnaſſe 34 annis. 11, 83.

† Maxima V. Forojulienſis, confuſa cum Maxima Afra. 11 206.

Maximinus, quomodo ſubſtitutus Maxentio in Lectionibus de S. Catharina. 11, 82.

† Mauri Ab. Vita per Fauſtum bis corrupta, teſte Mabilione. 11, 235.

Melotæ de quibus Paulus, nihil ad habitum Eliæ vel Carmelitarum faciunt. 5, 36.

Mendicitatem exercuiſſe Chriſtum, non probatur, 1, 3. Illicitam eſſe male tenuit Wicleff. 1, 11.

Mentiri pro pietate, non magno ſcrupulo ſibi ducunt aliqui, neque olim duxerunt: ſed male 4, 25.

Merita Chriſti, cauſa omnis boni ſpiritualis hominibus, etiam ante Incarnationem. 1, 68

Millehadus Ep. Sagienſis, an Sanctus? 10, 33

Miracula Sanctorum, à fide dignis ſcripta, non ſunt temere in dubium revocanda. 12, 26. eadem in Actis noſtris ſtudio ſingulari collecta. 12, 246.

† Monicæ corpus, an Oſtiâ Romam tranſlatum. 3, 54. 9, 53. 12, 19.

Natales Sanctorum ſæpe adſcripti loco, non mortis, ſed cultus. 11, 65.

Natalis Alexandri paradoxon de ætate Chriſti. 1, 18 & 37. Laudatur ille etiam poſt prohibitionem à Card. Sfondrato, 2, 48. 3, 52

Negativi argumenti vis ex Melchiore Cano. 3, 154.

Nicæni Canon, ne ſint plures unius civitatis Epiſcopi. 5, 13. 7, 34. & 43.

Nicolaus I bona fide citat Acta Concilii Sinueſſani. 2, 52.

Nierembergii ſcripta de S. Ignatio. 11, 180

Nominis mutatio in baptiſmo primis ſeculis ignota. 11, 100 & 165.

Nomina Martyribus Romæ recens effoſſis arbitrarie indita. 12, 20.

Officia propria *Canonicorum Regul. Lateran. quam non rigide examinata.* 9,34.

Ordinationes *Pontificia* in Dominica *fieri ſolita.* 2,130. 8,27.

Originis *laus, licet damnatus in multis ſit.* 4,20.

Pagii [Antonii] *critica in Annales Baronii.* 8,22.

Pariſiis *an* 4 *oratoria erecta à S. Dionyſio?* 11,28.

Patrimonia S. Petri, *quæ?* 2,43.

Paula Maria de Jeſu, *fundatrix Tereſanarum Viennæ.* 12,22.

Paulus *cum Petro Epiſcopus Romanus, quo ſenſu recte dictus.* 7,5. *ab utroque quomodo in ſucceſſores fluat Epiſcopalis auctoritas; Apoſtolica à ſolo Petro.* 7,18.

† Pauli 1 Eremitæ *certior Vita, relata à S. Antonio.* 11,2,18.

Paupertatem Euangelicam, *quando & quomodo Chriſtus ſit exterius profeſſus.* 1,3.

† Pelagiæ V. M. *paſſio ſuſpecta.* 11,148.

Perezii [Joſephi] *Benedictini modeſtia in diſputando laudata.* 11,233.

† Petrus, *quot annis Romæ ſederit, incertũ. Lactantius ſolos* XI *numerat.* 2,3 & 7. *Non ſolus fuit Epiſcopus Romæ, ſed præcipuus, & Caput Eccleſiæ.* 2,13.7,9.

† Petri Thomaſii *Carm. Vita duplex per Philippum de Mazzeriis Cancellarium Cypri,* 11,210. & *Ioannem Carmeſſonum Minor. Miniſtrum Terræ-ſanctæ:* 11,213. *Utraque probatiſſima, præ ea quam finxit, auctor Menologii Carmelitici. Ibid.*

Petrus de Natalibus, *an melior Iacobo de Voragine.* 11,128.

† Placidus Protomartyr Benedictinus: *ejus Acta per Pſeudo-Gordianum.* 11,238.

Poëtæ Carmelitani *ſcomma in S. Ignatium.* 2.202.

Polychronii Ep. Hieroſol. *ficta damnatio.* 2,60.

Pontis Avenionenſis *fabrica, Sammarthanis credita fabuloſa.* 3,38.

Pontifex Rom. *quomodo ſucceſſor Petri & Pauli, & a quibus dictus.* 5,25.

Pontifices, *in puris factis fallibiles, citra præjudicium fidei.* 2,60.127 & 137: *duplici id probatur exemplo.* 2.145. *Sunt SS. Petri & Pauli ſucceſſores.* 7,5 & *ſeqq.*

Poſſinus [Petrus] *ſuper ætate Chriſti conſultus.* 1,34.

† Poſtumii *ſeu* Pachomii Junioris *Vita ſuſpecta.* 11,228.

Præputium Chriſti *Antverpiæ diu ſervatum.* 1,80.

Primatus Eccleſiæ *à Petro, non à Chriſto Romæ conſtitutus.* 7,22. *diverſus ab ejus Apoſtolatu,* 7,26. *Illum negant hæretici.* 7,25.

Primi Ep. Cabilonen. *fictitii Topographia Sanctorum valde mendoſa.* 11,163.

† Procopii M. *acta fabuloſa.* 5,148.

Propoſitio, *quænam dicenda fidem aut hæreſim ſapere,* 4,8.

Proprii uſum liberum *aliquando habuit Chriſtus, juxta Suarem.* 1.3.

Quidam, *pro nomine poſitum, non eſt ſemper ſcomma.* 3,123.

Rabanus Ab. *non ſcripſit martyrium S. Catharinæ.* 11,83.

Raymundus, Rex Bohemiæ, *fictitius Pater S. Angelæ Carm.* 11,204.

Raynaudus [Theophilus] *queritur vitiatum ſuum librum de Scapulari Stockiano.* 3.142.

Regula Auguſtiniana *pro Sanctimonialibus ſcripta.* 9,32, *eam viris aptaſſe videtur S. Benedictus Anianen.* 9,33.

Regulam Benedictinam *non commendandam Bullis fictis, cenſet Angelus de Nuce Ab. Caſin.* 3.27.

Regulæ Carmelitanæ *additus annus falſus.* 2,207.

Reliquiæ, *quædam Brixiæ & in Sardinia incertæ* 3,82. *Romæ allatæ Viennam ad Tereſanas.* 12,20. *hujuſmodi multis nomina arbitrario indita.* 12,20.

† Reſtitutæ M. *in Sardinia corpus repertum.* 12,21.

Digitized by Google

Retractatio *ſententiæ, nemini exprobranda.* 1, 34. *in hiſtorico ſubinde laudabilis.* 11, 222.

Rituum Congregatio *quomodo judicet?* 9, 3. *quomodo approbet Officia Sanctorum?* 9, 10,

Romæ novæ *ac* veteris, *id eſt Conſtantinopolis, ſitus.* 11, 72.

Sabbatina Bulla *multimodis ſuſpecta.* 3, 145. *tacent de ea Scriptores Carmelitæ antiquiores* 3, 153. *eam non vere confirmavit aliquis Alexander Papa.* 158.

Sabellicus, *auctor Rhapſodiarum, ſicut Homerus, male accenſus hæreticis.* 2, 169.

Sancti geminati *per ignorantiam, Peruſii. Narniæ, Veronæ, Maſsiliæ, Interamnæ.* 11, 174.

Sanwici [Guilielmi] *chronica de migratione Carmelitarum in Europam.* 3, 139. *excuſati errores ejus pauci* 3, 140.

Sardorum *Reliquiæ, Card. Franc. Barbarino ſuſpectæ.* 3, 82.

Sareptanum Eliæ hoſpitium, *non Carmelus, Nazianzeni carmine celebratum.* 6, 14.

Scapulare Stockianum *à Launoyo vocatum in dubium, defenſum à Raynaudo, quomodo?* 3, 142, *laudatum à Papebrochio.* 10, 15.

Scholaſticorum *Societatis Ieſu* paupertas *Euangelica, conſiſtit cum dominio rei temporalis, ſed impedito.* 1, 5.

† Secundus *Ep. Abulen. Conf. non Martyr.* 10, 32. 11, 75.

Serapion, *relator Vitæ S. Marci Athenien. ignotus* 11, 218.

Sergii Papæ *Sigillum, diverſum à Sigillo Sergii CP.* 2, 77.

Silentium *à Ieſuitis petunt Carmelitæ, contra jus faſque, poſt illatam injuriam atrociſſimam.* 11, 224.

† Silveſtri Papæ *Acta fabuloſa, Gelaſio Papæ Cardinali Bona, Cajetano, Cano, &c.* 2, 21. 11, 37.

† Simonis Stock *viſio de Scapulari Papebrochio non improbata.* 10, 13. 11, 202.

Sinai mons *in eo corpus S. Catherinæ, adhuc ignotum* 5 *ſeculo.* 11, 80.

Sindones Chriſti ſepulcrales, *Taurini & Veſontione* 12, 2.

Sinueſſani Concilii *Acta fabuloſa* 2, 51. 5, 5.

Sixti IV *bulla confirmatoria Indulgentiarum Carmeliticarum dubia vel interpolata.* 2, 174. 3, 85 & 93.

Societatis Jeſu *confirmatio cur magis certa, quam purum factum à Pontifice aſſertum.* 2, 104. 3, 22 & 30. *de privilegiis ſuis ſecura eſt, ne vocentur in controverſiam, an vere conceſſa.* 3, 33. Jeſuitarum *Hiſtoria nihil detrahit figmentum Io: Bouleſii circa ejus ortum* 3, 136.

Sorbona *damnat aſſertiones quaſdam Carmeliticas.* 3, 164.

Sozomenus *contra Baronium modeſte defenſus.* 8, 29.

† Spiridion *an Carmelita, quia ab eis colitur?* 10, 43.

Stella [Onuphrius] *Ab. S. Afræ ſcribit pro aſſerendo veteri uſu hodiernorum cognominum.* 3, 7.

† Stephani tranſlatio *Conſtantinopoli Romam non probatur ex Auguſtino.* 10, 31. *Recolitur* 7 *Maji, certa quoad manum, non item quoad corpus: de hoc fabuloſæ relationes pro tempore Conſtantini. Inventio Hieroſolymis* 3 *Auguſti an.* 415 *ſub Theodoſio Iuniore* 12, 7.

Stylus *Ioviani hæretici ab Hieronymo depictus, comparatus Papebrochiano à Carmelitis* 2, 220. *horum infelix de* Stylo *judicium in accuſanda Epiſtola Cæſarea.* 11, 141.

† Suitberti *Vita & Canonizatio pſeudepigrapha & apocrypha, Bollando & Mabilioni.* 11, 113. *Eum videtur Leo IX canonizaſſe,* 115.

Suppoſititia *ſcripta, etiam in Conciliis & à Patribus citata* 5, 30.

Suppoſitus liber *à Carmelitis Herovallio viventi.* 2, 32.

Digitized by Google

† Sy-

† Symeon Trevir. *excubat ad corpus S. Catharinæ.* 11. 79.
Syricus *pannus*, *etiam cilicis aptus ex lana caprina.* 6, 15.
Syro-Græci *Monachi ſec.* 12 *ſchiſmatici.* 2, 215.
de Tattis [Aloyſius] *auctor Annalium & Martyrologii Comenſis.* 3, 79.
† Teleſphori Papæ, *ut Carmelitæ Vita auct. Zegero Pauli; quomodo edita à Bollando, ſed non probata.* 11, 38.
Tertulliani *laus, licet in errorem lapſi.* 4. 19.
Thomas Ep. Florentinus *ex Concilio Rom. non certò notus.* 5, 6; *poteſt fuiſſe Ferentinus.* 5, 9.
† Thomæ Aquinati *aſſertum Officium Ven. Sacramenti.* 8, 10.
Tobias *an apte dicatur illuminatus à Chriſto?* 1, 68.
Trajani *animam à S. Gregorio ſervatam, credidit S. Io. Damaſcenus.* 10, 6.
†† Valentini & Damiani MM. *Acta,* 12 *ſeculo infeliciter conſuta.* 11, 246.
Valentinus à S. Amando *Carm. famoſis contra Papebrochium libellis innoteſcit.* 11, 211.
Veronica *dicitur ſudarium faciei Chriſti impreſſum; an aliqua ejus nominis matrona ſancta, ambigitur.* 1. 49, *hujus Officium quando ſuſceptum?* 10, 30. 11, 10.
Vitæ Sanctorum *multa corrupte aut ficta, juxta Baronium* 4, 31, *Ruinardum.* 11, 142, *Perezium* 11, 233.
Voces cæleſtes *raræ in Actis genuinis Martyrum* 11, 147.
Urſini Card. *judicium de corrigibilitate Breviarii.* 6, 28.
Urias *vel* Malachias Proph. *an Carm. an reſuſcitatus a S. Iacobo, & Petrus dictus?* 2, 267.
Wiclef, *quid ſenſerit de mendicitate?* 1, 11. *de Carmelitis?* 2, 167. *de Decretalibus Pontificiis?* 3, 14.
Zappina civitas *in Aprutio fictitia.* 11, 246.

QUÆDAM CORRIGENDA VEL ADDENDA.

Quamquam ex infrà notandis mendis pleraque currente adhuc prælo obſervata, & in pluribus exemplaribus correcta ſint: quia tamen nonnulla folia prius in varias partes diſtracta fuerunt, quam correctio fieret; omnia hic notare placuit, cum aliis poſtea obſervatis. Atque imprimis ſupple numeros ſectionum duobus prioribus foliis omiſſos, præfigendo in §. 1, *his verbis,* In Propylæo Maji, *numerum* 1; *hiſce vero,* Quid per Euangelicam, *numerum* 2: *& ſic conſequenter reliquis ſectionibus reliquos numeros.*

ERRATA PORRO SIC CORRIGE.

Pag. 12 *num.* 28 *verſu* 5 -- aut non *lege,* aut eum.
18 *col.* 2 ✠. *ultimo* -- nulla -- *l.* -- ulla.
28 *num.* 14 ✠. 13 *poſt* -- Conſtitutioni Innocentii X -- *adde* -- contra bicipitis Eccleſiæ hæreſim,
34 *col.* 1 ✠. 8, *ita lege* — ſic in l. 12 Cod. *de fide inſtrumentorum* dicitur: — *Atque mox* ✠. 12 — Et in l. 5 ff. eodem titulo, *Si res geſta,* — *Et* ✠. 15 — teſtamentum — *l* — inſtrumentum.

inſtrumentum.

Pagina 123, exhibens quædam errata, lacerandа eſt, & Cuſtos (ut vocant) præcedentis paginæ, Errata, *mutandus in,* ART. IV.

167 *num.*27 ℣. 14 — annexti — *l* — annecti

176 *col.* 1 ℣. 16 — ſit — *l* — ſic.

192 *col.* 2 ℣. 4 — incunctantes *l* — incunctanter.

194 *num.*4 ℣.11 — Brevi — *l* — Breve.

196 *num.*11 ℣.5 *à fine* — conſtrarium — *l* — contrarium.

198 *num.*18 ℣. 2 *à fine* — Dionyſius, — *dele comma.*

199 *num.*22 ℣.3 — Abailandum — *l* — Abailardum.

Ibid. num. 24 ℣.1 — cunctareris — *l* — cunctarer.

200 *col.*1 ℣.15 — Novembrem — *l* — Octobrem.

204 *num.*38 ℣.4 *à fine* — Patriarcha — *l* — Patriarchæ.

205 *num.*41 ℣ 11 — pedum — *l* — pedem.

206 *num.*45 ℣.2 — de re — *dele* — re.

*Ibid. num.*46 ℣.8 — retecere — *l* — reticere

209 *col.* 2 ℣.*penult.* — reſponſiones, — *dele comma.*

211 *col.* 1 ℣.20 — immuneros — *l* — innumeros.

212 *num.*9 ℣.14 Marciane — *l* — Marciani.

214 *col.*2 ℣.6 — petiora — *l* — potiora

217 *col.*1 ℣.1 — dictum, ſit — *l* — dictum ſit, — *commate poſtpoſito.*

Ibid. ℣.4 — erunt — *l* — erant.

219 *col.* 1 ℣ 5 *à fine* — Martyrium — *l* — Martyrum

222 *num.* 38 ℣ 4 — *ſuſtinere* — *l* — *inſumere.*

Ibid. ℣ 5 — *aliquorum* — *l* — *ab aliquorum.*

224 *num.*48 ℣.4 *à fine* — vocificareris — *l* — vociferareris.

253 *num.*78 ℣.5 — geminis — *l* — genuinis.

*Ibid. num.*80 ℣.7 — Sanai — *l* — Sinai

257 *num.*91 ℣.10 Joannes — *l* — Jacobus.

263 *col.*2 ℣.5 *à fine* — Maji — *l* — Martii.

264 *num.*114 ℣.*ult.* — ſtatui — *l* — ſtatuit.

272 *num.* 135 ℣. *penult.* — minus quam — *l* — nimius hic quam.

283 *col.*2 ℣.4 palpalia — *l* — palpabilia.

286 *col.*2 ℣.8 — Acatholicas — *l* — Acatholicos.

294 *n.*204 ℣.3 Bohuſſaus — *l* — Bohuſlaus.

303 *num.*232 argumenti probarem:noluis — *l* — argumentis probarem:nolui.

277 *col.* 1 ℣.10 — *Laudunum Convenarum* — l — *Lugdunum Convenarum.*

& *col.*2 ℣.5 *claritatis & explicationis cauſa poſt* ſubſcriptum — *adde* — cum titulo *Epiſcopi de Convenis.* In Concilio autem Aurelianenſi II anni 533, *Præſidius Epiſcopus Convenarum* : & anno 549 in Concilio ibidem V, *Aurelius Epiſcopus Eccleſiæ Convenicæ* ; ſicut & *Rufinus* anno 583 in Matiſconenſi; atque *Abraham* anno 788 in Narbonenſi, *Convennenſis Sedis Epiſcopus.* Horum omnium vetuſtiores deceſſores, ſervato proprio & antiquo civitatis nomine (nam teſtibus Ptolomæo & Strabone *Convenæ* nomen Gentis eſt, cujus civitas *Lugdunum*) potuerunt olim ſcripti fuiſſe vel ſimpliciter *Epiſcopi Lugdunenſes, aut Lugduni*, vel cum addito, *Lugduni-Convenarum*, aut *Lugduno-Convenenſes*, donec vetuſtior appellatio civitatis, propter amphiboliam, quam parere poterat, penitus exolevit.

FINIS.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Digitized by Google

Digitized by Google